การพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา
กรณีศึกษา โรงเรียนวัดอัยยิการาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

ปริญญานิพนธ์

ของ

ไอลดา คล้ายสำริด

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร

พฤษภาคม 2551

การพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา
กรณีศึกษา โรงเรียนวัดอัยยิการาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

ปริญญานิพนธ์

ของ

ไอลดา คล้ายสำริด

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร

พฤษภาคม 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา
กรณีศึกษา โรงเรียนวัดอัยยิการาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

บทคัดย่อ

ของ

ไอลดา คล้ายสำริด

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร
พฤษภาคม 2551

ไอลดา คล้ายสำริด. (2551). *การพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนวัดอัยยิการาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2*.ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร).กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดิลก ดิลกานนท์, ว่าที่ร้อยตรี ดร.มนัส บุญประกอบ.

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนวัดอัยยิการาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับงานประเมินผลระดับสถานศึกษาจากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบระบบบนแนวคิดพื้นฐานของระบบการควบคุมคุณภาพ ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา และขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

ผลการดำเนินการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ได้ระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา 3 ระบบย่อย ได้แก่ ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้ และ ระบบการประเมินตัดสินผล โดยระบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 รายการ คือ ผังกระบวนการ วิธีการมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ เกณฑ์หรือระดับคุณภาพความสำเร็จ และบันทึกมาตรฐาน การดำเนินการพัฒนาระบบปรากฏว่า ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้มีผลการดำเนินการ 2 กระบวนการที่ไม่มีคุณภาพตามตัวบ่งชี้ความสำเร็จ แต่คณะกรรมการพัฒนาระบบได้ปรับปรุงผลการดำเนินการให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ก่อน จึงดำเนินการตามกระบวนการในขั้นต่อไป ผู้วิจัยได้ปรับปรุงระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาด้านแผนผังการดำเนินการในระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ให้มีความชัดเจนในการดำเนินการ เพิ่มระยะเวลาของกิจกรรมในหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ และปรับปรุงเอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพ ระบบงานประเมินผลที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพและสามารถนำข้อมูลจากระบบนี้ไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน

THE DEVELOPMENT OF SCHOOL EVALUATION SYSTEM
A CASE STUDY FOR AYYIKARAM SCHOOL , PATHUMTHANI EDUCATIONAL AREA 2

AN ABSTRACT

BY

ILADA KLAYSAMRID

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the

Doctor of Education degree in Curriculum Research and Development

at Srinakharinwirot University

May 2008

Ilada Klaysamrid. (2008). *The Development of School Evaluation System : A Case Study for Ayyikaram School , Pathumthani Educational area 2*. Dissertation, Ed.D. (Curriculum Research and Development). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assist.Prof. Dr. Siriyupa Poonsuwan, Assist.Prof.Dr.Dilok Dilakanont, Acting Sub Lt. Dr. Manat Boonprakob.

This research and development study aims at developing a school evaluation system for the case study of the Ayyikaram School, Pathumthani Educational area 2. The research procedure comprised 4 main following steps: (1) acquiring the basic knowledge and information relevant for evaluating the school from documents and interviews of educational specialists as well as school and district educational personnel, (2) designing an appropriate evaluation system within the quality control framework, (3) applying the designed evaluating system for the school, and (4) evaluating and improving the efficiency of the evaluation system. The designed evaluation package, approved satisfactorily by a group of specialists, composed of the operational flow-chart, the standardized evaluation procedure , the success indices and their criteria, and the standardized data recording system.

Three main aspects of the school operational system were evaluated : (1) the system of tracing the progress of students' learning , (2) the academic-credit transferring system , and (3) the academic grading system. Only two procedures of tracing the progress of students' learning had been under-standard; they were guided and improved accordingly by this study. The research enhanced the efficiency of the school evaluation system, particularly in the aspect of evaluating the students' progress in learning, by improving the clarity of operational flowchart, adjusting the time duration to be in coherent with activities and improving the quality of handout documents for the training course of such evaluation.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

กรณีศึกษา โรงเรียนวัดอัยยิการาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

ของ

ไอลดา คล้ายสำริด

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2551

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดิลก ดิลกานนท์)

.....กรรมการ

(ว่าที่ร้อยตรี ดร.มนัส บุญประกอบ)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน

(อาจารย์ ดร.ชูศักดิ์ ขัมภลิขิต)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดิลก ดิลกานนท์)

.....กรรมการ

(ว่าที่ร้อยตรี ดร.มนัส บุญประกอบ)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดิลก ดิลกานนท์ และ ว่าที่ร้อยตรี ดร.มนัส บุญประกอบ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ท่านทั้งสามได้เสียสละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษา คำแนะนำและข้อคิดเห็นตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อีกทั้งให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ชูศักดิ์ ขัมภลิขิต และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์ กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ที่กรุณาให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะที่มีคุณค่าทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณท่านผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาให้สัมภาษณ์ ตอบแบบสอบถามและประเมินผลระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษาที่ได้สร้างและพัฒนาขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนงค์ วิเศษสุวรรณ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ สุทธิธาทิพย์ ผู้เป็นบุคคลที่สนับสนุนและจุดประกายความคิดให้ผู้วิจัยมาสอบคัดเลือก ประกอบกับท่านผู้อำนวยการโรงเรียนวัดอัยยิการาม นายลำพอง เชียงสิน ที่ได้ให้โอกาสผู้วิจัยได้มาสอบคัดเลือก จนกระทั่งมีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนที่สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และขอขอบคุณอาจารย์ฝ่ายงานประเมินผลระดับสถานศึกษา อาจารย์ประจำกลุ่มสาระและนักเรียนโรงเรียนวัดอัยยิการามที่ได้เข้าร่วมพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาเป็นอย่างดี

กราบขอบพระคุณครู อาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย อีกทั้งเพื่อน ๆ สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร รุ่นที่ 16 ที่ได้ให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำในสิ่งที่ดี ๆ ตลอดมา

ขอขอบคุณอาจารย์ขวัญชนก พยัคฆ์ภูมิภักดี ครูชำนาญการพิเศษ ที่เป็นขวัญและกำลังใจในการศึกษาและการทำปริญญานิพนธ์ และให้การสนับสนุนและส่งเสริมจนกระทั่งผู้วิจัยประสบความสำเร็จครบถ้วนตามกระบวนการของการศึกษาในระดับปริญญาเอก ด้วยดี

ไอลดา คล้ายสำริด

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	**บทนำ**	1
	ความสำคัญของปัญหา	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	7
	ความสำคัญของการวิจัย	7
	ขอบเขตของการวิจัย	8
	นิยามศัพท์เฉพาะ	9
2	**เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง**	11
	ตอนที่ 1 ขอบข่ายงานการวัดและประเมินผล	12
	สาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544	12
	ขอบข่ายของงานการวัดและประเมินผล	15
	ตอนที่ 2 การพัฒนาระบบ	40
	แนวคิดเกี่ยวกับระบบ	40
	การวิเคราะห์งานสู่ระบบ	49
	การนำระบบไปใช้	61
	การประเมินระบบ	66
	งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบ	76
	ตอนที่ 3 สมรรถนะของบุคลากรในระบบ	82
	. แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ	82
	การพัฒนาสมรรถนะ	83
	งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะบุคลากร	88
	ตอนที่ 4 บริบท ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาระบบงานประเมินผล ระดับสถานศึกษาของโรงเรียนวัดอัยยิการาม	91
	กรอบแนวคิดในการวิจัย	96
3	**วิธีดำเนินการวิจัย**	97
	ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน	100

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ **หน้า**

3 **(ต่อ)**

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบระบบ..... 107

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้ระบบ..... 111

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงระบบ..... 118

4 **ผลการวิเคราะห์ข้อมูล** 121

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน..... 121

ขั้นตอนที่ 2 ผลการออกแบบระบบ..... 131

ขั้นตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้ระบบ..... 137

ขั้นตอนที่ 4 ผลการประเมินผลและปรับปรุงระบบ..... 156

5 **สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ**..... 160

ความมุ่งหมายของการวิจัย..... 160

วิธีดำเนินการวิจัย..... 160

สรุปผลการวิจัย..... 163

อภิปรายผลการวิจัย..... 166

ข้อเสนอแนะ..... 168

บรรณานุกรม..... 171

ภาคผนวก..... 178

ประวัติย่อผู้วิจัย..... 389

บัญชีตาราง

ตาราง **หน้า**

1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้น ป.6 ม.3 และ ม.6 จากการประเมินคุณภาพระดับชาติ ประจำปีการศึกษา 2547..... 3

2 การวิเคราะห์แนวทางในการวัดและประเมินผู้เรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ..... 18

3 ระบบและกระบวนการพัฒนาระบบ..... 76

4 ขั้นตอนการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา..... 97

5 แผนการดำเนินการทดลองใช้ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้..... 113

6 แผนการดำเนินการทดลองใช้ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ระบบการประเมินตัดสินผล..... 116

7 ผลการวิเคราะห์ขอบข่ายงานประเมินผลระดับสถานศึกษาเป็นระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา..... 122

8 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมของสมรรถนะด้านความรู้ความคิด ด้านทักษะและด้านคุณลักษณะของระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้ ระบบการประเมินตัดสินผล..... 127

9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมในองค์กร 131

10 ค่าดัชนีความสอดคล้อง และความหมายระหว่างวิธีการมาตรฐานกับตัวบ่งชี้ความสำเร็จแต่ละขั้น..... 132

11 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของโครงร่างระบบในแต่ละองค์ประกอบของระบบ..... 133

12 ผลการเปรียบเทียบระหว่างผลการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ความสำเร็จในระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้กับเกณฑ์ที่กำหนด..... 137

13 ผลการเปรียบเทียบระหว่างผลการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ความสำเร็จในระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้กับเกณฑ์ที่กำหนด..... 147

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง **หน้า**

14 ผลการเปรียบเทียบระหว่างผลการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ความสำเร็จในระบบการประเมินตัดสินผลกับเกณฑ์ที่กำหนด..... 152

15 ค่าสถิติพื้นฐาน และผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนสมรรถนะของบุคลากรในงานประเมินผลระดับสถานศึกษาหลังการทดลองใช้ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษากับเกณฑ์ที่กำหนด..... 157

16 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการประเมินในภาพรวมของระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา..... 158

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ **หน้า**

1 วงจรผลสัมฤทธิ์..... 24
2 แสดงการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนผ่านช่วงชั้น 31
3 การดำเนินการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 37
4 องค์ประกอบของระบบและการควบคุม..... 41
5 รูปแบบของระบบทั่วไป..... 42
6 รูปแบบของระบบงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา..... 44
7 ระบบควบคุมคุณภาพ..... 46
8 แสดงการวิเคราะห์งาน (Job analysis) 50
9 แผนภูมิการทำงานในรูปของข้อมูลนำเข้า และผลงานที่ได้..... 53
10 ความสัมพันธ์ระหว่างการติดตามงานกับการประเมินผลงาน..... 62
11 นิยามของการประเมินเพื่อการตัดสินใจ..... 67
12 กระบวนการประเมินหลักสูตรของไทเลอร์..... 69
13 โครงสร้างการประเมินของแฮมมอนด์..... 71
14 รูปแบบการประเมินของโพรวัส..... 73
15 กรอบความคิดในการพัฒนาระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน..... 96

บทที่ 1
บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรที่มีจุดประสงค์ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสามารถในการจัดการ เน้นให้มีการเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้น สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นอย่างมีความสุข มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามวิถีความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อตามความถนัด ความสนใจและความสามารถของแต่ละบุคคล (กรมวิชาการ,กระทรวงศึกษาธิการ. 2545: 1) การจัดการศึกษาจึงเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุล ยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ให้ความสำคัญในการเรียนรู้ตามมาตรฐานของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านคณิตศาสตร์ ด้านภาษา การประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข มีประสบการณ์ในเรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร และภูมิปัญญาไทย (สุนันท์ ศลโกสุม. 2544: 1-13 กรมวิชาการ,กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 1-12) แนวการจัดการศึกษาดังกล่าวจึงเป็นตัวบ่งชี้ถึงศักยภาพของกระบวนการทางการศึกษา ซึ่งกระบวนการทางการศึกษานั้นประกอบด้วยองค์ประกอบหลักอยู่ 3 ส่วน คือ หลักสูตร การเรียนการสอน และการประเมินผล อันเป็นกระบวนการที่เกี่ยวเนื่องประสานกัน โดยหลักสูตรจะทำหน้าที่เป็นแผนแม่บทของสถานศึกษาในการวางแผนการดำเนินงานหรือ กำหนดโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการศึกษาให้เจริญก้าวหน้า ผ่านทางกระบวนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีบทบาทในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ทั้งในเรื่องของรูปแบบการเรียนการสอน การใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญในการสะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่เลือกใช้ทำให้ผู้เรียนมีความสามารถตามที่กำหนดในเป้าหมายของหลักสูตรมากน้อยเพียงใดและนำผลสะท้อนที่ได้รับกลับมาเป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนต่อไป

จากความสำคัญของการวัดและประเมินผลการศึกษานี้ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จึงได้กำหนดกรอบการวัดและประเมินผลโดยให้สถานศึกษาดำเนินการวัดและประเมินผลผู้เรียน 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การดำเนินการวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน ซึ่งมีเป้าหมายในการดำเนินการเพื่อหาคำตอบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ

และค่านิยมอันพึงประสงค์จากการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนต่าง ๆ หรือไม่เพียงไร ระยะที่ 2 การดำเนินการประเมินผลระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินผลเพื่อหาข้อมูลในการปรับปรุงผู้เรียนให้มีคุณภาพตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และมาตรฐานช่วงชั้นของหลักสูตร อันเป็นการควบคุมคุณภาพของความหลากหลายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดการประเมินผลในระดับชั้นเรียน ระยะที่ 3 การดำเนินการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ เป็นการประเมินคุณภาพทางการศึกษาของผู้เรียนเพื่อหาข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และควบคุมคุณภาพในการเปิดโอกาสให้มีการกระจายอำนาจในการบริหารการจัดการศึกษาแก่สถานศึกษา(กรมวิชาการ,กระทรวงศึกษาธิการ. 2545: 1-2) ในการนี้กระทรวงศึกษาธิการมุ่งให้สถานศึกษามีการจัดการกระบวนการวัดและประเมินผลที่เป็นระบบและกระบวนการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ สามารถรองรับการตรวจสอบภายในและการตรวจสอบภายนอกตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักทดสอบทางการศึกษา. 2545: 1) จากข้อกำหนดดังกล่าวโรงเรียนหรือสถานศึกษาจึงมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการศึกษา เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

ในการดำเนินงานที่ผ่านมาได้เปิดโอกาสให้สถานศึกษาวางระบบและกระบวนการปฏิบัติงานตามบริบทของสถานศึกษาเองนั้นในบางสถานศึกษาอาจพบว่าไม่ได้ผลและอาจก่อให้เกิดความท้อถอยในการทำงานมากขึ้น (สุวิมล ว่องวาณิช. 2543: 202) นอกจากนี้ ส วาสนา ประวาลพฤกษ์ และคณะ (ส. วาสนา ประวาลพฤกษ์. 2543 : 40 – 44) ได้ศึกษาถึงการพัฒนาระบบการวัดและการประเมินผลผู้เรียนระดับอุดมศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542ในทัศนะของศึกษานิเทศก์และอาจารย์ ที่มองความเชื่อมโยงระหว่างการวัดและประเมินผลผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกับระดับอุดมศึกษา และพบข้อจำกัดซึ่งสามารถสรุปปัญหาจำแนกเป็นประเด็นหลัก ได้ดังนี้ (1) ความรู้ด้านการประเมิน ได้แก่ การขาดความเข้าใจ ทักษะ ในเรื่องการวัดและประเมินผล (2) วิธีการประเมิน ได้แก่ การขาดวิธีการประเมินที่บ่งชี้คุณภาพตามมาตรฐาน (Benchmark) ไม่มีรูปแบบการประเมินที่เป็นรูปธรรม ขาดความชัดเจน ไม่โปร่งใส (3) เครื่องมือประเมิน ขาดเครื่องมือที่มีคุณภาพ (4) ความสามารถในการประเมินผลของสถานศึกษาแตกต่างกัน ทำให้มาตรฐานทางการศึกษาไม่เท่าเทียมกัน (5) ด้านการจัดการที่หลากหลาย ทำให้มาตรฐานมีความหลากหลายจึงควรมีหน่วยประเมินมาตรฐานกลางรายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปด้านการเรียนรู้ เมื่อสิ้นสุดปีการศึกษา 2548 (สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา. 2548: 38 – 39) พบว่าผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติเพื่อควบคุมและรักษาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต่าง ๆ ทั่วประเทศ ให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกันและสะท้อนถึงคุณภาพของผู้เรียนในการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้น ป.6 ม.3 และ ม.6 ปรากฏผลดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้น ป.6 ม.3 และ ม.6 จากการประเมินคุณภาพระดับชาติ ประจำปีการศึกษา 2547

รายวิชา	ร้อยละของผลการประเมินคุณภาพระดับชาติ ปีการศึกษา 2547		
	ป.3	ม.3	ม.6
ภาษาไทย	43.13	50.62	40.98
คณิตศาสตร์	40.34	33.30	35.00
ภาษาอังกฤษ	39.49	35.92	35.23
วิทยาศาสตร์	40.42	36.02	-
สังคมศึกษา	-	46.66	30.72
วิทยาศาสตร์กายภาพ	-	-	45.87
เคมี	-	-	34.14
ชีววิทยา	-	-	29.52
ฟิสิกส์	-	-	30.66
ความสามารถทางภาษา	-	-	40.73
การคิดคำนวณ	-	-	38.86
การคิดเชิงวิเคราะห์	-	-	38.26

ผลการประเมินคุณภาพดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในภาพรวมของทุกรายวิชาอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง (ต่ำกว่า ร้อยละ 50.00) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการในการจัดการศึกษาโดยรวมยังไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา และการประเมินผลระดับสถานศึกษายังไม่ให้ข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงผู้เรียนให้มีคุณภาพตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของหลักสูตร เพื่อควบคุมคุณภาพของความหลากหลายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดการประเมินผลในระดับชั้นเรียน

ผลการประเมินคุณภาพดังกล่าวสะท้อนให้เห็นปัญหาในกระบวนการจัดการศึกษาและระบบการประเมินผลผลระดับสถานศึกษาแม้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ที่กำหนดให้สถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพภายใน โดยให้มีการประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายในโดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือ โดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษา

ดังพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 9(3)(4) มาตรา 47 มาตรา 48 ความว่า (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 . 2545 : 6-7, 29-30)

> มาตรา 9(3) และ (4) ที่กล่าวถึงการจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดการศึกษา และหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
>
> มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก
>
> มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง…

การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้เป็นไปตามนัยแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาดังกล่าว สถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาทั้งระบบงานและบุคลากรในระบบงาน ดังแนวคิดของทฤษฎีองค์การสมัยใหม่ที่กล่าวถึงการบริหารองค์การสมัยใหม่ ที่เน้นระบบโครงสร้างและประสิทธิภาพของคน รวมทั้งปัจจัยที่เกี่ยวข้องและสภาพแวดล้อมภายนอกว่ามีอิทธิพลต่อองค์กร โดยมีขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการบริหารองค์กร ประกอบด้วย การวางแผน การจัดการ การควบคุมและการประเมิน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุวิมล ว่องวาณิช (สุวิมล ว่องวาณิช. 2543: 201) ที่พบว่าปัจจัยสำคัญที่สุดต่อความสำเร็จของงานในหน่วยงานนั้นขึ้นอยู่กับความพร้อมด้านบุคลากร และสอดคล้องกับยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์และประวิต เอราวรรณ์ (ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์และประวิต เอราวรรณ์. 2547: 8) ที่พบว่าเมื่อบุคลากรมีความพร้อมแล้ว การวางระบบด้วยกระบวนการและเครื่องมือที่เป็นมาตรฐานจะนำไปสู่การทำงานตามระบบอย่างมีขั้นตอนและบรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ เพราะระบบ (system) เป็นกระบวนการที่ช่วยให้การดำเนินการประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี เนื่องจากระบบประกอบไปด้วยการรวมกลุ่มของสิ่งต่าง ๆ หรือกระบวนการต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งทุก ๆ องค์ประกอบของระบบจะถูกปรับประยุกต์ให้ทำงานไปในทิศทางเดียวกันและสนับสนุนกัน เพื่อทำให้การปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ดำเนินไปได้อย่างสะดวก และเกิดการประสานงานกันตามลำดับขั้น (Ossenbruggen. 1994: 1) ซึ่ง โรเบิร์ต ฟิลเบค (Filbeck. 1974: 18) ได้นำเสนอถึงกระบวนระบบคุณภาพ ว่าระบบควรประกอบด้วยระบบย่อย ที่แต่ละระบบมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ระบบย่อยแต่ละระบบจะทำหน้าหน้าที่แตกต่างกัน แต่เมื่อประสานกันแล้วทำให้บรรลุวัตถุประสงค์รวมของระบบใหญ่

สถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานสำคัญที่มีภารกิจหลักในด้านการจัดการศึกษา โดยมีคุณภาพของผู้เรียนเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษาที่ต้องสามารถตรวจสอบความสำเร็จได้อันเป็นหลักประกันคุณภาพการศึกษาให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง กระบวนการประเมินผลจึงจัดเป็นภารกิจใหญ่ที่สำคัญของสถานศึกษาเนื่องจากเป็นกระบวนการตรวจสอบการเรียนรู้และพัฒนาต่าง ๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร เพื่อนำผลไปใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานที่กำหนดไว้และใช้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินผลการเรียน โดยสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบการวัดและประเมินผลการเรียนให้เป็นไปอย่างเหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ให้ผลการประเมินผลถูกต้องตามสภาพความรู้ ความสามารถที่เป็นจริงของผู้เรียน เพราะผลการประเมินดังกล่าวเป็นสิ่งสะท้อนถึงความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนที่มีบทบาทต่อการศึกษาต่อ หรือการดำรงชีพในสังคมของผู้เรียน (สำนักทดสอบทางการศึกษา,กรมวิชาการ. 2545: 1) สถานศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญต่องานการประเมินผลระดับสถานศึกษาและพัฒนาระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษาเพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ระบบ (system) เป็นกระบวนการที่ช่วยให้การดำเนินการประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี เนื่องจากระบบประกอบไปด้วยการรวมกลุ่มของสิ่งต่าง ๆ หรือกระบวนการต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งทุกๆองค์ประกอบของระบบจะถูกปรับประยุกต์ให้ทำงานไปในทิศทางเดียวกัน และสนับสนุนกันเพื่อทำให้การปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ดำเนินไปได้อย่างสะดวก และเกิดการประสานงานกันตามลำดับขั้น (Ossenbruggen. 1994: 1) แต่อย่างไรก็ตามกระบวนระบบจะมีประสิทธิภาพได้ดีเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอื่น ๆ อีก ดังที่ Frederick W.Taylor (ธงชัย สันติวงษ์. 2546: 17) ได้นำเสนอถึงหลักการสำคัญในการพัฒนาคุณภาพหน่วยงาน ดังนี้

1. การดำเนินงานควรเริ่มจากการวิเคราะห์รายละเอียดของกิจกรรมที่ทำเพื่อจะค้นคว้าศึกษาให้เข้าใจถึงวิธีการทำงานที่ถูกต้องที่สุด โดยมีการวิเคราะห์จากปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเพื่อให้มีวิธีทำงานที่ดีที่สุด มากกว่าที่จะใช้วิธีการที่ดำเนินไปโดยไม่มีกฎเกณฑ์ ซึ่งก่อให้เกิดความสูญเสียและไม่เป็นผลดีแก่ทุกฝ่าย

2. การพิจารณาถึงการกำหนดวิธีการคัดเลือกพนักงานอย่างมีหลักเกณฑ์พร้อมกัน กล่าวคือวิธีการคัดเลือกเพื่อให้ได้บุคคลที่มีความชำนาญและมีความสามารถต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นสำหรับการทำงานที่ได้จัดไว้แล้ว เพื่อให้สามารถทำได้โดยมีประสิทธิภาพ

3. ความจำเป็นของการที่จะต้องมีวิธีการให้การศึกษาและการพัฒนาพนักงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความสามารถให้แก่พนักงานมากยิ่งขึ้นด้วยกระบวนการฝึกอบรมเพื่อที่จะให้มีวิธีการที่ถูกต้องที่จะสอนการทำงานให้แก่พนักงานให้เกิดผลดีที่สุด มากกว่าให้พนักงานเรียนรู้ด้วยตนเอง

4. การร่วมมือกันระหว่างฝ่ายผู้ใช้แรงงานและฝ่ายบริหาร เพื่อความสำเร็จในผลงานร่วมกัน กล่าวคือ การเน้นให้เห็นถึงภารกิจของทั้งสองฝ่ายที่จะต้องแยกความรับผิดชอบจากกันอย่างชัดแจ้ง ระหว่างในส่วนของฝ่ายจัดการที่จะต้องรับผิดชอบในการบริหารและคิดวิเคราะห์ปัญหาของการทำงานโดยส่วนรวม เพื่อให้ได้วิธีที่ดีที่สุดและมีระบบที่มีประสิทธิภาพพร้อมกันนั้นในฝ่ายพนักงานก็จะต้องรับผิดชอบในส่วนของตนที่จะต้องทำงานโดยถูกต้องตามวิธีการต่าง ๆ และการย้ำให้เห็นถึงความร่วมมือของทั้งสองฝ่ายว่ามีส่วนก่อให้เกิดการเพิ่มพูนประสิทธิภาพสูงขึ้น

หลักการดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษานั้น การวิเคราะห์งานการประเมินผลระดับสถานศึกษาเป็นขั้นตอนสำคัญที่ส่งผลให้หน่วยงานรู้ถึงสมรรถนะที่สำคัญของบุคลากรในงาน และกระบวนการพัฒนาสมรรถนะในงานดังกล่าวช่วยให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับหลักของการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทั่วไปที่ต้องเริ่มด้วยการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมก่อนการอบรม เพื่อให้การฝึกอบรมดังกล่าวสอดรับกับความต้องการที่แท้จริงของพนักงาน (วิเชียร อินทรสมพันธ์. 2546: 81) ประกอบกับกระแสของการกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานมีสูงขึ้นตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ การพัฒนาระบบงานให้ชอบด้วยหลักการเหตุผล มีความชอบธรรม และมีคุณภาพพร้อม ๆ กับการสร้างความเข้าใจในงานที่กำลังปฏิบัติ ในสถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่ โดยกลุ่มที่ปฏิบัติงานตามปกติในสถานการณ์ (Kemmis & McTaggart. 1988: 5-6 ; อ้างอิงจาก ไชยรัตน์ ปราณี. 2545: 171) จึงเป็นกระบวนการพัฒนาระบบงานได้สอดคล้องกับสภาพและศักยภาพของหน่วยงานนั้น ๆ

จากสภาพปัญหาของการจัดการศึกษาที่ยังไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ ตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของงานประเมินผลระดับสถานศึกษาที่ยังไม่สามารถหาข้อมูลในการปรับปรุงผู้เรียนให้มีคุณภาพตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และมาตรฐานช่วงชั้นของหลักสูตรจากการควบคุมคุณภาพของความหลากหลายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ระดับชั้นเรียนได้ ประกอบกับผลการสำรวจสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานีพบว่า สถานศึกษาหลายแห่งดำเนินงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในหน้าที่การประเมินตัดสินเลื่อนช่วงชั้น โดยขาดการบันทึกผลการประเมินระดับชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ และขาดการดำเนินการประเมินเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้ในการติดตามและควบคุมการจัดการศึกษาว่าบรรลุผลมากน้อยเพียงใดตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะร่วมพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาภายใต้บริบทของสถานศึกษานั้น ๆ ตามกระบวนการพัฒนาระบบ ตั้งแต่การวิเคราะห์งานการประเมินผลระดับสถานศึกษา ศึกษาสมรรถนะทางการประเมินผลระดับสถานศึกษาที่จำเป็นสำหรับบุคลากรงานประเมินผลระดับสถานศึกษา และวิเคราะห์ระบบย่อยของงานประเมินผลระดับ

สถานศึกษา เพื่อพัฒนาเป็นระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาที่มีกระบวนการพัฒนาระบบตั้งแต่พัฒนาคนสู่ระบบ ให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานในระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยทำให้ทราบถึง กระบวนการพัฒนาระบบ การนำระบบไปใช้ และการควบคุมคุณภาพของระบบ รวมถึงสมรรถนะ ที่จำเป็นของบุคลากรในการดำเนินงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา ซึ่งจะช่วยพัฒนากระบวนระบบของงานอย่างครบวงจร ส่งผลดีต่องานประเมินผลการศึกษาและนักเรียนในสถานศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกโรงเรียนวัดอัยยิการามเป็นกรณีศึกษาในการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะสภาพการณ์ของโรงเรียนมีความเหมาะสมในการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ซึ่งจากการศึกษาเอกสารของโรงเรียน ความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียน และการสังเกตระบบงานวัดและประเมินผลที่มีอยู่เดิม พบว่า โรงเรียนวัดอัยยิการามขาดการวางระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ภารกิจที่ปฏิบัติไม่ครอบคลุมบทบาทหน้าที่ของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา เนื่องจากบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนจึงมีความต้องการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรในโรงเรียนมีความยินดีและมีความพร้อมในการเป็นคณะกรรมการพัฒนาระบบและพัฒนาตน ดังนั้นการวิจัยในบริบทของโรงเรียนวัดอัยยิการามจึงมีความน่าสนใจในผลการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาตามแนวคิดของทฤษฎีองค์กรสมัยใหม่ที่เน้นระบบโครงสร้างและประสิทธิภาพของคน ตามหลักการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในครั้งนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนวัดอัยยิการาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยมีขั้นตอนของการพัฒนาระบบครั้งนี้ 4 ขั้นตอน คือ (1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (2) การออกแบบระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา (3) การทดลองใช้ระบบ และ (4) การประเมินผลและปรับปรุงระบบ

ความสำคัญของการวิจัย

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดให้สถานศึกษารับผิดชอบจัดการศึกษา โดยจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนให้เป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้สถานศึกษามีกระบวนการในการตัดสินผลการเรียนอย่างโปร่งใส บริสุทธิ์ยุติธรรม และสามารถเสริมสร้างคุณภาพให้แก่ผู้เรียนได้ การพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับ

สถานศึกษา อันเป็นผลของการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้สถานศึกษามองเห็นภาพกระบวนการในการดำเนินการประเมินผลที่เป็นระบบชัดเจนขึ้นด้วยวิธีการและแบบบันทึกที่เป็นมาตรฐาน ลดขั้นตอน ลดความยุ่งยากและลดระยะเวลาในการดำเนินการด้วยโปรแกรมงานประเมินผลระดับสถานศึกษา พร้อมกับได้สารสนเทศสำหรับนักเรียนรายบุคคล รายผลการเรียนรู้ที่คาดหวังซึ่งเป็นสารสนเทศสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน และการจัดการเรียนรู้ระดับชั้นเรียน ส่งผลให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานประเมินผลระดับสถานศึกษาได้สอดคล้องตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้วยบทบาทของสถานศึกษาที่ต้องเป็นผู้พัฒนาและขับเคลื่อนงานในระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาด้วยตนเอง การพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาบนกรอบแนวคิดของการพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะหลักตามงานในระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาด้วยหลักสูตรฝึกอบรมที่เน้นสมรรถนะ จึงเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างความเป็นพลวัตในการทำงาน ที่ทำให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานและพัฒนางานได้เต็มศักยภาพสูงสุด

ขอบเขตของการวิจัย

การพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา กรณีศึกษา โรงเรียนวัดอัยยิการาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ในครั้งนี้ กระทำในขอบเขตการดำเนินการดังนี้

1. แนวคิดในการพัฒนาระบบที่ใช้เป็นกรอบในการพัฒนาระบบ ประยุกต์หลักการบริหารทรัพยากรมนุษย์กับทฤษฎีระบบมากำหนดเป็นขั้นตอนการดำเนินการพัฒนาระบบ 4 ขั้นตอน คือ (1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (2) การออกแบบระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษา (3) การทดลองใช้ระบบ และ (4) การประเมินผลและปรับปรุงระบบ

2. การพัฒนาระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษาเป็นการพัฒนาระบบที่เน้นทั้งการพัฒนาระบบและการพัฒนาบุคลากรในระบบ ด้วยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่มุ่งให้บุคลากรในฝ่ายงานประเมินผลระดับสถานศึกษา มีสมรรถนะทางการประเมินผลระดับสถานศึกษาตามระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้น

3. กลไกควบคุมการดำเนินการตรวจสอบระบบ ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินความไม่สอดคล้องของโพรวัสโดยเปรียบเทียบผลผลิตของระบบในแต่ละขั้นตอนกับตัวบ่งชี้ความสำเร็จของงานในระบบ

4. การดำเนินการทดลองใช้ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในครั้งนี้ ดำเนินการทดลองพัฒนาระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 ช่วงชั้น ได้แก่ ช่วงชั้นที่ 1

5. การวิเคราะห์งานประเมินผลระดับสถานศึกษาในแต่ละระบบย่อยเป็นคำอธิบายลักษณะงาน (Job Description) ดำเนินการด้วยการสอบถามโดยประยุกต์ใช้เทคนิคเดลฟาย ซึ่งดำเนินการสอบถามผู้เชี่ยวชาญ 2 รอบ คือ รอบที่ 1 เป็นการนำเสนอการเขียนคำอธิบายลักษณะงานประเมินผลระดับสถานศึกษา โดยนำเสนอทุกระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็น แก้ไข ปรับปรุงได้โดยอิสระ รอบที่ 2 เป็นการนำเสนอประเด็นการแก้ไขปรับปรุงการเขียนคำอธิบายลักษณะงานตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน พร้อมทั้งเสนอคำอธิบายลักษณะงานที่ดำเนินการแก้ไขตามประเด็นการปรับปรุงของผู้เชี่ยวชาญให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ เพื่อประโยชน์ในการได้รายละเอียดที่จำเป็นตรงกันมากที่สุด ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้การดำเนินการสอบถามในรอบที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญไม่มีการแสดงความคิดเห็นหรือปรับปรุงการเขียนคำอธิบายลักษณะงานประเมินผลระดับสถานศึกษาใด ๆ แสดงถึงการยืนยันความคิดเห็นเกี่ยวกับคำอธิบายลักษณะงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในแต่ละระบบย่อย ผู้วิจัยจึงยุติการสอบถามในรอบที่ 3 ซึ่งเป็นการให้ผู้เชี่ยวชาญยืนยันความคิดเห็นเกี่ยวกับคำอธิบายลักษณะงานประเมินผลระดับสถานศึกษา แล้วดำเนินการสรุปเป็นคำอธิบายลักษณะงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา หมายถึง แบบแผนหรือขั้นตอนการดำเนินงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผังกระบวนการ วิธีการและบันทึกที่เป็นมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ เกณฑ์หรือระดับคุณภาพความสำเร็จที่พัฒนาขึ้นโดยผู้วิจัยและบุคลากรในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการร่วมกันดำเนินการวิจัย ตั้งแต่การกำหนดผังกระบวนการการดำเนินการของระบบ วิธีการและบันทึกที่เป็นมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ เกณฑ์หรือระดับคุณภาพความสำเร็จ และดำเนินการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาตามแบบแผนหรือขั้นตอนการดำเนินการที่ได้วางไว้ โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินความไม่สอดคล้องของโพรวัสเป็นกลไกควบคุมการดำเนินการตรวจสอบและเปรียบเทียบผลผลิตของระบบในแต่ละขั้นตอนกับตัวบ่งชี้ความสำเร็จของงานในระบบ

2. ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ หมายถึง ความสามารถหรือผลผลิตที่คาดหวังว่าจะปรากฏหรือบรรลุผลในการดำเนินการแต่ละขั้นตอนของกระบวนการ ซึ่งใช้เป็นกลไกควบคุมการดำเนินการตรวจสอบระบบ โดยเปรียบเทียบกับความสามารถหรือผลผลิตของระบบในแต่ละขั้นตอนตามหลักการของระบบที่บ่งบอกถึงการขับเคลื่อนของระบบตามวัฒนธรรมขององค์กรนั้น ๆ ซึ่งพัฒนาขึ้นโดยผู้วิจัยและบุคลากรในสถานศึกษาที่เป็นกรณีศึกษา

3. สมรรถนะของบุคลากรที่ปฏิบัติงานประเมินผลระดับสถานศึกษาประกอบด้วยสมรรถนะ 3 ด้าน คือ ความรู้ความคิด ทักษะ และคุณลักษณะที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานเฉพาะและเป็นตัวบ่งชี้ในการทำงานที่มีประสิทธิภาพ โดยสมรรถนะในแต่ละด้านมีความหมายดังนี้

3.1 สมรรถนะด้านความรู้ความคิด หมายถึง การเป็นผู้มีความรู้ความคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานใน 3 ระบบ คือ ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้ และระบบการประเมินตัดสินผล

3.2 สมรรถนะด้านทักษะ หมายถึง การเป็นผู้มีความสามารถในการปฏิบัติงานในตำแหน่งงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา

3.3 สมรรถนะด้านคุณลักษณะ หมายถึง การเป็นผู้มีคุณลักษณะที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานเฉพาะและเป็นตัวบ่งชี้ในการทำงานที่มีประสิทธิภาพซึ่งเอื้อต่อความสำเร็จในงาน

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และสรุปเนื้อหาสาระสำคัญที่จำเป็นต่อการศึกษาวิจัย โดยแบ่งกลุ่มเนื้อหาที่เกี่ยวข้องเป็นตอน 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ขอบข่ายการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ตอนที่ 2 การพัฒนาระบบ ตอนที่ 3 สมรรถนะของบุคลากรในระบบ และตอนที่ 4 บริบท ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาของโรงเรียนวัดอัยยิการาม ซึ่งแต่ละตอนมีรายละเอียดตามหัวข้อที่นำเสนอดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ขอบข่ายการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

1 สาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

2 ขอบข่ายงานการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

ตอนที่ 2 การพัฒนาระบบ

1 แนวคิดเกี่ยวกับระบบ

2 การวิเคราะห์งานสู่ระบบ

3 การนำระบบไปใช้

4 การประเมินระบบ

5. งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบ

ตอนที่ 3 สมรรถนะของบุคลากรในระบบ

1 แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ

2 การพัฒนาสมรรถนะ

3. งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากร

ตอนที่ 4 บริบท ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาของโรงเรียนวัดอัยยิการาม

ตอนที่ 1 ขอบข่ายงานวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

แนวคิดสำคัญเกี่ยวกับขอบข่ายงานวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีสาระสำคัญ 2 รายการ คือ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และขอบข่ายงานวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับงานประเมินผลระดับสถานศึกษา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1 สาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

กระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมวิชาการได้มีการปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง 2533) เป็นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และได้ประกาศใช้ในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกชั้นเรียน ทั่วประเทศในปีการศึกษา 2548 โดยมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

1.1 หลักการ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดหลักการของหลักสูตรไว้ 5 ข้อ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545: 6)

1.1.1 เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล

1.1.2 เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

1.1.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิตโดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

1.1.4 เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และ การจัดการเรียนรู้

1.1.5 เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

1.2 จุดมุ่งหมาย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 9 ประการ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545: 7-8)

1.2.1 เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามศาสนิกชนที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์

1.2.2 มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า

1.2.3 มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์

1.2.4 มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต

1.2.5 รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี

1.2.6 มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค

1.2.7 เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

1.2.8 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาสิ่งแวดล้อม

1.2.9 รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

1.3 แนวดำเนินการ เพื่อให้การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ประสบความสำเร็จตามจุดหมายที่กำหนด จึงได้กำหนดแนวดำเนินการสำหรับสถานศึกษา โดยสรุปดังนี้

1.3.1 กำหนดให้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรที่กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยให้ผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐาน 2 ลักษณะ คือ

(1) มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ เมื่อผู้เรียนเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(2) มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6

1.3.2 ดำเนินการจัดการศึกษาตามแนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยเฉพาะในมาตรา 24 ที่เน้นเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2547: 13-14,37)จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

(1) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

(2) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

(3) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

(4) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพและมาตรา 62 ซึ่งกำหนดให้มีระบบการตรวจสอบ ติดตามและประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลแนวการจัดการศึกษาและคุณภาพมาตรฐานการศึกษา โดยหน่วยงานภายในและหน่วยงานของรัฐ

1.3.3 กำหนดให้ใช้การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษา ต้องจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน และเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน สถานศึกษาต้องมีผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการวัดและประเมินทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา และระดับชาติ ตลอดจนการประเมินภายนอก เพื่อใช้เป็นข้อมูลสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนแก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา

ผลการศึกษาสาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 พบว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรอิงมาตรฐาน ที่มีกฎหมายกำหนดให้สถานศึกษาดำเนินการจัด

การศึกษาตามแนวการจัดการศึกษาที่กำหนด และใช้กระบวนการวัดและประเมินผลดำเนินการควบคุมคุณภาพของผู้เรียนให้บรรลุตามมาตรฐาน

2. ขอบข่ายงานการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

หลักการที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เสนอสาระสำคัญที่เป็นพื้นฐานความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จำนวน 4 รายการ คือ (1) ความหมายของการวัดและประเมินผล (2) กรอบความคิดด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียน (3) หลักการวัดและประเมินผลการเรียน (4) การดำเนินการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ความหมายของการวัดและประเมินผล

ในทางการศึกษา เมื่อกล่าวถึงคำว่าการวัดและประเมินผล นักวิชาการส่วนใหญ่ให้ความหมายของการวัดและการประเมินผลแยกออกจากกัน โดยใช้ความหมายของการวัดที่มาจากคำว่า “Measurement” และใช้ความหมายของการประเมินผลที่มาจากคำว่า “Evaluation” แต่ในระยะหลังคำว่า การประเมิน สามารถใช้แทนด้วยคำอื่น ๆ อีก เช่นคำว่า “Assessment” หรือ “Appraisal”

การวัดผล (Measurement) และการประเมินผล (Evaluation) คำสองคำนี้มีความสัมพันธ์กัน โดยการวัดผลเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการประเมินผล กล่าวคือเป็นส่วนที่จะใช้ข้อมูลเพื่อนำมาเป็นพื้นฐานในการประเมิน ซึ่งมีรายละเอียดที่สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์กันดังนี้

การวัดผล (Measurement) เป็นกระบวนการในการกำหนดจำนวน ปริมาณ ตัวเลขให้กับสิ่งที่ต้องการจะวัด (observe) ซึ่งมีขั้นตอนในการวัดได้แก่ ขั้นที่ 1 กำหนดจุดมุ่งหมายหรือคุณลักษณะที่จะวัด ขั้นที่ 2 สร้างหรือเลือกเครื่องมือที่จะวัดให้สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการจะวัด ขั้นที่ 3 ดำเนินการวัดในสิ่งที่ต้องการวัด และขั้นที่ 4 เสนอผลการวัดที่ได้ อาจนำเสนอเป็นตัวเลขหรือสัญลักษณ์หรือข้อมูลที่ต้องการ (สมบูรณ์ ตันยะ. 2545 : 10 , ไพศาล หวังพานิช. 2542 : 2 , สมนึก ภัททิยธนี. 2541 : 1-2 , ภัทรา นิคมานนท์. 2540 : 7-8 , เยาวดี วิบูลย์ศรี. 2540 : 6 , Matuza , Ebel , Hopkins and Stanley Martuza. 1977 : Ebel. 1979 : Hopkins and Stanley. 1981 ; อ้างอิงจาก ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2543 : 10))

ส่วนการประเมินผล (Evaluation) เป็นกระบวนการที่จะตัดสินคุณค่าที่อาศัยวิธีการที่มีระบบแบบแผนในการรวบรวมข้อมูล หลักฐาน และเหตุผลประกอบการพิจารณาตัดสินว่า ดีหรือไม่ดี เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม การประเมินผลทางการศึกษาโดยทั่วไปมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ (1) ผลการวัด

(Measurement) ทำให้ทราบสภาพความจริงของสิ่งที่จะประเมินว่ามีปริมาณเท่าไร มีคุณสมบัติอย่างไร เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับการพิจารณา (2) เกณฑ์การพิจารณา (Criteria) เป็นมาตรฐานที่ใช้เปรียบเทียบกับสิ่งที่ได้จากการวัด (3) การตัดสินใจ (Decision) เป็นการชี้ขาดหรือสรุปผลการเปรียบเทียบระหว่างผลการวัดกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่าสอดคล้องกันหรือไม่ (สมบูรณ์ ตันยะ. 2545 : 11, ชวาล แพรัตกุล. 2518 : 141 , ภัทรา นิคมานนท์. 2540 : 9-10 , ส.วาสนา ประวาลพฤกษ์. 2544 : 16 , ไพศาล หวังพานิช. 2545 : 2 , Ebel and Frisbie. 1986 : 14 , Grounlund. 1990 : 5-8)

สำหรับการประเมินที่มาจากคำว่า “Assessment” ความหมายตามรากศัพท์แปลว่า การวัดแล้วนำมาเปรียบเทียบกับบางสิ่งบางอย่าง นักวิชาการหลายท่าน (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2540 : 11 , ศิริชัย กาญจนวาสี. 2545 : 19-20 , บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2547 : ข) จึงใช้เป็นคำภาษาไทย ว่า “การประเมิน”ซึ่งเกิดขึ้นตามแนวการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จากรายงานการวิจัยของ ศิริชัย กาญจนวาสี (2543 : 7-8) กล่าวว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่องทั้งก่อน ระหว่าง และหลังเสร็จสิ้นการเรียนการสอน โดยจะต้องครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ ลักษณะนิสัย และคุณธรรม โดยเน้นที่จะพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญและตอบสนองต่อเป้าหมายการเรียนรู้ระดับบุคคล สถานศึกษา ชุมชนและประเทศ รวมทั้งมีความเป็นสากลระดับนานาชาติ ซึ่งการประเมินลักษณะนี้จะเป็นลักษณะการประเมินที่เรียกว่า Assessment

นอกจากนั้นในการประเมินบุคลากรที่ไม่เกี่ยวกับการให้การศึกษามักใช้คำว่า “Appraisal” นั้นเป็นการประเมินที่ใช้ข้อมูลจากคำนิยม คำชมเชยจากการปฏิบัติงาน มีเป้าหมายเพื่อตรวจสอบประมาณค่า ตัดสินค่า ให้รางวัล หรือปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน (ส.วาสนา ประวาลพฤกษ์. 2543 : 16 , สมยศ แม่นแย้ม. 2540 : 9)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินการวัดและประเมินผลนั้นคือข้อสนเทศที่ได้จากการวัดและประเมินผล ที่เป็นการแสดงพัฒนาการความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ซึ่งมีประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนั้นในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จึงให้ความสำคัญสำหรับการวัดและประเมินผลโดยจัดให้เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และกำหนดให้สถานศึกษาดำเนินการเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 กรอบความคิดด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เป็นแม่บทการจัดการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา หลักการจัดการ

ศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ และการประเมินผู้เรียน โดยยึดหลักว่าต้องเป็นการศึกษาตลอดชีวิตให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และให้ผู้เรียนเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ด้วยการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ตลอดทั้งรัฐบาลต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ซึ่งระบุไว้อย่างชัดเจนในมาตรา 6 , มาตรา 8 ,มาตรา 22 , มาตรา 24 และ มาตรา 26 ซึ่งสามารถนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการประเมินผู้เรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้ดังนี้ (ส.วาสนา ประวาลพฤกษ์. 2543 : 22-23)

(1) ดำเนินการประเมินผู้เรียนโดยยึดเป้าหมายการจัดการศึกษาของประเทศเป็นหลักในการประเมิน สามารถนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการประเมินผู้เรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วย

- มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ
- มีสติปัญญา ความรู้
- มีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต
- สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

(2) ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้จะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ การประเมินจะต้องสะท้อนให้เห็นความก้าวหน้าหรือพัฒนาการของผู้เรียนเป็นระยะๆ

(3) วางแผนการประเมินควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การฝึกทักษะ กระบวนการคิด การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฯลฯ

(4) เลือกใช้เครื่องมือ/วิธีการที่เหมาะสมและหลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปสู่การประเมินที่ครอบคลุมคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ ตามมาตรา 6 และครอบคลุมองค์ประกอบในการประเมินผู้เรียนตามมาตรา 26

สาระสำคัญในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังกล่าวสามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดแนวทางในการวัดและประเมินผู้เรียน ดังปรากฏในตาราง 2 (ส.วาสนา ประวาลพฤกษ์. 2543: 24-28)

ตาราง 2 การวิเคราะห์แนวทางในการวัดและประเมินผู้เรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

หมวด/มาตรา	สาระสำคัญ ในพระราชบัญญัติการศึกษา	แนวทางในการวัดและประเมินผล
หมวด 1 มาตรา 6	การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	1. ยึดความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของประเทศเป็นหลักในการประเมินโดยการกำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2. เน้นการวัดความรู้ ปัญญา ควบคู่กับคุณธรรม จริยธรรม และการปฏิบัติที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตในสภาพจริง
หมวด 1 มาตรา 8	การจัดการศึกษาให้ยึดหลัก ดังนี้ (1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง	1. ผู้เรียนประเมินตนเองได้ เพื่อวางแนวทางการเรียนรู้สำหรับตนเองและชุมชน 2. ผู้เรียน/ผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษามีส่วนร่วมในการประเมิน 3. วัดผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีเกณฑ์ในการเทียบโอนความรู้ มีเครื่องมือมาตรฐานในการตรวจสอบ
หมวด4มาตรา 22	การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นโรงเรียนกรณีศึกษา	1. ใช้วิธีการวัดที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถวัดพัฒนาการของการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ทุกระดับและทุกประเภท 2. ผลการประเมินจะต้องสะท้อนให้เห็นความก้าวหน้าหรือพัฒนาการของผู้เรียนเป็นระยะ ๆ

ตาราง 2 (ต่อ)

หมวด/มาตรา	สาระสำคัญ ในพระราชบัญญัติการศึกษา	แนวทางในการวัดและประเมินผล
หมวด4มาตรา 24	การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้	
	(1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล	1. ใช้วิธีการวัดหลากหลายตามลักษณะของเนื้อหาและกิจกรรม
	(2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา	2. วัดการปฏิบัติจริง กระบวนการคิด การจัดการและการประยุกต์ความรู้ในสภาพจริงที่ผู้เรียนจะต้องออกไปเผชิญอย่างต่อเนื่อง
	(3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง	3. วัดการปฏิบัติ การคิด และความรู้ที่ได้จากการแสวงหาด้วยตนเอง
	(4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา	4.วัดการบูรณาการความรู้ภายในวิชาเดียวกันและวิชาที่เกี่ยวข้องควบคู่กับคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ
	(5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของ	5. วัดผลการเรียนรู้ได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน วัดความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองรวมทั้งวัดการสร้างองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัย

ตาราง 2 (ต่อ)

หมวด/มาตรา	สาระสำคัญ ในพระราชบัญญัติการศึกษา	แนวทางในการวัดและประเมินผล
	กระบวนการเรียนรู้ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการ	
หมวด4มาตรา 26	ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผลผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา	1. วัดพัฒนาการของผู้เรียน 2. วัดความประพฤติ (รวมถึงคุณธรรมและจริยธรรม) 3. การสังเกตพฤติกรรมการเรียน 4. การร่วมกิจกรรม 5. การทดสอบควบคู่ไปกับการสอน

สาระสำคัญในพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ดังกล่าว จึงเป็นแนวทางในการวัดและประเมินผลที่สำคัญสำหรับการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 อันเป็นกระบวนการตรวจสอบผลการเรียนรู้และพัฒนาการต่าง ๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร เพื่อนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานที่กำหนดไว้และใช้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินผลการเรียน โดยสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบการวัดและประเมินผลการเรียนให้เป็นไปอย่างเหมาะสมมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

2.3 หลักการวัดและประเมินผลการเรียน

การดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และถูกต้องตามหลักการวัดและประเมินผลการเรียน ดังนี้

2.3.1 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ไว้ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2545 ข: 16-30)

(1) การประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

(1.1) การประเมินผลก่อนเรียน เป็นการประเมินความพร้อมพื้นฐานของผู้เรียน การประเมินความรอบรู้ในเรื่องที่จะเรียนก่อนการเรียน

(1.2) การประเมินระหว่างเรียน เป็นการประเมินเพื่อมุ่งตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียนว่าบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้หรือไม่ ซึ่งประเมินด้วยการสื่อสารส่วนบุคคล การประเมินจากการปฏิบัติ การประเมินสภาพจริง การประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน

(1.3) การประเมินเพื่อสรุปการเรียน เป็นการประเมินเพื่อมุ่งตรวจสอบความสำเร็จของผู้เรียนเมื่อผ่านการเรียนรู้ในช่วงเวลาหนึ่ง หรือสิ้นสุดการเรียนรายวิชา/ปลายปี/ปลายภาค ประกอบด้วยการประเมินหลังเรียน และการประเมินผลการเรียนปลายปีหรือปลายภาค

(2) การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาต้องจัดให้มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาค โดยมีแนวดำเนินการประเมิน คือ การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายกิจกรรม และการประเมินกิจกรรมผู้เรียนผ่านช่วงชั้น

(3) การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นการประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะที่สถานศึกษากำหนด

(4) การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ เป็นการประเมินศักยภาพของผู้เรียนในการอ่านหนังสือ เอกสาร และสื่อต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว แล้วนำมาสรุปเป็นความรู้ความเข้าใจของตน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เนื้อหาสาระของเรื่องที่อ่านเพื่อนำไปสู่การสังเคราะห์ สร้างสรรค์ และความสามารถในการถ่ายทอดความคิดเหล่านั้น ด้วยการเขียนสื่อความที่สะท้อนถึงสติปัญญา ความรู้ความเข้าใจ

(5) การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เป็นมาตรฐานระดับชาติ ซึ่งดำเนินการโดยหน่วยงานที่จัดการศึกษาระดับชาติ ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ หรือ หน่วยงานที่มีหน้าที่ได้รับมอบหมาย มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและคุณภาพการศึกษาของชาติ เป็นการประเมินตามระดับช่วงชั้นที่หลักสูตรกำหนด คือ ประถมศึกษาปีที่ 3 ประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6

2.3.2 กรมวิชาการกำหนดหลักการวัดและประเมินผลการเรียนไว้ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2545: 4)

(1) สถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบประเมินผลการเรียนของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม

(2) การวัดและประเมินผลการเรียนต้องสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการศึกษา ที่กำหนดในหลักสูตร

(3) การประเมินผลการเรียนต้องประกอบด้วย การประเมินเพื่อปรับปรุงพัฒนาผู้เรียน การจัดการเรียนการสอน และการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน

(4) การประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องดำเนินการด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัด ธรรมชาติของวิชา และระดับช่วงชั้นของผู้เรียน

(5) เปิดโอกาสให้ผู้เรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตรวจสอบผลการประเมินผลการเรียนได้

(6) ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างสถานศึกษาและรูปแบบการศึกษาต่าง ๆ

(7) ให้สถานศึกษาจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษา เพื่อเป็นหลักฐานการประเมินผลการเรียน รายงานผลการเรียนและเป็นหลักฐานแสดงวุฒิและรับรองผลการเรียนของผู้เรียน

จากหลักการและแนวทางในการวัดและประเมินผลการศึกษาดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาผู้เรียน การจัดการเรียนการสอน และเพื่อตัดสินผลการเรียนให้บรรลุตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตร สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาต้องจัดทำหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษาให้ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ สาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และการอ่าน คิดวิเคราะห์ เขียนสื่อความ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน และเป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน

2.4 การดำเนินการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบัญญัติในหมวด 6 มาตราที่ 47-51 ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้สถานศึกษามีมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอก ผลของการดำเนินการวัดและประเมินผลในสถานศึกษาจัดเป็นกระบวนการหนึ่งในการประกันคุณภาพผลผลิตของสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดให้สถานศึกษาดำเนินการวัดและประเมินผลนักเรียนใน 3 ระดับ คือ การวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน การประเมินผลระดับสถานศึกษา และการประเมินคุณภาพระดับชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ.2544 : 40-42) โดยการดำเนินการวัดและประเมินผลในแต่ละระดับมีขอบข่ายในการดำเนินการดังนี้

2.4.1 การวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน

การวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน มีจุดมุ่งหมายสำคัญของการประเมิน คือ มุ่งหาคำตอบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทั้งด้าน ความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์อันเป็นผลเนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่ / เพียงใด โดยดำเนินการให้สอดคล้องตามหลักการวัดประเมินผลในมาตรา 26 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่กำหนดไว้ว่า การวัดประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นการปฏิบัติ การประเมินการอ่านคิดวิเคราะห์เขียน ด้วยวิธีการที่หลากหลายต่อเนื่องควบคู่ไปกับกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อตรวจสอบการเรียนรู้ตามผลการเรียนรูที่คาดหวัง / มาตรฐานการเรียนรู้ของแต่ละช่วงชั้น ซึ่งหลักการวัดประเมินผลการเรียนของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้แตกต่างจากการวัดประเมินผลตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการที่ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น/ปลาย พุทธศักราช 2521/2524 (ฉบับปรับปรุง 2533) ในเรื่องเป้าหมายของการประเมิน (อรนุช อยู่ทิม และ คณะ. 2546 : 9-10) กล่าวคือ การประเมินผลการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมาย โดยกำหนดสิ่งที่ผู้เรียนควรรู้และสามารถทำได้ การประเมินผลการเรียน จะประเมินการสาธิตความรู้และทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียน (Demonstrate Knowledge and Skills) ด้วยการประเมินในหลายลักษณะ เช่น การประเมินการปฏิบัติงาน (Performance Assessment) การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment)

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียนต้องใช้วิธีการวัดและประเมินที่หลากหลาย เน้นการปฏิบัติให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และสามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ในการเรียนการสอนนั้นควรดำเนินการวิเคราะห์มาจากมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อทำให้ผลการจัดการเรียนการสอนและการประเมินบรรลุมาตรฐานการเรียนตามหลักสูตร (รุ่งนภา นุตราวงศ์. 2546.; อ้างอิงจาก Douglas E. Harris and Judy F.Carr) ดังที่ วิกกิ้น (Wiggin.1998. ; อ้างอิงจาก อรนุช อยู่ทิม และ คณะ. 2546: 12) ได้พัฒนาวงจรผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากการออกแบบการเรียนรู้ ควบคู่กับการวัดประเมินผลดังนี้

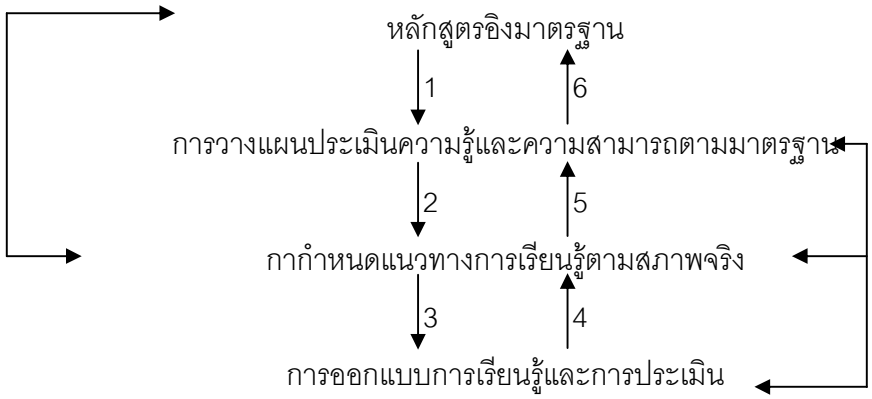

ภาพประกอบ 1 วงจรผลสัมฤทธิ์ (Wiggin.1998.;อ้างอิงจาก อรนุช อยู่ทิม และคณะ. 2546: 12)

วงจรผลสัมฤทธิ์เริ่มจากการพิจารณามาตรฐานของหลักสูตรว่ามาตรฐานนั้นควรวางแผนการประเมินในรูปแบบใด ซึ่งสามารถดำเนินการได้ 3 รูปแบบกล่าวคือ การประเมินโดยใช้ภาระงาน การประเมินโดยใช้แบบทดสอบ หรือการประเมินโดยการติดตามเฝ้าสังเกตระยะยาว แล้วมาจัดการเรียนตามสภาพจริง ออกแบบเครื่องมือการประเมิน ทำแบบฟอร์มการประเมิน สร้างเกณฑ์การประเมิน ตลอดจนนำไปใช้ในชั้นเรียนเพื่อให้ผู้เรียนสัมฤทธิ์ผลตามมาตรฐานของหลักสูตรซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกรอนลันด์ (Gronlund. 1976 : 7-9) ที่ได้อธิบายความสัมพันธ์ของการประเมินผลการเรียนกับการจัดกระบวนการเรียนการสอนไว้อย่างเป็นขั้นตอนดังนี้

(1) ครูต้องสามารถกำหนดจุดมุ่งหมายการสอนในลักษณะของพฤติกรรมที่ต้องการจะให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน

(2) ประเมินความรู้ความสามารถของผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งจะให้ผู้เรียนเกิดขึ้นหลังจากการสอน เพื่อค้นหาว่าผู้เรียนมีความสามารถเพียงพอที่จะเรียนในเรื่องที่สอนหรือไม่ และเพื่อค้นหาว่านักเรียนได้บรรลุจุดประสงค์ในเรื่องที่จะสอนไปแล้วมากน้อยเพียงใด ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อครูในการที่จะเตรียมความพร้อมให้นักเรียนที่ยังไม่มีความพร้อม และจะได้จัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน

(3) ผู้สอนดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยนำทั้งเนื้อหาวิชาและวิธีการสอนมาจัดให้สัมพันธ์กันเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่สามารถนำผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการได้ ในขั้นนี้จำเป็นต้องมีการประเมินผลการเรียนเป็นระยะๆ เพื่อทั้งครูและนักเรียนจะได้ทราบถึงความก้าวหน้าของ

การเรียน และครูจะสามารถวินิจฉัยแก้ปัญหาอุปสรรคของนักเรียนแต่ละคนได้ถูกต้อง และจะได้หาทางช่วยเหลือปรับปรุงได้ทันท่วงที

(4) เมื่อกระบวนการสอนสิ้นสุดลง ครูต้องประเมินผลการเรียนอีกครั้งหนึ่งเพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนได้บรรลุจุดประสงค์การเรียนการสอนโดยส่วนรวมมากน้อยเพียงใดเพื่อจะได้นำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ด้านอื่น ๆ ของโรงเรียน

ผลการประเมินในระดับชั้นเรียนที่ได้ มีความสำคัญต่อผู้เรียน ผู้สอน และพ่อแม่ ผู้ปกครอง เพราะผู้เรียนจะทราบระดับความก้าวหน้า ความสำเร็จของตน ครูผู้สอนจะเข้าใจความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน แต่ละกลุ่มและสามารถให้ระดับคะแนนหรือจัดกลุ่มผู้เรียนได้ รวมทั้งประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองได้ ขณะที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง จะได้ทราบระดับความสำเร็จของผู้เรียน ดังนั้นทุกฝ่ายจึงจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และค้นหาข้อมูลหรือเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สะท้อนให้เห็นภาพสัมฤทธิ์ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การดำเนินการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นเรียนนี้ ดิก และแครี่ (Walter Dick , Lou Carey and James O.Carey. 1937 : 2-8) ได้นำเสนอระบบการจัดการเรียนรู้ ที่ให้ความสำคัญกับความเข้าใจในการกำหนดระบบการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน โดยผู้สอนที่สามารถกำหนดระบบการจัดการเรียนรู้ของตนจักนำไปสู่การเรียนการสอนในรูปแบบของการวิจัยและพัฒนา ส่งผลให้เกิดความเข้มแข็งในการจัดการเรียนรู้ระดับชั้นเรียน ระบบการจัดการเรียนรู้ของ ดิก และแครี่ เริ่มต้นจากการแยกแยะเป้าหมายของการเรียนรู้และสิ้นสุดที่ขั้นตอนของการพัฒนา เป็นขั้นตอนของระบบ 10 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์เป้าหมายของการเรียน เป็นการวิเคราะห์เป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยดำเนินการวิเคราะห์ความต้องการ (Need Analysis) อุปสรรค ข้อจำกัดต่าง ๆ จากผู้เรียนที่ผ่านการเรียนรู้มาแล้ว

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์เนื้อหาบทเรียนและผู้เรียน เพื่อตัดสินว่าความรู้และทักษะใดจะส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนเข้าสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ความรู้พื้นฐาน ทักษะที่จำเป็น คุณลักษณะที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ของบทเรียน

ขั้นตอนที่ 4 การระบุวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยเน้นวัตถุประสงค์ที่ให้ผู้เรียนแสดงออกในรูปของงานหรือภารกิจหลังจบบทเรียน ซึ่งวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมดังกล่าวต้องวัดหรือสังเกตได้ตามเงื่อนไขของงานหรือภารกิจนั้น ๆ

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน ที่ผู้เรียนต้องสามารถปฏิบัติได้หลังจากจบบทเรียน ซึ่งอาจเป็นเกณฑ์ที่ใช้วัดผลจากแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบต่าง ๆ ที่ใช้ในบทเรียน

ขั้นตอนที่ 6 พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นการออกแบบให้มีกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของบทเรียน รวมถึงองค์ประกอบทั้งหมดที่ใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วย ได้แก่ การนำเสนอเนื้อหาในบทเรียน แบบฝึกหัดของบทเรียน การติดตามผลการจัดกระบวนการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 7 การพัฒนาสื่อหรือนวัตกรรมในการเรียนรู้ เป็นการพิจารณาเลือกใช้วัสดุที่เหมาะสมกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของบทเรียน

ขั้นตอนที่ 8 การพัฒนาแนวการประเมินผลในระหว่างดำเนินการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการประเมินผลการดำเนินการของกระบวนการออกแบบการเรียนรู้ของบทเรียนทั้งหมด ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลเป็นสารสนเทศในการปรับปรุงบทเรียนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น โดยแบ่งการประเมินเป็น 3 ระดับ ได้แก่ การประเมินผลแบบตัวต่อตัว การประเมินผลแบบกลุ่มย่อย และการประเมินผลภาคสนาม

ขั้นตอนที่ 9 การปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ เป็นการปรับปรุงและแก้ไขบทเรียนที่พัฒนาขึ้น ทั้งด้านเนื้อหา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ แนวการประเมินผล โดยพิจารณาจากผลลัพธ์ที่ได้

ขั้นตอนที่ 10 การดำเนินการประเมินผลในภาพรวม ซึ่งเป็นการประเมินผลการออกแบบระบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ได้แก่ การหาคุณภาพและประสิทธิภาพของระบบ ซึ่งสามารถจำแนกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ การประเมินผลระยะสั้นและการประเมินผลระยะยาว

การออกแบบระบบการจัดการเรียนรู้จึงเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินการในระดับชั้นเรียน ทำให้การวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ศิริชัย กาญจนวาสี (2543 : 83-97) ได้ศึกษาแนวทางและแนวปฏิบัติในการดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน ตลอดจนโครงการการศึกษาของประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยเพื่อกำหนดหลักการและนโยบายเกี่ยวกับการวัดและประเมินการเรียนรู้ของประเทศไทยที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาและวิสัยทัศน์ของไทยในอนาคต ผลการศึกษาพบว่าในด้านนโยบายประเมินการเรียนรู้ระดับผู้เรียนนั้น ควรดำเนินการให้สอดคล้องดังนี้

(1) การประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เป็นหน้าที่ครูผู้สอน โดยถือว่าการประเมินการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน การประเมินจะต้องกระทำกับผู้เรียนทุกคน ทุกระดับชั้นการศึกษา และตลอดระยะเวลาของการเรียนการสอน ครูผู้สอนจะต้องใช้การประเมินเป็นกลไกสำคัญในการติดตามพัฒนา ช่วยเหลือผู้เรียนทุกคนให้บรรลุเป้าหมายแห่งการเรียนรู้ โดยครูผู้สอนต้องปฏิบัติตามเกณฑ์และมาตรฐานของการประเมินการเรียนรู้ของคณะกรรมการติดตามและประเมินการเรียนรู้ของสถานศึกษา

(2) การประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยครูผู้สอน ประกอบด้วยเนื้อหาของการประเมิน 2 ส่วน ได้แก่ สาระความรู้และทักษะกับพัฒนาการและคุณธรรม โดยครูผู้สอนจะต้องประเมินทั้งก่อน ระหว่าง และหลังสิ้นสุดการเรียนการสอน สำหรับการประเมินระหว่างการเรียนการสอนควรประเมินอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับสำหรับพัฒนาผู้เรียน การประเมินแต่ละครั้งดำเนินการโดยยึดเป้าหมายการเรียนรู้เป็นสำคัญ ซึ่งควรครอบคลุมความรู้พื้นฐานของวิชา ทักษะการแสวงหาความรู้ ผลการปฏิบัติงาน และพัฒนาการทางความรู้และทักษะ และมีการแจ้งผลการประเมินให้ผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องทราบ

(3) การประเมินพัฒนาการและคุณธรรม ให้พิจารณาผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยครูผู้สอนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสอนนักเรียนทุกคนร่วมทำการประเมินพัฒนาการด้านต่างๆ และคุณธรรมของนักเรียน โดยการวัดและสังเกตอย่างต่อเนื่องตามตัวบ่งชี้ที่กำหนด

(4) การประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูผู้สอนควรใช้วิธีการที่หลากหลายประกอบกัน เพื่อให้ได้หลักฐานเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนที่สมบูรณ์ที่สุด โดยนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ขึ้นไป มีโอกาสประเมินตนเองทั้งด้านสาระความรู้/ทักษะ พัฒนาการและคุณธรรม และในกรณีที่ชุมชนหรือผู้ทรงคุณวุฒิจากท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน ควรมีส่วนเกี่ยวข้องในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนด้วย

การวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียนจึงเป็นการวัดและประเมินผลตลอดช่วงระยะเวลาของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งดำเนินการควบคู่ไปกับกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยวิธีการวัดผลที่หลากหลายครอบคลุมผลการเรียนในด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม แล้วนำผลของการวัดผลการเรียนรู้ทั้งหมดมาประเมินผู้เรียนแต่ละคนว่าสามารถบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังมากน้อยเพียงใด เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียน

2.4.2 การประเมินผลระดับสถานศึกษา

การประเมินผลระดับสถานศึกษามีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการ 2 ด้าน คือการดำเนินการประเมินเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้เป็นรายชั้นปีหรือปลายภาค และเมื่อสิ้นสุดช่วงชั้นตามมาตรฐานการเรียนรู้ และดำเนินการนำผลการประเมินรายช่วงชั้นไปพิจารณาตัดสินการเลื่อนช่วงชั้น

(1) การดำเนินการประเมินเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้เป็นรายชั้นปีหรือปลายภาคและเมื่อสิ้นสุดช่วงชั้น

พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่สถานศึกษาซึ่งรวมถึงอำนาจในทางวิชาการด้วย ดังนั้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน การตัดสินได้-ตก ตลอดจนการอนุมัติการสำเร็จการศึกษา จึงเป็นอำนาจของสถานศึกษา ภายใต้บริบท

ของการกระจายอำนาจทางวิชาการสู่สถานศึกษานี้ มีผลให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรเป็นของตนเอง ให้สอดคล้องกับชุมชน ท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งรวมทั้งผู้สอนที่มีอิสระในการดำเนินการอย่างหลากหลาย ในด้านการออกแบบการสอน การใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน รวมถึงการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ภายใต้กรอบของมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดให้สถานศึกษามีหน้าที่ควบคุมและรักษาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเองให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกันทั่วประเทศ ด้วยการตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษา

ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา เพื่อการติดตามและควบคุมการจัดการศึกษาว่าบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด โดยสถานศึกษาต้องศึกษามาตรฐานของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการดำเนินการตรวจสอบผลของการจัดการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด

สำหรับมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีดังนี้

(1.1) มาตรฐานการศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา . 2547: 3) หมายถึงข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา

(1.2) มาตรฐานหลักสูตร (Curriculum Standard) หมายถึง จุดประสงค์ที่กำหนดว่าผู้เรียนจะต้องเรียนรู้อะไร ทำอะไรได้ และมีคุณลักษณะอย่างไร (What student should know , be able to do , and do be like). (กระทรวงศึกษาธิการ. มปป : 14) หรืออีกนัยหนึ่งหมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์หรือคุณภาพของผู้จบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาหลักสูตร . 2543 : 4) ประกอบด้วย

(1.2.1) ขยัน ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน สามัคคี มีวินัย มีความรับผิดชอบ คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม

(1.2.2) ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา ที่ตนนับถือ

(1.2.3) เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น

(1.2.4) ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รู้วิธีการเรียนรู้ รักการอ่าน มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้

(1.2.5) มีทักษะในการใช้ภาษาไทยและภาษาสากล

(1.2.6) มีทักษะในการทำงาน การจัดการ รักการทำงานและมีเจตคติที่ดีต่องานและอาชีพสุจริต

(1.2.7) มีความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และวิทยาการด้านอื่น ๆ

(1.2.8) มีความคิดเชิงระบบ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดอย่างสร้างสรรค์

(1.2.9) รักการออกกำลังกาย ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอและมีสมรรถภาพทางกาย

(1.2.10) ดูแลรักษาสุขภาพของตนเอง ครอบครัวและชุมชน ป้องกันตนเองจากสารเสพติดและอบายมุข

(1.2.11) มีลักษณะนิสัยที่ดีในการบริโภค เลือกและตัดสินใจบริโภคได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

(1.2.12) เห็นคุณค่าในความงามของศิลปะและธรรมชาติ

(1.2.13) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พลังงานและสิ่งแวดล้อม

(1.2.14) รักท้องถิ่น ประเทศชาติและความเป็นไทย สืบสานวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย

(1.2.15) มีจิตสำนึกและปฏิบัติตนตามวิถีทางประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข รักษาสิทธิเสรีภาพของตนเองและเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น

(1.3) มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชา (Subject Area Standard) หมายถึงผลการเรียนรู้ของกลุ่มต่าง ๆ ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนหลังจากที่ได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้กลุ่มวิชาต่าง ๆ ครบ 12 ปี (ศูนย์พัฒนาหลักสูตร . 2543 : 14)

(1.4) มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น (Benchmarks) หมายถึง ผลการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดในตัวผู้เรียน หลังจากที่ได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้กลุ่มวิชา/กลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น คือ เมื่อจบชั้น ป.3 , ป.6 , ม.3 และ ม.6 (ศูนย์พัฒนาหลักสูตร. 2543 : 14)

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลระดับสถานศึกษาในการตรวจสอบความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้เป็นรายชั้นปีหรือปลายภาคและเมื่อสิ้นสุดช่วงชั้นพบว่าสถานศึกษาควรดำเนินการตรวจสอบผลความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนกับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นให้ครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม หรือมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

(2) ดำเนินการนำผลการประเมินรายช่วงชั้นไปพิจารณาตัดสินการเลื่อนช่วงชั้น

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้ผู้เรียนสามารถผ่านช่วงชั้นและจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 2-.3)

(2.1) ตัดสินให้ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผ่านช่วงชั้นที่ 1 และให้ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผ่านช่วงชั้นที่ 2

(2.2) ตัดสินให้ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จบการศึกษาภาคบังคับ

(2.3) ตัดสินให้ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การตัดสินผลการเรียนผ่านช่วงชั้นหรือจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องตัดสินตามเกณฑ์มาตรฐาน ต่อไปนี้

เกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 และ ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 (จบการศึกษาภาคบังคับ) ได้แก่ (1) ผู้เรียนต้องเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม และได้รับการตัดสินผลการเรียนให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด (2) ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน ให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด (3) ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และ(4) ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

เกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 (จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ได้แก่ (1) ผู้เรียนต้องเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มและได้หน่วยกิตครบตามหลักสูตรที่สถานศึกษากำหนด และได้รับการตัดสินผลการเรียนให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด (2) ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียนให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด (3) ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และ (4) ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ของแต่ละรายการประเมินและแนวทางสำหรับการตัดสินผู้เรียนผ่านช่วงชั้น ดังนี้ (กรมวิชาการ . 2545 :16-29)

(1) การประเมินการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม

การประเมินการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม ให้ดำเนินการประเมินผลการเรียนปลายปี/ปลายภาค ผู้เรียนที่ได้รับการตัดสินผ่านช่วงชั้นนั้น ต้องเป็นผู้มีผลการประเมินผลการเรียนปลายปี/ปลายภาค ทุกชั้นเรียนของช่วงชั้นนั้นตามโครงสร้างของหลักสูตร ในระดับคะแนนที่สถานศึกษากำหนด เช่น ระดับคะแนน 1-4 ถ้ามีวิชาใดได้ระดับคะแนน 0 จะต้องแก้ไข ซ่อมเสริมรายวิชานั้นหรือเรียนซ้ำรายวิชานั้นให้ได้ก่อน

(2) การประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน

การพิจารณาตัดสินผลการผ่านช่วงชั้น สถานศึกษาพิจารณาผลการประเมินผู้เรียน

ในภาคเรียนสุดท้ายชั้นเรียนสุดท้ายของช่วงชั้นนั้น และแนวโน้มการพัฒนาความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ของผู้เรียนจากบันทึกผลการประเมินทุกภาคเรียน/ปี ตลอดช่วงชั้น

(3) การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

การพิจารณาตัดสินผลการผ่านช่วงชั้น สถานศึกษาพิจารณาผลการประเมินผู้เรียนในภาคเรียนสุดท้ายชั้นเรียนสุดท้ายของช่วงชั้นนั้น และแนวโน้มการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์แต่ละประการของผู้เรียน จากบันทึกผลการประเมินที่ผ่านมาทุกภาคเรียนปีตลอดช่วงชั้น

(4) การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การพิจารณาตัดสินผลการผ่านช่วงชั้น สถานศึกษาพิจารณาจากผลการประเมินการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียนทุกภาคเรียน/ปี ตลอดช่วงชั้น ผู้เรียนที่มีผลการประเมินการเข้าร่วมกิจกรรมได้ครบตามเกณฑ์ จะได้รับการพิจารณาให้ผ่านช่วงชั้น

การประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนผ่านช่วงชั้นแสดงในภาพประกอบ 2

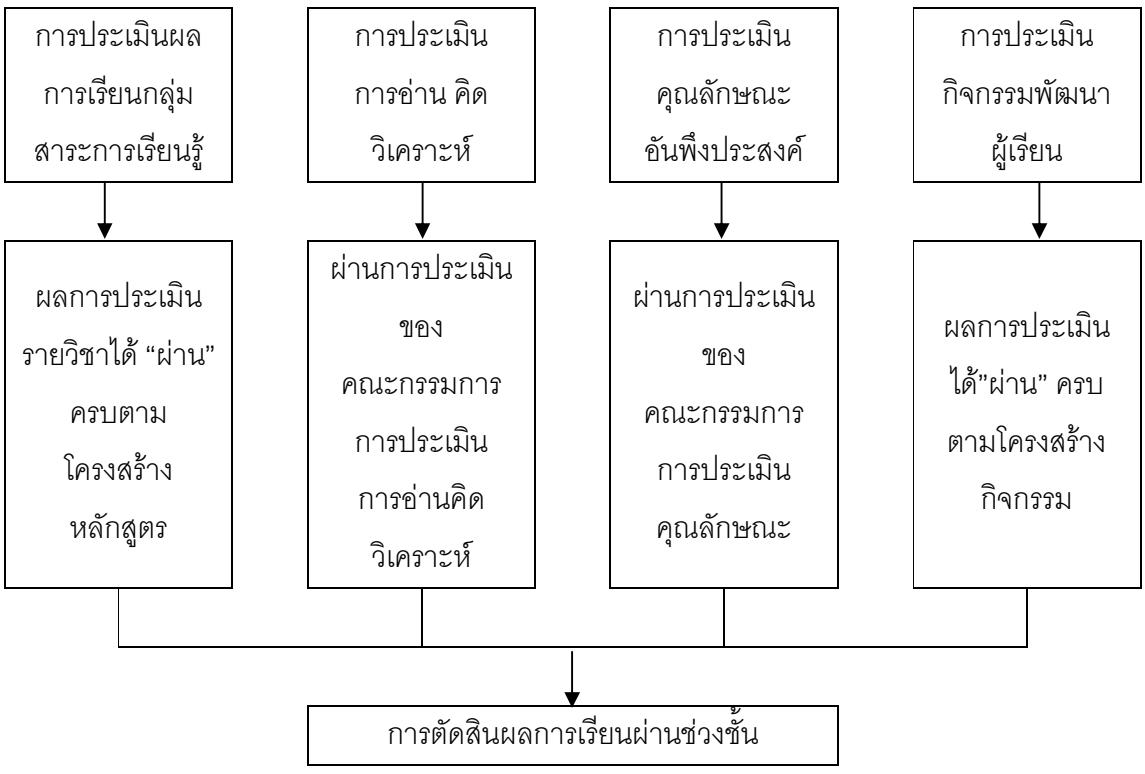

ภาพประกอบ 2 แสดงการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนผ่านช่วงชั้น (กรมวิชาการ. 2545 : 38)

ในด้านหลักการ นโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ศิริชัย กาญจนวาสี (2543 : 93 - 94) ได้ศึกษาแนวทางและแนวปฏิบัติในการดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน ตลอดจนโครงการการศึกษาของประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทยเพื่อกำหนดหลักการและนโยบายเกี่ยวกับการวัดและประเมินการเรียนรู้ของประเทศไทยที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาและวิสัยทัศน์ของไทยในอนาคต ผลการศึกษาพบว่าในด้านนโยบายประเมินการเรียนรู้ระดับสถานศึกษานั้นควรดำเนินการให้สอดคล้องกันดังนี้

(1) ให้มีคณะกรรมการติดตามและประเมินการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ทำหน้าที่กำหนดเป้าหมาย วางแผน ประสานงานสนับสนุนการดำเนินงานติดตามและประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนภายในสถานศึกษา และรายงานผลการเรียนรู้ในระดับสถานศึกษา

(2) คณะกรรมการติดตามและประเมินการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา การมีการกำหนดวาระการทำงาน เช่น วาระ 3 ปี คณะกรรมการควรประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นประธาน มีกรรมการโดยตำแหน่งจากหัวหน้าหมวดวิชา นายกสมาคม/ชมรมผู้ปกครองหรือศิษย์เก่า ผู้แทนองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น และกรรมการผู้เชี่ยวชาญทางการวัดและประเมินการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา (รวมหัวหน้าหมวด) และสถาบันการศึกษาที่สอนระดับสูงกว่า และสถาบันการศึกษาที่สอนระดับสูงกว่าที่อยู่ในเขตพื้นที่การศึกษานั้น ซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าจำนวนกรรมการประเภทอื่นรวมกัน

(3) ให้คณะกรรมการติดตามและประเมินการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา มีหน้าที่ดังนี้

(3.1) กำหนดเป้าหมาย (goal) และจุดประสงค์ (objectives) ของการเรียนรู้ระดับสถานศึกษา ระดับผู้เรียน และระดับรายวิชา

(3.2) วางระบบการติดตามและประเมินการเรียนรู้ ตัวบ่งชี้ เกณฑ์ และมาตรฐานของการประเมินการเรียนรู้ ด้านสาระ ความรู้ รายวิชาและคุณธรรมของผู้เรียน ตามกรอบและ แนวทางของคณะกรรมการติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาแห่งชาติ

(3.3) เตรียมรูปแบบการติดตามและประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนโดยสรุปในระดับสถานศึกษา ทั้งระดับผลสัมฤทธิ์ และพัฒนาการทางด้านความรู้เป็นรายวิชาของนักเรียนทุกชั้นปี ระดับและพัฒนาการทางด้านคุณธรรมอันเป็นพื้นฐานสำคัญของนักเรียนทุกชั้นปี

(3.4) จัดทำรายงานประจำปีเพื่อรายงานสรุปผลการประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนในระดับสถานศึกษา ครอบคลุมความก้าวหน้าและระดับผลการเรียนรู้ทางด้านสาระความรู้ พัฒนาการและคุณธรรม เพื่อรายงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสารธารณชน

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลระดับสถานศึกษา พบว่าการประเมินผลระดับสถานศึกษาเป็นการดำเนินการตรวจสอบผลการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการเรียนรู้เป็นรายปีและช่วงชั้นเพื่อนำข้อมูลการประเมินไปพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้

2.4.3 การประเมินคุณภาพระดับชาติ

การประเมินคุณภาพระดับชาติ สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในปีสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้น ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้ารับการประเมินคุณภาพระดับชาติ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษ และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาตินั้น มีการดำเนินการอยู่ 2 แบบ คือ (ฟาฏินา วงศ์เลขา.2546 : 12-13)

(1) การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (General Achievement Test : GAT) เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนตามระดับช่วงชั้นที่หลักสูตรกำหนด โดยใช้แบบทดสอบที่พัฒนาเป็นแบบวัดมาตรฐาน (Standardized Test) เป็นเครื่องมือสำคัญในการประเมินจะมีทั้งแบบทดสอบชนิดเลือกตอบและเขียนตอบ และประเมินในสาระการเรียนรู้หลักในแต่ละช่วงชั้น ดังนี้

ประถมศึกษาปีที่ 3 ภาษาไทย และคณิตศาสตร์

ประถมศึกษาปีที่ 6 ภาษาไทย คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ

มัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา

มัธยมศึกษาปีที่ 6 สาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

(2) การประเมินความถนัดทางการเรียน (Scholastic Aptitude Test : SAT) เป็นการประเมินความถนัดทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทุกคน ในสถานศึกษาที่อยู่ในระบบทุกสังกัดทั่วประเทศ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินเป็นแบบทดสอบความถนัดทางการเรียนซึ่งมี 3 องค์ประกอบ คือ

(2.1) ความสามารถทางภาษา (Verbal Ability) เป็นข้อสอบที่วัดความรู้ ความเข้าใจและเหตุผลทางภาษาของผู้เรียน โดยครอบคลุมพื้นฐานความรู้ความเข้าใจทางภาษา ความสามารถในการวิเคราะห์เปรียบเทียบและประเมินความสัมพันธ์รูปแบบต่าง ๆ ระหว่าง คำศัพท์ สำนวน ข้อมูล และแนวความคิดที่สื่อในรูปข้อความหรือบทความ เหตุผลเชิงภาษา (Verbal Reasoning) และการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Reading)

(2.2) ความสามารถทางการคิดคำนวณ (Numerical Ability) เป็นข้อสอบที่วัดความเข้าใจในความคิดรวบยอดและหลักการทางคณิตศาสตร์ระดับเบื้องต้น ทักษะการคำนวณระดับพื้นฐาน ความสามารถด้านเหตุผลเชิงปริมาณ (Quantitative Reasoning) การวิเคราะห์เปรียบเทียบและประเมินข้อมูลเชิงปริมาณในรูปแบบต่าง ๆ และความสามารถในการแก้ปัญหาในรูปของจำนวนหรือปริมาณ

(2.3) ความสามารถเชิงวิเคราะห์ (Critical Ability) เป็นข้อสอบที่วัดความสามารถของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ เช่น การสังเกตและการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลสนเทศต่าง ๆ การพิจารณาและประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อความที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน การสรุปความจากข้อมูลหรือสาระที่ซับซ้อน การใช้วิธีหรือขั้นตอนในการขจัดประเด็นหรือทางเลือกที่ผิด เพื่อนำไปสู่ผลการสรุปอย่างถูกต้อง การสรุปและสร้างหลักเกณฑ์จากความสัมพันธ์ที่วิเคราะห์จากข้อมูลที่เป็นนามธรรม สัญลักษณ์ หรือแผนภาพต่าง ๆ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มหรือการจัดการประเภทที่มีความเหลื่อมล้ำในลักษณะต่าง ๆ หรือที่เป็นอิสระไม่คาบเกี่ยวกัน

ด้านนโยบายประเมินการเรียนรู้ระดับชาติและระดับเขตพื้นที่การศึกษา ศิริชัย กาญจนวาสี (2543 : 81-93) ได้เสนอแนวทางดำเนินการดังนี้

(1) นโยบายการประเมินการเรียนรู้ระดับชาติ

(1.1) ให้มีสำนักงานติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาแห่งชาติ (The National Assessment of Education Achievement) มีฐานะเป็นองค์กรมหาชนทำหน้าที่กำหนดมาตรฐานวางแผน ประสานงาน สนับสนุน ดำเนินการติดตาม กำกับ และประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนและรายงานผลในระดับประเทศและระดับจังหวัด

(1.2) ให้มีกระบวนการสรรหาคณะกรรมการติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาแห่งชาติ มีการกำหนดวาระการทำงาน เช่น วาระ 6 ปี คณะกรรมการควรประกอบด้วย ประธานกรรมการโดยตำแหน่งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนองค์กรวิชาชีพครู ผู้แทนองค์กรบริหารส่วนจังหวัด และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทางการวัดและประเมินผลการศึกษาระดับชาติ ซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าจำนวนกรรมการประเภทอื่นรวมกัน

(1.3) ให้คณะกรรมการติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาแห่งชาติ มีหน้าที่ดังนี้

(1.3.1) กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ระดับประเทศ และระดับการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา

(1.3.2) พัฒนาระบบการประเมินการเรียนรู้ ตัวบ่งชี้ เกณฑ์ และมาตรฐานของการประเมินการเรียนรู้ระดับประเทศ ระดับการศึกษา และกรอบการประเมินระดับเขตการศึกษา ระดับสถานศึกษา ระดับบุคคล และระดับรายวิชา

(1.3.3) พัฒนารูปแบบการติดตามและประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประเทศและจังหวัด ในวิชาพื้นฐานและวิชาหลักตามนโยบายการศึกษาแห่งชาติ สำหรับระดับชั้นที่สำคัญ (เช่น ป.3 , ป.6 , ม.3 และ ม.6) โดยวางแผนการประเมินทั้งความก้าวหน้าของการเรียนรู้ (progress) และระดับผลการเรียนรู้ (Achievement Level) เป็นรายวิชาหมุนเวียนกันไปให้สามารถนำคะแนนมาเปรียบเทียบเพื่อทราบพัฒนาการหรือความก้าวหน้าของการเรียนรู้และสถานภาพของระดับผลการเรียนรู้ระหว่างระดับชั้นการเรียน และมีการศึกษาเป็นรูปแบบที่พร้อมสำหรับการศึกษาเปรียบเทียบกับนานาชาติ

(1.3.4) ศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังผู้เรียน ปัจจัยทางการศึกษา และผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งวิเคราะห์แนวโน้มของความก้าวหน้าและระดับผลการเรียนรู้ในรายวิชาหลักในระดับประเทศทั้งระยะสั้นและระยะยาว

(1.3.5) จัดทำรายงานประจำปีเพื่อรายงานผลการประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประเทศและจังหวัด โดยทำการเปรียบเทียบความก้าวหน้าและระดับผลการเรียนรู้ของประเทศและจังหวัดสำหรับรายงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

(1.3.6) ติดตามกำกับการดำเนินงานของคณะกรรมการติดตามและประเมินการเรียนรู้ระดับเขตพื้นที่การศึกษา

(2) นโยบายประเมินการเรียนรู้ระดับเขตพื้นที่การศึกษา

(2.1) ให้มีคณะกรรมการติดตามและประเมินการเรียนรู้ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ทำหน้าที่กำหนดเป้าหมายวางแผนประสานงานสนับสนุนดำเนินงานติดตาม และประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนภายในเขตพื้นที่การศึกษาและรายงานผลในระดับเขตพื้นที่การศึกษา

(2.2) คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีการกำหนดวาระการทำงาน เช่น 4 ปี คณะกรรมการประกอบด้วยประธานกรรมการโดยตำแหน่งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในเขตพื้นที่การศึกษา ส่วนผู้แทนครู ผู้แทนชุมชน ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้ทรงคุณวุฒิทางการวัดและประเมินผลการศึกษา ที่อยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง

(2.3) ให้คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ระดับเขตพื้นที่การศึกษามีหน้าที่ดังนี้

(2.3.1) กำหนดเป้าหมาย (goal) และจุดประสงค์ (objectives) ของการเรียนรู้ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ระดับประเทศ

(2.3.2) วางระบบการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน ตัวบ่งชี้ เกณฑ์และมาตรฐานของการประเมินการเรียนรู้ ในระดับการศึกษา ระดับสถานศึกษา ระดับบุคคล และระดับรายวิชา ตามกรอบและแนวทางของคณะกรรมการติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาแห่งชาติ

(2.3.3) ประสานงานและพัฒนางานด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในระดับโรงเรียน

(2.3.4) ศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของผู้เรียน ปัจจัยทางการศึกษาและการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งวิเคราะห์แนวโน้มของความก้าวหน้า และระดับผลการเรียนรู้รายวิชาหลักในระดับเขตพื้นที่การศึกษา

(2.3.5) จัดทำรายงานประจำปี เพื่อรายงานผลการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษา โดยเปรียบเทียบความก้าวหน้าและระดับผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อรายงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนทราบ

(2.3.6) ติดตามกำกับการดำเนินงานของคณะกรรมการติดตามและประเมินการเรียนรู้ในสถานศึกษา

(2.4) ควรกำหนดให้มีการอบรมผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนในเขตพื้นที่การศึกษา ให้เข้าใจแนวทางการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และการวัดประเมินผล และมีการอบรมครูเกี่ยวกับหลักสูตร การเรียนการสอน และการวัดประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างน้อยที่สุด 2 ปีต่อครั้ง

การดำเนินการวัดและประเมินผลผู้เรียนระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา และระดับชาติ แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดให้มีการประเมินผลและตัดสินผลการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นรายวิชา ผู้เรียนที่ไม่ผ่านผลการประเมิน สถานศึกษาต้องดำเนินการสอนซ่อมเสริมเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี อันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นในกลุ่มสาระการเรียนรู้นั้น การเรียนในแต่ละปีของแต่ละช่วงชั้นไม่มีการนำผลการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มาพิจารณาร่วมกันเพื่อตัดสินในการเลื่อนชั้น จะมีแต่เฉพาะการตัดสินการผ่านแต่ละช่วงชั้น และการจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งได้กำหนดเกณฑ์ไว้ชัดเจน

ผลจากการศึกษาเอกสารสามารถสรุปได้ว่าสถานศึกษามีหน้าที่ในการจัดให้ผู้เรียนได้รับการประเมินผลในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษาและระดับชาติ โดยการดำเนินการวัดและประเมินผล

ในระดับชั้นเรียน และระดับสถานศึกษาเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา ส่วนการประเมินในระดับชาติเป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งการดำเนินการวัดและประเมินผลทั้ง 3 ระดับนั้น สถานศึกษามีหน้าที่ในการติดตามความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนพร้อมทั้งนำผลการประเมินดังกล่าวมาพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของหลักสูตรที่กำหนด

กระบวนการดำเนินการวัดและประเมินผลแสดงในภาพประกอบ 3

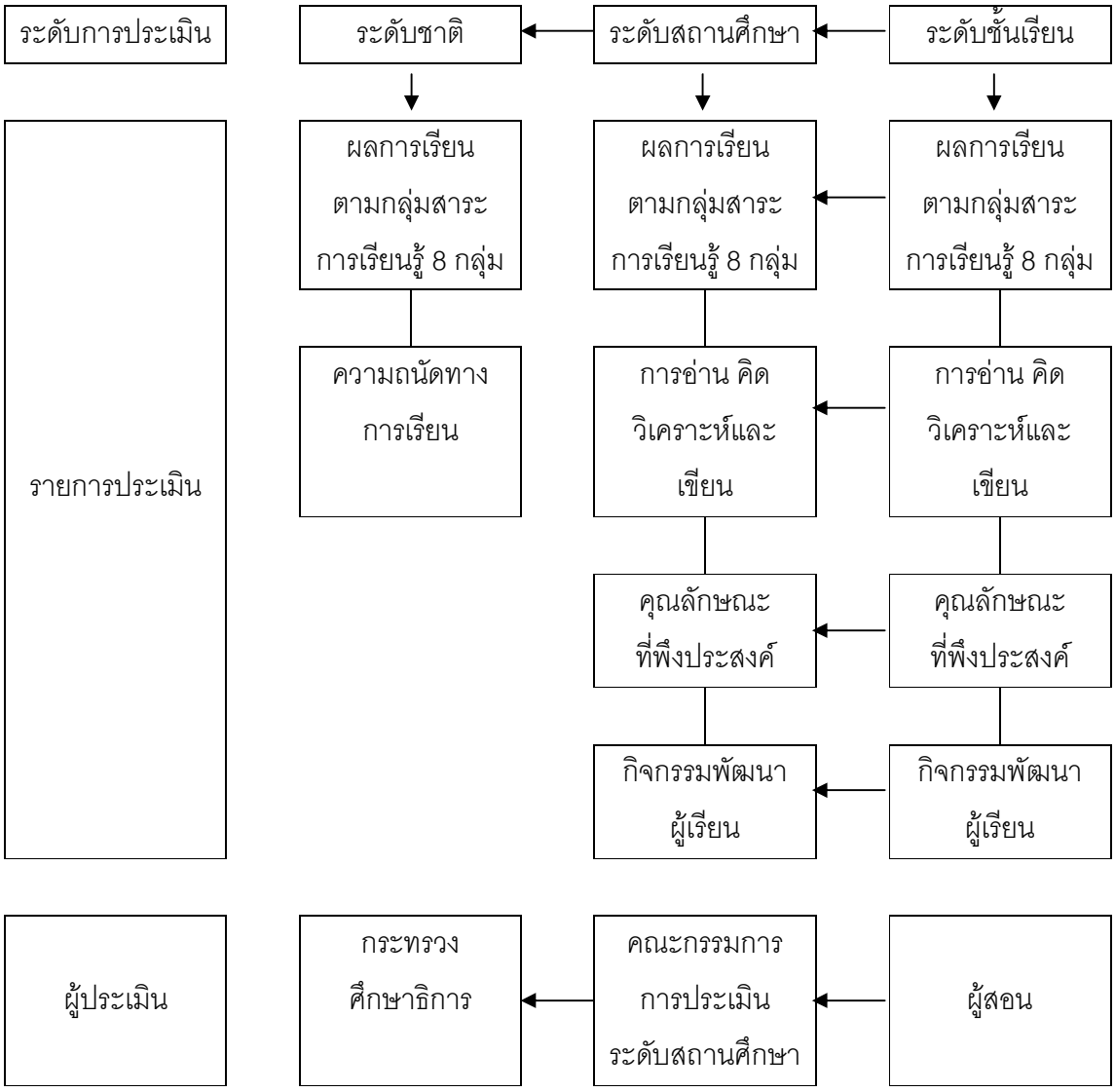

ภาพประกอบ 3 การดำเนินการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

ภาพประกอบ 3 แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของการดำเนินการวัดและประเมินผลการศึกษาที่เริ่มจากระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา และระดับชาติ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวทำให้ผู้เรียนได้รับการติดตามดูแลและประเมินผลอย่างต่อเนื่องด้วยรูปแบบของการประเมินที่มีจุดเน้นแตกต่างกัน โดยการประเมินในระดับชั้นเรียนเป็นการวัดและประเมินผลควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด การประเมินในระดับสถานศึกษาเป็นการประเมินผลตามมาตรฐาน / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร เพื่อควบคุมคุณภาพระดับชั้นเรียนอันเป็นผลผลิตของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายให้มีประสิทธิภาพ และการประเมินคุณภาพในระดับชาติ เป็นการประเมินตามมาตรฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สำคัญ เพื่อควบคุมคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งให้มีคุณภาพเดียวกันทั้งประเทศ ประกอบกับอำนาจของสถานศึกษาที่มีผลต่อผู้เรียนในการอนุมัติผลการเรียนและการตัดสินได้ /ตกของผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้น การประเมินผลระดับสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องวางระบบการดำเนินการให้เป็นมาตรฐาน เพื่อความโปร่งใส บริสุทธิ์ยุติธรรมในการอนุมัติผลการเรียนให้สอดคล้องกับความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน และรวมถึงการควบคุมคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานของหลักสูตร

จากหลักการวัดประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและแนวดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กรมวิชาการได้กำหนดเป็นภารกิจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนที่จะต้องดำเนินการ สรุปได้ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2545: 6-7)

1. การประเมินผลการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้

เป็นการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ในการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มตามหลักสูตรของสถานศึกษาแต่ละช่วงชั้น ซึ่งผู้เรียนได้รับการประเมินในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา และระดับชาติ

2. การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เป็นการประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด ซึ่งผู้เรียนได้รับการประเมินในระดับชั้นเรียน และ ระดับสถานศึกษา

3. การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

เป็นการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม

ที่สถานศึกษากำหนดขึ้น เพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างค่านิยมอันดีให้แก่ผู้เรียนตามจุดเน้นของหลักสูตร ซึ่งผู้เรียนได้รับการประเมินในระดับชั้นเรียนและระดับสถานศึกษา

4. การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน

เป็นการประเมินความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนของผู้เรียนตามจุดเน้นของหลักสูตร ซึ่งผู้เรียนได้รับการประเมินในระดับชั้นเรียน และ ระดับสถานศึกษา

5. การประเมินตัดสินผลการเรียนผ่านช่วงชั้น จบการศึกษาภาคบังคับ หรือจบหลักสูตร

เป็นการประเมินตัดสินผลการเรียนให้ผู้เรียนที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามเกณฑ์ให้เป็นผู้ผ่านช่วงชั้น (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หรือ ปีที่ 6) จบการศึกษาภาคบังคับ (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) และจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6)

6. การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ

เป็นการจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่ศึกษาอยู่ในปีสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้ารับการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติด้วยวิธีการ เครื่องมือประเมินมาตรฐานระดับชาติ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดในแต่ละปี

7. การเทียบโอนผลการเรียน

เป็นการประเมินผลการเรียน ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของผู้เรียนที่ศึกษาจากสถานศึกษาอื่นหรือรูปแบบการศึกษาอื่น ให้เป็นส่วนหนึ่งของผลการเรียนของผู้เรียนตามหลักสูตรของสถานศึกษา

8. การจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษา

เป็นการจัดทำเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนของผู้เรียน เพื่อเป็นข้อมูลแสดงผลการดำเนินการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง และเป็นเอกสารหลักฐานแสดงวุฒิทางการศึกษาของผู้เรียน

9. การจัดการซ่อมเสริมผลการเรียน

เป็นการจัดแนวทางการปรับปรุง แก้ไข ผู้เรียนที่มีข้อบกพร่องในการเรียนด้านต่าง ๆ ให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรเพื่อความสำเร็จในการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา

10. การกำกับติดตามและประเมินผลการเรียน

เป็นการวางระบบและแผนงานการตรวจสอบการดำเนินการประเมินผลการเรียนของผู้มี

หน้าที่รับผิดชอบฝ่ายต่างๆ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามที่ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นได้ทันเหตุการณ์

11. การรายงานผลการประเมินผลการเรียน

เป็นการรายงานผลการดำเนินงานประเมินผลการเรียนรู้ระดับต่าง ๆ ให้ผู้เรียน ผู้สอน ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้ทราบความก้าวหน้าและผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ทุกฝ่ายใช้เป็นข้อมูลร่วมกันในการปรับปรุงการเรียนของผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอนและการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่วางไว้

การดำเนินการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพและสัมฤทธิ์ผลตามกรอบภารกิจที่สถานศึกษาต้องดำเนินการ โดยทั่วไปแล้วมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนางานแต่ละงานให้มีการดำเนินการเป็นระบบ และเมื่อต้องการพัฒนาระบบใดระบบหนึ่งผู้พัฒนาระบบต้องเข้าใจการทำงานของระบบนั้นให้ดี โดยการศึกษาว่า ระบบทำอะไร ทำโดยใคร ทำเมื่อไร และทำอย่างไร กระบวนการการวิเคราะห์ระบบและออกแบบระบบเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจการทำงานของระบบนั้น จึงควรดำเนินการให้บรรลุผลเป็นลำดับแรกในการนำไปสู่การพัฒนาระบบให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

ตอนที่ 2 การพัฒนาระบบ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบนั้น ผู้วิจัยนำเสนอสาระสำคัญในกระบวนการพัฒนาระบบตั้งแต่การทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบ การออกแบบระบบจนถึงการประเมินระบบ สาระสำคัญในตอนที่ 2 นี้ นำเสนอจำนวน 4 รายการ ได้แก่ (1) แนวคิดเกี่ยวกับระบบ (2) การวิเคราะห์งานสู่ระบบ (3) การนำระบบไปใช้ (4) การประเมินระบบ (5) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1 แนวคิดเกี่ยวกับระบบ

คำว่า ระบบ (System) เป็นคำที่สามารถนำไปใช้ได้กับทุกสิ่งที่เป็นพลวัต (Dynamic) ได้อย่างไม่มีขอบเขตจำกัดทั้งสิ่งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม จึงมีผู้ให้ความหมายของคำว่า ระบบ ค่อนข้างหลากหลายตามการนำไปใช้ในแต่ละด้าน แต่ละศาสตร์ สำหรับศาสตร์ทางการศึกษานั้น นักการศึกษาให้ความหมายของระบบ ซึ่งสามารถสรุปได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ระบบในฐานะที่เป็นหน่วยทำงานหรือองค์การที่ประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ หรือระบบย่อยที่มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน โดยแต่ละระบบย่อยจะทำงานเป็นระบบให้บรรลุเป้าหมายของระบบตน

และเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของระบบใหญ่ทั้งหมด ขณะเดียวกันก็มีความเกี่ยวพันต่อเนื่องกับระบบย่อยอื่น ๆ ด้วย (พิชิต ฤทธิ์จรูญ. 2538: 24 , รุจโรจน์ แก้วอุไร. 2543 : 8)

2. ระบบ หมายถึง วิธีการจัดการส่วนต่าง ๆ ทุกส่วนให้มีระเบียบและขั้นตอน โดยแสดงความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันของส่วนต่าง ๆ และความสัมพันธ์ของแต่ละส่วนกับส่วนทั้งหมดอย่างชัดเจน (ไพฑูรย์ ศรีฟ้า. 2544: 10 ; อ้างอิงจาก Good. 1973 ; พิชิต ฤทธิ์จรูญ. 2538: 24 ; Hicks. 1972: 461 ; Kindred. 1980: 6 ; Lucus. 1985: 5 ; Silver and Silver. 1976: 11 ;)

จากความหมายของ “ระบบ” ดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าระบบเป็นเรื่องของความสัมพันธ์เพื่อเป้าหมายร่วมกัน การดำเนินงานในลักษณะของระบบจึงไม่ใช่ต่างคนต่างทำ แต่เป็นการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุผลตามที่ตั้งไว้ โดยการดำเนินการให้เป็นไปตามกระบวนระบบนั้นต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบของระบบ ซึ่งสามารถแยกออกได้เป็น 3 องค์ประกอบ คือ (สมบูรณ์ สงวนญาติ. 2534: 8)

1. ทรัพยากรที่ใช้ (Input) ได้แก่ สิ่งต่าง ๆ ที่ป้อนเข้าไปในระบบ ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ บุคคล ทุน ฯลฯ

2. กระบวนการ (Process) ได้แก่ เทคนิค วิธีการ ขั้นตอนการดำเนินงาน กิจกรรม วิธีการประเมินผลงาน ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมาย

3. ผลที่ได้รับ (Output) หมายถึง ผลผลิตที่ได้จากการทำงานของระบบ

เมื่อมีการนำระบบมาใช้งานจะมีการประเมินผลที่ได้รับ หากผลที่ได้รับมีปริมาณและคุณภาพสูงกว่าทรัพยากรที่ใช้ แสดงว่าระบบนั้นมีประสิทธิภาพสูง ถ้าผลที่ได้รับมีปริมาณและคุณภาพต่ำกว่าทรัพยากรที่ใช้แสดงว่าระบบนั้นมีประสิทธิภาพต่ำ ซึ่งต้องหาสาเหตุว่าเกิดจากขั้นตอนใดของระบบ โดยย้อนกลับไปดูทรัพยากรที่ใช้ และกระบวนการใหม่ ดังนั้นในการนำระบบมาใช้งานจึงมีส่วนควบคุมของระบบคือข้อมูลย้อนกลับ(Feed back) (วิริยะ วงศ์เลาหกุล. 2543: 49-50) ดังภาพประกอบ

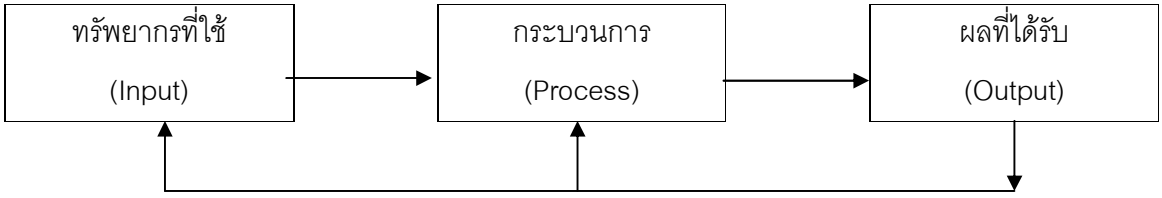

ภาพประกอบ 4 องค์ประกอบของระบบและการควบคุม (สมบูรณ์ สงวนญาติ. 2534 : 8)

จากความหมายและองค์ประกอบของระบบ สามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบแต่ละส่วน ในรูปแบบของระบบทั่วไป ดังที่ โรเบิร์ต ฟิลเบค (Filbeck. 1974: 18 ; อ้างอิงจาก พิชิต ฤทธิ์จรูญ. 2536: 26-27) ได้เสนอไว้ ดังภาพประกอบ 5

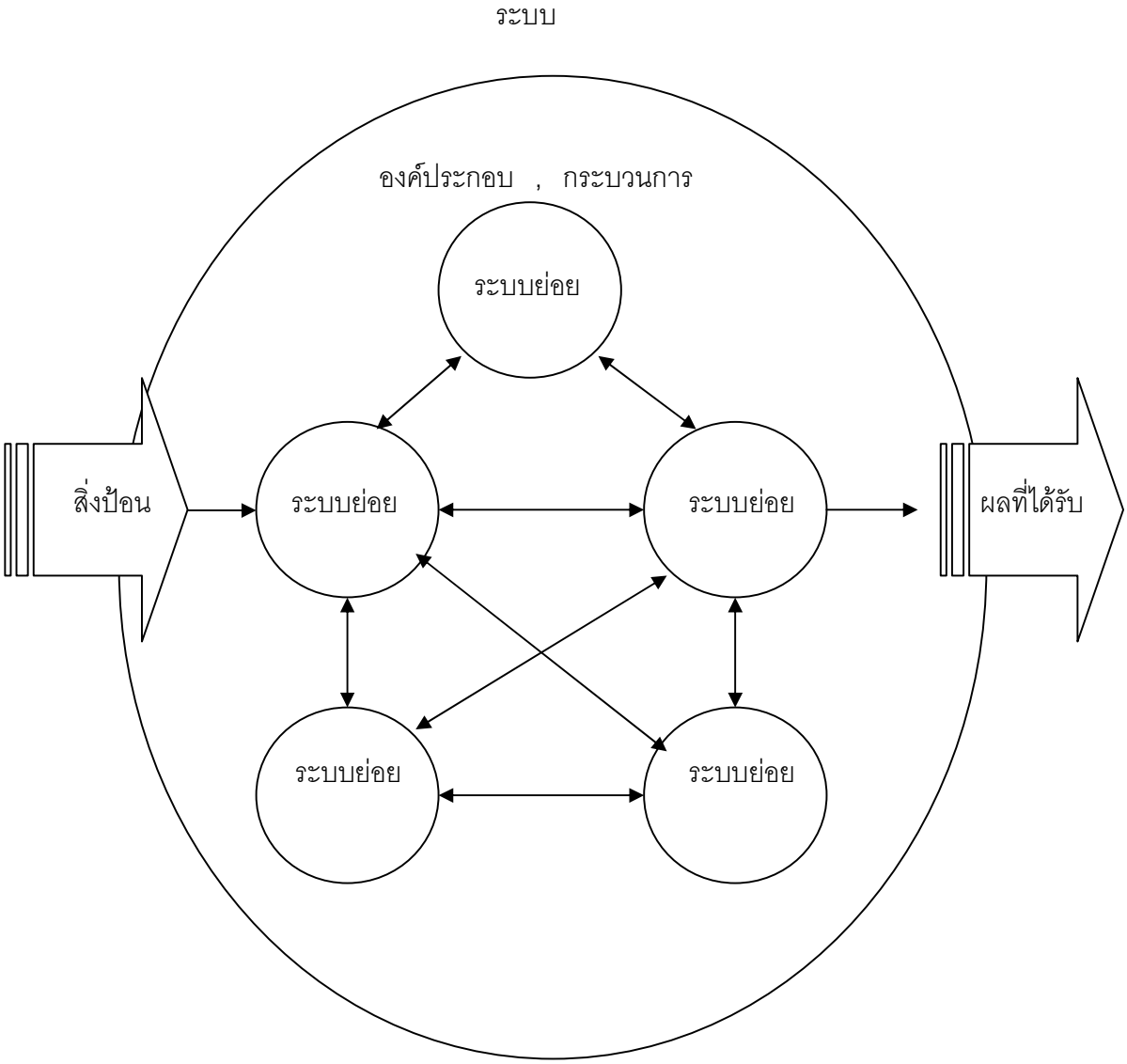

ภาพประกอบ 5 รูปแบบของระบบทั่วไป (Flibeck. 1974 :18 ; อ้างอิงจาก พิชิต ฤทธิ์จรูญ. 2536 : 26-27)

จากภาพประกอบ 5 รูปแบบของระบบทั่วไปแสดงถึงระบบย่อยแต่ละระบบที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน แต่ละส่วนทำหน้าที่แตกต่างกันและเมื่อประสานงานกันแล้วทำให้บรรลุวัตถุประสงค์รวมของระบบใหญ่ ดังนั้นในการจัดระบบจึงต้องดำเนินการพิจารณาองค์ประกอบภายในของการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยพิจารณาองค์ประกอบของกลไกส่วนต่าง ๆ ที่ละเอียดถี่ถ้วน จุดมุ่งหมายก็คือทำให้สามารถดำเนินการให้ได้มาซึ่งวิธีการทำงานที่ให้ผลดีที่สุด (Tracy. ; อ้างอิงจาก วิริยะ วงศ์เลาหกุล. 2543: 51)

จากการศึกษางานวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สามารถสรุปได้ว่าระบบงานวัดและประเมินผล ประกอบด้วยงานหลัก 3 งาน คือ งานวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน งานประเมินผลระดับสถานศึกษา และงานประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ ซึ่งแต่ละงานครอบคลุมในงานย่อย ดังต่อไปนี้

1. งานวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน ประกอบด้วยงานย่อยดังต่อไปนี้ (1) การประเมินผลการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ (2) การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (3) การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (4) การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน และ(5) การจัดการซ่อมเสริมผลการเรียน

2. งานการประเมินผลระดับสถานศึกษา ประกอบด้วยงานย่อยดังต่อไปนี้ (1) การกำกับติดตามคุณภาพผู้เรียนในการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ การอ่านคิดวิเคราะห์และเขียน (2) การเทียบโอนผลการเรียน (3) งานเอกสารหลักฐานการศึกษา การตัดสินผลการเรียนผ่านช่วงชั้น และการรายงานผลการประเมินผลการเรียน

3. งานการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ ประกอบด้วยงานย่อยดังต่อไปนี้ (1) การประเมินผลการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ และ (2) การรายงานผลการประเมินผลการเรียน

ผลจากการวิเคราะห์กรอบภารกิจของงานการประเมินผลในแต่ละระดับพบว่า งานการประเมินผลระดับสถานศึกษามีบทบาทหลัก 3 ประการ คือ (1) การตรวจสอบคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายในระดับชั้นเรียน (2) การติดตามและประเมินผลการประเมินผลการเรียน และ(3) บทบาทในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผลของการจัดการศึกษา ผู้วิจัยจึงความสนใจในการพัฒนาระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษา เนื่องจากเป็นระบบที่สำคัญที่สุดและเป็นกลไกสำคัญในการควบคุณภาพ ทำให้การบริหารการศึกษามีประสิทธิภาพโดยความสัมพันธ์ระหว่างงานย่อยในงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา สามารถแสดงในรูปแบบของระบบได้ ดังภาพประกอบ 6

ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

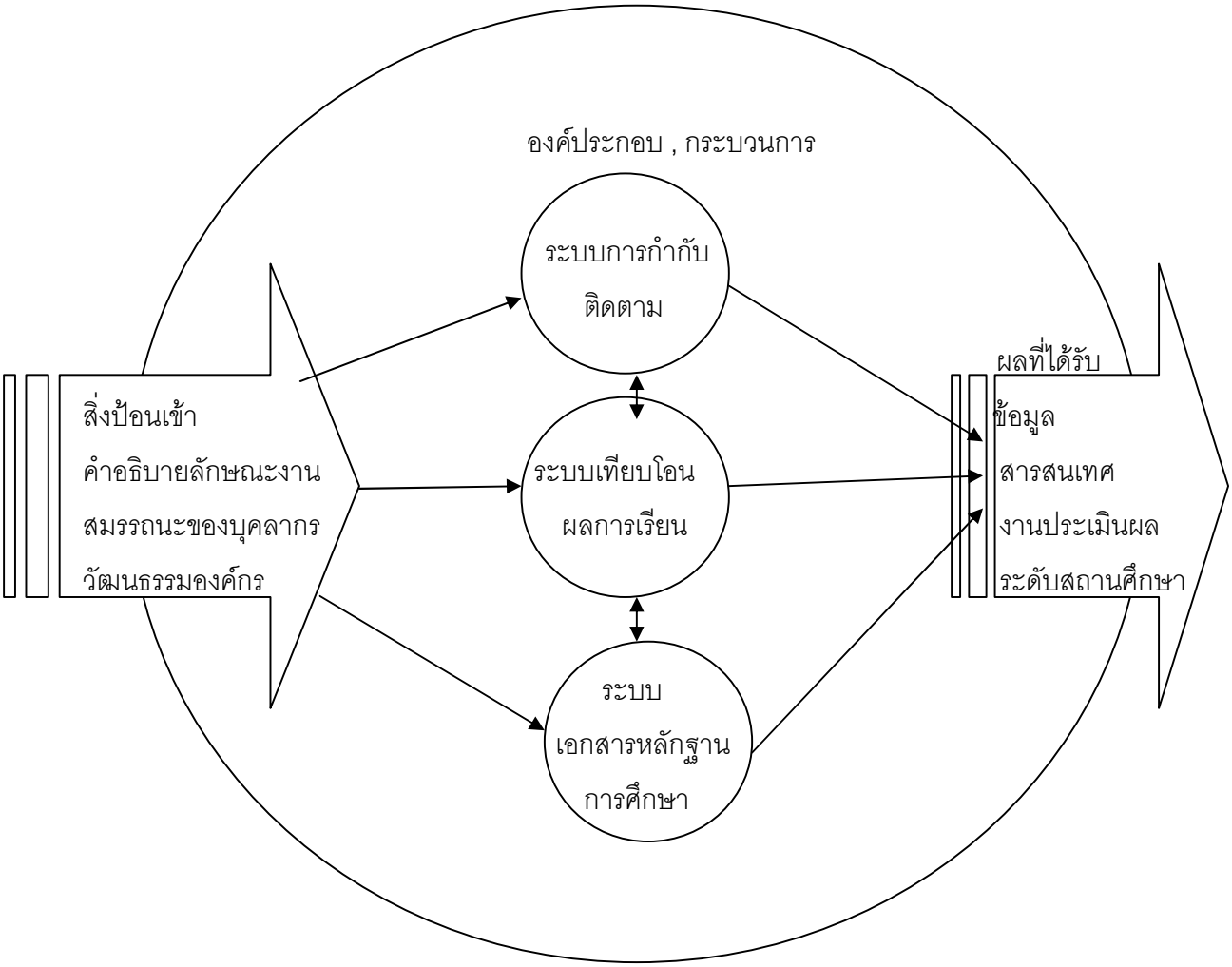

ภาพประกอบ 6 รูปแบบของระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

จากภาพประกอบ 6 แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบของระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาที่สำคัญ 3 ส่วน คือ

1. ปัจจัยหรือสิ่งป้อนเข้า (Input) เป็นสิ่งที่ถูกนำเข้าสู่ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาเพื่อให้ผ่านกระบวนการของระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาได้แก่คำอธิบายลักษณะงาน สมรรถนะของบุคลากรในงาน และวัฒนธรรมองค์กร อันจะนำไปสู่การได้ผลผลิตที่ต้องการหรือที่กำหนดไว้ซึ่งได้แก่ข้อมูลสารสนเทศงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

2. กระบวนการ (Process) ได้แก่ การวางระบบในวิธีการดำเนินงานของระบบเพื่อให้เกิดผลผลิตที่ต้องการ สำหรับในระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา กระบวนการของระบบคือ การบริหารจัดการงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา ได้แก่ การบริหารงานกำกับติดตาม การบริหารงานเทียบโอนผลการเรียน และการบริหารงานเอกสารหลักฐานการศึกษา

3. ผลที่ได้รับหรือผลผลิต (Output) เป็นสิ่งที่เกิดจากปัจจัยหรือสิ่งที่ป้อนเข้าสู่ระบบ ผ่านกระบวนการของระบบซึ่งนำไปสู่ผลผลิต สำหรับระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ผลผลิตคือนักเรียนที่ได้รับการประเมินและกลับไปสู่การพัฒนาเพื่อให้มีคุณลักษณะตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

สำหรับกระบวนการในการพัฒนาระบบนั้นการวางระบบนับเป็นองค์ประกอบแรกที่สำคัญที่สุด เนื่องจากการวางระบบเป็นการกำหนดขั้นตอนการทำงานที่เป็น “กระบวนการมาตรฐาน” ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีวิธีดำเนินการที่เป็น “วิธีการมาตรฐาน” เมื่อดำเนินการแล้วจะต้องบันทึกไว้เป็นหลักฐานและเป็นปัจจุบัน ซึ่งจัดเป็น “บันทึกมาตรฐาน” ที่ใช้ตรวจสอบประเมินตนเองและให้ผู้อื่นตรวจสอบได้ ในการวางระบบนี้สามารถวิเคราะห์ตัวชี้วัดจากขั้นตอนและวิธีการ ซึ่งรวบรวมไว้เป็นสารสนเทศที่สะท้อนให้เห็นคุณภาพของระบบแต่ละระบบนั้น และรวมกันเป็นภาพรวมคุณภาพของทุกระบบ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวควรเกิดจากการมีส่วนร่วมของบุคลากรในระบบเพื่อการรับรู้ ยอมรับ และเข้าใจตรงกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน

Hoyle (Hoyle. 1994. ; อ้างอิงจาก ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ และ ประวิต เอราวรรณ์. 2547: 8) ได้นำเสนอถึงระบบการควบคุมคุณภาพ (Quality control) ที่จำเป็นต้องมีการวางระบบ รวมทั้งการอธิบายถึงรายการและวิธีการปฏิบัติในการทำงานตามขั้นตอน กระบวนการที่จะนำไปสู่การทำงานตามระบบอย่างมีขั้นตอนและบรรลุผลตามคุณลักษณะคุณภาพที่ต้องการ ซึ่งมีหลักการและขั้นตอนการปฏิบัติดังนี้

1. วิเคราะห์กระบวนการทำงานของการบริหารและการบริการ
2. กำหนดมาตรฐานการผลิตสินค้าหรือบริการ
3. ลงมือปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนด
4. ตรวจสอบ วัดผลหรือพิสูจน์การปฏิบัติ
5. ตัดสินผลการตรวจสอบว่าบรรลุมาตรฐานคุณภาพที่ต้องการหรือไม่
6. ให้ข้อมูลย้อนกลับ ผลการดำเนินการ
7. แก้ไขปรับปรุงให้มีคุณภาพตามที่ต้องการ

จากขั้นตอนดังกล่าวข้างต้น สามารถอธิบายได้ด้วยภาพประกอบต่อไปนี้

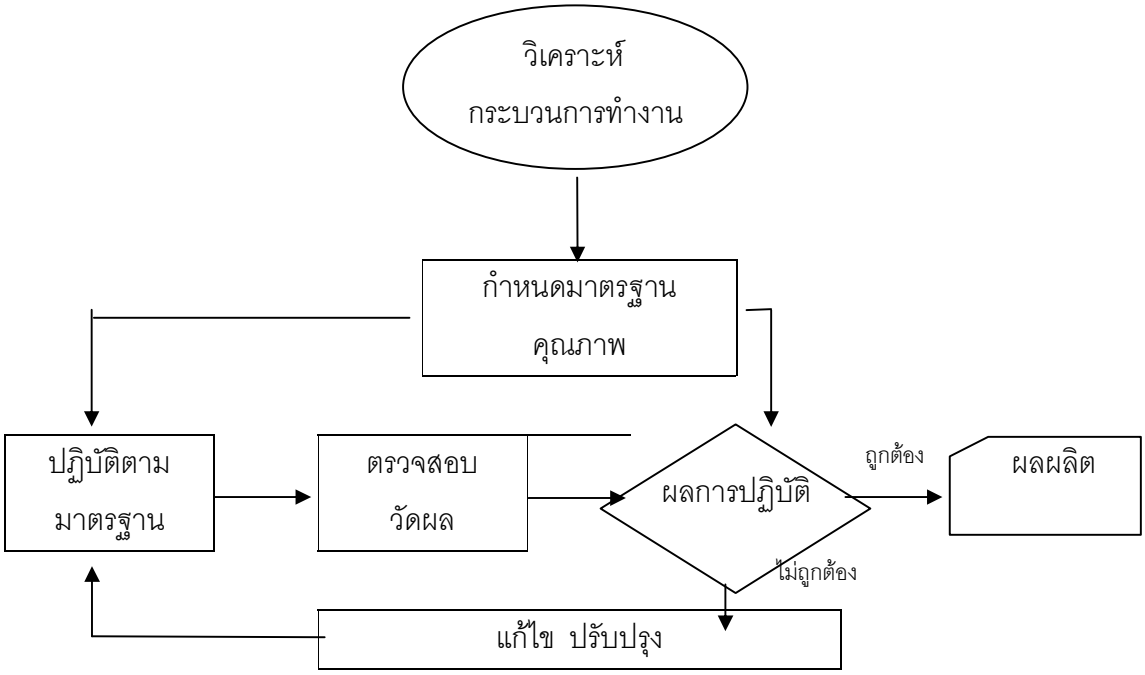

ภาพประกอบ 7 ระบบควบคุมคุณภาพ (Hoyle. 1994. ; อ้างอิงจาก ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ และ ประวิต เอราวรรณ์. 2547: 8)

แนวคิดของระบบการควบคุมคุณภาพสามารถนำมาออกแบบระบบคุณภาพตามขั้นตอนดังนี้ (สถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้. 2548: 48-53)

1. การออกแบบผังกระบวนการ (Process Flow Chart) ของระบบตั้งแต่เริ่มต้นระบบจนสิ้นสุดระบบ มีรูปแบบการเขียนผังกระบวนการ (Process Flow Chart) ดังนี้

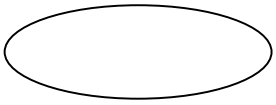

หมายถึง การเริ่มต้น และสิ้นสุดระบบ

หมายถึง ขั้นตอน หรือ กิจกรรม ของระบบ

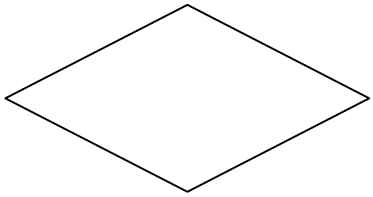

หมายถึง จุดตัดสินใจ เช่น มีหรือ ไม่มี

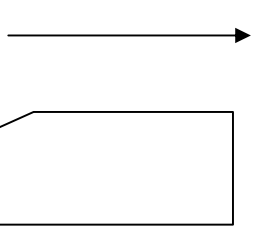

หมายถึง ทิศทางในการดำเนินตามขั้นตอนหรือกิจกรรมของระบบ

หมายถึง ผลผลิตของระบบ

2. การกำหนดวิธีการและบันทึก เป็นการกำหนดวิธีการมาตรฐาน ในแต่ละกระบวนการของระบบ รวมถึงบันทึกผลที่เป็นผลจากการดำเนินการตามวิธีการมาตรฐานที่กำหนดขึ้น

3. การวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ เป็นการกำหนดตัวชี้วัดซึ่งอาจกำหนดทั้งด้านปริมาณและคุณภาพให้ครอบคลุม สอดคล้องกับกระบวนการ วิธีการมาตรฐานของระบบ

4. การกำหนดเกณฑ์หรือระดับคุณภาพความสำเร็จของการดำเนินงาน ในวิธีดำเนินการแต่ละข้อ

5. นำเสนอผลการออกแบบระบบด้วยการจัดทำคู่มือระบบของแต่ละระบบ

จากแนวคิดดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าการออกแบบระบบที่เน้นถึง วิธีการที่เป็นมาตรฐาน ตัวชี้วัด เกณฑ์ และบันทึกมาตรฐานย่อมส่งผลให้เกิดความเข้าใจให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามระบบนั้น และสามารถดำเนินการตามระบบอย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตามวิธีการดำเนินการตามระบบอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ระบบมีความเป็นพลวัตนั้น คน คือปัจจัยสำคัญที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ โดยมีวิธีการบริหารจัดการคนที่มิได้ดูจากรายงานผลจากคอมพิวเตอร์เพียงอย่างเดียว การสร้างเสริมวัฒนธรรมในองค์กรเป็นการชี้นำพฤติกรรมที่ช่วยให้บุคลากรทำงานดีขึ้นเพราะ วัฒนธรรมในองค์กรจะเป็นสิ่งที่กล่อมเกลาให้บุคคลในองค์กรรู้ว่าควรประพฤติปฏิบัติตนอย่างไรในเรื่องต่าง ๆ คนในทุกอาชีพ ทุกระดับ จำเป็นต้องเข้าใจวัฒนธรรมการทำงานขององค์กร เพราะวัฒนธรรมในองค์กรมีผลต่อชีวิตการทำงาน คนที่เริ่มเข้าทำงานอาจคิดว่างานก็คืองาน แต่ความจริงแล้ว เมื่อบุคคลเลือกทำงานที่ใดเท่ากับบุคคลเลือกวิถีทางดำเนินชีวิต วัฒนธรรมในองค์กรอาจทำให้บุคคลเป็นคนเฉื่อยชาหรือปราดเปรียว เป็นผู้ที่ทรหด เป็นผู้อดทน เป็นคนมีความรับผิดชอบ นิยมการรักษามิตรภาพ ทำงานเป็นทีมหรืออยู่ตัวคนเดียว ต่อเมื่อเวลาผ่านไปหลายปีบุคคลจะปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมในองค์กรนั้นโดยไม่รู้ตัว และเมื่อเปลี่ยนงานใหม่บุคคลจะพบความประหลาดใจถึงความแตกต่างของที่ทำงานเก่ากับที่ทำงานใหม่ (ประพันธ์ โรจนจันทร์. 2543 : 19)

วัฒนธรรมในองค์กร เป็นระบบของค่านิยมร่วมกันและความเชื่อซึ่งเป็นตัวกำหนดรูปแบบของพนักงานในองค์กร โครงสร้างขององค์กร และระบบควบคุมที่สร้างบรรทัดฐานทางพฤติกรรม (จิรศักดิ์ จิยะจันทน์.

2540 : 300 ; สมยศ นาวีการ. 2538: 115 ; ธงชัย สันติวงษ์. 2533: 240-241) ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ ค่านิยมในองค์กร สภาพแวดล้อมในองค์กร ผู้นำในองค์กร และประเพณีปฏิบัติ

1. ค่านิยมในองค์กร เป็นแนวคิดและความเชื่อพื้นฐานขององค์กรที่ชี้วิธีทางที่ควรปฏิบัติหรือสภาพวะที่ควรเป็น ค่านิยมจะแสดงมาตรฐานความสามารถที่บุคลากรจะต้องมีและเหตุผลอันถูกต้องซึ่งชี้นำหรือกำหนดทัศนคติ พฤติกรรมการไตร่ตรองและการเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่นภายในองค์กร การหล่อหลอมและการสร้างค่านิยมจึงเป็นงานสำคัญของระบบการจัดการสมัยใหม่ โดยผู้บริหารองค์กรจะต้องเป็นผู้ดำเนินการและสืบสานค่านิยมโดยการปฏิบัติตนเองเป็นแบบอย่าง และพยายามปลุกค่านิยมนั้น ให้เป็นที่นิยมอยู่ต่อไปอย่างต่อเนื่อง

2. สภาพแวดล้อมในองค์กร สภาพแวดล้อมที่องค์กรดำเนินงานจะเป็นสิ่งกำหนดว่าจะต้องทำอะไรเพื่อให้ประสบความสำเร็จ สภาพแวดล้อมขององค์กรมีอิทธิพลมากที่สุดในการหล่อหลอมวัฒนธรรมในองค์กร สภาพแวดล้อมของการปฏิบัติงานในสำนักงาน เพื่อนร่วมงาน การทำงานร่วมกันเป็นทีม บรรยากาศในการทำงาน การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ นั้น เป็นการย้ำถึงวัฒนธรรมที่ให้บุคลากรในองค์กรมีประสบการณ์ร่วมกัน ดังเช่นองค์กรที่มุ่งขายสินค้า องค์กรจะประสบความสำเร็จก็ต่อเมื่อสามารถสร้างวัฒนธรรมในองค์กร ในลักษณะที่เรียกว่า “เงินดี งานหนัก” เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ฝ่ายขายมุ่งไปที่การขาย

3. ผู้นำในองค์กร เป็นผู้สะท้อนค่านิยมทางวัฒนธรรมในองค์กรและเป็นแบบอย่างให้บุคลากรคนอื่น ๆ เห็นและทำตาม องค์กรหลายแห่งจึงพยายามชี้นำบุคลากรให้แสดงบทบาทเป็นผู้นำ ทำงานดีตรงต่อเวลา ขยัน ฯลฯ โดยเชื่อว่า คนอื่นจะพยายามปฏิบัติตามพฤติกรรมของผู้นำ องค์กรที่มีวัฒนธรรมแข็งแกร่งบางแห่งจะมีผู้นำหลายคนและหลายรูปแบบ แต่ทุกรูปแบบจะเป็นแบบจำลองตัวอย่างแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่คนในองค์กรคนอื่น ๆ น่าจะทำตาม (กริช สืบสนธิ์. 2538 : 7)

4. ประเพณีปฏิบัติ เป็นการปฏิบัติภายในองค์กรที่แสดงให้บุคลากรเห็นถึงพฤติกรรมที่องค์กรคาดหวัง โดยแพทคาโนสกี และ โอ โดแนล (Pacanowsky & O'Donnell-Trujillo 1983 ; อ้างอิงจาก ประพันธ์ โรจนจันทน์. 2543:33) ได้จำแนกประเภทของประเพณีปฏิบัติขององค์กรไว้ 4 ประเภท คือ

(1) ธรรมเนียมปฏิบัติของบุคคล เป็นพฤติกรรมของสมาชิกองค์กรโดยเฉพาะ

(2) ธรรมเนียมปฏิบัติเกี่ยวกับงาน การปฏิบัติเพื่อทำงานให้เสร็จ

(3) ธรรมเนียมปฏิบัติทางสังคม เป็นการประชุมสังสรรค์อย่างไม่เป็นทางการ

(4) ธรรมเนียมปฏิบัติขององค์กร เช่น การประชุมประจำปี การทำบุญวันเกิดองค์กร งานเทศกาลปีใหม่

ปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญต่อวัฒนธรรมองค์กรคือบริบทที่ผู้บริหารและพนักงานมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายค่านิยม และแนวทางการปฏิบัติร่วมกัน จะก่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิผล 3 ประการ คือ (Hellriegel,Slocum and Woodman. 1995 : 477)

1. เกิดผลดีต่อการดำเนินงานในเชิงกลยุทธ์ ในลักษณะที่สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน
2. ช่วยให้เป้าหมายที่ได้กำหนดร่วมกันมีความชัดเจน
3. เป็นเครื่องมือในการช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจ และก่อให้เกิดความผูกพันในองค์กร

วัฒนธรรมในองค์กรจึงเป็นแกนสำคัญในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ และเป็นความเชื่อพื้นฐานขององค์กรในการสร้างมาตรฐานความสำเร็จภายในองค์กร ด้วยการชี้วิถีทางที่ควรปฏิบัติหรือสภาวะที่ควรเป็น รวมถึงมาตรฐานความสามารถที่บุคลากรจะต้องมี การเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดค่านิยมและแบบแผนการปฏิบัติงานร่วมกันจึงเป็นหัวใจสำคัญในการปลูกฝังจิตสำนึกต่อองค์กร และเป็นความเชื่อมั่นพื้นฐานที่นำไปสู่ความสำเร็จในการเป็นตัวกำหนดมาตรฐานแห่งความสัมฤทธิ์ผล

ดังนั้นในการออกแบบระบบผู้ออกแบบระบบต้องมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของระบบ และวัฒนธรรรมในองค์กร เพื่อให้สามารถออกแบบระบบได้ถูกต้อง และทำให้เกิดความเป็นพลวัตของระบบเพื่อกำหนดแนวทางในการขับเคลื่อนระบบอย่างมีประสิทธิภาพ

2 การวิเคราะห์งานสู่ระบบ

การวิเคราะห์งานเป็นการเริ่มต้นที่จะทำให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทำงานทั้งหมดของระบบหรือหน่วยงาน และเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญในการบริหารงานบุคคล นักวิชาการหลายท่านจึงได้ให้นิยามความหมายหรือคำจำกัดความทางด้านวิชาการไว้ว่า การวิเคราะห์งานเป็นกระบวนการที่ศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานและความรับผิดชอบในงานที่ศึกษาอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งลักษณะเฉพาะของบุคคลที่เหมาะสมกับงานในด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ต้องการสำหรับงาน (Carrell and Kuzmits. 1983: 33 , Flippo. 1971: 102 , Ghorpadc. 1988: 2 , Dessler. 1991: 79 , สุภาพร พิศาลบุตร. 2541: 2)

จากความหมายหรือคำจำกัดความดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การวิเคราะห์งานมีลักษณะเป็นกระบวนการ ผลของการวิเคราะห์งานนี้จะแสดงไว้ในเอกสาร 2 ประเภท คือ การบรรยายลักษณะงาน (Job Description) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการบันทึกเพื่อมุ่งที่จะให้ได้เรื่องราวที่เกี่ยวกับงาน และภารกิจหน้าที่งานต่าง ๆ ที่ต้องทำ และ การกำหนดลักษณะเฉพาะของงาน (Job Specification) ซึ่งเป็นการบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับคุณสมบัติและคุณลักษณะของตัวพนักงานที่จำเป็นต้องมีสำหรับการทำงาน

นั้น ๆ ดังภาพประกอบแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการวิเคราะห์งาน การบรรยายลักษณะงาน และการกำหนดลักษณะเฉพาะของงาน ดังนี้

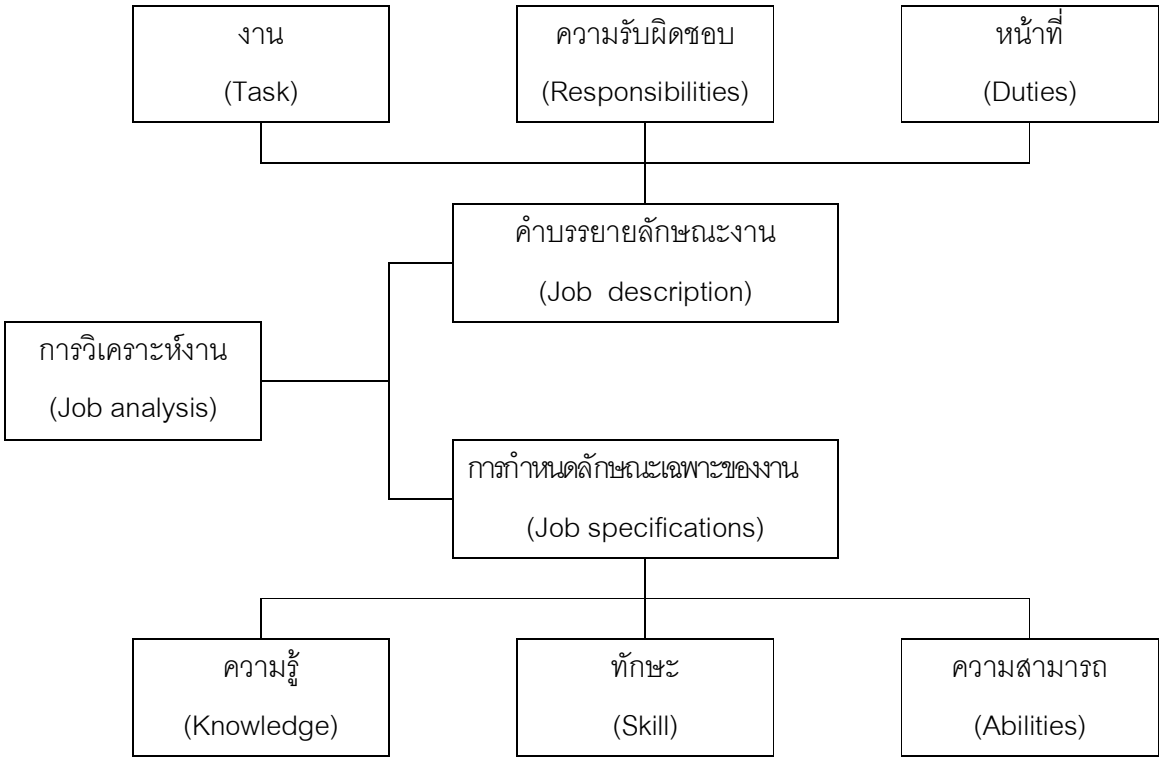

ภาพประกอบ 8 แสดงการวิเคราะห์งาน (Job analysis) (Mondy, Noe and Premeaux. 1999: 108)

ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์งานจะเป็นประโยชน์และเป็นพื้นฐานสำคัญต่องาน ในหน่วยงานต่างๆ จึงมีเป้าหมายในการวิเคราะห์งานแตกต่างกันออกไป ซึ่ง เบอร์นาดิน และรัสเซลล์ (Bernadin and Russell. 1983: 114-116 ; อ้างอิงจาก สุภาพร พิศาลบุตร. 2541: 3-5) ได้ระบุไว้ดังนี้

1. เพื่อจัดทำคำบรรยายลักษณะงาน (Job Description) ในการอธิบายวัตถุประสงค์ของงาน หน้าที่ ภารกิจ ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์กับงานอื่น ๆ และเงื่อนไขการปฏิบัติงาน ซึ่งนับว่าเป็นแบบแผนของการบริหารงาน เพราะเป็นสิ่งแสดงขอบเขตของการปฏิบัติงานของพนักงาน

2. เพื่อกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของผู้ปฏิบัติงาน หรือคุณสมบัติของผู้ปฏิบัติงาน (Job specification / personnal requirement) อันเป็นการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ปฏิบัติงาน

ในเรื่องของความรู้ ความสามารถ ทักษะ และองค์ประกอบอื่น ๆ เพื่อใช้ปฏิบัติงานในการสรรหา คัดเลือก และบรรจุคนให้ตรงกับงานมากที่สุด

3. เพื่อการประเมินค่างาน (Job Evaluation) ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์งาน คือคำบรรยายลักษณะงานและลักษณะเฉพาะของผู้ปฏิบัติงาน จึงจัดเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการประเมินค่างาน และนำไปสู่การกำหนดโครงสร้างค่าตอบแทนที่เหมาะสม รวมถึงการกำหนดระดับความสำคัญของงานหรือตำแหน่งงาน

4 .เพื่อการแยกประเภทงาน (Job classification) ได้แก่ การจัดกลุ่มงานออกเป็นประเภท ๆ โดยอาศัยมาตรฐานอย่างหนึ่ง เช่น ตามลักษณะงานหรือตามค่าตอบแทนที่ให้กับงานนั้น โดยทั่วไปมักจะแบ่งประเภทงานออกตามหน้าที่ ความรับผิดชอบ และการใช้ความสามารถที่เหมือนๆกันไว้เป็นประเภทเดียวกัน

5. เพื่อปรับโครงสร้างการออกแบบงาน (Job Design Restructing) หน่วยงานควรมีการวิเคราะห์วัตถุประสงค์และการออกแบบงาน ซึ่งเป็นกระบวนการที่กำหนดลักษณะโครงสร้างของงาน เพื่อทำให้เกิดความพึงพอใจในผลงาน รวมทั้งการขยายงาน (Job enlargement) และการเพิ่มงาน (Job enrichment) การออกแบบงานจะต้องขึ้นอยู่กับโครงสร้างที่เหมาะสม ทั้งด้านปริมาณ หน้าที่ และความสัมพันธ์ด้วย

6. เพื่อการประเมินผลการปฏิบัติงาน (Preformance appraisal) การประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นกลไกอย่างหนึ่งที่จะหาประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรในหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในเรื่องต่าง ๆ เช่น การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง การขึ้นค่าจ้างและเงินเดือนประจำปี เพื่อโยกย้ายงานและเพื่อการจัดอบรมพัฒนา ในการประเมินจะต้องกำหนดมาตรฐานขึ้นมา เพื่อเป็นเกณฑ์ในการเปรียบเทียบกับงานที่ทำจริง ซึ่งมาตรฐานต่าง ๆ ดังกล่าวได้จากคำบรรยายลักษณะงาน การวัดประสิทธิภาพในการทำงานนั้น ผู้ประเมินจะต้องพิจารณาจากหลักฐานไม่ใช่จากความรู้สึก ดังนั้นข้อมูลจากคำบรรยายลักษณะงาน จึงเป็นข้อมูลหลักที่จะต้องนำมาใช้ประกอบการประเมินการปฏิบัติงานของพนักงาน

7.เพื่อเป็นแนวทางในการฝึกอบรมและพัฒนาบุคคล (Working / training / development) ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์งานเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงแผนการอบรมและพัฒนาบุคคล เพราะจากรายละเอียดในคำบรรยายลักษณะงานช่วยให้สามารถมองเห็นถึงความชำนาญที่ต้องการให้เกิดกับพนักงานซึ่งสามารถระบุได้ว่าควรต้องจัดอบรมอะไรให้แก่พนักงาน

8. เพื่อเลื่อนตำแหน่ง (Worker mobility) เป็นการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งงานในทางที่สูงขึ้น การวิเคราะห์งานจะช่วยทำให้ทราบถึงความรับผิดชอบที่มีมากขึ้น

9. เพื่อประสิทธิภาพ (Efficiency) ความสามารถในการบรรลุจุดมุ่งหมายโดยใช้ทรัพยากรต่ำสุด กล่าวคือใช้วิธีการ (mean) ให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรที่สิ้นเปลืองน้อยที่สุด โดยมีเป้าหมายให้บรรลุ

จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้สูงสุด คำบรรยายลักษณะงานที่เป็นผลจากการวิเคราะห์งานเป็นแนวทางปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

10. เพื่อความปลอดภัย (safety) การวิเคราะห์งานโดยละเอียดจะเป็นโอกาสให้สามารถทราบถึงสถานที่ที่ไม่เหมาะสมและอาจไม่ปลอดภัยบางประการ

11. เพื่อการวางแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human resource planning) การวิเคราะห์งานจะช่วยให้เห็นถึงชนิดและปริมาณของงานที่ต้องทำ และงานเหล่านี้จะถูกวิเคราะห์มาจากตำแหน่งย่อยจากระดับต่ำขึ้นมาจนถึงระดับสูงตามลำดับ ซึ่งข้อมูลของตำแหน่งงานเหล่านี้เองจะเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการออกแบบโครงสร้างองค์การที่เหมาะสม

12. เพื่อกำหนดวิธีการทำงาน (Work method) ซึ่งเกิดภายหลังจากการได้ศึกษางานแต่ละตำแหน่งจนทราบรายละเอียดในทุกๆด้านของงาน โดยสามารถกำหนดกฎเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติขั้นต่ำที่จะให้ผู้ทำงานปฏิบัติตามงานที่กำหนด

การวิเคราะห์งานจึงส่งผลให้ผู้ดำรงตำแหน่งและผู้บังคับบัญชามีความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบ และเป็นเครื่องมือหนึ่งในการควบคุมงานให้บรรลุผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในการดำเนินการวิเคราะห์งานนั้นมีนักวิชาการหลายท่านนำเสนอขั้นตอนไว้อย่างหลากหลาย แต่ผลจากการสังเคราะห์ขั้นตอนการวิเคราะห์งานพบว่า ขั้นตอนที่หลากหลายนั้นแตกต่างกันเฉพาะรายละเอียดในการนำเสนอ ซึ่งสามารถสรุปขั้นตอนของการวิเคราะห์งานออกได้เป็น 5 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการวิเคราะห์งาน ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนาคำบรรยายลักษณะงาน และขั้นตอนที่ 5 การพัฒนาคุณสมบัติของผู้ปฏิบัติงาน (Du Brin. 1981: 34 ; อ้างอิงจาก ศิริพงษ์ เศาวภายน. 2547: 38-41 ,Dessler. 1994: 79-80 , ธงชัย สันติวงษ์. 2546: 98-100 , สมชาย หิรัญกิตติ. 2542: 53-55 , สุภาพร พิศาลบุตร. 2548: 24-42)

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการวิเคราะห์งาน มีรายละเอียดในการดำเนินการได้ทั้งหมด 6 ประการ ได้แก่

1.1 การกำหนดวัตถุประสงค์ในการใช้ผลการวิเคราะห์งาน

ในการดำเนินการวิเคราะห์งาน ควรกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์งานให้ชัดเจนว่าต้องการวิเคราะห์งานเพื่ออะไร เช่น เพื่อการสรรหาและการคัดเลือกผู้ปฏิบัติงาน เพื่อประเมินค่างาน เพื่อฝึกอบรม ผู้ปฏิบัติงาน ฯลฯ การกำหนดวัตถุประสงค์ในการใช้ผลการวิเคราะห์เบื้องต้น ทำให้ผู้วิเคราะห์งานสามารถวางแผนได้ว่าควรเก็บข้อมูลใดบ้างจากผู้ปฏิบัติงาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเลือกวิธีการเก็บข้อมูล และการกำหนดข้อคำถามที่จะถาม (สุภาพร พิศาลบุตร. 2548: 30)

1.2 การเลือกงานที่จะทำการวิเคราะห์

งานแต่ละประเภทจะใช้เวลาและขั้นตอนการหาข้อมูลแตกต่างกัน การพิจารณาเลือกตำแหน่งงานที่จะวิเคราะห์ควรเลือกวิเคราะห์เฉพาะงานมาตรฐาน (Key job) เนื่องจากการกำหนดปัจจัยของงานที่ถูกต้องในการวัดผลงานมาตรฐานได้ ย่อมสามารถวัดงานต่าง ๆ ในหน่วยงานได้ทั้งหมด เพราะงานมาตรฐานเป็นงานที่เป็นตัวแทนของงานทั้งหลายอยู่แล้ว การเขียนคำอธิบายเกี่ยวกับการเลือกงาน ที่จะทำการวิเคราะห์งาน ผู้วิเคราะห์ควรเขียนแนวความคิดกว้าง ๆ โดยการอธิบายว่าเป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับอะไร เหตุผลอะไร วิธีการอย่างไร และมีขอบเขตการวิเคราะห์เพียงใด ดังนี้

1.2.1 ความสำคัญของการเลือกงานที่จะทำการวิเคราะห์งานหรือเหตุผลที่ทำการวิเคราะห์

1.2.2 วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์งาน

1.2.3 ขอบเขตของการวิเคราะห์งาน

1.2.4 วิธีการวิเคราะห์งาน และวิธีการรวบรวมข้อมูล

1.2.5 คำถามสำคัญ (Key question) ที่ต้องการทราบคำตอบ

1.3. การรวบรวมข้อมูลภูมิหลังของงาน

สิ่งแรกที่ควรดำเนินการในการวิเคราะห์งานคือการทำความเข้าใจกับข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนภูมิองค์การ แผนภูมิการทำงาน

1.3.1แผนภูมิองค์การ จะแสดงความสัมพันธ์ของงาน ตำแหน่งต่าง ๆ รวมทั้งลำดับขั้นการบังคับบัญชาในแนวดิ่งและแนวนอน ซึ่งผู้วิเคราะห์จะทราบว่างานที่วิเคราะห์นั้นอยู่ในส่วนใดขององค์กร และมีความสัมพันธ์กับงานอื่นอย่างไร

1.3.2 แผนภูมิกระบวนการ เป็นแผนภูมิที่แสดงถึงรายละเอียดการไหลของงานมากกว่าแผนภูมิองค์การ ซึ่งแผนภูมิกระบวนการมีลักษณะเป็นการแสดงการไหลของปัจจัยนำเข้า (Input) จนกระทั่งออกมาเป็นผลผลิต (Output) ดังภาพประกอบ 9

ภาพประกอบ 9 แผนภูมิการทำงานในรูปของข้อมูลนำเข้า และผลงานที่ได้ (จิระจิตต์ ราคา. 2546: 142)

1.4 การจัดทำแบบวิเคราะห์งาน

คุณภาพของการวิเคราะห์งานขึ้นอยู่กับคุณภาพของข้อมูล และคุณภาพของข้อมูลขึ้นอยู่กับคุณภาพของการจัดทำแบบวิเคราะห์งาน ซึ่งในการจัดทำแบบวิเคราะห์งานมีอยู่หลายวิธี การเลือกใช้วิธีใดนั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูลเป็นสำคัญ ในทางปฏิบัติ การจัดทำแบบวิเคราะห์งานที่นิยมได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบสังเกต และการจัดทำบันทึกประจำวัน

1.4.1 แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลโดยผู้สัมภาษณ์ใช้วิธีการตั้งคำถามกับผู้ตอบ ซึ่งมี 3 แบบ (สมชาย หิรัญกิตติ. 2542: 55) (1) ผู้สัมภาษณ์แต่ละคนสัมภาษณ์พนักงานหนึ่งคน (2) ผู้สัมภาษณ์เป็นกลุ่มสัมภาษณ์พนักงานเป็นกลุ่มที่ทำงานชนิดเดียวกัน (3) หัวหน้างานเป็นผู้สัมภาษณ์หัวหน้างานอื่น ซึ่งมีความรู้เกี่ยวกับงานที่จะวิเคราะห์

(1) รูปแบบของคำถาม (Typical question) ตัวอย่างคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

(1.1) งานที่กำลังปฏิบัติอยู่คืองานอะไร

(1.2) หน้าที่สำคัญในตำแหน่งของท่านคือหน้าที่อะไร

(1.3) งานที่ท่านทำต้องการการศึกษา ประสบการณ์ ทักษะใดบ้าง

(1.4) ภาระความรับผิดชอบเบื้องต้นหรือมาตรฐานของการปฏิบัติงานของท่านคืออะไร

(2) แนวทางการสัมภาษณ์ (Interview guidelines) สิ่งที่ควรคำนึงถึงในการสัมภาษณ์การวิเคราะห์งาน มีดังนี้

(2.1) สร้างความสัมพันธ์กับพนักงานผู้เข้ารับการสัมภาษณ์ ทบทวนวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์ รวมทั้งการอธิบายถึงเหตุผลที่พนักงานผู้นั้นได้คัดเลือกเข้ารับการสัมภาษณ์

(2.2) ผู้สัมภาษณ์ควรถามถึงหน้าที่ที่ไม่ได้ปฏิบัติตามปกติ เช่น เมื่อพนักงานไม่ได้ปฏิบัติงานบางอย่างบ่อยครั้ง ดังนั้นควรถามพนักงานโดยให้บอกหน้าที่ที่สำคัญและกิจกรรมที่ปฏิบัติบ่อยครั้ง เพื่อจะได้ทราบคำตอบถึงกิจกรรมที่สำคัญ และกิจกรรมที่ปฏิบัติไม่บ่อยครั้ง

(2.3) หลังจากการสัมภาษณ์แล้วควรทบทวนข้อมูลกับหัวหน้างานที่ใกล้ชิดและผู้เข้ารับการสัมภาษณ์อีกครั้ง เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

1.4.2 การตอบแบบสอบถาม (Questionaires) เป็นวิธีหนึ่งที่เป็นที่นิยมกันมาก วัตถุประสงค์ของแบบสอบถามโดยหลักใหญ่คือ การพยายามที่จะใช้เก็บข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวกับงานนั้น ๆ โดยเฉพาะ เพื่อที่จะให้รู้ถึงขอบเขต หน้าที่หลัก และงานหลักต่างๆ เครื่องมือเครื่องใช้ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนความรับผิดชอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการทำงาน

(1) ชนิดของแบบสอบถาม แบบสอบถามมีหลายลักษณะ ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 98-99)

(1.1) Schedule เป็นแบบสอบถามที่ผู้ทำการศึกษานำไปสอบถามบุคคลโดยตรงด้วยตนเอง ลงมือกรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง หรือในการที่ผู้วิเคราะห์งานไปปรากฏตัวในการนั้นด้วย มีโอกาสเร้าความสนใจสร้างความเป็นกันเอง อธิบายความมุ่งหมายของการที่ให้ตอบแบบสอบถาม ชี้แจงการตอบคำถาม ผู้ตอบกรอกแบบสอบถามนั้นได้ทันที มักเป็นแบบที่มีผู้ตอบจำนวนมากอยู่พร้อมๆกัน ซึ่งเป็นการสะดวก ประหยัดและได้รับแบบสอบถามครบจำนวนคืน

(1.2) Questionaire เป็นแบบสอบถามที่ส่งไปให้ผู้ตอบทางไปรษณีย์ หรือวิธีอื่นแล้วผู้ตอบส่งคืนภายหลัง

(1.3) Check list เป็นแบบสอบถามที่ให้ผู้ตอบเลือกคำตอบใดคำตอบหนึ่งจากคำตอบ ที่มีมากกว่าหนึ่งตัวเลือก

(1.4) Rating scales เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะการตอบเป็นการประเมินความมากน้อย โดยวัดดูว่าผู้ตอบมีคุณลักษณะในสิ่งที่ต้องการศึกษาหรือมีความคิดเห็นเกี่ยวข้องกับสิ่งที่จะถามอยู่ในระดับใด โดยมากมักจะมี 5 ระดับ หรือ 5 อันดับ ซึ่งภาษาไทยใช้คำว่า มาตราส่วนประเมินค่า หรือ มาตราจัดอันดับ

(2) รูปแบบของแบบสอบถาม แบบสอบถามที่นิยมทั่วไปมี 2 รูปแบบ คือ

(2.1) แบบสอบถามปลายเปิด (Closed form) มีลักษณะเหมือนข้อสอบแบบเลือกตอบ คือมีข้อความซึ่งเป็นข้อคำถาม และมีคำตอบที่กำหนดไว้เรียบร้อยแล้วให้ผู้ตอบเลือกตอบที่ตรงตามที่เป็นจริงเกี่ยวกับผู้ตอบ จำนวนตัวเลือกที่ให้เลือกตอบมีหลายลักษณะ อาจเป็นแบบ 2 ตัวเลือก แบบ Check list หรือให้ผู้ตอบจัดอันดับความสำคัญของคำตอบ แบบ Rating Scale หรือให้ผู้ตอบเลือกตอบได้มากกว่า 1 ตัวเลือกขึ้นไป

(2.2) แบบสอบถามปลายเปิด (Opened form) แบบสอบถามรูปแบบนี้ไม่กำหนดคำตอบไว้แน่นอนแต่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบตอบได้อย่างอิสระด้วยคำพูดของตนเอง

1.4.3 การสังเกตโดยตรง (direct observation) วิธีนี้เหมาะสมอย่างมากเฉพาะสำหรับการวิเคราะห์งานที่มีลักษณะพิเศษ คือ สามารถสังเกตเห็นถึงภาพของกิจกรรมต่าง ๆ หรือผลงานที่ปรากฏออกมาได้ เช่น งานของช่างเขียนแบบ คนทำความสะอาด หรืองานช่าง เป็นต้น

การดำเนินการสังเกตโดยตรงใช้วิธีการสำรวจดูการปฏิบัติงานของพนักงานในขณะปฏิบัติงานทั้งกระบวนการ ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบ ในการสำรวจหรือสังเกตการณ์นั้น ผู้สำรวจจะต้องจด

บันทึกรายละเอียดของทุกกิจกรรม และหลังจากมีข้อมูลเพียงพอแล้วจึงค่อยทำการสัมภาษณ์กับพนักงานอีกครั้ง โดยให้ผู้นั้นขยายความในบางจุดให้ชัดแจ้งและเข้าใจโดยถ่องแท้ ตลอดจนการให้โอกาสชี้แจงเพิ่มเติมถึงสิ่งที่ขาดหายไปจากการสำรวจ เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์และครบถ้วนหรืออาจใช้การสังเกตการณ์ร่วมกับการสัมภาษณ์พร้อมกันก็อาจทำได้เช่นกัน

1.4.4 การใช้บันทึกการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน (participant logs) วิธีการนี้พนักงานหรือผู้เกี่ยวข้องกับงานที่จะวิเคราะห์ จะถูกกำหนดให้จัดทำบันทึกรายละเอียดรายการต่าง ๆ ที่ต้องทำตลอดทั้งวัน โดยแบบฟอร์มบันทึกมีลักษณะ คือ การให้พนักงานเก็บบันทึกข้อมูลของกิจกรรมที่พนักงาน ผู้นั้นต้องเกี่ยวข้องและต้องทำ โดยเก็บบันทึกทุกอย่างเป็นลำดับตามลำดับเวลา ซึ่งรายละเอียดจากข้อมูลที่บันทึกนี้เองจะช่วยให้ผู้วิเคราะห์งานสามารถเห็นภาพที่ค่อนข้างสมบูรณ์ของงานทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากดำเนินการสัมภาษณ์เพิ่มเติมแล้ว จะเกิดความเข้าใจจะสร้างความสมบูรณ์ในทุกประเด็นของงาน

1.4.5 การทดสอบแบบวิเคราะห์งาน ในการดำเนินการเก็บข้อมูลในภาคสนามมักมีอุปสรรคเกี่ยวกับความไม่กระจ่างชัดหรือความไม่สมบูรณ์ของชุดคำถาม ดังนั้นควรนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์งานไปทดสอบก่อนดำเนินการเก็บข้อมูลจริง โดยดำเนินการดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 101-102)

(1) ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์งานฉบับร่าง เพื่อปรับปรุงแก้ไข การตรวจสอบทำได้ 2 ระดับ คือ ตรวจสอบโดยผู้สร้างเอง หรือ ตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

(1.1) การตรวจสอบโดยผู้สร้างเอง เป็นการตรวจสอบถ้อยคำและการเรียงลำดับข้อความ

(1.1.1) ถ้อยคำและประโยค โดยพิจารณาว่าถ้อยคำและประโยคที่ใช้มีความชัดเจนมากน้อยเพียงใด ซึ่งจะทำให้ผู้ตอบไขว้เขวได้หรือไม่ คำถามหรือข้อความใดไม่จำเป็นต้องมี เป็นต้น

(1.1.2)การเรียงลำดับข้อความ โดยพิจารณาถึงการวางลำดับก่อนหลังของข้อคำถาม ซึ่งจะก่อให้เกิดความสะดวกและผู้ตอบสามารถคิดคำตอบติดต่อกันไปเป็นเรื่อง ๆ ไม่ต้องคิดกลับไปกลับมาซึ่งทำให้เสียเวลาและสับสน

(1.2) การตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นการเน้นการพิจารณาเกี่ยวกับความเที่ยงตรง (validity) ของข้อคำถาม โดยพิจารณาว่าข้อคำถามสอดคล้องกับหัวข้อปัญหาและจุดมุ่งหมายที่ศึกษาหรือไม่ และประเด็นต่าง ๆ ครอบคลุมหรือไม่ เป็นการตรวจสอบที่เรียกว่า Face validity

(2) ทำการทดลองใช้เครื่องมือ (Try out) โดยการนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขในขั้นต้นแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะเดียวกับกลุ่มตัวอย่างจริงที่จะศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการรวบรวมข้อมูล

เป็นขั้นตอนของการสำรวจข้อมูลในภาคสนาม รูปแบบของการรวบรวมข้อมูลขึ้นอยู่กับแบบของ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล กล่าวคือ ในกรณีที่เป็นแบบสัมภาษณ์ ผู้วิเคราะห์จำเป็นต้องออกไปพบกับผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเอง ส่วนแบบสอบถาม ผู้วิเคราะห์ไม่จำเป็นต้องไปพบผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเอง แต่อย่างไรก็ตาม การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จะทำให้สามารถตรวจสอบข้อมูลที่ผู้ให้ข้อมูลให้ข้อมูลได้ครบสมบูรณ์หรือไม่ และหากข้อมูลที่ให้ไว้แล้วยังไม่เป็นที่เข้าใจอาจดำเนินการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพิ่มเติมหรือแก้ไขให้ตรงกับวัตถุประสงค์ได้

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นขั้นตอนของการสรุปข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาด้วยการประมวลผลข้อมูลตามแบบที่กำหนด โดยการจัดทำสรุปผลข้อมูลตามหัวข้อคำถามต่าง ๆ และเรียบเรียงเข้าแบบฟอร์มหรือตารางข้อมูลที่สามารถดูได้ง่าย การสรุปและประมวลผลข้อมูลจะประกอบด้วยรายละเอียด 2 ประการ คือ จัดทำตารางสรุปข้อมูลและนำข้อมูลมาเรียบเรียงลงในตารางสรุปข้อมูล ที่ประกอบด้วยหน้าที่หลัก กิจกรรมหลัก และผลที่คาดหวัง ของตำแหน่งงาน ซึ่งมีขั้นตอนในการประมวลข้อมูลดังนี้ (สุภาพร พิศาลบุตร. 2548: 97-100)

3.1 การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

3.2 การแยกประเภทข้อมูล กระบวนการนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์งาน ซึ่งอาจแยกประเภทเป็นข้อมูลหลักและข้อมูลประกอบ

3.3 การสร้างตาราง หลังจากแบ่งแยกข้อมูลแล้ว นักวิเคราะห์งานจะต้องสร้างในรูปแบบตารางไว้ก่อน ซึ่งเรียกว่า การทำตารางหุ่น (dummy table) เพื่อจัดข้อมูลลงไปตามประเภทที่จัดไว้ ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์

3.4. การดำเนินการประมวลข้อมูล

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนาคำบรรยายลักษณะงาน

ลักษณะงาน (Job Description) เป็นการรวบรวมข้อเท็จจริงของลักษณะงานที่เกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบ เพื่อแสดงลักษณะ วิธีการ และเงื่อนไขการปฏิบัติงาน (Flippo. 1971: 103 ; De Cenzo David and Stephen P. Pobbins. 1990: 140 ; อ้างอิงจาก ศิริพงษ์ เศาภายน. 2547: 53) ข้อมูลจากการบรรยายลักษณะงานจะนำมาใช้ในการกำหนดคุณลักษณะ ผู้ปฏิบัติงาน (Job Specification) ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จะสามารถทำงานได้สำเร็จ การเขียนคำบรรยายลักษณะงาน แม้จะไม่มีรูปแบบที่ชัดเจนเพราะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์หรือประโยชน์ที่ต้องการได้จากการใช้เอกสารคำบรรยายลักษณะงานนั้น แต่จากการศึกษาของนักวิชาการหลายท่าน สามารถสรุปเป็นหัวข้อของการเขียนคำบรรยายลักษณะงานได้ดังนี้ (Dessler. 1994: 60 ; ศิริพงษ์ เศาภายน. 2547: 53 ; สุรินทร รัฐเลิศกานต์. 2540: 47 ; สมชาย หิรัญกิตติ. 2542: 60-61 ;)

4.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับงาน (Job Identification) เป็นส่วนที่ระบุถึงลักษณะทั่ว ๆ ไปของงาน ได้แก่

4.1.1 ชื่อของตำแหน่งงาน (Job Title) เป็นส่วนที่บอกถึงสถานภาพของผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ซึ่งชื่อของตำแหน่งงานควรมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ (1) มีความกระชับ กล่าวคืออ่านแล้วเข้าใจได้ว่าผู้ดำรงตำแหน่งนั้นทำหน้าที่อะไร (2) สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะงานที่ปฏิบัติ (Describe the Work Done) เช่น การระบุให้ชัดเจนลงไปว่า เป็นช่างทำความเย็น (3) แสดงให้เห็นถึงระดับความสำคัญของตำแหน่งงาน เช่น พนักงาน"เสมียนบัญชี" มีหลายระดับ ควรระบุให้เห็นระดับความสำคัญของตำแหน่งนั้น เช่น "เสมียนบัญชีระดับต้น" "เสมียนบัญชีระดับกลาง" หรือ "เสมียนบัญชีระดับอาวุโส"

4.1.2 สภานภาพของงาน (Job Status) เป็นส่วนที่จำแนกให้เห็นถึงสถานภาพของพนักงานที่ดำรงตำแหน่งนั้น เช่น พนักงานระดับปฏิบัติงาน หรือ พนักงานระดับบริหาร

4.1.3 วัน เดือน ปี ที่จัดทำเอกสารอธิบายลักษณะงาน เอกสารที่ได้จัดทำขึ้นมาแล้วจำเป็นต้องได้รับการแก้ไข และปรับปรุงให้ถูกต้องตามสภาพความเปลี่ยนแปลง การระบุถึงวัน เดือน ปีที่ได้จัดทำเอกสารอธิบายลักษณะงาน จะทำให้การพิจารณาแก้ไขปรับปรุงเอกสารดังกล่าวสะดวกและเหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไป

4.1.4 ช่วงอัตราเงินเดือน

4.1.5 ผู้เขียนคำอธิบายลักษณะงาน

4.1.6 ผู้อนุมัติและการรับทราบ ผู้บังคับบัญชาสูงสุดในสายงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ลงนามอนุมัติในเอกสารอธิบายลักษณะงานที่เขียนขึ้น ขณะเดียวกันพนักงานผู้ดำรงตำแหน่งต้องลงนามรับทราบในเอกสารดังกล่าวด้วย ด้วยเหตุนี้จึงมักจะนำส่วน "ผู้อนุมัติและการรับทราบ" ไว้ที่ส่วนท้ายสุดของเอกสารอธิบายลักษณะงาน

4.2. สายการปกครองบังคับบัญชา (Relationships) เป็นข้อความที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของผู้เป็นเจ้าของตำแหน่งงาน (Job Holder) กับบุคคลอื่น ทั้งภายในและภายนอกองค์การ ดังนี้

4.2.1 เขียนแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งกับตำแหน่งที่อยู่สูงหรือต่ำกว่า 1 ระดับ

4.2.2 กรณีที่สายงานมีความซับซ้อน ควรนำเสนอโดยการเขียนแผนภูมิการจัดรูปองค์การประกอบ

4.3. สาระสำคัญของงานโดยสรุป (Job Summary) เป็นส่วนที่ระบุถึงสาระสำคัญของงานทั้งหมดอย่างย่อ ๆ ตลอดจนวัตถุประสงค์ของงานอย่างกระชับ กะทัดรัด ซึ่งเป็นการนำจุดเด่นของงานมาแสดงเพื่อสะท้อนให้เห็นภาพรวมของตำแหน่งนั้น ๆ ซึ่งประโยชน์ของการสรุปลักษณะงานอย่างย่อนี้จะ

ช่วยขยายความเข้าใจในกรณีที่ชื่องานยังบอกได้ไม่ชัดเจน และ ช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นและเข้าใจรายละเอียดของงานได้ง่ายและรวดเร็ว

4.4. ความรับผิดชอบและหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ (Responsibilities & Duties)

ความรับผิดชอบเป็นการนำเอาหน้าที่มากกว่า 1 อย่าง ที่มีความเกี่ยวเนื่องและสัมพันธ์กันมารวมกันเป็นหมวดหมู่ หรือเป็นกิจกรรมหลักๆ ฉะนั้น “หน้าที่” จึงเป็นส่วนขยายสาระสำคัญของความรับผิดชอบและเป็นสิ่งที่พนักงานที่ดำรงตำแหน่งแต่ละคนจะต้องปฏิบัติ โดยทั่วไปแล้วหน้าที่จะมีลักษณะดับต่อไปนี้ (สุรินทร รัฐเลิศกานต์. 2540: 58)

4.4.1 เป็นความรับผิดชอบของพนักงานที่ดำรงตำแหน่งงานนั้นจะต้องปฏิบัติ

4.4.2 เวลาส่วนใหญ่จะถูกนำไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว

4.4.3 มีความถี่ในการปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละวัน

4.4.4 การปฏิบัติหน้าที่นั้นจะเกี่ยวกับการใช้ความรู้ ความชำนาญ และความสามารถ

4.4.5 การปฏิบัติหน้าที่นั้นกระทำไปโดยมีวัตถุประสงค์ มีมาตรฐานในการปฏิบัติและมุ่งความรวดเร็ว ประหยัด ถูกต้อง

นอกจากนี้ ในการเขียนขอบเขตความรับผิดชอบและหน้าที่ คือ ภารกิจ เพราะในแต่ละหน้าที่จะประกอบด้วยภารกิจต่าง ๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมย่อยของการปฏิบัติหน้าที่ และเป็นส่วนสำคัญที่สุดในการก่อให้เกิดผลงาน เช่นหน้าที่สรรหาผู้สมัคร มีภารกิจ ดังนี้ (1) ตรวจสอบความต้องการจากฝ่ายต่าง ๆ (2) จัดทำร่างประกาศรับสมัครงาน (3) พิมพ์ประกาศรับสมัครงาน หน้าที่ประกาศรับสมัครงาน มีภารกิจดังนี้ (1) ส่งประกาศรับสมัครงานไปยังหนังสือพิมพ์ (2) ส่งประกาศรับสมัคงานไปยังกรมจัดหางาน (3) ส่งประกาศรับสมัครงานไปยังสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

4.5 อำนาจในการสั่งการ (Authority) เป็นการระบุขอบเขตของอำนาจในการปฏิบัติตามหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่ง

4.6 เครื่องจักรและเครื่องมือที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงาน (Equipment) เป็นส่วนที่ระบุให้ทราบว่าการปฏิบัติตามความรับผิดชอบหรือหน้าที่ของตำแหน่งนั้น ๆ จะต้องใช้อุปกรณ์ใดในการปฏิบัติงาน

4.7 มาตรฐานในการปฏิบัติงาน (Standard of Performance) เป็นข้อความแสดงมาตรฐานที่ต้องปฏิบัติเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามหน้าที่และความรับผิดชอบที่สำคัญตามคำบรรยายลักษณะงาน

ขั้นตอนที่ 5 การพัฒนาคุณสมบัติของผู้ปฏิบัติงาน

คุณสมบัติของผู้ปฏิบัติงาน เป็นการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ ความสามารถ

และคุณสมบัติอื่น ๆ ที่จำเป็นของบุคคลที่จะได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานนั้นได้ผลเป็นที่น่าพอใจ (Ghorpade. 1988: 7 ; Middlemist and Hitt. 1983: 63) ซึ่งหัวข้อของการกำหนดลักษณะเฉพาะของผู้ปฏิบัติงานขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ เช่นเดียวกับหัวข้อของการบรรยายลักษณะงาน แต่อย่างไรก็ตามหัวข้อหลักของการกำหนดลักษณะเฉพาะของผู้ปฏิบัติงานควรมีดังนี้ (สุภาพร พิศาลบุตร. 2548: 156-157 ; สวัสดิ์ สุคนธรังสี. 2538: 245)

5.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับงาน ในกรณีที่การกำหนดเอกสารการกำหนดลักษณะเฉพาะของผู้ปฏิบัติงานแยกต่างหากจากคำบรรยายลักษณะงาน

5.2 คุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง การกำหนดคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งจะกระทำได้อย่างเหมาะสมเมื่อได้วิเคราะห์งานแล้ว ซึ่งทำให้เข้าใจลักษณะงานนั้น ๆ ในขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบ และควรใช้ผู้มีความรู้ความสามารถทางใด มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านใด และควรมีคุณสมบัติพิเศษอื่นใดบ้าง ซึ่งคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งโดยทั่วไปประกอบด้วยลักษณะสำคัญ ดังนี้

5.2.1 คุณสมบัติทั่วไป คือ คุณสมบัติพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับตำแหน่งนั้น ได้แก่

5.2.1.1 ความรู้ความสามารถที่จำเป็นที่ส่งผลให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานตำแหน่งนั้นให้สำเร็จลุล่วงได้

5.2.1.2 ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในตำแหน่งนั้น

5.2.1.3 ความสามารถหรือความชำนาญเฉพาะ เป็นคุณสมบัติอันเกี่ยวกับความสามารถทางด้านฝีมือที่จำเป็นสำหรับลักษณะงานบางอย่าง

5.2.2 คุณสมบัติพิเศษ ในบางครั้งงานบางลักษณะต้องการผู้มีคุณสมบัติพิเศษที่แตกต่างไปจากคุณสมบัติทั่ว ๆ ไป เนื่องจากสภาพการทำงานหรือสภาพแวดล้อมของงานนั้นแตกต่างจากปกติทั่วไป เช่น ความว่องไวของสายตา ลายมือ ตลอดจนบุคลิกภาพต่างๆ ทั้งนี้แล้วแต่ลักษณะเฉพาะของงาน

จากแนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์งานสามารถสรุปได้ว่าการวิเคราะห์งานเป็นการเริ่มต้นที่ทำให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทำงานทั้งหมดขององค์กร และคุณลักษณะของบุคคลในการปฏิบัติงานขององค์กร อันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญในการนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงการออกแบบระบบงานให้มีประสิทธิภาพทำให้ระบบงานครอบคลุมภารกิจของงาน การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถตรงตามภารกิจของงาน ส่งผลให้บุคลากรสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามระบบงาน ทำให้ระบบมีความเป็นพลวัตและเกิดประสิทธิผลบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้วางไว้

3 การนำระบบไปใช้

การควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งที่จะทำให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ซึ่งมาเธอร์ (Mathur. 1979: 47) ได้เสนอว่าการติดตามงานเป็นวิธีการที่จะทำให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวกับความก้าวหน้า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามระบบงาน และใช้ข้อมูลนั้นประกอบการพิจารณาปรับปรุงและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานตามระบบงานนั้นได้ผลตามที่กำหนดไว้ จึงมีนักวิชาการที่สนใจในเรื่องของการติดตามงานและได้กำหนดนิยามสำหรับคำว่าการติดตามงาน (Monitoring) ไว้เป็น 2 แนว คือ

1. การติดตามงาน หมายถึง วิธีการรวบรวมข้อมูลเพื่อตรวจสอบผลงานเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องว่าเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ (Bamberger and Hewitt. 1986: XXi ; Casley and Lury. 1982: 4 ; อ้างอิงจาก ณรงค์ พิมพ์สาร. 2536: 19)

2. การติดตามงาน หมายถึง กระบวนการติดตามการดำเนินงานซึ่งมักใช้ตัวชี้วัดพิจารณาผลลัพธ์ในแต่ละขั้นของงาน รวมถึงการรายงานผลเชิงประจักษ์กลับไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบ (Carol Taylor Fitz- Gibbon. 1996: 5 ; อ้างอิงจาก ณรงค์ พิมพ์สาร. 2536: 20)

จากความหมายทั้ง 2 แนวสรุปได้ว่า การติดตามงานเป็นกิจกรรมหนึ่งในกระบวนการบริหารที่เกิดขึ้นเมื่อมีการนำแผนหรือโครงการหรือระบบต่าง ๆ ไปปฏิบัติทั้งนี้เพื่อที่จะได้รับทราบความก้าวหน้าปัญหาและอุปสรรคแล้วใช้ข้อมูลที่ได้ประกอบการพิจารณาประเมินผลการดำเนินการเพื่อการตัดสินใจปรับปรุงแก้ไขให้การดำเนินงานได้ผลงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ดังนั้นการติดตามงาน (Monitoring) และการประเมินผลงาน (Evaluation) จึงเป็นกิจกรรมที่อยู่ในกระบวนการควบคุมงาน (Controlling) ซึ่งผู้ปฏิบัติและผู้ที่เกี่ยวข้องมีความจำเป็นที่ต้องทราบความก้าวหน้าของงาน ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานเพื่อหาทางแก้ไขให้ได้งานเป็นไปตามแผนที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การติดตามงานและการประเมินผลจึงมีความสำคัญต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของโครงการเป็นอย่างมาก

การติดตามงานกับการประเมินผลงานมีความสัมพันธ์กันตลอดระยะเวลาที่มีการดำเนินงานตามโครงการนั้น ๆ ข้อมูลหรือสารสนเทศ (Information) ที่ได้จากการติดตามงานจะใช้สำหรับการประเมินผลงาน (Mclean. 1988:3 ; อ้างอิงจาก ณรงค์ พิมสาร. 2536: 20-21) ดังแสดงในภาพประกอบ

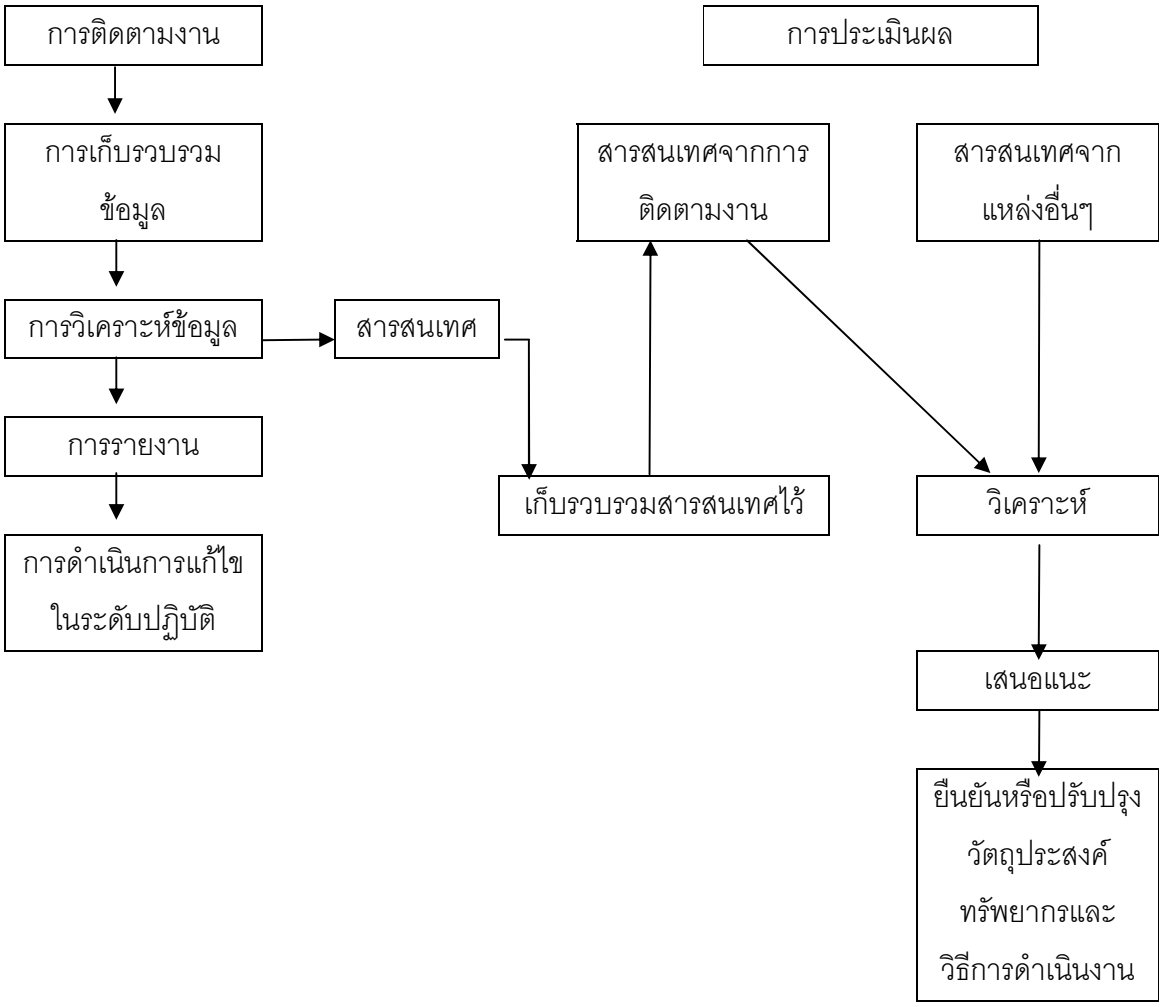

ภาพประกอบ 10 ความสัมพันธ์ระหว่างการติดตามงานกับการประเมินผลงาน (Mclean. 1988:3; อ้างอิงจาก ณรงค์ พิมสาร. 2536: 20-21)

แนวคิดดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการบริหารงานใด ๆ ก็ตาม นอกจากจะมีการจัดทำแผนงานแล้ว การนำแผนงานนั้นไปปฏิบัติจำเป็นจะต้องติดตามงานเพื่อให้ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้า ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานอยู่ตลอดเวลานับตั้งแต่เริ่มลงมือปฏิบัติงานจนถึงวันสิ้นสุดการปฏิบัติงานตลอดจนปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ทันท่วงที จากความสำคัญของการติดตามงานดังกล่าวจึงได้เกิดข้อสรุปจากการประชุมสัมมนาทางวิชาการที่ได้เสนอหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการติดตามงานสำหรับโครงการพัฒนาต่าง ๆ เป็นหลักการสำหรับการพัฒนาการติดตามงาน ดังนี้ (The United Nations. 1984: 29-36 ; UNESCO. 1982: 3-4 ; CIRDAP. 1985: 80-83 ; United Nations

Asia and Pacific Development Institute. 1978: 33-37 ; Bamberger and Hewitt. 1986: 19-21 ; อ้างอิงจาก ณรงค์ พิมสาร. 2536: 28-29)

1. การติดตามงานจะต้องดำเนินการตั้งแต่เมื่อนำแผนหรือโครงการไปปฏิบัติจนกว่าการปฏิบัติงานตามแผนหรือโครงการนั้นจะสิ้นสุดลง การติดตามงานจะต้องดำเนินการไปอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

2. ก่อนที่จะทำการติดตามงานจะต้องมีการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ ปัจจัยนำเข้า (Inputs) กระบวนการหรือวิธีการปฏิบัติงานหรือกิจกรรม (Process/Activities) และผลการดำเนินงานที่ต้องการของแต่ละแผนหรือโครงการว่าในเรื่องดังกล่าวได้กำหนดไว้อย่างไร ทั้งนี้เพื่อสามารถกำหนดประเภทของข้อมูลและตัวชี้วัดความสำเร็จ (Indicators) ได้ถูกต้อง

3. การติดตามงานจะต้องให้มีความสอดคล้องกับระบบการบริหารงานของหน่วยงาน

4. การติดตามงานจะต้องดำเนินการในทุกระดับชั้นของการบริหารงาน

5. การติดตามงานควรบรรจุหรือมอบหมายให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ และการรายงาน

6. ผู้บริหารทุกระดับชั้นต้องถือว่ากิจกรรมการติดตามงานเป็นกิจกรรมหนึ่งของกระบวนการบริหารที่ต้องเอาใจใส่และดำเนินการ

7. การติดตามงานจะต้องมีการใช้ข้อมูลที่ได้เพื่อการตัดสินใจและส่งเป็นข้อมูลย้อนกลับไปยังผู้ปฏิบัติงานภาคสนามอย่างสม่ำเสมอ

8. การติดตามงานควรให้กลุ่มเป้าหมายหรือชุมชนมีส่วนร่วม

9. การติดตามงานต้องมีการกำหนดเนื้อหาที่ต้องติดตาม ประเภทของข้อมูล กำหนดแหล่งข้อมูล ผู้ใช้ข้อมูล ตัวชี้วัดความสำเร็จ เครื่องมือสำหรับการติดตามงาน เครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูล การจัดทำระบบการรายงานและการจัดระบบสารสนเทศ

10. การติดตามงานตามแผนหรือโครงการใด ๆ จะต้องทำการติดต่อประสานงานขอความร่วมมือและสนับสนุนจากหน่วยงานกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง

11. การติดตามงานต้องมีงบประมาณและเครื่องมือสำหรับการดำเนินการ

จากหลักการดังกล่าวข้างต้น องค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้การติดตามงานประสบความสำเร็จ มี 3 ประเด็น คือ (1) ผู้ติดตามงานควรเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ในกระบวนการของงาน (2) ควรมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของงานในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินการ และ (3) ควรใช้ข้อมูลที่ได้จากการติดตามงานปรับปรุงงานหรือตัดสินใจเกี่ยวกับงานอย่างสม่ำเสมอ แต่อย่างไรก็ตามข้อมูลจากการติดตามงานจะมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น ต้องอาศัยเทคนิคการติดตามงานอย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพราะ เทคนิคการติดตาม

งานแต่ละแบบนั้นมีข้อดีและข้อเสียแตกต่างกัน ซึ่งนักวิชาการและนักบริหารที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารงานโครงการ ได้เสนอเทคนิคในการติดตามงาน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. 2534: 193 ; โชติ เพชรชื่น. 2533: 4)

1. การติดตามงานโดยผู้ปฏิบัติงานทำการติดตามงานด้วยตนเอง (Self-Monitoring) การติดตามแผนงานในลักษณะนี้ผู้ปฏิบัติงานจะจัดทำแผนการปฏิบัติงาน จัดทำแผนติดตามงานและทำการรายงานให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบโดยตรง การติดตามงานแบบนี้ทำให้สามารถได้ข้อมูลอย่างรวดเร็ว และหากมีปัญหาเกิดขึ้นย่อมจะสามารถแก้ไขปัญหาได้ทันท่วงที และเป็นการประหยัดทั้งด้านเวลาและงบประมาณที่จะใช้ในการติดตามงาน

2. การติดตามงานแบบการสังเกต (Direct Observation) การติดตามงานแบบนี้ผู้ที่ทำหน้าที่ติดตามจะต้องลงไปดูสังเกตการณ์ปฏิบัติงานในพื้นที่ การติดตามงานโดยการสังเกตจะทำให้ได้ข้อมูลรวดเร็ว และได้ข้อมูลเชิงคุณภาพมากขึ้นเพราะข้อมูลบางอย่างไม่สามารถจะนับเป็นจำนวนได้หรือข้อมูลบางอย่างผู้ให้ข้อมูลไม่สามารถจะบอกได้แต่ต้องอาศัยการสังเกตจึงจะได้ข้อมูล การติดตามงานด้วยเทคนิคแบบนี้ต้องอาศัยบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการปฏิบัติงานตามแผนและโครงการนั้นโดยตลอด และยังต้องเป็นผู้ที่มีความรอบคอบช่างสังเกตและสามารถสรุปประเด็นปัญหาได้ จึงจะได้ข้อมูลที่ถูกต้องและตรงตามความต้องการของผู้ที่จะได้ข้อมูล

3. การติดตามงานแบบอภิปรายกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการ (Informal Group Discussions) การติดตามงานแบบนี้เป็นการประชุมกลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามแผนหรือโครงการเพื่อสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับความก้าวหน้าปัญหาและอุปสรรคแล้วช่วยกันคิดหาทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ การจัดการประชุมกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการนี้จะช่วยให้ผู้ที่เข้าร่วมประชุมเกิดความรู้สึกเป็นอิสระในการเสนอและวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา ซึ่งจะทำให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาเป็นไปด้วยความเต็มใจของบุคคลที่เกี่ยวข้อง การติดตามงานแบบนี้อาจใช้เวลาและงบประมาณมากและการติดตามงาน งานอาจทำได้ในบางเรื่องเท่านั้น

4. การติดตามงานแบบศึกษาเป็นรายกรณี (The case studies) การติดตามงานแบบนี้มุ่งที่จะศึกษาเฉพาะเรื่องที่มีปัญหาหรือยากแก่การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ ข้อมูลที่ได้จากการติดตามงานแบบนี้จะมีความละเอียดและลึกซึ้งมาก แต่อย่างไรก็ตามการติดตามงานแบบนี้จะเสียเวลา ค่าใช้จ่าย และสามารถกระทำได้บางส่วนของการดำเนินงานตามแผนหรือโครงการเท่านั้น

5. การติดตามแบบสัมภาษณ์ (Interviews) การติดตามงานแบบนี้อาจจะทำได้ในลักษณะที่เป็นการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการ การสัมภาษณ์แบบที่เป็นทางการผู้สัมภาษณ์

จะต้องเตรียมหัวข้อที่จะใช้สัมภาษณ์อย่างละเอียด และส่งให้ผู้จะถูกสัมภาษณ์ได้ศึกษาล่วงหน้าก่อน การสัมภาษณ์จะเป็นไปตามหัวข้อที่กำหนดไว้ ส่วนการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการนั้นผู้สัมภาษณ์ไม่ต้องส่งรายละเอียดในการสัมภาษณ์ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ศึกษาก่อน เพียงแต่แจ้งหัวข้อที่จะใช้ในการสัมภาษณ์อย่างคร่าว ๆ ให้ทราบเท่านั้น อย่างไรก็ตามคุณภาพของข้อมูลจากการสัมภาษณ์ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถและทักษะของผู้สัมภาษณ์ว่าจะสามารถถามและหาคำตอบได้ตรงประเด็นที่ต้องการมากน้อยเพียงใด ดังนั้นผู้ที่ติดตามงานที่ใช้เทคนิคนี้ต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการสื่อความหมาย ทักษะในการถามและสรุปประเด็นที่ต้องการ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแผนหรือโครงการที่ติดตามงานเป็นอย่างดี

6. การติดตามงานโดยการใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) การติดตามงานแบบนี้ผู้ติดตามงานต้องดำเนินการพัฒนาเครื่องมือในลักษณะแบบสอบถามแล้วส่งแบบสอบถามให้ผู้ถูกติดตามงานเป็นผู้ตอบ ข้อจำกัดในการติดตามงานแบบนี้ เกิดขึ้นได้จากความไม่ชัดเจนของข้อคำถาม ลักษณะของคำถามไม่ครอบคลุมเนื้อหาของผู้ตอบ ต้องใช้เวลานานในการตอบ และ อาจเกิดจากความเบื่อหน่าย ข้อมูลที่ได้กลับมาอาจล่าช้าหรือไม่ครบตามจำนวนที่ส่งไป ข้อดีของการติดตามงานแบบนี้สามารถดำเนินการได้อย่างกว้างขวางในเวลาเดียวกัน เป็นการประหยัดเวลาและงบประมาณที่จะต้องใช้สำหรับการเดินทางไปติดตามงานด้วยตนเอง

7. การติดตามงานโดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) การติดตามงานแบบนี้ไม่จำเป็นที่ผู้ทำหน้าที่ติดตามงานจะต้องลงไปดูการปฏิบัติงานในพื้นที่ แต่จะเป็นการไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่รับผิดชอบการดำเนินงานแผนหรือโครงการนั้น ๆ อย่างไรก็ตามข้อมูลที่ได้จากการติดตามงานแบบนี้มีโอกาสคลาดเคลื่อน ขึ้นอยู่กับกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ผลและการแปลผลของเจ้าหน้าที่ที่เก็บข้อมูลเบื้องต้นเป็นสำคัญ

8. การติดตามงานโดยการรายงาน (Reporting) การติดตามงานแบบนี้ส่วนมากดำเนินการโดยหน่วยงานระดับสูงสั่งให้หน่วยงานระดับล่างส่งรายงานการปฏิบัติงานตามแบบรายงานที่กำหนดให้ การส่งรายงานการปฏิบัติงานอาจจะเป็นรายเดือน รายงานทุกระยะ 2-3 เดือน รายงานประจำงวด รายงานประจำภาคเรียน รายงานประจำปี หรือรายงานเป็นกรณีพิเศษ หากมีความจำเป็น ดังนั้นการติดตามงานโดยการรายงานจึงถูกนำมาใช้กันอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เพราะประหยัดกำลังคนและงบประมาณเพื่อการติดตามงาน แต่ปัญหาในการติดตามงานโดยการให้หน่วยงานระดับล่างหรือระดับปฏิบัติการส่งรายงานนั้นมักจะมีปัญหาหลายประการ เช่น การส่งรายงานไม่เป็นไปตามกำหนด ข้อมูล

มีข้อจำกัดด้านเนื้อหา และข้อมูลส่วนมากเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ นอกจากนั้นข้อมูลที่ได้จากการรายงานนั้นส่วนมากไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์เท่าที่ควร

เทคนิคการติดตามงานดังกล่าวข้างต้นแต่ละเทคนิคมีข้อดีและข้อเสียแตกต่างกัน การติดตามงานจึงไม่สามารถระบุเทคนิคใดเทคนิคหนึ่งโดยเฉพาะเพียงอย่างเดียว หากแต่ผู้ติดตามงานต้องพิจารณาว่าเทคนิคใดเหมาะสมกับบริบทในงานที่ต้องการจะติดตามงาน สำหรับการติดตามงานการพัฒนาระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษานั้น ใช้เทคนิคการติดตามงานด้วยการใช้ตัวชี้วัดในแต่ละขั้นตอนของการพัฒนาระบบงาน เนื่องจากการพัฒนาระบบงาน อยู่บนฐานของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ดังนั้นผู้ปฏิบัติเป็นผู้ตรวจสอบผลลัพธ์ของงานในแต่ละขั้นและดำเนินการปรับปรุงแก้ไขผลลัพธ์ของงานให้ได้ผลตามตัวชี้วัด เมื่อผลลัพธ์ได้ผลงานตามตัวชี้วัดแล้วจึงดำเนินการพัฒนาระบบงานในขั้นตอนต่อไป

4 การประเมินระบบ

การประเมินเป็นกิจกรรมพื้นฐานที่สำคัญในการศึกษาพัฒนาการ การรับประกันหรือการปรับปรุงคุณภาพกิจกรรม โครงการที่ได้ปฏิบัติไปแล้วเพื่อประกอบการตัดสินใจใด ๆ เกี่ยวกับกิจกรรมโครงการนั้น ๆ ด้วยผลการตัดสินใจดังกล่าวมีบทบาทและมีอิทธิพลต่อสิ่งที่ได้รับการประเมิน จึงควรทำความเข้าใจกับคำว่าการประเมินผลอย่างถ่องแท้ เพื่อเป็นฐานแนวคิดสำคัญในการดำเนินการประเมิน ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอถึงความหมายของการประเมิน รูปแบบและวิธีการประเมิน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ความหมายของการประเมิน

ในทางการศึกษามีความสับสนบางประการเกี่ยวกับความหมายของคำว่า การประเมิน หรือการประเมินผล เนื่องจากในระยะแรกของวิทยาการประเมินในประเทศไทยนั้น ศาสตราจารย์ ดร. ชวาล แพรัตกุล ใช้คำว่า ประเมินผล ที่มาจากคำว่า Evaluation ซึ่งเป็นการประเมินผลทางการศึกษา อันเป็นกระบวนการที่มีระบบแบบแผนเพื่อที่จะตัดสินใจเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนว่าเป็นไปตามจุดมุ่งหมายเพียงใด การประเมินผลจะบอกทั้งปริมาณและคุณภาพของผู้เรียนร่วมด้วย การตัดสินใจทางคุณค่าของพฤติกรรมต่าง ๆ ใน 2 ความหมาย คือ (ส.วาสนา ประวาลพฤกษ์. 2544: 16)

การประเมินผล คือ การลงสรุป ตีราคาพฤติกรรมของผู้เรียนในแง่ปริมาณโดยใช้การตัดสินใจ

การประเมินผล คือ การตีราคาพฤติกรรมของผู้เรียนในแง่คุณภาพ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลหลักฐานด้วยวิธีอื่น ๆ ที่ไม่ใช่การวัดด้วยเครื่องมือวัดเชิงปริมาณ และใช้การตัดสินใจเชิงคุณภาพ

สำหรับคำว่า การประเมิน หมายถึงกระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศ (เชิงคุณค่า) เพื่อช่วยให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจได้ตัดสินใจเลือกทางเลือกอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ดังภาพประกอบต่อไปนี้

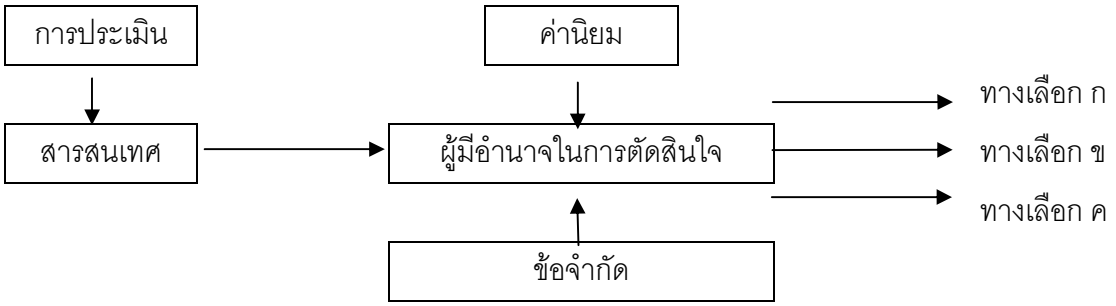

ภาพประกอบ 11 นิยามของการประเมินเพื่อการตัดสินใจ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2544: 21)

ในส่วนของการประเมินที่เน้นการประเมินโครงการนั้น การประเมิน หมายถึง กระบวนการในการตรวจสอบ หรือพิจารณาตัดสินคุณลักษณะของกิจกรรมหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อกำหนดคุณค่า คุณภาพความถูกต้อง ความเหมาะสม โดยใช้เกณฑ์ (Criteria) เป็นหลัก ซึ่งกล่าวโดยสรุปว่า การประเมินคือการพิจารณาหรือกำหนดคุณค่าสิ่งต่าง ๆ ตามเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่ง (ส.วาสนาประวาลพฤกษ์. 2544 : 16)

จากนิยามการประเมิน สะท้อนให้เห็นว่าในการทำกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ ถ้ามีการประเมินย่อมทำให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบข้อมูลสารสนเทศที่บ่งบอกถึงข้อดี ข้อบกพร่องหรือความผิดพลาด ซึ่งส่งผลให้สามารถร่วมกันพิจารณาทางเลือกเพื่อการตัดสินใจใด ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษา การประเมินจึงเป็นกระบวนการตรวจสอบคุณภาพของกระบวนการพัฒนาระบบในแต่ละขั้นเพื่อพิจารณาคุณภาพความถูกต้อง ความเหมาะสม โดยใช้ตัวบ่งชี้กับเกณฑ์มาตรฐานเป็นหลัก ดังนี้

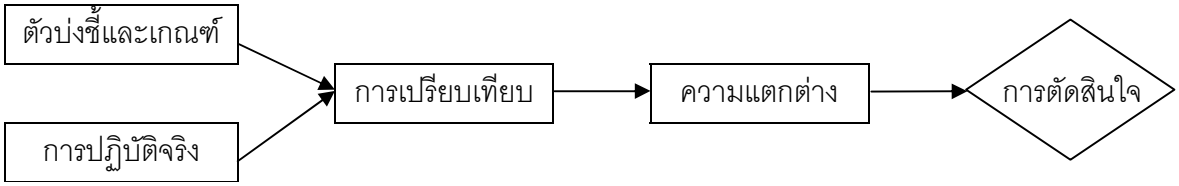

การประเมินจึงเป็นกระบวนการให้ได้มาซึ่งความจริงในเชิงคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การเข้าถึงความจริงในเชิงคุณค่าเป็นสิ่งที่ซับซ้อนละเอียดอ่อนมาก ดังนั้นการเลือกรูปแบบและวิธีการประเมินที่เหมาะสมกับธรรมชาติของกระบวนการจึงส่งผลให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่มีคุณค่าอย่างแท้จริง และทำให้การตัดสินใจมีศักยภาพมากขึ้น

4.2 รูปแบบและวิธีการประเมิน

รูปแบบการประเมินมีมากมายหลากหลายวิธี ขึ้นอยู่กับการนำไปใช้ของผู้ประเมิน โดยนักการศึกษาแบ่งรูปแบบของการประเมินได้ดังนี้ การประเมินที่เน้นจุดมุ่งหมายของโครงการ (Objective Based Model) การประเมินที่เน้นการจัดการและการบริหารเชิงธุรกิจ (Management by Objectives,MBO) การประเมินโดยมีฝ่ายตรงข้าม (Adversary Oriented Approach) การประเมินตามธรรมชาติการ (Naturalistic Evaluation) การประเมินแบบมีส่วนร่วม การประเมินเน้นทฤษฎี การประเมินตนเอง การประเมินผลิตภัณฑ์ การประเมินแบบสืบสวนสอบสวน การประเมินที่เน้นผู้รับบริการ การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ (ส.วาสนา ประวาลพฤกษ์. 2544 ; สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2544) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษา ที่มีจุดมุ่งหมายย่อยในการเสริมสร้างสมรรถนะของบุคลากรด้านการประเมินผลระดับสถานศึกษา เพื่อให้สามารถพัฒนาระบบการประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกระบวนการในการพัฒนาใช้ฐานของการพัฒนาระบบคุณภาพที่มีตัวบ่งชี้ความสำเร็จและเกณฑ์การตัดสิน เป็นเครื่องมือสำคัญในการควบคุมคุณภาพ โดยผู้วิจัยมีความสนใจกระบวนการประเมินที่เน้นจุดมุ่งหมายของโครงการเป็นหลัก ดังนั้นในการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน จึงได้ดำเนินการศึกษารูปแบบการประเมินที่เน้นจุดมุ่งหมายเป็นหลัก เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในการวิจัยครั้งนี้

รูปแบบการประเมินที่เน้นจุดมุ่งหมาย (Objective Based Model) เป็นรูปแบบที่เน้นการตรวจสอบผลที่คาดหวังว่าเกิดขึ้นหรือไม่ หรือประเมินโดยตรวจสอบผลที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมายเป็นหลัก โดยดูว่าผลที่เกิดจากการปฏิบัติงานบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ผู้บุกเบิกแนวความคิดในการประเมินที่เน้นจุดมุ่งหมายนี้ คือ ไทเลอร์ (Tyler) อิทธิพลแนวความคิดของไทเลอร์นี้ทำให้เกิดวิธีการประเมินที่แตกต่างกัน ได้แก่ รูปแบบการประเมินที่นำเสนอโดยเมทเฟสเสลและมิเชล (Metfessel and Michael) แฮมมอนด์ (Hammond) และโพรวัส (Provus)

4.2.1. รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler's Model)

ไทเลอร์ได้นิยามความหมายของการประเมินผลไว้ว่าเป็นกระบวนการตัดสินใจว่าการจัดการเรียนการสอนทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้เพียงใด จึงได้นำเสนอกระบวนการประเมินดังภาพประกอบ 12 (ส.วาสนา ประวาลพฤกษ์. 2544: 102)

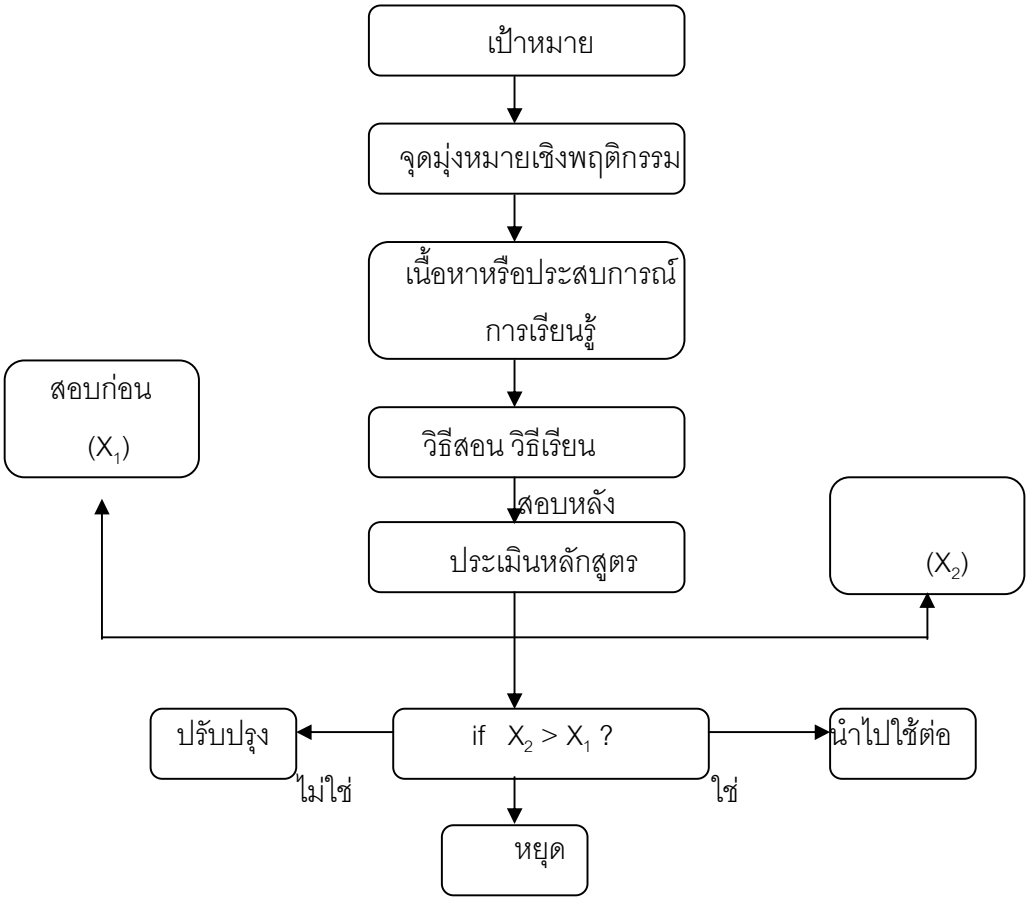

ภาพประกอบ 12 กระบวนการประเมินหลักสูตรของไทเลอร์ (ส.วาสนา ประวาลพฤกษ์. 2544 : 102)

การประเมินหลักสูตรตามรูปแบบการประเมินของไทเลอร์สอดคล้องกับรูปแบบการวิจัยการทดสอบก่อนและทดสอบหลัง โดยไทเลอร์มีความคิดเห็นว่าควรมีการวัดพฤติกรรมก่อนการเรียนและหลังการเรียน (Pre-Post Measurement of Performance) และจะต้องมีการกำหนดเกณฑ์ไว้ล่วงหน้าถึงระดับของความสำเร็จที่สามารถยอมรับได้ว่าจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ประสบความสำเร็จ ซึ่งแนวความคิดดังกล่าวเหมาะสมสำหรับการประเมินรวบยอด (Summative Evaluation) มากกว่าการประเมินย่อย (Formative Evaluation)

4.2.2 รูปแบบการประเมินของเมทเฟสเสล และมิเชล (Metfessel and Michael's Model)

เมทเฟสเสล และมิเชล (Metfessel and Michael: 1967 ; อ้างอิงจาก สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2544: 115-116) ได้รับอิทธิพลจากรูปแบบการประเมินของไทเลอร์ ที่ระบุว่าการประเมินผลเป็นการบ่ง

บอกถึงระดับการบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด เมทเฟสเสล และมิเชลได้เสนอวิธีการประเมินผลซึ่งมี 8 ขั้นตอน ได้แก่

(1) ให้ชุมชนมีส่วนร่วมและมีบทบาทเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดการประเมินโครงการ

(2) กำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะให้สอดคล้องกัน

(3) แปลงวัตถุประสงค์เฉพาะให้อยู่ในรูปที่สามารถสื่อสารและกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ในโรงเรียน

(4) เลือกสรรหรือสร้างเครื่องมือสำหรับการวัดผล

(5) ให้มีการสังเกตและรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ

(6) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติที่เหมาะสม

(7) แปลความหมายตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยพิจารณาจากผลการวัด

(8) จัดทำข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินโครงการ ตลอดจนปรับปรุงและแก้ไขจุดหมายและวัตถุประสงค์เฉพาะต่าง ๆ

เมทเฟสเสล และมิเชลได้ขยายขอบเขตวิสัยทัศน์ของนักประเมินในด้านเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล ซึ่งทำให้การรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินมีความรอบคอบและได้ข้อมูลที่กว้างขวางยิ่งขึ้น

4.2.3 รูปแบบการประเมินของแฮมมอนด์ (Hammond's Model)

แฮมมอนด์ (Hammond) มีความสนใจในการประเมินไม่เพียงแต่การตรวจสอบว่า เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของโครงการประสบผลสำเร็จหรือไม่เท่านั้น ยังสนใจถึงนวัตกรรมการศึกษาบางประเภทที่ประสบผลสำเร็จ แต่บางประเภทไม่ประสบผลสำเร็จ เพื่อช่วยนักประเมินในการระบุหาตัวประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของกิจกรรมทางการศึกษา (ส. วาสนา ประวาลพฤกษ์. 2544: 108 ; สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2544: 116) แฮมมอนด์จึงได้พัฒนาแนวคิดในการประเมินโครงการทางการศึกษาในรูปของ "โครงสร้างเพื่อการประเมิน (Structure for Evaluation) โดยการจัดทำเป็นลูกบาศก์ 3 มิติ ดังภาพประกอบ 13

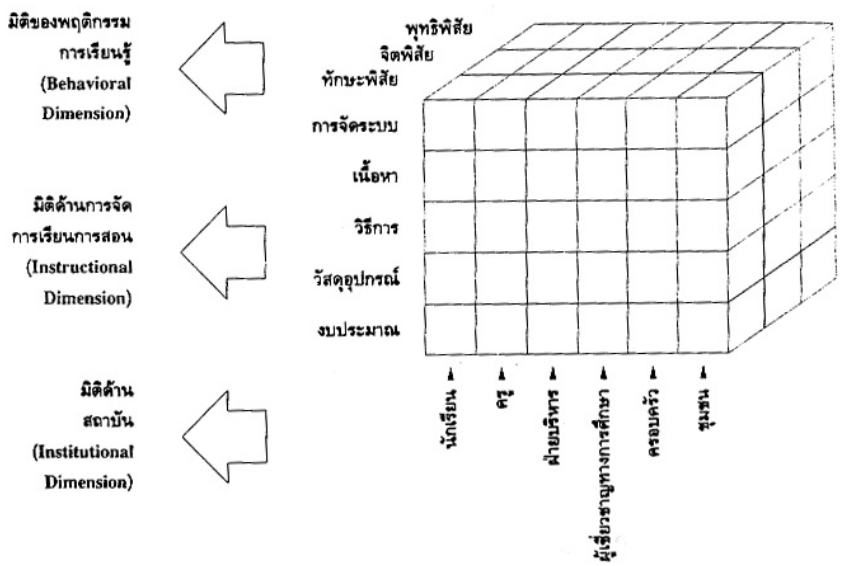

ภาพประกอบ 13 โครงสร้างการประเมินของแฮมมอนด์ (Hammond. 1973. ; อ้างอิงจาก ส.วาสนา ประวาลพฤกษ์. 2544 : 109)

มิติทั้ง 3 ของลูกบาศก์การประเมิน มีรายละเอียด ดังนี้

(1) มิติด้านการจัดการเรียนการสอน (Insturction Dimension)

(1.1) การจัดการ (Organization) ได้แก่ ระยะเวลา กำหนดการ การจัดลำดับวิชา และการจัดองค์กรของโรงเรียน รวมถึงการจัดชั้นเรียน (จัดเป็นระดับชั้นเรียนหรือไม่จัดเป็นระดับชั้น) และ องค์กรของโรงเรียน (การสอนเดี่ยว การร่วมมือกันในการสอน หรือการจัดโดยกลุ่มวิชา)

(1.2) เนื้อหา (Content) ได้แก่ องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน

(1.3) วิธีการ (Method) ได้แก่ กระบวนการที่ก่อให้เกิดหรือนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนของนักเรียน

(1.4) สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) ได้แก่ วัสดุ ครุภัณฑ์ที่อำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ

(1.5) งบประมาณ (Cost) ได้แก่ งบประมาณเกี่ยวกับการจัดซื้อวัสดุ-อุปกรณ์

(2) มิติด้านสถาบัน (Institution Dimension)

(2.1) นักเรียน (Student) ได้แก่ คุณลักษณะของนักเรียนในด้าน อายุ ระดับชั้น เพศ พื้นฐานทางครอบครัว ฐานะทางสังคม สุขภาพกาย สุขภาพจิต ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถทั่วไป ความสนใจ

(2.2) (2.3) (2.4) ครู ผู้บริหาร นักการศึกษา (คอลัมน์ 2 , 3 , 4 ของลูกบาศก์) ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ เพศ เชื้อชาติ ศาสนา สีผิว สุขภาพทางกาย บุคลิกภาพ

ข้อมูลทางการศึกษา ประกอบด้วย วิชาเอก วิชาโทในการศึกษาระดับต่าง ๆ วุฒิสูงสุด ประสบการณ์ทางการศึกษา ประสบการณ์ด้านอื่น ๆ

ข้อมูลด้านสภาวะแวดล้อม ประกอบด้วย เงินเดือน สมาชิกชมรมวิชาชีพ สมาชิกชมรมต่าง ๆ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม นิสัยทางการอ่าน งานอดิเรก

ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในโปรแกรม

(2.5) ครอบครัว (Family) ได้แก่ ระดับความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่จะประเมิน ลักษณะทั่วไป เช่น ภาษา หรือวัฒนธรรม ขนาดของครอบครัว สถานภาพในครอบครัว รายได้ ระดับการศึกษา ศาสนา อาชีพ การเข้าสมาคม ความคิดทางการเมือง เป็นต้น

(2.6) ชุมชน (Community) ได้แก่ สภาพภูมิศาสตร์ ประวัติของชุมชน ประชากร เศรษฐกิจ ลักษณะทางสังคมและการเมือง

(3) มิติของพฤติกรรมการเรียนรู้ (Behavior Dimension)

(3.1) พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจ และความสามารถทางสมอง

(3.2) จิตพิสัย (Affective Domain) ได้แก่ ความสนใจ เจตคติ ความรู้สึกและอารมณ์

(3.3) ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) ได้แก่ ทักษะในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ

แนวคิดที่สำคัญของรูปแบบการประเมินของแฮมมอนด์ คือ การเน้นความพร้อมระดับโรงเรียนท้องถิ่น ให้สามารถดำเนินการประเมินด้วยตนเอง การแนะนำให้ใช้หลักของไทเลอร์ในการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม และการใช้ข้อมูลย้อนกลับพิจารณาประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์ด้วย ในการประเมินผู้ประเมินจะต้องมีความสามารถในการกำหนดมิติ องค์ประกอบและมีความรู้ในการหาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งสามารถใช้เทคนิคการเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อบ่งบอกเชิงสาเหตุในลักษณะปฏิสัมพันธ์ได้

4.2.4 รูปแบบการประเมินความไม่สอดคล้องของโพรวัส (The Discrepancy of Evaluation Model)

ผู้คิดค้นรูปแบบการประเมินความไม่สอดคล้อง คือ แมลคอล์ม โพรวัส (Malcolm

Provus) ซึ่งได้ให้ความหมายของการประเมินว่า เป็นกระบวนการค้นหาความไม่สอดคล้องระหว่างความคาดหวังกับผลการปฏิบัติ (ส. วาสนา ประวาลพฤกษ์. 2544: 111-112 ; สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2544: 121-122) ดังนั้นรูปแบบการประเมินโครงการที่โพรวัสเสนอนี้จึงเป็นการศึกษาความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เป็นผลอันเนื่องมาจากโครงการกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ในโครงการ

การประเมินโครงการขณะดำเนินการนี้มีขั้นตอนในการประเมิน 4 ขั้นตอนหลัก คือ ขั้นการออกแบบโครงการ การเตรียมการ กระบวนการดำเนินการ และผลผลิต สำหรับในบางครั้งดำเนินการประเมินในขั้นของการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายและผลที่ได้เพิ่มเติมด้วย การประเมินในแต่ละขั้นตอนเป็นการเปรียบเทียบผลจากโครงการกับมาตรฐาน โดยการพิจารณาข้อมูลความไม่สอดคล้องในแต่ละขั้นตอนเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ 4 ประการ คือ

(1) ควรดำเนินโครงการต่อไปหรือไม่

(2) ดำเนินการในขั้นเดิมซ้ำภายหลังจากได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมาตรฐานหรือการปฏิบัติ

(3) ย้อนกลับไปดำเนินการในขั้นตอนที่ 1 ใหม่

(4) ยุติโครงการ

กระบวนการเปรียบเทียบในแต่ละขั้นตอนสามารถอธิบายได้ ดังภาพประกอบ 14

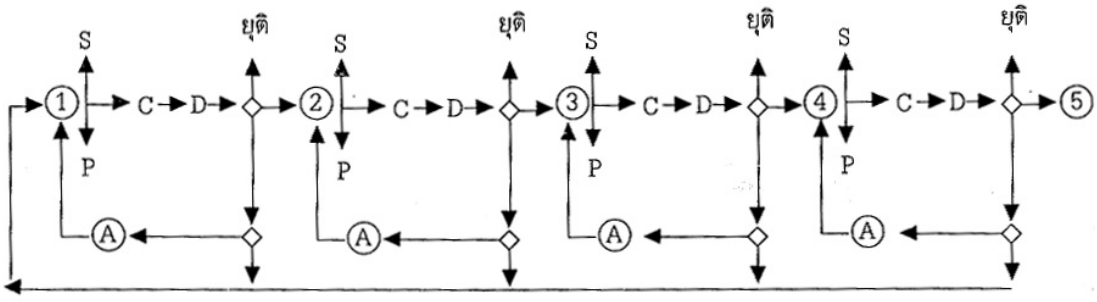

ภาพประกอบ 14 รูปแบบการประเมินของโพรวัส (ส.วาสนา ประวาลพฤกษ์ . 2544 : 112)

จากแผนภาพ

S = มาตรฐาน

P = การปฏิบัติจริง

C = การเปรียบเทียบ

D = ความแตกต่าง

A = การเปลี่ยนแปลง , ปรับปรุง

ตัวเลข ① - ⑤ = ขั้นตอนของการประเมิน 5 ขั้นตอน

สำหรับขั้นตอนการประเมิน มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 การออกแบบโครงการ (Program Definition)

การออกแบบโครงการประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ 1) จุดมุ่งหมายของโครงการ 2) นักเรียน คณะทำงาน โสตทัศนูปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นสิ่งช่วยให้จุดมุ่งหมายของโครงการเป็นจริง 3) กิจกรรมที่จะทำให้โครงการบรรลุจุดประสงค์

ขั้นที่ 2 การเตรียมการ (Program Installation)

ในขั้นนี้เป็นการพิจารณาสภาพความเป็นจริงที่มีอยู่ก่อนเปรียบเทียบกับมาตรฐานของโครงการว่ามีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการตัดสินใจฝึกอบรมเสริมสร้างความรู้ความสามารถที่จำเป็น หรือปรับปรุงโครงการหรือยกเลิกโครงการ

ขั้นที่ 3 กระบวนการดำเนินการ (Process)

เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินการ เพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงการดำเนินการ การประเมินเป็นการมุ่งหาคำตอบว่า ผลผลิตที่ได้นั้นบรรลุจุดประสงค์ย่อยที่จะนำไปสู่จุดประสงค์ปลายทางหรือจุดประสงค์หลักมากน้อยเพียงใด

ขั้นที่ 4 ผลผลิต (Product)

เป็นขั้นที่ผู้ประเมินใช้แบบแผนการทดลองเพื่อตอบคำถามว่า โครงการได้บรรลุจุดประสงค์ปลายทางของโปรแกรมแล้วหรือไม่

ขั้นที่ 5 วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายและผลที่ได้ (Cost-Benefit)

ขั้นตอนนี้โพรวัสเสนอให้เป็นทางเลือกในการดำเนินการประเมินแก่นักประเมิน ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบผลที่ได้รับและค่าใช้จ่ายจากโปรแกรม โดยเฉพาะในยุคที่มีการลงทุนทางการศึกษาจำกัด การวิเคราะห์ผลประโยชน์และค่าใช้จ่ายของโปรแกรมจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ ในบางครั้งการประเมินในขั้นนี้จัดเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินประสิทธิภาพของโปรแกรมทางการศึกษา

ในการนำรูปแบบการประเมินความไม่สอดคล้องของโพรวัส ไปใช้ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2544: 127) ได้นำเสนอถึงข้อตกลงเบื้องต้นในการนำไปใช้ดังนี้

(1) มีโปรแกรมทางการศึกษาเป็นจำนวนมาก ที่ดำเนินการในระบบโรงเรียนและเป็นโปรแกรมที่ขาดการวางแผนที่ดี

(2) เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาโปรแกรม ทำให้โปรแกรมมีเสถียรภาพและประเมินคุณค่าของโปรแกรมการศึกษานั้น ๆ

(3) ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ มี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารโครงการหรือโปรแกรม มีหน้าที่พัฒนาโปรแกรม และทำให้โปรแกรมมีเสถียรภาพ และกลุ่มผู้บริหารระดับนโยบายที่ต้องตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตของโปรแกรมว่าควรจะมีโปรแกรมหรือยุติโปรแกรมนั้น ๆ

(4) การให้ผู้บริหารโครงการหรือโปรแกรมมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินโครงการหรือโปรแกรมนั้น จะทำให้เกิดความผูกพันกับโปรแกรม อันจะนำไปสู่ผลสำเร็จตามความมุ่งหมายของโปรแกรม

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้เป็นการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาบนฐานของบุคลากรในโรงเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาโดยประยุกต์ใช้กรอบการประเมินตามแนวคิดการประเมินของโพรวัส ซึ่งพิจารณาเลือกจากจุดเด่น 2 ประการ คือ กระบวนการในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินการเป็นการเปรียบเทียบความสอดคล้องระหว่างการปฏิบัติจริงกับมาตรฐานของการปฏิบัติ ทำให้ผลการดำเนินการมีโอกาสประสบความสำเร็จตามเป้าหมายสูง และ ในขั้นตอนของการเตรียมการ ดำเนินการเปรียบเทียบเพื่อวิเคราะห์หาประเด็นที่ต้องพัฒนาและดำเนินการฝึกอบรมพัฒนาเพื่อนำไปสู่การเตรียมความพร้อมของการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งปัญหาของการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษานี้ปัญหาหนึ่งเกิดจากการที่บุคลากรขาดความสามารถในงานที่รับผิดชอบ ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการใช้กระบวนการพัฒนาระบบและการประเมินระบบตามแนวคิดของโพรวัสโดยมุ่งให้มีการดำเนินการให้ได้มาตรฐานทุกขั้นตอนของการดำเนินการ

4.3 การประเมินคุณภาพของระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาและคู่มือการใช้ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

การประเมินคุณภาพของระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาและคู่มือการใช้ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา อาศัยเกณฑ์การประเมินซึ่งสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) และคณะเสนอไว้เป็นบรรทัดฐานของกิจกรรมการประเมิน ซึ่งสามารถจัดได้เป็น 4 หมวด ดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ. 2538 : 150 ; อ้างอิงจาก Nevo. 1983 : 128 ; citing Joint Committee. 1981)

(1) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) ประกอบด้วยเกณฑ์ที่เกี่ยวกับความเป็นไปได้ทางรัฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงไม่ใช่เรื่องเพ้อฝัน

(2) มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) ประกอบด้วยเกณฑ์ที่เกี่ยวกับความเหมาะสมทั้งในด้านกฎหมายและศีลธรรมจรรยา

(3) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) ประกอบด้วยเกณฑ์เกี่ยวกับความเหมาะสมทั้งในด้านกฎหมายและศีลธรรมจรรยา

(4) มาตรฐานด้านความครอบคลุม (Accuracy Standards) ประกอบด้วยเกณฑ์ที่เกี่ยวกับกระบวนการที่น่าเชื่อถือ และการเป็นที่ยอมรับที่ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศครอบคลุมครบถ้วนตามความต้องการอย่างแท้จริง

การประเมินคุณภาพของระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษาและคู่มือการใช้ระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษาในครั้งนี้ จึงมุ่งพิจารณาในด้าน ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม ความครอบคลุม และความพึงพอใจ โดยการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้การประเมินผลระดับสถานศึกษาที่มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้จริง

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบ

การบริหารงานในองค์กรใด ๆ จักสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่ง ได้แก่ การพัฒนาระบบงานในองค์กร ที่ส่งผลให้องค์กรมีความชัดเจนในงาน มีกระบวนระบบในการจัดการงานอย่างมีประสิทธิภาพ และมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเชี่ยวชาญในงาน หน่วยงานต่าง ๆ จึงเริ่มให้ความสนใจต่อการพัฒนาระบบงานในองค์กรของตน งานวิจัยที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาระบบสรุปได้ดังตาราง3

ตาราง 3 ระบบและกระบวนการพัฒนาระบบ

ผู้พัฒนาระบบ/ชื่อระบบ	กระบวนการพัฒนาระบบ
วิเชียร พันธ์เครือบุตร(2548) ระบบการประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วยระบบย่อย 3 ระบบย่อย 1. ระบบการบริหารคุณภาพ 2. ระบบการจัดการคุณภาพ 3. ระบบปฏิบัติการคุณภาพ	1. วิเคราะห์ระบบประกันคุณภาพโดยการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ระดับลึก และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม 2. ร่างระบบโดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย 3 รอบ ได้แก่ ร่างระบบต้นแบบ ตรวจสอบระบบต้นแบบ และยืนยันระบบต้นแบบ 3. ศึกษาความเป็นไปได้ ด้วยการสนทนากลุ่มกับผู้ปฏิบัติการ

ตาราง 3 (ต่อ)

ผู้พัฒนาระบบ/ชื่อระบบ	กระบวนการพัฒนาระบบ
ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ , ประวิต เอราวรรณ์. (2547) ระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน 1. ระบบสนับสนุน - ระบบการนำองค์กร - ระบบยุทธศาสตร์ - ระบบบริหารจัดการ - ระบบการดูแลคุณธรรมจริยธรรมในวิชาชีพ - ระบบชุมชนสัมพันธ์ 2. ระบบหลัก - ระบบการเรียนรู้ - ระบบดูแลช่วยเหลือ - ระบบกิจกรรมนักเรียน ระบบบริหารคุณภาพ PDCA เป็นตัวควบคุมการทำงาน	1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพ 2. ประชุมปฏิบัติการพัฒนานาเครื่องมือ “TOPSTAR” ได้แก่ 1)Thinking over เป็นแนวทางการมอบภาพการประเมินคุณภาพตลอดแนว2) Planing เป็นการวางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพในโรงเรียน 3) System แนวทางการพัฒนาระบบต่าง ๆ 4) Team การจัดโครงสร้างและพัฒนาทีมงาน 5) Assessment and Reflection การประเมินทบทวนและปรับระบบ 3. ทดลองระบบการประกันคุณภาพ 4. ขยายเครือข่าย 5. จัดสัมมนาแนวคิดการประเมินร่วมกัน 3ฝ่าย 6. ประกันภายนอกร่วมกัน 3 ฝ่าย
ลัดดา ผลวัฒนะ (2547) ระบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม	1.กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาจากการศึกษาเอกสาร 2. การประเมินสภาวะเริ่มต้น ตามพฤติกรรมการบริหาร 4 ระบบ ได้แก่ การใช้อำนาจเผด็จการ การใช้อำนาจแบบเมตตา ระบบปรึกษาหารือ และ ระบบให้กลุ่มมีส่วนร่วม 3. วางกระบวนการดำเนินการและปรับปรุง โดยในการพัฒนาระบบดำเนินการประชุมสร้างความเข้าใจและการดำเนินงานตามปฏิทินปฏิบัติงานการบริหารแบบมีส่วนร่วม แล้วติดตามผล 4. การประเมินเป้าหมาย

ตาราง 3 (ต่อ)

ผู้พัฒนาระบบ/ชื่อระบบ	กระบวนการพัฒนาระบบ
	ของการพัฒนาโดยการประเมินประสิทธิภาพการบริหารจากความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
ไพฑูรย์ ศรีฟ้า (2544) ระบบการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ องค์ประกอบของระบบประกอบด้วย 1. ปัจจัยนำเข้า (Input) 2. กระบวนการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทย (Process) 3. ปัจจัยนำออก (Output) 4. ข้อมูลย้อนกลับ (Feed back) 5. การเผยแพร่ (Diffusion)	1. ขั้นการออกแบบระบบ โดยการสังเคราะห์ระบบการเรียนการสอน และตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ 2. ขั้นการพัฒนาบทเรียนผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์
ไพบูลย์ เปานิล (2543) ระบบประกันคุณภาพการศึกษาโปรแกรมวิชาเทคโนโลยีการศึกษา “ระบบบันได 5 ขั้นสู่การประกันคุณภาพ” ขั้นที่ 1 กำหนดนโยบาย ขั้นที่ 2 การพัฒนาเครื่องมือประกันคุณภาพ ขั้นที่ 3 การควบคุมคุณภาพ ขั้นที่ 4 การตรวจสอบคุณภาพ ขั้นที่ 5 การประเมินคุณภาพ	1. การวิเคราะห์ระบบ 2. การสังเคราะห์ระบบ 3. การสร้างแบบจำลองระบบประกันคุณภาพ ออกแบบระบบองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ในการประกนคุณภาพการศึกษา 4. ทดสอบระบบ โดยการใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย
รวีวัตร สิริภูบาล (2543) ระบบฝึกอบรมครูเชิงทักษะปฏิบัติ	1.ปัจจัยนำเข้า (Input) ขั้นวิเคราะห์ ดำเนินการรวิเคราะห์ระบบ โครงสร้าง

ตาราง 3 (ต่อ)

ผู้พัฒนาระบบ/ชื่อระบบ	กระบวนการพัฒนาระบบ
	ระบบฝึกอบรม องค์ประกอบระบบฝึกอบรม ลักษณะของภาระงานฝึกอบรม และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบฝึกอบรม ขั้นสังเคราะห์ ดำเนินการสังเคราะห์ลักษณะของภาระงานฝึกอบรม องค์ประกอบระบบฝึกอบรม โครงสร้างระบบฝึกอบรม ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบระบบฝึกอบรม ขั้นทักษะปฏิบัติ จำแนกเป็น ความรู้ในการปฏิบัติงาน การลงมือปฏิบัติงาน และความชำนาญในการปฏิบัติงาน 2. การดำเนินการ (Process) 2.1 พัฒนาแบบจำลองระบบฝึกอบรมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 2.2 ทดลองใช้ระบบฝึกอบรม 2.3 หาประสิทธิภาพของระบบเพื่อปรับปรุง 2.4 ทดลองในสถานการณ์จริง 3. ผลผลิต (Output) ประเมินผลการฝึกอบรมในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ 4. ผลย้อนกลับ (Feedback) ผลย้อนกลับจากการประเมินผลของระบบฝึกอบรมเป็นปัจจัยในการควบคุมระบบ
รุจโรจน์ แก้วอุไร (2543) ระบบการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายใยแมงมุม	1. วิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร 2. วิเคราะห์องค์ประกอบโครงสร้างระบบการเรียนการสอนจากเอกสาร โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม 3. เขียนแผนภาพโครงสร้างระบบ

ตาราง 3 (ต่อ)

ผู้พัฒนาระบบ/ชื่อระบบ	กระบวนการพัฒนาระบบ
	4. ประเมินระบบ โดยพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ ความสอดคล้องของระบบในปัจจัยนำเข้า กระบวนการของระบบ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิริยะ วงศ์เลาหกุล (2543) ระบบมหาวิทยาลัยเสมือนจริง ประกอบด้วยระบบย่อย 5 ระบบย่อย 1. ระบบบริหารงาน 2. ระบบผลิตวัสดุหลักสูตรและสื่อการศึกษา 3. ระบบการเรียนการสอน 4. ระบบบริการศึกษา 5. ระบบการประเมินผลการศึกษา	1. วิเคราะห์ระบบของมหาวิทยาลัยเสมือนจริงด้วยการวิเคราะห์เอกสารได้เป็นองค์ประกอบของระบบ ซึ่งประกอบด้วย บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ การดำเนินงาน และผลผลิต 2. สังเคราะห์ระบบมหาวิทยาลัยเสมือนจริง 3. สร้างแบบจำลองมหาวิทยาลัยเสมือนจริง 4. ประเมินแบบจำลองมหาวิทยาลัยเสมือนจริง 5. สรุปผลการดำเนินการ
สุวิมล ว่องวาณิช (2543) ระบบการประเมินผลภายในของสถานศึกษา “ระบบทีมดี (TEAM-D) ประกอบด้วย 5 ระบบย่อย 1. ระบบการวางแผนและปฏิบัติ (Design of Operation Plan and Evaluation Frame) 2. ระบบข้อมูลและประมวลผล (Database and Information Processing) 3. ระบบการตรวจสอบการประเมิน (Detection of Evaluation Standards) 4. ระบบการรายงานผลการประเมิน (Dissemination of Evaluation Results) 5. ระบบการใช้ผลการประเมิน	1. ศึกษาเอกสาร 2. สังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับระบบ 3. ตรวจสอบความเหมาะสมของร่างระบบโดยผู้เชี่ยวชาญ ตามเกณฑ์การตรวจสอบระบบ ได้แก่ - ความครบถ้วนขององค์ประกอบในระบบการประเมินผลภายใน - ความเหมาะสมของความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบในระบบการประเมินผลภายใน - ความยืดหยุ่นของระบบการประเมินผลกับบริบทของสถานศึกษา - ความสามารถของระบบในการทำงานให้เป็นส่วนหนึ่งของการทำงานปกติ

ตาราง 3 (ต่อ)

ผู้พัฒนาระบบ/ชื่อระบบ	กระบวนการพัฒนาระบบ
(Development for the Achievement of Education Standards) ทั้ง 5 ระบบผูกติดอยู่กับการทำงานตามวงจรของเดมมิ่งและการประเมินที่อิงโรงเรียนคือมีฐานการดำเนินงานจากโรงเรียนโดยใช้วิธีการทำงานตามแบบTEAM คือ มีการทำงานเป็นทีม มีการประเมินที่ต่อเนื่องยั่งยืน มีความตระหนักในคุณค่าของการประเมิน และ มีการกำกับติดตามการทำงานอย่างมีระบบในด้านปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต	4. ปรับแก้ระบบ
พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2538) ระบบการประเมินตนเอง	1. ขั้นการสร้างระบบ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาขอบข่ายของงาน ร่างระบบและตรวจสอบด้วยเทคนิคเดลฟาย 2. ขั้นทดลองใช้ระบบการประเมินตนเองในสถานการณ์จริง 3. ขั้นประเมินระบบการประเมินตนเอง ตามเกณฑ์การประเมินระบบ 4 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ มาตรฐานด้านความเหมาะสม และ มาตรฐานด้านความครอบคลุม
ณรงค์ พิมสาร (2536) ระบบการติดตามงาน	1. วิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหางานสู่การพัฒนาระบบ จากเอกสาร การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth-Interview)

ผลจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาระบบ พบประเด็นที่น่าสนใจในด้านการพัฒนาระบบดังนี้

1. การพัฒนาระบบส่วนใหญ่ใช้กระบวนการศึกษาเอกสาร วิเคราะห์ระบบจากระบบที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่สนใจพัฒนา แล้วดำเนินการสังเคราะห์ระบบจากฐานการวิเคราะห์ระบบ

2. การตรวจสอบประสิทธิภาพของร่างระบบส่วนใหญ่ใช้การประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก เทคนิคเดลฟาย และการสนทนากลุ่มกับผู้ปฏิบัติการ

3. การหาประสิทธิผลระบบ ส่วนใหญ่ใช้การทดลองในสถานการณ์จริง เพื่อพิจารณาผลลัพธ์ของระบบ และความสอดคล้องของระบบ

4. องค์ประกอบของระบบส่วนใหญ่ใช้แนวคิดขององค์ประกอบระบบ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ การดำเนินงานและผลผลิต

5. วิธีการควบคุมระบบ ส่วนใหญ่ใช้กระบวนการการบริหารคุณภาพ PDCA เป็นตัวควบคุมปัจจัยการทำงาน และการใช้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ควบคุมระบบ

ตอนที่ 3 สมรรถนะของบุคลากรในระบบ

สมรรถนะของบุคลากรในระบบ เป็นกลไกลสำคัญที่ทำให้ระบบมีความเป็นพลวัต โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนให้มีความสามารถตามระบบงาน ผู้วิจัยนำเสนอสาระสำคัญเกี่ยวกับสมรรถนะ 3 รายการ คือ (1) แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ (2) การพัฒนาสมรรถนะ (3) งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1 แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ

สมรรถนะ มาจากคำในภาษาอังกฤษว่า “Competency” ซึ่งมีความหมายดังคำนิยามที่นักวิชาการหลายท่านนิยามไว้ว่า สมรรถนะเป็นองค์ประกอบของความรู้ ทักษะ และเจตคติของบุคลากรที่จำเป็นในการปฏิบัติงานใดงานหนึ่ง (David C.McClelland. 1993. ; Spencer. 1998. ; Scott Parry. 1998. ; อ้างอิงจาก เอกสารประกอบการอบรมสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. 2549 : 9 ; สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์. 2546: 53) ซึ่งวิธีการให้ได้มาซึ่งสมรรถนะของงานหนึ่ง ๆ สามารถกระทำได้หลายวิธี การเลือกใช้วิธีใด ๆ ให้พิจารณาจากความเหมาะสม โดยวิธีการศึกษาสมรรถนะมีดังนี้ (อัจริยา วัชราวิวัฒน์. 2544: 13 ; กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2532 : 146)

1. การกำหนดสมรรถนะโดยการประเมินความต้องการ (Needs Assessment) โดยการศึกษาจากกลุ่มผู้ใช้ นักการศึกษา และนโยบายต่าง ๆ ถึงความต้องการที่จะให้มีการจัดเตรียมผู้สำเร็จการศึกษาให้สามารถปฏิบัติงานใด มีความรู้ ทักษะ และเจตคติอย่างไร

2. การกำหนดสมรรถนะโดยการวิเคราะห์งาน (Task Analysis) โดยการจำแนกเนื้อหาและเป้าหมายของงานให้อยู่ในรูปของงานที่ต้องปฏิบัติหรือต้องเรียนรู้และแจงย่อยในรายละเอียดของแต่ละงานให้เป็นระดับย่อยมากที่สุด การวิเคราะห์งานจะช่วยในการกำหนดงานที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้ปฏิบัติได้ในรายละเอียด

3. การวิเคราะห์กิจกรรมของผู้ปฏิบัติวิชาชีพ โดยการเก็บข้อมูลจากกิจกรรมการปฏิบัติในงานประจำจากการสังเกตโดยใช้ผู้ร่วมงานหรือผู้อื่น

4. การกำหนดสมรรถนะโดยการวิเคราะห์สมรรถนะอย่างเป็นระบบ (Systemic Competency Analysis) หมายถึงเทคนิคการกำหนดสมรรถนะหรือเป้าหมายที่พัฒนามาจากระบบการวิเคราะห์ปกติ ด้วยการจำแนกเนื้อหาของงานออกเป็นหน่วยย่อยที่เป็นรูปแบบที่ชัดเจน

5. การใช้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ (Expert Judgement) การใช้ผู้เชี่ยวชาญเป็นกลุ่มในการตัดสินใจแจกแจงพฤติกรรมของนักปฏิบัติการวิชาชีพว่าผู้มีสมรรถนะในวิชาชีพนั้นต้องมีความรู้เรื่องใดบ้าง มีทักษะที่ต้องการและต้องมีเจตคติทางวิชาชีพอะไรบ้าง

6. การศึกษาสภาพความเป็นจริงในสังคม เศรษฐกิจ การเมือง

7. การศึกษาสมรรถนะโดยการวิเคราะห์ตามหลักการทฤษฎีและตำรา

ในการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกวิธีการศึกษาสมรรถนะโดยการวิเคราะห์งาน และการศึกษาจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก เนื่องจากงานประเมินผลระดับสถานศึกษาเป็นงานที่มีการกำหนดภาระงานชัดเจนแต่ขาดความชัดเจนในการนำไปสู่การปฏิบัติ ดังนั้นการวิเคราะห์งานจากกรอบภาระงานร่วมกับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญน่าจะส่งผลให้มีกระบวนการในการปฏิบัติที่ชัดเจนมีประสิทธิภาพ

2 การพัฒนาสมรรถนะ

การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรในงาน สามารถดำเนินการได้หลายวิธี เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคนอื่นๆ (2545: 50) นำเสนอวิธีการในการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรทางการศึกษา ด้วยวิธีการต่างๆ คือ 1) การฝึกอบรม 2) การเรียนรู้ด้วยตนเองหรือการพัฒนาตนเอง 3) การวิจัยปฏิบัติการ 4) การศึกษาดูงานทั้งภายในและภายนอกประเทศ 5) การจัดกิจกรรมทางวิชาการ 6) การจัดระบบพี่เลี้ยง 7) การศึกษาต่อ

และผลจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรพบว่า ในการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรส่วนใหญ่ใช้กระบวนการการฝึกอบรม รองลงมาได้แก่ การพัฒนาด้วยกระบวนการของการพัฒนาหลักสูตร (สุเมธ งามกนก. 2549 ; สุธาสินี บุญญาพิทักษ์. 2545 ; เกศริน มนูญผล. 2544 ; อัจริยา วัชราวิวัฒน์. 2544)

2.1 การฝึกอบรม

การฝึกอบรมเป็นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในหน่วยงานให้มีความรู้ความชำนาญในการปฏิบัติงานอย่างแท้จริง ซึ่งแบ่งกิจกรรมออกเป็น 2 ส่วน คือ (สายัณห์ พานิช. 2548 : 27-28)

2.1.1 การอบรม (Coaching) คือกิจกรรมที่ต้องกระทำเพื่อแนะนำทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการพัฒนา โดยการฝึก ทบทวนความรู้เบื้องต้นก่อนการฝึก (Tutor) ทำความเข้าใจขอบข่ายของการฝึก เสริมสร้างบรรยากาศและปรับทัศนคติของผู้เข้ารับการฝึกให้เข้าสู่ระบบการฝึก

2.1.2 การฝึกปฏิบัติ (Performance) การฝึกเป็นการปฏิบัติงานกับอุปกรณ์จริง หรืออุปกรณ์จำลองที่ใกล้เคียงของจริง เพื่อให้ผู้รับการฝึกมีความสามารถปฏิบัติงานได้จริงและมีความชำนาญในการปฏิบัติงานนั้นจริง

วิธีการฝึกอบรม สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ (Dessler. 1999: 128-135 ; อ้างอิงจาก สุเมธ งามกนก. 2549: 25 ; Harris. 1997 : 310-321. ; สายัณห์ พานิช. 2548 : 28) คือ 1) การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติงาน (On the job training) เป็นการฝึกงานในหน้าที่ของตนที่กระทำอยู่ ฝึกงานตรงตามตำแหน่งหรือหน้าที่หลักปัจจุบัน ซึ่งการสอนมีลักษณะเป็นแบบตัวต่อตัว การสอนงานและการฝึกงาน 2) การฝึกอบรมนอกเหนือจากงานที่ปฏิบัติ (off the job training) คือการฝึกงานที่คาดว่าผู้เข้ารับการอบรมจักนำไปใช้ต่อไป การสอนใช้วิธีการบรรยาย วีดิโอเทป ฝึกอบรมด้วยคอมพิวเตอร์ ใช้เครื่องมือจำลองด้วยวิธีการเพิ่มเติมบางอย่าง แต่ในการอบรมลักษณะนี้ผู้เข้ารับการอบรมจะต้องหยุดงานประจำ เดินทางไปฝึกงานนอกสถานที่ปฏิบัติงานจริง

ในการออกแบบหลักสูตรฝึกอบรมสิ่งหนึ่งที่หน่วยงานต้องตระหนักและให้ความสำคัญ คือ “หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่” ทั้งนี้เพราะผู้ใหญ่เป็นผู้ที่สั่งสมประสบการณ์ชีวิตและการทำงานไว้มากมาย ทำให้ผู้ใหญ่ไม่ยอมรับความรู้หรือสิ่งใหม่ ๆ อย่างง่ายดาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสิ่งเหล่านั้นขัดแย้งหรือไม่สอดคล้องกับประสบการณ์เดิมของตน (สายัณห์ พานิช. 2548 : 120) มัลคัม โนลส์ (Malcum Knowles) จึงนำเสนอสมมติฐานในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ (1) ผู้ใหญ่ต้องรู้เหตุผลในการเรียนรู้ของตนเอง (2) ผู้ใหญ่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง (3) ผู้ใหญ่มีประสบการณ์ที่หลากหลายมากกว่าเด็ก และ (4) ผู้ใหญ่พร้อมที่จะเรียนรู้เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ในชีวิตจริง ที่มีความจำเป็นบีบ

บังคับให้ต้องรู้ หรือสามารถทำบางสิ่งบางอย่างให้ได้ ประกอบกับคำแนะนำ 6 ประการเกี่ยวกับกระบวนการออกแบบหลักสูตรสำหรับผู้ใหญ่ (Andragogy Design Process) ดังนี้

(1) การสร้างบรรยากาศ (Climate Setting) การสร้างบรรยากาศเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ตามเป้าหมาย

(2) การมีส่วนร่วมในการวางแผน (Mutual Planning) มนุษย์จะทุ่มเทให้กับกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตนเองมีส่วนร่วมในการกำหนด

(3) ความจำเป็นของการเรียนรู้ (Learning Needs) การเรียนรู้จะเป็นสิ่งที่จำเป็นก็ต่อเมื่อมนุษย์รับรู้ถึงความจำเป็น

(4) บุคคลต้องการเปลี่ยนความจำเป็นในการเรียนรู้ไปเป็นเป้าหมายของการเรียนรู้ เช่น เรียนรู้เพื่อความก้าวหน้าในอาชีพ เป็นต้น

(5) กระบวนการสอนผู้ใหญ่ต้องมีแผนงานที่กำหนดทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับแต่ละวัตถุประสงค์ และยังต้องมีกลยุทธ์ในการใช้ทรัพยากร

(6) การวัดผลควรเป็นการวัดผลที่ให้ความสำคัญกับการตรวจสอบมุมมองที่เปลี่ยนไปของผู้เรียน

จากคำแนะนำทั้ง 6 ประการและสมมติฐานของมัลคัม โนลส์ ทำให้บทบาทของผู้สอน (Instructor) เปลี่ยนไปเป็นผู้ประสานงาน (Facillitator) และ กระบวนการสะท้อนปัญหาที่มีสาเหตุมาจากการขาดคุณสมบัติที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน (Performance Discrepancy) เป็นประเด็นสำคัญที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของการฝึกอบรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดรูปแบบ หัวข้อ และระดับการฝึกอบรมที่เหมาะสมสำหรับบุคลากรในแต่ละตำแหน่งของแต่ละหน่วยงาน การฝึกอบรมที่มุ่งเน้นพัฒนาสมรรถนะจึงเป็นคำตอบที่เหมาะสมในบริบทดังกล่าว

2.2 แนวคิดและรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่เน้นสมรรถนะ

ดาคัม (DACUM) เป็นคำย่อมาจากภาษาอังกฤษว่า Developing A Curriculum หรือ Designing A Curruculum (ทองสุข วันแสน. 2537: 146 ; อ้างอิงจาก Norton. 1985: 1 ; Mitchell. 1983: 1) เป็นรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่เน้นสมรรถนะ วิธีดาคัมนี้ได้เริ่มพัฒนาขึ้นจากความต้องการแก้ปัญหาการฝึกอบรมด้านวิชาชีพในประเทศแคนาดา โดยการพยายามศึกษาและค้นหาวิธีการที่จะใช้ช่วยให้การฝึกอบรมวิชาชีพได้ผลและมีประสิทธิภาพ ต่อมาวิธีการนี้ได้รับการปรับปรุงและใช้เป็นหลักในการเลือกเนื้อหาด้านการฝึกอาชีพให้แก่โครงการที่มีงบประมาณจำกัด แต่ต้องการประสิทธิภาพในการฝึกและต้องการเห็นผลรวดเร็ว (สำลี ทองทิว. 2539: 83)

ดาคัมมีหลักการเช่นเดียวกับวิธีการแบบสมรรถนะ (Competency-based approach) ทั้งหลายที่นำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร/โปรแกรม กล่าวคือ เน้นให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ หรือ บรรลุสมรรถนะเฉพาะ อันเป็นมาตรฐานที่กำหนดไว้ซึ่งวัตถุประสงค์หรือสมรรถนะเฉพาะดังกล่าวนี้ได้มาจากการวิเคราะห์งาน (Task analysis) ของผู้ที่ทำงานหรือประกอบอาชีพในสาขานั้น ๆ สำหรับกระบวนการพัฒนาหลักสูตร/โปรแกรมโดยอาศัยวิธีดาคัม มีกระบวนการดำเนินการ 3 ขั้นตอนดังนี้ (ทองสุข วันแสน. 2537: 152 ; อ้างอิงจาก Mitchell. 1983 ; DACUM I: 5-7)

ขั้นตอนที่ 1 เป็นขั้นตอนของการวิเคราะห์งานหรือวิเคราะห์อาชีพ (Job Analysis) เพื่อกำหนดขอบเขตของทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานโดยปกติขั้นตอนนี้จะดำเนินการในลักษณะของการประชุมปฏิบัติการ (Workshop setting or Dacum workshop) ผลที่ได้จากการประชุมก็คือแผนภูมิทักษะ (Skill Profile chart) หรือแผนผังอาชีพ (DACUM chart) ซึ่งจะเป็นเอกสารที่แสดงทักษะทั้งหมดที่ต้องการในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้โดยคำที่แสดงทักษะทั้งหมดนั้น จะอยู่ในลักษณะของคำที่ชี้บ่งพฤติกรรม

ขั้นตอนที่ 2 เป็นขั้นตอนของการระบุวัตถุประสงค์ (Establish Objectives) ชี้บ่งทักษะที่ต้องการหรือผลที่ต้องการจากแผนภูมิทักษะหรือแผนผังอาชีพทั้งนี้โดยไม่ได้หมายความว่าผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ทุกวัตถุประสงค์ในสถานการณ์การเรียนปกติ แต่บางวัตถุประสงค์อาจต้องเรียนรู้ในสถานการณ์การทำงาน แต่ก็ถือเป็นกฎว่าผลที่เกิดขึ้นจากการเรียน/การฝึกอบรมนั้นอยู่ในแผนของหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3 เป็นขั้นตอนการออกแบบการเรียนการสอน (Design Instruction) ซึ่งมีขั้นตอนต่าง ๆ ที่จะเชื่อมโยงแผนภูมิทักษะและวัตถุประสงค์ไปสู่โปรแกรมการเรียนการสอน ดังนี้

3.1 การเขียนวัตถุประสงค์การเรียนการสอน วัตถุประสงค์นี้อาจจะเป็นหรือไม่เป็นวัตถุประสงค์เดียวกับวัตถุประสงค์ของดาคัมก็ได้ เพราะบางครั้งวัตถุประสงค์ของดาคัมอาจกว้างเกินไปที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน และในบางสถานการณ์วัตถุประสงค์เหล่านี้อาจทำให้ผู้สอนมีความยากลำบากในการแสวงหาแหล่งความรู้ ทรัพยากร และวัสดุอุปกรณ์ ดังนั้นผู้สอนจำเป็นต้องกำหนดวัตถุประสงค์ที่สนองความต้องการของผู้เรียนและข้อจำกัดของสถาบันด้วย

3.2 การออกแบบแผนการสอน ในขั้นนี้เป็นการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ออกมาเป็นงานการเรียนการสอนอันได้แก่ เนื้อหา กิจกรรม และวิธีการสอน รวมทั้งสื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะใช้

3.3 เลือกและพัฒนาเครื่องมือหรือวิธีการประเมินผล ในขั้นนี้เป็นการเลือกวิธีการรวมทั้งการพัฒนาเครื่องมือต่าง ๆ ที่จะใช้ในการวัดและประเมินผลดูว่าผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่

นอกจากนี้ ดาคัม (ทองสุข วันแสน. 2537: 153-158 ; อ้างอิงจาก Adms. 1972: 34-37) ได้เสนอขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรวิธีดาคัมไว้ 17 ขั้นตอน คือ (1) การค้นหาและสำรวจความต้องการ

ในหลักสูตร/โปรแกรมการฝึกอบรม โดยระบุภาวการณ์จ้างงานในชุมชน ผู้ตัดสินใจ ผู้สอนที่มีศักยภาพและผู้เชี่ยวชาญให้ชัดเจน (2) พัฒนาแผนภูมิทักษะ เป็นการกำหนดทักษะที่ต้องการพัฒนาหลักสูตร (3) คัดเลือกและประเมินคุณสมบัติของครูในทักษะต่าง ๆ แล้วทำการปฐมนิเทศก่อนที่จะมอบหมายความรับผิดชอบการสอนให้ (4) กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม (5) เลือกและวางตัวผู้เรียนหรือผู้เข้าอบรม โดยคัดเลือกผู้เรียน/ผู้เข้าอบรมตามความสามารถที่คาดหวังว่าจะประสบผลสำเร็จ หรือให้ผู้เรียน/ผู้เข้าอบรม ได้เข้าเรียนหรือฝึกอบรมในสภาพแวดล้อมการทำงานจริง (6) กำหนดทรัพยากรและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม(7) เลือกและจัดอุปกรณ์ เครื่องมือและวัสดุต่าง ๆ สำหรับการฝึกอบรม (8) ติดตั้งอุปกรณ์ เครื่องมือ และวัสดุต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้ใช้อย่างสะดวก (9) กำหนดบุคลากรที่เหมาะสมและเพียงพอสำหรับการสอน/ให้อบรมทักษะต่าง ๆ ในแผนภูมิ (10) จัดชุดกิจกรรมการเรียนรู้เฉพาะบุคคล โดยจัดเตรียมชุดวัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้ในแต่ละทักษะให้ผู้เรียน และประเมินกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อการตัดสินใจว่าจะต้องให้ความรู้อะไร สนับสนุนหรือเพิ่มเติมอะไร (11) เลือกวัสดุสิ่งพิมพ์หรือเอกสารตำราต่าง ๆ ที่เหมาะสมเพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้โดยตรง (12) พัฒนาหรือจัดทำวัสดุสิ่งพิมพ์หรือเอกสารต่าง ๆ เพิ่มเติมจากที่มี (13) เลือกโสตทัศนูปกรณ์ที่ช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุ (14) พัฒนาโสตทัศนูปกรณ์เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ (15) วิเคราะห์ชุดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อที่กำหนดและติดตั้งเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอนหรือการฝึกอบรม

ขั้นตอน15 ขั้นที่กล่าวมาเป็นขั้นตอนของการร่างหลักสูตรหรือโปรแกรมและหลังจากนั้นก็จะเป็นการนำหลักสูตรไปใช้ กล่าวคือ เมื่อผู้เรียนเข้ามาเรียนในหลักสูตรหรือผู้เรียนได้เข้าเรียนและผ่านระบบที่เรียกว่า “รูปแบบการเรียนรู้และการวัดประเมินผล”แล้วจะดำเนินการอีก 2 ขั้นตอน ดังนี้

(16) ประเมินความบกพร่องของสัมฤทธิ์ผล ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร/โปรแกรม (17) วิเคราะห์ความบกพร่องของสัมฤทธิ์ผลเพื่อหาสาเหตุของความไม่มีประสิทธิภาพของทรัพยากร เช่น กิจกรรมการเรียนรู้/การฝึกอบรม สภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศการเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

การฝึกอบรมโดยวิธีดาคัมเป็นการอบรมที่เน้นสมรรถนะซึ่งสามารถสรุปเป็นหลักของการดำเนินการได้ 2 ประเด็น คือ (1) การวิเคราะห์งานเพื่อศึกษาสมรรถนะหลักในการทำงาน และ (2) การฝึกฝนให้บุคคลมีความสามารถตามสมรรถนะหลักของงานและมีความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้บุคลากรในหน่วยงานทำงานเป็น ร่วมมือกันทำงาน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและสร้างบรรยากาศในการดำเนินงานแบบประชาธิปไตย การดำเนินการฝึกอบรมที่มุ่งเน้นการฝึกฝนให้นำไปสู่การปฏิบัติงาน เป็นการให้ความสำคัญต่อการดำเนินการขณะฝึกอบรมและการนำผลของ

การฝึกอบรมไปใช้ในหน่วยงาน ดังนั้นในการประเมินผลการฝึกอบรมควรพิจารณารูปแบบการประเมินผลการฝึกอบรมที่ให้ความสำคัญต่อการดำเนินการขณะฝึกอบรมและการนำผลของการฝึกอบรมไปใช้ในหน่วยงานด้วย

2.3 วิธีการประเมินประสิทธิผลของการอบรมของเคิร์กแพททริก

เคิร์กแพททริก (Kirkpartick) ได้นำเสนอรูปแบบการประเมินประสิทธิผลโครงการฝึกอบรมไว้โดยแบ่งเป็น 4 ระดับ ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินที่นิยมใช้มากที่สุดในขณะนี้ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2544: 128-130) การประเมินประสิทธิผลของโครงการฝึกอบรมตามแนวทางของเคิร์กแพททริก มีการประเมิน 4 ระดับ คือ (1) การประเมินปฏิกิริยา (Reaction) (2) การประเมินการเรียนรู้ (Learning) (3) การประเมินพฤติกรรม (Behavior) และ (4) การประเมินผลลัพธ์ที่เกิดต่อองค์กร (Results) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ระดับที่ 1 การประเมินปฏิกิริยา (Reaction) หมายถึง การพิจารณาว่าผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจในโครงการฝึกอบรมเพียงใด การประเมินตามแนวนี้ต้องการที่จะรู้ว่า ผู้เข้าอบรมมีความรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรม เช่น ผู้เข้าอบรมเห็นว่าหลักสูตรหรือเนื้อหาสาระวิชาถูกต้องตรงกับ ที่ต้องการและเป็นที่น่าสนใจหรือไม่ ชอบวิธีการสอน/อบรมแบบไหน สัดส่วนของการบรรยายและอภิปรายเป็นอย่างไร ฉะนั้น ผู้ประเมินจะต้องกำหนดว่าต้องการถามอะไรแล้วจัดคำถามเพื่อวัดในสิ่งนั้น และในตอนท้ายควรมีคำถามปลายเปิด (Open-Ended) เพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นให้ตรงกับที่ต้องการ

ระดับที่ 2 การประเมินการเรียนรู้ (Learning) หมายถึง การวัดปริมาณความรู้ที่ผู้เข้าอบรมได้รับ เช่น หลักเกณฑ์ ความจริง หรือเทคนิคต่าง ๆ ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ การประเมินการเรียนรู้จึงดำเนินการประเมินก่อน-หลังเข้ารับการฝึกอบรม

ระดับที่ 3 การประเมินพฤติกรรม (Behavior) หมายถึงการพิจารณาว่าผู้เข้าอบรมนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้เมื่อกลับมาปฏิบัติงานตามปกติได้มากน้อยเพียงใด

ระดับที่ 4 การประเมินผลลัพธ์ที่เกิดต่อองค์กร (Results) การประเมินระดับที่ 4 นี้ เป็นการประเมินผลงานของบุคลากรที่เกิดจากการนำความรู้ในการฝึกอบรมมาพัฒนาผลงานขององค์กร

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะพบว่าส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะและการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

อัจริยา วัชราวิวัฒน์ (2544) ได้พัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางการวิจัยสำหรับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ กระบวนการที่สำคัญคือ การใช้เทคนิคเดลฟายศึกษาสมรรถนะทางการวิจัย ซึ่งจำแนกเป็นด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยและการวิจัยทางการพยาบาล ด้านเจตคติที่ดีต่อการวิจัย มีจิตวิจัยและ ด้านการปฏิบัติ สามารถทำการวิจัยในการปฏิบัติการพยาบาล ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตร โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดการศึกษาเน้นสมรรถนะและวิธีการสอนแบบเน้นวิจัยเป็นฐาน ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร ซึ่งพบว่า สมรรถนะทางการวิจัยหลังทดลองใช้หลักสูตรมากกว่าก่อนทดลองใช้หลักสูตร ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร โดยดำเนินการปรับปรุงด้านภาษาในแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตร

จุไร ชุมนุม (2538) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพของบุคลากรฝ่ายกิจการนักศึกษา สถาบันราชภัฏเรื่อง การสร้างและพัฒนาคณะทำงาน มีขั้นตอน 4 ขั้น ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเกี่ยวกับสมรรถภาพที่จำเป็นโดยการสอบถามผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งทำให้ได้สมรรถภาพด้านความรู้ความเข้าใจ เจตคติที่ดีและมีทักษะในการสร้างและพัฒนาคณะทำงาน ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการสร้างหลักสูตรและเอกสารหลักสูตร ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรและการประเมินผลหลักสูตร ซึ่งพบว่าผลสัมฤทธิ์และเจตคติก่อนและหลังฝึกอบรมสูงกว่ากันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ดำเนินการปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับบุคคล กิจกรรม สื่อและวิธีการฝึกอบรมให้ประหยัดและสะดวก

วิเชียร อินทรสมพันธ์ (2546) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการบูรณาการจริยธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับครูมัธยม ดำเนินการ 4 ขั้นตอน โดยขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสมรรถภาพการบูรณาการจริยธรรม โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้ผลสรุปสมรรถภาพการบูรณาการจริยธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 ด้าน ได้แก่ สมรรถภาพด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบูรณาการจริยธรรมในหลักสูตร เจตคติต่อการบูรณาการจริยธรรมในหลักสูตร และ ทักษะปฏิบัติการบูรณาการจริยธรรมในหลักสูตร ส่วนปัจจัยหลักที่เสริมสร้างจริยธรรมได้แก่ รูปแบบของหลักสูตรฝึกอบรมที่เน้นการฝึกปฏิบัติ

สุริยา เหมตะศิลป์ (2537) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพในการพัฒนาหลักสูตรแบบมีฐานมาจากระดับโรงเรียน สำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา มีขั้นตอนในการดำเนินการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ขั้นตอนที่ 3 การคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 4 การเสนอแนวทาง

ในการใช้หลักสูตร ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดมาตรการในการวัดและประเมินผล ขั้นตอนที่ 6 การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรม และขั้นตอนที่ 7 การปรับปรุงแก้ไข โดยรูปแบบกระบวนการฝึกอบรมเน้นการประชุมปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถภาพ ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ และเจตคติในการพัฒนาหลักสูตรแบบมีฐานเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน

สำหรับการพัฒนาสมรรถนะผ่านทางรูปแบบการเรียนรู้นั้น อมลวรรณ วีระธรรมโม (2547) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการพยาบาลด้านการส่งเสริมสุขภาพเด็ก สำหรับนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยมีขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การกำหนดกรอบสมรรถนะการพยาบาลด้านการส่งเสริมสุขภาพเด็ก โดยการวิเคราะห์และสรุปเนื้อหา (Content Analysis) จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์แนวลึก ขั้นที่ 2 การกำหนดสาระและวิธีประเมินการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 การสร้างเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนรู้ ขั้นที่ 4 การสร้างเครื่องมือประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนรู้ ขั้นที่ 5 การนำรูปแบบการเรียนรู้ไปศึกษานำร่องซึ่งทำให้ได้รูปแบบการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการพยาบาลด้านการส่งเสริมสุขภาพเด็ก ที่ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) ผลลัพธ์การเรียนรู้ ได้แก่ สมรรถนะกระบวนการพยาบาลเพื่อการส่งเสริมสุขภาพเด็ก สมรรถนะการสื่อสารเพื่อการส่งเสริมสุขภาพเด็ก สมรรถนะการบริหารจัดการโครงการส่งเสริมสุขภาพเด็ก 2) สาระการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ 5 หน่วย 3) วิธีการเรียนรู้ ได้แก่ การรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล การวางแผน การสะท้อนความคิด การปฏิบัติการสังเคราะห์ สรุปและการนำเสนอ และ 4) การประเมินการเรียนรู้ เน้นการประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่ครอบคลุมสมรรถนะด้านความรู้ การปฏิบัติ และเจตคติของแต่ละสมรรถนะ

จากผลการวิจัยทั้งหมดพบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะดังนี้

1. การศึกษาสมรรถนะ ดำเนินการศึกษาด้วยวิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ การใช้เทคนิคเดลฟาย การสอบถามผู้เชี่ยวชาญ การสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์และสรุปเนื้อหา (Content Analysis)

2. สมรรถนะแบ่งออกเป็นองค์ประกอบย่อย 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ความคิด ทักษะการปฏิบัติ และคุณลักษณะ

3. กระบวนการในการฝึกอบรมเน้นการปฏิบัติที่สามารถเสริมสร้างให้บุคลากรเกิดสมรรถนะ ได้แก่ การประชุมกลุ่มย่อย การระดมสมอง การปฏิบัติกิจกรรมตามใบกิจกรรม การปฏิบัติตามภาระงานที่กำหนด

ตอนที่ 4 บริบท ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาของโรงเรียนวัดอัยยิการาม

การพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในครั้งนี้เป็นการพัฒนาระบบงานตามศักยภาพและความต้องการของบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อให้ผลการพัฒนาระบบสอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของบุคลากรในสถานศึกษานั้น ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาบริบท ปัญหาและความต้องการของสถานศึกษา โดยดำเนินการศึกษาแผนปฏิบัติการของโรงเรียน การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องและการสังเกตระบบงานวัดและประเมินผลระดับสถานศึกษาของโรงเรียนวัดอัยยิการาม เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

1. ประวัติโรงเรียนวัดอัยยิการาม

โรงเรียนวัดอัยยิการาม เปิดทำการสอนตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2462 โดยเปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในการดำเนินการก่อตั้งโดยขุนสวัสดิ์ราษฎร์บริหาร กับพระอธิการสาย (พระครูธัญญารักษ์) เจ้าอาวาสวัดอัยยิการาม เดิมใช้ศาลาการเปรียญเป็นสถานที่เรียน ต่อมาในปีพุทธศักราช 2509 พระครูโกศลธัญเขต เจ้าอาวาสวัดอัยยิการามและนายสด ชัยยะ อาจารย์ใหญ่ ร่วมกันหาเงินซื้อที่ดินจำนวน 5 ไร่ 2 งาน เป็นเงิน 11,000 บาท และได้งบประมาณก่อสร้างอาคารเรียนมาตลอด จนในปีพุทธศักราช 2547 มีอาคารเรียน 3 หลัง อาคารประกอบ 2 หลัง บ้านพักครู 1 หลัง ทำการเปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปัจจุบันเป็นสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

2. ลักษณะภูมิประเทศ

โรงเรียนวัดอัยยิการาม มีเขตบริการอยู่ในหมู่ที่ 3-4 ตำบลลำผักกูด หมู่ 1 ตำบลบึงสนั่น อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ในปัจจุบันเปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มี ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน รองผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ครูผู้สอน จำนวน 29 คน พนักงานราชการ จำนวน 1 คน ครูอัตราจ้าง จำนวน 1 คน ลูกจ้างประจำ 4 คน รวมทั้งสิ้น 38 คน โดยบุคลากรในสถานศึกษาจบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 24 คน ปริญญาโท จำนวน 14 คน โรงเรียนอยู่ห่างจากถนนรังสิต-นครนายก ประมาณ 300 เมตร สะดวกต่อการคมนาคมหรือมาติดต่อกับโรงเรียน นักเรียนส่วนใหญ่เดินทางไปกลับโรงเรียนด้วยรถตู้รับส่งรายเดือน สภาพของชุมชนเปลี่ยนแปลงจากพื้นที่ทางการเกษตรเป็นที่ดินจัดสรรเพื่อที่อยู่อาศัย

3. ประชากร

สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ

ประชากรที่อาศัยในท้องถิ่นเดิมประกอบอาชีพทำสวน สำหรับประชากรที่ย้ายถิ่นฐานมาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมทั่วไป มีแนวโน้มในการย้ายถิ่นสูง นักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะปานกลาง-ยากจน ผู้ปกครองโดยรวมให้ความสนใจกับการศึกษาขอบุตรหลานและมีความนิยมในการส่งบุตรหลานศึกษาในโรงเรียนวัดอัยยิการาม เนื่องจากเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียน

4. สภาพการจัดการศึกษา

โรงเรียนวัดอัยยิการาม เป็นโรงเรียนที่ทำการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลปีที่ 1ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังนี้ (โรงเรียนวัดอัยยิการาม. 2550 : 4)

ชั้นอนุบาลปีที่ 1	เปิดสอน 4 ห้องเรียน	มีจำนวนนักเรียน 101 คน
ชั้นอนุบาลปีที่ 2	เปิดสอน 5 ห้องเรียน	มีจำนวนนักเรียน 132 คน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	เปิดสอน 4 ห้องเรียน	มีจำนวนนักเรียน 143 คน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	เปิดสอน 4 ห้องเรียน	มีจำนวนนักเรียน 142 คน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	เปิดสอน 4 ห้องเรียน	มีจำนวนนักเรียน 162 คน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	เปิดสอน 4 ห้องเรียน	มีจำนวนนักเรียน 153 คน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	เปิดสอน 5 ห้องเรียน	มีจำนวนนักเรียน 171 คน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	เปิดสอน 4 ห้องเรียน	มีจำนวนนักเรียน 160 คน
รวมเปิดทำการสอนทั้งสิ้น	34 ห้องเรียน	มีนักเรียนทั้งหมด 1,164 คน

5. ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ ของโรงเรียน

ปรัชญาของโรงเรียนวัดอัยยิการาม

ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนวัดอัยยิการมจัดการศึกษาโดยมุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้มีความรับผิดชอบ มีคุณธรรม มีสุขภาพที่ดี ดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

วิสัยทัศน์ของโรงเรียนวัดอัยยิการาม

ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนวัดอัยยิการามต้องการให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน บุคลากรสามารถจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร มีความรับผิดชอบและศรัทธาในวิชาชีพ ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานของหลักสูตร

พันธกิจของโรงเรียนวัดอัยยิการาม

ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนวัดอัยยิการามมีพันธกิจในการดำเนินการ 4 รายการคือ

(1) เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

(2) ครูจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีความรู้ คุณธรรมตามมาตรฐานที่กำหนด

(3) พัฒนาการบริหารจัดการที่ส่งผลสำเร็จสูง

(4) จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาระบบงานประเมินระดับสถานศึกษาของโรงเรียนวัดอัยยิการาม โดยมีกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรโรงเรียนวัดอัยยิการาม ซึ่งเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนวัดอัยยิการาม ที่ยินดีและให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์และการสังเกตแบบมีโครงสร้าง โดยดำเนินการระหว่างวันที่ 21-25 ตุลาคม 2550 และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสรุปสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาของโรงเรียนวัดอัยยิการาม ปรากฏผลดังนี้

(1) ครูส่วนใหญ่ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

(2) ครูขาดการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

(3) การประเมินผลระดับสถานศึกษาไม่มีระบบในการดำเนินการ ครูผู้สอนดำเนินการรวบรวมผลการวัดและประเมินระดับชั้นเรียนด้วยตนเอง ขาดการตรวจสอบในการประเมินเพื่อตัดสินการเลื่อนช่วงชั้น

(4) ครูมีทัศนคติเชิงลบต่อการพัฒนาระบบงาน และ งานที่เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล เนื่องจากมีความเชื่อว่ามีความยุ่งยาก ซับซ้อนยากที่จะทำความเข้าใจ ซึ่งมีสาเหตุมาจากขาดผู้มีความรู้ความสามารถในการให้คำแนะนำ

ผลจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา สภาพปัญหา และความต้องการของสถานศึกษาในการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาให้สามารถดำเนินไปได้อย่างเป็นพลวัตนั้น พบว่าการพัฒนาระบบงานควรดำเนินการบนฐานของความสามารถและศักยภาพของบุคลากรในสถานศึกษา ด้วยการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบงานให้มากที่สุด เสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาระบบงาน มีแนวการดำเนินการที่ง่ายไม่ยุ่งยาก และตรวจสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวคิดในการดำเนินการดังกล่าวสามารถสรุปเป็นกรอบความคิดในการพัฒนาระบบ 4 ประการ ดังนี้

1. หลักการในการพัฒนาระบบ แนวคิดในการพัฒนาระบบที่เอื้อต่อการดำเนินการโดยบุคลากรของหน่วยงานนั้น ประกอบด้วยหลักการดังต่อไปนี้

1.1 หลักการพัฒนาระบบตามทฤษฎีระบบคุณภาพที่ให้ความสำคัญกับผังกระบวนการ วิธีการมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ เกณฑ์หรือระดับความสำเร็จ และบันทึกมาตรฐาน ส่งผลให้บุคลากรเห็นภาพของกระบวนการทั้งระบบของงานที่ดำเนินการพัฒนา มีแนวการดำเนินการที่สามารถปฏิบัติได้จริงและตรวจสอบผลการดำเนินการตามเกณฑ์ที่วางไว้

1.2 หลักการของทฤษฎีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์งาน ทำให้เกิดระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาที่ประกอบด้วยระบบย่อยตามลักษณะงานประเมินผลระดับสถานศึกษาที่เกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน และคำอธิบายลักษณะงานที่จำเป็นต่อความสำเร็จในงาน โดยมีกระบวนการฝึกอบรมเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ทำให้บุคลากรมีความสามารถตามสมรรถนะหลักของระบบงาน ซึ่งจักทำให้งานดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 วัฒนธรรมในองค์กร วัฒนธรรมในองค์กรเป็นวิถีในการดำเนินงานขององค์กร ที่เป็นกลไกสำคัญในการส่งผลให้บุคลากรในหน่วยงานสามารถดำเนินงานได้อย่างเป็นพลวัต เนื่องจากวัฒนธรรมเป็นตัวขับเคลื่อนให้บุคลากรเห็นคุณค่าของการทำงานและพยายามปฏิบัติงานตามที่องค์กรคาดหวัง การศึกษาวัฒนธรรมในองค์กรจึงเป็นกลยุทธหลักในการพิจารณาส่งเสริมให้เกิดมีขึ้นในบุคลากรทุกคนหรือปรับเปลี่ยนให้มีวัฒนธรรมที่เอื้อต่อความสำเร็จขององค์กร

2. การพัฒนาระบบ การดำเนินการพัฒนาระบบโดยบุคลากรในหน่วยงานนั้น ระบบที่พัฒนาขึ้นจักสามารถดำเนินการไปได้อย่างเป็นพลวัต ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างของระบบกับศักยภาพของบุคลากรในระบบ ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการให้บุคลากรในหน่วยงานเป็นคณะกรรมการในการออกแบบระบบ โดยเป็นผู้กำหนด ผังกระบวนการ วิธีการมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ และเกณฑ์หรือระดับคุณภาพความสำเร็จ และบันทึกมาตรฐานซึ่งเป็นองค์ประกอบของระบบ โดยพิจารณาตามศักยภาพของบุคลากรในหน่วยงาน

3. การนำระบบไปใช้ ในการนำระบบไปดำเนินการทดลองใช้นั้น ผู้วิจัยมีแนวคิดในการพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถตามสมรรถนะหลักของระบบงาน จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะบุคลากรในระบบให้มีความสามารถตามสมรรถนะหลักของระบบ โดยในการดำเนินการติดตามผลเกี่ยวกับการดำเนินการของหลักสูตรฝึกอบรมนั้นประยุกต์ใช้วิธีการประเมินประสิทธิผลการอบรมของเคิร์กแพททริก ในการเก็บข้อมูลเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินการของหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบกับกระบวนการพัฒนาระบบในครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา ซึ่งดำเนินการโดยบุคลากรในสถานศึกษา กลไกควบคุมคุณภาพในแต่ละขั้นตอนของการพัฒนาระบบจึงประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินความไม่สอดคล้องของโพรวัส เป็นกรอบการดำเนินการพัฒนาระบบ ซึ่งเป็นการตรวจสอบ

ระหว่างการปฏิบัติจริงกับตัวบ่งชี้ความสำเร็จ และเกณฑ์หรือระดับคุณภาพความสำเร็จเพื่อพิจารณาเปรียบเทียบและตัดสินใจ ยุติ ปรับปรุงหรือดำเนินการต่อในขั้นต่อไป

4. การประเมินผลและปรับปรุงระบบ ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นนี้ เป็นระบบที่มุ่งเน้นให้บุคลากรมีความสามารถตามสมรรถนะหลักของระบบงาน เพื่อให้บุคลากรสามารถดำเนินงานตามระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการประเมินผลของระบบ ผู้วิจัยจึงให้ความสนใจทั้งด้านสมรรถนะของบุคลากรในงาน และ ผลการดำเนินการพัฒนาระบบ เกณฑ์ในการพิจารณาประสิทธิภาพของระบบในครั้งนี้จึงให้ความสำคัญกับค่าเฉลี่ยคะแนนสมรรถนะของบุคลากรในการปฏิบัติงานประเมินผลระดับสถานศึกษาหลังทดลองใช้ระบบกับเกณฑ์ และผลการประเมินคุณภาพระบบจากตัวบ่งชี้ความสำเร็จในแต่ละด้านขณะดำเนินการพัฒนาระบบ นอกจากนั้นผู้วิจัยมีความสนใจในความมีประโยชน์และความคุ้มค่าในการนำระบบไปปฏิบัติการจริง จึงให้ความสนใจกับการประเมินระบบในภาพรวมด้วย โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้ระบบพิจารณาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในประเด็น ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม ความครอบคลุม และความพึงพอใจ

สำหรับกรอบแนวคิดในการพัฒนาระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษา นำเสนอดังภาพประกอบ 15

ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน	รูปแบบระบบ	ทดลองใช้ระบบ	ประเมินและปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบ
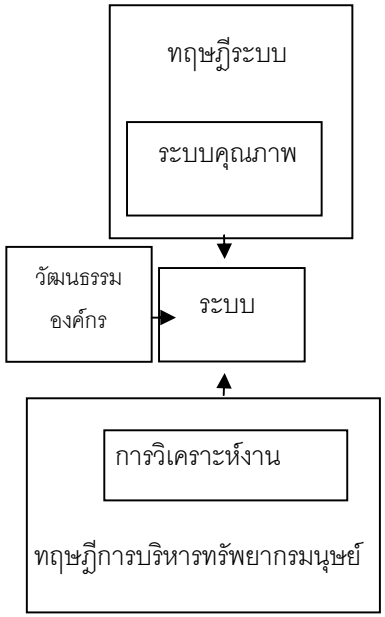	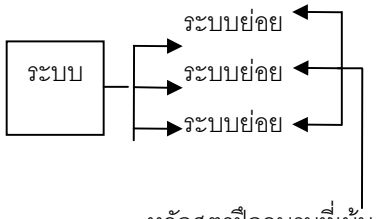 หลักสูตรฝึกอบรมที่เน้นสมรรถนะโดยประยุกต์ใช้วิธีการประเมินประสิทธิผลการอบรมของเคิร์กแพททริก	เทคนิคการติดตามงาน 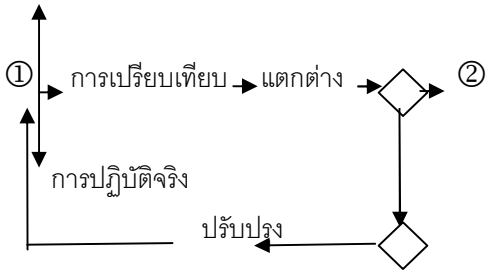	1.ประสิทธิภาพของระบบ 1.1 คะแนนสมรรถนะของบุคลากรในการปฏิบัติงาน 1.2 ผลการประเมินคุณภาพระบบจากตัวบ่งชี้ความสำเร็จในแต่ละด้านขณะดำเนินการพัฒนาระบบ 2. การประเมินระบบในภาพรวม 2.1 ความเป็นไปได้ 2.2 ความเป็นประโยชน์ 2.3 ความเหมาะสม 2.4 ความครอบคลุม 2.5 ความพึงพอใจ

ภาพประกอบ 15 กรอบความคิดในการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรในหน่วยงานให้เข้าสู่ระบบการประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการดำเนินการนี้จะทำให้ได้ระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษาที่มีบุคลากรที่สามารถปฏิบัติงานที่รับผิดชอบได้และเกิดพลังในการขับเคลื่อนระบบงานให้มีความเป็นพลวัตจนเกิดประโยชน์สูงสุด โดยใช้รูปแบบการวิจัยในลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งทำให้ระบบงานประเมินผลที่ได้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาในปัจจุบัน และความต้องการที่แท้จริงของบุคลากรในหน่วยงานนั้น ๆ การดำเนินการเพื่อพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา มีขั้นตอนดำเนินการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้ระบบ และขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงระบบ โดยมีรายละเอียดในการดำเนินงานแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ขั้นตอนการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

ขั้นตอนการวิจัย	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ	แหล่งข้อมูล	ผลที่ได้
ขั้นตอนที่1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน	1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา	-การสัมภาษณ์เชิงลึก	ผู้เชี่ยวชาญ	-ข้อสรุปเกี่ยวกับการจำแนกระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา
	2. เพื่อวิเคราะห์งานประเมินผลระดับสถานศึกษาในแต่ละระบบย่อยเป็นคำอธิบายลักษณะงาน (Job Description)	-การสอบถามโดยประยุกต์ใช้เทคนิคเดลฟาย	ผู้เชี่ยวชาญ	-ข้อสรุปเกี่ยวกับคำอธิบายลักษณะงาน (Job Description) ในแต่ละระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา
	3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสมรรถนะของบุคลากรในงานประเมินผลระดับสถานศึกษา	-การสอบถามความคิดเห็น	ผู้เชี่ยวชาญ	-ข้อสรุปเกี่ยวกับสมรรถนะของบุคลากรในงานประเมินผลระดับสถานศึกษาจากคำอธิบายลักษณะงาน

ตาราง 4 (ต่อ)

ขั้นตอนการวิจัย	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ	แหล่งข้อมูล	ผลที่ได้
	จากคำอธิบายลักษณะงาน (Job Description)			(Job Description)
	4. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมในองค์กร	-การวิเคราะห์เอกสาร การสอบถาม	บุคลากรในสถานศึกษา กลุ่มเป้าหมาย	-ค่านิยมในองค์กรและวิธีการดำเนินการหรือแบบแผนการปฏิบัติงาน
ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบระบบ	1.เพื่อร่าง(ร่าง)ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา	-เขียน(ร่าง)ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา	-ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในขั้นตอนที่ 1	-โครงร่างระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยผังกระบวนการ วิธีการและบันทึกที่เป็นมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ เกณฑ์หรือระดับคุณภาพความสำเร็จ คู่มือระบบ
	2.เพื่อประเมินความเหมาะสมของโครงร่างระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา	-ผู้เชี่ยวชาญประเมิน(ร่าง)ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาและให้ข้อเสนอแนะ	ผู้เชี่ยวชาญ	-ผลการประเมิน(ร่าง)ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา
ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้ระบบ	เพื่อทดลองใช้ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา	-ออกแบบการทดลองเป็นแบบกลุ่มเดียวทดสอบหลังการพัฒนา	ครูผู้รับผิดชอบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา	-ผลการประเมินประสิทธิผลของระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาตามตัวชี้วัด

ตาราง 4 (ต่อ)

ขั้นตอนการวิจัย	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ	แหล่งข้อมูล	ผลที่ได้
		ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา		
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงระบบ	1. เพื่อประเมินประสิทธิผลของระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาหลังจากนำไปทดลองใช้	- ประเมินประสิทธิผลของระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาตามตัวชี้วัด	ข้อมูลจากการทดลองพัฒนาระบบ	ผลการประเมินประสิทธิผลของระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา
	2. เพื่อประเมินผลระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในภาพรวม ในด้านความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม ความครอบคลุม และความพึงพอใจ	-ผู้เกี่ยวข้องในการใช้ระบบตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับงานประเมินผลระบบในภาพรวม	ผู้เกี่ยวข้องในการใช้ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา	ผลการประเมินระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในภาพรวม
	3. เพื่อปรับปรุงแก้ไขระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาให้มีความสมบูรณ์	-ปรับปรุงแก้ไขระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในส่วนที่บกพร่อง	ผลจากการประเมินประสิทธิภาพและข้อเสนอแนะ	ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาที่มีความสมบูรณ์เหมาะสม

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

เป็นการดำเนินการรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศจากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบ และขอบข่ายงานประเมินผลระดับสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีกิจกรรมที่ดำเนินการ 4 ส่วน คือ 1. การศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา 2. การวิเคราะห์งานประเมินผลระดับสถานศึกษา เพื่อสังเคราะห์เป็นคำอธิบายลักษณะงาน(Job Description) 3. การศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการวิเคราะห์สมรรถนะของบุคลากรในงานประเมินผลระดับสถานศึกษาจากคำอธิบายลักษณะงาน และ 4. การศึกษาวัฒนธรรมในองค์กรของหน่วยงาน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 การศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับผลการสังเคราะห์ขอบข่ายของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา เพื่อวิเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการจำแนกระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา แล้วดำเนินการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการดังนี้

1. วัตถุประสงค์ : เพื่อศึกษาความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

2. การกำหนดผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านงานการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาระบบ โดยพิจารณาตามเกณฑ์ดังนี้

2.1 มีวุฒิทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป

2.2 มีประสบการณ์ด้านการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 3 ปี

2.3 ปฏิบัติหน้าที่ในการทำงานด้านการพัฒนาระบบงาน ไม่น้อยกว่า 3 ปี

2.4 มีความยินดีและให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย

ผลการพิจารณาตามเกณฑ์ ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา จำนวน 5 ท่าน ดังนี้

(1) รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่ อาจารย์พิเศษ สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ ศลโกสุม ข้าราชการบำนาญ สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิสาร ข้าราชการบำนาญ สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(4) อาจารย์ ดร.อุไร จักษ์ตรีมงคล อาจารย์ประจำสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(5) นางฉวีวรรณ สุขสุนัย ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการวิเคราะห์ สังเคราะห์งานประเมินผลระดับสถานศึกษาเป็นระบบย่อยของงานการประเมินผลระดับสถานศึกษาสำหรับประเด็นคำถามมีแนวทางการสัมภาษณ์ดังนี้

3.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอายุ การศึกษา อาชีพ และประสบการณ์ในการทำงานด้านที่เชี่ยวชาญ

3.2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการวิเคราะห์ สังเคราะห์งานประเมินผลระดับสถานศึกษาเป็นระบบย่อยๆ ในงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญ และดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเองในวันที่ 15-28 สิงหาคม 2550

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) กำหนดประเด็นการวิเคราะห์ เป็น 2 ประเด็น ได้แก่ (1) ความครอบคลุมในการแบ่งระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา เป็น 3 ระบบย่อย คือ ระบบการกำกับติดตาม ระบบเทียบโอนผลการเรียน และ ระบบเอกสารหลักฐาน (2) ความเป็นไปได้ในการนำไปพัฒนาเป็นระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในบริบทสภาพการจัดการศึกษาที่เป็นจริง การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุประบบย่อย ๆ ของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์งานประเมินผลระดับสถานศึกษา เพื่อสังเคราะห์เป็นคำอธิบายลักษณะงาน (Job Description)

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาวิธีการเขียนคำอธิบายลักษณะงานและขอบข่ายของงานประเมินผลระดับสถานศึกษาเพื่อสังเคราะห์เป็นคำอธิบายลักษณะงาน (Job Description) ประเมินผลระดับสถานศึกษาในแต่ละระบบย่อย แล้วตรวจสอบโดยการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้วยการสอบถามโดยประยุกต์ใช้เทคนิคเดลฟาย ซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการดังนี้

1. วัตถุประสงค์ : เพื่อศึกษาความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับคำอธิบายลักษณะงานการประเมินผลระดับสถานศึกษาในแต่ละระบบย่อย

2. การกำหนดผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินการ ได้แก่ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านงานการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยพิจารณาตามเกณฑ์ดังนี้

2.1 มีวุฒิทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป

2.2 มีประสบการณ์ด้านการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 3 ปี

2.3 มีความยินดีและให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย

ผลการพิจารณาตามเกณฑ์ ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญในการศึกษาความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับคำอธิบายลักษณะงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในแต่ละระบบย่อย จำนวน 5 ท่าน ดังนี้

(1) รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่ อาจารย์พิเศษ สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(2) ดร. วันทยา วงศ์ศิลป์ภิรมย์ ที่ปรึกษาด้านมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(3) ดร. รังสรรค์ มณีเล็ก ผู้เชี่ยวชาญด้านวิเคราะห์วิจัยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(4) นายสมชาย พุ่มพิมล ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

(5) นางฉวีวรรณ สุขสุนัย ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนนี้เป็นแบบสอบถามที่มีคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับคำอธิบายลักษณะงานประเมินผลระดับสถานศึกษา สำหรับประเด็นคำถามมีแนวทางการสอบถามดังนี้

3.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอายุ การศึกษา อาชีพ และประสบการณ์ในการทำงานด้านที่เชี่ยวชาญ

3.2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคำอธิบายลักษณะงานประเมินผลระดับสถานศึกษาด้านความชัดเจนของลักษณะงานในแต่ละระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ความเหมาะสมในด้านภาษา ความครอบคลุม และความเป็นไปได้ในบริบทสภาพการจัดการศึกษาที่เป็นจริง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญ และดำเนินการนำแบบสอบถามไปมอบแก่ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง โดยดำเนินการในระหว่างวันที่ 3-14 กันยายน 2551 มีรายละเอียดดังนี้

4.1 แบบสอบถามรอบที่ 1 ผู้วิจัยนำเสนอการเขียนคำอธิบายลักษณะงานการประเมินผลระดับสถานศึกษาโดยนำเสนอทุกระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็น แก้ไข ปรับปรุงได้โดยอิสระ เมื่อผู้เชี่ยวชาญได้ตอบความคิดเห็นโดยอิสระ ผู้วิจัยนำกลับมาวิเคราะห์และรวบรวมคำตอบเป็นคำอธิบายลักษณะงานการประเมินผลระดับสถานศึกษาในทุกระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

4.2 แบบสอบถามรอบที่ 2 ผู้วิจัยนำเสนอประเด็นการแก้ไขปรับปรุงในการเขียนคำอธิบายลักษณะงานตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน พร้อมทั้งเสนอคำอธิบายลักษณะงานที่ดำเนินการแก้ไขตามประเด็นการปรับปรุงของผู้เชี่ยวชาญให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ เพื่อประโยชน์ในการได้รายละเอียดที่จำเป็นตรงกันมากที่สุด

ในการวิจัยครั้งนี้การดำเนินการสอบถามในรอบที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญไม่มีการแสดงความคิดเห็นหรือปรับปรุงการเขียนคำอธิบายลักษณะงานประเมินผลระดับสถานศึกษาใด ๆ แสดงถึงการยืนยันความคิดเห็นเกี่ยวกับคำอธิบายลักษณะงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในแต่ละระบบย่อย ผู้วิจัยจึงยุติการสอบถามในรอบที่ 3 ซึ่งเป็นการให้ผู้เชี่ยวชาญยืนยันความคิดเห็นเกี่ยวกับคำอธิบายลักษณะงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสอบถาม โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content

Analysis) กำหนดประเด็นในการวิเคราะห์ เป็น 2 ประเด็น ได้แก่ (1) ข้อเสนอแนะในการเขียนคำอธิบายลักษณะงานประเมินผลระดับสถานศึกษาของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน (2) ความเหมาะสมของคำอธิบายลักษณะงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในด้านภาษา ความครอบคลุม และความเป็นไปได้ในบริบทสภาพการจัดการศึกษาที่เป็นจริง การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปลักษณะงาน/บทบาทหน้าที่ของบุคลากรงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในแต่ละระบบย่อย

ส่วนที่ 3 การศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการวิเคราะห์สมรรถนะของบุคลากรในงานประเมินผลระดับสถานศึกษาจากคำอธิบายลักษณะงาน

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาผลของการศึกษาในส่วนที่ 2 ขอบข่ายของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับงานประเมินผลระดับสถานศึกษา เพื่อสังเคราะห์เป็นสมรรถนะงานประเมินผลระดับสถานศึกษา แล้วดำเนินการตรวจสอบโดยการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการดังนี้

1. วัตถุประสงค์ : เพื่อศึกษาความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสมรรถนะของบุคลากรงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในแต่ละระบบย่อย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการดำเนินการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะงานประเมินผลระดับสถานศึกษา เป็นครูผู้สอนที่รับผิดชอบงานวัดและประเมินผลของโรงเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 76 คน

กลุ่มตัวอย่างในการดำเนินการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะงานประเมินผลระดับสถานศึกษา เป็นครูผู้สอนที่รับผิดชอบงานวัดและประเมินผลของโรงเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี โรงเรียนละ 1 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นชนิดที่เป็นสัดส่วน (Proportionate stratified sampling) โดยสัดส่วนในการสุ่ม (Sampling fraction) ของกลุ่มประชากร $= \frac{n}{N} = \frac{40}{76} = \frac{1}{2}$ (บุญเรียง ขจรศิลป์. 2539 : 56-57) ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มตัวอย่างโรงเรียนแต่ละขนาดด้วยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายตามสัดส่วนในการสุ่มของโรงเรียนทุกขนาดคือ $\frac{1}{2}$ ได้จำนวนโรงเรียน 41 โรงเรียน เป็นกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 1 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 41 คน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

โรงเรียนขนาดที่ 1 (นักเรียน 1-120 คน) จำนวน 12 โรงเรียน เป็นกลุ่มตัวอย่าง 6 โรงเรียน/คน
โรงเรียนขนาดที่ 2 (นักเรียน 121-200 คน) จำนวน 17 โรงเรียน เป็นกลุ่มตัวอย่าง 9 โรงเรียน/คน
โรงเรียนขนาดที่ 3 (นักเรียน 201-300 คน) จำนวน 15 โรงเรียน เป็นกลุ่มตัวอย่าง 8 โรงเรียน/คน
โรงเรียนขนาดที่ 4 (นักเรียน 301-499 คน) จำนวน 7 โรงเรียน เป็นกลุ่มตัวอย่าง 4 โรงเรียน/คน

โรงเรียนขนาดที่ 5 (นักเรียน 500-1499 คน) จำนวน 15 โรงเรียน เป็นกลุ่มตัวอย่าง 8 โรงเรียน/คน
โรงเรียนขนาดที่ 6 (นักเรียน 1500-2400 คน) จำนวน 7 โรงเรียน เป็นกลุ่มตัวอย่าง 4 โรงเรียน/คน
โรงเรียนขนาดที่ 7 (นักเรียน ≥2400 คน) จำนวน 3 โรงเรียน เป็นกลุ่มตัวอย่าง 2 โรงเรียน/คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนนี้เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยมีเป้าหมายเพื่อประเมินความเหมาะสมสมรรถนะของบุคลากร มีขั้นตอนในการดำเนินการสร้างเครื่องมือดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า

3.2 สังเคราะห์สมรรถนะของบุคลากรในงานประเมินผลระดับสถานศึกษาทางด้านความรู้ความคิด ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะในแต่ละระบบย่อย จากคำอธิบายลักษณะงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

3.3 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของสมรรถนะของบุคลากรงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในแต่ละระบบย่อยเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3.4 หาประสิทธิภาพของแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของสมรรถนะของบุคลากรงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ด้วยการตรวจสอบความเหมาะสมของข้อคำถามและภาษาที่ใช้ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการการสร้างเครื่องมือ จำนวน 3 ท่านได้แก่

(1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลีมาศ อึ๊งสกุล คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

(2) อาจารย์ ดร.อุไร จักษ์ตรีมงคล อาจารย์สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(3) อาจารย์ ดร.อรินทร์ นวมถนอม ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนบางกะปิ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อประสานงานกับกลุ่มตัวอย่าง และส่งแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขให้เป็นฉบับสมบูรณ์แล้วไปยังกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยดำเนินการติดต่อกับทางโรงเรียนและนำไปมอบกับหัวหน้าสถานศึกษาเพื่อส่งให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 41 คน ด้วยตนเอง ในวันที่ 17-18 กันยายน 2550 และกำหนดวันมารับแบบสอบถามคืนในวันที่ 24-25 กันยายน 2550 ซึ่งได้แบบสอบถามคืนจำนวน 41 ฉบับ ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถาม พบว่ามีแบบสอบถามที่มีข้อมูลสมบูรณ์สามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้ จำนวน 33 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81 ของแบบสอบถามทั้งหมด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS version 11.5 โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนความเหมาะสม และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในการตอบโดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกสมรรถนะของบุคลากรงานประเมินผล

การพิจารณาความเหมาะสมของสมรรถนะของบุคลากรงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ใช้เปรียบเทียบกับเกณฑ์ในมาตราส่วนของแบบสอบถาม โดยการนำเอาคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมาแปลงเป็นคะแนนดังนี้

เหมาะสมมากที่สุด	ให้คะแนนเป็น 5
เหมาะสมมาก	ให้คะแนนเป็น 4
เหมาะสมปานกลาง	ให้คะแนนเป็น 3
เหมาะสมน้อย	ให้คะแนนเป็น 2
เหมาะสมน้อยที่สุด	ให้คะแนนเป็น 1

จากนั้นคำนวณค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญ โดยเทียบเกณฑ์ ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540 : 214)

เหมาะสมมากที่สุด	ช่วงคะแนน	4.50 - 5.00
เหมาะสมมาก	ช่วงคะแนน	3.50 – 4.49
เหมาะสมปานกลาง	ช่วงคะแนน	2.50 – 3.49
เหมาะสมน้อย	ช่วงคะแนน	1.50 – 2.49
เหมาะสมน้อยที่สุด	ช่วงคะแนน	1.00 – 1.49

การกำหนดค่าเฉลี่ยของคะแนนความเหมาะสม ถ้าค่าเฉลี่ยมีค่าตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความเหมาะสม สามารถคัดเลือกเป็นสมรรถนะของบุคลากรงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

ส่วนที่ 4 การศึกษาวัฒนธรรมในองค์กรของหน่วยงาน

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาวัฒนธรรมในองค์กรของโรงเรียนวัดอัยยิการามโดยดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษา บุคลากรที่ได้รับการยอมรับในสถานศึกษา สภาพแวดล้อม และประเพณีปฏิบัติ สังเคราะห์เป็นวัฒนธรรมในองค์กร แล้วดำเนินการสร้างรายการคำถามสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียนวัดอัยยิการาม จำนวน 38 คน เกี่ยวกับการยอมรับ/การรับรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมในองค์กร มีรายละเอียดในการดำเนินการดังนี้

1. วัตถุประสงค์ : เพื่อศึกษาวัฒนธรรมในองค์กรของโรงเรียนวัดอัยยิการาม

2. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนวัดอัยยิการาม และยินดีให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการยอมรับ/การรับรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมในองค์กรของโรงเรียนวัดอัยยิการาม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการชี้แจงวัตถุประสงค์ในการดำเนินการสอบถามความคิดเห็นและมอบแบบสอบถามและกำหนดเวลาในการรับแบบสอบถามคืนกับบุคลากรโรงเรียนวัดอัยยิการาม จำนวน 38 คน ในวันที่ 28 กันยายน 2550 โดยได้แบบสอบถามคืนจำนวน 38 ฉบับ ผู้วิจัยพิจารณาความสมบูรณ์ของข้อมูล ปรากฏว่า แบบสอบถามมีข้อมูลสมบูรณ์นำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้ทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการคำนวณค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นเทียบเกณฑ์ ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ช่วงคะแนน	4.50 - 5.00
เห็นด้วย	ช่วงคะแนน	3.50 – 4.49
ไม่แน่ใจ	ช่วงคะแนน	2.50 – 3.49
ไม่เห็นด้วย	ช่วงคะแนน	1.50 – 2.49
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ช่วงคะแนน	1.00 – 1.49

ถ้าค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นมีค่าตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ถือว่าบุคลากรในสถานศึกษามีการยอมรับ/รับรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมในองค์กรของโรงเรียนวัดอัยยิการามที่ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาวิเคราะห์

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบระบบ

ผู้วิจัยชี้แจงผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานให้ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการฝ่ายงานประเมินผลระดับสถานศึกษา แล้วดำเนินการกำหนดวันที่ 1-15 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2550 เวลา 14.30 – 15.30 น. ณ ห้องคอมพิวเตอร์ เป็นเวลาของการประชุมเชิงปฏิบัติการออกแบบระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในแต่ละระบบย่อย โดยผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาการพัฒนาระบบด้วยทฤษฎีระบบคุณภาพ ซึ่งกำหนดรายละเอียดขององค์ประกอบระบบ ดังนี้ กระบวนการ วิธีการ มาตรฐาน ตัวชี้วัดความสำเร็จ บันทึกมาตรฐาน เป็นกรอบในการออกแบบระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา แล้วนำ (ร่าง)ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาทั้ง 3 ระบบย่อย ให้ผู้เชี่ยวชาญ

ตรวจสอบความเหมาะสม สำหรับการดำเนินการในขั้นนี้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การจัดทำ(ร่าง)ระบบ และ การประเมิน(ร่าง)ระบบ

ส่วนที่ 1 การจัดทำ(ร่าง)ระบบ (ร่าง)ระบบมีองค์ประกอบดังนี้

1. กระบวนการ เป็นการกำหนดกระบวนการขั้นตอนสำคัญที่ต่อเนื่องกันตั้งแต่เริ่มต้นไปจนจบกระบวนการทำงานในระบบนั้น ซึ่งสามารถเขียนกระบวนการขั้นตอนที่สำคัญดังกล่าวนี้ ในลักษณะของผังกระบวนการ (Process Flow Chart) หรือ Flow Chart

2. วิธีการมาตรฐาน เป็นการกำหนดวิธีการมาตรฐานที่เราจะใช้ทำงานตามระบบให้สำเร็จซึ่งจะแตกต่างกันไปตามบริบท และเป็นที่ยอมรับจากบุคลากรในโรงเรียนว่า วิธีการต่าง ๆ เหล่านั้นสามารถปฏิบัติได้จริง

3. ตัวบ่งชี้ เป็นการกำหนดตัวบ่งชี้ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพให้ครอบคลุมอย่างเพียงพอสอดคล้องกับขั้นตอน และวิธีการมาตรฐาน ซึ่งมีวิธีการพัฒนาดังนี้

3.1 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้จากขั้นตอนและวิธีการมาตรฐานของระบบ

3.2 นำตัวบ่งชี้ทั้งหมดที่สังเคราะห์ได้มาสร้างแบบสอบถาม

3.3 นำแบบสอบถามไปให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลตรวจสอบความสอดคล้องของตัวบ่งชี้กับขั้นตอนและวิธีการมาตรฐานที่ต้องการวัด โดยมีเกณฑ์พิจารณาผู้เชี่ยวชาญดังนี้

(1) มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไปในสาขาการวัดและประเมินผล

(2) มีประสบการณ์ด้านการวัดและประเมินผลไม่น้อยกว่า 3 ปี

(3) ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล

(4) มีความยินดีและให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย

ผลการพิจารณาตามเกณฑ์ ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลตรวจสอบความสอดคล้องของตัวบ่งชี้กับขั้นตอนและวิธีการมาตรฐานที่ต้องการวัด จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

(1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลีมาศ แซ่อึ้ง

ระดับการศึกษา ปริญญาดุษฎีบัณฑิตสาขาการวัดผลการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตำแหน่ง คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

(2) อาจารย์ ดร.อุไร จักษ์ตรีมงคล

ระดับการศึกษา ปริญญาดุษฎีบัณฑิตสาขาการวัดและการทดสอบทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตำแหน่ง อาจารย์สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(3) อาจารย์ ดร. อรินทร์ น่วมถนอม

ระดับการศึกษา ปริญญาดุษฎีบัณฑิตสาขาการวัดและการทดสอบทางการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบางกะปิ กทม.

3.4 นำผลการตอบที่ได้รับกลับคืน มาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน นำมาแปลงเป็นคะแนนได้ดังนี้ (สำเริง บุญเรืองรัตน์. 2529 : 95)

มีความเห็นว่า สอดคล้อง กำหนดคะแนนเป็น +1

มีความเห็นว่า ไม่แน่ใจ กำหนดคะแนนเป็น 0

มีความเห็นว่า ไม่สอดคล้อง กำหนดคะแนนเป็น – 1

นำคะแนนการประเมินของผู้เชี่ยวชาญคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

3.5 คัดเลือกตัวบ่งชี้ความสำเร็จที่ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านเห็นว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence : IOC) ระหว่าง 0.75 -1.00 ถือว่า อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ไม่ต้องทำการปรับปรุง

3.6 นำตัวบ่งชี้ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.75-1.00 มาตรวจสอบความชัดเจนของภาษา โดยผู้เชี่ยวชาญ

3.7 ดำเนินการปรับปรุงตัวบ่งชี้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4. กำหนดเกณฑ์ หรือระดับคุณภาพความสำเร็จของการดำเนินงานของโรงเรียน

สำหรับการออกแบบ(ร่าง)ระบบในส่วนที่ 1 นี้ อาศัยการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย โดยมีผู้วิจัย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่รับผิดชอบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา จำนวน 13 คน กิจกรรมการดำเนินการออกแบบ(ร่าง)ระบบจึงมุ่งเน้นการมีปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มที่เน้นการปฏิบัติได้จริงของบุคลากรสายปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงธรรมชาติ ความต้องการ ความแตกต่างและศักยภาพของบุคลากรสายปฏิบัติงาน ดังนั้นในการออกแบบกระบวนการจะประกอบด้วยแนวคิดของการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรด้วยกระบวนการฝึกอบรมเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินการตามกระบวนการของระบบนั้น ๆ ได้ โดยในการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรงานการประเมินผลระดับสถานศึกษาดำเนินการพัฒนาด้วยหลักสูตรฝึกอบรมที่เน้นสมรรถนะโดยวิธีดาคัม ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบของหลักสูตร ดังนี้ หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ วิธีการฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อประกอบและการประเมินผลหลักสูตร

ส่วนที่ 2 การประเมิน(ร่าง)ระบบ

เป็นการนำ(ร่าง)ระบบที่ได้มาตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

1. จุดประสงค์ของการประเมิน

เป็นการนำ(ร่าง)ระบบไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน ซึ่งเป็นการประเมินความเหมาะสมของ(ร่าง)ระบบ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมในแต่ละองค์ประกอบของระบบ ได้แก่ กระบวนการ วิธีการ มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ เกณฑ์ บันทึกมาตรฐาน

2. การกำหนดผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญในการประเมิน(ร่าง)ระบบ ได้แก่ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาระบบ และการพัฒนาหลักสูตร โดยพิจารณาตามเกณฑ์ดังนี้

2.1 มีวุฒิทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป

2.2 มีประสบการณ์ด้านการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 3 ปี

2.3 ปฏิบัติหน้าที่ในการทำงานด้านการพัฒนาระบบงาน ไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือมีประสบการณ์ด้านการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ไม่น้อยกว่า 3 ปี

2.4 มีความยินดีและให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย

ผลการพิจารณาตามเกณฑ์ ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาระบบ และการพัฒนาหลักสูตร ประเมิน(ร่าง)ระบบที่ผู้วิจัยและคณะกรรมการฝ่ายงานประเมินผลระดับสถานศึกษาพัฒนาขึ้น จำนวน 5 ท่าน ได้แก่

(1) รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่ อาจารย์พิเศษสาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(2) รองศาสตราจารย์ ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย อาจารย์สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร บุญใช้ คณบดีและอาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

(4) นายสมชาย พุ่มพิมล ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

(5) นายจักรวาล จันทร์เกตุ ครูชำนาญการด้านการพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินเป็นแบบประเมินความเหมาะสมของ(ร่าง)ระบบ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยศึกษารายละเอียดขององค์ประกอบระบบแล้วกำหนดประเด็นสำคัญที่จะประเมินโดยเขียนคำถามให้ครอบคลุมประเด็นสำคัญนั้นเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมและความชัดเจนของ

ข้อคำถาม แล้วดำเนินการปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจัดทำเป็นแบบประเมิน(ร่าง)ระบบฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบประเมินที่ได้พร้อมกับ(ร่าง)ระบบ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของ(ร่าง)ระบบ โดยผู้วิจัยดำเนินการติดต่อ และประสานกับผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประเมินความเหมาะสมของ(ร่าง)ระบบ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้ระบบ

การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นการนำระบบที่ได้รับการตรวจสอบคุณภาพด้านการประเมินความเหมาะสมแล้วนำไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิผลของระบบ ด้วยการนำไปปฏิบัติจริงกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีวิธีดำเนินการดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการทดลอง

1.1 เพื่อศึกษาประสิทธิผลของระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาหลังจากดำเนินการพัฒนาตามกระบวนการของระบบตามตัวบ่งชี้ความสำเร็จ

1.2 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการทดลองใช้ระบบ รวมถึงสภาพปัญหาอื่น ๆ

2. การวางแบบแผนการทดลอง

การทดลองครั้งนี้เป็นการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการใช้รูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียวในการดำเนินการพัฒนาระบบ (One shot case study) ซึ่งมีรูปแบบต่อไปนี้

X	T_2

โดย X หมายถึง การดำเนินการพัฒนาระบบตามวิธีการมาตรฐาน

T_2 หมายถึง การประเมินประสิทธิภาพของระบบ

สำหรับการดำเนินการในช่วงของการเสริมสร้างสมรรถนะของบุคลากรด้วยการฝึกอบรม ซึ่งเป็นขั้นตอนหนึ่งของการพัฒนาระบบ ผู้วิจัยดำเนินการใช้รูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดี่ยวทดสอบก่อนและหลัง (One group pretest posttest design) ซึ่งมีรูปแบบดังนี้

T_1	X	T_2

โดย X หมายถึง การได้รับการเสริมสร้างสมรรถนะด้วยการฝึกอบรม

T_1 หมายถึง การทดสอบก่อนได้รับการเสริมสร้างสมรรถนะ

T_2 หมายถึง การทดสอบหลังได้รับการเสริมสร้างสมรรถนะ

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการดำเนินการ ได้แก่ ครูที่รับผิดชอบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดอัยยิการาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยพิจารณาตามเกณฑ์ดังนี้

3.1 บุคลากรมีความยินดีในการให้ความร่วมมือในการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

3.2 เป็นสถานศึกษาที่มีความสนใจพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

4. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วย

4.1 ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาที่ผู้วิจัยและครูที่รับผิดชอบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาสร้างขึ้น ซึ่งผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว

4.2 บันทึกมาตรฐานของระบบตามตัวบ่งชี้คุณภาพความสำเร็จ

5. ระยะเวลาในการทดลองใช้ระบบ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ระหว่างวันที่ 11 ธันวาคม 2550 – 29 กุมภาพันธ์ 2551

6. การดำเนินการทดลองใช้ ผู้วิจัยดำเนินการประชุมเพื่อชี้แจงและสร้างความเข้าใจในการดำเนินการแก่ครูผู้รับผิดชอบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ในวันอังคารที่ 11 ธันวาคม 2550 เวลา 14.30 – 15.30 น. ณ ห้องคอมพิวเตอร์ โดยมีจุดมุ่งหมายให้ดำเนินการกำหนดคณะทำงานในระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา และ กำหนดแผนการดำเนินการตามกระบวนการและวิธีการมาตรฐาน โดยใช้คู่มือการใช้ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาเป็นเครื่องมือประกอบการดำเนินการ สำหรับแผนการดำเนินการในการทดลองใช้ระบบ แสดงในตาราง 5

ตาราง 5 แผนการดำเนินการทดลองใช้ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้

กระบวนการ	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ/เกณฑ์	กำหนดงาน	ผู้รับผิดชอบ
1. สร้างความเข้าใจในการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนและกำหนดเป็นแผนการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้	รูปแบบแผนการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน	วันที่ 14 ธันวาคม 2550	นางวิไล อนุรักษ์ นางสาวขวัญชนก พยัคฆ์ภูมิภักดี นางสาวไอลดา คล้ายสำริด
2.วิเคราะห์มาตรฐานช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเพื่อวางแผนสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	ระดับความสอดคล้องระหว่างเครื่องมือที่ใช้ในการวัด/ประเมินผลกับคุณลักษณะที่ต้องประเมินในมาตรฐานช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี	วันที่ 17-27ธันวาคม 2550 เวลา 14.30 – 15.30 น.	นางลำเจียก ฉินนะโสต นางมุนนี ธรรมรัตน์ นางสาวขวัญชนก พยัคฆ์ภูมิภักดี
3.ออกแบบระบบการจัดเก็บเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้เป็นคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	ระดับความพึงพอใจของคณะกรรมการระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ต่อระบบคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	วันที่ 28 ธันวาคม 2550	นางสาวนิภา ศิริจร นางอุษา จริตธรรม นางสาวไอลดา คล้ายสำริด
4.สำรวจความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะ	ร้อยละของคณะกรรมการระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ที่ประเมิน	วันที่ 28 ธันวาคม 2550	นางพัชรี เหลืองอุดม นางสุมามาลย์ ศิริจร นางสาวไอลดา

ตาราง 5 (ต่อ)

กระบวนการ	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ/เกณฑ์	กำหนดงาน	ผู้รับผิดชอบ
	ตนเองด้านความสามารถในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้		คล้ายสำริด
5.พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	ระดับความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักสูตร	วันที่ 2 มกราคม 2551	นางสาวไอลดา คล้ายสำริด
6.ดำเนินการฝึกอบรม	1.ความแตกต่างของความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ก่อนและหลังได้รับการอบรม (ด้วยวิธีการทดสอบเครื่องหมายเชิงอันดับของวิลคอกสัน) 2.ระดับความพึงพอใจในการอบรมเสริมสร้างสมรรถนะการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 3.ระดับการนำความรู้	3-31 มกราคม 2551	นางสาวไอลดา คล้ายสำริด วิทยากรพิเศษ ครูชำนาญการพิเศษ

ตาราง 5 (ต่อ)

กระบวนการ	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ/เกณฑ์	กำหนดงาน	ผู้รับผิดชอบ
	ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้เมื่อกลับมาปฏิบัติงานตามปกติ		
7.สร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	จำนวนและระดับคุณภาพของเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ในแต่ละมาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	วันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2551	นางประดับพร ทาสุนันท์ นางสาวสุวดี มีเพ็ชร์ นางสาวไอลดา คล้ายสำริด
8.ดำเนินกิจกรรมตามแผนการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้	การดำเนินการตามแผนการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ที่กำหนด	วันที่ 25-29 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2551	นายมานพ พุ่มเกษม

สำหรับการดำเนินการทดลองใช้ระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้และระบบการประเมินตัดสินผล ผู้วิจัยดำเนินการประชุมเพื่อชี้แจงสร้างความเข้าใจในการดำเนินการสำหรับครูผู้รับผิดชอบงานระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้ และ ระบบการประเมินตัดสินผล ในวันที่ 12 ธันวาคม 2550 เวลา 12.00-13.00 น. ณ ห้องวิชาการ โดยมีจุดมุ่งหมายในการสร้างความเข้าใจในการดำเนินการผ่านฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ และกำหนดแผนการดำเนินการตามกระบวนการและวิธีการมาตรฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการ ได้แก่ คู่มือการใช้ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา สำหรับแผนการดำเนินการทดลองใช้ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ระบบการประเมินเทียบโอนผลการเรียนรู้เป็นการดำเนินการเพื่อสร้างความเข้าใจในการดำเนินการ ไม่มีการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการ เนื่องจากเป็นการดำเนินการเมื่อมีนักเรียนขอรับการเทียบโอนผลการเรียนรู้ ส่วนแผนการดำเนินการทดลองใช้ระบบงาน

ประเมินผลระดับสถานศึกษา ระบบการประเมินตัดสินผล นำเสนอแผนการดำเนินการในการทดลองใช้ระบบ ดังตาราง 6

ตาราง 6 แผนการดำเนินการทดลองใช้ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ระบบการประเมินตัดสินผล

กระบวนการ	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ/เกณฑ์	กำหนดงาน	ผู้รับผิดชอบ
1.สร้างความเข้าใจในการประเมินตัดสินผล	1.ระดับความพึงพอใจของครูต่อระบบฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ในระบบการประเมินตัดสินผล 2.ระดับความสามารถของครูในการบันทึกผลผลการประเมินระดับชั้นเรียนลงฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ในระบบการประเมินตัดสินผล	วันที่ 14 ธันวาคม 2551 เวลา 14.30 – 15.30 น. ณ ห้องคอมพิวเตอร์	ผู้บริหารสถานศึกษา นายลำพอง เชียงสิน นางสาวไอลดา คล้ายสำริด
2.ดำเนินการบันทึกข้อมูลผลการประเมินระดับชั้นเรียน	ร้อยละของครูที่ดำเนินการบันทึกผลการประเมินระดับชั้นเรียนในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ระบบการประเมินตัดสินผล	วันที่ 25 มีนาคม 2551	นางสุมามาลย์ ศิริจร นางนิภา ศิริจร นางสาวไอลดา คล้ายสำริด
3.การบันทึกผลสมบูรณ์หรือไม่	รูปแบบสารสนเทศในการสำรวจความสมบูรณ์ของการบันทึกผลการตัดสินผลระดับ	วันที่ 25 มีนาคม 2551	นางสุมามาลย์ ศิริจร นางนิภา ศิริจร นางสาวไอลดา คล้ายสำริด

ตาราง 6 (ต่อ)

กระบวนการ	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ/เกณฑ์	กำหนดงาน	ผู้รับผิดชอบ
	ชั้นเรียนในช่วง 1 ช่วงชั้น		
4.ประสานกับครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้	ระยะเวลาที่ใช้ในการประสานกับครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้	วันที่ 25 มีนาคม 2551	นางสุมามาลย์ ศิริจร นางนิภา ศิริจร นางสาวไอลดา คล้ายสำริด
5.ประมวลผลการเลื่อนช่วงชั้น	ระดับความสมบูรณ์ของผลการประมวลผลเป็นเอกสารหลักฐานประเมินผลการเรียนที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544	วันที่ 25 มีนาคม 2551	นางสุมามาลย์ ศิริจร นางนิภา ศิริจร นางสาวไอลดา คล้ายสำริด
6.สรุป/รายงานผลระบบการประเมินตัดสินผล	รูปแบบของรายงานผลการประเมินตัดสินผล	วันที่ 25 มีนาคม 2551	นางสุมามาลย์ ศิริจร นางนิภา ศิริจร นางสาวไอลดา คล้ายสำริด

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งได้แก่ผลการดำเนินการ คะแนนการทดสอบ จากบันทึกมาตรฐานของระบบตามตัวบ่งชี้คุณภาพความสำเร็จมาวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอผลการดำเนินการเทียบกับเกณฑ์หรือระดับความสำเร็จของระบบ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงระบบ

การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นการประเมินผลและปรับปรุงระบบหลังจากนำระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาไปทดลองใช้ มีวิธีการดังนี้

1. การประเมินผลระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาใช้เกณฑ์ในการพิจารณาประสิทธิภาพของระบบ ดังนี้

1.1 สมรรถนะของบุคลากรในงานประเมินผลระดับสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 3 รายการ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยคะแนนสมรรถนะด้านความรู้ความคิด ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 70 ค่าเฉลี่ยด้านทักษะและด้านคุณลักษณะ ไม่ต่ำกว่า 3.50

1.2 ผลการประเมินคุณภาพระบบจากตัวบ่งชี้ความสำเร็จในแต่ละด้านเท่ากับเกณฑ์หรือระดับความสำเร็จที่กำหนด

2. การประเมินระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในภาพรวม หลังจากนำระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษาไปทดลองใช้และได้ทำการประเมินประสิทธิภาพของระบบแล้ว ดำเนินการประเมินตามประเด็นดังนี้

2.1 ความเป็นไปได้ เป็นการตรวจสอบว่าระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นนี้สามารถนำไปใช้ได้จริงเพียงใด

2.2 ความเป็นประโยชน์ เป็นการตรวจสอบว่า ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นนี้สามารถสนองต่อความต้องการของผู้ปฏิบัติงานที่ได้ใช้ข้อมูลสารสนเทศมาประกอบการตัดสินใจ เพื่อการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนางานบริหารการศึกษาได้รวดเร็วและถูกต้องมากน้อยเพียงใด

2.3 ความเหมาะสม เป็นการตรวจสอบว่าระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นนี้มีความสอดคล้องกับแนวโนบายแผนการศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับปรับปรุง 2545) หลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งสภาพของการบริหารและการปฏิบัติงานของสถานศึกษามากน้อยเพียงใด

2.4 ความครอบคลุม เป็นการตรวจสอบว่า ระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นนี้ ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศครอบคลุม ครบถ้วน ชัดเจน มีความถูกต้อง และมีความเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด

2.5 ความพึงพอใจ เป็นการตรวจสอบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษามีความพึงพอใจกับระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ยอมรับกระบวนการในการดำเนินการ และนำมาใช้ในการปฏิบัติจริงมากน้อยเพียงใด

การดำเนินการในขั้นตอนนี้ดำเนินการดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. จุดประสงค์ของการประเมิน

1.1 ประเมินผลระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาโดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาประสิทธิภาพของระบบ

1.2 การประเมินผลระบบในภาพรวม ซึ่งเป็นการประเมินความเหมาะสมระบบ ในด้านความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม ความครอบคลุม และความพึงพอใจต่อระบบการประเมิน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่รับผิดชอบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาของโรงเรียนวัดอัยยิการาม ที่มีความยินดีและให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย จำนวน 38 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา จำแนกตามจุดประสงค์ขอการประเมิน ดังนี้

3.1 การประเมินผลระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาตามเกณฑ์ในการพิจารณาประสิทธิภาพขอระบบ

3.1.1 สมรรถนะของบุคลากรในงานประเมินผลระดับสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง

(1) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานประเมินผลระดับสถานศึกษา เป็นแบบทดสอบปรนัยเลือกตอบ 5 ตัวเลือก ที่สอบถามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานในระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

(2) แบบประเมินตนเองด้านทักษะการปฏิบัติงานในระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบประเมินตนเอง 5 ระดับ โดยนำสมรรถนะด้านทักษะที่จำเป็นในการดำเนินงานของระบบย่อยในงานประเมินผลระดับสถานศึกษามาสร้างเป็นรายการคำถามให้ประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานของตนเอง

(3) แบบประเมินตนเองด้านเจตคติที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการปฏิบัติงานระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบประเมินตนเอง 5 ระดับ โดยนำสมรรถนะด้านคุณลักษณะที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานเฉพาะและเป็นตัวบ่งชี้ในการทำงานที่มีประสิทธิภาพซึ่งเอื้อต่อความสำเร็จในงานมาสร้างเป็นรายการคำถามให้ประเมินคุณลักษณะของตนเองในการปฏิบัติงาน

3.1.2 การประเมินคุณภาพระบบจากตัวบ่งชี้ความสำเร็จในแต่ละด้านใช้เครื่องมือตามบันทึกมาตรฐานในแต่ละขั้นตอนของระบบ

3.2 การประเมินระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในภาพรวม เป็นการสอบถามความคิดเห็นต่อระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยศึกษาประเด็นสำคัญที่จะประเมินในด้าน ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม ความครอบคลุม และความพึงพอใจ โดยเขียนคำถามให้ครอบคลุมประเด็นสำคัญนั้น เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมและความชัดเจนของข้อคำถาม แล้วดำเนินการปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วจัดทำเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นต่อระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในภาพรวมเป็นฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินที่สร้างขึ้นดำเนินการดังนี้

4.1 การประเมินผลระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาตามเกณฑ์ในการพิจารณาประสิทธิภาพของระบบ ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานประเมินผลระดับสถานศึกษา แบบประเมินตนเองด้านทักษะการปฏิบัติงานในระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา และแบบประเมินตนเองด้านคุณลักษณะที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการปฏิบัติงานระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ให้ครูที่รับผิดชอบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา จำนวน 13 คน เป็นผู้ให้ข้อมูล โดยผู้วิจัยนำเครื่องมือทั้ง 3 รายการให้คณะกรรมการฝ่ายงานการประเมินผลระดับสถานศึกษาดำเนินการให้ข้อมูลด้วยตนเอง

4.2 การประเมินระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในภาพรวม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ให้ครูโรงเรียนวัดอัยยิการามซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องในการทดลองใช้ระบบ จำนวน 38 คน ดำเนินการตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยเป็นผู้นำแบบสอบถามให้ผู้เกี่ยวข้องดำเนินการประเมินด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษา ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมายโดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

ผู้วิจัยนำผลที่ได้ดังกล่าวทั้งข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ มาสังเคราะห์แล้วดำเนินการปรับปรุงแก้ไขรายละเอียดต่าง ๆ ของระบบ เพื่อให้ได้ระบบที่มีความสมบูรณ์สามารถนำไปเป็นต้นแบบในการพัฒนาระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษาต่อไป

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาและศึกษาผลของการพัฒนาระบบโดยการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 การพัฒนาระบบ และสมรรถนะของบุคลากรในระบบ สังเคราะห์เป็นคำอธิบายลักษณะงาน (Job Description) เพื่อนำไปสู่การออกแบบระบบ แล้วนำระบบที่พัฒนาขึ้นไปดำเนินการตรวจสอบความเหมาะสมในแต่ละองค์ประกอบของระบบ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยดำเนินการแก้ไขปรับปรุง แล้วนำไปทดลองใช้ เพื่อศึกษาผลของการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา การทดลองใช้ระบบในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็นกรณีศึกษาที่โรงเรียนวัดอัยยิการาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 การนำเสนอผลการศึกษา นำเสนอตามขั้นตอนการดำเนินงาน ซึ่งแยกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ (1) ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (2) ผลการออกแบบระบบ (3) ผลการทดลองใช้ระบบ และ (4) ผลการประเมินผลและปรับปรุงระบบ ซึ่งนำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา เป็นการดำเนินการนำข้อสรุปจากร่างกรอบแนวคิดการจำแนกระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษามาศึกษาความครอบคลุมและความเป็นไปได้ของระบบย่อยทั้ง 3 ระบบ ในการนำไปพัฒนาเป็นระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา แล้วเขียนคำอธิบายลักษณะงาน (Job Description) ศึกษาสมรรถนะของบุคลากรงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในแต่ละระบบย่อย รวมถึงศึกษาวัฒนธรรมในองค์กรของโรงเรียนวัดอัยยิการาม เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินการออกแบบระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาขอบข่ายของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา และดำเนินการสังเคราะห์ภารกิจหลักของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา จำแนกเป็นระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ปรากฏผลดังตาราง 7

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ขอบข่ายงานประเมินผลระดับสถานศึกษาเป็นระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

บทบาทของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา	ภารกิจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียน	ขอบข่ายหลักในการดำเนินการ	ระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา
1.การดำเนินการประเมินเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้เป็นรายชั้นปี หรือปลายภาคและเมื่อสิ้นสุดช่วงชั้น	1.1 การกำกับติดตามและประเมินผลการเรียน	1.1.1วางระบบและแผนงานการตรวจสอบการดำเนินการประเมินผลการเรียน 1.1.2 กำหนดคู่มือระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ 1.1.3 พัฒนาเครื่องมือประเมินที่ใช้ในการตรวจสอบความก้าวหน้า 4.ให้ความรู้แก่บุคลากรด้านการวัดและประเมินผล	ระบบการกำกับติดตาม
	1.2 การเทียบโอนผลการเรียน	1.2.1วางระบบในการประเมินผลการเรียนความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของผู้เรียนที่ศึกษาจากสถานที่อื่นหรือรูปแบบการศึกษาอื่น ให้เป็นส่วนหนึ่งของผลการเรียน	ระบบเทียบโอนผลการเรียน

ตาราง 7 (ต่อ)

บทบาทของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา	ภารกิจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียน	ขอบข่ายหลักในการดำเนินการ	ระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา
		ของผู้เรียนตามหลักสูตรของสถานศึกษา 1.2.2 พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเทียบโอนผลการเรียน	
2.การดำเนินการนำผลการประเมินรายช่วงชั้นไปพิจารณาตัดสินการเลื่อนช่วงชั้น	2.1 การประเมินตัดสินผลการเรียนผ่านช่วงชั้นจบการศึกษาภาคบังคับ หรือ จบหลักสูตร	2.1.1 วางระบบในการจัดเก็บผลการตัดสินผลการเรียนรายปี 2.1.2 พัฒนางานฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ในการจัดเก็บผลการตัดสินการเรียนรายปี	ระบบเอกสารหลักฐานการศึกษา
	2.2 การจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษา	วางระบบในการจัดทำเอกสารหลักฐานหรือจบหลักสูตรเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนของผู้เรียนรายภาค รายปี และเมื่อผ่านช่วงชั้น / จบการศึกษาภาคบังคับ	

ตาราง 7 (ต่อ)

บทบาทของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา	ภารกิจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียน	ขอบข่ายหลักในการดำเนินการ	ระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา
	2.3การรายงานผลการประเมินผลการเรียน	วางระบบในการรายงานผลการดำเนินงานประเมินผลการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับทราบความก้าวหน้าและผลการเรียนรู้ของผู้เรียน	

หลังจากที่ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา เป็น 3 ระบบ คือ ระบบการกำกับติดตาม ระบบเทียบโอนผลการเรียน และระบบเอกสารหลักฐานการศึกษา ผู้วิจัยนำผลของการวิเคราะห์ระบบย่อย ของงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา 3ระบบนั้น ไปสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาระบบ จำนวน 5 ท่าน สรุปผลได้ดังนี้

ด้านความครอบคลุม ปรากฏว่าผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 ท่าน มีความคิดเห็นว่าระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษาทั้ง 3 ระบบ มีความครอบคลุมในงานประเมินผลระดับสถานศึกษา แต่ในจำนวนนี้ มีผู้เชี่ยวชาญ 1 ท่าน ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า ภารกิจเกี่ยวกับการวัดผลด้านการจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษา ควรเป็นบทบาทของงานทะเบียนในฝ่ายงานวิชาการ โดยงานประเมินผลในระดับสถานศึกษาควรมีขอบข่ายอยู่ที่การประมวลผลและจัดส่งข้อมูลให้แก่งานทะเบียนเพื่อบันทึกลงในเอกสารหลักฐานการศึกษา

ด้านความเป็นไปได้ ปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 ท่าน มีความคิดเห็นว่าทุกระบบมีความเป็นไปได้ในการนำไปพัฒนาเป็นระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในบริบทสภาพการจัดการศึกษาที่เป็นจริง

ในการนี้ผู้เชี่ยวชาญ 1 ท่าน ได้เสนอแนะให้ปรับชื่อระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษาให้สอดคล้องกับภารกิจและพฤติกรรมที่ดำเนินการในระบบ ได้แก่ ระบบการกำกับติดตาม ปรับแก้เป็นระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ระบบเทียบโอนผลการเรียน ปรับแก้เป็นระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้ และ ระบบเอกสารหลักฐานการศึกษา ปรับแก้เป็นระบบการประเมินตัดสินผล

ส่วนที่ 2 ผลการเขียนคำอธิบายลักษณะงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในแต่ละระบบย่อย

การดำเนินการเขียนคำอธิบายลักษณะงานประเมินผลระดับสถานศึกษามีเป้าหมายเพื่อจัดทำเป็นเอกสารแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับหน้าที่ของแต่ละตำแหน่งงานในระบบ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ รับผิดชอบและปฏิบัติ โดยมีสาระเกี่ยวกับหน้าที่ ความรับผิดชอบ กระบวนการปฏิบัติงาน และเงื่อนไขที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน กระบวนการดำเนินการประกอบด้วยการศึกษาขอบข่ายงานประเมินผลระดับสถานศึกษาโดยละเอียดเพื่อสังเคราะห์เป็นคำอธิบายลักษณะงาน (Job Description) ประเมินผลระดับสถานศึกษา และตรวจสอบโดยการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 2 รอบ ปรากฏผลดังนี้

รอบที่ 1 นำคำอธิบายลักษณะงานที่ร่างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการปรับปรุงแก้ไขโดยอิสระ ซึ่งผลการดำเนินการจากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้ข้อเสนอแนะในการเขียนคำอธิบายลักษณะงานประเมินผลระดับสถานศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ผู้รับผิดชอบระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ระบบเทียบโอน และ ระบบการประเมินตัดสินผล ควรเป็นบุคคลคนเดียวกันคือหัวหน้างานวัดและประเมินผล แล้วมีคณะกรรมการย่อยในแต่ละระบบ

2. งานคลังข้อสอบในระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ควรปรับเป็นงานคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้สื่อถึงการใช้เครื่องมือประเมินผลที่หลากหลายสอดคล้องกับคุณลักษณะที่ต้องประเมินในมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และเครื่องมือในคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ควรเน้นในพฤติกรรมที่เห็นได้ยาก ทักษะ/กระบวนการ การคิดขั้นสูง

3. คุณลักษณะของคณะทำงานกรรมการระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ควรเพิ่มเติมให้มีจิตสาธารณะ(จิตบริการ) ในการให้บริการคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

4. ลักษณะงานที่ปฏิบัติในระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ควรปรับบทบาทในการประมวลผล โดยพัฒนาระบบฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่มีความสามารถในการประมวลผลในทันที ไม่ต้องให้คณะทำงานฝ่ายระบบตรวจสอบความก้าวหน้าต้องทำหน้าที่ประมวลผล เพื่อลดภาระงานและสร้างความสะดวกรวดเร็วในการทราบผลการตรวจสอบความก้าวหน้า

รอบที่ 2 ผู้วิจัยนำความคิดเห็นที่ได้จากแบบสอบถาม รอบที่ 1 มาแก้ไขปรับปรุงการเขียนคำอธิบายลักษณะงานตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ พร้อมทั้งเสนอคำอธิบายลักษณะงานที่ดำเนินการแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมพิจารณาในด้านภาษา ความครอบคลุม และความเป็นไปได้ในบริบทสภาพการจัดการศึกษาที่เป็นจริง ซึ่งผลการพิจารณาสรุปได้ดังนี้

ด้านภาษา ปรากฏว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า ภาษาที่ใช้ในการเขียนคำอธิบายลักษณะงานประเมินผลระดับสถานศึกษาสามารถสื่อความได้ดี

ด้านความครอบคลุม ปรากฏว่าผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 ท่าน มีความคิดเห็นว่าหน้าที่หลัก และลักษณะที่ปฏิบัติของระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษาทั้ง 3 ระบบย่อย มีความครอบคลุมในงานประเมินผลระดับสถานศึกษาของงานแต่ละระบบ

ด้านความเป็นไปได้ ผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 ท่าน มีความคิดเห็นว่าหน้าที่หลัก และ ลักษณะที่ปฏิบัติทุกระบบมีความเป็นไปได้ในการนำไปพัฒนาเป็นระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในบริบทสภาพการจัดการศึกษาที่เป็นจริง

ในการดำเนินการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 ท่าน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันทั้งในด้านภาษา ด้านความครอบคลุม และความเป็นไปได้ในบริบทสภาพการจัดการศึกษาที่เป็นจริง และผู้เชี่ยวชาญไม่ได้เสนอแนะให้แก้ไขในประเด็นใด ผู้วิจัยจึงสรุปเป็นคำอธิบายลักษณะงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

ส่วนที่ 3 ผลการกำหนดสมรรถนะของบุคลากรในงาน

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาคำอธิบายลักษณะงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ขอบข่ายงานประเมินผลระดับสถานศึกษา และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับงานการวัดและประเมินผล สังเคราะห์เป็นสมรรถนะงานประเมินผลระดับสถานศึกษา แล้วนำไปสอบถามความคิดเห็นจากครูที่รับผิดชอบงานวัดผลประเมินผลระดับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี โรงเรียนละ 1 คน ในประเด็นความเหมาะสมของสมรรถนะงานการประเมินผลระดับสถานศึกษาในแต่ละระบบย่อย โดยดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นชนิดที่เป็นสัดส่วน (Proportionate stratified sampling) ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มตัวอย่าง

โรงเรียนในแต่ละขนาด ตั้งแต่ขนาด 1 – ขนาด 7 ด้วยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายตามสัดส่วนในการสุ่มของโรงเรียนทุกขนาดคือ $\frac{1}{2}$ ได้จำนวนโรงเรียน 41 โรงเรียน เป็นกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 1 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 41 คน แต่ผลจากการได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 41 ฉบับ ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถาม พบว่า มีแบบสอบถามที่มีข้อมูลสมบูรณ์สามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้ มีจำนวน 33 ฉบับ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมของสมรรถนะบุคลากรในระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้ และระบบการประเมินตัดสินผล ในสมรรถนะด้านความรู้ความคิด ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏในตารา8

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมของสมรรถนะด้านความรู้ความคิด ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะของระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้ และ ระบบการประเมินตัดสินผล

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้			
1.1 สมรรถนะด้านความรู้ความคิด			
(1) หลักการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	4.54	0.50	มากที่สุด
(2) หลักการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	4.69	0.46	มากที่สุด
(3) หลักการแปลผลคุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	4.69	0.46	มากที่สุด
1.2 สมรรถนะด้านทักษะ			
(1) การสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	4.72	0.45	มากที่สุด
(2) การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	4.81	0.39	มากที่สุด
(3) การใช้คอมพิวเตอร์ประมวลผลคุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ในโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS	4.57	0.56	มากที่สุด

ตาราง 8 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
(4) การแปลผลคุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ จาก Print out ของโปรแกรม	4.63	0.54	มากที่สุด
1.3 สมรรถนะด้านคุณลักษณะ			
(1) ความรอบคอบในการลงข้อมูลเพื่อวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์	4.57	0.61	มากที่สุด
(2) ความซื่อสัตย์ในการแปลผลคุณภาพเครื่องมือ	4.66	0.47	มากที่สุด
(3) จรรยาบรรณในการนำเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ไปใช้	4.63	0.48	มากที่สุด
(4) การมีจิตสาธารณะ(จิตบริการ)แก่ผู้รับบริการ	4.54	0.50	มากที่สุด
2. ระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้			
2.1 สมรรถนะด้านความรู้ความคิด	4.57	0.56	มากที่สุด
(1) หลักเกณฑ์ในการเทียบโอนผลการเรียน			
(2) มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี	4.57	0.56	มากที่สุด
2.2 สมรรถนะด้านทักษะ			
การใช้คอมพิวเตอร์ในโปรแกรมพื้นฐาน	4.48	0.56	มาก
2.3 สมรรถนะด้านคุณลักษณะ			
จิตบริการแก่ผู้รับบริการ	4.42	0.50	มาก
3. ระบบการประเมินตัดสินผล			
3.1 สมรรถนะด้านความรู้ความคิด			
(1) หลักการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับเกณฑ์การผ่านช่วงชั้นและจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.66	0.47	มากที่สุด
(2) เอกสารหลักฐานการศึกษา	4.69	0.46	มากที่สุด

ตาราง 8 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
3.2 สมรรถนะด้านทักษะ			
การบันทึกข้อมูลลงระบบฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์	4.57	0.50	มากที่สุด
3.3 สมรรถนะด้านคุณลักษณะ			
(1) ความละเอียดรอบคอบในการทำงาน	4.60	0.49	มากที่สุด
(2) ความรับผิดชอบในการทำงานให้เป็นปัจจุบัน	4.63	0.48	มากที่สุด

จากตาราง 8 ผลการศึกษาความเหมาะสมของสมรรถนะงานประเมินผลระดับสถานศึกษาแต่ละระบบย่อยตามความคิดเห็นของครูที่รับผิดชอบงานวัดผลประเมินผลระดับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี พบว่า สมรรถนะของระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ($\overline{X}$ =4.54–4.81) และระบบการประเมินตัดสินผล ($\overline{X}$ = 4.57 – 4.69) มีระดับความเหมาะสมระดับมากที่สุดทุกสมรรถนะ ส่วนสมรรถนะของระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้มีระดับความเหมาะสมระดับมาก-มากที่สุด ($\overline{X}$ =4.42–4.57)

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์วัฒนธรรมในองค์กร

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาวิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษา บุคลากรที่ได้รับการยอมรับในสถานศึกษา สภาพแวดล้อม และประเพณีปฏิบัติ สังเคราะห์เป็นวัฒนธรรมในองค์กร แล้วดำเนินการสร้างแบบสอบถามสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับ/การรับรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร โดยผลการวิเคราะห์ค่านิยมในองค์กรจากวิสัยทัศน์ และพันธกิจ ปรากฏผลดังนี้

วิสัยทัศน์	พันธกิจ	ค่านิยมในองค์กร
1.สถานศึกษาเป็นเรียนรู้ของชุมชน	1.เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม	เน้นการมีส่วนร่วม
2. บุคลากรสามารถจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร	2. ครูจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีความรู้ คุณธรรมตามมาตรฐานกำหนด	มุ่งผลสัมฤทธิ์
3.บุคลากรมีความรับผิดชอบและศรัทธาในวิชาชีพ	3.พัฒนาการบริหารจัดการที่ส่งผลสำเร็จสูง	มุ่งผลสัมฤทธิ์
4. ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานของหลักสูตร	4. จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้	มุ่งผลสัมฤทธิ์

ผลจากการศึกษาวิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษาพบว่า สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในงานและการมีส่วนร่วม ในการนี้ผู้วิจัยดำเนินการสอบถามบุคลากรในโรงเรียนวัดอัยยิการามอย่างไม่เป็นทางการเกี่ยวกับบุคลากรที่ได้รับการยอมรับในองค์กร พฤติกรรมที่ทำให้ได้รับการยอมรับได้แก่ การส่งงานที่ได้รับมอบหมายตามกำหนด ผลงานถูกต้องเรียบร้อยและผลงานได้รับการยอมรับจากผู้บริหารสถานศึกษาตามลำดับ ประกอบกับดำเนินการศึกษาสภาพบรรยากาศในการทำงาน ซึ่งพบว่า การดำเนินการของบุคลากรในสถานศึกษาเป็นการทำงานที่เน้นการประชุมกลุ่มย่อย โดยผู้บริหารสถานศึกษามอบอำนาจให้แก่หัวหน้าสายชั้นในการร่วมดำเนินการและควบคุมผลการดำเนินการ และกลุ่มที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับของผู้บริหารจักได้รับการนำเสนอเป็นแบบอย่างในการประชุมของแต่ละสายชั้น ผลการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงลงสรุปในเบื้องต้นเกี่ยวกับวัฒนธรรมในองค์กรของโรงเรียนวัดอัยยิการามว่าเป็นวัฒนธรรมที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ในงานเป็นหลัก ผู้วิจัยจึงดำเนินการสร้างข้อคำถามที่สอบถามเกี่ยวกับค่านิยม สภาพแวดล้อมขององค์กร ผู้นำในองค์กร และประเพณีปฏิบัติเกี่ยวกับการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในงานและการมีส่วนร่วม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 25 ข้อ เพื่อตรวจสอบเกี่ยวกับการยอมรับ/การรับรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมในองค์กรของโรงเรียนวัดอัยยิการามจากบุคลากรในโรงเรียน จำนวน 38 คน แล้วสรุปเป็นวัฒนธรรมในองค์กรของโรงเรียนวัดอัยยิการาม เพื่อการพิจารณาส่งเสริมหรือปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมในองค์กรให้เอื้อต่อการพัฒนาระบบงาน ปรากฏผลดังตาราง 9

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมในองค์กร

องค์ประกอบวัฒนธรรมในองค์กร	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ค่านิยมในองค์กร	4.58	0.37	มากที่สุด
2. สภาพแวดล้อม	4.58	0.38	มากที่สุด
3. วีรบุรุษในองค์กร	4.74	0.34	มากที่สุด
4. ประเพณีปฏิบัติ	4.49	0.36	มาก
วัฒนธรรมในองค์กร	4.60	0.32	มากที่สุด

จากตาราง 9 แสดงว่า บุคลากรในสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการยอมรับ/การรับรู้วัฒนธรรมในองค์กรของโรงเรียนวัดอัยยิการาม ในการมุ่งผลสัมฤทธิ์และการเน้นการมีส่วนร่วมระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ =4.60 S.D.= 0.32) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสถานศึกษาให้คุณค่าในด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ทางการปฏิบัติงานและเน้นการมีส่วนร่วมในองค์กร

ขั้นตอนที่ 2 ผลการออกแบบระบบงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา

ผู้วิจัย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูฝ่ายงานประเมินผลระดับสถานศึกษาร่วมกันดำเนินการศึกษาคำอธิบายลักษณะงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา ขอบข่ายงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับสมรรถนะงานการวัดและประเมินผล สมรรถนะของบุคลากรในงานประเมินผลระดับสถานศึกษา และวัฒนธรรมในองค์กร แล้วออกแบบโครงร่างระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 3 ระบบย่อย คือ ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้ และระบบการประเมินตัดสินผล โดยมีองค์ประกอบระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาประกอบด้วย กระบวนการ วิธีการมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ เกณฑ์หรือระดับคุณภาพความสำเร็จและบันทึกมาตรฐาน แล้วนำ(ร่าง)ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาระบบและพัฒนาหลักสูตรประเมินความเหมาะสมของแต่ละองค์ประกอบ การนำเสนอผลการดำเนินการแยกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการสร้าง(ร่าง)ระบบ และ ขั้นตอนการประเมิน(ร่าง)ระบบ

ขั้นตอนที่ 1 การจัดทำ(ร่าง)ระบบ ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา จำนวน 13 คน ร่วมกันเขียนรายละเอียดขององค์ประกอบระบบ ทั้ง 3 ระบบย่อย หลังจากจัดทำ(ร่าง)ระบบแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการนำวิธีการมาตรฐานและตัวบ่งชี้ความสำเร็จ

ของวิธีการมาตรฐานในแต่ละขั้นมาสร้างเป็นแบบสอบถาม สอบถามผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างวิธีการมาตรฐานกับตัวบ่งชี้ความสำเร็จในแต่ละขั้นตอนของวิธีการมาตรฐาน ผลการนำเสนอผลปรากฏดังตาราง 10

ตาราง10 ค่าดัชนีความสอดคล้องและความหมายความสอดคล้องระหว่างวิธีการมาตรฐานกับตัวบ่งชี้ความสำเร็จแต่ละขั้น

รายการประเมิน	ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้		ระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้		ระบบการประเมินตัดสินผล	
	IOC	ความหมาย	IOC	ความหมาย	IOC	ความหมาย
1.วิธีการมาตรฐานกับตัวบ่งชี้ความสำเร็จขั้นตอนที่ 1	1.0	สอดคล้อง	1.0	สอดคล้อง	1.0	สอดคล้อง
2.วิธีการมาตรฐานกับตัวบ่งชี้ความสำเร็จขั้นตอนที่ 2	1.0	สอดคล้อง	1.0	สอดคล้อง	1.0	สอดคล้อง
3.วิธีการมาตรฐานกับตัวบ่งชี้ความสำเร็จขั้นตอนที่ 3	1.0	สอดคล้อง	1.0	สอดคล้อง	1.0	สอดคล้อง
4.วิธีการมาตรฐานกับตัวบ่งชี้ความสำเร็จขั้นตอนที่ 4	1.0	สอดคล้อง	1.0	สอดคล้อง	1.0	สอดคล้อง
5.วิธีการมาตรฐานกับตัวบ่งชี้ความสำเร็จขั้นตอนที่ 5	1.0	สอดคล้อง	1.0	สอดคล้อง	1.0	สอดคล้อง
6.วิธีการมาตรฐานกับตัวบ่งชี้ความสำเร็จขั้นตอนที่ 6	1.0	สอดคล้อง	-	-	1.0	สอดคล้อง
7.วิธีการมาตรฐานกับตัวบ่งชี้ความสำเร็จขั้นตอนที่ 7	1.0	สอดคล้อง	-	-	-	-
8.วิธีการมาตรฐานกับตัวบ่งชี้ความสำเร็จขั้นตอนที่ 8	1.0	สอดคล้อง	-	-	-	-
9.วิธีการมาตรฐานกับตัวบ่งชี้ความสำเร็จขั้นตอนที่ 9	1.0	สอดคล้อง	-	-	-	-

จากตาราง 10 ผลการประเมินความสอดคล้องวิธีการมาตรฐานกับตัวบ่งชี้ความสำเร็จแต่ละขั้นของระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้ และระบบการประเมินตัดสินผล พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าเป็น 1.0 แสดงว่า ตัวบ่งชี้ความสำเร็จมีความสอดคล้องกับวิธีการมาตรฐานทุกขั้นตอน

ส่วนที่ 2 การประเมิน(ร่าง)ระบบ ผู้วิจัยนำ(ร่าง)ระบบที่ผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างวิธีการมาตรฐานกับตัวบ่งชี้ความสำเร็จ มาให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาระบบ และการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมในแต่ละองค์ประกอบของระบบ ผลการประเมินปรากฏดังตาราง 11

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของโครงร่างระบบในแต่ละองค์ประกอบของระบบ

รายการประเมิน	ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้			ระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้			ระบบการประเมินตัดสินผล		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ความมุ่งหมายของระบบ	4.8	0.45	มากที่สุด	4.6	0.55	มากที่สุด	4.8	0.45	มากที่สุด
1.1 มีความเป็นไปได้	4.8	0.45	มากที่สุด	4.6	0.55	มากที่สุด	4.8	0.45	มากที่สุด
1.2 มีประโยชน์สำหรับสถานศึกษา ครู นักเรียน	4.8	0.45	มากที่สุด	4.6	0.55	มากที่สุด	4.8	0.45	มากที่สุด
1.3 มีความชัดเจน	4.8	0.45	มากที่สุด	4.6	0.55	มากที่สุด	4.8	0.45	มากที่สุด
2. ขอบข่ายของระบบ	4.7	0.58	มากที่สุด	4.5	0.51	มากที่สุด	4.8	0.45	มากที่สุด
2.1 มีความชัดเจน	4.6	0.89	มากที่สุด	4.6	0.55	มากที่สุด	4.8	0.45	มากที่สุด
2.2 ความครอบคลุมการทำงานของระบบ	4.6	0.55	มากที่สุด	4.4	0.55	มาก	4.8	0.45	มากที่สุด

ตาราง 11 (ต่อ)

รายการประเมิน	ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้			ระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้			ระบบการประเมินตัดสินผล		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
2.3 สอดคล้องกับความมุ่งหมายของระบบ	4.8	0.45	มากที่สุด	4.6	0.55	มากที่สุด	4.8	0.45	มากที่สุด
3. คำจำกัดความ	4.6	0.55	มากที่สุด	4.4	0.55	มาก	4.8	0.45	มากที่สุด
3.1 การสื่อความหมายอธิบายคำในระบบ	4.6	0.55	มากที่สุด	4.4	0.55	มาก	4.8	0.45	มากที่สุด
3.2 ความครอบคลุมของคำที่นำมาอธิบาย	4.6	0.55	มากที่สุด	4.4	0.55	มาก	4.8	0.45	มากที่สุด
4. ผังกระบวนการ	4.6	0.51	มากที่สุด	4.6	0.51	มากที่สุด	4.7	0.45	มากที่สุด
4.1 มีความชัดเจน	4.6	0.55	มากที่สุด	4.6	0.55	มากที่สุด	4.8	0.45	มากที่สุด
4.2 การจัดเรียงลำดับขั้นตอน	4.6	0.55	มากที่สุด	4.6	0.55	มากที่สุด	4.8	0.45	มากที่สุด
4.3 ความครอบคลุมการทำงานของระบบ	4.6	0.55	มากที่สุด	4.6	0.55	มากที่สุด	4.6	0.55	มากที่สุด
4.4 ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง	4.4	0.55	มาก	4.4	0.55	มาก	4.6	0.55	มากที่สุด
5. วิธีการมาตรฐาน	4.5	0.50	มากที่สุด	4.5	0.50	มากที่สุด	4.7	0.45	มากที่สุด
5.1 มีความเป็นไปได้	4.6	0.55	มากที่สุด	4.6	0.55	มากที่สุด	4.8	0.45	มากที่สุด
5.2 มีลำดับขั้นตอน	4.6	0.55	มากที่สุด	4.6	0.55	มากที่สุด	4.8	0.45	มากที่สุด
5.3 ไปสู่การบรรลุความมุ่งหมาย	4.4	0.55	มาก	4.4	0.55	มาก	4.6	0.55	มากที่สุด

ตาราง 11 (ต่อ)

รายการประเมิน	ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้			ระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้			ระบบการประเมินตัดสินผล		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
5.4 ครอบคลุมการดำเนินงานของระบบ	4.4	0.55	มาก	4.4	0.55	มาก	4.6	0.55	มากที่สุด
6. ตัวบ่งชี้	4.6	0.52	มากที่สุด	4.7	0.44	มากที่สุด	4.7	0.46	มากที่สุด
6.1 มีความชัดเจนสามารถตรวจสอบได้	4.6	0.55	มากที่สุด	4.8	0.45	มากที่สุด	4.8	0.45	มากที่สุด
6.2 สอดคล้องกับวิธีการมาตรฐาน	4.6	0.55	มากที่สุด	4.8	0.45	มากที่สุด	4.8	0.45	มากที่สุด
6.3 ไปสู่การบรรลุความมุ่งหมายของระบบ	4.6	0.55	มากที่สุด	4.6	0.55	มากที่สุด	4.6	0.55	มากที่สุด
6.4 ตรวจสอบการบรรลุความมุ่งหมายของระบบ	4.6	0.55	มากที่สุด	4.8	0.45	มากที่สุด	4.6	0.55	มากที่สุด
6.5 ครอบคลุมสิ่งที่ต้องประเมินในระบบ	4.4	0.55	มาก	4.6	0.55	มากที่สุด	4.6	0.55	มากที่สุด
7. เกณฑ์	4.8	0.45	มากที่สุด	4.7	0.45	มากที่สุด	4.7	0.45	มากที่สุด
7.1 มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ	4.8	0.45	มากที่สุด	4.8	0.45	มากที่สุด	4.8	0.45	มากที่สุด
7.2 ไปสู่การบรรลุความมุ่งหมายของระบบ	4.8	0.45	มากที่สุด	4.6	0.55	มากที่สุด	4.6	0.55	มากที่สุด

ตาราง 11 (ต่อ)

รายการประเมิน	ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้			ระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้			ระบบการประเมินตัดสินผล		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
8. บันทึกมาตรฐาน	4.4	0.55	มาก	4.7	0.45	มากที่สุด	4.7	0.45	มากที่สุด
8.1 ช่วยส่งเสริมให้กิจกรรมบรรลุความมุ่งหมาย	4.4	0.55	มาก	4.8	0.45	มากที่สุด	4.8	0.45	มากที่สุด
8.2 มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ	4.4	0.55	มาก	4.6	0.55	มากที่สุด	4.6	0.55	มากที่สุด
รวม	4.6	0.44	มากที่สุด	4.6	0.43	มากที่สุด	4.7	0.44	มากที่สุด

จากตาราง 11 ผลการประเมินความเหมาะสมของโครงร่างระบบในแต่ละองค์ประกอบของระบบ พบว่า ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.6 S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณาตามรายการประเมินพบว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก-มากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.4 - 4.8)

ระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.6 S.D. =0.43) เมื่อพิจารณาตามรายการประเมินพบว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก-มากที่สุด ($\overline{X}$ =4.4-4.8)

ระบบการประเมินตัดสินผล ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.7 S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณาตามรายการประเมินพบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดทุกรายการ ($\overline{X}$ = 4.6 - 4.8)

สำหรับขั้นตอนการประเมิน(ร่าง)ระบบนี้ ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะให้ผู้วิจัยปรับปรุงภาษาของผังกระบวนการ และบันทึกมาตรฐาน ในกระบวนการที่ 4-5 ของระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง แล้วสรุปเป็นระบบงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

ผู้วิจัยนำระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ที่โรงเรียนวัดอัยยิการาม การดำเนินทดลองใช้ระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษาครั้งนี้ บุคลากรในสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการ กลไกในการควบคุมคุณภาพในการดำเนินการแต่ละขั้นตอนของการทดลองใช้ระบบจึงเป็นการติดตามงานเพื่อตรวจสอบผลการปฏิบัติจริงกับตัวบ่งชี้ความสำเร็จและเกณฑ์หรือระดับคุณภาพความสำเร็จ การนำเสนอผลการทดลองใช้ระบบได้เสนอผลการดำเนินการกับตัวบ่งชี้ความสำเร็จในแต่ละกระบวนการของระบบจำแนกตามระบบย่อยในงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ปรากฏผลดังตาราง 12 - 14

ตาราง 12 แสดงการเปรียบเทียบผลการดำเนินการตามตัวบ่งชี้ความสำเร็จในระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้กับเกณฑ์ที่กำหนด

กระบวนการ	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	ผลการดำเนินการ	เกณฑ์ที่กำหนด	ความหมาย
1.สร้างความเข้าใจในการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน และกำหนดเป็นแผนการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้	รูปแบบแผนการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน	แผนการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ดำเนินการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กำหนดระยะในการดำเนินการ 3 ระยะ โดยดำเนินการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ในมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่มีคุณลักษณะที่ต้องประเมินด้านความรู้	รูปแบบกำหนด ชื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ระดับชั้น มาตรฐานช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ และระยะเวลาในการดำเนินการ	เป็นไปตามเกณฑ์

ตาราง 12 (ต่อ)

กระบวนการ	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	ผลการดำเนินการ	เกณฑ์ที่กำหนด	ความหมาย
2.วิเคราะห์มาตรฐานช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเพื่อวางแผนสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	ระดับความสอดคล้องระหว่างเครื่องมือที่ใช้ในการวัด/ประเมินผลกับคุณลักษณะที่ต้องประเมินในมาตรฐานช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี	ครูคศ.3 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ศึกษา จำนวนกลุ่มสาระการเรียนรู้ละ 3 คน ประเมินค่าความสอดคล้องของเครื่องมือที่ใช้ในการวัด/ประเมินผลกับคุณลักษณะที่ต้องประเมินในมาตรฐานช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้น ป.3 มีค่าเป็น 1.00 ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้	IOC = 0.75-1.00	เป็นไปตามเกณฑ์
3.ออกแบบระบบการจัดเก็บเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้เป็นคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	ระดับความพึงพอใจของคณะกรรมการระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ต่อระบบคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	คะแนนการประเมินความพึงพอใจต่อระบบคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ ของคณะกรรมการระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ จำนวน 13 คน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.46 S.D.= 0.26) โดยการจัดพิมพ์เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้เป็นรายการที่มีระดับความพึงพอใจสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.84 S.D.= 0.37)	ระดับมาก $\overline{X}$ = 3.50 - 4.50	เป็นไปตามเกณฑ์

ตาราง 12 (ต่อ)

กระบวนการ	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	ผลการดำเนินการ	เกณฑ์ที่กำหนด	ความหมาย
4.สำรวจความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะ	ร้อยละของคณะกรรมการระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ที่ประเมินตนเองด้านความสามารถในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	คณะกรรมการระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ประเมินตนเองด้านความสามารถในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีความสามารถอยู่ในระดับน้อยทุกรายการ การวิเคราะห์เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้เป็นรายการที่มีความสามารถต่ำที่สุด	ร้อยละ 100	เป็นไปตามเกณฑ์
5.พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	ระดับความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักสูตร	ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 3 คน ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้ององค์ประกอบของหลักสูตร โดยในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.36 S.D.= 0.76) เมื่อพิจารณาตามรายการประเมินพบว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก-มากที่สุดเกือบทุกรายการ ($\overline{X}$ = 4.00-4.66) ยกเว้นด้านหลักการของหลักสูตรในประเด็นแนวคิดทฤษฎีพื้นฐานรองรับมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.33 S.D.= 0.57)	ระดับมาก $\overline{X}$ = 3.50 – 4.50	ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ 1 รายการ ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงกิจกรรมในหลักสูตรให้เน้นการปฏิบัติในสมรรถนะที่กำหนดตามแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นสมรรถนะของดาคัม

ตาราง 12 (ต่อ)

กระบวนการ	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	ผลการดำเนินการ	เกณฑ์ที่กำหนด	ความหมาย
6.ดำเนินการฝึกอบรม	1.ความแตกต่างของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ก่อนและหลังได้รับการอบรม (ด้วยวิธีการทดสอบเครื่องหมายเชิงอันดับของวิลคอกสัน)	คณะกรรมการระบบตรวจสอบความก้าวหน้าที่เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 13 คน ดำเนินการทดสอบความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ ปรากฏค่าสถิติพื้นฐานของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ ดังนี้ ก่อนการฝึกอบรม $\overline{X}$ = 8.23 S.D.= 2.35 หลังการฝึกอบรม $\overline{X}$ = 13.76 S.D.= 1.78 ผลการทดสอบความแตกต่าง ผลรวมของอันดับที่มีค่าน้อยกว่า (T) มีค่าเป็น 0 จำนวนอันดับที่มีอยู่ทั้งหมด (N) มีค่าเป็น 13 T ที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมีค่าเป็น 0 น้อยกว่าค่าวิกฤตของ T ที่เปิดจากตารางซึ่งมีค่าเป็น 9 จึงปฏิเสธ H_0	แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05	สูงกว่าเกณฑ์
	2.ระดับความพึงพอใจในการอบรมเสริมสร้างสมรรถนะการสร้างเครื่องมือประเมินผลการ	คณะกรรมการระบบตรวจสอบความก้าวหน้าที่เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 13 คน	ระดับมาก $\overline{X}$ = 3.50 - 4.50	เป็นไปตามเกณฑ์

ตาราง 12 (ต่อ)

กระบวนการ	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	ผลการดำเนินการ	เกณฑ์ที่กำหนด	ความหมาย
	เรียนรู้	ดำเนินการประเมินความพึงพอใจในการอบรมเสริมสร้างสมรรถนะการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ โดยผลการประเมินในภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.71 S.D.= 0.35) เมื่อพิจารณาตามรายการประเมินพบว่ามีความพึงพอใจระดับมาก-มากที่สุด ($\overline{X}$ = 3.76 - 4.92)		
	3.ระดับการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้เมื่อกลับมาปฏิบัติงานตามปกติ	คณะกรรมการระบบตรวจสอบความก้าวหน้าที่เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 13 คน ดำเนินการประเมินความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้เมื่อกลับมาปฏิบัติงานตามปกติ โดยผลการประเมินในภาพรวมและในรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.79 S.D. = 0.38) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยมากกว่า 3.50 ทุกรายการ สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยการนำไปใช้มากที่สุด คือ การสร้างแบบทดสอบเลือกตอบ ($\overline{X}$ = 4.92 S.D. = 0.27)	ระดับมาก $\overline{X}$ = 3.50 – 4.50	เป็นไปตามเกณฑ์

ตาราง 12 (ต่อ)

กระบวนการ	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	ผลการดำเนินการ	เกณฑ์ที่กำหนด	ความหมาย
7.สร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	1. จำนวนเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ในแต่ละมาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คณะกรรมการระบบตรวจสอบความก้าวหน้าจำนวน 13 คน สร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่มี คุณลักษณะที่ต้องประเมินด้านความรู้ ทักษะและคุณลักษณะนิสัย ในแต่ละมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จำแนกตามจำนวนข้อสอบ/รายการประเมินตามเกณฑ์ในแต่ละมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนด ปรากฏผลดังนี้ 1.กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ต่ำกว่าเป้าหมาย 0 ข้อ เท่ากับเป้าหมาย 18 ข้อ สูงกว่าเป้าหมาย 2 ข้อ 2. กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ต่ำกว่าเป้าหมาย 7 ข้อ เท่ากับเป้าหมาย 25 ข้อ สูงกว่าเป้าหมาย 2 ข้อ 3.กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ต่ำกว่าเป้าหมาย 2 ข้อ เท่ากับเป้าหมาย 21 ข้อ	1.มาตรฐานช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในแต่ละข้อประกอบด้วยข้อสอบ/รายการประเมินอย่างน้อย 5 ข้อ	ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ คณะกรรมการระบบดำเนินการสร้างข้อสอบ/รายการประเมินให้มีปริมาณตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตาราง 12 (ต่อ)

กระบวนการ	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	ผลการดำเนินการ	เกณฑ์ที่กำหนด	ความหมาย
		สูงกว่าเป้าหมาย 5 ข้อ 4. กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ต่ำกว่าเป้าหมาย 3 ข้อ เท่ากับเป้าหมาย 28 ข้อ สูงกว่าเป้าหมาย 7 ข้อ		
	2. ระดับคุณภาพของเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ในแต่ละมาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	คณะกรรมการระบบตรวจสอบความก้าวหน้าจำนวน 13 คน สร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่มีคุณลักษณะที่ต้องประเมินด้านความรู้ ทักษะและ คุณลักษณะนิสัย ในแต่ละมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง นำเสนอผลโดยระบุจำนวนผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ปรากฏข้อสอบ/รายการประเมินที่มี/ไม่มีคุณภาพในมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ดังนี้ 1. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ปรากฏข้อสอบ/รายการประเมินคุณภาพตามเกณฑ์ 20 ข้อ	2.ข้อสอบ/รายการประเมินมีคุณภาพตามหลักวิชา	เป็นไปตามเกณฑ์

ตาราง 12 (ต่อ)

กระบวนการ	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	ผลการดำเนินการ	เกณฑ์ที่กำหนด	ความหมาย
		ปรากฏข้อสอบ/รายการประเมินคุณภาพต่ำกว่าเกณฑ์ 0 ข้อ 2.กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ปรากฏข้อสอบ/รายการประเมินคุณภาพตามเกณฑ์ 34 ข้อ ปรากฏข้อสอบ/รายการประเมินคุณภาพต่ำกว่าเกณฑ์ 0 ข้อ 3.กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ปรากฏข้อสอบ/รายการประเมินคุณภาพตามเกณฑ์ 28 ข้อ ปรากฏข้อสอบ/รายการประเมินคุณภาพต่ำกว่าเกณฑ์ 0 ข้อ 4.กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ปรากฏข้อสอบ/รายการประเมินคุณภาพตามเกณฑ์ 38 ข้อ ปรากฏข้อสอบ/รายการประเมินคุณภาพต่ำกว่าเกณฑ์ 0 ข้อ		
8.ดำเนินกิจกรรมตามแผนการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้	การดำเนินการตามแผนการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ที่กำหนด	คณะกรรมการระบบตรวจสอบความก้าวหน้าดำเนินการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2549 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์	ดำเนินการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ในระยะเวลาที่กำหนด	เป็นไปตามเกณฑ์

ตาราง 12 (ต่อ)

กระบวนการ	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	ผลการดำเนินการ	เกณฑ์ที่กำหนด	ความหมาย
		วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักเพื่อสร้างพื้นฐานแนวคิด การเรียนรู้และการแก้ปัญหา ดังนี้ 1.กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ดำเนินการวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2551 เวลา 09.30-11.30 น. ณ ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 2.กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ดำเนินการวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551 เวลา 09.30 – 11.30 น. ณ ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 3. กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ดำเนินการวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2551 เวลา 08.30 – 11.30 น. ณ ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 4. กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ดำเนินการวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2551 เวลา 08.30 – 14.30 น. ณ ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3		

ตาราง 12 (ต่อ)

กระบวนการ	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	ผลการดำเนินการ	เกณฑ์ที่กำหนด	ความหมาย
9.สรุป/รายงานผลระบบการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้	รูปแบบในการรายงานผลการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้	คณะกรรมการระบบตรวจสอบความก้าวหน้าดำเนินการดำเนินการสรุปผลจำนวนและคุณภาพข้อสอบ/รายการในแต่ละมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ประกอบการสรุปผลการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยระบุจำนวนนักเรียนที่มีคะแนนในระดับที่น่าพึงพอใจ ระดับปานกลาง และระดับปรับปรุง ในแต่ละมาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	รายงานผลการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ประกอบด้วยสารสนเทศเกี่ยวกับจำนวนและคุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ในระบบคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้และสารสนเทศจากการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้รายมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี	เป็นไปตามเกณฑ์

จากตาราง 12 ผลการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนของระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้มีคุณภาพตามตัวบ่งชี้ความสำเร็จ 7 กระบวนการ มีผลการดำเนินการ 2 กระบวนการที่มีคุณภาพไม่เป็นไปตามตัวบ่งชี้ความสำเร็จ คือ

1. กระบวนการที่ 5 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความชัดเจนในทฤษฎีพื้นฐานรองรับ โดยเน้นความชัดเจนในการปฏิบัติที่เป็นการเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นของหลักสูตรตามแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรแบบอิงสมรรถนะ

2. กระบวนการที่ 7 สร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ โดยดำเนินการปรับปรุงจำนวนข้อสอบ/รายการประเมินกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่วัดคุณลักษณะด้านความรู้ ให้เป็นไปตามเกณฑ์ จำนวน 5 ข้อ

ตาราง 13 แสดงผลการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ความสำเร็จในระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้กับเกณฑ์ที่กำหนด

กระบวนการ	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	ผลการดำเนินการ	เกณฑ์ที่กำหนด	ความหมาย
1.สร้างความเข้าใจในการเทียบโอนผลการเรียนรู้	ระดับความเข้าใจเกี่ยวกับเทียบโอนผลการเรียนรู้	1. ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ระดับช่วงชั้นที่ 1 จำนวน 12 คน ประเมินตนเองเกี่ยวกับความเข้าใจในการเทียบโอนผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ศึกษาจากสถานศึกษาอื่นย้ายเข้ามายังสถานศึกษา ในภาพรวมมีความเข้าใจระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ =4.75 S.D.=0.42) เมื่อพิจารณาตามรายการประเมินมีความเข้าใจระดับมากที่สุดทุกรายการ 2. คณะกรรมการระบบเทียบ	ระดับมาก $\overline{X}$ = 3.50 - 4.50	เป็นไปตามเกณฑ์

ตาราง 13 (ต่อ)

กระบวนการ	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	ผลการดำเนินการ	เกณฑ์ที่กำหนด	ความหมาย
		โอนผลการเรียนรู้ จำนวน 3 คน ประเมินตนเองเกี่ยวกับความเข้าใจในการเทียบโอนผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ศึกษาจากสถานศึกษาอื่นย้ายเข้ามายังสถานศึกษา ในภาพรวมมีความเข้าใจระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ =5.00 S.D.= 0.00) เมื่อพิจารณาตามรายการประเมินมีความเข้าใจระดับมากที่สุดทุกรายการ		
2.ตรวจสอบประเมินหลักฐาน	ระยะเวลาในการดำเนินการตรวจสอบประเมินหลักฐานและผลสรุปของครูประจำกลุ่มสาระในการพิจารณาขอรับ/ไม่ขอรับการประเมินเพื่อเทียบโอนผลการเรียนรู้	ผลการดำเนินการตรวจสอบประเมินหลักฐานนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ขอเทียบโอนผลการเรียนรู้ จำนวน 2 คน และได้รับผลสรุปของครูประจำกลุ่มสาระในการพิจารณาขอรับ/ไม่ขอรับการประเมินเพื่อเทียบโอนผลการเรียนรู้ ปรากฏผลดังนี้ 1. เด็กหญิงปาลิตา ยะสมจิตร ย้ายเข้าและแจ้งขอเทียบโอนผลการเรียนรู้ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 วันที่ 10 พฤศจิกายน 2550 และได้รับผลสรุปของครู	1 สัปดาห์	เป็นไปตามเกณฑ์

ตาราง 13 (ต่อ)

กระบวนการ	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	ผลการดำเนินการ	เกณฑ์ที่กำหนด	ความหมาย
		ประจำกลุ่มสาระในการพิจารณาขอรับ/ไม่ขอรับการประเมินเพื่อเทียบโอนผลการเรียนรู้ในวันที่ 14 พฤศจิกายน 2550 รวมเป็นระยะเวลาในการดำเนินการ 4 วัน 2. เด็กหญิงมณฑการ ประดับย้ายเข้าและแจ้งขอเทียบโอนผลการเรียนรู้ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 วันที่ 10 พฤศจิกายน 2550 และได้รับผลสรุปของครูประจำกลุ่มสาระในการพิจารณาขอรับ/ไม่ขอรับการประเมินเพื่อเทียบโอนผลการเรียนรู้ในวันที่ 15 พฤศจิกายน 2550 รวมเป็นระยะเวลาในการดำเนินการ 5 วัน		
3. ประเมิน	การได้รับการประเมินเพื่อเทียบโอนผลการเรียนรู้ตามวัน เวลา สถานที่ที่ใช้ในการประเมิน	นักเรียนคนที่ 1 และ นักเรียนคนที่ 2 ที่ขอรับการประเมินได้รับการประเมินเพื่อเทียบโอนผลการเรียนรู้ ใน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งดำเนินการในวัน เวลาที่	ผู้เรียนได้รับการประเมินเพื่อเทียบโอนผลการเรียนรู้ตามวัน เวลา สถานที่ที่กำหนด	เป็นไปตามเกณฑ์

ตาราง 13 (ต่อ)

กระบวนการ	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	ผลการดำเนินการ	เกณฑ์ที่กำหนด	ความหมาย
		ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ กำหนดวันที่ 5 มีนาคม 2551 โดยการดำเนินการประเมินเพื่อเทียบโอนผลการเรียนรู้ใช้การทดสอบผ่านฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ในงานคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ ของระบบตรวจสอบความสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้		
4.บันทึกผลการประเมินลงสู่ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์	ระยะเวลาที่ได้รับผลการเทียบโอนจากฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์หลังจากได้รับการทดสอบ	ผลการดำเนินการบันทึกผลการเทียบโอนลงฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ ปรากฏผลดังนี้ 1. เด็กหญิงปาลิตา ยะสมจิตร รับการทดสอบวันที่ 5 มีนาคม 2551ได้รับผลจากฐานข้อมูลวันที่ 6 มีนาคม 2551 รวมเป็นระยะเวลาดำเนินการ 1 วัน 2. เด็กหญิงมณฑการ ประดับ รับการทดสอบวันที่ 5 มีนาคม 2551 ได้รับผลจากฐานข้อมูลวันที่ 5 มีนาคม 2551 รวมเป็นระยะเวลาดำเนินการ 1 วัน	1 วัน หลังจากได้รับการประเมินเพื่อเทียบโอนผลการเรียนรู้	เป็นไปตามเกณฑ์

ตาราง 13 (ต่อ)

กระบวนการ	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	ผลการดำเนินการ	เกณฑ์ที่กำหนด	ความหมาย
5.สรุป/รายงานผลระบบการเทียบโอนผลการเรียนรู้	รูปแบบในการรายงานผลระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้	คณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียนรู้ดำเนินการสรุปผลการดำเนินการเป็นรายงานผลการเทียบโอนผลการเรียนรู้โดยระบุชื่อ-สกุล เลขประจำตัวของนักเรียนที่ขอรับการเทียบโอนผลการเรียนรู้ รายวิชาที่ได้รับการเทียบโอนและผลการเทียบโอนโดยระบุเป็นคะแนนตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ขอรับการประเมิน พร้อมทั้งเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินเพื่อเทียบโอนผลการเรียนรู้	รายงานผลระบบเทียบโอนผลเรียนรู้ประกอบด้วย ทะเบียนผู้ขอรับการประเมิน เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้และผลการดำเนินการเทียบโอน	เป็นไปตามเกณฑ์

จากตาราง 13 แสดงว่า ผลการดำเนินการพัฒนาระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้มีคุณภาพตามตัวบ่งชี้ความสำเร็จของระบบทุกขั้นตอน

ตาราง 14 แสดงผลการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ความสำเร็จในระบบการประเมินตัดสินผลกับเกณฑ์ที่กำหนด

กระบวนการ	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	ผลการดำเนินการ	เกณฑ์ที่กำหนด	ความหมาย
1.สร้างความเข้าใจในการประเมินตัดสินผล	1.ระดับความพึงพอใจของครูต่อระบบฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ในระบบการประเมินตัดสินผล	คณะกรรมการระบบการประเมินตัดสินผล และครูจำนวน 38 คน ประเมินความพึงพอใจต่อฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์โปรแกรมการประเมินตัดสินผล ในภาพรวมมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ =4.66 S.D.=0.50) เมื่อพิจารณาตามรายการประเมินมีความพึงพอใจระดับมาก-มากที่สุด	ระดับมาก $\overline{X}$ = 3.50 - 4.50	เป็นไปตามเกณฑ์
	2.ระดับความสามารถของครูในการบันทึกผลการประเมินระดับชั้นเรียนลงฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ในระบบการประเมินตัดสินผล	คณะกรรมการระบบการประเมินตัดสินผล และครูจำนวน 38 คนทดลองบันทึกผลการประเมินระดับชั้นเรียนข้อมูลคอมพิวเตอร์ในระบบการประเมินตัดสินผล ผลจากการดำเนินการพบว่าคณะกรรมการระบบการประเมินตัดสินผล และครูสามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง	2. ครูสามารถบันทึกคะแนนลงฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ในระบบการประเมินตัดสินผลถูกต้อง	เป็นไปตามเกณฑ์
2.ดำเนินการบันทึกข้อมูล	ร้อยละของครูที่ดำเนินการบันทึกผลการประเมินระดับชั้น	คณะกรรมการระบบการประเมินตัดสินผลและครู	ร้อยละ 100	เป็นไปตามเกณฑ์

ตาราง 14 (ต่อ)

กระบวนการ	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	ผลการดำเนินการ	เกณฑ์ที่กำหนด	ความหมาย
ผลการประเมินระดับชั้นเรียน	เรียนในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ระบบการประเมินตัดสินผล	ร่วมกันกำหนดช่วงเวลาในการดำเนินการบันทึกผลการประเมินระดับชั้นเรียนถึงวันที่ 25 มีนาคม 2551 ผลการดำเนินการปรากฏว่าครูที่ดำเนินการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2549 ตลอดช่วงชั้นที่ 1 ดำเนินการบันทึกผลการประเมินระดับชั้นเรียนลงฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์โปรแกรมการประเมินตัดสินผล		
3.การบันทึกผลสมบูรณ์หรือไม่	รูปแบบสารสนเทศในการสำรวจความสมบูรณ์ของการการบันทึกผลการตัดสินผลระดับชั้นเรียนในช่วง 1 ช่วงชั้น	คณะกรรมการระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้ดำเนินการตรวจสอบผลการบันทึกผลการประเมินระดับชั้นเรียนจากสารสนเทศในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์โปรแกรมการประเมินตัดสินผล ในวันที่ 25 มีนาคม 2551 ซึ่งระบุจำนวนนักเรียนที่มีผลการบันทึกครบทุกสดมภ์และจำนวนนักเรียนที่มีผลการบันทึกไม่ครบทุกสดมภ์ โดยเด็กชายธงชัย เฉลิมสุข ซึ่งเป็นเด็กนักเรียนโครงการ	สารสนเทศในการสำรวจบอกรายละเอียดเกี่ยวกับความไม่สมบูรณ์ในการบันทึกผลการประเมินระดับชั้นเรียนในช่วง 1 ช่วงชั้น	เป็นไปตามเกณฑ์

ตาราง 14 (ต่อ)

กระบวนการ	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	ผลการดำเนินการ	เกณฑ์ที่กำหนด	ความหมาย
		เรียนร่วมผลการประเมินการตัดสินผลระดับชั้นเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1		
4.ประสานกับครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้	ระยะเวลาที่ใช้ในการประสานกับครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้	คณะกรรมระบบการประเมินตัดสินผล ดำเนินการสำรวจผลการบันทึกผลการประเมินระดับชั้นเรียนในวันที่ 25 มีนาคม 2551 และดำเนินการประสานกับครูประจำชั้นของเด็กชายธงชัย เฉลิมสุข ขณะที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/2 ในวันที่ 25 มีนาคม 2551 โดยครูประจำชั้นได้แจ้งครูผู้สอนประจำกลุ่มสาระ และได้มาดำเนินการบันทึกผลการประเมินจนข้อมูลมีความสมบูรณ์ในวันที่ 27 มีนาคม 2551	1 วันหลังจากได้รับสารสนเทศจากการสำรวจ	เป็นไปตามเกณฑ์
5.ประมวลผลการเลื่อนช่วงชั้น	ระดับความสมบูรณ์ของผลการประมวลผลเป็นเอกสารหลักฐานประเมินผลการเรียนที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544	คณะกรรมการระบบการประเมินตัดสินผลดำเนินการประมวลการเลื่อนช่วงชั้นและตรวจสอบองค์ประกอบของเอกสารหลักฐาน (ปพ.1) ปรากฏว่า เอกสารหลักฐานที่เกิดจากการประมวลผลของ	เอกสารหลักฐานประเมินผลการเรียนที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544	เป็นไปตามเกณฑ์

ตาราง 14 (ต่อ)

กระบวนการ	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	ผลการดำเนินการ	เกณฑ์ที่กำหนด	ความหมาย
		โปรแกรม ประกอบด้วย 1. ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน 2. รหัสวิชา รายชื่อวิชา จำนวนหน่วยกิตที่เรียนตลอดช่วงชั้น 3. ผลการประเมินระดับชั้นเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ การประเมินอ่านคิดวิเคราะห์เขียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตลอดช่วงชั้น และผลการเรียนเฉลี่ยตลอดช่วงชั้น	มีความสมบูรณ์ โดยระบุ ผลการประเมินตัดสินระดับชั้นเรียนในการประเมินระดับผลการเรียน 8 กลุ่มสาระ ผลการประเมินการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียน ผลการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในช่วง 1 ช่วงชั้น ผลการเรียนเฉลี่ย (G.P.A.)	
6.สรุป/รายงานผลระบบการประเมินตัดสินผล	รูปแบบของรายงานผลการประเมินตัดสินผล	คณะกรรมการระบบการประเมินตัดสินผลดำเนินการสรุปผลการดำเนินการของระบบ ด้วยสารสนเทศของระบบที่ระบุจำนวนนักเรียนที่ได้เลื่อนช่วงชั้นและนักเรียนที่ไม่ได้เลื่อนช่วงชั้น ตามสาเหตุของการไม่ได้เลื่อนช่วงชั้น ซึ่งปรากฏว่า นักเรียนได้เลื่อนช่วงชั้น 40 คน	รายงานผลของระบบการประเมินตัดสินผล ประกอบด้วย จำนวนนักเรียนที่ได้รับการเลื่อนช่วงชั้น และผู้ที่ไม่ได้รับการเลื่อนช่วงชั้น	

จากตาราง 14 แสดงว่า ผลการดำเนินการพัฒนาระบบการประเมินตัดสินผลมีคุณภาพตามตัวบ่งชี้ความสำเร็จของระบบทุกขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 4 ผลการประเมินและปรับปรุงระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

หลังจากการดำเนินการทดลองใช้ระบบ ผู้วิจัยรวบรวมผลการดำเนินการจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และผลจากการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ดำเนินการใน 2 ส่วนคือ (1) การประเมินระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา และ (2) การปรับปรุงระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. **การประเมินระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา**

หลังจากการนำระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาไปทดลองใช้แล้ว ผู้วิจัยประเมินผลระบบ ใน 2 ส่วน คือ ประสิทธิภาพของระบบ และ การประเมินระบบในภาพรวม

ส่วนที่ 1 การประเมินประสิทธิภาพของระบบ ผู้วิจัยดำเนินการประเมินผลระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาตามเกณฑ์ในการพิจารณาประสิทธิภาพของระบบ คือ การศึกษาและเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสมรรถนะของบุคลากรในการปฏิบัติงานการประเมินผลระดับสถานศึกษาหลังทดลองใช้ระบบกับเกณฑ์ และ ผลการประเมินคุณภาพระบบจากตัวบ่งชี้ความสำเร็จในแต่ละด้าน

1. การศึกษาและเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนสมรรถนะของบุคลากรในการปฏิบัติงานประเมินผลระดับสถานศึกษาหลังทดลองใช้ระบบกับเกณฑ์

เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาประสิทธิภาพของระบบ

(1) ค่าเฉลี่ยคะแนนสมรรถนะด้านความรู้ ความเข้าใจไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70

(2) ค่าเฉลี่ยด้านทักษะปฏิบัติและด้านเจตคติ ไม่ต่ำกว่า 3.50

ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบ ปรากฏผลดังตารางที่ 15

ตาราง 15 ค่าสถิติพื้นฐาน และผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนสมรรถนะของบุคลากรในงานประเมินผลระดับสถานศึกษาหลังการทดลองใช้ระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษากับเกณฑ์ที่กำหนด (N = 13)

สมรรถนะในงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์ที่กำหนด	ความหมาย
1.ด้านความรู้ความคิด(20 ข้อ)	20	14.15	14.15 (71%)	4.94	14 (70%)	สูงกว่าเกณฑ์
2. ด้านทักษะ (10 ข้อ)	50	39.37	3.93	0.57	3.50	สูงกว่าเกณฑ์
3. ด้านคุณลักษณะ (10 ข้อ)	50	44.31	4.43	0.59	3.50	สูงกว่าเกณฑ์

จากตาราง 15 ค่าเฉลี่ยของสมรรถนะในการปฏิบัติงานประเมินผลระดับสถานศึกษาหลังการทดลองใช้ระบบในแต่ละด้าน ทั้งด้านความรู้ความคิด ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ มีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

2. ผลการประเมินคุณภาพระบบจากตัวบ่งชี้ความสำเร็จในแต่ละด้าน

เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจาณาประสิทธิภาพของระบบ คือ ผลการประเมินคุณภาพระบบจากตัวบ่งชี้ความสำเร็จในแต่ละด้าน อยู่ในระดับดี

สำหรับผลการประเมินคุณภาพระบบจากตัวชี้ความสำเร็จในแต่ละด้านพบว่า ผลการประเมินในแต่ละด้านอยู่ในระดับดี

ส่วนที่ 2 การประเมินระบบในภาพรวม

การประเมินระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในภาพรวม หลังจากนำระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาไปทดลองใช้และได้ทำการประเมินประสิทธิภาพของระบบแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในประเด็น ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม ความครอบคลุม และความพึงพอใจ

เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาคุณภาพในภาพรวมของระบบ คือ ค่าเฉลี่ยของคะแนนการประเมินระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาจากผู้เกี่ยวข้องในการใช้ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในประเด็น ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม ความครอบคลุมและความพึงพอใจ แต่ละด้านมีค่าเฉลี่ย ไม่ต่ำกว่า 3.50

ผลการประเมินระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในภาพรวม ปรากฏดังตาราง 16

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการประเมินในภาพรวมของระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษา (N = 33)

รายการประเมิน	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์ที่กำหนด	ความหมาย
1. ด้านความเป็นไปได้	15	12.71	4.23	0.72	3.50	สูงกว่าเกณฑ์
2. ด้านความเป็นประโยชน์	20	16.92	4.23	0.54	3.50	สูงกว่าเกณฑ์
3. ด้านความเหมาะสม	20	16.71	4.17	0.56	3.50	สูงกว่าเกณฑ์
4. ด้านความครอบคลุม	15	12.57	4.19	0.59	3.50	สูงกว่าเกณฑ์
5. ด้านความพึงพอใจ	15	12.86	4.28	0.56	3.50	สูงกว่าเกณฑ์
รวม	85	71.78	4.22	0.52	3.50	สูงกว่าเกณฑ์

จากตาราง 15 แสดงว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนการประเมินระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาจากผู้เกี่ยวข้องในการใช้ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในภาพรวมสูงกว่าเกณฑ์ ($\bar{X}$ = 4.22) เมื่อพิจารณาในประเด็น ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม ความครอบคลุมและความพึงพอใจ แต่ละด้านมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ($\bar{X}$ = 4.17-4.28)

2. **ผลการปรับปรุงระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา**

ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลการประเมินประสิทธิภาพของระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่ประเมิน(ร่าง)ระบบ และข้อคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในการทดลองใช้ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ผู้วิจัยปรับปรุงระบบในประเด็นต่อไปนี้

2.1 ปรับปรุงระบบการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ในบันทึกมาตรฐานรายการหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผล โดยเพิ่มระยะเวลาของกิจกรรมในการฝึกปฏิบัติ และปรับปรุงเอกสารประกอบหลักสูตร ในเรื่องการหาคุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยเพิ่มรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนในการวิเคราะห์และแทรกภาพประกอบขั้นตอนการสั่งประมวลผลของโปรแกรม เพื่อความชัดเจนในการนำไปปฏิบัติ

2.2 ปรับปรุงระบบการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ในผังกระบวนการที่ 4-5 ให้มีความชัดเจนด้านภาษา

2.3 เพิ่มเติมวิธีการใช้งานระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษาฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ทั้ง 3 ระบบให้ละเอียดยิ่งขึ้นเพื่อความเข้าใจในการนำไปปฏิบัติงานแก่ผู้นำระบบไปใช้

หลังการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยได้จัดทำคู่มือระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา (รายละเอียดดูในภาคผนวก ก) ที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนวัดอัยยิการาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ในครั้งนี้มีกระบวนการวิจัยในการดำเนินการและผลการดำเนินการสรุปได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนวัดอัยยิการาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยมีขั้นตอนของการพัฒนาระบบครั้งนี้ 4 ขั้นตอน คือ (1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (2) การออกแบบระบบ (3) การทดลองใช้ระบบ (4) การประเมินผลและปรับปรุงระบบ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษามีการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาดำเนินการใน4ส่วนคือ

1. การศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ผู้วิจัยศึกษาข้อสรุปจากร่างกรอบแนวคิดการจำแนกระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษาสรุปเป็นระบบย่อยของงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา 3 ระบบ เป็นแนวทางในการศึกษาความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก แล้วนำผลการสัมภาษณ์เชิงลึกวิเคราะห์เนื้อหาสรุปเป็นความคิดเห็นต่อระบบย่อย ในด้านความครอบคลุม และความเป็นไปได้ในการนำไปพัฒนาเป็นระบบย่อยของงานการประเมินผลระดับสถานศึกษาในบริบทสภาพการจัดการศึกษาที่เป็นจริง

2. การเขียนคำอธิบายลักษณะงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ผู้วิจัยศึกษาขอบข่ายงานประเมินผลระดับสถานศึกษาโดยละเอียดเพื่อสังเคราะห์เป็นคำอธิบายลักษณะงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา แล้วดำเนินการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 5 คน โดยประยุกต์วิธีการรวบรวมข้อมูลจากเทคนิคเดลฟาย แล้วนำผลการสอบถามวิเคราะห์เนื้อหาสรุปเป็นความคิดเห็นต่อคำอธิบายลักษณะงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในแต่ละระบบย่อย ในด้าน ภาษา ความครอบคลุม ความเป็นไปได้

ในการนำไปพัฒนาเป็นระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในบริบทสภาพการจัดการศึกษาที่เป็นจริง

3. การกำหนดสมรรถนะของบุคลากรในงาน ผู้วิจัยศึกษาคำอธิบายลักษณะงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ที่ได้จากการศึกษาในส่วนที่ 2 นำมาสร้างเป็นแบบสอบถามชนิดประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับระดับความเหมาะสมของสมรรถนะงานประเมินผลระดับสถานศึกษาจากครูที่รับผิดชอบงานการวัดผลประเมินผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี โรงเรียนละ 1 คน รวมจำนวนครูที่ตอบแบบสอบถามสมบูรณ์ จำนวน 33 คน ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้เสนอในรูปค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. การศึกษาวัฒนธรรมในองค์กร ผู้วิจัยศึกษาวิสัยทัศน์ พันธกิจของถานศึกษาเพื่อสังเคราะห์ค่านิยมในองค์กรซึ่งเป็นแนวปฏิบัติที่สำคัญในการปฏิบัติงานขององค์กร ศึกษาสภาพแวดล้อมขององค์กร ผู้นำในองค์กร และประเพณี แล้วนำผลการสังเคราะห์ที่ได้มาสรุปเป็นวัฒนธรรมในองค์กร ดำเนินการสร้างข้อคำถามที่สอบถามเกี่ยวกับค่านิยม สภาพแวดล้อมขององค์กร ผู้นำในองค์กร และประเพณีปฏิบัติเกี่ยวกับการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในงานและการมีส่วนร่วม เพื่อตรวจสอบเกี่ยวกับการยอมรับ/การรับรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรของสถานศึกษา จากบุคลากรในโรงเรียนวัดอัยยิการาม จำนวน 38 คน เพื่อสรุปเป็นวัฒนธรรมในองค์กรของสถานศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้เสนอในรูปค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

การดำเนินการในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่รับผิดชอบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ร่วมกันนำผลจากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มาจัดทำ(ร่าง)ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยระบบย่อย 3 ระบบ ได้แก่ ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้ และระบบการประเมินตัดสินผล แล้วดำเนินการประเมิน(ร่าง)ระบบและปรับปรุงระบบก่อนนำไปทดลองใช้

1. (ร่าง)ระบบระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยระบบย่อย 3 ระบบ ได้แก่ ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้ และระบบการประเมินตัดสินผล ที่เขียนขึ้นในแต่ละระบบย่อยประกอบด้วย ผังกระบวนการดำเนินการ วิธีการ ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ เกณฑ์หรือระดับคุณภาพความสำเร็จ และบันทึกมาตรฐานของระบบ หลังจากสร้างโครงร่างระบบแล้ว ผู้วิจัยสังเคราะห์ตัวบ่งชี้จากวิธีการมาตรฐานของระบบ แล้วนำตัวบ่งชี้มาสร้างแบบสอบถาม เป็นแบบประเมินความสอดคล้องของตัวบ่งชี้กับวิธีการมาตรฐาน มาให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้อง แล้ววิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้เสนอในรูปค่าดัชนีความสอดคล้อง

2. ผู้วิจัยนำ(ร่าง)ระบบที่ผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องของตัวบ่งชี้กับวิธีการมาตรฐาน

มาให้ผู้เชี่ยวชาญด้านงานการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาระบบ และการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมในแต่ละองค์ประกอบของระบบ แล้ววิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมเสนอในรูปค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้ระบบ

ผู้วิจัยและผู้รับผิดชอบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา โรงเรียนวัดอัยยิการาม จำนวน 13 คน นำ(ร่าง)ระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้น มาดำเนินการตามวิธีการมาตรฐานของระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาทั้ง 3 ระบบย่อย โดยดำเนินการที่โรงเรียนวัดอัยยิการาม ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 การดำเนินทดลองใช้ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาครั้งนี้ บุคลากรในสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการ กลไกในการควบคุมคุณภาพการดำเนินการแต่ละขั้นตอนของการทดลองใช้ระบบ ได้แก่การติดตามงานเพื่อตรวจสอบผลการปฏิบัติจริงกับตัวบ่งชี้ความสำเร็จและเกณฑ์หรือระดับคุณภาพความสำเร็จ ผลการทดลองใช้ระบบจึงนำเสนอผลการดำเนินการกับตัวบ่งชี้ความสำเร็จในแต่ละขั้นตอนของวิธีการมาตรฐานของระบบ จำแนกตามระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ผลการนำเสนอใช้จำนวน ร้อยละ ค่าสถิติพื้นฐาน การทดสอบทางสถิติ หรือ อื่น ๆ ตามตัวบ่งชี้ความสำเร็จของระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงระบบ

การประเมินระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ดำเนินการ 2 ส่วน คือ การประเมินประสิทธิภาพของระบบและการประเมินระบบในภาพรวม

1. การประเมินประสิทธิภาพของระบบ ใช้วิธีการศึกษาและเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสมรรถนะของบุคลากรในการปฏิบัติงานประเมินผลระดับสถานศึกษาหลังทดลองใช้ระบบกับเกณฑ์ 3 รายการ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยคะแนนสมรรถนะด้านความรู้ความคิด ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ค่าเฉลี่ยด้านทักษะและด้านคุณลักษณะ ไม่ต่ำกว่า 3.50 และ ผลการประเมินคุณภาพระบบจากตัวบ่งชี้ความสำเร็จในแต่ละด้านอยู่ในระดับดี

2. การประเมินระบบในภาพรวม ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามชนิดประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในการใช้ระบบด้านประเด็น ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม ความครอบคลุม และความพึงพอใจ ผลการประเมินที่ได้เทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด คือ ค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.50

ส่วนการปรับปรุงระบบพิจารณาจากเกณฑ์ในการพิจารณาประสิทธิภาพของระบบ ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินโครงร่างระบบ และข้อคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในการใช้ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

สรุปผลการวิจัย

1. **การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน**

ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา พบว่า ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้ ระบบการประเมินตัดสินผล เป็นระบบย่อยที่มีความครอบคลุมในงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา และระบบมีความเป็นไปได้ในการนำไปพัฒนาเป็นระบบย่อยของงานการประเมินผลระดับสถานศึกษาในบริบทสภาพการจัดการศึกษาที่เป็นจริง

ผลการเขียนคำอธิบายลักษณะงานประเมินผลระดับสถานศึกษา พบว่า คำอธิบายลักษณะงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ประกอบด้วย ชื่อระบบ บทบาทหลัก ผู้บังคับบัญชาโดยตรง โครงสร้างสายงาน ผู้รับผิดชอบ หน้าที่หลัก ลักษณะงานที่ปฏิบัติ คุณสมบัติที่จำเป็นในการปฏิบัติด้านการศึกษา การอบรม คุณลักษณะเกี่ยวกับสมรรถนะที่จำเป็น และมาตรฐานงาน โดยผลการตรวจสอบการเขียนคำอธิบายลักษณะงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยการประเมินความเหมาะสมด้านภาษา ความครอบคลุม ความเป็นไปได้ พบว่า ภาษาที่ใช้เขียนคำอธิบายลักษณะงานประเมินผลระดับสถานศึกษาสามารถสื่อความได้ดี หน้าที่หลักและลักษณะงานที่ปฏิบัติของระบบย่อยทั้ง 3 ระบบ มีความครอบคลุมในงานประเมินผลระดับสถานศึกษา และ มีความเป็นไปได้ในการนำไปพัฒนาเป็นระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในบริบทสภาพการจัดการศึกษาที่เป็นจริง

ผลการศึกษาสมรรถนะของบุคลากรในการปฏิบัติงาน จำแนกเป็น 3 ระบบ คือ ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้ และ ระบบการประเมินตัดสินผล ในแต่ละระบบบุคลากรต้องมีสมรรถนะด้านความรู้ความคิด ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ ดังนี้ (1) ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ บุคลากรของระบบควรเป็นผู้มีสมรรถนะด้านความรู้ความคิด ได้แก่ หลักการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ หลักการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ หลักการแปลผลคุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ สมรรถนะด้านทักษะ ได้แก่การสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ การใช้คอมพิวเตอร์ประมวลผลคุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ในโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS การแปลผลคุณภาพ

เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ จาก Print out ของโปรแกรม และสมรรถนะด้านคุณลักษณะ ได้แก่ความรอบคอบในการบันทึกข้อมูลเพื่อวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์ ความซื่อสัตย์ในการแปลผลคุณภาพเครื่องมือ จรรยาบรรณในการนำเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ไปใช้ การมีจิตสาธารณะ(จิตบริการ)แก่ผู้รับบริการ (2) ระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้ บุคลากรของระบบควรเป็นผู้มีสมรรถนะด้านความรู้ความคิด ได้แก่หลักเกณฑ์ในการเทียบโอนผลการเรียน มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี สมรรถนะด้านทักษะ ได้แก่ การใช้คอมพิวเตอร์ในโปรแกรมพื้นฐาน และสมรรถนะด้านคุณลักษณะ ได้แก่ จิตบริการแก่ผู้รับบริการ (3) ระบบการประเมินตัดสินผล บุคลากรของระบบควรเป็นผู้มีสมรรถนะด้านความรู้ความคิด ได้แก่หลักการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับเกณฑ์การผ่านช่วงชั้นและจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เอกสารหลักฐานการศึกษา สมรรถนะด้านทักษะ ได้แก่ การบันทึกข้อมูลลงระบบฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ และสมรรถนะด้านคุณลักษณะ ได้แก่ ความละเอียดรอบคอบในการทำงาน ความรับผิดชอบในการทำงานให้เป็นปัจจุบัน

ผลการศึกษาวัฒนธรรมในองค์กร พบว่า โรงเรียนวัดอัยยิการามเป็นองค์กรที่ให้คุณค่าในด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ และเน้นการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในองค์กร

2. ผลการออกแบบระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

การอออกแบบระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อออกแบบระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาตามแนวคิดของระบบควบคุมคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วย ผังกระบวนการ วิธีการมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ เกณฑ์หรือระดับคุณภาพความสำเร็จ และบันทึกที่เป็นมาตรฐาน

ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของตัวบ่งชี้กับวิธีการมาตรฐานของระบบด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง พบว่า ตัวบ่งชี้มีความสอดคล้องกับวิธีการมาตรฐานของระบบทุกรายการทุกระบบย่อย

ผลการประเมิน(ร่าง)ระบบในแต่ละองค์ประกอบของระบบ พบว่า (ร่าง)ระบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ

ผลการปรับปรุง(ร่าง)ระบบก่อนนำไปทดลองใช้ได้ปรับปรุงภาษาในผังกระบวนการดำเนินการในระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ในกระบวนการที่ 4 การสำรวจความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะ และ กระบวนการที่ 5 พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ ปรับปรุงบันทึกมาตรฐาน ด้านเอกสารหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ โดยปรับการดำเนินการฝึกอบรมที่เน้นการปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน และปรับปรุงเอกสารประกอบหลักสูตรโดยเพิ่มเติมรูปภาพขั้นตอนการดำเนินการหาคุณภาพเครื่องมือประเมินผลตามโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

3. **ผลการทดลองใช้ระบบ**

การดำเนินการนำระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษาไปทดลองใช้ ผลการทดลองใช้เป็นการเสนอผลการดำเนินการกับตัวบ่งชี้ความสำเร็จในแต่ละกระบวนการของระบบในงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ดังนี้

ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ มีกระบวนการในการพัฒนาระบบ 9 ขั้นตอน ผลลัพธ์ในการดำเนินการมีคุณภาพตามตัวบ่งชี้ความสำเร็จ 7 กระบวนการ ผลลัพธ์ของกระบวนการไม่มีคุณภาพตามตัวบ่งชี้ความสำเร็จและต้องทำการปรับปรุง 2 กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการที่ 5 ในบันทึกมาตรฐานของระบบโดยดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ให้มีความชัดเจนในทฤษฎีพื้นฐานรองรับ และกระบวนการที่ 7 สร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ โดยเพิ่มจำนวนข้อสอบ/รายการประเมินกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่วัดคุณลักษณะด้านความรู้ ให้เป็นไปตามเกณฑ์ ซึ่งกำหนดให้มาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังละ 5 ข้อ

ระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้ มีกระบวนการในการพัฒนาระบบ 5 ขั้นตอน ผลลัพธ์ในการดำเนินการมีคุณภาพตามตัวบ่งชี้ความสำเร็จทุกกระบวนการ

ระบบการประเมินตัดสินผล มีกระบวนการในการพัฒนาระบบ 6 ขั้นตอน ผลลัพธ์ในการดำเนินการมีคุณภาพตามตัวบ่งชี้ความสำเร็จทุกกระบวนการ

4. **ผลการประเมินผลและปรับปรุงระบบ**

4.1 ผลการประเมินระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ด้านประสิทธิภาพของระบบ พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนสมรรถนะของบุคลากรในการปฏิบัติงานการประเมินผลระดับสถานศึกษาหลังทดลองใช้ระบบกับเกณฑ์ที่กำหนดพบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจมีค่าเท่ากับ 71% สูงกว่าเกณฑ์ 70% ด้านเจตคติมีค่าเท่ากับ 4.43 อยู่ในระดับมาก สูงกว่าเกณฑ์ 3.50 และด้านทักษะปฏิบัติมีค่าเท่ากับ 3.93 อยู่ในระดับมาก สูงกว่าเกณฑ์ 3.50 ส่วนผลการประเมินคุณภาพระบบจากตัวบ่งชี้ความสำเร็จในแต่ละด้านพบว่ามีคุณภาพดับดับดีทุกรายการ สำหรับผลการประเมินระบบในภาพรวม ซึ่งพิจารณาด้านความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม ความครอบคลุม และความพึงพอใจ พบว่า ค่าเฉลี่ยผลการประเมินระบบในภาพรวมในประเด็นความเป็นไปได้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 อยู่ในระดับมาก ความเป็นประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 อยู่ในระดับมาก ความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 อยู่ในระดับมาก ความครอบคลุมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 อยู่ในระดับมาก และความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 อยู่ในระดับมาก สูงกว่าเกณฑ์ 3.50 ทุกรายการประเมิน

4.2 ผลการปรับปรุงระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากการประเมินประสิทธิภาพของระบบ ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่ประเมิน(ร่าง)ระบบ และข้อคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผู้วิจัยได้ปรับปรุงระบบ ดังต่อไปนี้ ปรับปรุงแผนผังการดำเนินการในระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ให้มีความชัดเจนในการดำเนินการ เพิ่มระยะเวลาของกิจกรรมฝึกอบรมในหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ ในระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ให้กิจกรรมกับระยะเวลามีความสัมพันธ์กัน ปรับปรุงเอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ในเนื้อหาการหาคุณภาพด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยเพิ่มรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินการของคำสั่งวิเคราะห์ผลและการแทรกภาพขั้นตอนการดำเนินการของโปรแกรมเพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ให้ดียิ่งขึ้น และได้จัดทำคู่มือระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ซึ่งสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยในการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ผู้วิจัยพบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจในการอภิปรายผล ดังนี้

1. **ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา**

การพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในครั้งนี้ ดำเนินการโดยบุคลากรในหน่วยงาน ซึ่งผลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบงานโดยบุคลากรในหน่วยงานนั้น พบว่า ส่วนใหญ่ไม่ได้ผลและอาจก่อให้เกิดความท้อถอยในการทำงานมากขึ้น (สุวิมล ว่องวาณิช.2543: 202) แต่จากผลการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนวัดอัยยิการามในครั้งนี้ ปรากฏว่าการดำเนินการพัฒนาระบบในแต่ละขั้นมีผลการปฏิบัติสอดคล้องกับเกณฑ์หรือระดับความสำเร็จที่กำหนดไว้ สะท้อนให้เห็นปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา 4 ด้าน คือ

1.1 การดำเนินการพัฒนาระบบโดยคำนึงถึงวัฒนธรรมในองค์กร เนื่องจากวัฒนธรรมในองค์กรเป็นวิถีการทำงานของทุกคนในองค์กรที่ยึดถือร่วมกัน เป็นพฤติกรรมที่บุคคลได้เรียนรู้จากกลุ่มบุคคลในองค์กร ซึ่งจะเป็นการกำหนดระบบการทำงานของบุคลากรแต่ละองค์กร องค์กรที่ปลูกฝังสร้างเอกลักษณ์ในการทำงานให้กับบุคลากรในองค์กรจะมีวัฒนธรรมที่แข็งแกร่ง ในทางตรงข้ามองค์กรที่มีวัฒนธรรมเชิงลบ ต้องดำเนินการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมในองค์กร (ประพันธ์ โรจนจันทร์. 2543 : 18) โรงเรียนวัดอัยยิการาม เป็นองค์กรที่มีวัฒนธรรมในองค์กรที่เน้นการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในงาน และการมีส่วนร่วม

ในการดำเนินงาน วัฒนธรรมดังกล่าวจึงเอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาระบบงาน ประกอบกับมีผู้บริหารสถานศึกษาคอยติดตามและตรวจสอบผลงานในแต่ละขั้นตอนของระบบ วิถีการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนจึงเป็นการมุ่งผลสัมฤทธิ์ให้ได้ตามเกณฑ์บ่งชี้คุณภาพความสำเร็จในแต่ละด้าน ซึ่งเป็นการหล่อหลอม ขัดเกลาให้ทุกคนที่ทำงานในองค์กรเห็นคุณค่าร่วมกัน การดำเนินการตามวิถีของวัฒนธรรมจึงเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาระบบงาน

1.2 การพัฒนาระบบที่เน้นการพัฒนาคนควบคู่ไปกับการพัฒนาระบบ โดยอาศัยแนวคิดในการวิเคราะห์งานให้บุคคลรู้จักงาน บทบาทของงานที่รับผิดชอบ และสมรรถนะที่จำเป็นที่ทำให้งานมีความเป็นพลวัตด้วยการพัฒนาคนให้มีความสามารถตามสมรรถนะหลักของระบบงาน ส่งผลให้บุคลากรในหน่วยงานมีความเข้าใจในงานและขั้นตอนในการพัฒนาระบบงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับนักการศึกษาหลายท่าน ที่ให้ความสนใจกับการพัฒนาสมรรถนะเพื่อให้บุคคลสามารถดำเนินการตามงานที่ปฏิบัติได้ เช่น การเสริมสร้างสมรรถนะทางการวิจัยเพื่อให้นักศึกษาพยาบาลสามารถดำเนินการวิจัยในวิชาชีพ (อัจริยา วิชาวิวัฒน์. 2544) การเสริมสร้างสมรรถภาพในการสร้างและพัฒนาคณะทำงานเพื่อให้บุคลากรฝ่ายกิจการนักศึกษาสถาบันราชภัฏสามารถสร้างและพัฒนาคณะทำงาน (จุไร ชุมนุม. 2538) การเสริมสร้างสมรรถภาพการบูรณาการจริยธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้ครูมัธยมสามารถบูรณาการจริยธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (วิเชียร อินทรสมพันธ์. 2546) สำหรับการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในครั้งนี้ ต้องการบุคลากรที่มีสมรรถนะด้านความรู้ความคิด ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะที่เอื้อต่อการทำงานของระบบงานประเมินระดับสถานศึกษา ใน 3 ระบบย่อย โดยในสมรรถนะใดที่จำเป็นต้องเสริมสร้างด้วยการฝึกอบรม ได้ดำเนินการจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการส่งผลให้บุคลากรในระบบงานมีความรู้ความคิดสามารถดำเนินงานในระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 การพัฒนาระบบเป็นการดำเนินการควบคู่กับการทำงานปกติของบุคลากร พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 กำหนดให้สถานศึกษาดำเนินการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดให้สถานศึกษาดำเนินการวัดและประเมินผลผู้เรียนอย่างโปร่งใส บริสุทธิ์ ยุติธรรม การดำเนินการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาจึงเป็นงานที่ต้องดำเนินการให้เป็นรูปธรรม สามารถตรวจสอบได้ เพื่อประโยชน์แก่สถานศึกษาและนักเรียนในสถานศึกษา รวมทั้งผลการดำเนินการของระบบส่งผลให้บุคลากรได้รับสารสนเทศที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรในสถานศึกษาจึงเห็นความสำคัญและให้ความร่วมมือในการดำเนินการอย่างยิ่ง ประกอบกับการ

ดำเนินการพัฒนาระบบเป็นการดำเนินการในขณะที่บุคลากรปฏิบัติงานตามปกติ จึงไม่เป็นการสร้างภาระและความยุ่งยากให้แก่บุคลากร

1.4 ผู้วิจัยเป็นบุคลากรภายในสถานศึกษา การที่ผู้วิจัยเป็นบุคลากรภายในสถานศึกษาจึงส่งผลให้เกิดความคุ้นเคยในการดำเนินการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินการจึงเป็นไปด้วยดี ประกอบกับการได้รับการยอมรับและการตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ปัจจัยเหล่านี้จึงส่งผลให้บุคลากรในสถานศึกษาให้ความร่วมมือในการดำเนินการพัฒนาระบบอย่างดียิ่ง

2. **ผลการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา**

การพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ที่พัฒนาเป็นโปรแกรมงานประเมินผลระดับสถานศึกษา เป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้บุคลากรมีความกระตือรือร้นและไม่เบื่อหน่ายในการจัดเก็บข้อมูลของผู้เรียน เนื่องจากระบบเป็นโปรแกรมที่เอื้อประโยชน์ทั้งด้านการบันทึกข้อมูล ซึ่งเป็นการลดภาระงานของบุคลากรในด้านเอกสาร ให้บริการผู้สอนในการจัดการทดสอบบนเว็บเพจ ซึ่งสามารถดำเนินการสอบได้เป็นรายบุคคล และรายกลุ่ม โดยไม่สิ้นเปลืองกระดาษหรือวัสดุสิ่งพิมพ์ ประกอบกับนักเรียนได้ทราบผลการประเมินในทันที และให้สารสนเทศจากการจัดสอบด้วยการรายงานระดับคุณภาพของผู้เรียนรายบุคคลและระดับคุณภาพของการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ซึ่งสะท้อนถึงคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนระดับชั้นเรียน ทำให้โรงเรียนมีข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ที่เอื้อต่อการส่งเสริมหรือซ่อมเสริมผู้เรียนรายบุคคล และ การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน

3. **เหตุและผลในการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาเฉพาะช่วงชั้นที่** 1

การดำเนินงานวัดและประเมินผลระดับสถานศึกษาเป็นภารกิจที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แต่จากผลการสำรวจในขั้นพื้นฐานพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ดำเนินการในงานประเมินผลระดับสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและครอบคลุมในภารกิจ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา แต่การดำเนินการดังกล่าวเป็นการดำเนินการพัฒนาระบบงานบนฐานแนวคิดที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาค้นคว้าจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การทดลองใช้ระบบจึงเป็นการศึกษานำร่อง (Pilot study) เพื่อศึกษาประสิทธิผลที่ได้จากแนวคิดในการพัฒนาระบบงาน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยและการอภิปรายผล สามารถนำเสนอข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะในการนำระบบไปใช้

1. ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาพัฒนาขึ้นในบริบทของโรงเรียนวัดอัยยิการามที่มีวัฒนธรรมในองค์กรที่เน้นการมุ่งผลสัมฤทธิ์และการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาระบบงาน สถานศึกษาที่มีความสนใจในการนำระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาไปพัฒนา จึงควรศึกษาวัฒนธรรมในองค์กรของหน่วยงานแล้วดำเนินการส่งเสริมหรือปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมในองค์กรให้เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาระบบ

2. ในการดำเนินการระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ กระบวนการฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ ต้องวางแผนในการดำเนินการให้รอบคอบ เพราะบุคลากรต้องปฏิบัติงานตามปกติในขณะอบรมและต้องใช้นักเรียนเป็นกลุ่มเป้าหมายในการหาคุณภาพเครื่องมือประเมินผล ซึ่งอาจจะสร้างความเครียดกับภาระงานฝึกปฏิบัติแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้

3.ในกระบวนการฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ต้องอาศัยวิทยากรที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสร้างเครื่องมือประเมินผลเป็นอย่างดี จึงสามารถให้ข้อเสนอแนะวิพากษ์วิจารณ์ผลการสร้างเครื่องมือประเมินการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาเครื่องมือและเสริมสร้างทักษะแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

4. ระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นนี้เป็นระบบที่ได้ดำเนินการพัฒนาและออกแบบระบบให้ใช้งานในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ บุคลากรที่เป็นคณะทำงานในระบบควรมีความคล่องในการใช้คอมพิวเตอร์พื้นฐาน ประกอบกับผู้ใช้ระบบคอมพิวเตอร์ต้องดำเนินการผ่านคอมพิวเตอร์ ดังนั้นในการนำระบบไปใช้จึงควรเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการใช้คอมพิวเตอร์พื้นฐานเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินการตามระบบ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ในการดำเนินการทดลองใช้ระบบครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเฉพาะในช่วงชั้นที่ 1 ควรนำรูปแบบและวิธีการพัฒนาระบบไปใช้พัฒนางานประเมินผลระดับสถานศึกษาทั้งโรงเรียน เพื่อให้ได้สารสนเทศครอบคลุมทั้งระบบ

2. เนื่องจากการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เป็นกรณีศึกษา ควรได้มีการนำหลักการและแนวคิดการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษาจากวิจัยนี้ไปขยายโดยดำเนินการเต็มรูปแบบ เพื่อให้ได้รูปแบบที่นำผลวิจัยไปใช้กับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียน เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)

กริช สืบสนธิ์. (2538). **วัฒนธรรมและพฤติกรรมการสื่อสารในองค์กร**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เกศริน มนูญผล. (2544). **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อเสริมสมรรถภาพด้านการจัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์ที่สอดคล้องกับท้องถิ่น**.ปริญญานิพนธ์กศ.ด.(การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

จิระจิตต์ ราคา. (2542) **เอกสารการสอนชุดวิชาการวางแผนบุคลากร การกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและการเลือกสรร หน่วยที่ 7**. พิมพ์ครั้งที่ 20. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

จิรศักดิ์ จิยะจันทน์.(2540). **การบริหารเชิงกลยุทธ์และกรณีศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา.

จุไร ชุมนุม. (2538). **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพของบุคลากรฝ่ายกิจการนักศึกษา**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด.(การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร

ชวาล แพรัตกุล. (2518). **เทคนิคการวัดผล**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.

ไชยรัตน์ ปราณี (2545). **การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด.(การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

โชติ เพชรชื่น. (2533). **เทคนิคการติดตามงาน**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.

ณรงค์ พิมสาร. (2536). **การพัฒนาระบบการติดตามงานโครงการการศึกษานอกโรงเรียนแบบทางไกลของกรมการศึกษานอกโรงเรียน**. ปริญญานิพนธ์กศ.ด.(เทคโนโลยีการศึกษา) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

ทองสุข วันแสน . (2537). **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอาชีพการทอผ้าไหมมัดหมี่สำหรับประชาชนในชนบท**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด(การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร

ธงชัย สันติวงษ์. (2546). **การบริหารทรัพยากรมนุษย์**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : บริษัทประชุมช่าง

บุญชม ศรีสะอาด. (2532). "วิเคราะห์อำนาจจำแนก" **วารสารการวัดผลการศึกษา**. 11(31) : 39-48.

บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2547). **การวัดประเมินการเรียนรู้ (การวัดประเมินแนวใหม่)**. (เอกสารประกอบการเรียนวิชาวัดผล 401). กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2540). **รวมบทความการวิจัย การวัดและประเมินผล**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

ประพันธ์ โรจนจันทร์. (2543). **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับระบบคุณภาพของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม(อุตสาหกรรมศึกษา) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

บุญเรียง ขจรศิลป์. (2539). **วิธีวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: พีเอ็นการพิมพ์.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : มปท.

พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2538). **การพัฒนาระบบการประเมินตนเองในการใช้หลักสูตรสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด.(การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

ไพบูลย์ เปานิล. (2543). **การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาโปรแกรมวิชาเทคโนโลยีการศึกษา สถาบันราชภัฏ**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

ไพฑูรย์ ศรีฟ้า. (2544). **การพัฒนาระบบการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทย**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

ไพศาล หวังพานิช. (2542). “การวัดและประเมินผลการเรียน,” **วารสารการวัดผลการศึกษา**. 24(71) : 1-22.

ฟาฏินา วงศ์เลขา. (2546,มกราคม). “National Test : การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ,” **วารสารวิชาการ**. 6(1) : 43-48.

ภัทรา นิคมานนท์. (2540). **การประเมินผลการเรียน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัทอักษราพิพัฒน์.

ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศาสนติ์ และ ประวิต เอราวรรณ์. (2547). **รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการการวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คลังนานา.

เยาวดี วิบูลย์ศรี. (2540). **การวัดผลและการสร้างแบบสอบผลสัมฤทธิ์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2534). **ทฤษฎีการประเมิน**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รวีวัตร สิริภูบาล (2543). **การพัฒนาระบบฝึกอบรมครูเชิงทักษะปฏิบัติ**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

รุจโรจน์ แก้วอุไร. (2543). **การพัฒนาระบบการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายใยแมงมุม**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด.(เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2543). **เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุวีริยาสาส์น.

ลัดดา ผลวัฒนะ (2547). **การพัฒนาระบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม**.ปริญญานิพนธ์ กศ.ด.(เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

วัลลภ กันทรัพย์. (2535). **การประเมินตนเองเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

วิเชียร พันธ์เครือบุตร. (2548). **ระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.

วิเชียร อินทรสัมพันธ์. (2546). **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการบูรณาการจริยธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับครูมัธยมศึกษา**. ปริญญานิพนธ์กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร).กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

วิริยะ วงศ์เลาหกุล. (2543). **การพัฒนาแบบจำลองระบบมหาวิทยาลัยเสมือนจริง**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด.(เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2543). **รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินการเรียนรู้ : ข้อเสนอเชิงนโยบาย**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

-------- . (2543, มกราคม-เมษายน). การประเมินการเรียนรู้ : ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย. **วารสารวิธีวิทยาการวิจัย**. 13(1) : 82-98.

ศิริพงษ์ เศาภายน. (2546). **การบริหารทรัพยากรมนุษย์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพ ฯ : บริษัทบุ๊ค พอยท์

ส. วาสนา ประวาลพฤกษ์. (2543). **ระบบการวัดและประเมินผลผู้เรียนระดับอุดมศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดอรุณการพิมพ์.

-------- . (2544). **หลักการและเทคนิคการประเมินทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บริษัทเดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์ จำกัด.

สมชาย หิรัญกิตติ. (2542). **การบริหารทรัพยากรมนุษย์**. กรุงเทพฯ : บริษัท ธีระฟิล์ม และไซเท็กซ์

สมนึก ภัททิยธนี. (2541). **การวัดผลการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ประสานการพิมพ์

สมยศ นาวีการ.(2538). **การบริหารเชิงกลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ**. กรุงเทพฯ : นำอักษรการพิมพ์

สมบูรณ์ ตันยะ. (2545). **การประเมินทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น

สมบูรณ์ สงวนญาติ. (2534). **เทคโนโลยีการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ :กรมการฝึกหัดครู.

สวัสดิ์ สุคนธรังสี. (2538). **หลักการกำหนดระดับตำแหน่งและอัตราเงินเดือน**. กรุงเทพ ฯ : สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์.

สถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้. (2548). **เรียนรู้...สู่คุณภาพสถานศึกษา โครงการระบบดีโรงเรียนมีคุณภาพ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ หจก.เจเอ็นที.

สำนักงานทดสอบทางการศึกษา,กรมวิชาการ. (2545). **การประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค.

สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา. (2548). **รายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปด้านการเรียนรู้เมื่อสิ้นสุดปีการศึกษา 2548**. มปท.

สำลี ทองทิว. (2539). **"การวิเคราะห์หลักสูตร" เอกสารประกอบการสอนหลักการสร้างหลักสูตรและวิเคราะห์หลักสูตร**. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำเริง บุญเรืองรัตน์. (2529). **ทฤษฎีการวัดและประเมินผลการศึกษา**. ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพ ฯ : สำนักพิมพ์สยามศึกษา

สุภาพร พิศาลบุตร. (2548). **การวิเคราะห์งาน**.กรุงเทพฯ:โครงการศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

สุนันท์ ศลโกสุม. (2545). แนวทางการวัดและประเมินผลกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. **วารสารการวัดผลการศึกษา**. 23(69) : 1-13.

สุเมธ งามกนก. (2549). **หลักสูตรฝึกอบรมเพิ่มอำนาจในการทำงานเพื่อพัฒนาสมรรถนะของเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน กระทรวงศึกษาธิการ**.ปริญญานิพนธ์กศ.ด. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

สุรินทร รัฐเลิศกานต์. (2540). **เทคนิคการเขียนคำอธิบายลักษณะงาน**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุริยา เหมตะศิลป์. (2537) **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพในการพัฒนาหลักสูตรแบบมีฐานมาจากระดับโรงเรียน สำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด.(การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

สุธาสินี บุญญาพิทักษ์. (2545). **การพัฒนาหลักสูตรครูนักวิจัยในชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู**.ปริญญานิพนธ์กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2543). **ระบบการประเมินผลภายในของสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดอรุณการพิมพ์.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2534). “ยุทธศาสตร์การติดตามงาน,” **ในราชบัณฑิตยสถาน เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารี**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

อมลวรรณ วีระธรรมโม. (2547). **การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการพยาบาลด้านการส่งเสริมสุขภาพเด็ก สำหรับนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด.(การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ :มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร

อรนุช อยู่ทิม และคณะ (2546, มกราคม) “การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในชั้นเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544”. **วารสารวิชาการ**. 6(1) : 9-26.

อังคณา ตุงคะสมิต. (2550). **การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านนาศรีดงเค็ง จังหวัดขอนแก่น**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด.(การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

อัจริยา วัชราวิวัฒน์. (2544) **การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางการวิจัยสำหรับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด.(การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

Carrell , Michael. and Kuzmits, Frank E. (1983). Personnel : **Human Resource Management**.2nd ed. Merrill Publishing Company

Dessler, Gary. (1994). **Human Resource Management** .6 th ed. Prentice Hall internation, Inc.

Dessler, Hary. (1999). **Essential of Humam Resource Management**. New Jersey:Prentice-Hall,Inc.

Ebel and Frisbie D.A. (1986). **Essential of Educational Measurement**. Englewood Cliffs, N. J:Printice-Hall.

Filbeck, Robert. (1974) ***Systems in Teaching and Learning***. **Lincon , Nebrasksa**. Professional Educators Publications.

Flippo, E.B. (1971). **Principles of Personnel Management**. New York: McGraw Hill Company.

Ghorpade,J. (1988). **Job analysis** : A handbook for the Human Resource Director. New Jersey : Prentice Hall, Englewood Cliff.

Good, Carter V. (1973). **Book Title**. City : Publisher.

Grounlund N.E.; Linn, R.L. (1990). **Measurement and Evaluation in Teaching**. 6 th Ed. New York: Macmillan Publishing Company.

Harris Michael, (1997). **Human Resource Management***: A Practical Approach*. London : Harcourt Brace & Company.

Hicks, Herbert G. (1972). **The Management of Oragnization : a System and Human Resources Approach**. 2 nd ed. New York : Mc Graw-Hill.

Hellriegel ,D,.J. W. Slocum , Jr. and R.W. Woodman. (1995). **Organizational Behavior**.7th ed. New Jersey : Prentice-Hall.

Kindred, Alton R. (1980). **Data System and Management : Introduction to System Analysis and Design**. 2 nd ed. New Jersey : Prentice Hall.

Lucus, Henry C. Jr. (1985). **The Analysis Design and Implementation of Information Systems**. 3 rd ed. New York : McGraw-Hill.

Middlemist, D.R. & Other. (1983). **Personnel Management, Jobs, People and Ligic**.New York : Englewood Cliffs. Prentice-Hall.

Mondy,R. Wayne, Robert M.Noe and Shane R. Premeaux.(1999). **Human Resource Management**. 7 th ed. New Jersey: Prentice Hall, Inc.

Ossenbruggen,Pual J. (1994). **Fundamental Principles of Systems Analysis and Decition Makin***g*. New York: John Wiley & sons, Inc.

Silver, Gerald A. and Silver, Joan B. (1976**). Introduction to System Analysis**. Newjersey: Prentice-Hall Inc.

Water Dick , Lou carey and James O. Carey. (2001). **The Systematic Design of Instructio** 5 th.ed. Addison-Wesley Educational Publishers Inc.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
คู่มือการใช้ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

คู่มือการใช้ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริยุภา พูลสุวรรณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดิลก ดิลกานนท์
ว่าที่ร้อยตรี ดร. มนัส บุญประกอบ

พัฒนาโดย
นางสาวไอลดา คล้ายสำริด
นิสิตปริญญาเอก การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(ก)

คำนำ

คู่มือการใช้ระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษา นี้เป็นเอกสารที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นสำหรับการดำเนินการทดลองใช้ระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษา การพัฒนาระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษานี้พัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองการปฏิบัติงานตามบทบาทการประเมินผลระดับสถานศึกษาของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 2 ด้าน คือ การดำเนินการประเมินเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้เป็นรายชั้นปีหรือปลายภาคและเมื่อสิ้นสุดช่วงชั้นตามมาตรฐานการเรียนรู้และการดำเนินการนำผลการประเมินรายช่วงชั้นไปพิจารณาตัดสินการเลื่อนช่วงชั้น โดยมีขั้นตอนของการพัฒนาระบบ 4 ขั้นตอน คือ (1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (2) การออกแบบระบบ (3) การทดลองใช้ระบบ (4) การประเมินผลและปรับปรุงระบบ ผลการดำเนินการทำให้ได้ระบบย่อยของระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษา 3 ระบบ คือ ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้และ ระบบการประเมินตัดสินผล ในแต่ละระบบย่อยประกอบด้วยคำอธิบายลักษณะงานและองค์ประกอบของระบบ ได้แก่ ผังกระบวนการ (Flow Chart) วิธีการมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ เกณฑ์หรือระดับคุณภาพความสำเร็จ และบันทึกมาตรฐาน ที่เป็นรูปแบบในการดำเนินการของระบบ โดยฐานข้อมูลของระบบย่อยทั้ง 3 ระบบ ได้ดำเนินการออกแบบระบบให้สามารถดำเนินการบนฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้พัฒนางานการประเมินผลระดับสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนสนับสนุนช่วยเหลือในการพัฒนาระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษาและการจัดทำคู่มือการใช้ระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษานี้ให้สำเร็จด้วยดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารคู่มือการใช้ระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษานี้จะเป็นประโยชน์กับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ไอลดา คล้ายสำริด
ผู้วิจัย

(ข)

สารบัญ

		หน้า
คำนำ	.....	ก
สารบัญ	.....	ข
ส่วนที่ 1	**แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับงานประเมินผลระดับสถานศึกษา**	1
	ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับงานประเมินผลระดับสถานศึกษา.....	1
ส่วนที่ 2	**ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา**	12
	1. ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้.....	12
	1.1 คำอธิบายลักษณะงานระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้.....	12
	1.2 องค์ประกอบของระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้.....	14
	1.2.1 ผังกระบวนการ (Flowchart).....	16
	1.2.2 วิธีการมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ เกณฑ์.....	17
	1.2.3 บันทึกมาตรฐานของระบบ.....	21
	2. ระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้.....	97
	2.1 คำอธิบายลักษณะงานระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้.....	97
	2.2 องค์ประกอบของระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้.....	95
	2.2.1 ผังกระบวนการ (Flowchart).....	100
	2.2.2 วิธีการมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ เกณฑ์.....	101
	2.2.3 บันทึกมาตรฐานของระบบ.....	104
	3. ระบบการประเมินตัดสินผล.....	109
	3.1 คำอธิบายลักษณะงานระบบการประเมินตัดสินผล.....	109
	3.2 องค์ประกอบของระบบการประเมินตัดสินผล.....	111
	3.2.1 ผังกระบวนการ (Flowchart).....	113
	3.2.2 วิธีการมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ เกณฑ์.....	114
	3.2.3 บันทึกมาตรฐานของระบบ.....	117
ส่วนที่ 3	**โปรแกรมงานประเมินผลระดับสถานศึกษา**	118
	การติดตั้งโปรแกรม.....	118
	ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้.....	120
	ขอบเขตความสามารถของระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้.....	120
	วิธีการใช้งานโปรแกรมระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้.....	121

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ส่วนที่ 3 **(ต่อ)**

ระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้..... 141
ขอบเขตความสามารถของระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้..... 141
วิธีการใช้งานโปรแกรมระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้..... 141
ระบบการประเมินตัดสินผล..... 145
ขอบเขตความสามารถของระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้..... 145
วิธีการใช้งานโปรแกรมระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้..... 145

คู่มือการใช้ระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษา

คู่มือการใช้ระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษานี้เป็นเอกสารที่ประกอบด้วยสาระสำคัญในการพัฒนาระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานใช้พัฒนาระบบงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา

จุดมุ่งหมายของคู่มือการใช้ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

คู่มือการใช้ระบบการประเมินนี้มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

1. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับงานประเมินผลระดับสถานศึกษา
2. การวิเคราะห์ระบบเป็นระบบย่อยของงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา
3. ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้
4. ระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้
5. ระบบการประเมินตัดสินผล
6. โปรแกรมการประเมินผลระดับสถานศึกษา

ส่วนที่ 1 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

บทบัญญัติในหมวด 6 มาตราที่ 47-51 ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้สถานศึกษามีมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอก ผลของการดำเนินการวัดและประเมินผลในสถานศึกษาจัดเป็นกระบวนการหนึ่งในการประกันคุณภาพผลผลิตของสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดให้สถานศึกษาดำเนินการวัดและประเมินผลนักเรียนใน 3 ระดับ คือ การวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน การประเมินผลระดับสถานศึกษา และการประเมินคุณภาพระดับชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ .2544 : 40-42) โดยการดำเนินการวัดและประเมินผลในแต่ละระดับมีขอบข่ายในการดำเนินการดังนี้

1. การวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน

การวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน มีจุดมุ่งหมายสำคัญของการประเมิน คือ มุ่งหาคำตอบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทั้งด้าน ความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์อันเป็นผลเนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่/เพียงใด โดยดำเนินการให้สอดคล้องตามหลักการวัดประเมินผลในมาตรา 26 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่กำหนดไว้ว่า การวัดประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นการปฏิบัติ การประเมินการอ่านคิดวิเคราะห์เขียน ด้วยวิธีการที่หลากหลายต่อเนื่องควบคู่ไปกับกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อตรวจสอบการเรียนรู้ตามผลการเรียนรูที่คาดหวัง / มาตรฐานการเรียนรู้ของแต่ละช่วงชั้น

2 การประเมินผลระดับสถานศึกษา

การประเมินผลระดับสถานศึกษามีหน้าที่ในการดำเนินการ 2 ด้าน คือการดำเนินการประเมินเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้เป็นรายชั้นปีหรือปลายภาคและเมื่อสิ้นสุดช่วงชั้นตามมาตรฐานการเรียนรู้ และดำเนินการนำผลการประเมินรายช่วงชั้นไปพิจารณาตัดสินการเลื่อนช่วงชั้น

2.1 การดำเนินการประเมินเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้เป็นรายชั้นปีหรือปลายภาคและเมื่อสิ้นสุดช่วงชั้น

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่สถานศึกษาซึ่งรวมถึงอำนาจในทางวิชาการด้วย ดังนั้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน การตัดสินได้-ตก ตลอดจนการอนุมัติการสำเร็จการศึกษา จึงเป็นอำนาจของสถานศึกษาภายใต้บริบทของการกระจายอำนาจทางวิชาการสู่สถานศึกษานี้ มีผลให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรเป็นของตนเองให้สอดคล้องกับชุมชน ท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งรวมทั้งผู้สอนที่มีอิสระในการดำเนินการอย่างหลากหลายในด้านการออกแบบการสอน การใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน รวมถึงการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนภายใต้กรอบของมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดให้สถานศึกษามีหน้าที่ควบคุมและรักษาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเองให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกันทั่วประเทศ ด้วยการตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษา

2.2 ดำเนินการนำผลการประเมินรายช่วงชั้นไปพิจารณาตัดสินการเลื่อนช่วงชั้น

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้ผู้เรียนสามารถผ่านช่วงชั้นและจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 2-.3)

2.2.1 ตัดสินให้ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผ่านช่วงชั้นที่ 1 และให้ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผ่านช่วงชั้นที่ 2

2.2.2 ตัดสินให้ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จบการศึกษาภาคบังคับ

2.2.3 ตัดสินให้ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การตัดสินผลการเรียนผ่านช่วงชั้นหรือจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องตัดสินตามเกณฑ์มาตรฐาน ต่อไปนี้

เกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 , 2 และ 3 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 (จบการศึกษาภาคบังคับ) ได้แก่

(1) ผู้เรียนต้องเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม และได้รับการตัดสินผลการเรียนให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

(2) ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน ให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

(3) ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

(4) ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

เกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 (จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ได้แก่

(1) ผู้เรียนต้องเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มและได้หน่วยกิตครบตามหลักสูตรที่สถานศึกษากำหนด และได้รับการตัดสินผลการเรียนให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

(2) ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียนให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

(3) ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

(4) ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

สำหรับรายละเอียดของเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ของแต่ละรายการประเมินนั้นกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดแนวทางสำหรับการตัดสินผู้เรียนผ่านช่วงชั้น ดังนี้ (กรมวิชาการ . 2545 :16-29)

(1) การประเมินการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม

การประเมินการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม ให้ดำเนินการประเมินผลการเรียนปลายปี/ปลายภาค ผู้เรียนที่ได้รับการตัดสินผ่านช่วงชั้นนั้น ต้องเป็นผู้มีผลการประเมินผลการเรียนปลายปี/ปลายภาคทุกชั้นเรียนของช่วงชั้นนั้นตามโครงสร้างของหลักสูตร ในระดับคะแนนที่สถานศึกษากำหนด เช่น ระดับคะแนน 1-4 ถ้ามีวิชาใดได้ระดับคะแนน 0 จะต้องแก้ไข ซ่อมเสริมรายวิชานั้นหรือเรียนซ้ำรายวิชานั้นให้ได้ก่อน

(2) การประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน

ในการพิจารณาตัดสินผลการผ่านช่วงชั้นนั้น สถานศึกษาจะพิจารณาผลการประเมินผู้เรียนในภาคเรียนสุดท้ายชั้นเรียนสุดท้ายของช่วงชั้นนั้น และแนวโน้มการพัฒนาความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนของผู้เรียนจากบันทึกผลการประเมินทุกภาคเรียน/ปี ตลอดช่วงชั้น

(3) การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพิจารณาตัดสินผลการผ่านช่วงชั้นนั้น สถานศึกษาจะพิจารณาผลการประเมินผู้เรียนในภาคเรียนสุดท้ายชั้นเรียนสุดท้ายของช่วงชั้นนั้น และแนวโน้มการพัฒนาคุณลักษณะ อันพึงประสงค์แต่ละประการของผู้เรียนจากบันทึกผลการประเมินที่ผ่านมาทุกภาคเรียน/ปีตลอดช่วงชั้น

(4) การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ในการพิจารณาตัดสินผลการผ่านช่วงชั้นนั้น สถานศึกษาจะพิจารณาผลการประเมินการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียนทุกภาคเรียน/ปี ตลอดช่วงชั้น ผู้เรียนที่มีผลการประเมินการเข้าร่วมกิจกรรมได้ครบตามเกณฑ์ จะได้รับการพิจารณาให้ผ่านช่วงชั้น

สำหรับการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนผ่านช่วงชั้นนั้นสามารถแสดงเป็นภาพประกอบ ได้ดังนี้

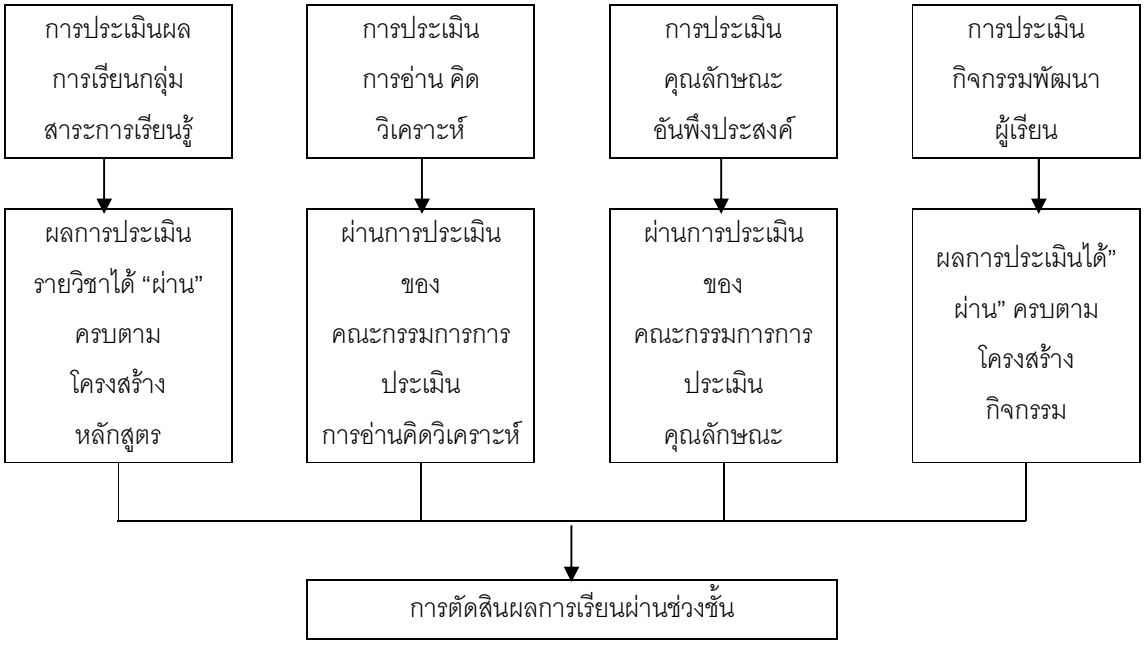

ภาพประกอบ แสดงการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนผ่านช่วงชั้น (กรมวิชาการ. 2545 : 38)

2.3 การประเมินคุณภาพระดับชาติ

การประเมินคุณภาพระดับชาติ สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในปีสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้น ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้ารับการประเมินคุณภาพระดับชาติ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษ และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาตินั้น ดำเนินการอยู่ 2 แบบ คือ (ฟาฏินา วงศ์เลขา.2546 : 12-13)

2.3.1 การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (General Achievement Test : GAT) เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนตามระดับช่วงชั้นที่หลักสูตรกำหนด โดยใช้แบบทดสอบ ที่พัฒนาเป็นแบบวัดมาตรฐาน (Standardized Test) เป็นเครื่องมือสำคัญในการประเมินจะมีทั้งแบบทดสอบชนิดเลือกตอบและเขียนตอบ และประเมินในสาระการเรียนรู้หลักในแต่ละช่วงชั้น ดังนี้

ประถมศึกษาปีที่ 3 ภาษาไทย และคณิตศาสตร์

ประถมศึกษาปีที่ 6 ภาษาไทย คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ

มัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา

มัธยมศึกษาปีที่ 6 สาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

2.3.2 การประเมินความถนัดทางการเรียน (Scholastic Aptitude Test : SAT) เป็นการประเมินความถนัดทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่6ทุกคน ในสถานศึกษาที่อยู่ในระบบทุกสังกัดทั่วประเทศ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินเป็นแบบทดสอบความถนัดทางการเรียนใน 3องค์ประกอบคือ

(1) ความสามารถทางภาษา (Verbal Ability) เป็นข้อสอบที่วัดความรู้ ความเข้าใจ และเหตุผลทางภาษาของผู้เรียน โดยครอบคลุมพื้นฐานความรู้ความเข้าใจทางภาษา ความสามารถในการวิเคราะห์เปรียบเทียบและประเมินความสัมพันธ์รูปแบบต่าง ๆ ระหว่าง คำศัพท์ สำนวน ข้อมูล และแนวความคิดที่สื่อในรูปข้อความหรือบทความ เหตุผลเชิงภาษา (Verbal Reasoning) และการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Reading)

(2) ความสามารถทางการคิดคำนวณ (Numerical Ability)เป็นข้อสอบที่วัดความเข้าใจในความคิดรวบยอดและหลักการทางคณิตศาสตร์ระดับเบื้องต้น ทักษะการคำนวณระดับพื้นฐาน ความสามารถด้านเหตุผลเชิงปริมาณ (Quantitative Reasoning) การวิเคราะห์เปรียบเทียบและประเมินข้อมูลเชิงปริมาณในรูปแบบต่าง ๆ และความสามารถในการแก้ปัญหาในรูปของจำนวนหรือปริมาณ

(3) ความสามารถเชิงวิเคราะห์ (Critical Ability) เป็นข้อสอบที่วัดความสามารถของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ เช่น การสังเกตเห็นและการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลสนเทศต่าง ๆ การพิจารณาและประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อความที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน การสรุปความจากข้อมูลหรือสาระที่ซับซ้อน การใช้วิธีหรือขั้นตอนในการขจัดประเด็นหรือทางเลือกที่ผิด เพื่อนำไปสู่ผลการสรุปอย่างถูกต้อง การสรุปและสร้างหลักเกณฑ์จากความสัมพันธ์ที่วิเคราะห์จากข้อมูลที่เป็นนามธรรม สัญลักษณ์ หรือแผนภาพต่าง ๆ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มหรือการจัดการประเภทที่มีความเหลื่อมล้ำในลักษณะต่าง ๆ หรือที่เป็นอิสระไม่คาบเกี่ยวกัน

สำหรับกระบวนการดำเนินการสามารถสรุปรายละเอียด ดังนี้

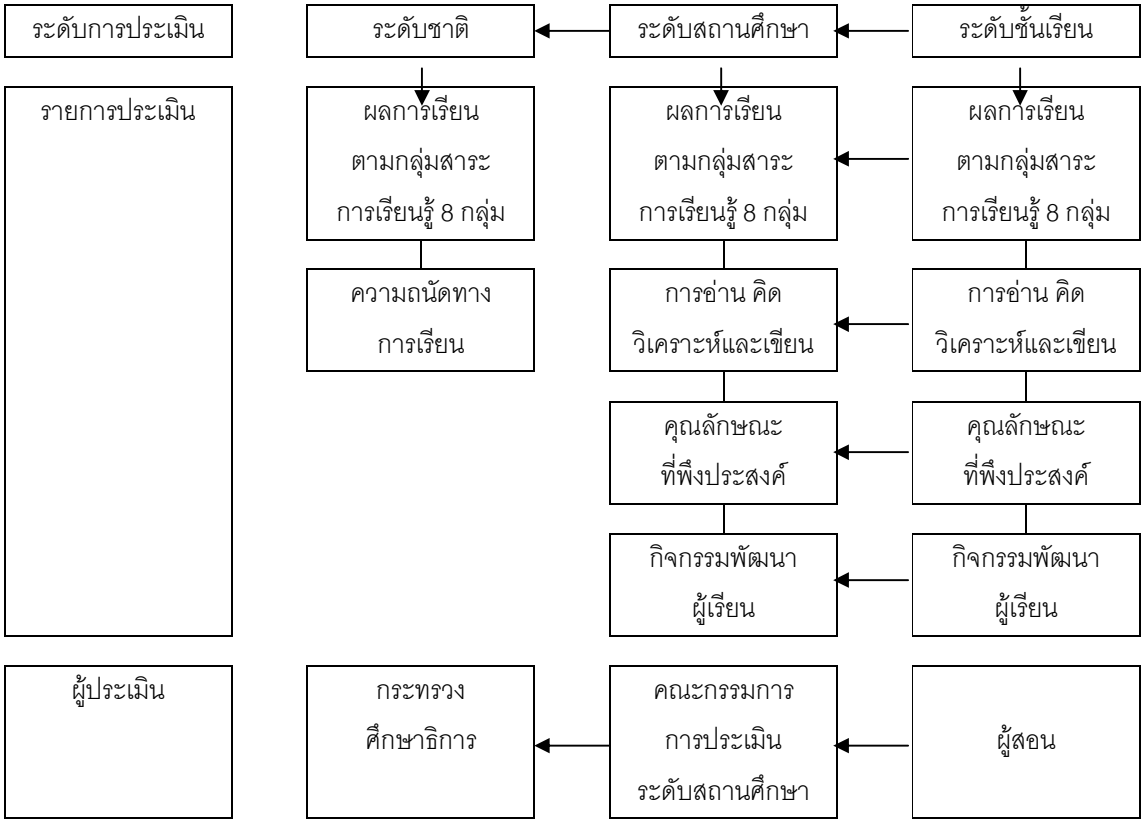

จากหลักการวัดประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและแนวดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สามารถกำหนดเป็นภารกิจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนที่จะต้องดำเนินการ ดังนี้ (กรมวิชาการ.2545: 6-7)

1. การประเมินผลการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้

เป็นการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ในการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มตามหลักสูตรของสถานศึกษาแต่ละช่วงชั้น ซึ่งผู้เรียนได้รับการประเมินในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา และระดับชาติ

2. การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เป็นการประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด ซึ่งผู้เรียนได้รับการประเมินในระดับชั้นเรียน และ ระดับสถานศึกษา

3. การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

เป็นการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่สถานศึกษากำหนดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างค่านิยมอันดีให้แก่ผู้เรียนตามจุดเน้นของหลักสูตร ซึ่งผู้เรียนได้รับการประเมินในระดับชั้นเรียนและระดับสถานศึกษา

4. การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน

เป็นการประเมินความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนของผู้เรียนตามจุดเน้นของหลักสูตร ซึ่งผู้เรียนได้รับการประเมินในระดับชั้นเรียน และ ระดับสถานศึกษา

5. การประเมินตัดสินผลการเรียนผ่านช่วงชั้น จบการศึกษาภาคบังคับ หรือจบหลักสูตร

เป็นการประเมินตัดสินผลการเรียนให้ผู้เรียนที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามเกณฑ์ให้เป็นผู้ผ่านช่วงชั้น (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หรือ ปีที่ 6) จบการศึกษาภาคบังคับ (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) และจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6)

6. การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ

เป็นการจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่ศึกษาอยู่ในปีสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้ารับการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติด้วยวิธีการ เครื่องมือประเมินมาตรฐานระดับชาติ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดในแต่ละปี

7. การเทียบโอนผลการเรียน

เป็นการประเมินผลการเรียน ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของผู้เรียนที่ศึกษาจากสถานศึกษาอื่นหรือรูปแบบการศึกษาอื่น ให้เป็นส่วนหนึ่งของผลการเรียนของผู้เรียนตามหลักสูตรของสถานศึกษา

8. การจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษา

เป็นการจัดทำเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนของผู้เรียน เพื่อเป็นข้อมูลแสดงผลการดำเนินการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง และเป็นเอกสารหลักฐานแสดงวุฒิทางการศึกษาของผู้เรียน

9. การจัดการซ่อมเสริมผลการเรียน

เป็นการจัดแนวทางการปรับปรุง แก้ไข ผู้เรียนที่มีข้อบกพร่องในการเรียนด้านต่าง ๆ ให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรเพื่อความสำเร็จในการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา

10. การกำกับติดตามและประเมินผลการเรียน

เป็นการวางระบบและแผนงานการตรวจสอบการดำเนินการประเมินผลการเรียนของผู้มีหน้าที่รับผิดชอบฝ่ายต่างๆ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามที่ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นได้ทันเหตุการณ์

11. การรายงานผลการประเมินผลการเรียน

เป็นการรายงานผลการดำเนินงานประเมินผลการเรียนรู้ระดับต่าง ๆ ให้ผู้เรียน ผู้สอน ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้รับทราบความก้าวหน้าและผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ทุกฝ่ายใช้เป็นข้อมูลร่วมกันในการปรับปรุงการเรียนของผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอนและการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่วางไว้

-8-

หลักการวัดประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและแนวดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ดังกล่าว สามารถจัดจำแนกการดำเนินการตามบทบาทของการประเมินในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา และระดับชาติได้ดังนี้

การวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน	การประเมินผลระดับสถานศึกษา	การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ
1. การประเมินผลการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2. การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3. การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 4. การประเมินการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียน 5. การจัดการซ่อมเสริมผลการเรียน	1. การกำกับติดตามคุณภาพผู้เรียน 1.1 การเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ 1.2 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 1.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 1.4 การอ่านคิดวิเคราะห์และเขียน 2. การเทียบโอนผลการเรียน 3. การจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษา การตัดสินผลการเรียนผ่านช่วงชั้น และการรายงานการประเมินผลการเรียน	1. การประเมินผลการเรียนรกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2. การรายงานผลการประเมินผลการเรียน

ผลการศึกษาหลักการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 พบว่าสถานศึกษาเป็นหน่วยงานสำคัญที่มีภารกิจหลักในด้านการจัดการศึกษา โดยมีคุณภาพของผู้เรียนเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษาที่ต้องสามารถตรวจสอบความสำเร็จได้ อันเป็นหลักประกันคุณภาพการศึกษาให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง กระบวนการประเมินผลจึงจัดเป็นภารกิจใหญ่ที่สำคัญของสถานศึกษาเนื่องจากเป็นกระบวนการตรวจสอบการเรียนรู้และพัฒนาต่าง ๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร เพื่อนำผลไปใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานที่กำหนดไว้ และใช้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินผลการเรียน สถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบการวัดและประเมินผลการเรียนให้เป็นไปอย่างเหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ให้ผลการประเมินผลถูกต้องตามสภาพความรู้ ความสามารถที่เป็นจริงของผู้เรียน เพราะผลการประเมินดังกล่าวเป็นสิ่งสะท้อนถึงความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนที่มีบทบาทต่อการศึกษาต่อหรือการดำรงชีพในสังคมของผู้เรียน (สำนักทดสอบทางการศึกษา, กรมวิชาการ. 2545: 1) ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญต่องานการประเมินผลระดับสถานศึกษาและพัฒนาระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษาเพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การวิเคราะห์ระบบเป็นระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

จากการศึกษาขอบข่ายของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา และดำเนินการสังเคราะห์ภารกิจหลักของงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา สามารถจำแนกเป็นระบบย่อยของงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา ดังนี้

บทบาทของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา	ภารกิจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียน	ขอบข่ายหลักในการดำเนินการ	ระบบย่อยของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา
1.การดำเนินการประเมินเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้เป็นรายชั้นปี หรือปลายภาคและเมื่อสิ้นสุดช่วงชั้น	1.1 การกำกับติดตามและประเมินผลการเรียน	1.1.1วางระบบและแผนงานการตรวจสอบการดำเนินการประเมินผลการเรียน 1.1.2 กำหนดคู่มือระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ 1.1.3 พัฒนาเครื่องมือประเมินที่ใช้ในการตรวจสอบความก้าวหน้า 4.ให้ความรู้แก่บุคลากรด้านการวัดและประเมินผล	ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้
	1.2 การเทียบโอนผลการเรียน	1.2.1วางระบบในการประเมินผลการเรียน ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของผู้เรียนที่ศึกษาจากสถานที่อื่นหรือรูปแบบการศึกษาอื่นให้เป็นส่วนหนึ่งของผลการเรียนของผู้เรียนตามหลักสูตรของสถานศึกษา 1.2.2 พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเทียบโอนผลการเรียน	ระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้

บทบาทของงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา	ภารกิจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียน	ขอบข่ายหลักในการดำเนินการ	ระบบย่อยของงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา
2.การดำเนินการนำผลการประเมินรายช่วงชั้นไปพิจารณาตัดสินการเลื่อนช่วงชั้น	2.1 การประเมินตัดสินผลการเรียนผ่านช่วงชั้นจบการศึกษาภาคบังคับหรือ จบหลักสูตร	2.1.1วางระบบในการจัดเก็บผลการตัดสินผลการเรียนรายปี 2.1.2พัฒนางานฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ในการจัดเก็บผลการตัดสินการเรียนรายปี	ระบบการประเมินตัดสินผล
	2.2 การจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษา	วางระบบในการจัดทำเอกสารหลักฐานหรือจบหลักสูตรเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนของผู้เรียน รายภาค รายปี และเมื่อผ่านช่วงชั้นจบการศึกษาภาคบังคับ	
	2.3การรายงานผลการประเมินผลการเรียน	วางระบบในการรายงานผลการดำเนินงานประเมินผลการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับทราบความก้าวหน้าและผลการเรียนรู้ของผู้เรียน	

สำหรับกระบวนการในการพัฒนาระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษานั้นดำเนินการตามแนวคิด 3 องค์ประกอบคือ

1. ทฤษฎีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ที่ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์งานเพื่อกำหนดเป็นคำบรรยายลักษณะงานและลักษณะเฉพาะของงาน เพื่อเป็นข้อมูลที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามความรับผิดชอบในงานพร้อมทั้งเป็นการระบุ

ถึงลักษณะเฉพาะของบุคคลที่เหมาะสมกับงานในด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ต้องการสำหรับงาน

2. แนวคิดจากระบบการควบคุมคุณภาพ (Quality control) ที่จำเป็นต้องมีการวางระบบ รวมทั้งการอธิบายถึงรายการและวิธีการปฏิบัติในการทำงานตามขั้นตอน โดยกำหนดขั้นตอนการทำงานที่เป็น "กระบวนการ" ที่มีวิธีดำเนินการที่เป็น "วิธีการมาตรฐาน" เมื่อดำเนินการแล้วจะต้องบันทึกไว้เป็นหลักฐานและเป็นปัจจุบัน ซึ่งจัดเป็น "บันทึกมาตรฐาน" ที่ใช้ตรวจสอบประเมินตนเองและให้ผู้อื่นตรวจสอบได้ ในการวางระบบนี้ สามารถวิเคราะห์ตัวชี้วัดจากขั้นตอนและวิธีการ ซึ่งรวบรวมไว้เป็นสารสนเทศที่สะท้อนให้เห็นคุณภาพของระบบแต่ละระบบนั้น และรวมกันเป็นภาพรวมคุณภาพของทุกระบบ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเกิดจากการมีส่วนร่วมของบุคลากรเพื่อการรับรู้ ยอมรับ และเข้าใจตรงกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน

3. วัฒนธรรมองค์กร เป็นการศึกษาแนวคิดและความเชื่อพื้นฐานภายในองค์กรว่าองค์กรมีวัฒนธรรมองค์กรที่จักช่วยส่งเสริมให้การดำเนินการพัฒนาระบบงานการประเมินผลระดับสถานศึกษาที่จักดำเนินการในองค์นั้นประสบความสำเร็จได้มากน้อยอย่างไร ถ้าผลการศึกษาไม่ปรากฏวัฒนธรรมขององค์กรที่จักส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินการในองค์กร จักต้องดำเนินการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรเพื่อให้วัฒนธรรมองค์เป็นกลยุทธหลักในการส่งผลให้การดำเนินการในระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษามีความเป็นพลวัตร

จากฐานแนวคิดสำคัญในการพัฒนาระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษา องค์ประกอบของเอกสารของระบบย่อยแต่ละระบบจะประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ประการ ได้แก่

1. คำอธิบายลักษณะงาน เป็นเอกสารแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับหน้าที่ของตำแหน่งงานในระบบ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ รับผิดชอบและปฏิบัติ โดยนำเสนอเกี่ยวกับหน้าที่ ความรับผิดชอบ กระบวนการปฏิบัติงานและเงื่อนไขที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน

2. ระบบ

2.1 กระบวนการ (Process Flow Chart) เป็นการออกแบบผังกระบวนการของระบบตั้งแต่เริ่มต้นระบบจนสิ้นสุดระบบ

2.2 วิธีการมาตรฐาน เป็นการกำหนดวิธีการมาตรฐานในแต่ละกระบวนการของระบบ

2.3 ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ เป็นการกำหนดตัวชี้วัดซึ่งอาจกำหนดทั้งด้านปริมาณและคุณภาพให้ครอบคลุมสอดคล้องกับกระบวนการ วิธีการมาตรฐานของระบบ

2.4 เกณฑ์หรือระดับคุณภาพความสำเร็จของการดำเนินงาน ในวิธีดำเนินการแต่ละข้อตามตัวบ่งชี้ความสำเร็จ

2.5 บันทึกมาตรฐาน เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการบันทึกผลจากการดำเนินการตามวิธีการมาตรฐานที่กำหนดขึ้น

สำหรับผลการศึกษาวัฒนธรรมองค์กรของสถานศึกษาที่ดำเนินการทดลองใช้ระบบเป็นกรณีศึกษามีวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ และ การมีส่วนร่วม ซึ่งในการดำเนินการพัฒนาระบบในครั้งนี้ กลไกในการควบคุมคุณภาพใน

การดำเนินการแต่ละขั้นตอนของการทดลองใช้ระบบจึงเป็นการติดตามงานเพื่อตรวจสอบผลการปฏิบัติจริงกับตัวบ่งชี้ความสำเร็จและเกณฑ์หรือระดับความสำเร็จ การที่ทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยมีตัวบ่งชี้ความสำเร็จในแต่ละขั้นตอนของระบบจึงมีความสอดคล้องกัน วัฒนธรรมในองค์กรสามารถทำให้การพัฒนาระบบประสบความสำเร็จได้ แต่อย่างไรก็ตาม ในองค์กรที่วัฒนธรรมขององค์กรไม่เอื้อต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องศึกษาปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมของบุคลากรในองค์กรให้เอื้อต่อการดำเนินงาน

ส่วนที่ 2 ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

1. **ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้**

1.1 **คำอธิบายลักษณะงานระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้**

ส่วนราชการและตำแหน่ง
สถานศึกษา

ฝ่าย งานวัดและประเมินผล

ชื่อระบบ ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้

บทบาทหลัก ดำเนินการประเมินผลเพื่อหาข้อมูลในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานช่วงชั้นหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง ผู้อำนวยการสถานศึกษา

โครงสร้างสายงาน

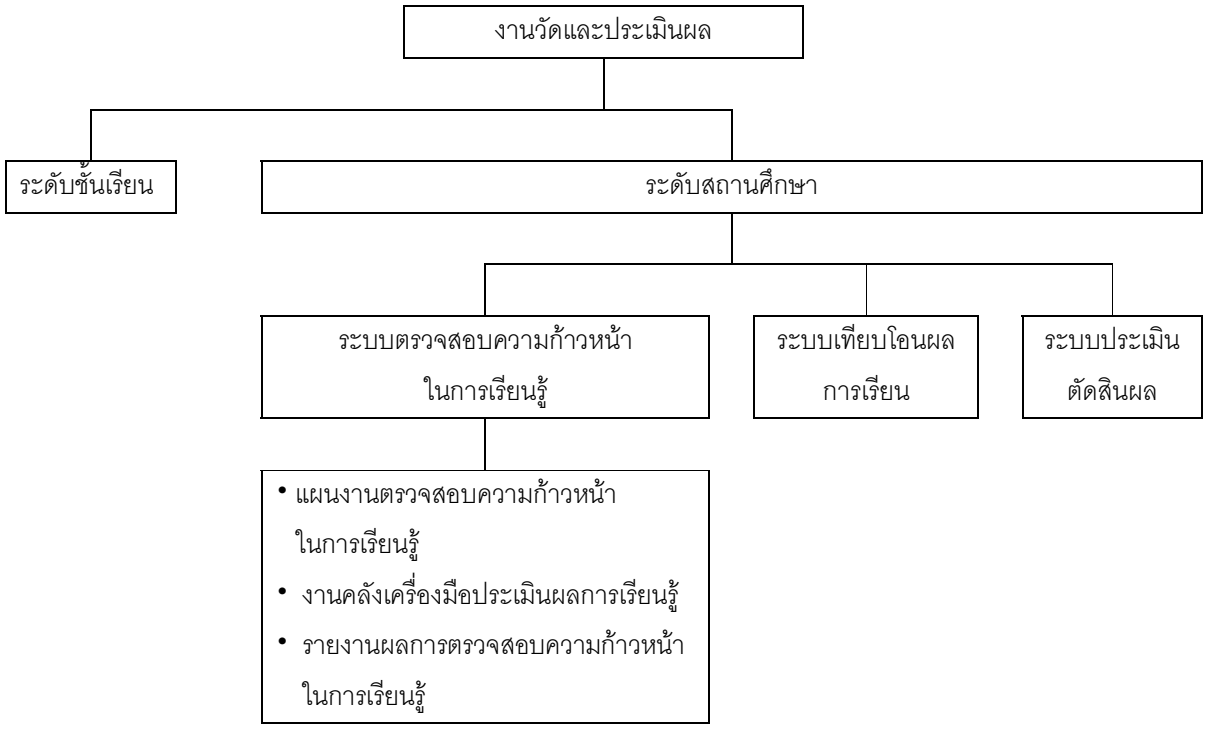

-13-

ผู้รับผิดชอบ 1. หัวหน้างานวัดและประเมินผล

2. คณะกรรมการระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้

หน้าที่หลัก ปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงาน รับผิดชอบงานในหน้าที่

1. วางระบบการดำเนินการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้

1.1 วางแผนงานตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ตามระบบงานคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วย

1.1.1 ผังกระบวนการ (Flow chart)

1.1.2 วิธีการดำเนิน

1.1.3 แบบบันทึกผลการดำเนินการ

1.1.4 ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ

1.1.5 เกณฑ์หรือระดับคุณภาพความสำเร็จ

1.2 วางฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์เป็นงานคลังเครื่องมือประเมินการเรียนรู้และงานการรายงานผลการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้

2. ตรวจสอบผลการดำเนินการตามตัวบ่งชี้ความสำเร็จ เกณฑ์หรือระดับคุณภาพความสำเร็จของระบบ

ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

1. ประสานงานกับครูในการวางแผนการดำเนินการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ตามระบบงานคุณภาพ

2. ดำเนินการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนในรายมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

3. พัฒนาเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ที่ใช้ในการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ในมาตรฐานด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

4. จัดเก็บเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ที่มีคุณภาพตามหลักวิชาเข้าสู่ระบบคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

5.รายงานผลการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนในรูปแบบรายบุคคลและสรุปผลในรายมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์

6. รายงานผลการดำเนินการระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้

คุณสมบัติที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน

การศึกษา **ผู้รับผิดชอบระบบ** ปริญญาโทด้านการวัดผลประเมินผล

คณะกรรมการระบบ ปริญญาตรี

-14-

การอบรม หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะในการพัฒนาเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

คุณลักษณะ 1. ความรู้ความคิด

1.1 วิธีการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

1.2 การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้การแปลผลคุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ และคุณภาพผู้เรียน จาก Print out ของโปรแกรม

2. ทักษะ

2.1 การสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

2.2 การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

2.3 การบันทึกข้อมูลลงในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์

3. คุณลักษณะ

3.1 ความซื่อตรงในการแปลผลคุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

3.2 จรรณยาบรรณในการนำเครื่องมือประเมินผลจากคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ไปใช้

3.3 การมีจิตสาธารณะ(จิตบริการ)

มาตรฐานงาน 1. ผู้เรียนได้รับการดำเนินการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีตามกำหนดการของแผนงานที่ระบุ

2. งานคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ประกอบด้วย ข้อสอบ / รายการประเมินผลการเรียนรู้ทุก ๆ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น และข้อสอบ/รายการประเมินนั้นมีคุณภาพตามหลักวิชา

3. ผู้เรียนหรือครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้สามารถตรวจผลการตรวจสอบความก้าวหน้าจากฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ ได้ทันทีในกรณีดำเนินการสอบด้วยคอมพิวเตอร์ และตรวจสอบได้หลังจากการดำเนินการ 3 วัน หลังจากได้รับการตรวจสอบ

1.2 องค์ประกอบของระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้

ความมุ่งหมาย เพื่อให้โรงเรียนมีระบบคุณภาพในการดำเนินการประเมินคุณภาพนักเรียนตามมาตรฐานช่วงชั้นหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีด้วยเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐาน ซึ่งทำให้ได้สาระสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะตามมาตรฐานช่วงชั้นหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีกำหนด

ขอบข่าย เป็นระบบที่มีหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้สำหรับคณะทำงานของระบบที่ขาดความรู้ความคิด ทักษะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของระบบมีระบบคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้รองรับในการจัดเก็บเครื่องมือตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ที่คณะทำงานของระบบสร้างขึ้นและมีการดำเนินการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์นักเรียนเป็นระยะเพื่อรายงานผลคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานช่วงชั้นหรือผลการเรียนรู้ที่

คาดหวังรายปีแก่ครูประจำกลุ่มสาระ รวมทั้งให้บริการแก่ครูประจำกลุ่มสาระในการใช้เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

คำจำกัดความ 1. หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผล หมายถึง กระบวนการในการให้ความรู้ เจตคติ และทักษะเพื่อให้มีความสามารถในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ วิเคราะห์คุณภาพ และแปลความหมายผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ได้

2. ระบบคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง ระบบฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่พัฒนาขึ้นเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ ได้แก่ ข้อสอบแบบเลือกตอบ แบบอัตนัย แบบประเมินภาระงาน แบบตรวจสอบรายการ แบบ สังเกต แบบวัดเจตคติ แบบสอบถาม ตัวระบบมีความสามารถในการจัดเก็บเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย แยกการจัดเก็บตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี เมื่อต้องการใช้บริการ สามารถเลือกเครื่องมือประเมินผลในแต่ละมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีด้วยตนเองหรือให้ระบบสุ่มให้ ระบบมีรูปแบบสำหรับจัดพิมพ์ข้อสอบ/เครื่องมือประเมินผลอื่น ๆ เป็นแบบทดสอบหลากหลายรูปแบบ และเมื่อผู้ใช้บริการคีย์ข้อมูลผลการตอบของนักเรียนสู่ระบบ ระบบจักประมวลผล และวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือให้โดยอัตโนมัติ

ความรับผิดชอบ 1. หัวหน้างานวัดและประเมินผล

2. คณะกรรมการระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้

รายละเอียดของการปฏิบัติ ปรากฏในผังกระบวนการ (Flowchart) และตารางกำหนดวิธีการมาตรฐาน/ตัวชี้วัด/การบันทึก

บันทึกมาตรฐาน 1. แผนการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้

2. แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างคุณลักษณะที่ต้องประเมินในมาตรฐานช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีกับรูปแบบเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล

3. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อระบบคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

4.แบบประเมินตนเองด้านความสามารถในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

5.หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

6.แบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้ององค์ประกอบของหลักสูตร

7.แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

8.แบบประเมินตนเองในการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้

9.แบบวัดความพึงพอใจในการอบรมเสริมสร้างสมรรถนะการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

10.แบบสำรวจคุณภาพของเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น

11.บันทึกผลการปฏิบัติงาน

ผังกระบวนการ (Flowchart) ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้

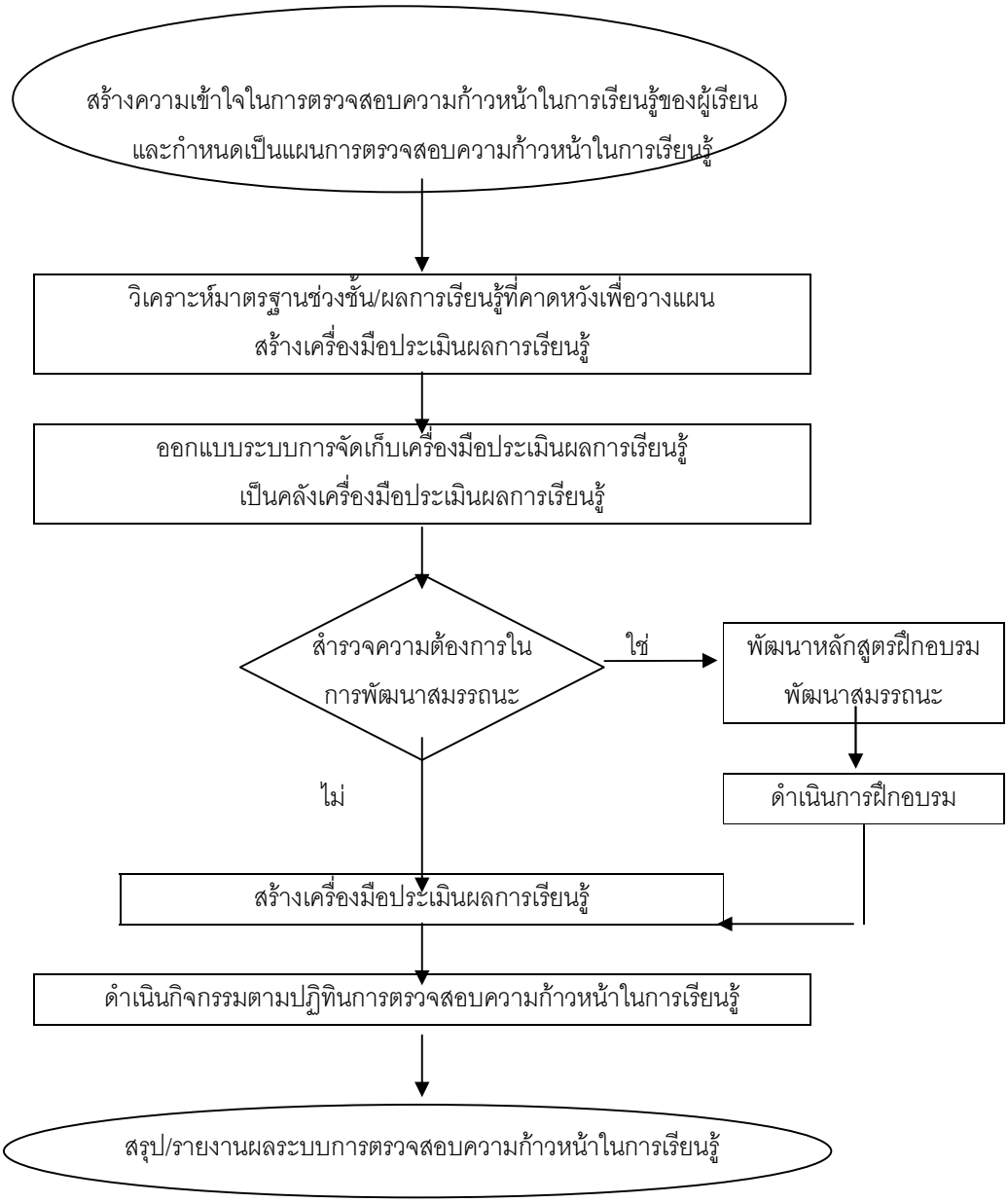

กระบวนการ	วิธีการมาตรฐาน	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	เกณฑ์	บันทึกมาตรฐาน
1.สร้างความเข้าใจในการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน และกำหนดเป็นแผนการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้	1.หัวหน้างานวัดและประเมินผลจัดประชุมคณะกรรมการระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ 2.กำหนดแผนการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้และแจ้งแผนการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้แก่ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้/ครูประจำชั้น	รูปแบบแผนการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน	แผนการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ ระดับชั้น มาตรฐานช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ และระยะเวลาในการดำเนินการ	แผนการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้
2.วิเคราะห์มาตรฐานช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเพื่อวางแผนสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	1.คณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ประชุมเพื่อวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวัด/ประเมินผลกับคุณลักษณะที่ต้องประเมินในมาตรฐานช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี 2.สรุปผลการประชุมในการกำหนดรูปแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวัด/ประเมินผลรายมาตรฐานช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี	ระดับความสอดคล้องระหว่างเครื่องมือที่ใช้ในการวัด/ประเมินผลกับคุณลักษณะที่ต้องประเมินในมาตรฐานช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี	เครื่องมือที่ใช้ในการวัด/ประเมินผลมีความสอดคล้องระหว่างคุณลักษณะที่ต้องประเมินในมาตรฐานช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีกับรูปแบบเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล	1.แบบบันทึกผลการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้สู่รายการประเมิน 2.แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างคุณลักษณะที่ต้องประเมินในมาตรฐานช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีกับรูปแบบเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล

กระบวนการ	วิธีการมาตรฐาน	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	เกณฑ์	บันทึกมาตรฐาน
3.ออกแบบระบบการจัดเก็บเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้เป็นคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	1.คณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ประชุมเพื่อออกแบบฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์เกี่ยวกับรูปแบบในการจัดเก็บ การใช้งาน การประมวลผลคุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้และการรายงานผลการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ 2.ประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญในการวางฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์พัฒนาฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์เป็นระบบคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 3.ประเมินความพึงพอใจต่อระบบคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	ระดับความพึงพอใจของคณะกรรมการระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ต่อระบบคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	ความพึงพอใจต่อระบบคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก	1. ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์คลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 2. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อระบบคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้
4.สำรวจความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะ	1.คณะกรรมการระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ประเมินตนเองด้านความสามารถในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 2.หัวหน้างานวัดและประเมินผลพิจารณาระดับความต้องการการอบรมเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ -ถ้าสมควรจัดอบรม ดำเนินการวางแผน/กำหนดเวลาการอบรมเพื่อบันทึกในปฏิทินปฏิบัติงานของโรงเรียน	ร้อยละของคณะกรรมการระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ที่ประเมินตนเองด้านความสามารถในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	ร้อยละ 100	แบบประเมินตนเองด้านความสามารถในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

กระบวนการ	วิธีการมาตรฐาน	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	เกณฑ์	บันทึกมาตรฐาน
5.พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	1.หัวหน้างานวัดและประเมินผลพัฒนาหลักหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	ระดับความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักสูตร	องค์ประกอบของหลักสูตรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกันในระดับมาก	1.หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 2.แบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้ององค์ประกอบของหลักสูตร
6.ดำเนินการฝึกอบรม	1.ทดสอบความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ก่อนได้รับการฝึกอบรม 2.ดำเนินการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 3.ประเมินความพึงพอใจในการอบรม (Reaction) 4.ทดสอบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ หลังได้รับการฝึกอบรม 5.ประเมินคุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการอบรม	1.ความแตกต่างของความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ก่อนและหลังได้รับการอบรม 2.ระดับความพึงพอใจในการอบรมเสริมสร้างสมรรถนะการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 3.คุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	1.ระดับของความรู้ความเข้าใจแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจในการอบรมระดับมาก 3.เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นร้อยละ 80 มีคุณภาพตามหลักวิชา	1.แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 2.แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน 3.แบบวัดความพึงพอใจในการอบรมเสริมสร้างสมรรถนะการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 4.แบบสำรวจคุณภาพของเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น

กระบวนการ	วิธีการมาตรฐาน	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	เกณฑ์	บันทึกมาตรฐาน
7.สร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	1.ทบทวนผลการวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีเป็นรายการประเมินและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน 2.ดำเนินการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 3.ประสานกับครูประจำกลุ่มสาระเพื่อขอใช้นักเรียนเป็นกลุ่มเป้าหมายหาคุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 4.ปฏิบัติการภาคสนามเก็บข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 5.ประมวลผลคุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ แปลผลและคัดเลือกเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ที่มีคุณภาพตามหลักวิชาเข้าระบบคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 6.หัวหน้างานวัดและประเมินผลสำรวจปริมาณและคุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ในแต่ละมาตรฐานช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี	จำนวนและระดับคุณภาพของเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ในแต่ละมาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	1.มาตรฐานช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในแต่ละข้อประกอบด้วยข้อสอบ/รายการประเมินอย่างน้อย 5 ข้อ 2.ข้อสอบ/รายการประเมินมีคุณภาพตามหลักวิชา	สารสนเทศเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ของระบบคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้
8.ดำเนินกิจกรรมตามแผนการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้	1.ประสานงานกับครูประจำกลุ่มสาระในการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียนตามแผนการดำเนินการที่กำหนด 2.ดำเนินการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ 3.แจ้งผลการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้แก่ครูประจำกลุ่มสาระและนักเรียน	การดำเนินการตามแผนการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ที่กำหนด	ดำเนินการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ในระยะเวลาที่กำหนด	บันทึกผลการปฏิบัติงาน

-21-

บันทึกมาตรฐานกระบวนการที่ 1 แผนการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้

ชื่อแผนงาน แผนการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้
ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้

สนองนโยบาย สพฐ กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ

ฝ่ายงานที่รับผิดชอบ ฝ่ายงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

ผู้รับผิดชอบ หัวหน้างานวัดและประเมินผล
คณะกรรมการระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้

ระยะเวลาดำเนินการ กุมภาพันธ์ 2551

แผนการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้.....
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่.....

ครั้งที่	วันที่	คาบที่	มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น /ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบความก้าวหน้า		
				ชนิดเครื่องมือ	ระดับคุณภาพ	แหล่งเครื่องมือ
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อสังเกตจากการดำเนินการ

.....

.....

(ลงชื่อ)..... (ลงชื่อ)..... (ลงชื่อ).....

(.....) (.....) (.....)

ผู้ดำเนินการ ครั้งที่ 1 ผู้ดำเนินการ ครั้งที่ 2 ผู้ดำเนินการ ครั้งที่ 3

……/……/…… ……/……/…… ……/……/……

-22-

บันทึกมาตรฐานกระบวนการที่ 2

แบบบันทึกผลการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังสู่รายการประเมิน

ช่วงชั้นที่ ..... ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ .....

กลุ่มสาระการเรียนรู้ .....

มาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้น	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี	สาระการเรียนรู้	คุณลักษณะที่ต้องประเมิน			รายการประเมิน
			ความรู้	ทักษะ	ลักษณะนิสัย	

-23-

บันทึกมาตรฐานกระบวนการที่ 2
แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างคุณลักษณะที่ต้องประเมินในมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น /ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีกับรูปแบบเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล

ข้อมูลทั่วไป

ชื่อผู้ให้ข้อมูล.....ตำแหน่ง.....

วุฒิการศึกษา.....สถานที่ทำงาน.....

ให้ข้อมูลในฐานะ ผู้เชี่ยวชาญด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

คำชี้แจง แบบประเมินความเหมาะสมระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังกับคุณลักษณะที่ต้องประเมินและรายการประเมินนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้กรุณาพิจารณาความเหมาะสมของผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่ต้องประเมิน และ รายการประเมินว่าสอดคล้องตามมาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือไม่ โดยขอให้ท่านผู้เชี่ยวชาญทำเครื่องหมาย✓ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านและขอความกรุณาเขียนข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงต่อไป

+1 หมายความว่า แน่ใจว่ามาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังมีความสอดคล้องกับคุณลักษณะที่ต้องประเมินและรายการประเมิน

0 หมายความว่า ไม่แน่ใจว่ามาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังมีความสอดคล้องกับคุณลักษณะที่ต้องประเมินและรายการประเมิน

-1 หมายความว่า แน่ใจว่ามาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไม่สอดคล้องกับคุณลักษณะที่ต้องประเมินและรายการประเมินผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี	คุณลักษณะที่ต้องประเมินและรายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	

(ลงชื่อ).....ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

-24-

บันทึกมาตรฐานกระบวนการที่ 3

แบบสอบถามระดับความพึงพอใจต่องานคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

ชื่อ .....โรงเรียนวัดอัยยิการาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

แบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้คณะกรรมการระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ประเมินความพึงพอใจต่องานคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ที่ออกแบบในการจัดเก็บเครื่องมือประเมินผลการเรียนรายมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
		มาก ที่สุด	มาก	ไม่แน่ใจ	น้อย	น้อย ที่สุด
1	การจัดเก็บเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ลงระบบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
2	การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ของระบบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
3	การคัดเลือกเครื่องมือประเมินผลการเรียนด้วยมือ	.....	.....	.....	.....	.....
4	การคัดเลือกเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ด้วยการสุ่มจากระบบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
5	การจัดพิมพ์เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้……	.....	.....	.....	.....	.....
6	สารสนเทศในการตรวจสอบจำนวน/คุณภาพของเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ที่มีในระบบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
7	การดำเนินการจัดสอบจากคอมพิวเตอร์.....	.....	.....	.....	.....	.....
8	ความหลากหลายของเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ในระบบคลัง.....	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม.....

-25-

บันทึกมาตรฐานกระบวนการที่ 4
แบบประเมินตนเองด้านความสามารถในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

ชื่อ .....โรงเรียนวัดอัยยิการาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

แบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้คณะกรรมการระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ประเมินตนเองด้านความสามารถในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ที่	รายการประเมิน	ระดับความสามารถ				
		มาก ที่สุด	มาก	ไม่แน่ใจ	น้อย	น้อย ที่สุด
1	การสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ที่วัดคุณลักษณะด้านความรู้.....	.....	.....	.....	.....	.....
2	การสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ที่วัดคุณลักษณะด้านทักษะ.....	.....	.....	.....	.....	.....
3	การสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ที่วัดคุณลักษณะด้านลักษณะนิสัย.....	.....	.....	.....	.....	.....
4	การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้.....	.....	.....	.....	.....	.....
5	การใช้คอมพิวเตอร์ประมวลผลคุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ในโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS .	.....	.....	.....	.....	.....
6	การแปลผลคุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ จาก Print out ของโปรแกรม.....	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม.....

-26-

บันทึกมาตรฐานกระบวนการที่ 5

หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริยุภา พูลสุวรรณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดิลก ดิลกานนท์

ว่าที่ร้อยตรี ดร. มนัส บุญประกอบ

พัฒนาโดย

นางสาวไอลดา คล้ายสำริด

นิสิตปริญญาเอก การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำนำ

หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้เป็นหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นที่พัฒนาขึ้นเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ โดยจัดทำเป็นคู่มือการดำเนินการฝึกอบรมที่เสนอเนื้อหาเป็น 3 บท คือ บทที่ 1 หลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วยปัญหาและความสำคัญของหลักสูตร หลักการ เป้าหมาย จุดมุ่งหมาย เนื้อหา ระยะเวลา ผู้เข้ารับการฝึกอบรม สื่อการฝึกอบรม การประเมินผลและเกณฑ์การประเมินผล บทที่ 2 แนวทางการฝึกอบรม ประกอบด้วย คำแนะนำสำหรับวิทยากร กระบวนการฝึกอบรม เนื้อหาการฝึกอบรม ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรม บทที่ 3 แผนการฝึกอบรม

ไอลดา คล้ายสำริด

บทที่ 1
หลักสูตรการฝึกอบรม

ปัญหาและความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กระจายอำนาจให้สถานศึกษากำหนดระบบ วิธีการ เกณฑ์และดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษา ตามกรอบการวัดและประเมินผลโดยให้สถานศึกษาดำเนินการวัดและประเมินผลผู้เรียน 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การดำเนินการวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน ระยะที่ 2 การดำเนินการประเมินผลระดับสถานศึกษา ระยะที่ 3 การดำเนินการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายให้สถานศึกษามีการจัดกระบวนการวัดและประเมินผลที่เป็นระบบและกระบวนการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพสามารถรองรับการตรวจสอบภายในและภายนอกตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักทดสอบทางการศึกษา 2545 : 1)

สถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานสำคัญที่มีภารกิจหลักในด้านการจัดการศึกษา โดยมีคุณภาพของผู้เรียนเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษาที่ต้องสามารถตรวจสอบความสำเร็จได้ อันเป็นหลักประกันคุณภาพการศึกษาให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง กระบวนการประเมินผลจึงจัดเป็นภารกิจใหญ่ที่สำคัญของสถานศึกษาเนื่องจากเป็นกระบวนการตรวจสอบการเรียนรู้และพัฒนาต่าง ๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร เพื่อนำผลไปใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานที่กำหนดไว้ และใช้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินผลการเรียน โดยสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบการวัดและประเมินผลการเรียนให้เป็นไปอย่างเหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ให้ผลการประเมินผลถูกต้องตามสภาพความรู้ ความสามารถที่เป็นจริงของผู้เรียน เพราะผลการประเมินดังกล่าวเป็นสิ่งสะท้อนถึงความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนที่มีบทบาทต่อการศึกษาต่อหรือการดำรงชีพในสังคมของผู้เรียน (สำนักทดสอบทางการศึกษา, กรมวิชาการ. 2545: 1) ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญต่องานการประเมินผลระดับสถานศึกษาและพัฒนาระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษาด้วยการวิเคราะห์งานการประเมินผลระดับสถานศึกษาเป็นระบบ เพราะระบบ (system) เป็นกระบวนการที่ช่วยให้การดำเนินการประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี เนื่องจากระบบประกอบไปด้วยการรวมกลุ่มของสิ่งต่าง ๆ หรือกระบวนการต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งทุกๆองค์ประกอบของระบบจะถูกปรับประยุกต์ให้ทำงานไปในทิศทางเดียวกันและสนับสนุนกัน เพื่อทำให้การปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ดำเนินไปได้อย่างสะดวก และเกิดการประสานงานกันตามลำดับขั้น (Ossenbruggen. 1994: 1)

ด้วยเหตุปัจจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษาเป็นระบบย่อย 3 ระบบ ได้แก่ ระบบการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ระบบเทียบโอนผลการเรียน และระบบประเมินตัดสินผล โดยระบบการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเป็นระบบย่อยระบบหนึ่งที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สถานศึกษามีระบบคุณภาพในการดำเนินการประเมินคุณภาพนักเรียนตามมาตรฐานช่วงชั้นหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีด้วยเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐาน ซึ่งทำให้ได้สาระสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะตามมาตรฐานมาตรฐานช่วงชั้นหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีกำหนด บุคลากรที่รับผิดชอบงานในระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้จึงต้องเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ที่ใช้ในการ

ตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ในมาตรฐานด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ แต่ปัญหาสำคัญของการสอบวัดที่เกี่ยวข้องกับตัวครูผู้สอน มีสาเหตุมาจากการขาดความรู้และเทคนิควิธี ในการเลือกใช้และกำหนดใช้เครื่องมืออย่างถูกต้องตรงตามลักษณะที่จะวัด การใช้เครื่องมือที่ไม่มีประสิทธิภาพในการประเมินความสามารถของผู้เรียน (วิรัช วรรณรัตน์.2540 : 5-11) นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ข้อเสนอแนะว่าการเพิ่มคุณภาพหรือการเตรียมการให้บุคคลมีความพร้อมที่จะทำงานในหน้าที่หนึ่งให้ประสบความสำเร็จนั้น การฝึกอบรมเป็นวิธีการหนึ่งที่จักทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมีการเปลี่ยนแปลงและมีพัฒนาการทั้งในด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ รวมทั้งมีผลพลอยได้อื่น ๆ ที่ทำให้เกิดการพัฒนาของหน่วยงาน เช่น ความเชื่อมั่นในการทำงาน ขวัญและกำลังใจในการทำงาน รวมถึงการสร้างเจตคติต่องานใหม่ให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของงานนั้น (กฤษณีย์ อุทุมพร. 2541 : 31 ; อมร รักษาสัตย์ และ โสรัจ สุจริตกุล. 2524 : 293 ; Good. 1973 : 613) ในการพัฒนาระบบการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ในครั้งนี้ จักประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี ถ้าบุคลากรสามารถปฏิบัติในระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของบุคลากรในระบบขึ้น ซึ่งจักช่วยพัฒนากระบวนการของระบบงานดำเนินไปอย่างครบวงจร ส่งผลดีต่อคุณภาพและประสิทธิภาพในหน่วยงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา

หลักการ

1. เป็นหลักสูตรฝึกอบรมครู เพื่อพัฒนาให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เป็นหลักสูตรเน้นภาคปฏิบัติจริงมากกว่าทฤษฎี คือ เน้นให้ครูสามารถสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่สอดคล้องกับธรรมชาติวิชาและผู้เรียน เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการติดตามคุณภาพผู้เรียนจากการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายในชั้นเรียนได้

3. มีรูปแบบการฝึกอบรมที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 มีกิจกรรมหลัก คือ การอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระยะที่ 2 เป็นการฝึกทักษะการปฏิบัติการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ ระยะที่ 3 เป็นการลงสู่ภาคสนาม ปฏิบัติการเก็บข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ และวิเคราะห์คุณภาพของข้อสอบด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS และ หลังฝึกอบรมมีการพบกลุ่มเป็นระยะ ๆ เพื่อติดตามผลการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

เป้าหมาย

ครูที่เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำความรู้เกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ มาสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ได้รับมอบหมาย

-30-

จุดมุ่งหมาย

หลังจากการฝึกอบรมแล้ว ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ควรจะ

1. มีความพึงพอใจในการเข้ารับการฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้
2. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้
3. มีความสามารถในการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้เมื่อกลับไปปฏิบัติงานตามปกติ
4. มีความสามารถในการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมมาพัฒนางานในองค์กร

เนื้อหาสาระ

เนื้อหาการฝึกอบรมเรื่องการเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ ประกอบด้วยเนื้อหาย่อย ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้สู่การประเมินผล

ตอนที่ 2 เทคนิคการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ด้วยแบบทดสอบ

ตอนที่ 3 เทคนิคการสร้างเครื่องมือประเมินภาระงาน

ตอนที่ 4 เทคนิคการสร้างเครื่องมือประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์

กิจกรรมและระยะเวลา

กิจกรรมการฝึกอบรมและติดตามผลการนำความรู้ที่ได้จากการอบรมมาพัฒนางานสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ ประมาณ 1 เดือน คือ เดือน มกราคม 2550 โดยแบ่งการอบรมในแต่ละตอน เป็น 3 ระยะ สำหรับเนื้อหาย่อยตอนที่ 1 แบ่งระยะเวลาในการฝึกอบรม ดังนี้ ระยะที่ 1 สร้างความรู้เชิงหลักการ 1 ชั่วโมง ระยะที่ 2 เป็นการนำประสบการณ์ความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมมาปฏิบัติการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้สู่การประเมินผล จำนวน 3 ชั่วโมง ระยะที่ 3 เป็นการเก็บข้อมูลเพื่อหาความสอดคล้องระหว่างการวิเคราะห์คุณลักษณะผู้เรียนที่ต้องประเมินกับมาตรฐานการเรียนรู้ / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ส่วนเนื้อหาย่อยตอนที่ 2 -4 แบ่งระยะเวลาในการฝึกอบรม ดังนี้ ระยะที่ 1 เป็นการสร้างความรู้เชิงหลักการ จำนวน 3 ชั่วโมง ระยะที่ 2 เป็นการนำประสบการณ์ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมมาปฏิบัติการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ จำนวน 5 วัน ระยะที่ 3 เป็นการลงสู่ภาคสนาม ปฏิบัติการเก็บข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ และวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS จำนวน 1 วัน

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ครูผู้รับผิดชอบงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา โรงเรียนวัดอัยยิการาม ปีการศึกษา 2550 จำนวน 13 คน

สื่อการฝึกอบรม

1. เอกสารฝึกอบรม ประกอบด้วย คู่มือการฝึกอบรม เอกสารประกอบหลักสูตรการฝึกอบรม

2. สื่อการนำเสนอของวิทยากร ประกอบด้วย เอกสารประกอบการฝึกอบรม และ Power Point เรื่อง การเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้
3. เครื่องมือวัดและประเมินผลการใช้หลักสูตร

การประเมินผลและเครื่องมือที่ใช้

1. สอบถามความพึงพอใจในการเข้ารับการฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจในการเข้ารับการฝึกอบรม

2. ทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

3. ประเมินตนเองเกี่ยวกับความสามารถในการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้เมื่อกลับไปปฏิบัติงานตามปกติโดยใช้แบบประเมินตนเอง

4. สำรวจผลงานที่เกิดจากความสามารถในการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมมาพัฒนางานในองค์กรโดยใช้แบบสำรวจสำรวจปริมาณและคุณภาพของเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ในระบบคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบ

เกณฑ์การประเมินความรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

1. ด้านความพึงพอใจในการเข้ารับการฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจในการเข้ารับการฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป

2. ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ก่อนและหลังได้รับการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01และการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ อยู่ในระดับดี

3. ด้านความสามารถในการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้เมื่อกลับไปปฏิบัติงานตามปกติ ผู้เข้ารับการอบรมประเมินความสามารถของตนเองในการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้เมื่อกลับไปปฏิบัติงานตามปกติมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป

4. ด้านความสามารถในการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมมาพัฒนางานในองค์กรคุณภาพของเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ในระบบคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบ มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ตามหลักวิชา และมีจำนวนข้อของข้อสอบ / รายการประเมิน ตั้งแต่ 5 ข้อ / รายการขึ้นไป ในแต่ละมาตรฐานการเรียนรู้ / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

บทที่ 2
แนวทางการฝึกอบรม

1. คำแนะนำสำหรับการจัดการฝึกอบรม

การดำเนินการฝึกอบรมในครั้งนี้เป็นการเสริมสร้างสมรรถนะการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ ที่ต้องอาศัยผู้มีประสบการณ์ในการสร้างเครื่องมือประเมินผลเป็นวิทยากรหลักในการให้คำแนะนำขณะดำเนินการฝึกปฏิบัติสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินการฝึกอบรมดำเนินการไปตามขั้นตอนและบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดฝึกอบรม คณะทำงานจัดการฝึกอบรม ควรดำเนินการดังนี้

1.1 การเตรียมการก่อนการฝึกอบรม

1.1.1 ประชุมคณะทำงานเพื่อศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรฝึกอบรม และประสานงานติดต่อผู้มีประสบการณ์ในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้เป็นวิทยากรพิเศษในการตรวจสอบเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ และครูที่มีประสบการณ์ในการสอนกลุ่มสาระที่ดำเนินการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้มากกว่า 10 ปี หรือครูที่ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ชำนาญการพิเศษขึ้นไปเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา

1.1.2 วางแผนการดำเนินการฝึกอบรม

(1) กำหนดวันในการฝึกอบรมระยะที่ 1 ขั้นสร้างความรู้เชิงหลักการที่สร้างความสะดวกแก่ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรม เนื่องจากเป็นการฝึกอบรมในหน่วยงานในวันเวลาที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้านการจัดการเรียนการสอนตามปกติ

(2) วางบทบาทหน้าที่ของคณะดำเนินการฝึกอบรม และแต่งตั้งบุคคลตามหน้าที่ สำหรับบุคคลที่ทำหน้าที่ผู้ดำเนินการฝึกอบรมควรเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

(3) เตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ในการจัดการฝึกอบรม

1.2 ระหว่างการฝึกอบรม

1.2.1 คณะทำงานจัดการฝึกอบรมอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมในด้านเอกสาร คอยดูแลตรวจผลงานและให้คำแนะนำในกรณีที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องการความช่วยเหลือ

1.2.2 สร้างบรรยากาศในการฝึกอบรมให้เป็นกันเอง ให้การเสริมแรงในการกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมปฏิบัติกิจกรรมแต่ละขั้นตอน เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้บรรลุผลตามที่คาดหวัง

1.3 หลังการฝึกอบรม

1.3.1 คณะทำงานวางแผนการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

1.3.2 รายงานผลการฝึกอบรมให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

2. เนื้อหาการฝึกอบรม

ตอนที่ 1 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้สู่การประเมินผล

ตอนที่ 2 เทคนิคการวัดคุณลักษณะผู้เรียนด้านความรู้ ความคิด

ตอนที่ 3 เทคนิคการวัดคุณลักษณะผู้เรียนด้านทักษะ

ตอนที่ 4 เทคนิคการวัดคุณลักษณะผู้เรียนด้านเจตคติ

-33-

3. กระบวนการฝึกอบรม

การฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ มีกระบวนการในการฝึกอบรมเป็น 3 ระยะ คือ 1) ขั้นสร้างความรู้เชิงหลักการ 2) ขั้นฝึกทักษะการปฏิบัติการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 3) ขั้นปฏิบัติการภาคสนาม เก็บข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ และวิเคราะห์คุณภาพของข้อสอบด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS และหลังฝึกอบรมมีการพบกลุ่มเป็นระยะ ๆ เพื่อติดตามผลการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ ดังนี้

เนื้อหาการฝึกอบรมตอนที่ 1 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้สู่การประเมินผล

ระยะที่ 1 สร้างความรู้เชิงหลักการ 1 ชั่วโมง

ระยะที่ 2 เป็นการนำประสบการณ์ความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมมาปฏิบัติการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้สู่การประเมินผล จำนวน 3 ชั่วโมง

ระยะที่ 3 เป็นการเก็บข้อมูลเพื่อหาความสอดคล้องระหว่างการวิเคราะห์คุณลักษณะผู้เรียนที่ต้องประเมินกับมาตรฐานการเรียนรู้ / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

เนื้อหาการฝึกอบรมตอนที่ 2 เทคนิคการวัดคุณลักษณะผู้เรียนด้านความรู้ ความคิด

เนื้อหาการฝึกอบรมตอนที่ 3 เทคนิคการวัดคุณลักษณะผู้เรียนด้านทักษะ

เนื้อหาการฝึกอบรมตอนที่ 4 เทคนิคการวัดคุณลักษณะผู้เรียนด้านเจตคติ

ระยะที่ 1 เป็นการสร้างความรู้เชิงหลักการ จำนวน 3 ชั่วโมง

ระยะที่ 2 เป็นการนำประสบการณ์ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมมาปฏิบัติการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ จำนวน 5 วัน

ระยะที่ 3 เป็นการลงสู่ภาคสนาม ปฏิบัติการเก็บข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้และวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS จำนวน 1 วัน

4. ระยะเวลาที่ใช้ฝึกอบรมและติดตามผลการดำเนินการ รวม 29 ชั่วโมง

5. ตารางการฝึกอบรมและการประเมินผลการอบรม

-34-

ตารางการประชุมเชิงปฏิบัติการการเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้
ระหว่างวันที่ 2 – 31 มกราคม พุทธศักราช 2551
ณ โรงเรียนวัดอัยยิการาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

วัน / เวลา	กิจกรรม	เทคนิคการฝึกอบรม	สื่อ	ผู้รับผิดชอบ
3 มกราคม 2551 13.30–13.45 น. 13.45-14.15 น. 14.15-15.15 น.	1. ลงทะเบียน 2. พิธีเปิด -ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม -ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดอัยยิการามเปิดประชุม 3. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้		แฟ้มลงทะเบียน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์	ไอลดา คล้ายสำริด และคณะ
4 มกราคม 2551 14.30-15.30 น. 7-8มกราคม2551 (นอกเวลาราชการ)	ดำเนินกิจกรรมฝึกอบรม ตอนที่ 1 การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้สู่การประเมินผล การนำประสบการณ์ความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมมาฝึกปฏิบัติปฏิบัติการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้สู่การประเมินผล	การบรรยายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติ	ชุดฝึกอบรม ตอนที่ 1 ชุดฝึกอบรม ตอนที่ 1	ไอลดา คล้ายสำริด และคณะ
9 มกราคม 2551 13.30-15.30 น.	1.การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างแนวการประเมินผลกับคุณลักษณะผู้เรียนที่ต้องประเมินจากมาตรฐานการเรียนรู้ / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	ฝึกปฏิบัติ	ชุดฝึกอบรม ตอนที่ 1	ดร.อรินทร์ น่วมถนอม ดร.วลีมาศ อึ๋งสกุล และศึกษานิเทศ
10มกราคม2551 12.30–15.30 น.	ดำเนินการฝึกอบรมตอนที่ 2 เทคนิคการวัดคุณลักษณะผู้เรียนด้านความรู้ ความคิด (1)	การบรรยายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ชุดฝึกอบรม ตอนที่ 2	ไอลดา คล้ายสำริด และคณะ

ตารางประชุมเชิงปฏิบัติการ(ต่อ)

วัน / เวลา	กิจกรรม	เทคนิคการฝึกอบรม	สื่อ	ผู้รับผิดชอบ
11มกราคม2551 12.30–15.30 น.	ดำเนินการฝึกอบรม ตอนที่ 2 เทคนิคการวัดคุณลักษณะผู้เรียนด้านความรู้ความคิด (2)	การบรรยายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ชุดฝึกอบรมตอนที่ 2	ไอลดา คล้ายสำริด และคณะ
12-14มกราคม2551 (นอกเวลาราชการ)	การนำประสบการณ์ความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมมาฝึกปฏิบัติการสร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะผู้เรียนด้านความรู้ ความคิด ตามมาตรฐานการเรียนรู้ / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่วิเคราะห์ในชุดฝึกอบรม ตอนที่ 1	ฝึกปฏิบัติ	ชุดฝึกอบรมตอนที่ 2	
15มกราคม2551 13.30-15.30 น.	การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 1. ความเป็นปรนัย 2. ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา	ฝึกปฏิบัติ	ชุดฝึกอบรมตอนที่ 2	ดร.อรินทร์ น่วมถนอม ดร.วลีมาศ อึ้งสกุลและครู/ครูชำนาญการพิเศษ
17มกราคม2551 13.30-15.30 น.	การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 1. ค่าความยากง่าย 2. ค่าอำนาจจำแนก	เก็บข้อมูลภาคสนาม/ฝึกปฏิบัติ	ชุดฝึกอบรมตอนที่ 2	ไอลดา คล้ายสำริด และคณะ
18มกราคม2551 12.30–15.30 น.	ดำเนินการฝึกอบรม ตอนที่ 3 เทคนิคการวัดคุณลักษณะผู้เรียนด้านทักษะ	การบรรยายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ชุดฝึกอบรมตอนที่ 3	ไอลดา คล้ายสำริด และคณะ

ตารางประชุมเชิงปฏิบัติการ(ต่อ)

วัน / เวลา	กิจกรรม	เทคนิคการฝึกอบรม	สื่อ	ผู้รับผิดชอบ
19-21มกราคม2551 (นอกเวลาราชการ)	การนำประสบการณ์ความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมมาฝึกปฏิบัติการสร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะผู้เรียนด้านทักษะตามมาตรฐานการเรียนรู้ / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่วิเคราะห์ในชุดฝึกอบรมตอนที่ 1	ฝึกปฏิบัติ	ชุดฝึกอบรมตอนที่ 3	
23มกราคม2551 13.30-15.30 น.	การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 1. ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา 2. เกณฑ์ประเมิน	ฝึกปฏิบัติ	ชุดฝึกอบรมตอนที่ 3	ดร.อรินทร์ น่วมถนอม ดร.วลีมาศ อึ๊งสกุลและครู/ครูชำนาญการพิเศษ
24มกราคม2551 12.30–15.30 น.	ดำเนินการฝึกอบรม ตอนที่ 4 เทคนิคการวัดคุณลักษณะผู้เรียนด้านเจตคติ	การบรรยายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ชุดฝึกอบรมตอนที่ 4	ไอลดา คล้ายสำริดและคณะ
25-28มกราคม2551 (นอกเวลาราชการ)	การนำประสบการณ์ความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมมาฝึกปฏิบัติการสร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะผู้เรียนด้านเจตคติ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่วิเคราะห์ในชุดฝึกอบรม ตอนที่ 1	ฝึกปฏิบัติ	ชุดฝึกอบรมตอนที่ 4	ไอลดา คล้ายสำริดและคณะ
29มกราคม2551 13.30-15.30 น.	การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	ฝึกปฏิบัติ	ชุดฝึกอบรมตอนที่ 4	ดร.อรินทร์ น่วมถนอม

ตารางประชุมเชิงปฏิบัติการ(ต่อ)

วัน / เวลา	กิจกรรม	เทคนิคการฝึกอบรม	สื่อ	ผู้รับผิดชอบ
	- ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา			ดร.วลีมาศ อึ้งสกุลและครู/ครูชำนาญการพิเศษ
30มกราคม2551 13.30-15.30 น.	การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ - ค่าอำนาจจำแนก	เก็บข้อมูลภาคสนาม/ฝึกปฏิบัติ	ชุดฝึกอบรมตอนที่ 4	ไอลดา คล้ายสำริดและคณะ
31มกราคม2551 12.30-13.30 น.	1. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้		1.แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์	ไอลดา คล้ายสำริดและคณะ
13.30-14.00 น.	2. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมประเมินเจตคติต่อการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพตามหลักวิชา		2.แบบวัดเจตคติ	
14.00-15.30 น.	3.วางแผนการดำเนินการติดตามการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกมาพัฒนางานในองค์กรโดยการสำรวจปริมาณและคุณภาพของเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ในระบบคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบ 4.ประเมินความสามารถในการวางแผนการประเมินผลการเรียนรู้ ด้วยการตรวจผลงาน			

ตารางประชุมเชิงปฏิบัติการ(ต่อ)

วัน / เวลา	กิจกรรม	เทคนิคการฝึกอบรม	สื่อ	ผู้รับผิดชอบ
29กุมภาพันธ์2551 13.30-15.30 น.	5.ประเมินความสามารถในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ด้วยการตรวจผลงาน ประเมินความสามารถในการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมมาพัฒนางานในองค์กร โดยการสำรวจปริมาณและคุณภาพของเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ในระบบคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบ		แบบประเมิน	ไอลดา คล้ายสำริด และคณะ

เอกสารกิจกรรมการฝึกอบรม
หลักสูตรการเสริมสร้างสมรรถนะในสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริยุภา พูลสุวรรณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดิลก ดิลกานนท์
ว่าที่ร้อยตรี ดร. มนัส บุญประกอบ

พัฒนาโดย
นางสาวไอลดา คล้ายสำริด
นิสิตปริญญาเอก การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

-40-

คำชี้แจง

เอกสารกิจกรรมประกอบหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ เล่มนี้ เป็นส่วนหนึ่งของเอกสารหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยเอกสาร 2 รายการ ได้แก่

1. คู่มือการดำเนินการหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้
2. เอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

การจัดทำเอกสารนี้เพื่อใช้ประกอบการดำเนินการฝึกอบรมสำหรับผู้ดำเนินการฝึกอบรม และผู้เข้าร่วมรับการฝึกอบรมตามหลักสูตร เพื่อให้เข้าใจในรายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ และใช้เป็นแนวในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ในระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของระบบประเมินผลระดับสถานศึกษาต่อไป

ไอลดา คล้ายสำริด

-41-

กิจกรรมที่ 1

หน่วยที่ 1 **วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังสู่รายการประเมิน**

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ระบุสาระการเรียนรู้จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้
2. ระบุคุณลักษณะที่ต้องประเมินจากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้
3. ระบุรายการประเมินจากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้

การดำเนินการ

1. ผู้เข้ารับการอบรมแบ่งกลุ่มกลุ่มละ 3 คน แล้วกำหนดกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ดำเนินการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
2. ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนที่คาดหวัง โดยระบุสาระการเรียนรู้ และพิจารณาว่าเป็นพฤติกรรมที่ควรดำเนินการวัดในคุณลักษณะด้านความรู้ ทักษะ หรือ คุณลักษณะนิสัย พร้อมทั้งระบุรายการประเมิน
3. ปฏิบัติกิจกรรม โดยดำเนินการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม และสรุปผลลงในใบกิจกรรมที่ 1
4. นำเสนอผลงานกลุ่ม
5. ประเมินผลการปฏิบัติงาน

-42-

ตัวอย่างการดำเนินการ

ช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

มาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้น	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี	สาระการเรียนรู้	คุณลักษณะที่ต้องประเมิน			รายการประเมิน
			ความรู้	ทักษะ	ลักษณะนิสัย	
ส1.1.1 รู้และเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับประวัติศาสนา ศาสดา และคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ	ส1.1.1 รู้และเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับประวัติ คัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ	ประวัติคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ	✓			1.บอกชื่อคัมภีร์ศาสนาที่ตนนับถือ 2.บอกประวัติความเป็นมาของคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ 3.ระบุสาระสำคัญของคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ. การวัดและประเมินผลอิงมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

-43-

กิจกรรมที่ 2

หน่วยที่ 2 การสร้างเครื่องมือประเมินผลวัดคุณลักษณะด้านความรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. สร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้วัดคุณลักษณะด้านความรู้ด้วยแบบทดสอบได้
2. หาคุณภาพของแบบทดสอบที่มีการให้คะแนนเป็น 2 ค่า ได้
3. คัดเลือกแบบทดสอบที่มีคุณภาพตามหลักวิชาได้

การดำเนินการ

1. ผู้เข้ารับการอบรมทบทวนผลการปฏิบัติงานในใบกิจกรรมที่ 1 แล้วคัดเลือกมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ดำเนินการประเมินผลด้วยการวัดคุณลักษณะด้านความรู้

2. ผู้เข้ารับการอบรมระบุรูปแบบของแบบทดสอบที่ใช้ประเมินผลในแต่ละมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

3. ปฏิบัติกิจกรรม โดยดำเนินการสร้างข้อสอบวัดคุณลักษณะด้านความรู้ในสาระการเรียนรู้ของมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยดำเนินการสร้างข้อสอบวัดพฤติกรรม 6 ประเภทได้แก่ ความรู้ เข้าใจ นำไปใช้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า พฤติกรรมละ 1 ข้อ

4. นำเสนอข้อสอบต่อผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา เพื่อตรวจสอบว่าข้อสอบที่สร้างนั้นวัดตรงตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในข้อที่กำหนดหรือไม่ แล้วดำเนินการปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

5. นำเสนอข้อสอบต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผล เพื่อตรวจว่าข้อสอบที่สร้างนั้นวัดตรงตามพฤติกรรมที่ระบุหรือไม่ และข้อคำถามมีความเป็นปรนัยหรือไม่ แล้วดำเนินการปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

6. ประสานงานกับครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อขอใช้นักเรียนเป็นกลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูลเพื่อวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบ

7. ดำเนินการเก็บข้อมูล

8. วิเคราะห์คุณภาพแบบทดสอบด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS version 11.5 หาคุณภาพข้อสอบรายข้อและรายฉบับ ได้แก่ ค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น

9. ดำเนินการคัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพดังนี้ ค่าความยากมีค่าอยู่ระหว่าง 0.2 – 0.8 ค่าอำนาจจำแนกมีค่าอยู่ระหว่าง 0.2 – 1.0

10. จัดเก็บข้อสอบในระบบคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

-44-

ตัวอย่างการดำเนินการ

ช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี	รายการประเมิน	รูปแบบของแบบทดสอบ	พฤติกรรมข้อสอบ	ข้อสอบ
ส1.1.1 รู้และเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับประวัติ คัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ	1.บอกชื่อคัมภีร์ศาสนาที่ตนนับถือ 2.บอกประวัติความเป็นมาของคัมภีร์ของศาสนาที่ j ตนนับถือ 3.ระบุสาระสำคัญของคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ	ข้อสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก	ความรู้ ความเข้าใจ	1…….. ก..... ข..... ค ..... ง..... 1…….. ก..... ข..... ค ..... ง.....

-45-

กิจกรรมที่ 3

หน่วยที่ 3 การสร้างเครื่องมือประเมินผลวัดคุณลักษณะด้านทักษะ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. สร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้วัดคุณลักษณะด้านทักษะด้วยแบบทดสอบภาคปฏิบัติได้
2. หาคุณภาพของแบบทดสอบภาคปฏิบัติ ที่มีการให้คะแนนตั้งแต่ 2 ค่าขึ้นไปได้
3. คัดเลือกแบบทดสอบภาคปฏิบัติที่มีคุณภาพตามหลักวิชาได้

การดำเนินการ

1. ผู้เข้ารับการอบรมทบทวนผลการปฏิบัติงานในใบกิจกรรมที่ 1 แล้วคัดเลือกมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ดำเนินการประเมินผลด้วยการวัดคุณลักษณะด้านทักษะ

2. ปฏิบัติกิจกรรม โดยดำเนินการสร้างข้อสอบวัดคุณลักษณะด้านทักษะในสาระการเรียนรู้ของมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยดำเนินการสร้างข้อสอบประกอบเกณฑ์การให้คะแนน มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังละ 5 ข้อ

3. นำเสนอข้อสอบและเกณฑ์ประเมินต่อผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา เพื่อตรวจสอบว่าข้อสอบที่สร้างนั้นวัดตรงตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในข้อที่กำหนดหรือไม่ แล้วดำเนินการปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4. นำเสนอข้อสอบต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผล เพื่อตรวจว่าข้อคำถามมีความเป็นปรนัยหรือไม่ แล้วดำเนินการปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

5. ประสานงานกับครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อขอใช้นักเรียนเป็นกลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูลเพื่อวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบ

6. ดำเนินการเก็บข้อมูล

7. ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจข้อสอบโดยใช้เกณฑ์ประเมินที่สร้างขึ้น แล้วดำเนินการวิเคราะห์คุณภาพแบบทดสอบด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS version 11.5 หาคุณภาพข้อสอบรายข้อ และรายฉบับ ได้แก่ ค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ และค่าความเชื่อมั่นของเกณฑ์ประเมิน

8. ดำเนินการคัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพดังนี้ ค่าความยากมีค่าอยู่ระหว่าง 0.2 – 0.8 ค่าอำนาจจำแนกมีค่าอยู่ระหว่าง 0.2 – 1.0 จัดเก็บข้อสอบในระบบคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

-46-

ตัวอย่างการดำเนินการ

ช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี	รายการประเมิน	ข้อสอบ	เกณฑ์การให้คะแนน
ท 1.1.1 สามารถอ่านได้ถูกต้องตามหลักการอ่าน อ่านได้คล่องและเร็ว เข้าใจความหมายของคำและข้อความที่อ่าน	1.อ่านออกเสียงข้อความสั้น ๆ 2.เล่าเรื่องที่อ่าน		

-47-

กิจกรรมที่ 4

หน่วยที่ 4 การสร้างเครื่องมือประเมินผลวัดคุณลักษณะด้านลักษณะนิสัย

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. สร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้วัดคุณลักษณะด้านลักษณะนิสัยได้
2. หาคุณภาพของเครื่องมือประเมินผลวัดคุณลักษณะด้านลักษณะนิสัยได้

การดำเนินการ

1. ผู้เข้ารับการอบรมทบทวนผลการปฏิบัติงานในใบกิจกรรมที่ 1 แล้วคัดเลือกมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ดำเนินการประเมินผลด้วยการวัดคุณลักษณะด้านลักษณะนิสัย

2. ปฏิบัติกิจกรรม โดยดำเนินการกำหนดนิยามปฏิบัติการของคุณลักษณะที่ต้องการวัดให้ชัดเจน แล้วดำเนินการสร้างข้อสอบ/ข้อคำถามวัดคุณลักษณะด้านลักษณะนิสัยในสาระการเรียนรู้ของมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยดำเนินการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังละ 5 รายการ

3. นำเสนอนิยามปฏิบัติการกับข้อสอบ/ข้อคำถามต่อผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา เพื่อตรวจสอบว่าข้อสอบ/ข้อคำถามที่สร้างนั้นตรงตามนิยามของคุณลักษณะที่กำหนดหรือไม่ แล้วดำเนินการปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4. นำเสนอข้อสอบต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผล เพื่อตรวจว่าข้อสอบ/ข้อคำถามมีความเป็นปรนัยหรือไม่ แล้วดำเนินการปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

5. ประสานงานกับครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อขอใช้นักเรียนเป็นกลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูลเพื่อวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดคุณลักษณะ

6. ดำเนินการเก็บข้อมูล

7. ดำเนินการวิเคราะห์คุณภาพแบบวัดคุณลักษณะด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS version11.5 ได้แก่ ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น

8. ดำเนินการคัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพค่าอำนาจจำแนก 0.2 - 1.0

9. จัดเก็บข้อสอบในระบบคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

-48-

ใบกิจกรรมที่ 1.1

หน่วยที่ 1 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังสู่รายการประเมิน

ช่วงชั้นที่ ..... ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ .....

กลุ่มสาระการเรียนรู้ .....

มาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้น	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี	สาระการเรียนรู้	คุณลักษณะที่ต้องประเมิน			รายการประเมิน
			ความรู้	ทักษะ	ลักษณะนิสัย	

-49-

ใบกิจกรรมที่ 1.2 การประเมินความเหมาะสม
ระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังกับคุณลักษณะที่ต้องประเมินและรายการประเมิน

ข้อมูลทั่วไป

ชื่อผู้ให้ข้อมูล.....ตำแหน่ง.....

วุฒิการศึกษา.....สถานที่ทำงาน.....

ให้ข้อมูลในฐานะ ผู้เชี่ยวชาญด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

คำชี้แจง แบบประเมินความเหมาะสมระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังกับคุณลักษณะที่ต้องประเมินและรายการประเมินนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้กรุณาพิจารณาความเหมาะสมของผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่ต้องประเมิน และ รายการประเมินว่าสอดคล้องตามมาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือไม่ โดยขอให้ท่านผู้เชี่ยวชาญทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านและขอความกรุณาเขียนข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงต่อไป

+1 หมายความว่า แน่ใจว่ามาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังมีความสอดคล้องกับคุณลักษณะที่ต้องประเมินและรายการประเมิน

0 หมายความว่า ไม่แน่ใจว่ามาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังมีความสอดคล้องกับคุณลักษณะที่ต้องประเมินและรายการประเมิน

-1 หมายความว่า แน่ใจว่ามาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไม่สอดคล้องกับคุณลักษณะที่ต้องประเมินและรายการประเมินผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี	คุณลักษณะที่ต้องประเมินและรายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	

(ลงชื่อ).....ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

-50-

กิจกรรมที่ 2.1

หน่วยที่ 2 การสร้างเครื่องมือประเมินผลวัดคุณลักษณะด้านความรู้

ช่วงชั้นที่ ..... ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ .....

กลุ่มสาระการเรียนรู้ .....

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี	รายการประเมิน	รูปแบบของแบบทดสอบ	พฤติกรรมข้อสอบ	ข้อสอบ

-51-

ใบกิจกรรมที่ 2.2 การประเมินความเหมาะสม
ระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังกับข้อคำถาม

ข้อมูลทั่วไป

ชื่อผู้ให้ข้อมูล.....ตำแหน่ง.....

วุฒิการศึกษา.....สถานที่ทำงาน.....

ให้ข้อมูลในฐานะ ผู้เชี่ยวชาญด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

คำชี้แจง แบบประเมินความเหมาะสมระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังกับข้อคำถามนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้กรุณาพิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถามว่าวัดในเนื้อหาตามมาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือไม่ โดยขอให้ท่านผู้เชี่ยวชาญทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านและขอความกรุณาเขียนข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงข้อคำถาม

+1หมายความว่า ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ในมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

0 หมายความว่า ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ในมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

-1 หมายความว่า แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ในมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี	ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	

(ลงชื่อ).....ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

-52-

ใบกิจกรรมที่ 2.3 การประเมินความเหมาะสมพฤติกรรมข้อสอบกับข้อคำถาม

ข้อมูลทั่วไป

ชื่อผู้ให้ข้อมูล.....ตำแหน่ง.....

วุฒิการศึกษา.....สถานที่ทำงาน.....

ให้ข้อมูลในฐานะ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผล

คำชี้แจง แบบประเมินความเหมาะสมพฤติกรรมข้อสอบกับข้อคำถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้กรุณาพิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถามว่าวัดในพฤติกรรมที่ระบุไว้หรือไม่ โดยขอให้ท่านผู้เชี่ยวชาญทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านและขอความกรุณาพิจารณาความเป็นปรนัยของข้อคำถาม เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงข้อคำถาม

+1 หมายความว่า ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมข้อสอบ

0 หมายความว่า ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมข้อสอบ

-1 หมายความว่า แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมข้อสอบ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี	ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	

(ลงชื่อ).....ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

-53-

ใบกิจกรรมที่ 2.4 **คุณภาพของข้อสอบ**

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี	พฤติกรรมข้อสอบ	ข้อสอบ	คุณภาพข้อสอบ		การคัดเลือก	
			p	r	ใช้ได้	ปรับปรุง

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ/แบบวัดเจตคติ/แบบสอบถาม .....

-54-

ใบกิจกรรมที่ 3.1

หน่วยที่ 3 การสร้างเครื่องมือประเมินผลวัดคุณลักษณะด้านทักษะ

ช่วงชั้นที่ ..... ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ .....

กลุ่มสาระการเรียนรู้ .....

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี	รายการประเมิน	ข้อสอบ	เกณฑ์การให้คะแนน

-55-

ใบกิจกรรมที่ 3.2 การประเมินความเหมาะสม
ระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังกับข้อคำถาม

ข้อมูลทั่วไป

ชื่อผู้ให้ข้อมูล.....ตำแหน่ง.....

วุฒิการศึกษา.....สถานที่ทำงาน.....

ให้ข้อมูลในฐานะ ผู้เชี่ยวชาญด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

คำชี้แจง แบบประเมินความเหมาะสมระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังกับข้อคำถามนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้กรุณาพิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถามว่าวัดในเนื้อหาตามมาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือไม่ โดยขอให้ท่านผู้เชี่ยวชาญทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านและขอความกรุณาเขียนข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงข้อคำถาม

+1 หมายความว่า ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ในมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

0 หมายความว่า ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ในมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

-1 หมายความว่า แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ในมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี	ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	

(ลงชื่อ).....ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

-56-

ใบกิจกรรมที่ 3.3 การตรวจสอบความเป็นปรนัยของข้อคำถามและเกณฑ์การให้คะแนน

ข้อมูลทั่วไป

ชื่อผู้ให้ข้อมูล.....ตำแหน่ง.....

วุฒิการศึกษา.....สถานที่ทำงาน.....

ให้ข้อมูลในฐานะ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผล

คำชี้แจง แบบตรวจสอบความเป็นปรนัยของข้อคำถามและเกณฑ์ประเมินนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้กรุณาพิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถามและเกณฑ์การให้คะแนนว่ามีความเป็นปรนัยหรือไม่ โดยขอให้ท่านผู้เชี่ยวชาญทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านและขอความกรุณาเขียนข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง

+1 หมายความว่า ข้อคำถามและเกณฑ์การให้คะแนนมีความเป็นปรนัย

0 หมายความว่า ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามและเกณฑ์การให้คะแนนมีความเป็นปรนัย

-1 หมายความว่า แน่ใจว่าข้อคำถามและเกณฑ์การให้คะแนนไม่มีความเป็นปรนัย

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี	ข้อคำถามและเกณฑ์การให้คะแนน	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	

(ลงชื่อ).....ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

-57-

ใบกิจกรรมที่ 3.4 คุณภาพของข้อสอบ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี	ข้อสอบ	คุณภาพข้อสอบ		เกณฑ์ให้คะแนน	ความเชื่อมั่นของเกณฑ์
		P	r		

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ .....

-58-

กิจกรรมที่ 4.1

หน่วยที่ 4 การสร้างเครื่องมือประเมินผลวัดคุณลักษณะด้านลักษณะนิสัย

ช่วงชั้นที่ ..... ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ .....

กลุ่มสาระการเรียนรู้ .....

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี	คุณลักษณะที่ประเมิน	นิยามลักษณะที่ประเมิน	ข้อคำถาม

-59-

ใบกิจกรรมที่ 4.2 การประเมินความสอดคล้อง
ระหว่างนิยามคุณลักษณะที่ต้องประเมินกับข้อคำถาม

ข้อมูลทั่วไป

ชื่อผู้ให้ข้อมูล.....ตำแหน่ง.....

วุฒิการศึกษา.....สถานที่ทำงาน.....

ให้ข้อมูลในฐานะ ผู้เชี่ยวชาญด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

คำชี้แจง แบบประเมินความเหมาะสมระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังกับข้อคำถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้กรุณาพิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถามว่าวัดในเนื้อหาตามมาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือไม่ โดยขอให้ท่านผู้เชี่ยวชาญทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านและขอความกรุณาเขียนข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงข้อคำถาม

+1 หมายความว่า ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามคุณลักษณะที่ต้องประเมิน

0 หมายความว่า ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามคุณลักษณะที่ต้องประเมิน

-1 หมายความว่า แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยามคุณลักษณะที่ต้องประเมิน

นิยามลักษณะที่ประเมิน	ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	

(ลงชื่อ).....ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

-60-

ใบกิจกรรมที่ 4.3 การตรวจสอบความเป็นปรนัยของข้อคำถาม

ข้อมูลทั่วไป

ชื่อผู้ให้ข้อมูล.....ตำแหน่ง.....

วุฒิการศึกษา.....สถานที่ทำงาน.....

ให้ข้อมูลในฐานะ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผล

คำชี้แจง แบบตรวจสอบความเป็นปรนัยของข้อคำถามนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้กรุณาพิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถามว่ามีความเป็นปรนัยหรือไม่ โดยขอให้ท่านผู้เชี่ยวชาญทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านและขอความกรุณาเขียนข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง

+1 หมายความว่า ข้อคำถามมีความเป็นปรนัย

0 หมายความว่า ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความเป็นปรนัย

-1 หมายความว่า แน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความเป็นปรนัย

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี	ข้อคำถามและเกณฑ์การให้คะแนน	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	

(ลงชื่อ).....ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

-61-

ใบกิจกรรมที่ 4.4 คุณภาพของข้อสอบ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี	พฤติกรรมข้อสอบ	ข้อสอบ	คุณภาพข้อสอบ	การคัดเลือก	
			ค่าอำนาจจำแนก	ใช้ได้	ปรับปรุง

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบสถานการณ์/แบบวัดเจตคติ/แบบสอบถาม/แบบสังเกต/แบบตรวจสอบรายการ

.....

เอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรม
เรื่อง
การเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริยุภา พูลสุวรรณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดิลก ดิลกานนท์
ว่าที่ร้อยตรี ดร. มนัส บุญประกอบ

พัฒนาโดย
นางสาวไอลดา คล้ายสำริด
นิสิตปริญญาเอก การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เอกสารประกอบหลักสูตรการฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะ
ในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

การประเมินผลการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมาย โดยกำหนดสิ่งที่ผู้เรียนควรรู้และสามารถทำได้ การประเมินผลการเรียน จะประเมินการสาธิตความรู้และทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียน (Demonstrate Knowledge and Skills) (อรนุช อยู่ทิมและคณะ. 2546 : 10) ดังนั้น ในการออกแบบการประเมินผลของผู้เรียน ต้องเริ่มด้วยการศึกษามาตรฐานการเรียนรู้สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เพื่อจำแนกเป็นมาตรฐานที่จะต้องประเมินด้วยการปฏิบัติ มาตรฐานที่จะต้องประเมินโดยการใช้แบบทดสอบ และมาตรฐานที่จะประเมินโดยการติดตามเฝ้าสังเกตหรือสอบถามจากบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายเพื่อลงสรุปเป็นคุณลักษณะของผู้ที่ได้รับการประเมิน ซึ่งจักทำให้ผู้ประเมินดำเนินการวัดและประเมินผลผู้เรียนได้สอดคล้องตามสภาพที่เป็นจริงมากยิ่งขึ้น

หน่วยที่ 1 ทำความเข้าใจกับมาตรฐานการเรียนรู้/มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

มาตรฐานการเรียนรู้เป็นข้อกำหนดคุณลักษณะและความสามารถของผู้เรียนและเป็นมาตรฐานเนื้อหา (Content Standard) ซึ่งส่วนมากจะเขียนเป็นความคิดรวบยอด กำหนดเนื้อหาการสอนและมาตรฐานการปฏิบัติ (Performance Standard) (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544: 15) กำหนดคุณสมบัติที่เป็นความสามารถการปฏิบัติงานและคุณธรรม จริยธรรม ส่วน**มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น**จะกำหนดความรู้ หลักการให้เกิดความคิดระดับสูง มีทักษะและกระบวนการและมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ซึ่งครูจะนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เชื่อมโยงประสบการณ์การเรียนรู้ในห้องเรียนสู่ชีวิตจริงและสู่สังคมภายนอกและเป็นแนวทางการประเมินผลเพื่อพิจารณาความสำเร็จของผู้เรียน

สถานศึกษาจะต้องนำมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นพัฒนาเป็นหลักสูตรของสถานศึกษาเองให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและชุมชน และยังเป็นแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาและยังใช้เป็นเกณฑ์การประเมินคุณภาพของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ขณะเดียวกันหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพของสถานศึกษาจะใช้มาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นจัดทำเครื่องมือประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพ นอกจากนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะใช้มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นตรวจสอบคุณภาพการเรียนของผู้เรียน และใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ให้เข้าสู่มาตรฐานที่กำหนด และผู้ปกครองยังใช้มาตรฐานตรวจสอบผลการเรียนของบุตรหลานของตนได้อีกด้วย

หน่วยที่ 2 การสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

หลักการสร้างเครื่องมือประเมินผลวัดคุณลักษณะด้านความรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก เพราะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล หากเครื่องมือที่ใช้ไม่มีคุณภาพแล้ว ผลการวัดที่ได้จะเชื่อถือไม่ได้ ไม่มีความหมาย เครื่องมือการวัดผลมีหลายประเภท ได้แก่ แบบทดสอบ

(Test) แบบสอบถาม (Questionnaire) การสัมภาษณ์ (Interview) การสังเกต (Observation) สังคมมิติ (Sociometry) การศึกษารายกรณี (Case Study) แต่เครื่องมือการวัดผลที่นิยมใช้ในการวัดผลคุณลักษณะด้านความรู้ได้แก่แบบทดสอบ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้วัดสมรรถภาพทางสมอง (Cognitive Domain) เพื่อให้ผู้ตอบแสดงความรู้ความสามารถออกมาว่ามีมากน้อยเพียงใดได้ โดยความสามารถทางสติปัญญานั้นสามารถจำแนกออกเป็นประเภท ได้ 6 ประเภท ได้แก่

1. ความรู้-ความจำ (Knowledge)
2. ความเข้าใจ (Comprehension)
3. การนำไปใช้ (Application)
4. การวิเคราะห์ (Analysis)
5. การสังเคราะห์ (Synthesis)
6. การประเมินค่า (Evaluation)

ในการวัดผลการศึกษา เครื่องมือที่สำคัญ คือ ข้อสอบ ดังนั้นการเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะประกันได้ว่าข้อมูลที่ได้จากการวัดนั้นจะมีคุณภาพหรือไม่ ซึ่งคุณลักษณะที่ดีสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ความเที่ยงตรง (Validity) หมายถึง ข้อสอบนั้นสามารถวัดในสิ่งที่ต้องการจะวัดได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ ความเที่ยงตรงจึงเป็นคุณลักษณะที่สำคัญมากที่สุดของข้อสอบที่ดี

ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) เป็นคุณลักษณะที่บ่งบอกว่าเครื่องมือนั้นวัดได้ตามเนื้อหาที่ต้องการวัด ซึ่งป็นความเที่ยงตรงที่ให้ผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาที่ต้องการสร้างข้อสอบนั้น ๆ พิจารณาว่าข้อสอบแต่ละข้อนั้นวัดได้ตรงตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือไม่ หรือ ข้อสอบแต่ละข้อนั้นวัดได้ตรงตามระดับพฤติกรรมของข้อสอบหรือไม่ ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) โดยใช้สูตรของโรวิเนลลีและแฮมเบลตัน (Rowinelli and Hambleton.1977 อ้างในล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ . 2543 : 249-250) $IOC = \frac{\Sigma R}{N}$ เมื่อ $\frac{\Sigma R}{N}$ แทนผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ การพิจารณาค่า IOC นี้ จะต้องมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 จึงจะถือว่าวัดได้สอดคล้องกัน

2. ความเป็นปรนัย (Objectivity) หมายถึง คุณสมบัติของข้อสอบที่ตรงกันใน 3 ประการ คือ
   ก. คำถามชัดเจน ผู้สอบอ่านแล้วเข้าใจตรงกัน
   ข. การตรวจให้คะแนนตรงกัน เป็นมาตรฐานไม่ว่าจะให้ผู้ใดตรวจ ตรวจเวลาใดก็จะได้คะแนนเท่ากัน
   ค. แปลความหมายของคะแนนเป็นอย่างเดียวกัน

คุณภาพด้านความเป็นปรนัยของเครื่องมือเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเครื่องมือวิจัยทุกชนิด เพราะถ้าเครื่องมือมีความเป็นปรนัยแล้ว จะทำให้เครื่องมือเกิดความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นสูงขึ้นด้วย การตรวจสอบความเป็นปรนัยของเครื่องมือ เป็นการตรวจสอบเกี่ยวกับความแจ่มชัดของภาษาที่ใช้ในการถาม รวมทั้งการใช้ภาษาที่เหมาะสมกับวัยและระดับความรู้ของผู้ตอบ เกณฑ์ในการให้คะแนนและการแปลความหมายของคะแนน การตรวจสอบอาจกระทำโดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง

3. ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (Reliability) หมายถึงความคงที่ของคะแนนที่ได้จากการสอบวัด ที่วัดได้ตรงกับความสามารถของผู้เข้าสอบ จึงนับว่าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของแบบทดสอบที่ดี เป็นคุณลักษณะของแบบทดสอบทั้งฉบับไม่ใช่คุณลักษณะของข้อสอบรายข้อ แบบทดสอบที่มีความเชื่อมั่นสูงหมายความว่าไม่ว่าวัดกี่ครั้งก็ตาม ผู้สอบจะได้คะแนนคงเดิมหรือไม่เปลี่ยนแปลง

คุณภาพของเครื่องมือทั้ง 3 รายการนั้นมีความสำคัญในการบ่งบอกคุณภาพ แต่ในแบบทดสอบบางประเภทอาจต้องตรวจสอบคุณภาพด้านอื่นด้วย เช่น อำนาจจำแนก ความยากง่าย

4. อำนาจจำแนก (Discrimination) หมายถึงคุณลักษณะของข้อสอบที่สามารถจะจำแนกผู้สอบได้เป็น 2 กลุ่มที่มีคุณลักษณะต่างกันในเรื่องที่ศึกษา ค่าอำนาจที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกคุณภาพของข้อสอบคือ 0.2 – 1.0

5. ค่าความยาก (Difficulty) หมายถึงสัดส่วนของคนที่ทำข้อสอบนั้นถูกกับจำนวนคนทั้งหมดที่เข้าสอบ เกณฑ์ความยากของข้อสอบที่กำหนดไว้อยู่ระหว่าง 0.2 – 0.8

ข้อสอบที่มีค่าความยาก เท่ากับ 0.5 แสดงว่า ข้อสอบข้อนั้นมีความยากปานกลางพอดี

ข้อสอบที่มีค่าความยาก ต่ำกว่า 0.5 แสดงว่า ข้อสอบข้อนั้นค่อนไปทางยาก

ข้อสอบที่มีค่าความยาก สูงกว่า 0.5 แสดงว่า ข้อสอบข้อนั้นค่อนไปทางง่าย

ข้อสอบที่มีค่าความยาก ต่ำกว่า 0.2 แสดงว่า ข้อสอบข้อนั้นยากเกินไป

ข้อสอบที่มีค่าความยาก สูงกว่า 0.8 แสดงว่า ข้อสอบข้อนั้นง่ายเกินไป

ลักษณะของการเขียนข้อสอบมีหลายชนิด การเลือกใช้ข้อสอบชนิดใดขึ้นอยู่กับบริบทของผู้สอน ในที่นี้จึงขอนำเสนอลักษณะของการเขียนข้อสอบ ดังนี้

1. การเขียนข้อสอบแบบถูก-ผิด (True-Faise or Right-Wrong or Yes-No) เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบชนิดหนึ่งมีเพียง 2 ตัวเลือก คือ ถูก-ผิด ใช่-ไม่ใช่ จริง-เท็จ ข้อสอบลักษณะนี้วัดสมรรถภาพลึก ๆ ไม่ได้ มีโอกาสในการเดาสูงถึง 50 %

2. การเขียนข้อสอบแบบเติมคำ (Completion or Supply or Fill-in) เป็นข้อสอบปรนัยชนิดหนึ่ง ประกอบด้วยคำถามที่เป็นประโยคไม่สมบูรณ์ เว้นให้ผู้ตอบหามาเติมเพื่อให้ความสมบูรณ์ ข้อสอบลักษณะนี้มักวัดความรู้-ความจำ ถ้าออกข้อสอบไม่ดี ผู้ตอบจะเข้าใจไม่ตรงกัน

3. การเขียนข้อสอบแบบจับคู่ (Matching) เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบชนิดพิเศษ
ประกอบด้วยชุดของคำถาม ที่มีตัวเลือกร่วมกัน ลักษณะของข้อสอบแบบจับคู่คือ จะมีข้อความ 2 พวก หรือ 2 คอลัมน์ ให้ผู้ตอบเลือกจับคู่ ว่าแต่ละข้อความในคอลัมน์หนึ่งจะคู่กับข้อความใดในอีกคอลัมน์หนึ่ง ข้อสอบลักษณะนี้เหมาะกับเนื้อหาบางประเภท และมักวัดแต่ความจำ

4. การเขียนข้อสอบแบบเลือกตอบ (Multiple Choice) เป็นข้อสอบที่มีจุดเด่นหลายประการคือ

ก ออกคำถามได้ครอบคลุมทุกเนื้อหาและทุกพฤติกรรม

ข ตรวจให้คะแนนง่าย รวดเร็วและใช้เวลาน้อย

ค มีความยุติธรรมในการตรวจ ไม่ว่าใครตรวจก็ให้คะแนนได้เท่ากัน

ง สามารถวิเคราะห์ วิจัย และปรับปรุงจนเป็นมาตรฐานได้

แต่ข้อสอบแบบเลือกตอบมีข้อบกพร่องอยู่หลายประการ กล่าวคือ ใช้ค่ายใช้จ่ายสูง และผู้สอบสามารถเดาได้ โดยแนวทางแก้ไขสำหรับปัญหาเรื่องการเดาคือ การออกข้อสอบให้มีคุณภาพและมีตัวเลือก 4 หรือ 5 ตัวเลือก

รูปแบบขอข้อสอบแบบเลือกตอบ แบ่งเป็น 3 แบบใหญ่ ๆ คือ

3.1 แบบคำถามโดด ๆ หรือแบบธรรมดา เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบที่คำถามแต่ละข้อไม่เกี่ยวข้องกัน ตัวเลือกก็ใช้เฉพาะข้อนั้นเท่านั้น

เช่น ข้อใดเป็นประโยค

ก หาอาหาร ข. ฝนตกหนัก

ค เก่ไก่กว่าเดิม ง. ด้วยความสัตย์จริง

3.2 แบบตัวเลือกคงที่ เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบที่คำถามหลาย ๆ ข้อใช้ตัวเลือกร่วมเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ คำถามชุดหนึ่งไม่ต่ำกว่า 3 ข้อ และไม่ควรให้คำตอบใดคำตอบหนึ่งมีโอกาสถูกมากเกินไป

เช่น คำชี้แจง จากข้อ 1 ถึงข้อ 5 ให้ท่านพิจารณาดูว่าเป็นการกระทำผิดศีลข้อใดจาก ก ถึง จ

ก. ศีลข้อ 1 ข ศีลข้อ 2 ค ศีลข้อ 3 ง. ศีลข้อ 4 จ ศีลข้อ 5

ข้อ 1 การดื่มเหล้า

ข้อ 2 การตบยุง

ข้อ 3 พูดโกหกกับพ่อแม่

3.3 แบบกำหนดสถานการณ์ เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบที่ให้สถานการณ์ แล้วให้ตอบโดยยึดเอาสถานการณ์นั้นเป็นหลัก สถานการณ์ที่ให้อาจเป็นโคลง กลอน ข้อความ รูปภาพ ก็ได้ สถานการณ์ที่ยกมาไม่ควรมากเกินไป และคำถามควรมีอย่างน้อยที่สุด 3 ข้อขึ้นไป

ในการเขียนคำถามแต่ละลักษณะนั้น มีสิ่งที่ควรพิจารณาดังต่อไปนี้

1. ด้านตัวคำถาม

1.1 ควรบอกให้แน่ชัดว่าเป็นคำถามหรือเติมคำ

(ไม่ดี) อยุธยา	(ดีขึ้น) ปัจจุบันพระนครศรีอยุธยาเป็นชื่อของอะไร
ก เป็นเมืองหลวง	ก เมืองท่า
ข สถานีรถไฟ	ข จังหวัด
ค จังหวัดหนึ่ง	ค โบราณสถาน
ง โบราณสถาน	ง สถานศึกษา
จ สถานศึกษา	จ สถานีรถไฟ

1.2 ควรถามให้ตรงจุดและชัดเจน

(ไม่ดี) คนไทยเป็นอย่างไร

ก ขยัน
ข ฉลาด
ค เกรงใจ
ง สามัคคี
จ เห็นแก่ตัว

(ดีขึ้น) คนไทยมีจิตใจลักษณะใดเด่นที่สุด

ก ขยัน
ข อดทน
ค เกรงใจ
ง สามัคคี
จ เห็นแก่ตัว

1.3 คำถามควรกะทัดรัดไม่ใช้คำฟุ่มเฟือย

(ไม่ดี) เขาเป็นคนไทยไม่ใช่คนต่างชาติ จึงควรมีมารยาทอย่างไทยๆ ข้อใดเป็นมารยาทอย่างไทย

ก ไหว้ผู้ที่เคารพ
ข คำนับผู้ที่ไปหา
ค เรียกชื่อผู้ที่ต้องการทักทาย
ง จับมือเขย่ากับผู้ที่รู้จักกัน
จ กอดจูบผู้ที่ต้องการทักทาย

(ดีขึ้น) ข้อใดเป็นการแสดงมารยาทแบบไทย

ก ไหว้ผู้ที่เคารพ
ข คำนับผู้ที่ไปหา
ค เรียกชื่อผู้ที่ต้องการทักทาย
ง จับมือเขย่ากับผู้ที่รู้จักกัน
จ กอดจูบผู้ที่ต้องการทักทาย

1.4 คำถามควรเร้าให้ผู้ตอบได้ใช้ความคิด

(ไม่ดี) ข้าวมีส่วนประกอบอะไรมาก

ก แร่ธาตุ
ข โปรตีน
ค ไวตามิน
ง คาร์โบไฮเดรต
จ น้ำวุ้นเหนียวหนืด

(ดีขึ้น) สิ่งใดใช้รับประทานแทนข้าวได้ดีที่สุด

ก มัน
ข ผัก
ค ผลไม้
ง เนื้อสัตว์
จ น้ำเชื่อม

1.5 คำถามควรใช้ภาษาให้เหมาะสมกับระดับผู้สอบ

(ไม่ดี) รัชกาลที่ 1 สถาปนากรุงเทพมหานครเป็นราชธานีเมื่อ พ.ศ.ใด

(ดีขึ้น) รัชกาลที่ 1 ทรงสร้างกรุงเทพมหานคร เป็นเมืองหลวงเมื่อ พ.ศ. ใด

1.6 ไม่ควรใช้คำปฏิเสธหรือปฏิเสธซ้อนกัน

(ไม่ดี) ถ้าคนไม่รับประทานไขมัน ร่างกายจะไม่มีอะไร ก เกลือแร่ ข แรงกล้ามเนื้อ ค ไขสันหลัง ง ภูมิต้านทาน จ พลังความร้อน	(ดีขึ้น) ไขมันช่วยร่างกายในด้านใด ก เพิ่มเกลือแร่ ข บำรุงไขสันหลัง ค เพิ่มแรงกล้ามเนื้อ ง เพิ่มภูมิต้านทานโรค จ เพิ่มพลังงานความร้อน

1.7 ข้อคำถามหนึ่งควรถามเรื่องเดียว

(ไม่ดี) กรุงเทพมหานครเป็นชื่อของอะไร อยู่ติดแม่น้ำใด	(ดีขึ้น) กรุงเทพมหานครตั้งอยู่ริมแม่น้ำใด

1.8 ข้อคำถามไม่ควรถามสิ่งที่เด็กท่องจำคล่องปาก

(ไม่ดี) พระอาทิตย์ขึ้นทางทิศใด	(ดีขึ้น) ถ้าพระอาทิตย์ขึ้นทางทิศเหนือ จะตกทางทิศใด

2. ด้านตัวเลือก การจำแนกแยกเด็กว่ามีความรู้ความสามารถเพียงใดนั้น การเขียนตัวเลือกของข้อสอบมีความสำคัญมาก ข้อเสนอแนะในการเขียนตัวเลือกสามารถกล่าวเป็นข้อใหญ่ ๆ ดังนี้

2.1 ควรมีคำตอบถูกเพียงคำตอบเดียว

2.2 ตัวเลือกไม่ควรแนะคำตอบ

(ไม่ดี) นายกรัฐมนตรีคนใดที่มีอาชีพเป็นทหาร ก นายทวี บุญเกต ข มรว.เสนีย์ ปราโมช ค มรว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ง. นายควง อภัยวงศ์ จ จอมพล ป. พิบูลสงคราม	(ดีขึ้น) นายกรัฐมนตรีคนใดที่มีอาชีพเป็นทหาร ก ทวี บุญเกต ข เสนีย์ ปราโมช ค คึกฤทธิ์ ปราโมช ง ควง อภัยวงศ์ จ เปรม ติณสูลานนท์

2.3 ตัวเลือกควรเขียนกะทัดรัดไม่ยาวยืดเยื้อหรือเพิ่มคำที่ไม่จำเป็น

(ไม่ดี) ผิวหนังของคนเปรียบได้กับส่วนใดของต้นไม้	(ดีขึ้น) (คำถามเดิม)
ก กิ่งไม้	ก กิ่ง
ข ผลไม้	ข ผล
ค รากไม้	ค ราก
ง ดอกไม้	ง ดอก
จ เปลือกไม้	จ เปลือก

2.4 ตัวเลือกควรอิสระจากกัน

(ไม่ดี) กรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าครั้งแรก พ.ศ.ใด	(ดีขึ้น) กรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าครั้งแรก ระหว่างพ.ศ.ใด
ก ก่อน พ.ศ.2112	ก 2002 – 2038
ข หลัง พ.ศ.2112	ข 2039 – 2089
ค ระหว่าง พ.ศ.2110 – 2130	ค 2090 – 2140
ง ระหว่าง พ.ศ. 2310 – 2350	ง 2141 – 2191
จ ก่อน พ.ศ.2310	จ 2192 – 2242

2.5 ตัวเลือกควรเป็นลักษณะเอกพันธุ์ คำว่าเอกพันธุ์ในที่นี้หมายถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีลักษณะเดียวกัน เช่น เป็นต้นไม้ก็ควรเป็นต้นไม้ด้วยกัน คนก็ควรเป็นคนด้วยกัน ทิศทางเดียวกัน ถ้าเป็นจุดเด่น ก็ควรยกจุดเด่นมาด้วยกัน จุดอ่อนก็ต้องเป็นจุดอ่อนด้วยกัน

(ไม่ดี) หัวใจคนทำหน้าที่คล้ายอะไร	(ดีขึ้น) หัวใจคนทำหน้าที่คล้ายอะไร
ก เข็มฉีดยา	ก กาลักน้ำ
ข ท่อประปา	ข ลูกสูบรถ
ค เครื่องสูบน้ำ	ค เข็มฉีดยา
ง กำมือขวา	ง เครื่องยนต์
จ ลูกฟุตบอล	จ เครื่องสูบน้ำ

ข้อนี้ตัวเลือกไม่ดีตรงการเปรียบเทียบหน้าที่ของหัวใจคนในข้อ ง และ จ ซึ่งกระเด็นจากพวกมากเกินไป หัวใจทำหน้าที่สูบฉีดโลหิตไปเลี้ยงร่างกาย ตัวลวงควรอยู่ในลักษณะเดียวกันหรือคล้ายๆกับการสูบฉีดก็จะดีขึ้น

2.6 ตัวเลือกที่ถูกหรือเรียกว่าตัวถูกไม่ควรยาวเกินไป

2.7 ความยาวของตัวเลือกควรเป็นระบบ

2.8 ควรเรียงตัวเลือกตามปริมาณหรือลำดับของตัวเลข

2.9 ตัวลวงต้องมีทางเป็นไปได้

2.10 ตัวลวงไม่ควรมีประเภท “ถูกหมดทุกข้อ” “ไม่มีข้อถูก” ถูกทั้ง ก และ ข “

2.11 การกำหนดจำนวนตัวเลือก ซึ่งมักนิยมใช้ 4-5 ตัวเลือก

-70-

การเขียนข้อสอบวัดพฤติกรรมด้านสติปัญญาตามวิธีจำแนกประเภทของบลูมและคณะ

1.0 คำถามประเภทความรู้ความจำ

1.10 ความจำในเนื้อเรื่อง แบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

1.11 คำถามเกี่ยวกับศัพท์และนิยาม เช่น

คำว่า “พ่อขุน” หมายถึงใคร

การเก็บ “หางข้าว” หมายถึงอะไร

สัญประกาศคือเครื่องหมายชนิดใด

เครื่องหมาย // ในเรขาคณิต เรียกว่าอะไร

เมืองหลวงของพม่าชื่ออะไร

1.12 คำถามเกี่ยวกับสูตร กฎ ความจริง ความสำคัญ เช่น

เลขเต็มหน่วยตั้งแต่ 10 ถึง 25 มีกี่จำนวน

การหาพื้นที่ของวงกลมต้องใช้สูตรใด

1.20 ความรู้ในวิธีดำเนินการ

1.21 ถามความรู้เกี่ยวกับระเบียบแบบแผน เช่น

คำประพันธ์ประเภทสดุดีและยอพระเกียรตินิยมแต่งด้วยร้อยกรองชนิดใด

ในการร่างภาพควรใช้ดินสอชนิดใด

เด็กที่ปล่อยชายเสื้อรุ่มร่าม ผิดวัฒนธรรมในเรื่องใด

1.22 คำถามเกี่ยวกับลำดับขั้นและแนวโน้ม เช่น

เมล็ดพืชจะงอกส่วนใดออกมาก่อน

ใครเป็นวีรสตรีคนแรกของไทย

ภูเขาไฟส่วนใหญ่มักมีแร่ชนิดใด

ผู้ใดจะเป็นอหิวาตกโรคได้ง่าย

รัฐบาลไทยในขณะนี้เป็นห่วงในเรื่องใดมาก

1.23 คำถามเกี่ยวกับการจัดประเภท เช่น

คำประพันธ์ที่มีครุลหุเป็นร้อยกรองชนิดใด

ทองคำจัดว่าเป็นแร่ชนิดใด

โลกเป็นดาวประเภทเดียวกับอะไร

สัตว์ชนิดใดเป็นคนละประเภทกับนก

1.24 คำถามเกี่ยวกับเกณฑ์ เช่น

จดหมายราชการมีอะไรเป็นที่สังเกต

ผ้าไหมแท้กับผ้าไหมเทียมจะต่างกันมากในเรื่องใด

1.25 คำถามเกี่ยวกับวิธีการ เช่น

เมื่อชาวนาเกี่ยวข้าวแล้ว ควรทำอย่างไรกับซังต้นข้าว จึงจะถูกวิธี

ข้อใดเป็นการกำจัดขยะที่ผิดวิธี

ข้อใดมีค่าเท่ากับ 8 พอดี

9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9 +9 จะต้องคิดโดยวิธีใด จึงจะได้ผลลัพธ์เร็ว

1.30 คำถามด้านความรู้รวบยอด

1.31 คำถามเกี่ยวกับหลักวิชาและการขยายหลักวิชา เช่น

สิ่งใดเป็นต้นเหตุของสงคราม ระหว่าง พระรามกับทศกัณฐ์

เศษส่วนที่เท่ากันสองจำนวน ต้องนำมาทำเช่นไรจึงจะมีค่าเท่ากับ 1

1.32 คำถามเกี่ยวกับทฤษฎีและโครงสร้าง เช่น

ทุกศาสนาจะสอนอะไรอยู่อย่างหนึ่งเหมือนกัน

มุมป้าน มุมแหลม มุมฉาก ต่างกันในเรื่องใด

2.0 คำถามประเภทความเข้าใจ

2.10 คำถามด้านการแปลความ เช่น

ตัวเลือกใดที่มีความหมายว่าไปเพียงคนเดียว

“เด็กคนนี้ลิงมาก” เขาเป็นคนเช่นไร

นาฬิกาเรือนไหนบอกเวลาสองโมงเช้า

2.20 คำถามด้านการตีความ เช่น “

เมื่อเสด็จวัดประดู่ ได้ไปพบหมอน้ำมนต์ มีผู้คนเจ็บไข้ไปคอยรดน้ำมนต์

อยู่ทุกวัน ซึ่งดูแล้วสังเวชใจมาก”

ข้อความนี้กล่าวถึงอะไร

หมอน้ำมนต์ทำอะไร

เหตุใดจึงสังเวชใจ

2.30 คำถามด้านการขยายความ เช่น

ถ้าเด็ดใบเลี้ยงของพืชที่เพิ่งงอก จะเกิดผลเช่นไร

“ข้าวต้มของแม่หนูอร่อยจริง ๆ ปลาเค็มปิ้งก็หอม ไม่เค็มมาก”

- แม่หนู ในข้อความนี้รู้สึกอย่างไร
- เขาคุยกันที่ไหน
- ผู้พูดจะกล่าวอะไรอีกต่อจากคำพูดนี้
- ผู้พูดกับแม่หนูจะจากกันด้วยลักษณะใด

3.0 คำถามประเภทนำไปใช้ เช่น

ข้อใดเกิดจากแรงโน้มถ่วงของโลก

ก กินอิ่ม ข นอนหลับ ค หกล้ม ง ร้องไห้

คำกล่าวใดเป็นลักษณะประชาธิปไตย

ก ใครจะทำบ้าง ข ช่วยทำหน่อย ค อย่าทำอย่างนี้

ง ห้ามทุกคนทำ จ ทำอย่างฉินซิ

จาก 1 +2 = 3 นี้ถามว่าตัวเลขทางซ้ายใช้ได้ดีกับข้อความใด

ก โต๊ะ 1 ตัว กับม้านั่ง 2 ตัว ข เสื้อ 1 ตัว กับกางเกง 2 ตัว

ค หนังสือ 1 เล่ม กับสมุด 2 เล่ม ง นักเรียน 1 คน กับเพื่อน 2 คน

ถ้าปุ๋ยมีราคาแพง เราสามารถใช้วิธีการใดเพิ่มปุ๋ยในดิน

4.0 คำถามประเภทวิเคราะห์

4.10 วิเคราะห์ความสำคัญ เช่น

“เสียชีพอย่าเสียสัตย์” เป็นข้อความชนิดใด

“มนุษย์ย่อมรักชีวิตด้วยกันทุกคน ฉะนั้นบุคคลที่ยอมสละชีวิตของตน

เพื่อประโยชน์สุขแก่ชาติบ้านเมือง จึงสมควรได้รับการยกย่อง และควรจะ...”

ข้อความนี้ถือว่าสิ่งใดสำคัญที่สุด

การส่งเครื่องบรรณาการ มีความมุ่งหมายเพื่อแสดงถึงอะไร

4.20 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ เช่น

คำกล่าวใด สอดคล้องกับหลักวิทยาศาสตร์ปัจจุบัน

ก ฆ่าสัตว์จะตกนรก ข คนดีต้องถือศีลห้า

ค สิ่งที่เกิดย่อมมีสาเหตุ ง ทำบุญจะได้ขึ้นสวรรค์

สองสิ่งใดสัมพันธ์กัน

ก พื้นที่จัตุรัสกับมุมฉาก ข พื้นที่วงกลมกับรัศมี

ค พื้นที่สามเหลี่ยมกับความสูง ง พื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้ากับความกว้าง

สัตว์และโรคคู่ใดที่เกี่ยวข้องกันมาก

พืชต้องการปุ๋ยคล้ายกับคนต้องการอะไร

4.30 วิเคราะห์หลักการ เช่น

ผู้ใดมีอำนาจสูงสุดในระบอบประชาธิปไตย

“ไข่ราคาฟองละ 1 บาท ซื้อมา 1 ชะลอม จะเป็นเงินเท่าใด” โจทย์ข้อนี้ไม่สามารถหาคำตอบได้เพราะอะไร

ต้นหญ้ากับต้นข้าว มีลักษณะของรากเป็นประเภทเดียวกับอะไร

บ่อ สระ ทะเล มีสิ่งใดที่แตกต่างกัน

5.0 คำถามประเภทสังเคราะห์

5.10 สังเคราะห์ข้อความ เช่น

"บ้านเขาอยู่ใกล้โรงเรียนมากและเขาก็ยังมาโรงเรียนสายเสมอ"

ควรเปลี่ยนข้อความที่ขีดเส้นใต้เป็นข้อใด

ก บ้านเขาอยู่ใกล้โรงเรียนมากและ ข บ้านเขาอยู่ใกล้กับโรงเรียนแท้ ๆ

ค แม้ว่าบ้านเขาจะอยู่ไม่ไกลโรงเรียน ง ทั้ง ๆ ที่บ้านเขาอยู่ใกล้โรงเรียนมาก

จ ถึงเขาจะอยู่ที่โรงเรียนใกล้บ้าน

5.20 สังเคราะห์แผนงาน เช่น

ควรใช้วิธีใดเป็นการตรวจสองขั้นต้นว่าดอกกุหลาบที่เราซื้อมาจากตลาดยังเป็นสิ่งมีชีวิตอยู่

5.30 สังเคราะห์ความสัมพันธ์ เช่น

เด็กสามคนเข้าแถวตามลำดับไหล่ วัฒนาอยู่หน้าศิลป์ แต่อยู่หลังวิทยา ถามว่าใครอยู่หัวแถว

เลขจำนวนหนึ่งมากกว่า 4 แต่น้อยกว่า 6 ถามว่าเลขนั้นมีค่าเท่าใด

6.00 คำถามประเภทประเมินค่า

6.10 ประเมินค่าโดยอาศัยเกณฑ์ภายใน เช่น

นางรจนาเป็นบุคคลเช่นไร

ก ไม่ดีเพราะทำให้พ่อแม่เสียใจ ข ไม่ดีเพราะไม่ทำตามอย่างพี่ๆ

ค ไม่ดีเพราะรักคนรูปร่างขี้เหร่ ง ไม่ดีเพราะขาดความรับผิดชอบ

จ ไม่ดีเพราะเสียงพวงมาลัยผิด

6.10 ประเมินค่าโดยอาศัยเกณฑ์ภายนอก เช่น

ถ้ายึดหลักประชาธิปไตย การที่รจนาเลือกเจ้าเงาะ ถือว่าเป็นความผิดหรือไม่

ก ผิด เพราะไม่ได้ทำตามผู้อื่น ข ผิด เพราะทำตามความเห็นตน

ค ผิด เพราะไม่มีสิทธิ์จะทำเช่นนั้น ง ไม่ผิด เพราะทำตามเสรีภาพ

จ ไม่ผิด เพราะทำด้วยความเสมอภาค

เด็กที่ประหยัดเงินโดยวิธีงดเที่ยวกับงดอาหารกลางวัน อย่างไหนดีกว่ากัน

ก งดเที่ยวดีกว่า เพราะอาจได้รับอันตราย

ข งดเที่ยวดีกว่า เพราะยังมีโอกาสได้เที่ยวอีก

ค งดอาหารดีกว่า เพราะไม่ต้องเสียเงินซื้อ

ง งดอาหารดีกว่า เพราะกลับมากินที่บ้านได้

จ งดอาหารดีกว่า เพราะกินบ่อยจะอ้วนมาก

การที่พระอาทิตย์ขึ้นทางทิศตะวันออก ไปทางทิศตะวันตกทุกวันเหมาะกับสำหรับใช้พิสูจน์ความจริงในเรื่องใด

ในการสร้างข้อสอบให้ครอบคลุมเนื้อหาและพฤติกรรมของข้อสอบ ผู้สอนควรเลือกใช้ตารางกำหนดรายละเอียด (Table of Specifications) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตารางกำหนดรายละเอียดกลุ่มสาระการเรียนรู้.....ชั้น.....

พฤติกรรม / เนื้อหา	จำ	เข้าใจ	นำไปใช้	วิเคราะห์	สังเคราะห์	ประเมินค่า	รวม	อันดับความสำคัญ
1. ลักษณะดิน	1	-	2	2	2	1	8	
2.								
รวม								
อันดับความสำคัญ								

ในที่นี้ออกข้อสอบในเนื้อหาลักษณะดิน 8 ข้อ จำแนกเป็นข้อสอบวัดพฤติกรรมด้านความจำ 1 ข้อ ความเข้าใจ 0 ข้อ การนำไปใช้ 2 ข้อ การวิเคราะห์ 2 ข้อ การสังเคราะห์ 2 ข้อ และการประเมินค่า 1 ข้อ เป็นต้น

หลักการสร้างเครื่องมือประเมินผลวัดคุณลักษณะด้านทักษะ

การประเมินในคุณลักษณะด้านทักษะเป็นการประเมินการปฏิบัติ ส่วนใหญ่เป็นการแสดงออกของผู้เรียนทั้งสิ้น เมื่อผู้สอนกำหนดคุณลักษณะที่จะวัดและประเมินพร้อมทั้งเครื่องมือที่ใช้แล้ว ผู้สอนดำเนินการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผล สำหรับในขั้นการปฏิบัติการสร้าง จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนจะต้องพิถีพิถันรอบคอบเป็นพิเศษ เพื่อให้เครื่องมือที่สร้างมีคุณภาพดี และให้ผลการวัดและประเมินเป็นที่ยอมรับได้ การสร้างเครื่องมือมีข้อควรคำนึงดังต่อไปนี้

(1) การสร้างเครื่องมือใด ๆ ให้สอดคล้องกับตารางกำหนดรายละเอียด ซึ่งจะทำให้เครื่องมือสามารถวัดครอบคลุม

(2) ควรกำหนดจำนวนข้อของเครื่องมือให้เพียงพอที่จะทำให้เกิดการวัดและประเมินเกิดคุณภาพด้านความเชื่อมั่น

(3) มีความรอบคอบในการใช้ภาษาให้รัดกุม กระชับ ถูกต้องเพื่อให้สามารถสื่อความหมายได้ตรงกัน

(4) คำนึงถึงความถูกต้องตามหลักวิชาในการตั้งคำถาม และสามารถหาคำตอบที่ถูกต้องตามหลักวิชาได้เช่นกัน

การตัดสินผลงานของนักเรียนในการประเมินทักษะการปฏิบัติใช้การให้คะแนนที่เรียกว่า Rubrics ซึ่งหมายถึง กฎหรือกติกาที่จะทำให้ได้คะแนนมาและมีแนวทางการให้คะแนน (Scoring guide) ที่แยกแยะระดับต่าง ๆ ของความสำเร็จในการเรียนหรือการปฏิบัติของนักเรียนได้อย่างชัดเจน จากดีมากไปจนถึงต้องปรับปรุงแก้ไข (Jasmine,1993 อ้างถึงใน กรมวิชาการ. 2546 : 35-37)

การกำหนดเกณฑ์การประเมินหรือเกณฑ์การให้คะแนนนั้น ผู้สอนและผู้เรียนควรจะร่วมกันกำหนด และควรจัดทำให้เสร็จก่อนผู้เรียนลงมือปฏิบัติงานชิ้นนั้น เกณฑ์การประเมินเป็นเครื่องมือในการประเมินและเป็นเครื่องมือในการสอนด้วยเพราะเป็นเหมือนเป้าหมายในการเรียนที่ผู้เรียนต้องรับทราบ

วิธีการกำหนดเกณฑ์การประเมินมี 2 แบบ คือ

(1) การกำหนดเกณฑ์โดยภาพรวม (Holistic Score) เป็นการให้ระดับคะแนนเดียวสำหรับงานนั้น เช่น การประเมินการเขียน จะได้ระดับคะแนนออกมาเป็นระดับคะแนนเดียว แต่จะบรรยายคุณภาพการเขียนทั้งฉบับเป็นระดับคุณภาพ

(2) การกำหนดเกณฑ์โดยแยกเป็นด้าน ๆ (Analysis Score) เป็นการแบ่งคะแนนเป็นส่วน ๆ จากความสามารถที่จะต้องปฏิบัติงาน หรือนำผลผลิตนั้นมาแจกแจงรายละเอียดออกเป็นด้าน ๆ และแต่ละด้านมีคุณภาพอย่างไร เช่น การประเมินการเขียน จะดูด้านสำนวนภาษา ความคิดสร้างสรรค์ การเขียนถูกหลักไวยากรณ์ เป็นต้น

การประเมินผลงาน กระบวนการและคุณลักษณะที่จะทำให้เกิดความเที่ยงตรง จะต้องกำหนดลักษณะสำคัญ ๆ หรือตัวแปรสำคัญของสิ่งที่จะประเมินให้ได้ นั่นคือพยายามมองสิ่งที่จะประเมินในทุกแง่มุมว่า ผลงานที่ได้นั้นจะต้องมีคุณสมบัติหรือลักษณะใดบ้าง จึงจะถูกต้องเหมาะสม และเป็นลักษณะที่สำคัญซึ่งจะต้องปรากฏอยู่ในผลงาน เช่น จะประเมินสมุดภาพ (Picture Book) ต้องพยายามวิเคราะห์ส่วนสำคัญของสมุดภาพว่ามีอะไรบ้าง เช่น รูปเล่ม เนื้อหา ภาพประกอบ เป็นต้น จะเห็นว่าคุณลักษณะหรือตัวแปรทั้ง 4 เป็นลักษณะที่สำคัญของสมุดภาพที่ควรนำมาเป็นประเด็นการประเมิน (Rubrics)

เทคนิคการเขียนรายละเอียดการให้คะแนน (Scoring Rubrics)

การเขียนรายละเอียดการให้คะแนนหรือระดับคะแนนนั้นควรเป็นเป็นการแยกระดับ (Analytic) เนื่องจากการให้น้ำหนักคะแนนแต่ละประเด็นไม่เท่ากันจะทำให้เกิดความยุติธรรม เพราะในการสร้างชิ้นงาน ความสามารถของผู้เรียนที่ใช้แต่ละประเด็นการประเมินไม่เท่ากัน โดยมีเทคนิควิธีการเขียน ดังนี้ (กรมวิชาการ.2546: 38)

(1) กำหนดรายละเอียดขั้นต่ำไว้ที่ระดับ 1 แล้วเพิ่มลักษณะที่สำคัญ ๆ สูงขึ้นมาทีละระดับ ตัวอย่างเช่น งานเขียนมีประเด็นการประเมิน คือ เนื้อหา การใช้ภาษา

กำหนดรายละเอียด ถ้าแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ควรกำหนดลักษณะย่อยหรือตัวแปรย่อยที่สำคัญให้ได้ 4 ลักษณะเช่น เนื้อหา ระดับ 1 สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง

ระดับ 2 ลำดับเนื้อเรื่องชัดเจน

ระดับ 3 เรื่องน่าสนใจ

ระดับ 4 มีจินตนาการ

การเขียนรายละเอียดแต่ละระดับ โดยการนำลักษณะย่อยหรือตัวแปรย่อยมาจัดลำดับความสำคัญมาเขียนบรรยายให้ชัดเจนจากความสำคัญที่ต่ำสุด และเพิ่มตัวแปรถัดไปแต่ละดับ ดังนี้

เนื้อหา ระดับ 1 เนื้อหาที่เขียนสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง

ระดับ 2 เนื้อหาที่เขียนสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง และลำดับเรื่องได้ชัดเจน ไม่วกวน

ระดับ 3 เนื้อหาที่เขียนสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ลำดับเรื่องได้ชัดเจน ไม่วกวน สอดแทรกสาระบางอย่างทำให้เรื่องน่าสนใจ

ระดับ 4 เนื้อหาที่เขียนสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ลำดับเรื่องได้ชัดเจน ไม่วกวน สอดแทรกสาระบางอย่างทำให้เรื่องน่าสนใจและอ่านแล้วเกิดจินตนาการ

(2) กำหนดลักษณะย่อยระดับต่ำสุดไว้ที่ ระดับ 1 แล้วเพิ่มความถูกต้องสูงขึ้นทีละระดับ เช่น

การใช้ภาษา ระดับ1 ภาษาผิดพลาดมากแต่ยังสื่อความหมายได้

ระดับ2 ภาษาถูกต้องส่วนมากและสื่อความหมายได้

ระดับ 3 ภาผิดพลาดน้อยเชื่อมโยงภาษาได้ดี

ระดับ 4 ภาษาถูกต้องเกือบทั้งหมด เป็นภาษาที่สละสลวยงดงาม

การเขียนรายละเอียดการให้คะแนนหรือให้ระดับคะแนนที่มีความชัดเจน ผู้ประเมินท่าน ใด อ่านแล้วเข้าใจตรงกัน ให้คะแนนในระดับเดียวกัน ยิ่งผู้ตรวจผลงานมากคนเท่าไรอ่านแล้วเข้าใจตรงกันมาก แสดงถึงความเชื่อมั่นของเครื่องมือหรือความเชื่อมั่นในการให้คะแนนสูง

ดังนั้นในการสร้างเครื่องมือประเมินผลวัดคุณลักษณะจึงประกอบด้วยข้อสอบที่กำหนดให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่ต้องการ และมีเกณฑ์ประเมินคุณภาพการแสดงพฤติกรรมนั้น

การสร้างเครื่องมือประเมินผลวัดคุณลักษณะด้านลักษณะนิสัย

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลคุณลักษณะด้านลักษณะนิสัยนั้นมีเครื่องมือหลายชนิด ตามลำดับของการนิยมใช้ ได้แก่มาตรวัดทัศนคติ แบบสอบถาม การสังเกต แบบสัมภาษณ์ และแบบทดสอบสถานการณ์ ในที่นี้จักขอนำเสนอกระบวนการสร้างเครื่องมือประเมินผลวัดคุณลักษณะด้านลักษณะนิสัย 2 รายการ ดังนี้

1. วิธีการสร้างมาตรวัดทัศนคติของลิเคิร์ท มีขั้นตอนดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543 : 107)

(1) ตั้งจุดมุ่งหมายของการศึกษาว่าต้องการศึกษาทัศนคติของใครที่มีต่อสิ่งใด

(2) ให้ความหมายของทัศนคติต่อคุณลักษณะที่ต้องการศึกษาให้ชัดเจน เพื่อทราบคุณลักษณะของสิ่งที่ต้องการศึกษา

(3) สร้างข้อความให้ครอบคลุมคุณลักษณะที่สำคัญ ๆ ของสิ่งที่จะศึกษาให้ครบถ้วน และต้องมีข้อความที่เป็นไปในทางบวก และทางลบ

ตัวอย่าง ข้อความทางบวก วิชาคณิตศาสตร์ทำให้คนฉลาด

ข้อความทางลบ วิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่เรียนยากกว่าวิชาอื่น

(4) ตรวจข้อความที่สร้างขึ้นซึ่งทำได้โดยผู้สร้างข้อความนำไปให้ผู้มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ ตรวจสอบโดยพิจารณาในเรื่องความครบถ้วนของคุณลักษณะของสิ่งที่ศึกษา ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และลักษณะการตอบกับข้อความที่สร้างว่าสอดคล้องกันหรือไม่เพียงใด เช่นพิจารณาว่า ควรจะให้ตอบว่า “เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เฉย ๆ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หรือ ชอบมากที่สุด ชอบมาก ปานกลาง ชอบน้อย ชอบน้อยที่สุด เป็นต้น

(5) ทำการทดลองขั้นต้น โดยการนำข้อที่ได้ตรวจสอบแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่ง เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของข้อความและภาษาที่ใช้อีกครั้งหนึ่ง และเพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านอื่น ๆ ได้แก่ ความเที่ยงตรง อำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของมาตรวัด

(6) กำหนดการให้คะแนนการตอบของแต่ละตัวเลือก โดยทั่วไปนิยมใช้คือ กำหนดคะแนนเป็น 5 4 3 2 1 สำหรับข้อความทางบวก และ 1 2 3 4 5 สำหรับข้อความทางลบ

ตัวอย่างแบบวัดทัศนคติต่อวิชาภาษาไทย

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.วิชาภาษาไทยเป็นวิชาที่น่าเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2. ภาษาไทย เป็นวิชาที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้กว้างขวาง.....	.....	.....	.....	.....	.....
3. การเรียนภาษาไทยช่วยให้การเรียนวิชาอื่นดีขึ้น.....	.....	.....	.....	.....	.....

2.แบบสอบถาม เป็นชุดของคำถามเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง สร้างขึ้นเพื่อใช้รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรจำนวนมาก ซึ่งได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ความรู้สึก ความเชื่อและความสนใจต่าง ๆ

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

(1) พิจารณาหัวข้อปัญหาและจุดมุ่งหมายเพื่อทราบว่าต้องการข้อมูลชนิดใด เช่น หัวข้อปัญหา “ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้ง” ข้อมูลที่ต้องการคือ ความคิดเห็นซึ่งถือว่าเป็นข้อมูลด้านจิตอารมณ์ ดังนั้นต้องใช้แบบสอบถามความคิดเห็น

(2) พิจารณาเกี่ยวกับรูปแบบที่จะใช้ว่าเป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิดหรือปลายเปิด

(3) ร่างแบบสอบถาม เป็นขั้นการลงมือปฏิบัติจริงโดยเขียนข้อความต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับหัวข้อปัญหาและจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้

(4) ตรวจสอบแบบสอบถามฉบับร่างเพื่อปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

การตรวจสอบโดยผู้ร่างเอง เป็นการตรวจสอบสิ่งต่อไปนี้

ก. ถ้อยคำและประโยค โดยดูว่า ใช้ถ้อยคำและใช้ประโยคชัดเจนหรือไม่ จะทำให้ผู้ตอบไขว้เขวหรือไม่ คำถามหรือข้อความใดไม่จำเป็นต้องมี เป็นต้น

ข. การเรียงลำดับข้อคำถาม ดูว่า การเอาคำถามใดขึ้นก่อน คำถามใดไว้หลัง จึงจะก่อให้เกิดความสะดวก และผู้ตอบสามารถคิดคำตอบต่อกันไปแป็นเรื่อง ๆ มีต้องคิดกลับไปกลับมา

การตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นการพิจารณาเกี่ยวกับความเที่ยงตรงของข้อคำถาม โดยดูว่าคำถามต่าง ๆ สอดคล้องกับหัวข้อปัญหาและจุดมุ่งหมายที่ศึกษาหรือไม่ และประเด็นต่าง ๆ ที่ถามครอบคลุมหรือไม่

(5) ทำการทดลองแบบสอบถาม โดยการนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงในขั้นต้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะเช่นเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาเพื่อนำผลที่ได้หาคุณภาพของแบบสอบถามและปรับปรุงให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

การเขียนข้อคำถามต้องอาศัยศิลปะและความชำนาญประกอบด้วย ผู้สอนจะต้องศึกษาและฝึกฝน โดยนำเสนอแนวทางการเขียนข้อคำถามดังต่อไปนี้

1. ใช้คำง่าย ๆ ชัด ตรง ไม่แปลผิดง่าย ๆ ไม่ตีความหมายได้หลายด้าน
2. ไม่ใช้คำคุณศัพท์ที่ตีค่าได้ต่างกัน ควรหาคำที่แน่ชัด คำว่า เสมอ ทั้งหมด ไม่มีเลย ไม่เคย มักจะคลุมเครือต้องหลีกเลี่ยง
3. ไม่ใช้ปฏิเสธซ้อน เช่น ท่านถูกห้ามไม่ให้อนุญาตให้นักเรียนอาบน้ำทันทีหลังการออกกำลังกาย
4. หลีกเลี่ยงคำถามที่มีสองใจความ เช่น ท่านคิดว่าเด็กที่ฉลาดควรได้รับการคัดเลือกไปเข้ากลุ่มพิเศษและจัดสอนพิเศษหรือ
5. ขีดเส้นใต้คำที่ต้องการเน้น
6. หลีกเลี่ยงคำถามที่มีคำตอบอยู่แล้ว หรือเห็นแล้วว่าผู้ตอบจะตอบรับหรือตอบปฏิเสธ
7. ข้อคำถามแต่ละควรจะสั้น แต่ได้ใจความ
8. ควรหลีกเลี่ยงคำที่เกี่ยวกับคุณภาพ เช่น ดี เลว มาก น้อย เป็นต้น
9. ไม่ควรใช้คำถามชนิดที่จะทำให้ผู้ตอบมีความเอนเอียงไปในทางใดทางหนึ่ง เช่น ท่านมีรายได้พอแก่การครองชีพหรือไม่
10. ข้อคำถามหนึ่ง ๆ ควรถามเพียงประเด็นเดียว อย่าให้มีหลายประเด็น เพราะจะทำให้ผู้ตอบตอบไม่ถูก

หน่วยที่ 3 การหาคุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS 11.5

การหาคุณภาพด้านค่าความยาก

การหาคุณภาพแบบทดสอบเลือกตอบ ซึ่งมีลักษณะการให้คะแนนเป็น 2 ค่า คือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน หลังจากที่ผู้สอนดำเนินการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเป็นปรนัยของข้อคำถามโดย

ผู้เชี่ยวชาญ และได้ปรับปรุงข้อคำถามแล้ว หลังจากที่ผู้สอนนำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายแล้ว ผู้สอนดำเนินการหาคุณภาพข้อสอบดังนี้

1 ดำเนินการบันทึกผลการตอบของผู้เรียน ในที่นี้มีข้อสอบ 5 ข้อ นักเรียน 10 คน

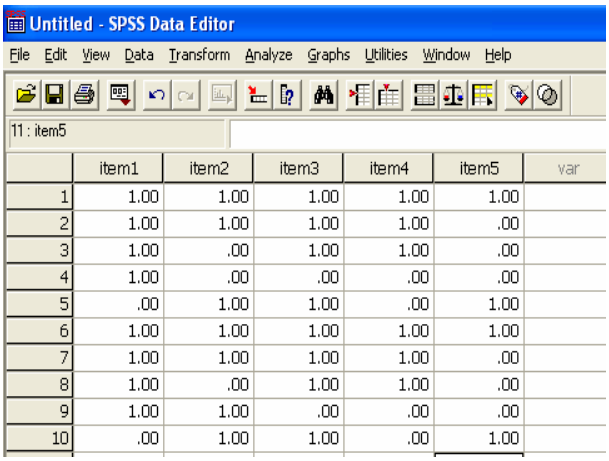

2. วิเคราะห์คุณภาพด้านค่าความยากของข้อสอบ ด้วยเมนู Analysis เลือก Descriptive Statistics เลือก Descriptives

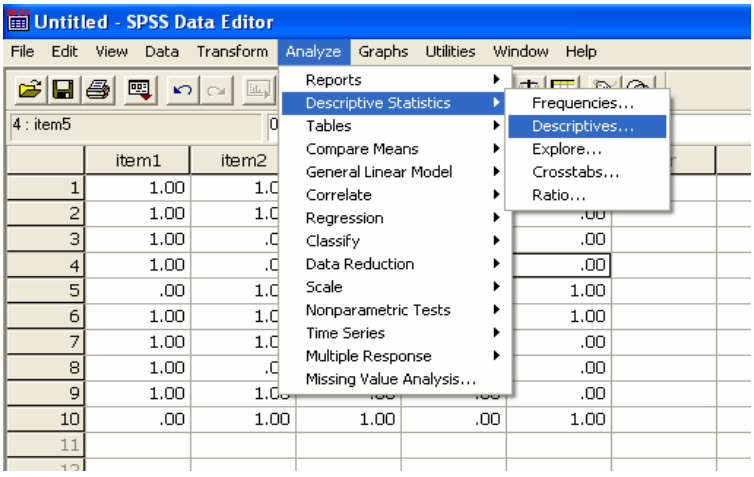

3 เลือกข้อคำถามเข้าสู่บล็อก Variable(s) แล้วเลือก Options

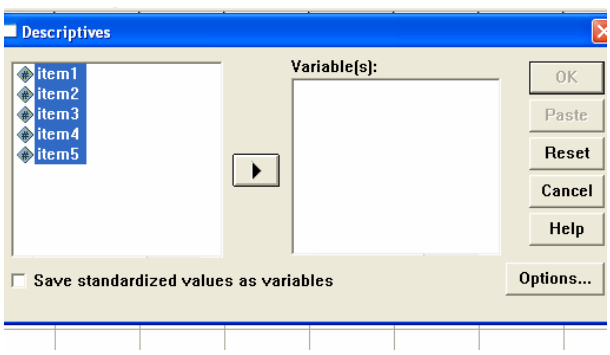

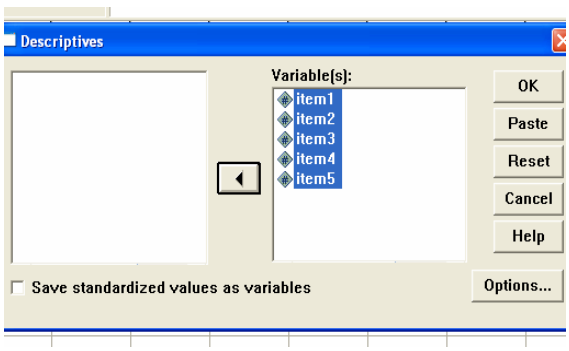

4 เลือก Mean และ Std.deviation โดยคลิกในบล็อกซ์สี่เหลี่ยมด้านหน้า แล้วกด Continue

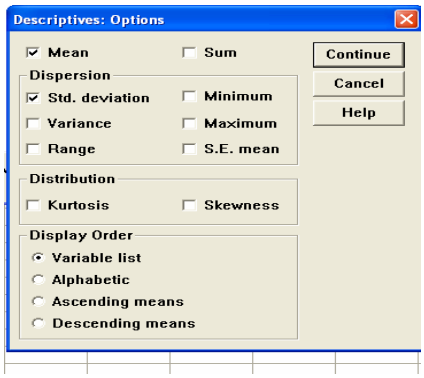

5 เมื่อย้อนมาหน้าต่างเดิมให้กด OK

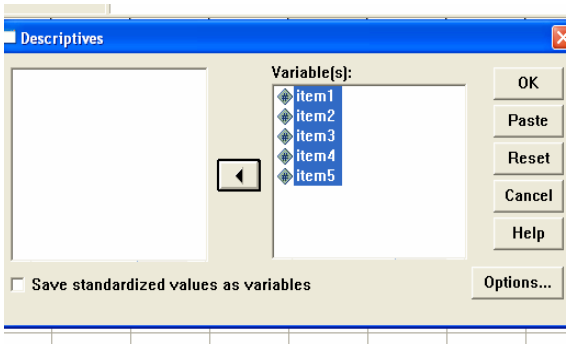

6. Print Out ที่เกิดจากการคำนวณ ปรากฏดังนี้

Descriptives

Descriptive Statistics

	N	Mean	Std. Deviation
ITEM1	10	.8000	.42164
ITEM2	10	.7000	.48305
ITEM3	10	.8000	.42164
ITEM4	10	.6000	.51640
ITEM5	10	.4000	.51640
Valid N (listwise)	10		

คะแนนความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการตอบข้อสอบ

ค่าความยากของข้อสอบ

7. คุณภาพข้อสอบด้านค่าความยากที่ควรคัดเลือกไว้มีค่าระหว่าง 0.2 – 0.8

การแปลความหมายคุณภาพด้านค่าความยาก

ข้อสอบที่มีค่าความยาก เท่ากับ .05 แสดงว่า ข้อสอบข้อนั้นมีความยากปานกลางพอดี

ข้อสอบที่มีค่าความยาก ต่ำกว่า .05 แสดงว่า ข้อสอบข้อนั้นค่อนไปทางยาก

ข้อสอบที่มีค่าความยาก สูงกว่า .05 แสดงว่า ข้อสอบข้อนั้นค่อนไปทางง่าย

ข้อสอบที่มีค่าความยาก ต่ำกว่า .20 แสดงว่า ข้อสอบข้อนั้นยากเกินไป

ข้อสอบที่มีค่าความยาก สูงกว่า .80 แสดงว่า ข้อสอบข้อนั้นง่ายเกินไป

การหาคุณภาพด้านค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบและค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

1. วิเคราะห์คุณภาพด้านค่าอำนาจจำแนก ด้วยเมนู Analyze เลือก Scale เลือก Relibility Analysis

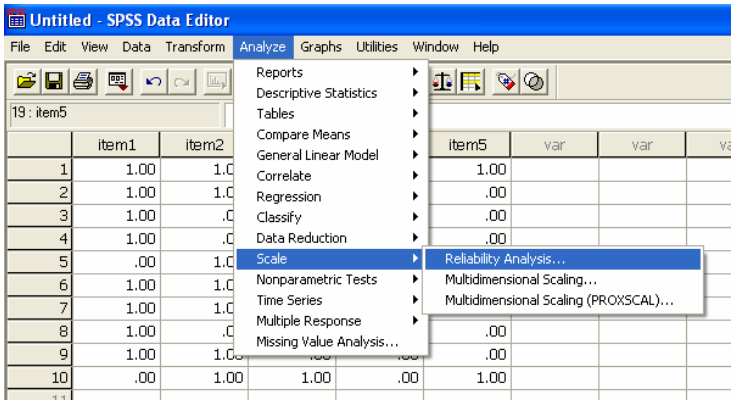

2. เลือกข้อคำถามเข้าสู่บล็อก Items แล้วเลือก Statistic

ในขั้นตอนนี้สามารถเลือกวิธีการหาคุณภาพแบบทดสอบด้านค่าความเชื่อมั่นด้วย โดยคลิ๊กเลือกที่บล็อก Model ในที่นี้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับที่มีรูปแบบการให้คะแนนรายข้อ เป็น 0 กับ 1 หรือให้คะแนนมากกว่า 2 ค่า เช่น 3 2 1 คะแนน สามารถหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบด้วยค่า Alpha Coefficient ในกรณีนี้จะให้ค่าเช่นเดียวกับการใช้สูตร KR-20 (สุวิชาน มนแพวงศานนท์.2544 : 131)

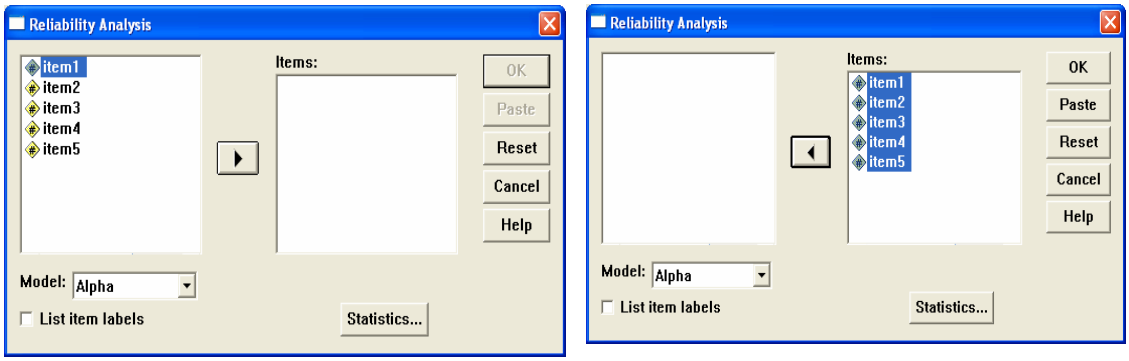

-82-

3. เลือก Scale if item deleted โดยคลิกในบล็อกซ์สี่เหลี่ยมด้านหน้า แล้วกด Continue

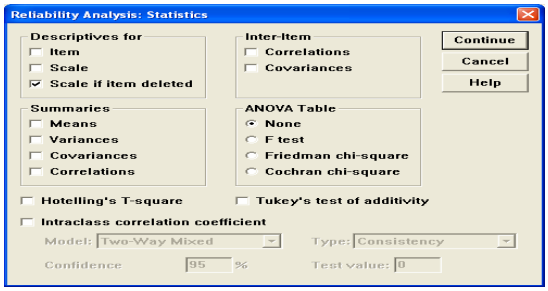

4. เมื่อย้อนกลับมาหน้าจอเดิม ให้กด OK

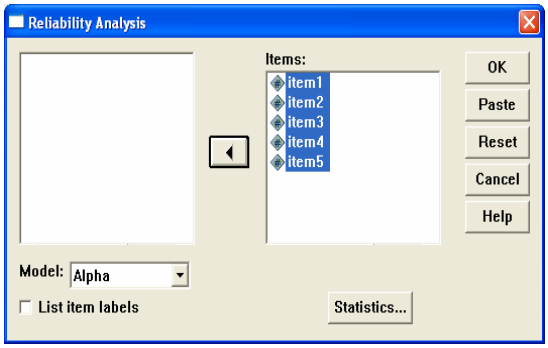

5. Print Out ที่เกิดจากการคำนวณ จักให้ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับด้วย โดยผลลัพธ์ของค่าความเชื่อมั่น Alpha=.3546 ซึ่งคือค่า Alpha Coefficient ในกรณีนี้จะให้ค่าเช่นเดียวกับการใช้สูตร KR-20 (สุวิชาน มนแพวงศานนท์.2544 : 131)

Reliability

****** Method 1 (space saver) will be used for this analysis ******

_

R E L I A B I L I T Y A N A L Y S I S - S C A L E (A L P H A)

Item-total Statistics ← ค่าอำนาจจำแนกข้อสอบ

Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted

-83-

ITEM1	2.5000	1.6111	-.2076	.5517
ITEM2	2.6000	1.1556	.1712	.3077
ITEM3	2.5000	.9444	.5423	.0000
ITEM4	2.7000	.9000	.4082	.0658
ITEM5	2.9000	1.2111	.0782	.3914

Reliability Coefficients

N of Cases = 10.0 N of Items = 5

Alpha = .3546 ← ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ

6. คุณภาพข้อสอบด้านค่าอำนาจจำแนกที่ควรคัดเลือกไว้มีค่าระหว่าง 0.2 ขึ้นไป ค่าอำนาจจำแนกจะมีค่าอยู่ระหว่าง -1 ถึง +1

ข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกเป็นบวก มีค่าตั้งแต่ .2 ขึ้นไปและเข้าใกล้ 1 แสดงว่า ข้อสอบข้อนั้นสามารถจำแนกเด็กเก่งจากเด็กอ่อน กล่าวคือ เด็กเก่งทำถูก และเด็กอ่อนทำผิด

ข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกเป็นลบ แสดงว่า ข้อสอบข้อนั้นเด็กอ่อนทำถูก แต่เด็กเก่งทำผิด

ข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกเป็น 0 แสดงว่า ข้อสอบข้อนั้นเด็กเก่งและอ่อนทำได้/ทำไม่ได้เหมือนกัน

การคัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพต้องพิจารณาทั้งคุณภาพด้านค่าความยาก และค่าอำนาจจำแนก ซึ่งในที่นี้ข้อสอบที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ได้แก่ข้อ 3 และ 4 แต่ข้อ 3 จักเป็นข้อสอบที่ง่ายมาก

การหาคุณภาพของเกณฑ์การประเมินในแบบทดสอบภาคปฏิบัติ

การหาคุณภาพเครื่องมือประเมินผลวัดคุณลักษณะด้านทักษะ นอกจากการพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเป็นปรนัยของข้อสอบ/ภาระงานแล้ว ต้องพิจารณาคุณภาพของเกณฑ์ประเมินข้อสอบ/ภาระงานด้วย โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเป็นปรนัยของเกณฑ์ประเมิน และหาค่าสหสัมพันธ์ของการให้คะแนน

ในการหาความสัมพันธ์ของตัวแปร ค่าที่ใช้บอกความสัมพันธ์ คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Coefficient of correlation) แทนด้วยสัญลักษณ์ r ค่าของ r นี้จะมีค่าอยู่ระหว่าง -1 ถึง +1 ค่าที่อยู่ตรงกลางคือ 0 หมายความว่าไม่มีความสัมพันธ์กันเชิงเส้นตรงเลย

การพิจารณาว่า ตัวแปร 2 ตัวนั้น มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ และมีความสัมพันธ์กันในระดับใด พิจารณาได้จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ซึ่งมีเกณฑ์กว้าง ๆ ดังนี้

ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่า .8 ขึ้นไป ถือว่าเกณฑ์การประเมินมีคุณภาพดี กรรมการสามารถให้

คะแนนผู้สอบตามเกณฑ์ประเมิน โดยคะแนนจากกรรมการมีสัมพันธ์กันในระดับสูงหรือสูงมาก

ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าอยู่ระหว่าง .6 - .8 ถือว่าเกณฑ์การประเมินมีคุณภาพค่อนข้างดี กรรมการให้คะแนนผู้สอบตามเกณฑ์ประเมิน โดยคะแนนจากกรรมการมีสัมพันธ์กันในค่อนข้างสูง

ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าอยู่ระหว่าง .4 - .6 ถือว่าเกณฑ์การประเมินมีคุณภาพปานกลาง กรรมการให้คะแนนผู้สอบตามเกณฑ์ประเมิน โดยคะแนนจากกรรมการมีสัมพันธ์กันในในระดับปานกลาง

ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าต่ำกว่า .2 ถือว่าเกณฑ์การประเมินมีคุณภาพต่ำ กรรมการให้คะแนนผู้สอบตามเกณฑ์ประเมิน โดยคะแนนจากกรรมการมีสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

ในที่นี้ขอนำเสนอตัวอย่างของการหาความสัมพันธ์การให้คะแนนของกรรมการ 2 ท่าน เพื่อหาคุณภาพของเกณฑ์ประเมิน ดังนี้

1 ดำเนินการให้นักเรียนทำข้อสอบ/ภาระงานที่กำหนด แล้วให้กรรมการ 3 คนตรวจผลงานของนักเรียน โดยใช้เกณฑ์ประเมิน แล้วบันทึกคะแนนเป็นข้อมูลดิบลงในโปรกรม ในที่นี้มีข้อสอบ 1 ข้อ นักเรียน 10 คน นักเรียนแต่ละคนได้รับการประเมินผลงานจากกรรมการ 2 คน ได้แก่ teacher1 teacher2

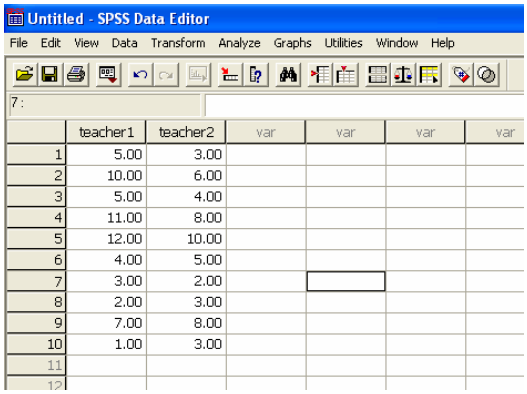

2 จากเมนู Analyze เลือก Correlate/Bivariate

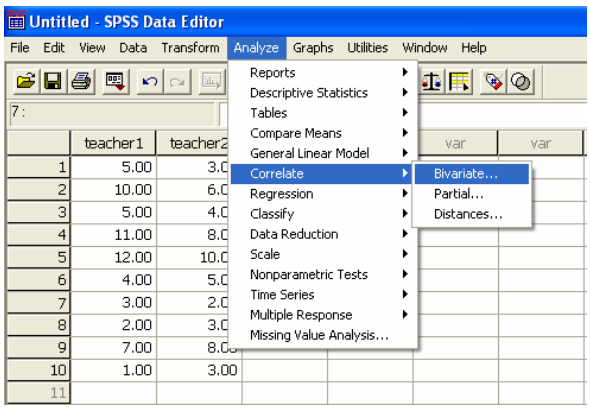

3 เลือกตัวแปรที่ต้องการไว้ในช่อง Variables

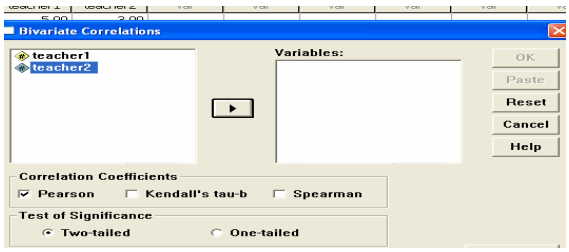

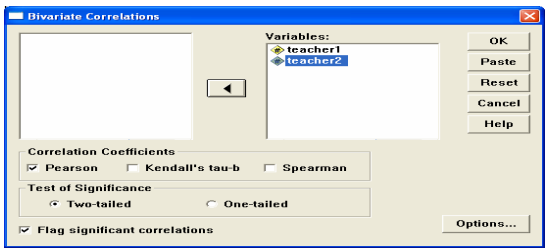

4 ในช่อง Correlation Coefficients เลือกสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ต้องการ ในที่นี้เลือก Pearson

5 ในช่อง Test of Significance ให้เลือกประเภทของการทดสอบ ในที่นี้เลือก Two-tailed

6 ในช่องว่างหน้า Flag significant correlation ถ้าเลือก SPSS จะเพิ่มสัญลักษณ์ในผลลัพธ์เพื่อบอกให้ทราบว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับใด

7 คลิกปุ่ม Options เพื่อเลือก Exclude cases pairwise และกดปุ่ม continue

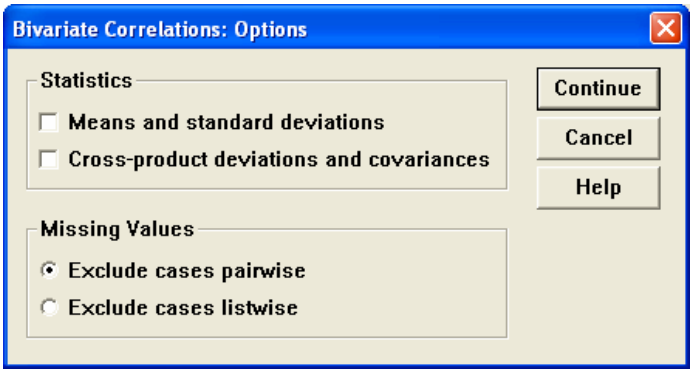

8. เมื่อย้อนกลับหน้าจอเดิม กดปุ่ม OK

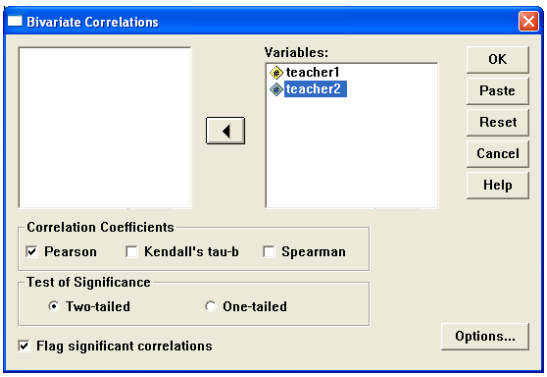

9. ผลลัพธ์ของการวิเคราะห์ ปรากฏผลดังนี้

Correlations

		TEACHER1	TEACHER2
TEACHER1	Pearson Correlat	1	.875*
	Sig. (2-tailed)	.	.001
	N	10	10
TEACHER2	Pearson Correlat	.875*	1
	Sig. (2-tailed)	.001	.
	N	10	10

**.Correlation is significant at the 0.01 level (2-

เป็นตารางแสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Perason Product Moment Correlation Coefficient ระหว่างการให้คะแนนของ teacher1 และ teacher2 จะเห็นว่า r = 0.875 และมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ซึ่งแสดงด้วยเครื่องหมายดอกจัน (*) แต่อย่างไรก็ตามเราอาจพิจารณาจากค่า .001 ในแถว sig.(2 tailed) ซึ่ง .001 มีค่าน้อยกว่า 0.01 แสดงว่าปฏิเสธ H_0 นั่นคือ ตัวแปรทั้งสองหรือคะแนนจากการให้คะแนนของ teacher1 และ teacher2 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

-87-

บันทึกมาตรฐานกระบวนการที่ 5
แบบประเมินโครงร่างหลักสูตร
หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

ข้อมูลทั่วไป
ชื่อผู้ให้ข้อมูล รศ.ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่ **ตำแหน่ง** อาจารย์
วุฒิการศึกษา ปริญญาเอก
สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ให้ข้อมูลในฐานะ ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาระบบและการพัฒนาหลักสูตร

คำชี้แจง แบบประเมินโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ท่านผู้เชี่ยวชาญได้กรุณาพิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร โดยโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านและขอความกรุณาเขียนข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน

ที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1	ปัญหาและความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร					
	1.1 มีความสมเหตุสมผล.....	.....	.....	.....	.....	.....
	1.2 ตรงกับสภาพความเป็นจริงในสังคม.....	.....	.....	.....	.....	.....
	1.3 มีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาหลักสูตร.....	.....	.....	.....	.....	.....
2	หลักการของหลักสูตร					
	2.1 มีความเป็นไปได้.....	.....	.....	.....	.....	.....
	2.2 สามารถนำไปใช้จริง.....	.....	.....	.....	.....	.....
	2.3 มีแนวคิดทฤษฎีพื้นฐานรองรับ.....	.....	.....	.....	.....	.....

ที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3	เป้าหมายของหลักสูตร					
	3.1 มีความเป็นไปได้.....	.....	.....	.....	.....	.....
	3.2 มีประโยชน์สำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม.....	.....	.....	.....	.....	.....
	3.3 เหมาะสมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม.....	.....	.....	.....	.....	.....
4	จุดประสงค์ของหลักสูตร					
	4.1 มีความชัดเจน.....	.....	.....	.....	.....	.....
	4.2 มีความครอบคลุมเนื้อหาสาระ.....	.....	.....	.....	.....	.....
	4.3 มีความเป็นไปได้.....	.....	.....	.....	.....	.....
	4.4 เหมาะสมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม.....	.....	.....	.....	.....	.....
5	เนื้อหาของหลักสูตร					
	5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร.....	.....	.....	.....	.....	.....
	5.2 ครอบคลุมสาระที่จำเป็นต้องใช้ปฏิบัติการ.....	.....	.....	.....	.....	.....
	5.3 การจัดเรียงลำดับเนื้อหา.....	.....	.....	.....	.....	.....
6	กิจกรรมการฝึกอบรม					
	6.1 มีความเป็นไปได้.....	.....	.....	.....	.....	.....
	6.2 มีลำดับขั้นตอน.....	.....	.....	.....	.....	.....
	6.3 ไปสู่การบรรลุจุดประสงค์.....	.....	.....	.....	.....	.....
	6.4 เหมาะสมกับเวลา.....	.....	.....	.....	.....	.....
7	สื่อประกอบการฝึกอบรม					
	7.1 ช่วยส่งเสริมให้กิจกรรมบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร.....	.....	.....	.....	.....	.....
	7.2 เหมาะสมกับการนำไปใช้.....	.....	.....	.....	.....	.....
8	การประเมินผลหลักสูตร					
	8.1 ครอบคลุมสิ่งที่ต้องประเมิน.....	.....	.....	.....	.....	.....
	8.2 มีความเป็นไปได้.....	.....	.....	.....	.....	.....
	8.3 ตรวจสอบการบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร...	.....	.....	.....	.....	.....

-89-

บันทึกมาตรฐานกระบวนการที่ 6
แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

แบบทดสอบฉบับนี้ใช้ทดสอบความรู้ครูที่รับผิดชอบงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา เพื่อนำข้อมูลใช้เป็นแนวทางส่วนหนึ่งในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ คะแนนที่ได้รับจากการทดสอบไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผู้ตอบแบบทดสอบ กรุณาตั้งใจสอบตามความสามารถที่แท้จริง

คำชี้แจง โปรดเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด โดยทำเครื่องหมาย × ลงในช่องว่างที่ตรงกับอักษร ก ข ค ง หรือ จ ในกระดาษคำตอบของแต่ละข้อคำถาม

1. การวางแผนการประเมินผลการเรียนรู้ควรคำนึงถึงสิ่งใดเป็นอันดับแรก
   - ก. เทคนิควิธีการที่ใช้ประเมิน
   - ข. จุดประสงค์ในการประเมิน
   - ค. การกำหนดสิ่งที่จะต้องประเมิน
   - ง. การประมวลข้อมูลที่ได้จากการวัดผล
   - จ. ระดับความสามารถของนักเรียนในกลุ่มเป้าหมาย
2. ถ้าต้องการเขียนตัวเลือกให้มีคุณภาพ ควรวางแผนการหาตัวเลือกอย่างไร
   - ก. อาศัยผู้เชี่ยวชาญการวัดผลช่วยแนะนำ
   - ข. อาศัยผู้เชี่ยวชาญวิชานั้น ๆ ออกเป็นตัวอย่าง
   - ค. เอาอย่างเพื่อนครูที่เขียนข้อสอบได้เก่ง ๆ
   - ง. เอาจากแนวการตอบของนักเรียนมาดัดแปลง
   - จ. คิดหาเหตุผลไปมาด้วยความคิดของตนเอง
3. ข้อใดเรียงลำดับก่อนหลังของคุณภาพที่จำเป็นต้องทำให้เกิดมีขึ้นในเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ทุกชนิด
   - ก. ความเที่ยงตรง (Validity) ความเชื่อมั่น (Reliability) ความเป็นปรนัย (Objectivity)
   - ข. ความยาก (Dilliculty) อำนาจจำแนก (Discrimination) ความเชื่อมั่น (Reliability)
   - ค. ความเที่ยงตรง (Validity) ความเป็นปรนัย (Objectivity) ความเชื่อมั่น (Reliability)
   - ง. ความยาก (Dilliculty) ความเที่ยงตรง (Validity) อำนาจจำแนก (Discrimination)
   - จ. ความเป็นปรนัย (Objectivity) ความเที่ยงตรง (Validity) อำนาจจำแนก (Discrimination)
4. ข้อคำถามตามข้อใดวัดความสามารถด้านการสังเคราะห์
   - ก. เพราะเหตุใดรุ้งจึงโค้งตามแนวโค้งของโลก
   - ข. ถ้าภาคตะวันออกเฉียงเหนือแล้งติดต่อกันห้าปี สิ่งใดจะเกิดขึ้น
   - ค. ในการทดลองวิทยาศาสตร์ ถ้าไม่มีน้ำกรดเราสามารถใช้น้ำอะไรแทน
   - ง. ควรใช้วิธีการใดตรวจสอบขั้นต้นว่า ดอกกุหลาบที่เราซื้อจากตลาดยังเป็นสิ่งมีชีวิตอยู่
   - จ. ถ้ายึดหลักประชาธิปไตย การที่รจนาเลือกเจ้าเงาะถือว่าเป็นความผิดหรือไม่ เพราะเหตุใด

-90-

5. ข้อสอบข้อใดมีคุณภาพเหมาะสมเก็บไว้ในคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

ก. ข้อสอบข้อ 1 มีค่าความยาก 0.10 ค่าอำนาจจำแนก 0.72

ข. ข้อสอบข้อ 2 มีค่าความยาก 0.05 ค่าอำนาจจำแนก 0.18

ค. ข้อสอบข้อ 3 มีค่าความยาก 0.56 ค่าอำนาจจำแนก 1.02

ง ข้อสอบข้อ 4 มีค่าความยาก 0.74 ค่าอำนาจจำแนก 0.21

จ. ข้อสอบข้อ 5 มีค่าความยาก 1.00 ค่าอำนาจจำแนก 0.53

6. พฤติกรรมใดของผู้เรียน ไม่เหมาะสมที่จะวัดและประเมินด้วยแบบสำรวจ

ก. ความรู้สึก ข. ความสนใจ ค. ความต้องการ

ง. ความสามารถ จ. ความคิดเห็น

7. ข้อใดเป็นจุดอ่อนของการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยการทดสอบภาคปฏิบัติ

ก. การให้คะแนนของผู้สอน ข. คุณภาพของเครื่องมือประเมินผล

ค. การให้นักเรียนทำงานในเวลาที่จำกัด ง. ความวิตกกังวลที่ต้องได้รับการประเมินรายบุคคล

จ. การไม่สามารถย้อนกลับไปดูพฤติกรรมขณะสอบได้อีก

8. ข้อความใดจัดอยู่ในพฤติกรรมด้านทักษะ

ก. พอใจผลงาน ข. เย็บกระดุมเสื้อ

ค. รายงานการทดลอง ง. ตระหนักในคุณค่าของดนตรี

จ. อธิบายความหมายของคำ

9. การทดสอบภาคปฏิบัติเน้นการตรวจสอบด้านใดน้อยที่สุด

ก. วิธีการดำเนินงาน ข. คุณภาพผลงาน

ค. กระบวนการทำงาน ง. ลักษณะนิสัยที่ปลูกฝัง

จ. ความรู้พื้นฐาน

10. จากผลการเรียนรู้ที่คาดวัง “อธิบายการเปลี่ยนแปลงการเคลื่อนที่ของวัตถุเมื่อถูกแรงกระทำ” ควรใช้เครื่องมือหรือวิธีการใดในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ก. แบบสอบถาม ข. การสัมภาษณ์ ค. การสังเกต

ง. แบบทดสอบ จ. แบบวัดเจตคติ

11. บุคคลใดทำหน้าที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทยได้ดีที่สุด

ก. ครูมาลีสอนภาษาไทยมาเป็นเวลามากกว่า 10 ปี

ข. ครูสาลี่ได้รับอนุมัติแต่งตั้งเป็นครูชำนาญการพิเศษในกลุ่มสาระสังคมศาสนาและวัฒนธรรม

ค. อาจารย์สมรสอนนิสิตระดับปริญญาตรีในสาขาวรรณคดีไทย

ง. คุณสายใจเป็นศึกษานิเทศก์เขตการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จ. คุณสำลีเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน

12. จากคำถาม " บ่อ สระ ทะเล มีสิ่งใดที่แตกต่างกัน" เป็นคำถามวัดพฤติกรรมระดับใด

ก. ความเข้าใจ ข. การนำไปใช้ ค. การวิเคราะห์

ง. การสังเคราะห์ จ. การประเมินค่า

13. ถ้าต้องการวัดความสามารถของนักเรียนในพฤติกรรมการนำไปใช้ ควรใช้คำถามตามข้อใด

ก. ไข่ราคาฟองละ 1 บาท ซื้อมา 1 ชะลอม จะเป็นเงินเท่าใด
โจทย์ข้อนี้ไม่สามารถหาคำตอบได้เพราะอะไร

ข. ถ้าปุ๋ยมีราคาแพง เราสามารถใช้วิธีการใดเพิ่มปุ๋ยในดิน

ค. เมื่อชาวนาเกี่ยวข้างแล้ว ควรทำอย่างไรกับซังต้นข้าว จึงจะถูกวิธี

ง. เด็กที่ประหยัดเงินโดยวิธีงดเที่ยวกับงดอาหารกลางวัน อย่าไหนดีกว่ากัน

จ. เด็กสามคนเข้าแถวกันตามลำดับไหล่ วัฒนาอยู่หน้าศิลป์ แต่อยู่หลังวิทยาถามว่าใครอยู่หัวแถว

14. ข้อคำถามที่ดีควรมีลักษณะเป็นปรนัย
ข้อใดไม่เกี่ยวข้องกับคำกล่าวข้างต้น

ก. ข้อคำถามชัดเจน ผู้สอบอ่านแล้วเข้าใจตรงกัน

ข. ไม่ว่าผู้ใดตรวจคำตอบของคำถามนั้นจะให้คะแนนตรงกัน

ค. คะแนนที่ได้จากข้อคำถามข้อนั้นสามารถแปลผลได้เป็นอย่างเดียวกัน

ง. แม้ว่าผู้ตรวจคำตอบจะตรวจในเวลาที่แตกต่างกัน ก็จะได้ผลคะแนนเท่ากัน

จ. จะสอบจำนวนครั้งเท่าใด ผู้สอบจะได้คะแนนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับเดียวกันเสมอ

15. ข้อใดเกี่ยวข้องกับแบบทดสอบชนิดเลือกตอบน้อยที่สุด

ก. วัดพฤติกรรมในระดับสูงได้ดี ข. ประเมินได้ทุกคุณลักษณะที่ต้องการวัด

ค. มีความเที่ยงตรงในการตรวจให้คะแนนสูง ง. วัดได้ครอบคลุมทุกผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

จ. วัดผลได้ตามความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน

16. สิ่งใดสำคัญที่สุดในการสร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะนิสัย

ก. การหาคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ

ข. การให้ความหมายของคุณลักษณะที่จะศึกษา

ค. การใช้ข้อความที่เป็นไปทั้งในทางบวกและทางลบ

ง. ความสอดคล้องของลักษณะการตอบกับข้อความที่สร้าง

จ. การสร้างข้อความให้ครอบคลุมคุณลักษณะที่ต้องการวัด

17. ข้อความวัดคุณลักษณะนิสัยในข้อใดเป็นข้อความที่ไม่เหมาะสม

ก. วิชาวิทยาศาสตร์ทำให้คนฉลาด ข. รู้สึกสนใจและอยากเรียนวิชาภาษาไทย

ค. การดูภาพยนตร์บ่อยครั้งจักทำให้เป็นคนฉลาด ง. วิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่เรียนยากกว่าวิชาอื่น

จ. คนที่เรียนภาษาอังกฤษได้ดี มีความคิดสร้างสรรค์สูง

18. ข้อใดไม่เกี่ยวข้องกับการหาคุณภาพของแบบวัดด้านคุณลักษณะนิสัย

ก. ความยาก (Difficulty)

ข. ความเที่ยงตรง (Validity)

ค. ความเชื่อมั่น (Reliability)

ง. ความเป็นปรนัย (Objectivity)

จ. อำนาจจำแนก (Discrimination)

19. ข้อสอบแบบอัตนัยมีลักษณะสำคัญอย่างไร

ก. เหมาะสำหรับวัดผลการเรียนในระดับความรู้ความจำ

ข. การให้คะแนนง่าย เป็นปรนัยและเชื่อถือได้

ค. เน้นการบูรณาการและการนำไปใช้

ง. วัดตัวอย่างผลสัมฤทธิ์ได้กว้าง

จ. ข้อสอบมีโครงสร้างที่ชัดเจน

20. ข้อใดวิจารณ์ข้อความของเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์การสร้าง

ก. ข้อความ : ท่านคิดว่าทุกคนควรเห็นด้วยกับความคิดของท่านใช่หรือไม่

วิจารณ์ : เป็นการเสนอแนะคำตอบ เพราะมีคำว่า ควร

ข. ข้อความ : ท่านถูกห้ามไม่ให้แสดงความคิดเห็นใช่หรือไม่

วิจารณ์ : เป็นข้อความที่มีคำปฏิเสธซ้อนปฏิเสธ

ค. ข้อความ : ท่านคิดว่าการยุบสภาสมควรแล้วใช่หรือไม่

วิจารณ์ : มีคำที่แนะคำตอบ

ง. ข้อความ: ท่านใช้ผงซักฟอกชนิดนี้อยู่เสมอ ๆ

วิจารณ์ : มีคำว่า เสมอ ๆ ซึ่งไม่ควรใช้

จ. ข้อความ : ท่านชอบชมภาพยนตร์ใดบ้างและเวลาใด

วิจารณ์ : เป็นข้อความเสนอแนะ

-93-

บันทึกมาตรฐานกระบวนการที่ 6
แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้
เมื่อกลับมาปฏิบัติงานตามปกติ

ชื่อ .....โรงเรียนวัดอัยยิการาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้เมื่อกลับมาปฏิบัติงานตามปกติและนำผลการประเมินใช้เป็นส่วนหนึ่งประกอบการพิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน

ที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
		มากที่สุด	มาก	ไม่แน่ใจ	น้อย	น้อยที่สุด
1	การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้สู่การประเมินผล.	.....	.....	.....	.....	.....
2	เทคนิคการหาคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ.....	.....	.....	.....	.....	.....
3	เทคนิคการหาคุณภาพด้านความเป็นปรนัยของข้อสอบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
4	เทคนิคการหาคุณภาพด้านความยากง่าย ค่าอำนาจำแนก ความเชื่อมั่น ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS.....	.....	.....	.....	.....	.....
5	เทคนิคการหาคุณภาพเกณฑ์ประเมิน.....	.....	.....	.....	.....	.....
6	การสร้างแบบทดสอบเลือกตอบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
7	การสร้างแบบทดสอบภาคปฏิบัติ.....	.....	.....	.....	.....	.....
8	การสร้างแบบวัดด้านเจตคติ.....	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม.....

-94-

บันทึกมาตรฐานกระบวนการที่ 6
แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจในการเข้ารับการฝึกอบรม
เสริมสร้างสมรรถนะการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

ชื่อ .....โรงเรียนวัดอัยยิการาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในการเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ และนำผลการประเมินใช้เป็นส่วนหนึ่งประกอบการพิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน

ที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
		มากที่สุด	มาก	ไม่แน่ใจ	น้อย	น้อยที่สุด
1	เนื้อหาสาระที่ใช้ในการฝึกอบรม.....	.....	.....	.....	.....	.....
2	วิธีการฝึกปฏิบัติของหลักสูตรฝึกอบรม.....	.....	.....	.....	.....	.....
3	ระยะเวลาของการอบรมกับงานที่ได้รับมอบหมาย	.....	.....	.....	.....	.....
4	ความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการฝึกอบรม.....	.....	.....	.....	.....	.....
5	คำแนะนำจากผู้ดำเนินการฝึกอบรมและวิทยากร	.....	.....	.....	.....	.....
6	เอกสารประกอบการฝึกอบรม.....	.....	.....	.....	.....	.....
7	สื่อประกอบการฝึกอบรม.....	.....	.....	.....	.....	.....
8	ผลงานที่เกิดจากฝึกปฏิบัติในระหว่างการฝึกอบรม	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม.....

-95-

บันทึกมาตรฐานกระบวนการที่ 6
แบบสำรวจคุณภาพของเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น

กลุ่มสาระการเรียนรู้ .....
ระดับชั้น .....
ชื่อผู้เข้ารับการอบรม .....

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี	ข้อสอบ	คุณภาพข้อสอบ		เกณฑ์ให้คะแนน	ความเชื่อมั่นของเกณฑ์
		P	r		

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ .....

-96-

บันทึกมาตรฐานกระบวนการที่ 8
บันทึกผลการปฏิบัติงานการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน

กลุ่มสาระการเรียนรู้ .....
ระดับชั้น .....
ผู้รับผิดชอบ .....
.....
.....

ครั้งที่	กำหนดการตามแผน		การปฏิบัติ		ผลการปฏิบัติ				ลงชื่อ ผู้ปฏิบัติ
	วันเดือน ปี	เวลา	วันเดือน ปี	เวลา	ก่อน กำหนด	ตาม กำหนด	หลัง กำหนด	ไม่ปฏิบัติ	
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....

2. **ระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้**

2.1 **คำอธิบายลักษณะงานระบบเทียบโอนผลการเรียน**

ส่วนราชการและตำแหน่ง
สถานศึกษา

ฝ่าย งานวัดและประเมินผล

ชื่อระบบ ระบบเทียบโอนผลการเรียน

บทบาทหลัก เทียบโอนผลการเรียนโดยการประเมินผลการเรียน ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของผู้เรียน ที่ศึกษาจากสถานที่อื่นหรือรูปแบบการศึกษาอื่น ให้เป็นส่วนหนึ่งของผลการเรียนของผู้เรียนตามหลักสูตรของสถานศึกษา

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง ผู้อำนวยการสถานศึกษา

โครงสร้างสายงาน

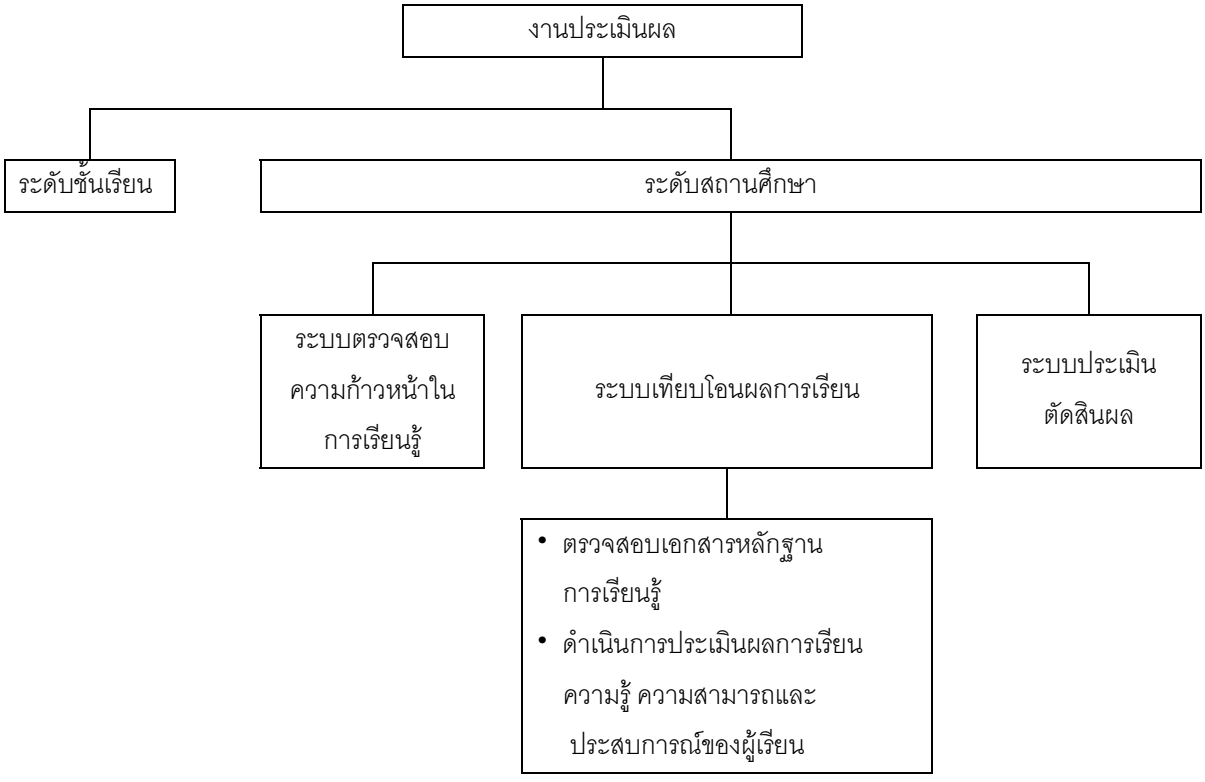

ผู้รับผิดชอบ 1. หัวหน้างานวัดและประเมินผล

2. คณะกรรมการฝ่ายเทียบโอนผลการเรียน

หน้าที่หลัก ปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงาน รับผิดชอบงานในหน้าที่

1. วางระบบการเทียบโอนผลการเรียนรู้โดยวางแผนงานการเทียบโอนผลการ เรียนรู้ตามระบบงานคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วย

1.1.1 ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ

1.1.2 เกณฑ์หรือระดับคุณภาพความสำเร็จ

1.1.3 ผังกระบวนการ (Flow chart)

1.1.4 วิธีการดำเนิน

1.1.5 แบบบันทึกผลการดำเนินการ

2. ควบคุมการดำเนินงานเทียบโอนผลการเรียน

2.1 ตรวจเอกสารหลักฐานการเทียบโอนผลการเรียน

2.2 บันทึกผลการเทียบโอนลงโปรแกรมการประเมินผลระดับสถานศึกษาระบบการประเมินตัดสินผลในรายมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีที่ขอเทียบโอน

3. ตรวจสอบผลการดำเนินการตามตัวบ่งชี้ความสำเร็จ เกณฑ์หรือระดับคุณภาพความสำเร็จของระบบ

ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

1. ประสานงานกับครูในการดำเนินการวางแผนการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนรู้

2. ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนของผู้เรียนโดยการประเมินผลการเรียน ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของผู้เรียน

3. ประสานงานติดต่อกับบุคลากรในระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ในการใช้เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้จากคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

4. บันทึกผลข้อมูลการเทียบโอนลงสู่ระบบการประเมินตัดสินผล

5. รายงานผลการดำเนินการของระบบเทียบโอนผลการเรียนตามตัวบ่งชี้ความสำเร็จ เกณฑ์หรือระดับคุณภาพความสำเร็จของระบบ

คุณสมบัติที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน

การศึกษา ผู้รับผิดชอบระบบ ปริญญาโทด้านการวัดผลประเมินผล

คณะกรรมการระบบ ปริญญาตรี

คุณลักษณะ 1. ความรู้ความคิด

1.1 หลักเกณฑ์ในการเทียบโอนผลการเรียนและมาตรฐานการศึกษา

1.2 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

2. ทักษะ

การบันทึกข้อมูลลงในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์

3. คุณลักษณะ

3.1 จิตบริการแก่ผู้รับบริการ

3.2 จรรยาบรรณในการนำเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้จากคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ไปใช้

มาตรฐานงาน นักเรียนที่ขอรับการเทียบโอนผลการเรียนเข้ารับการศึกษาในสถานศึกษา โดยได้รับผลการเทียบโอนผลการเรียนภายใน 1 สัปดาห์ หลังจากที่นักเรียนขอรับเทียบโอนผลการเรียนรู้

2.2.องค์ประกอบของระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้

ความมุ่งหมาย เพื่อให้โรงเรียนมีระบบคุณภาพในการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนรู้โดยการตรวจสอบเอกสารหลักฐาน/ประเมินผลการเรียน ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของผู้เรียน ที่ศึกษาจากสถานที่อื่นให้เป็นส่วนหนึ่งของผลการเรียนของผู้เรียนตามหลักสูตรของสถานศึกษา

ขอบข่าย เป็นระบบที่มีการดำเนินการประสานกับระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ในการใช้เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้เป็นเครื่องมือในการเทียบโอนผลการเรียนของผู้เรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาที่ขอเทียบโอน และประสานกับระบบประเมินตัดสินผลในการบันทึกผลลงฐานข้อมูลของระบบ

คำจำกัดความ การเทียบโอนผลการเรียนรู้ หมายถึง การประเมินผลการเรียน ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของผู้เรียนที่ศึกษาจากสถานศึกษาอื่น ให้เป็นส่วนหนึ่งของผลการเรียนของผู้เรียนตามหลักสูตรของสถานศึกษาที่ขอเทียบโอน

4. **ความรับผิดชอบ**

1. หัวหน้างานวัดและประเมินผล
2. คณะกรรมการระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้

5. **รายละเอียดของการปฏิบัติ** ปรากฏในผังกระบวนการ (Flowchart) และตารางกำหนดวิธีการมาตรฐาน/ตัวชี้วัด/การบันทึก

6. **บันทึกมาตรฐาน**

1. แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับเข้าใจในการเทียบโอนผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ศึกษาจากสถานศึกษาอื่นย้ายเข้ามายังสถานศึกษา
2. แบบบันทึกการตรวจสอบหลักฐานของผลการเรียนรู้ในรายผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
3. แบบบันทึกการปฏิบัติงาน
4. สารสนเทศฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ระบบการประเมินตัดสินผล
5. รายงานผลระบบการเทียบโอนผลการเรียนรู้

-100-

ผังกระบวนการ (Flowchart) **ระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้**

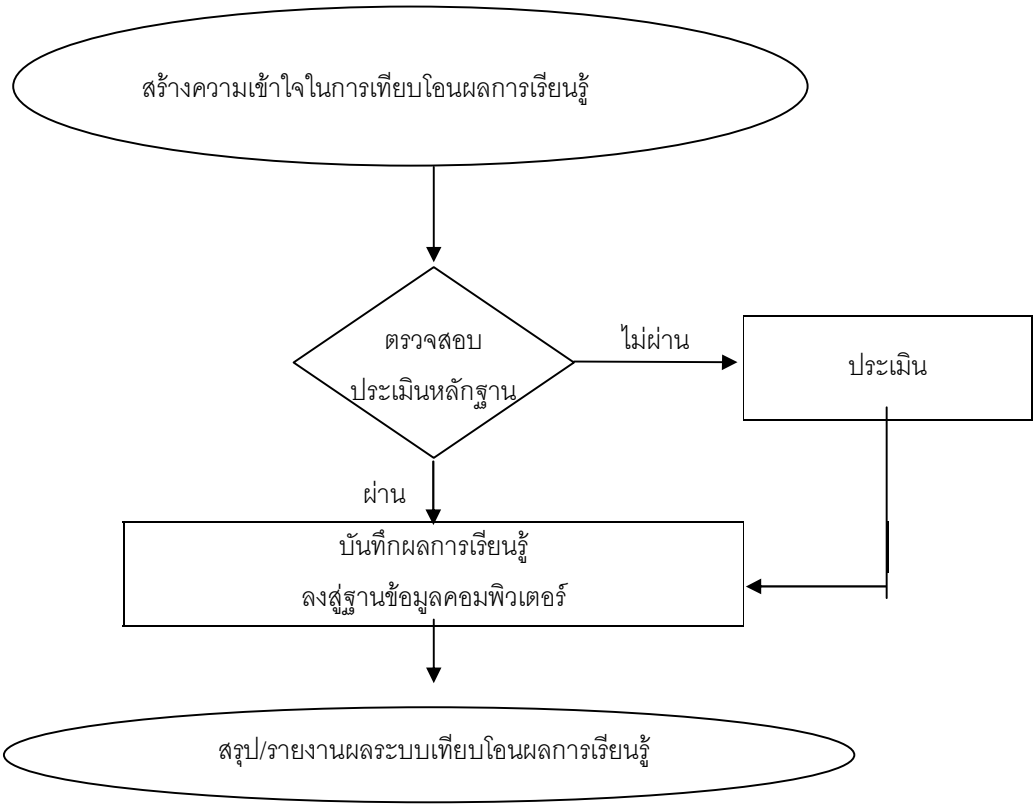

กระบวนการ	วิธีการมาตรฐาน	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	เกณฑ์	บันทึกมาตรฐาน
1.สร้างความเข้าใจในการเทียบโอนผลการเรียนรู้	1.หัวหน้างานวัดและประเมินผลจัดประชุมครูเพื่อสร้างความเข้าใจในการเทียบโอนผลการเรียนรู้เมื่อมีผู้เรียนที่ศึกษาจากสถานศึกษาอื่นย้ายเข้ามายังสถานศึกษาและขอรับการเทียบโอนความรู้ทักษะและประสบการณ์เทียบเป็นส่วนหนึ่งของผลการเรียนตามมาตรฐานหลักสูตรสถานศึกษา	ระดับความเข้าใจเกี่ยวกับเทียบโอนผลการเรียนรู้	ระดับความเข้าใจเกี่ยวกับการเทียบโอนผลการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก	แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับเข้าใจในการเทียบโอนผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ศึกษาจากสถานศึกษาอื่นย้ายเข้ามายังสถานศึกษา
2.ตรวจสอบประเมินหลักฐาน	เมื่อมีผู้เรียนที่ศึกษาจากสถานที่อื่นย้ายเข้ามายังสถานศึกษา คณะกรรมการระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้ตรวจสอบ/ประเมินหลักฐานของนักเรียนที่มาจากสถานศึกษาอื่นในด้านความสอดคล้องของรายวิชาตามหลักสูตรของสถานศึกษาเดิมและหลักสูตรของสถานศึกษา โดยในรายวิชาที่ได้รับการวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียนแล้ว ให้บันทึกระดับผลการเรียนลงในระบบการประเมินตัดสินผลการเรียนรู้ กรณีรายวิชาที่กำลังดำเนินการเรียนการสอนผู้เรียนมีหลักฐานไม่สมบูรณ์ หรือไม่มีผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นความรู้ ทักษะและประสบการณ์เทียบเป็นส่วนหนึ่งของผลการเรียนของผู้เรียนตามมาตรฐานหลักสูตรสถานศึกษา คณะกรรมการระบบเทียบโอน	ระยะเวลาในการดำเนินการตรวจสอบประเมินหลักฐาน และผลสรุปของครูประจำกลุ่มสาระในการพิจารณาขอรับ/ไม่ขอรับการประเมินเพื่อเทียบโอนผลการเรียนรู้	1 สัปดาห์	แบบบันทึกการตรวจสอบหลักฐานของผลการเรียนรู้ในรายผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

กระบวนการ	วิธีการมาตรฐาน	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	เกณฑ์	บันทึกมาตรฐาน
	ผลการเรียนรู้ดำเนินการประสานงานกับครูประจำกลุ่มสาระ นำเสนอผลการตรวจสอบหลักฐานการวัดผลการศึกษา และให้ครูประจำกลุ่มสาระพิจารณาขอรับ/ไม่ขอรับการประเมินเพื่อเทียบโอนผลการเรียน ถ้าขอรับการประเมินจากคณะกรรมการระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้ ให้ระบุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ขอรับการประเมินเทียบโอนผลการเรียนรู้และกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้จากคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้			
3. ประเมิน	1. คณะกรรมการระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้กำหนดวัน เวลา สถานที่ที่ใช้ในการประเมินเพื่อเทียบโอนผลการเรียนรู้และแจ้งให้นักเรียนที่ขอรับการเทียบโอนทราบ 2.ดำเนินการตามกำหนดการที่กำหนด	การได้รับการประเมินเพื่อเทียบโอนผลการเรียนรู้ตามวัน เวลา สถานที่ที่ใช้ในการประเมิน	ผู้เรียนได้รับการประเมินเพื่อเทียบโอนผลการเรียนรู้ตามวัน เวลา สถานที่ที่กำหนด	แบบบันทึกการปฏิบัติงาน
4.บันทึกผลการประเมินลงสู่ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์	1.คณะกรรมการระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้บันทึกผลการประเมินลงในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ในรายมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ขอรับการประเมินเพื่อเทียบโอนผลการเรียนรู้ 2.รายงานผลการเทียบโอนโดยแจ้งให้ตรวจสอบจาก	ระยะเวลาที่ได้รับผลการเทียบโอนจากฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์หลังจากการทดสอบ	1 วัน หลังจากได้รับการประเมินเพื่อเทียบโอนผลการเรียนรู้	สารสนเทศฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ระบบการประเมินตัดสินผล

กระบวนการ	วิธีการมาตรฐาน	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	เกณฑ์	บันทึกมาตรฐาน
	สารสนเทศจากฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ระบบการประเมินตัดสินผล			
5.สรุป/รายงานผลระบบการเทียบโอนผลการเรียนรู้	คณะกรรมการระบบเทียบโอนประชุมเพื่อสรุปผลการปฏิบัติงาน ดังนี้ ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการเทียบโอน จำนวนนักเรียนขอรับการเทียบโอน ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ที่ใช้ในการเทียบโอน และปัญหาในการดำเนินการ	รูปแบบในการรายงานผลระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้	รายงานผลระบบเทียบโอนผลเรียนรู้ ประกอบด้วยทะเบียนผู้ขอรับการประเมิน เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้และผลการดำเนินการเทียบโอน	รายงานผลระบบการเทียบโอนผลการเรียนรู้

-104-

บันทึกมาตรฐานกระบวนการที่ 1
แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับความเข้าใจในการเทียบโอนผลการเรียนรู้ของผู้เรียน
ที่ศึกษาจากสถานศึกษาอื่นย้ายเข้ามายังสถานศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ที่	รายการประเมิน	ระดับความเข้าใจ				
		มาก ที่สุด	มาก	ไม่แน่ใจ	น้อย	น้อย ที่สุด
	สำหรับครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้					
1	วิธีการขอรับการเทียบโอนในกรณีที่นักเรียนย้ายเข้ามาหลังจากที่ผู้สอนดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพที่แท้จริงในผลการเรียนรู้ที่คาดหวังข้อนั้นแล้ว.....	.....	.....	.....	.....	.....
2	วิธีการตรวจสอบผลการเทียบโอน.....	.....	.....	.....	.....	.....
3	วิธีการเตรียมฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อรองรับการเทียบโอนผลการเรียนรู้.....	.....	.....	.....	.....	.....
	สำหรับคณะกรรมการระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้					
1	วิธีการตรวจสอบรายวิชาในหลักสูตรของสถานศึกษาเดิมกับหลักสูตรสถานศึกษา.....	.....	.....	.....	.....	.....
2	วิธีการบันทึกผลการเรียนของสถานศึกษาเดิมที่ตัดสินผลรายปีแล้วลงโปรแกรมการประเมินตัดสินผล..	.....	.....	.....	.....	.....
3	วิธีดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนรู้เมื่อผู้สอนร้องขอรับการประเมิน.....	.....	.....	.....	.....	.....
4	วิธีการแจ้งผลการตรวจสอบหลักฐานของนักเรียนที่ขอเทียบโอนผลการเรียนรู้.....	.....	.....	.....	.....	.....
5	วิธีแจ้งผลการเทียบโอนผลการเรียนรู้.....	.....	.....	.....	.....	.....

-105-

บันทึกมาตรฐานกระบวนการที่ 2

แบบบันทึกการตรวจสอบหลักฐานของผลการเรียนรู้ในรายผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ชื่อนักเรียน .....ช่วงชั้นที่ .....

วันที่ขอเทียบโอนผลการเรียนรู้ ..... ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

ผลการตรวจสอบเอกสาร

รายการตรวจสอบ	ป.1 / ป.4		ป.2 / ป.5		ป.3 / ป.6	
	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี
1. ผลการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้						
1.1 ภาษาไทย						
1.2 คณิตศาสตร์						
1.3 วิทยาศาสตร์						
1.4 สังคมศึกษาศาสนา วัฒนธรรม						
1.5 สุขศึกษาและพลศึกษา						
1.6 ศิลปะ						
1.7 การงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี						
1.8 ภาษาต่างประเทศ						
2. การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน						
3. คุณลักษณะที่พึงประสงค์						
4. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						
4.1 กิจกรรมแนะแนว						
4.2 กิจกรรมชุมนุม						
4.3 กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี						

ผลการดำเนินการ 1. การเพิ่มนักเรียนในทะเบียนนักเรียน ☐ ดำเนินการแล้ว เลขประจำตัวนักเรียนคือ.....

2. การบันทึกการประเมินตัดสินผลรายปีลงโปรแกรมระบบการประเมินตัดสินผล

☐ ดำเนินการแล้ว

(ลงชื่อ).....ผู้ดำเนินการ

(.....)

แบบตอบรับสำหรับครูประจำชั้น

☐ ไม่ขอรับการประเมินเพื่อเทียบโอนผลการเรียนรู้จากฝ่ายงานเทียบโอนผลการเรียนรู้และดำเนินการเองในชั้นเรียน

☐ ขอรับการประเมินเพื่อเทียบโอนผลการเรียนรู้ในกลุ่มสาระที่กำลังศึกษา

(ลงชื่อ).....ครูประจำชั้น

-106-

กรณีขอรับการประเมินเพื่อเทียบโอนผลการเรียนรู้ในกลุ่มสาระที่กำลังศึกษา
จากฝ่ายงานเทียบโอนผลการเรียนรู้ และดำเนินการสอบจากเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรดระบุรายละเอียด

กลุ่มสาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ข้อที่	โปรแกรมคลังเครื่องมือ		ระดับคุณภาพ		กำหนดวัน/เวลาที่ดำเนินการประเมิน
		ระบบสุ่มข้อสอบ	ผู้สอนเลือก	p	r	
1.ภาษาไทย						
2.คณิตศาสตร์						
3.วิทยาศาสตร์						
4.สังคมศึกษา						
5.สุขศึกษา						
6.ศิลปะ						
7.การงานพื้นฐาน						
8.ภาษาต่างประเทศ						

☐ หมายถึง การดำเนินการทดลองใช้ระบบทดลองใช้เฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก กลุ่มสาระการเรียนที่ 5-8 จึงไม่ข้อมูลเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ในคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

-107-

บันทึกมาตรฐานกระบวนการที่ 3
แบบบันทึกการปฏิบัติงาน

ชื่อนักเรียน .....

ช่วงชั้นที่ .....

วันที่ขอเทียบโอนผลการเรียนรู้ ..... ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

ผลการเทียบโอนผลการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้	กำหนดวัน/เวลาที่ดำเนินการประเมิน	สถานที่	วันเวลาที่ได้รับการประเมิน	บันทึกผลการเทียบโอนลงโปรแกรม			หมายเหตุ
				ดำเนินการแล้ว		ไม่ได้ดำเนินการ	
				เชื่อมต่อ server แล้ว	ยังไม่ได้เชื่อมต่อ server		
1.ภาษาไทย							
2.คณิตศาสตร์							
3.วิทยาศาสตร์							
4.สังคมศึกษา							
5.สุขศึกษา							
6.ศิลปะ							
7.การงานพื้นฐาน							
8.ภาษาต่างประเทศ							

☐ หมายถึง การดำเนินการทดลองใช้ระบบทดลองใช้เฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก
กลุ่มสาระการเรียนที่ 5-8 จึงไม่ข้อมูลสำหรับการดำเนินการ

(ลงชื่อ).....ผู้ดำเนินการ

(.....)

...../...../.....

-108-

บันทึกมาตรฐานกระบวนการที่ 5
รายงานผลการเทียบโอนผลการเรียนรู้

ชื่อสถานศึกษา .....

1. ทะเบียนนักเรียนที่ขอรับการเทียบโอนผลการเรียนรู้

ที่	ชื่อ-สกุล	ภาคเรียนที่	ปีการศึกษา	วันเดือนปีที่ขอเทียบโอน	ช่วงชั้นที่ (ระดับชั้น)	เลขประจำตัวนักเรียน

2. ผลการดำเนินงานเทียบโอนผลการเรียนรู้ของคณะกรรมการระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้

จำนวนนักเรียนที่ขอรับการเทียบโอนผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาทั้งหมด	จำนวนนักเรียนที่ขอรับการเทียบโอนจากคณะกรรมการระบบ	เครื่องมือที่ใช้และคุณภาพของเครื่องมือ	ระยะเวลาในการดำเนินการ		ข้อเสนอแนะของผู้รับบริการ
			ตรวจสอบเอกสาร	ประเมินและบันทึกผล	

3. **ระบบการประเมินตัดสินผล**

3.1 **คำอธิบายลักษณะงานระบบการประเมินตัดสินผล**

ส่วนราชการและตำแหน่ง

สถานศึกษา โรงเรียนวัดอัยยิการาม

ฝ่าย งานประเมินผลระดับสถานศึกษา

ชื่อระบบ ระบบการประเมินตัดสินผล

บทบาทหลัก การนำผลการประเมินรายช่วงชั้นไปพิจารณาตัดสินการเลื่อนช่วงชั้น

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง ผู้อำนวยการโรงเรียน

โครงสร้างสายงาน

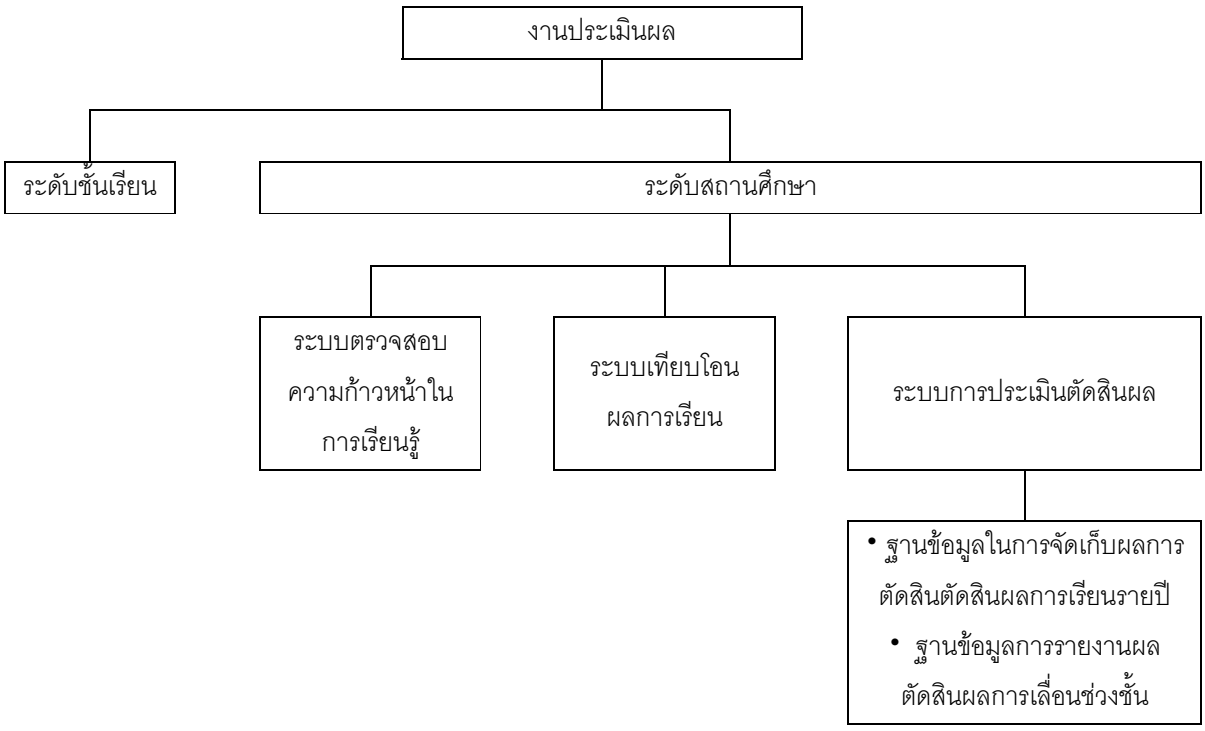

ผู้รับผิดชอบ 1. หัวหน้างานวัดและประเมินผล

2. คณะกรรมการฝ่ายเทียบโอนผลการเรียน

หน้าที่หลัก ปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงาน รับผิดชอบงานในหน้าที่

1. วางระบบการการประเมินตัดสินผล

1.1 วางแผนงานระบบการประเมินตัดสินผลตามระบบงานคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วย

1.1.1 ผังกระบวนการ (Flow chart)

1.1.2 วิธีการดำเนิน

1.1.3 แบบบันทึกผลการดำเนินการ

1.1.4 ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ

1.1.5 เกณฑ์หรือระดับคุณภาพความสำเร็จ

2. ควบคุมการดำเนินตามระบบการประเมินตัดสินผล

2.1 ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ในการจัดเก็บผลการตัดสินผลการเรียนรายปีตามเอกสารหลักฐานการศึกษา

2.2 ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์การรายงานผลการตัดสินผลการเลื่อนช่วงชั้นตามเอกสารหลักฐานการศึกษา

3. รายงานผลการดำเนินการตามตัวบ่งชี้ความสำเร็จ เกณฑ์หรือระดับคุณภาพความสำเร็จของระบบ

ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

1.ประสานงานกับครูในการดำเนินการวางแผนการประเมินตัดสินผล

2. ประสานงานกับครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ อ่านคิดวิเคราะห์เขียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในการบันทึกผลการประเมินรายปีลงสู่ระบบฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์

3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการบันทึกผลการประเมินรายปีในรายประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ อ่านคิดวิเคราะห์เขียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

4. ประมวลผลข้อมูลเพื่อการเลื่อนช่วงชั้น และส่งข้อมูลการเลื่อนช่วงชั้นแก่ฝ่ายทะเบียนงานวิชาการ

5. ประมวลผลผลการวัดและประเมินผลการเรียนรู้รายปีลงในระบบฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ให้ผู้เรียน ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับทราบความก้าวหน้าและผลการเรียนของผู้เรียนคุณสมบัติที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน

การศึกษา ผู้รับผิดชอบระบบ ปริญญาโทด้านการวัดผลประเมินผล

คณะกรรมการระบบ ปริญญาตรี

คุณลักษณะ

1. ความรู้ความคิด

1.1 หลักการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544เกี่ยวกับเกณฑ์การผ่านช่วงชั้นและจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 เอกสารหลักฐานการศึกษา

2. ทักษะ

การบันทึกข้อมูลลงในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์

3. คุณลักษณะ

3.1 ความละเอียดรอบคอบในทำงาน

3.2 ความรับผิดชอบในการทำงานให้เห็นผลเป็นปัจจุบัน

มาตรฐานงาน

1. ผู้เรียน ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับทราบความก้าวหน้าและผลการเรียนของผู้เรียนในช่วงชั้นที่ศึกษา

2. ข้อมูลที่นำเสนอในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์มีความถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน

3.2 องค์ประกอบของระบบการประเมินตัดสินผล

ความมุ่งหมาย เพื่อให้โรงเรียนมีระบบคุณภาพในการดำเนินการจัดเก็บผลการประเมินระดับชั้นเรียนในช่วงชั้นไปพิจารณาตัดสินการเลื่อนช่วงชั้น

ขอบข่าย เป็นระบบที่มีฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ในการบันทึกคะแนนรายผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง เพื่อประมวลสู่การประเมินเป็นระดับผลการเรียนในกลุ่มสาระระดับการผ่าน/ไม่ผ่านของการประเมินการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในแต่ละชั้นปี และเป็นการประมวลผลตัดสินผลการเลื่อนช่วงชั้น โดยสามารถกำหนดให้ระบบประเมินตัดสินผลรายผลการประเมินตัดสินผลของนักเรียนรายบุคคลได้ตามเอกสารหลักฐานประเมินผลการเรียนที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

คำจำกัดความ 1. การเลื่อนช่วงชั้น หมายถึง การประเมินตัดสินผลการเรียนให้ผู้เรียนที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามเกณฑ์ให้เป็นผู้ผ่านช่วงชั้น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หรือ 6) จบการศึกษาภาคบังคับ (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) และจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6)

2. การตัดสินผลการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้รายปี/รายภาค กำหนดเกณฑ์

คุณสมบัติของนักเรียนที่ผ่านเป็นระดับผลการเรียน 4 ระดับ คือ

“4” หมายถึง ผลการเรียนดีมาก

“3” หมายถึง ผลการเรียนดี

“2” หมายถึง ผลการเรียนพอใช้

“1” หมายถึง ผลการเรียนผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด

คุณสมบัติของนักเรียนที่ไม่ผ่านเป็นระดับผลการเรียน คือ

“0” หมายถึง ผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. การประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน

คุณสมบัติของนักเรียนที่ผ่านเป็นระดับคุณภาพ คือ

“ดีเยี่ยม” หมายถึง มีความสามารถในการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียนสูงกว่าเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

“ดี” หมายถึง มีความสามารถในการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

"ปรับปรุง" หมายถึง มีความสามารถในการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

4. การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

"ดีเยี่ยม" หมายถึง มีพฤติกรรมสูงกว่าเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

"ดี" หมายถึง มีพฤติกรรมตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

"ปรับปรุง" หมายถึง มีพฤติกรรมบางประการที่ต้องปรับปรุง

5.การตัดสินการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

"ผ่าน" หมายถึง เข้าร่วมกิจกรรมและผ่านการประเมินตามเกณฑ์

"ไม่ผ่าน" หมายถึง ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมและหรือไม่ผ่านการประเมินตามเกณฑ์

ความรับผิดชอบ 1. หัวหน้างานวัดและประเมินผล

2. คณะกรรมการระบบการประเมินตัดสินผล

รายละเอียดของการปฏิบัติ ปรากฏในผังกระบวนการ (Flowchart) และตารางกำหนดวิธีการมาตรฐาน/ตัวชี้วัด/การบันทึก

บันทึกมาตรฐาน

1. แบบวัดความพึงพอใจต่อระบบฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์โปรแกรมการประเมินตัดสินผล

2. สาระสนเทศของระบบประเมินตัดสินผล

3. เอกสารหลักฐานประเมินผลการเรียนที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่เกี่ยวกับการเลื่อนช่วงชั้น จากฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ ได้แก่ ปพ.1

4. รายงานผลกนระบบการประเมินตัดสินผล

-113-

ผังกระบวนการ (Flowchart) ระบบการประเมินตัดสินผล

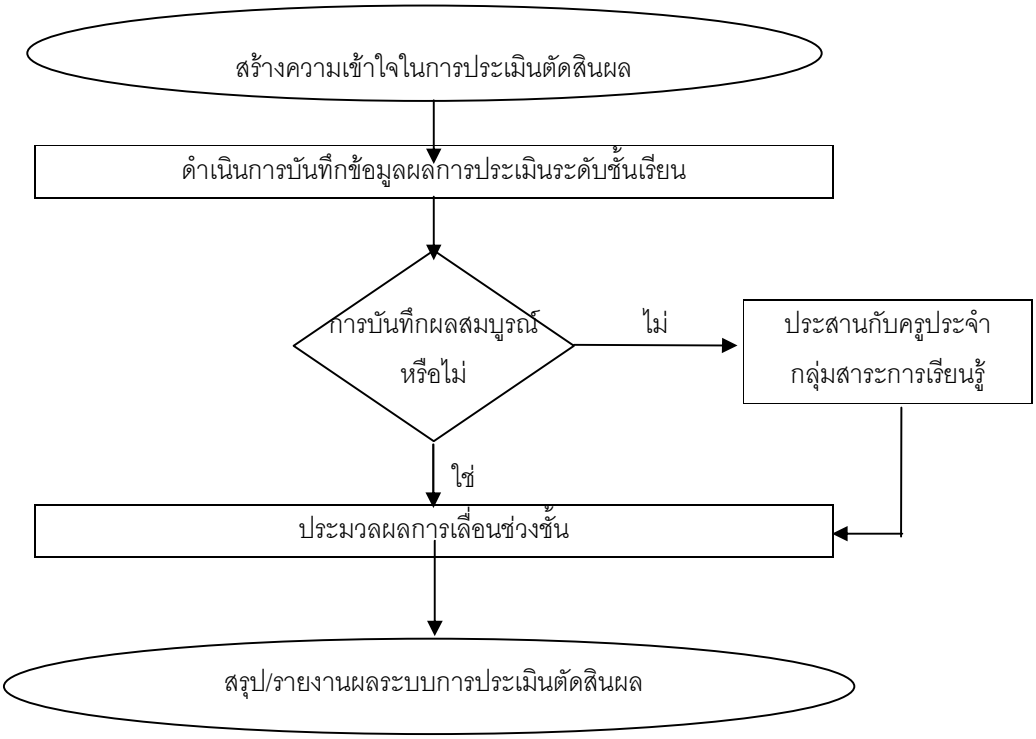

กระบวนการ	วิธีการมาตรฐาน	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	เกณฑ์	บันทึกมาตรฐาน
1.สร้างความเข้าใจในการประเมินตัดสินผล	1.หัวหน้างานวัดและประเมินผลจัดประชุมคณะครูเพื่ออธิบายขอบข่ายของงานประเมินผลในบทบาทการประเมินเพื่อตัดสินการเลื่อนช่วงชั้น 2.หัวหน้างานวัดและประเมินผลนำเสนอและสาธิตความสามารถของฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ระบบประเมินตัดสินผล 3.ครูทดลองฝึกปฏิบัติบันทึกคะแนนรายผลการเรียนรู้ที่คาดหวังลงฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ระบบประเมินตัดสินผล	1.ระดับความพึงพอใจของครูต่อระบบฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ในระบบการประเมินตัดสินผล 2.ระดับความสามารถของครูในการบันทึกผลผลการประเมินระดับชั้นเรียนลงฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ในระบบการประเมินตัดสินผล	1.ครูมีความพึงพอใจต่อฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ระบบประเมินตัดสินผลในระดับมาก 2. ครูสามารถบันทึกผลการประเมินระดับชั้นเรียนลงฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ในระบบการประเมินตัดสินผลถูกต้องครูร้อยละ 100	แบบวัดความพึงพอใจต่อระบบฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์
2.ดำเนินการบันทึกข้อมูลผลการประเมินระดับชั้นเรียน	ครูประจำกลุ่มสาระ/ครูประจำชั้นดำเนินการบันทึกผลการประเมินระดับชั้นเรียนลงฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์โปรแกรมระบบประเมินตัดสินผลตามเกณฑ์การประเมิน 4 เกณฑ์ คือ ผลการประเมิน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ผลการประเมินการอ่านคิดวิเคราะห์เขียน ผลการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์และผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	ร้อยละของครูที่ดำเนินการบันทึกผลการประเมินระดับชั้นเรียนในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ระบบการประเมินตัดสินผล	ดำเนินการบันทึกผลการประเมินระดับชั้นเรียนในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ระบบการประเมินตัดสินผลตามช่วงเวลาที่กำหนด	ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ระบบการประเมินตัดสินผล
3.การบันทึกผลสมบูรณ์หรือไม่	คณะกรรมการระบบการประเมินตัดสินผลสำรวจผลการประเมินตัดสินผลในระดับชั้นเรียนตามเกณฑ์การประเมิน 4 เกณฑ์ ตลอดทั้งช่วงชั้น	รูปแบบสารสนเทศในการสำรวจความสมบูรณ์ของการบันทึกผลการตัดสินผลระดับ	สารสนเทศในการสำรวจบอกรายละเอียดเกี่ยวกับ	สาระสนเทศของระบบประเมินตัดสินผล

กระบวนการ	วิธีการมาตรฐาน	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	เกณฑ์	บันทึกมาตรฐาน
	เช่น ในช่วงชั้นที่ 1 ดำเนินการตรวจสอบผลในระดับชั้น ป.1 – ป.3 -ถ้าปรากฏว่าขาดความสมบูรณ์ให้ดำเนินการประสานกับครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้	ชั้นเรียนในช่วง 1 ช่วงชั้น	ความไม่สมบูรณ์ในการบันทึกผลการประเมินระดับชั้นเรียนในช่วง 1 ช่วงชั้น	
4.ประสานกับครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้	คณะกรรมการระบบการประเมินตัดสินผลแจ้งผลการสำรวจการบันทึกผลการตัดสินผลการประเมินในระดับชั้นเรียนตามเกณฑ์การประเมิน 4 เกณฑ์แก่ครูประจำกลุ่มสาระที่ไม่ได้บันทึกผลตามแผนดำเนินการและขอความร่วมมือในการดำเนินการในส่วนที่ยังไม่ได้ดำเนินการ	ระยะเวลาที่ใช้ในการประสานกับครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้	1 วันหลังจากได้รับสารสนเทศจากการสำรวจ	บันทึกข้อความ
5.ประมวลผลการเลื่อนช่วงชั้น	1.คณะกรรมการระบบดำเนินการประมวลผลการเลื่อนช่วงชั้น และแจ้งผลการดำเนินการประมวลผลการเลื่อนช่วงชั้นให้ผู้เกี่ยวข้องทราบโดยกำหนดให้ตรวจสอบผลการเลื่อนช่วงชั้นได้จากฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ 2.ส่งผลการประมวลผลการเลื่อนช่วงชั้นแก่งานวิชาการ ฝ่ายทะเบียนนักเรียน	ระดับความสมบูรณ์ของผลการประมวลผลเป็นเอกสารหลักฐานประเมินผลการเรียนที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544	เอกสารหลักฐานประเมินผลการเรียนที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีความสมบูรณ์ โดยระบุ ผลการประเมินตัดสินระดับชั้นเรียนในการประเมินระดับผลการเรียน 8 กลุ่มสาระ ผลการประเมิน	เอกสารหลักฐานประเมินผลการเรียนที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่เกี่ยวกับการเลื่อนช่วงชั้นจากฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ ได้แก่ ปพ.1

กระบวนการ	วิธีการมาตรฐาน	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	เกณฑ์	บันทึกมาตรฐาน
			การอ่านคิดวิเคราะห์และเขียน ผลการประเมิน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในช่วง 1 ช่วงชั้น ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA)	
6.สรุป/รายงานผลระบบการประเมินตัดสินผล	คณะกรรมการระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ประชุมเพื่อสรุปผลการปฏิบัติงานเป็นรายงานผลระบบการประเมินตัดสินผล	รูปแบบของรายงานผลการประเมินตัดสินผล	รายงานผลของระบบการประเมินตัดสินผล ประกอบด้วย จำนวนนักเรียนที่ได้รับการเลื่อนช่วงชั้น และผู้ที่ไม่ได้รับการเลื่อนช่วงชั้น	รายงานผลกนระบบการประเมินตัดสินผล

-117-

บันทึกมาตรฐานกระบวนการที่ 1

แบบวัดความพึงพอใจต่อระบบฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์โปรแกรมการประเมินตัดสินผล

ชื่อ .....โรงเรียนวัดอัยยิการาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

แบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้คณะกรรมการระบบประเมินตัดสินผลประเมินความพึงพอใจต่อโปรแกรมการประเมินตัดสินผลที่ออกแบบในการจัดเก็บผลการประเมินระดับชั้นเรียนเพื่อประมวลผลการตัดสินเลื่อนช่วงชั้น

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
		มาก ที่สุด	มาก	ไม่แน่ใจ	น้อย	น้อย ที่สุด
1	การบันทึกผลการตัดสินผลระดับชั้นเรียนในโปรแกรมการประเมินตัดสินผล.....	.....	.....	.....	.....	.....
2	การเปิด-ปิดโปรแกรม.....	.....	.....	.....	.....	.....
3	การเชื่อมต่อผลการบันทึกข้อมูลกับ Server……	.....	.....	.....	.....	.....
4	ความรวดเร็วในการดำเนินการประมวลตัดสินผล...	.....	.....	.....	.....	.....
5	เอกสารหลักฐานที่เกิดจากการประมวลผลของโปรแกรม.....	.....	.....	.....	.....	.....
6	รูปแบบสารสนเทศการเลื่อนช่วงชั้นของโปรแกรม...	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม.....

ส่วนที่ 3 โปรแกรมงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

1. การติดตั้งโปรแกรม

ส่วนที่ 3 โปรแกรมการประเมินผลระดับสถานศึกษา

1. การติดตั้งโปรแกรม

คลิกที่เมนู Start--> Run... ①

①

จะปรากฏกรอบข้อความ □

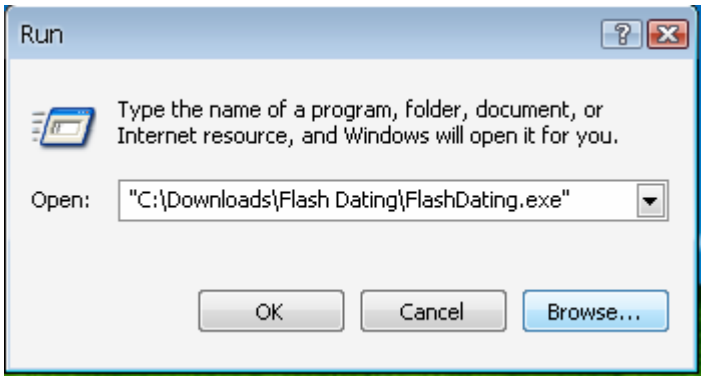

②

คลิกเมาส์ที่ปุ่ม Browse... แล้วเลือกตำแหน่งโฟลเดอร์ที่เก็บโปรแกรม (ซึ่งอาจอยู่ในแผ่น CD Rom คลิกเมาส์เลือกโฟลเดอร์ DBServer จะปรากฏชื่อ DBServer ในตำแหน่ง Lock in : □ จะปรากฏชื่อไฟล์ SETUP คลิกเมาส์เลือก จะปรากฏชื่อไฟล์ SETUP ในตำแหน่ง File Name : แล้วคลิกเมาส์ Open

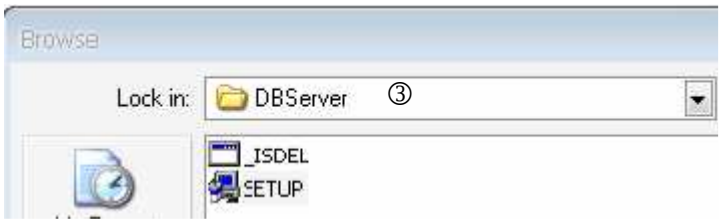

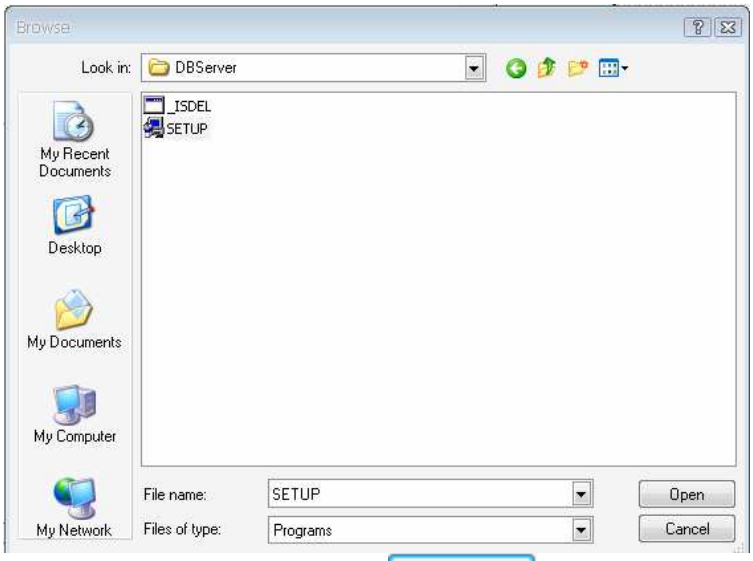

④

จะกลับมาที่กรอบเมนู Run คลิกเมาส์ OK

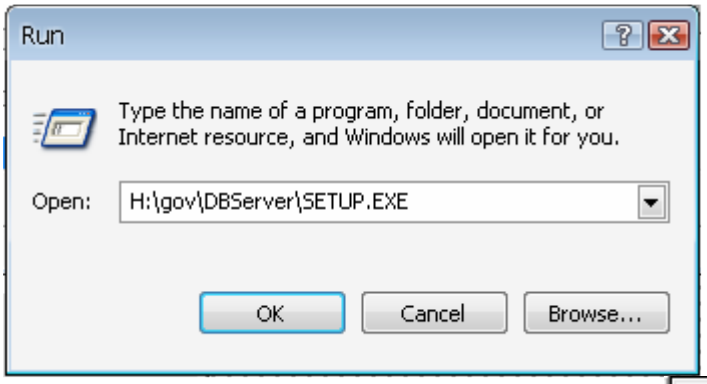

จะเริ่มการติดตั้ง ปรากฏกรอบข้อความ□ □ □ □ □ คลิกเมาส์ Next > ไปเรื่อย ๆ

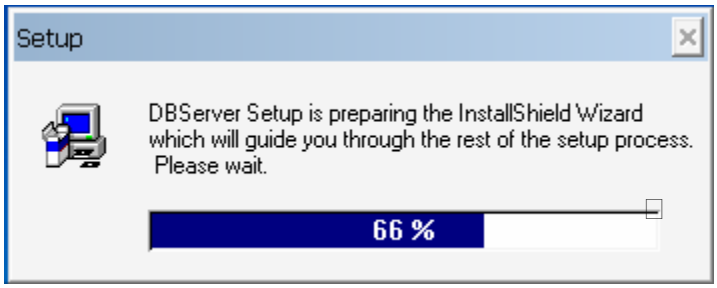

-120-

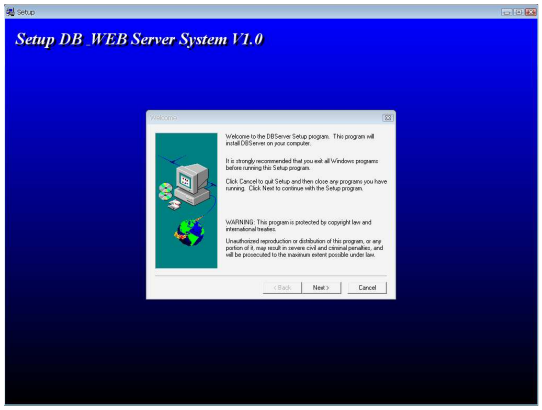

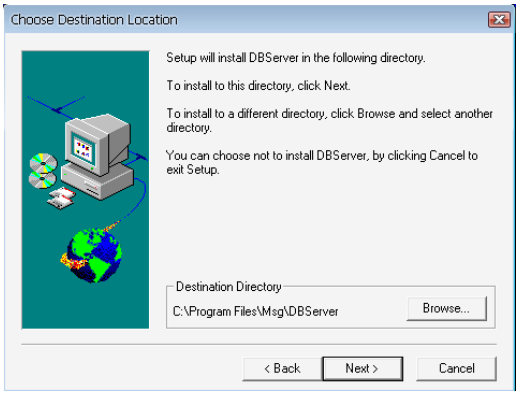

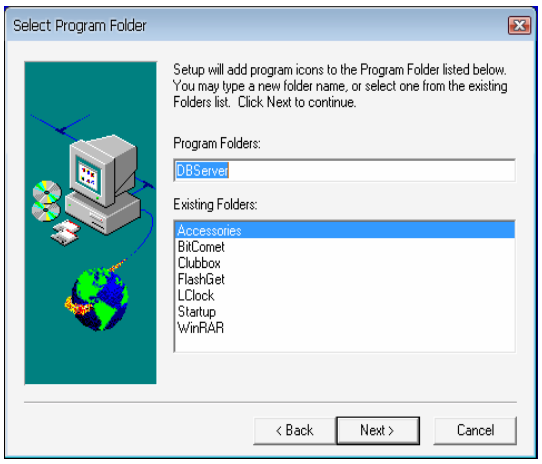

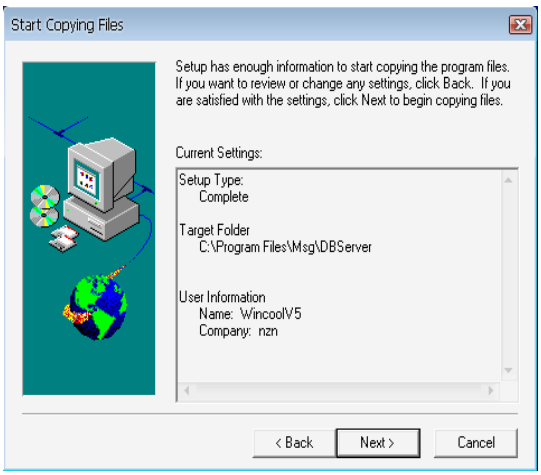

เมื่อโปรแกรมติดตั้งสมบูรณ์จะปรากฏกรอบ ข้อความ □ คลิกเมาส์ปุ่ม Finish

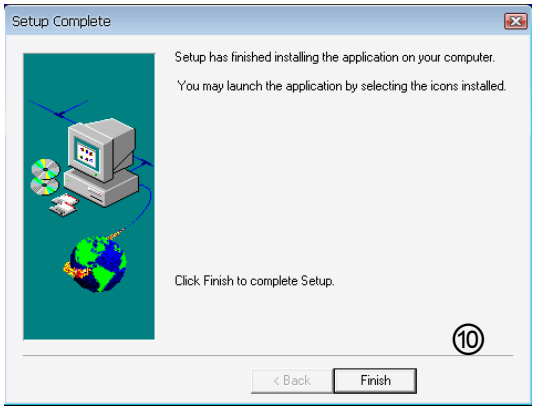

2. ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้

2.1 ขอบเขตความสามารถของระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้

ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้มีบทบาทเกี่ยวกับโปรแกรมคลังเครื่องมือ

ประเมินผล โดยผู้สอนสามารถกรอกมาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และบันทึกเครื่องมือประเมินผลรายมาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยสามารถบันทึกเครื่องมือประเมินผลที่มีลักษณะเป็นข้อสอบเลือกตอบ 5 ตัวเลือก ข้อสอบที่มีสถานการณ์ ข้อสอบจับคู่ ข้อสอบถูกผิด ข้อสอบวัดภาคปฏิบัติ ในรายมาตรฐานการเรียนรู้ ในการนำไปใช้ ผู้สอนสามารถเลือกเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองหรือให้โปรแกรมสุ่มตามระดับคุณภาพที่ต้องการ ในรูปแบบการพิมพ์ลงกระดาษหรือจะดำเนินการประเมินผลบนเว็บเพจ ซึ่งการดำเนินการประเมินบนเว็บเพจ โปรแกรมจะแจ้งผลการประเมินทันทีหลังจากดำเนินการสอบเสร็จ โดยแจ้งผลผู้สอบรายบุคคลและแจ้งผลในแต่ละรายมาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ในจำนวน/ร้อยละของนักเรียนในกลุ่มระดับดี ปานกลาง และปรับปรุง ซึ่งเป็นสารสนเทศสำคัญในการนำไปพัฒนาผู้เรียนและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.2 วิธีการใช้งานโปรแกรมระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้

เริ่มใช้โปรแกรมโดยคลิกเมาส์ที่ Start--> All Program --> 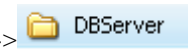

เมื่อเปิดโฟลเดอร์ DBServe ปรากฏไอคอน ดังนี้

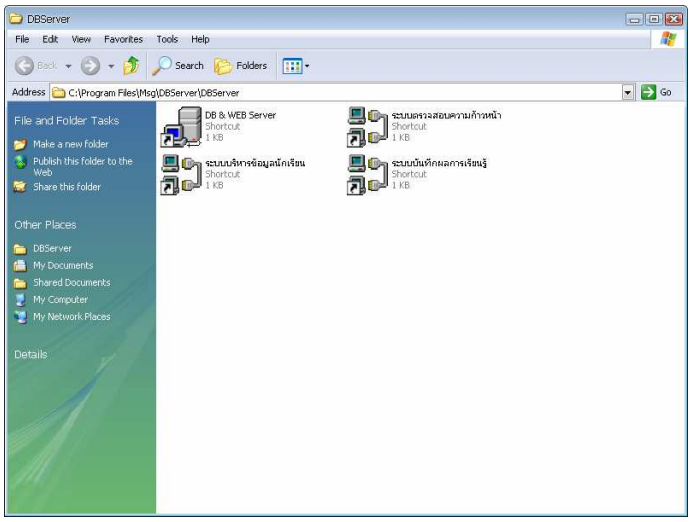

เป็นไอคอนแสดงเซิร์ฟเวอร์สำลองในกรณีที่ใช้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ไม่ใช้ระบบเครือข่าย ถ้าใช้ในระบบเครือข่ายจะไม่มี ไอคอนนี้

-122-

(1) เริ่มใช้โปรแกรมโดยดับเบิลคลิกเมาส์ที่ไอคอน 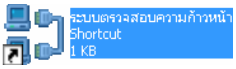

จะปรากฏกรอบระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ซึ่งจะเห็นว่ามีเมนู Service เท่านั้นที่เป็นอักษรตัวเข้ม ซึ่งแสดงว่าสามารถใช้เมนูนี้ได้ แต่เมนูอื่นเป็นอักษรสีจาง แสดงว่ายังใช้เมนูนี้ไม่ได้

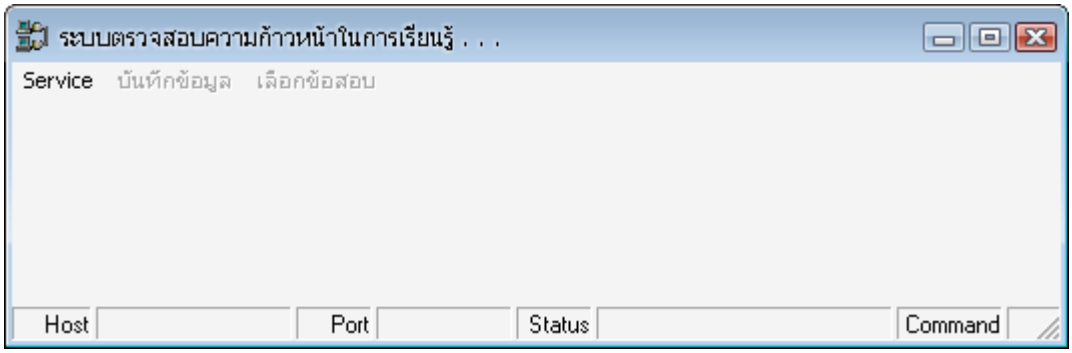

(2) ก่อนใช้งาน ในกรณีที่เครื่องคอมพิวเตอร์ต่อพ่วงเป็นระบบเครือข่าย ให้ตรวจสอบค่า ip ของ server ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าจะตั้งค่าไว้เท่าใด เช่น 192.168.1.1 เป็นต้น ให้ตั้งค่าการเชื่อมต่อโดยคลิกเมาส์ที่เมนู Service--> ตั้งค่าการเชื่อมต่อ ดังภาพ

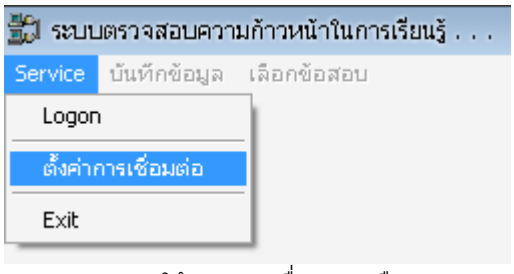

จะปรากฏกรอบให้กรอกค่าเชื่อมต่อเครือข่าย เช่น กรอกค่า Ip 192.168.1.1 ลงในช่อง Host Address กรอกค่า Port ลงในช่อง Port แล้วคลิกเมาส์ที่ปุ่ม บันทึก

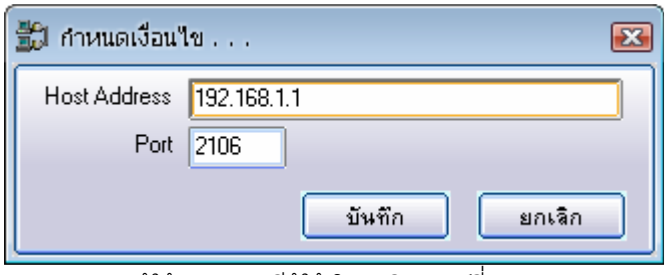

(3) ผู้ใช้กรอกบัญชีผู้ใช้ โดยคลิกเมาส์ที่ Service-->Logon

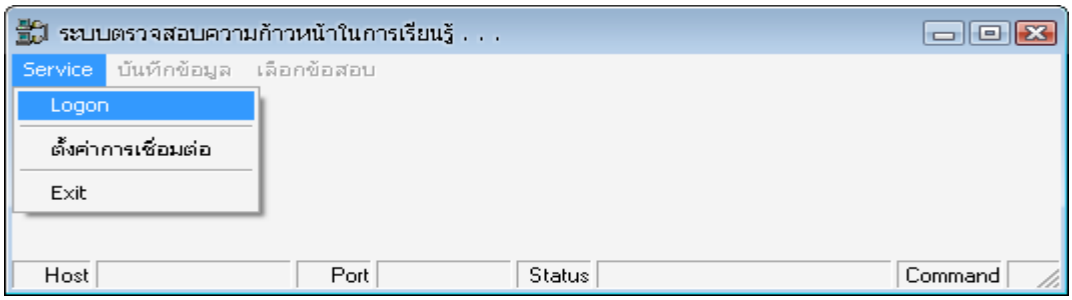

จะปรากฏกรอบให้กรอก Username และ Password ของผู้ใช้ แล้วคลิกเมาส์ที่ปุ่ม Logon

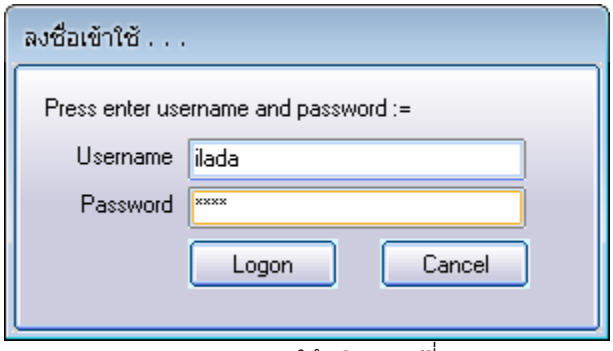

จะปรากฏกรอบ Information ให้คลิกเมาส์ที่ปุ่ม Ok

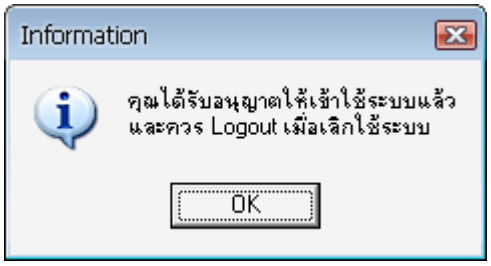

จะกลับสู่กรอมเมนูของระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ซึ่งจะเห็นว่าทุกเมนูจะเป็นตัวอักษรเข้มซึ่งแสดงว่าสามารถใช้เมนูได้

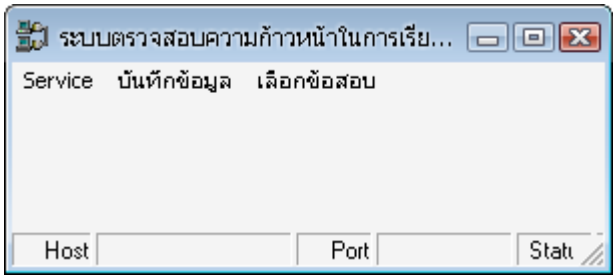

(4) กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ โดยคลิกเมาส์ บันทึกข้อมูล --> มาตรฐานการเรียนรู้

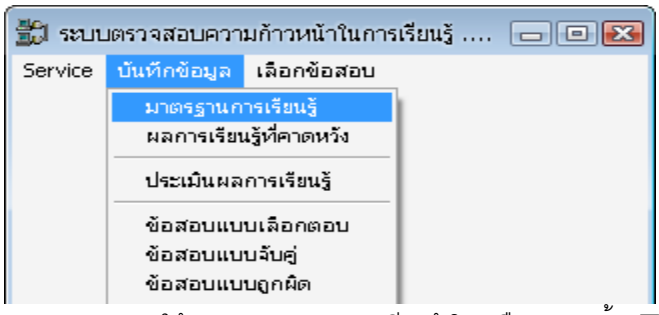

จะปรากฏกรอบให้กรอกมาตรฐานการเรียนรู้ โดยเลือกระดับชั้น □ เลือกวิชา □ กรอกรหัสมาตรฐาน □ ชื่อมาตรฐาน □ เมื่อกรอกแล้ว กดลูกศรลง ↓ จะปรากฏบรรทัดว่างด้านล่าง

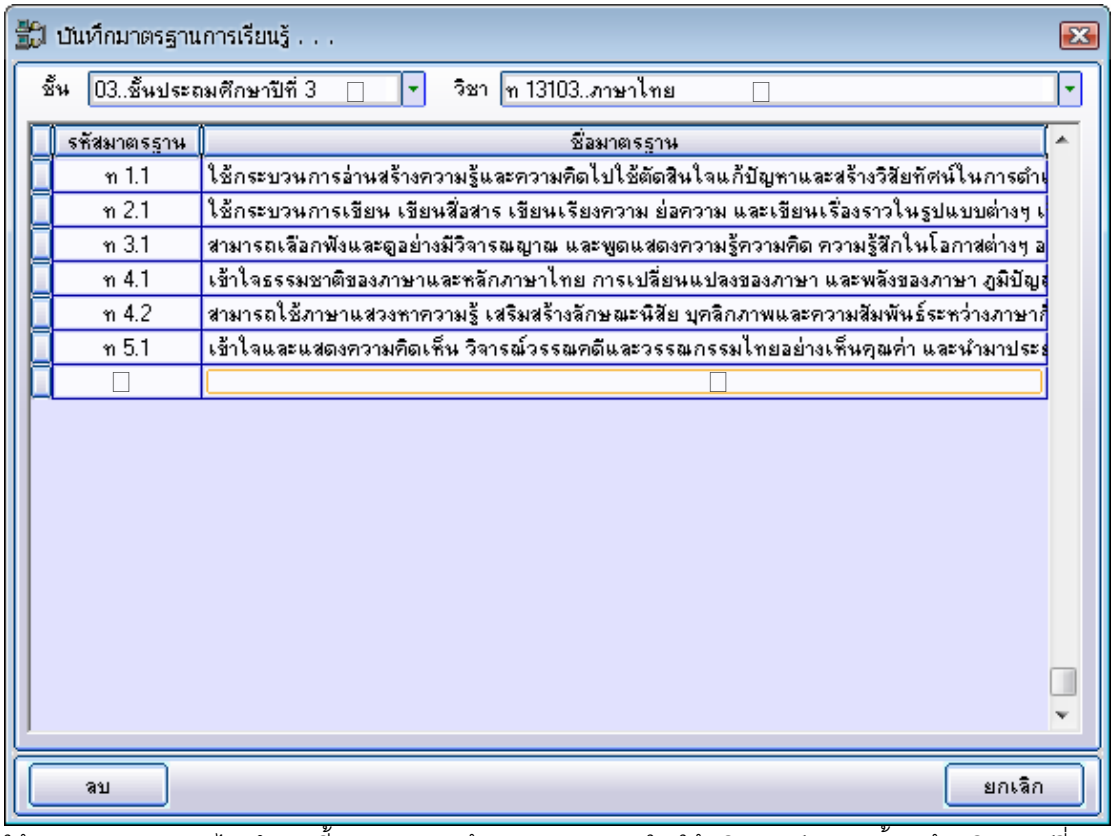

ให้กรอกมาตรฐานต่อไป ทำเช่นนี้จนครบ หากต้องการลบบรรทัดใด ให้คลิกเมาส์บรรทัดนั้น แล้วคลิกเมาส์ที่ปุ่ม ลบ เมื่อเสร็จงานโปรแกรมจะบันทึกข้อมูล ต้องการเลิกงานคลิกเมาส์ปุ่ม ยกเลิก

(5)บันทึกผลการเรียนรู้ที่คาดหวังโดยคลิกเมาส์เมนู บันทึกข้อมูล -> ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

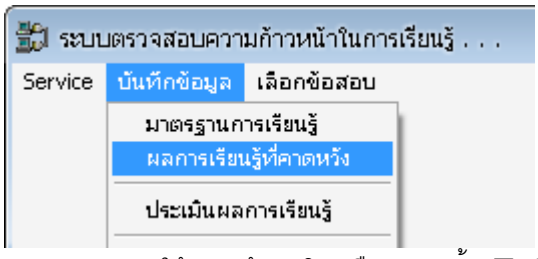

จะปรากฏกรอบให้กรอกข้อมูลโดยเลือกระดับชั้น □ เลือกวิชา □ มาตรฐาน □ กรอกรหัสผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง □ ชื่อผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เมื่อกรอกแล้ว กดลูกศรลง ↓ จะปรากฏบรรทัดว่างด้านล่าง□ ให้กรอกผลการเรียนรู้ที่คาดหวังต่อไป ทำเช่นนี้จนครบ หากต้องการลบบรรทัดใด ให้คลิกเมาส์บรรทัดนั้น แล้วคลิกเมาส์ที่ปุ่ม ลบ เมื่อเสร็จงานโปรแกรมจะบันทึกข้อมูล ต้องการเลิกงานคลิกเมาส์ปุ่ม ยกเลิก

-125-

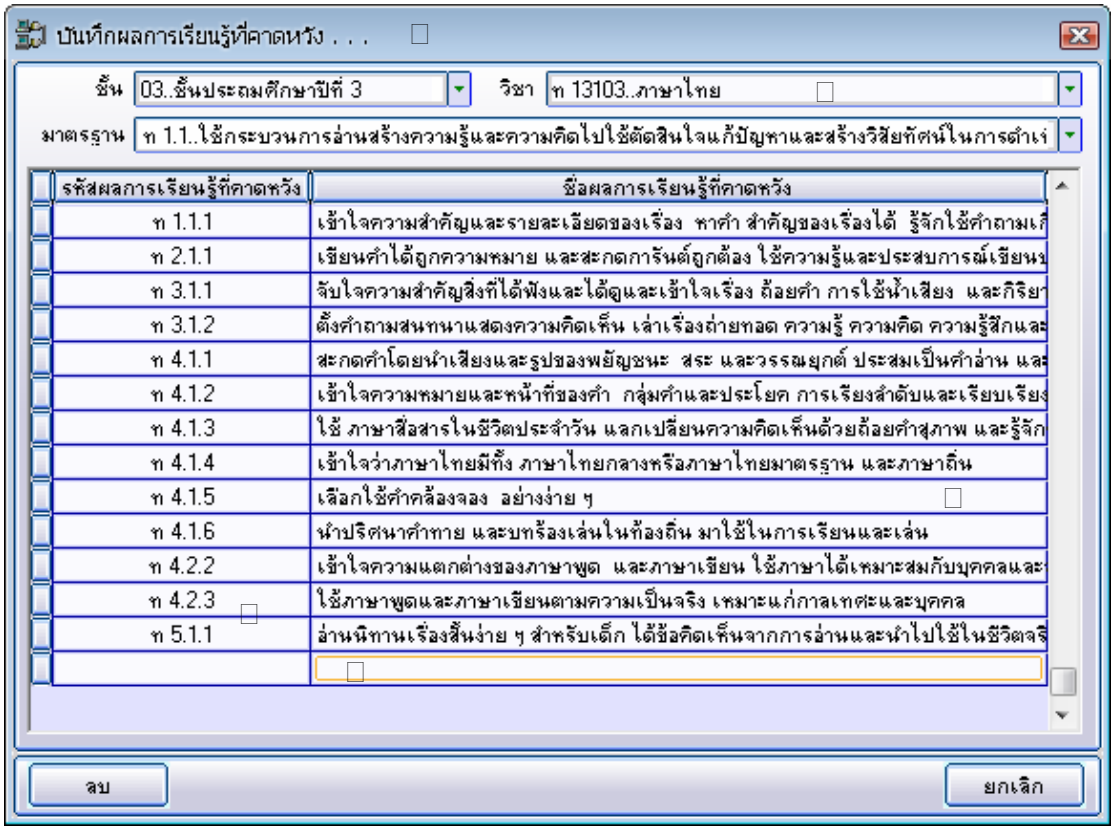

(6) บันทึกผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยคลิกเมาส์เมนู บันทึกข้อมูล --> ประเมินผลการเรียนรู้

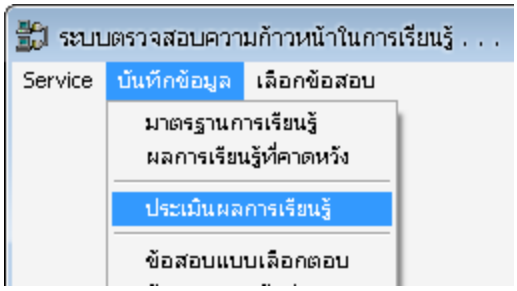

จะปรากฏกรอบให้กรอกข้อมูลโดยเลือกระดับชั้น และห้อง เลือกวิชา มาตรฐาน คลิกเมาส์เลือกชื่อนักเรียนที่ต้องการบันทึกผล ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง คลิกเมาส์เลือกผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กำหนดผลการประเมินโดยคลิกเมาส์ที่ช่องผลการประเมิน จะปรากฏเมนูให้เลือก **ผ่าน** หรือ **ไม่ผ่าน** เมื่อเลือกแล้ว คลิกเมาส์ช่องต่อไป เมื่อเสร็จงานโปรแกรมจะบันทึกข้อมูล จากนั้นเลือกที่จะพิมพ์ผลการประเมินโดยคลิกเมาส์ที่เมนู พิมพ์ ต้องการเลิกงานคลิกเมาส์ปุ่ม ยกเลิก

-126-

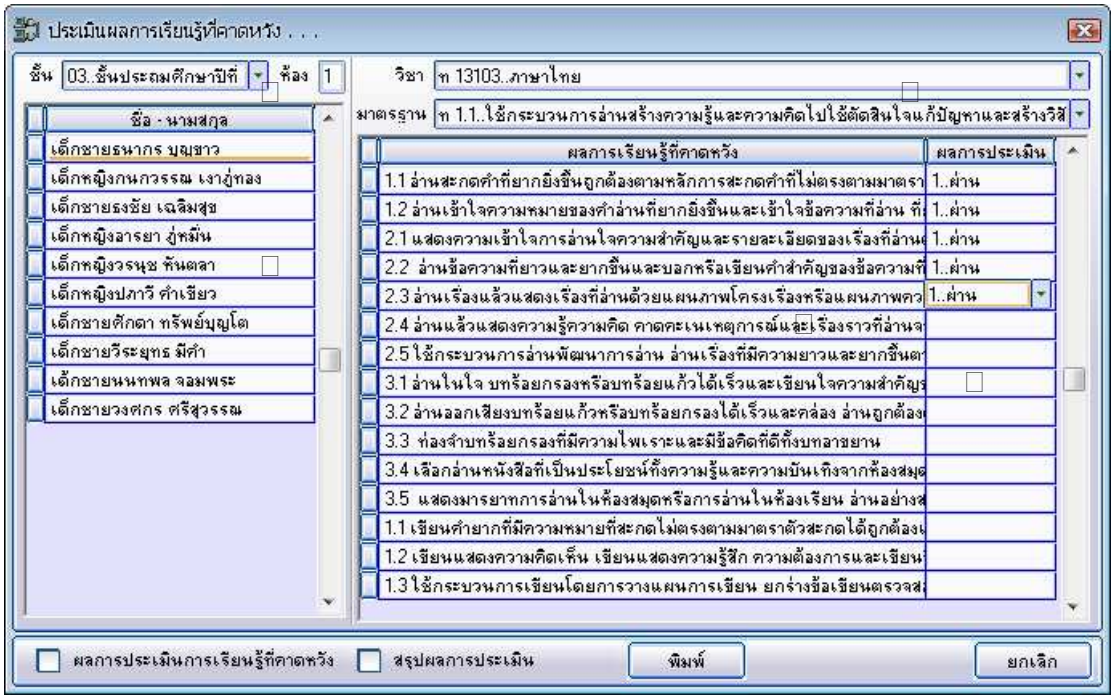

(7) บันทึกข้อสอบ โดยคลิกเมาส์ที่เมนู **บันทึกข้อมูล** แล้วเลือกข้อสอบที่ต้องการบันทึก

(7.1) กรณีต้องการบันทึกข้อสอบแบบเลือกตอบ ให้เลือกเมนู **ข้อสอบแบบเลือกตอบ**

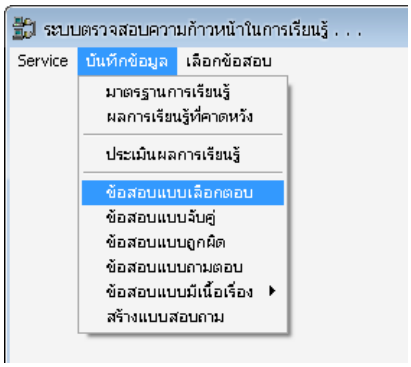

จะปรากฏกรอบสำหรับกรอกข้อสอบแบบเลือกตอบซึ่ง โปรแกรมกำหนดตัวเลือกไว้ 5 ตัวเลือก แต่ถ้าข้อสอบมีไม่ถึง 5 ตัวเลือกที่กำหนด โปรแกรมจะตัดตัวเลือกไปเอง คลิกเมาส์เลือกชั้น □ เลือกวิชา □ เลือกมาตรฐาน □ เลือกผลการเรียนรู้ □ ป้อนคำถามข้อสอบ □ ป้อนตัวเลือก □ ป้อนเฉลยคำตอบ □ และค่า p r ในกรณีที่ข้อสอบมีการทดลองใช้และหาประสิทธิภาพแล้ว เมื่อกรอกครบทุกรายการแล้วให้คลิกเมาส์ที่ปุ่ม **บันทึก** คำถามของข้อสอบแต่ละข้อและคำตอบจะปรากฏในกรอบด้านบน □ เมื่อต้องการป้อนข้อสอบต่อไปให้คลิกเมาส์ที่ปุ่ม **เพิ่ม** จะปรากฏกรอกให้กรอกข้อสอบข้อต่อไป ถ้าต้องการลบข้อสอบให้คลิกเมาส์ที่ข้อสอบแล้วคลิกเมาส์ที่ปุ่ม **ลบ**

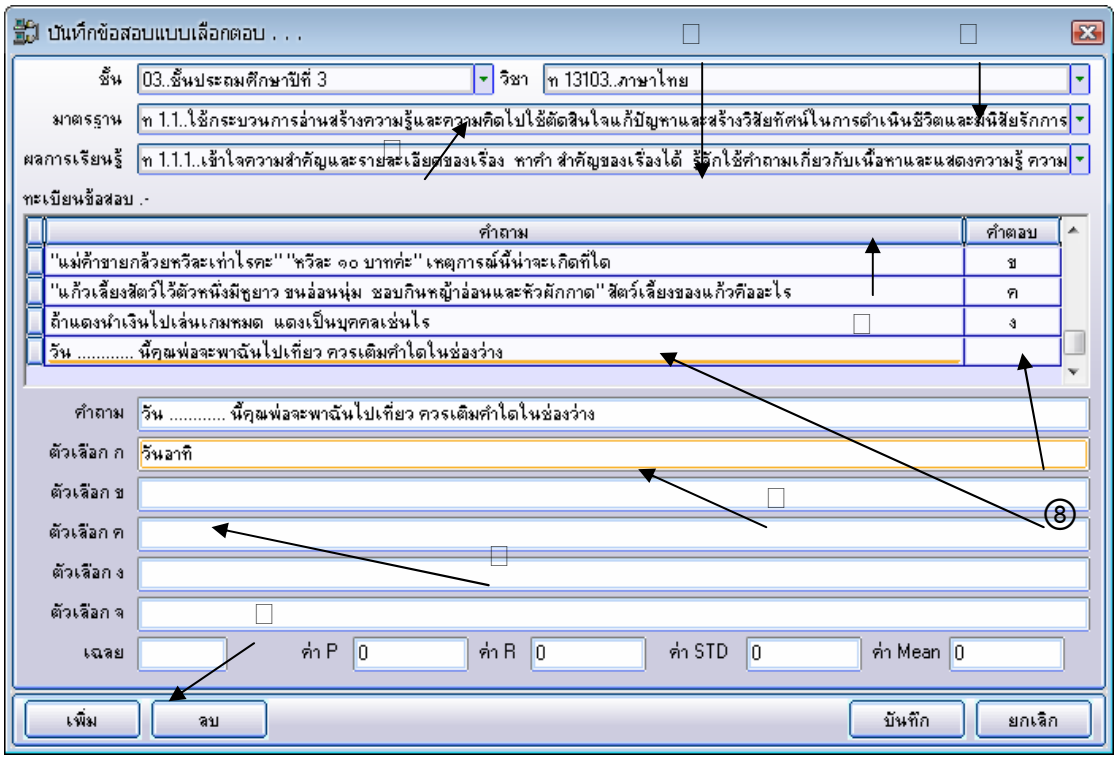

(7.2) การบันทึกข้อสอบจับคู่ โดยคลิกเมาส์ที่เมนู บันทึกข้อมูล ---> ข้อสอบแบบจับคู่

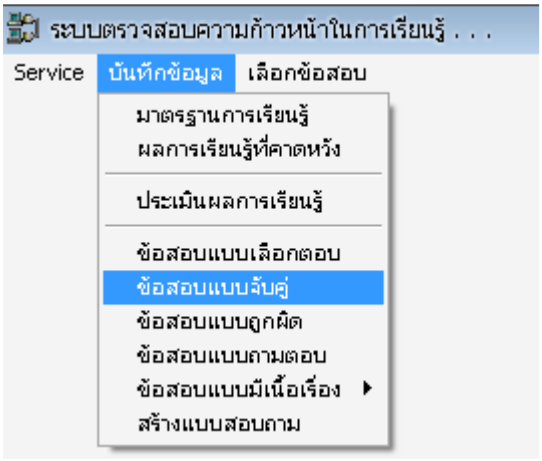

จะปรากฏกรอบสำหรับกรอกข้อสอบแบบจับคู่ คลิกเมาส์เลือกชั้น □ เลือกวิชา □ เลือกมาตรฐาน □ เลือกผลการเรียนรู้ □ กรอกคำถาม และตัวเลือก □ ค่า p r ในกรณีที่ข้อสอบมีการทดลองใช้และหาประสิทธิภาพแล้ว แล้วให้คลิกเมาส์ที่ปุ่ม บันทึก คำถามของข้อสอบแต่ละข้อและคำตอบจะปรากฏในกรอบด้านบน เมื่อต้องการป้อนข้อสอบต่อไปให้คลิกเมาส์ที่ปุ่ม เพิ่ม จะปรากฏกรอกให้กรอกข้อสอบข้อต่อไป ถ้าต้องการลบข้อสอบให้คลิกเมาส์ที่ข้อสอบแล้วคลิกเมาส์ที่ปุ่ม ลบ

-127-

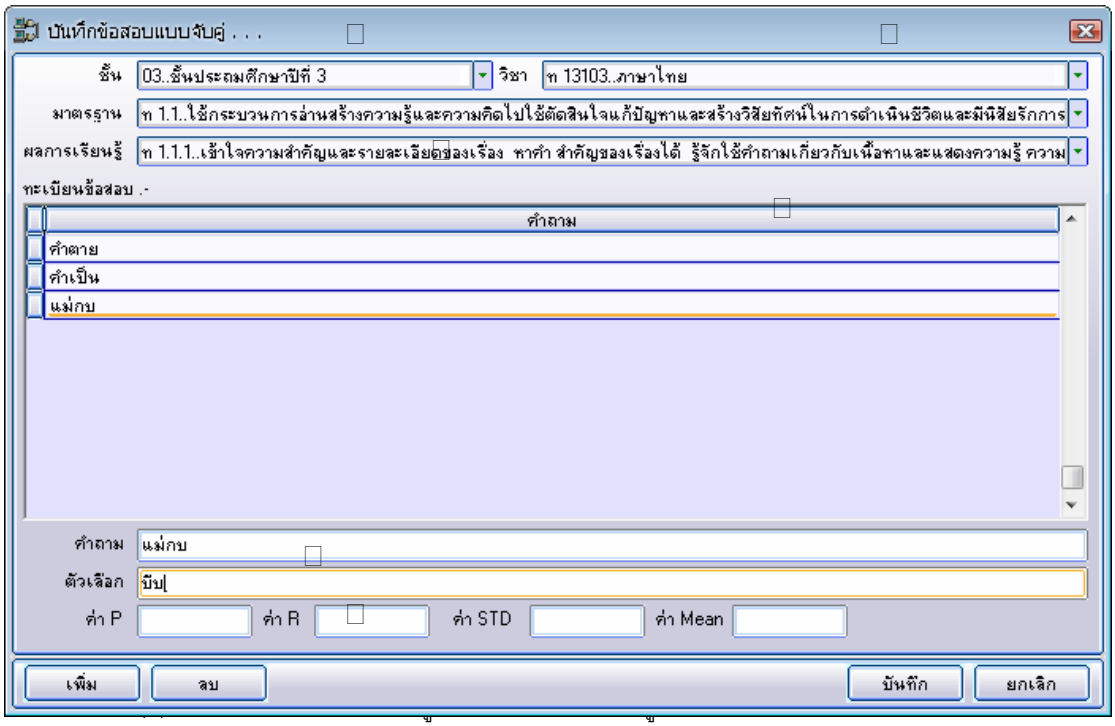

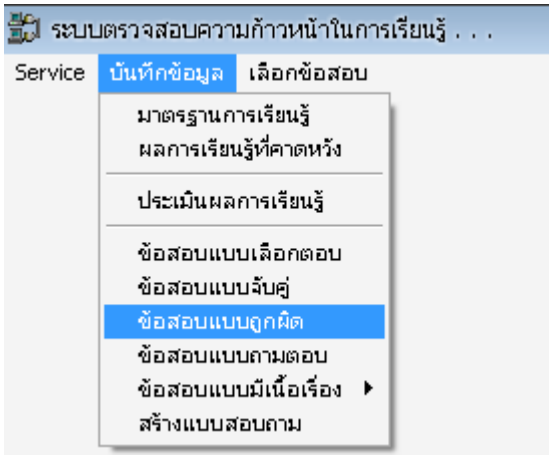

จะปรากฏกรอบสำหรับกรอกข้อสอบแบบถูกผิด คลิกเมาส์เลือกชั้น □ เลือกวิชา □ เลือกมาตรฐาน □ เลือกผลการเรียนรู้ □ กรอกคำถาม และตัวเลือก □ ค่า p r ในกรณีที่ข้อสอบมีการทดลองใช้และหาประสิทธิภาพแล้ว แล้วให้คลิกเมาส์ที่ปุ่ม 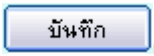 คำถามของข้อสอบแต่ละข้อและคำตอบจะปรากฏในกรอบด้านบน เมื่อต้องการป้อนข้อสอบต่อไปให้คลิกเมาส์ที่ปุ่ม จะปรากฏกรอกให้กรอกข้อสอบข้อต่อไป ถ้าต้องการลบข้อสอบให้คลิกเมาส์ที่ข้อสอบแล้วคลิกเมาส์ที่ปุ่ม 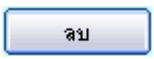

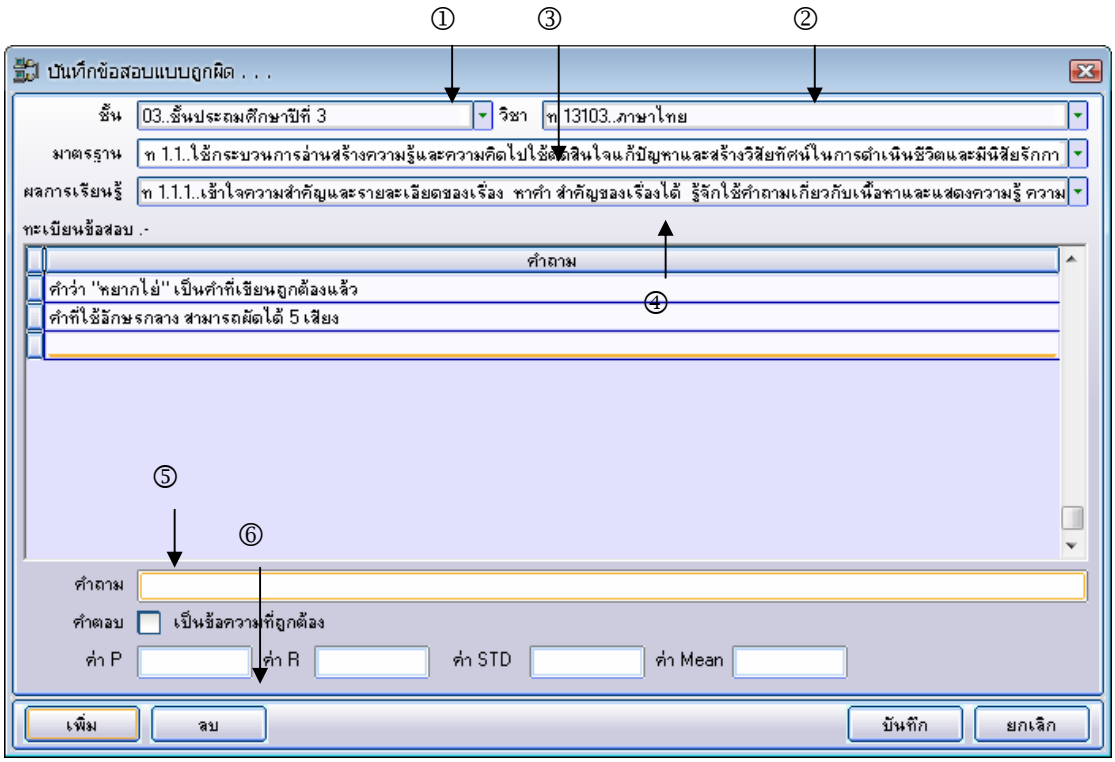

(4) การบันทึกข้อสอบแบบถามตอบโดยคลิกเมาส์เมนู

บันทึกข้อมูล ---> ข้อสอบแบบถามตอบ

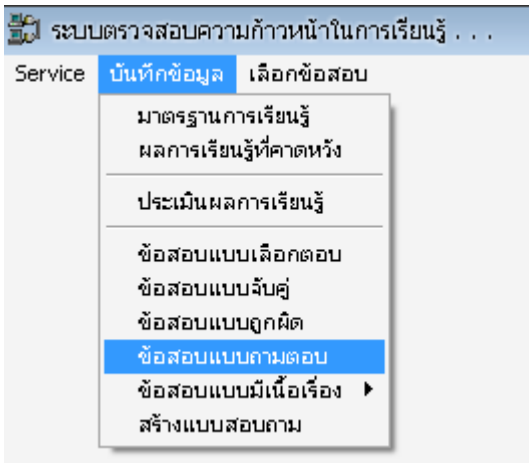

จะปรากฏกรอบสำหรับกรอกข้อสอบแบบถูกผิด คลิกเมาส์เลือกชั้น □ เลือกวิชา □ เลือกมาตรฐาน □ เลือกผลการเรียนรู้ □ กรอกคำถาม และเกณฑ์การให้คะแนน □ คลิกเมาส์ที่ปุ่ม บันทึก คำถามของข้อสอบแต่ละข้อและคำตอบจะปรากฏในกรอบด้านบน เมื่อต้องการป้อนข้อสอบต่อไปให้คลิกเมาส์ที่ปุ่ม เพิ่ม จะปรากฏกรอกให้กรอกข้อสอบข้อต่อไป ถ้าต้องการลบข้อสอบให้คลิกเมาส์ที่ข้อสอบแล้วคลิกเมาส์ที่ปุ่ม ลบ

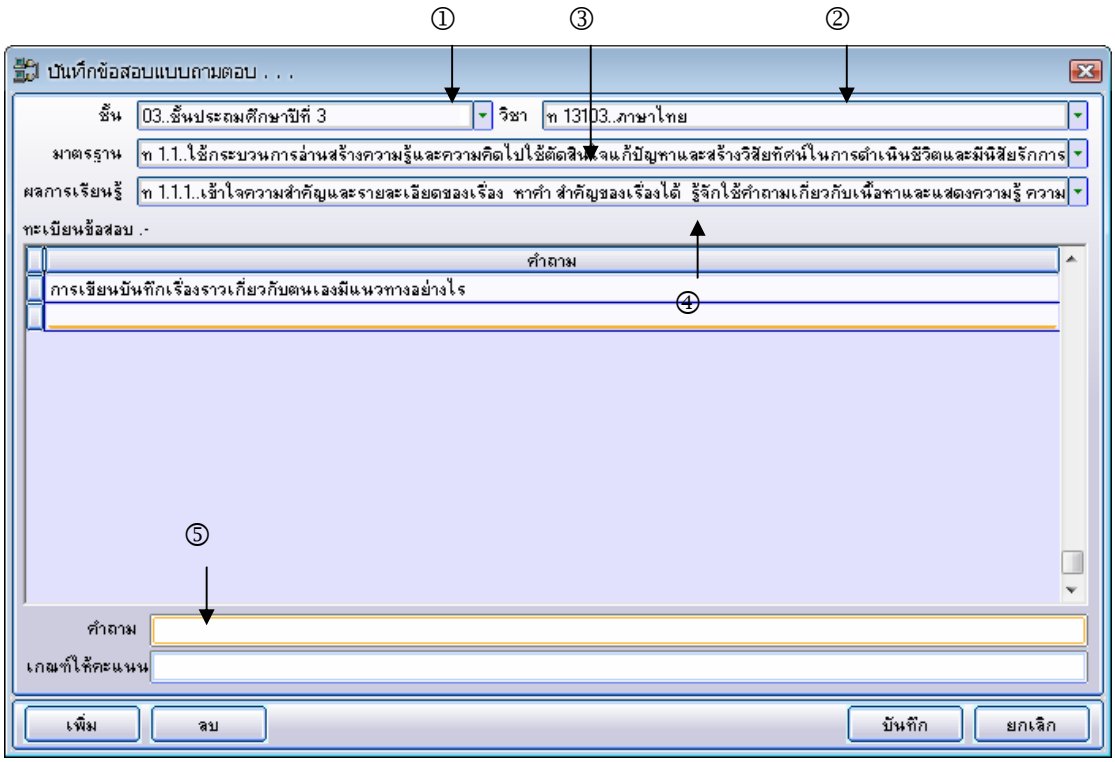

(6) การบันทึกข้อสอบแบบมีเนื่องเรื่อง เป็นการสร้างข้อสอบที่มีการกำหนดเนื้อเรื่องให้ แล้วมีข้อคำถามซึ่งอาจเป็นข้อสอบแบบเลือกตอบ ข้อสอบจับคู่ ข้อสอบแบบตอบถูกผิด หรือแบบถามตอบ โดยคลิกที่เมนู บันทึกข้อมูล--> ข้อสอบแบบมีเนื้อเรื่อง-->สร้างเนื้อเรื่องของข้อสอบ->
ตั้งชื่อเรื่อง

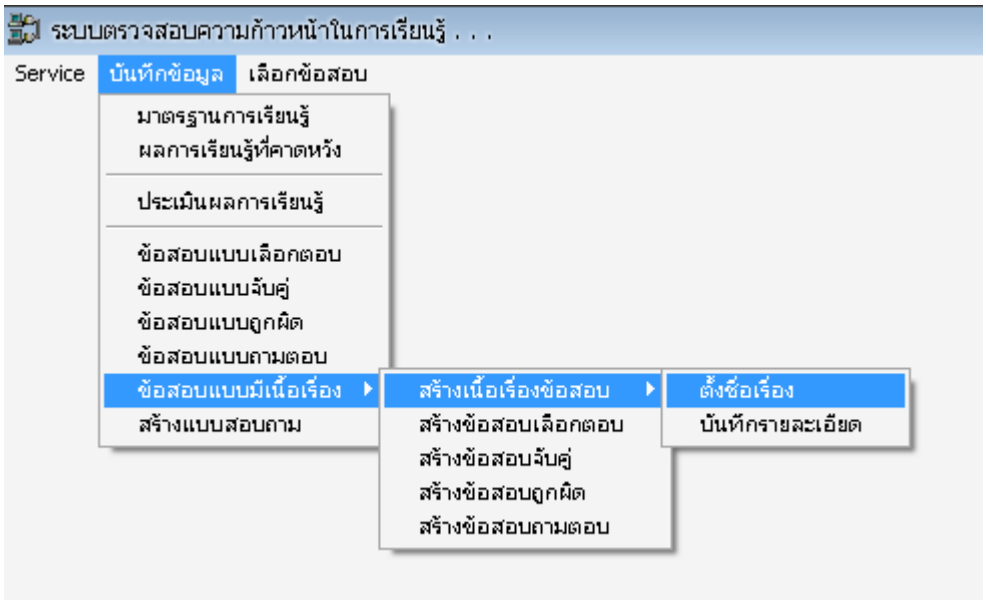

-130-

จะปรากฏกรอบสำหรับตั้งชื่อเรื่องข้อสอบ คลิกเมาส์เลือกชั้น □ เลือกวิชา □ เลือกมาตรฐาน □ เลือกผลการเรียนรู้ □ กรอกชื่อเรื่องลงในบรรทัดแรก □ แล้วกดลูกศรลง ↓ จะปรากฏบรรทัดว่างด้านล่างให้กรอกชื่อเรื่องที่ 2 (ถ้ามี) เมื่อเลือกการกรอกชื่อเรื่องคลิกเมาส์ที่ปุ่ม ยกเลิก

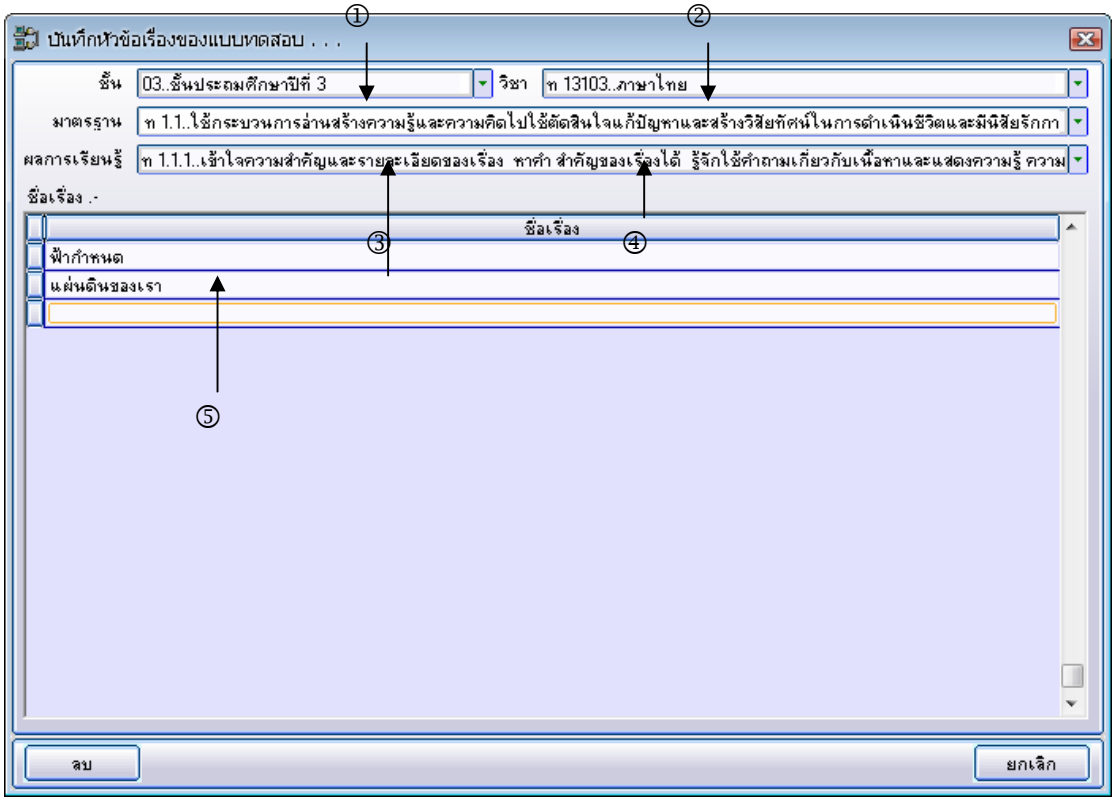

เมื่อคลิกเมาส์ที่ปุ่ม ยกเลิก จะกลับสู่หน้าเมนู ให้คลิกเมาส์ที่เมนู บันทึกข้อมูล-->ข้อสอบแบบมีเนื้อเรื่อง---> สร้างข้อสอบ-->บันทึกรายละเอียด

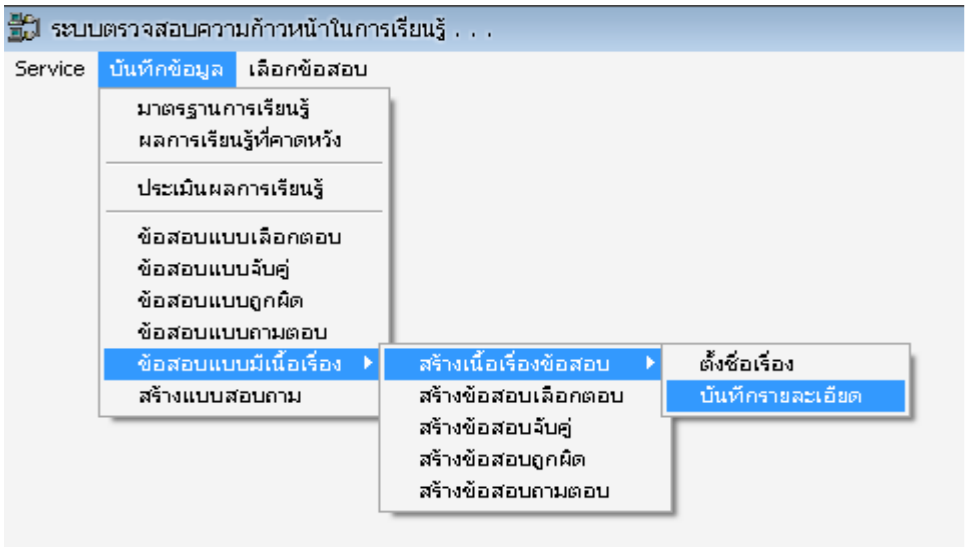

เลือกชั้น วิชา มาตรฐาน ผลการเรียนรู้ ตามที่กำหนดไว้จะปรากฏชื่อเรื่องของข้อสอบ ให้คลิกเมาส์ที่เรื่องของข้อสอบที่ต้องการบันทึกรายละเอียด แล้วพิมพ์รายละเอียดของข้อสอบ เสร็จแล้วคลิกเมาส์ปุ่มคลิกเมาส์ที่ปุ่ม 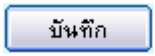

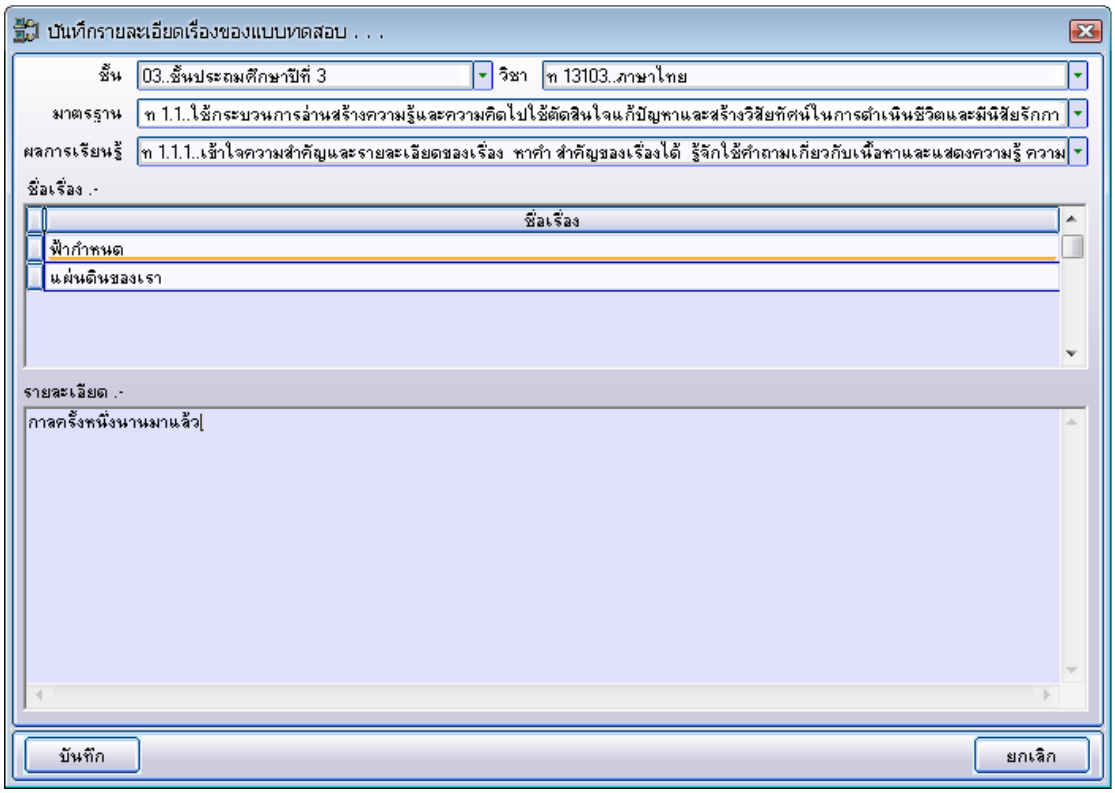

(8) การเลือกข้อสอบ

หลังจากที่ได้บันทึกข้อสอบไว้ในจำนวนที่มากพอสมควรในวิชา มาตรฐาน ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เมื่อต้องการตรวจสอบผลการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้ใช้สามารถเลือกข้อสอบที่บันทึกไว้มาใช้ในการสอบ โดยสามารถเลือกได้โดยการเลือกด้วยตนเอง และเลือกโดยการสุ่ม

(8.1) การเลือกข้อสอบด้วยตนเอง โดยคลิกเมาส์ที่เมนู เลือกข้อสอบ--> เลือกด้วยตนเอง

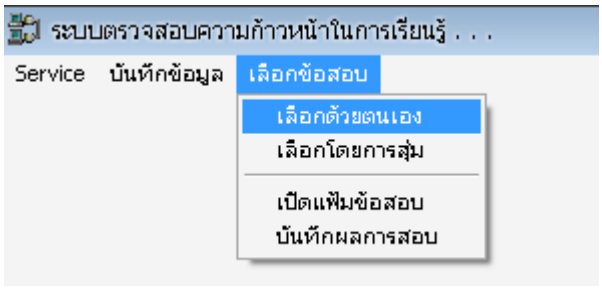

จะปรากฏกรอบการเลือกข้อสอบด้วยตนเอง

-132-

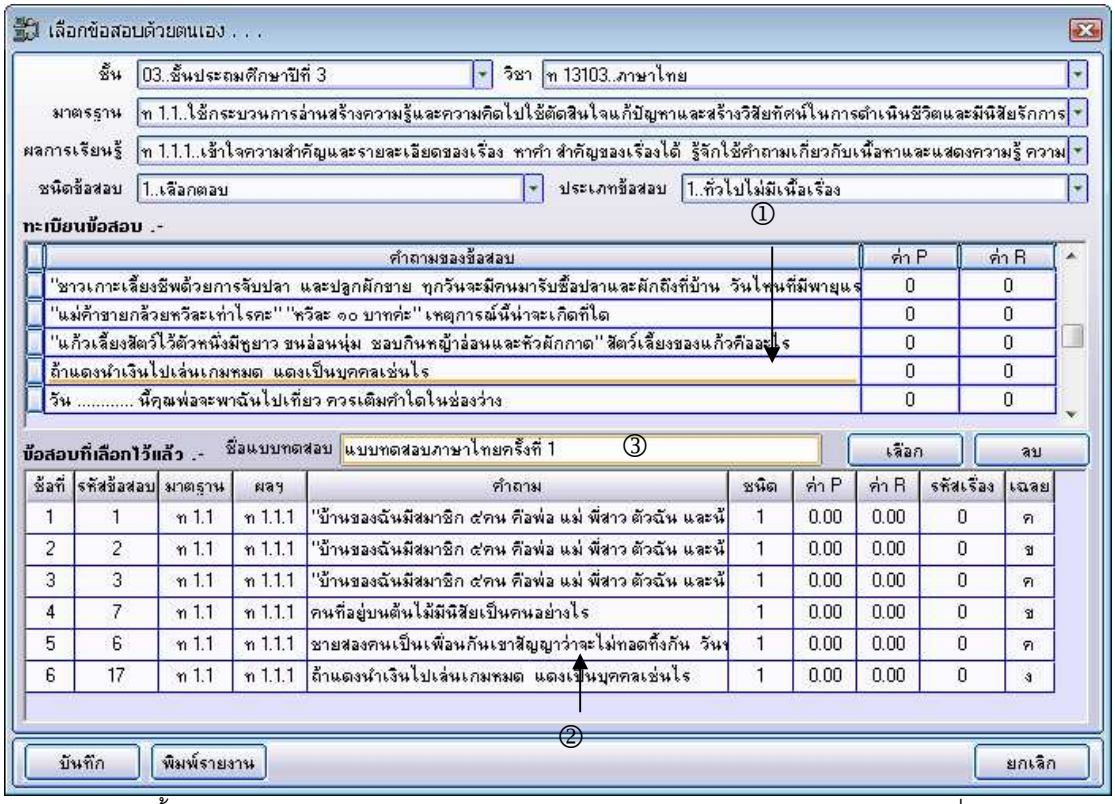

คลิกเมาส์เลือกชั้น วิชา มาตรฐาน ผลการเรียนรู้ ชนิดข้อสอบ ประเภทข้อสอบ จะปรากฏข้อสอบที่บันทึกไว้ □ ใช้เมาส์คลิกที่ข้อสอบที่ต้องการเลือก แล้วคลิกเมาส์ที่ ปุ่ม เลือก จะปรากฏข้อสอบที่เลือกในกรอบด้านล่างซึ่งระบุข้อที่ รหัสข้อสอบ มาตรฐาน ผลฯ (ผลการเรียนรู้) คำถาม ชนิดข้อสอบ ค่า p ค่า r รหัสเรื่อง และเฉลยคำตอบ □ เมื่อได้ข้อสอบตามจำนวนที่ต้องการแล้วให้บันทึกชื่อแบบทดสอบ □ แล้วคลิกเมาส์ที่ปุ่ม บันทึก จากนั้นคลิกเมาส์ที่ปุ่ม พิมพ์รายงาน

จะปรากฏกรอบสรุปผลการเลือกข้อสอบ จากนั้นคลิกปุ่ม พิมพ์ . . . เมื่อต้องการพิมพ์ข้อสอบ

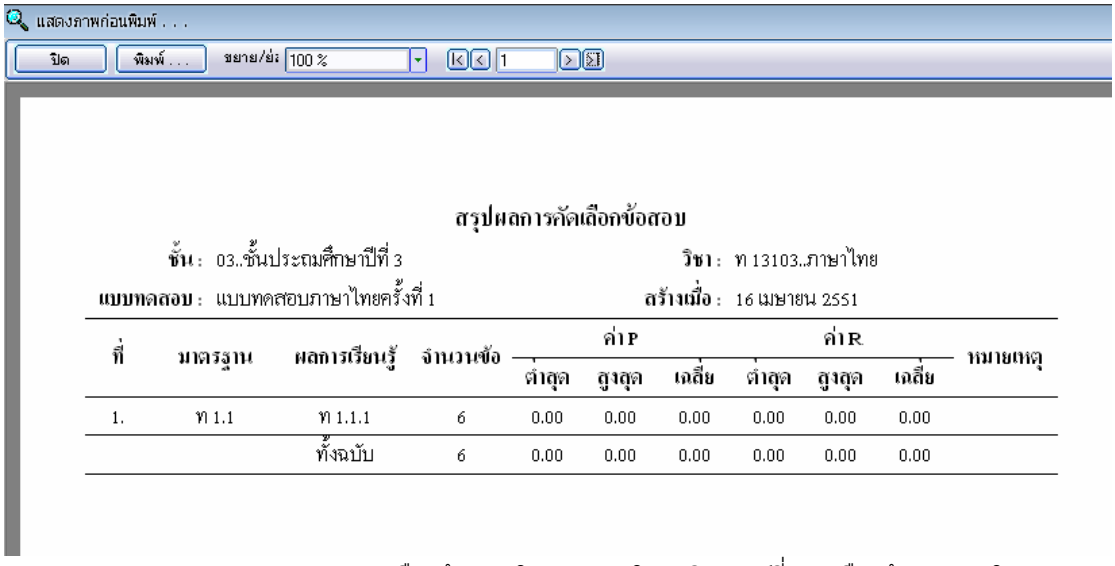

สรุปผลการคัดเลือกข้อสอบ

ชั้น : 03..ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 **วิชา :** ท 13103..ภาษาไทย

แบบทดสอบ : แบบทดสอบภาษาไทยครั้งที่ 1 **สร้างเมื่อ :** 16 เมษายน 2551

ที่	มาตรฐาน	ผลการเรียนรู้	จำนวนข้อ	ค่า P			ค่า R			หมายเหตุ
				ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	
1.	ท 1.1	ท 1.1.1	6	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
		ทั้งฉบับ	6	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	

(8.2) การเลือกข้อสอบโดยการสุ่ม โดยคลิกเมาส์ที่เมนู เลือกข้อสอบ-->โดยการสุ่ม

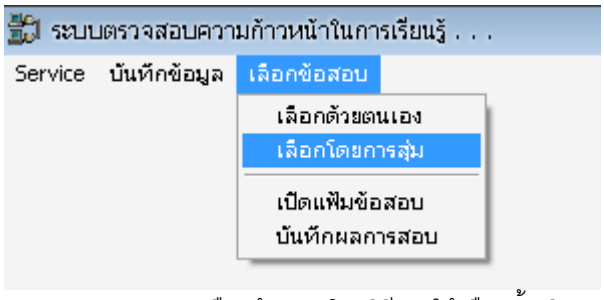

จะปรากฏกรอบการเลือกข้อสอบโดยวิธีสุ่ม ให้เลือกชั้น วิชา มาตรฐาน ผลการเรียนรู้ ให้ระบุ **จำนวนข้อ** และค่า p ค่า r ระบุประเภทข้อสอบ และสามารถเพิ่มข้อกำหนด คือระบุค่า p และ r ใหม่ในกรณีที่ได้ข้อสอบไม่ครบ จะปรากฏเงื่อนไขในกรอบ □ เมื่อครบกำหนดแล้วคลิกเมาส์ที่ปุ่ม ประมวลผล จะปรากฏข้อสอบที่ถูกเลือกในกรอบ □ กรอกชื่อแบบทดสอบลงในช่อง □ แล้วคลิกเมาส์ที่ปุ่ม บันทึก จะปรากฏกรอบให้ระบุว่าจะบันทึกลงดิสค์ หรือ Server

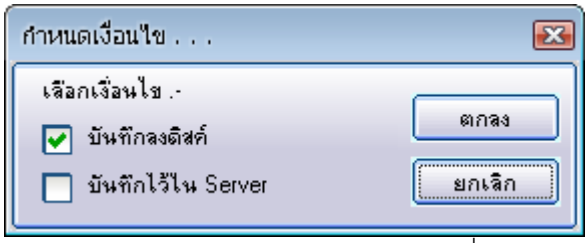

หากเลือกบันทึกลงดิสค์จะปรากฏกรอบให้ระบุชื่อแฟ้มข้อมูลและตำแหน่งที่เก็บแฟ้มข้อมูล แล้วคลิกเมาส์ที่ปุ่ม Save

-134-

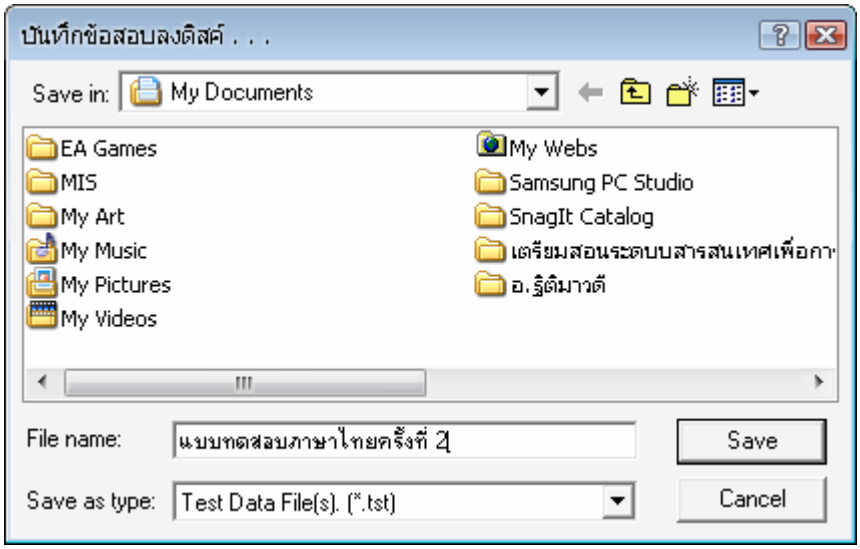

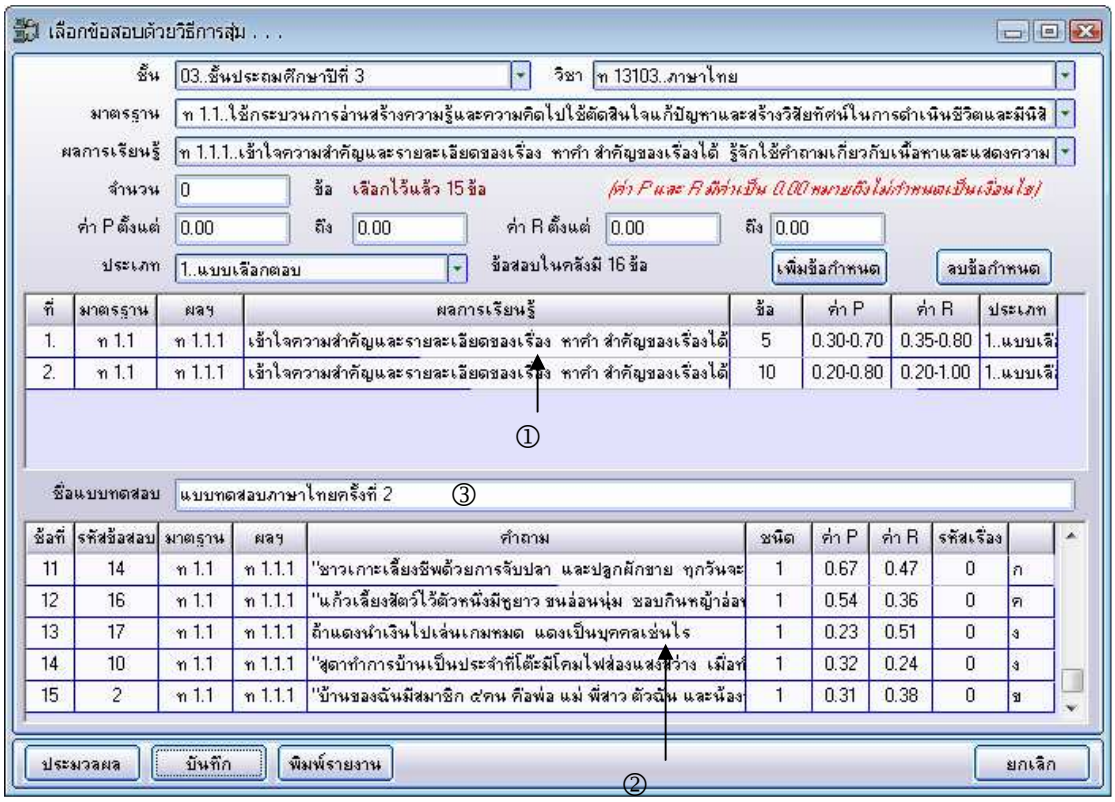

คลิกเมาส์ที่ปุ่ม พิมพ์รายงาน จะปรากฏ**สรุปผลการคัดเลือกข้อสอบ** จากนั้นคลิกเมาส์ที่ปุ่ม พิมพ์ . . . เมื่อต้องการพิมพ์ข้อสอบทางเครื่องพิมพ์

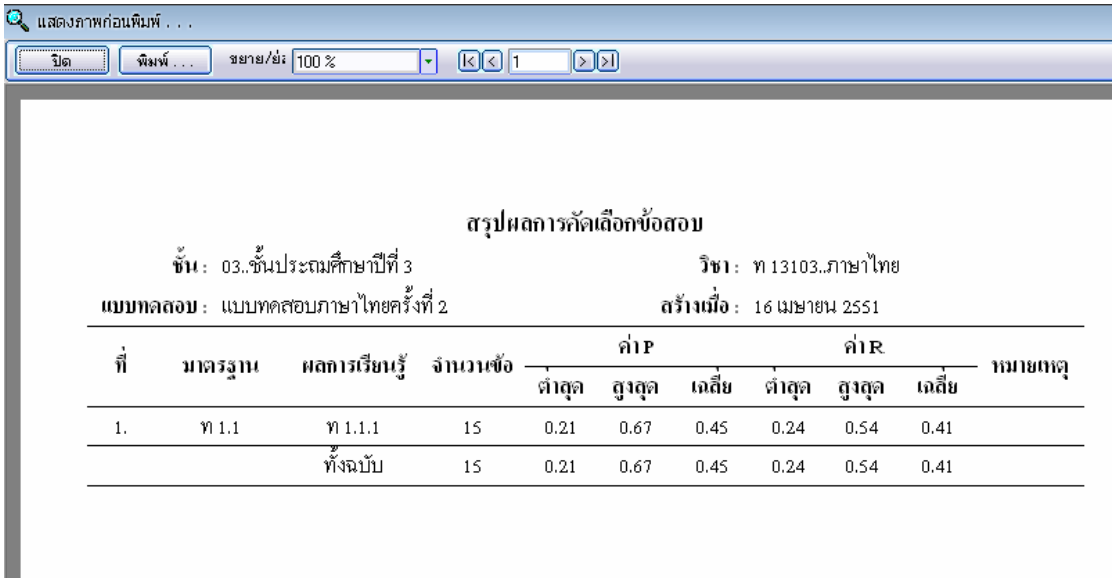

(3) การเปิดแฟ้มข้อมูลข้อสอบที่เลือกและบันทึกไว้ โดยคลิกเมาส์ที่เมนู เลือกข้อสอบ-> เปิดแฟ้มข้อสอบ

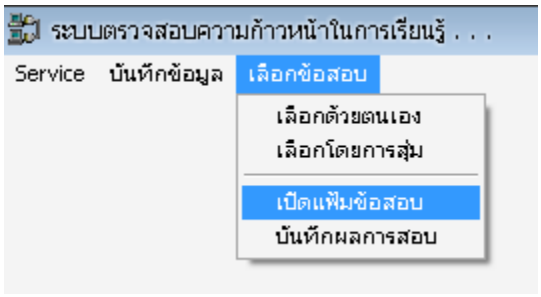

จะปรากฏกรอบ ดังภาพ

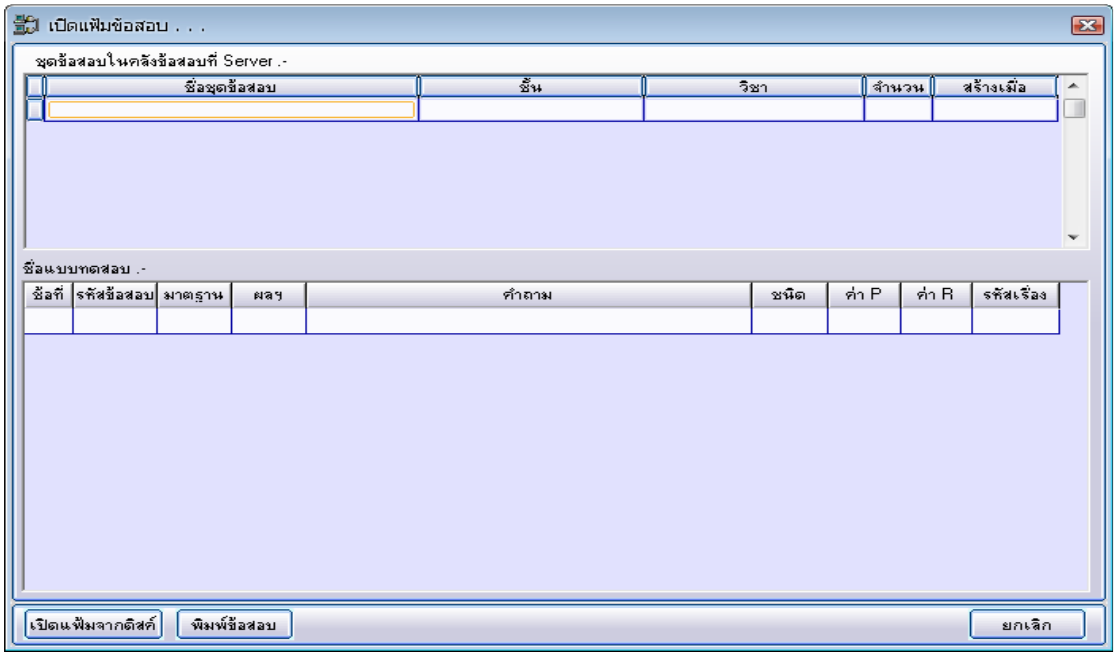

คลิกเมาส์ที่ปุ่ม 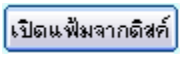

จะปรากฏกรอบให้เลือกชื่อแฟ้มข้อมูลที่ต้องการ

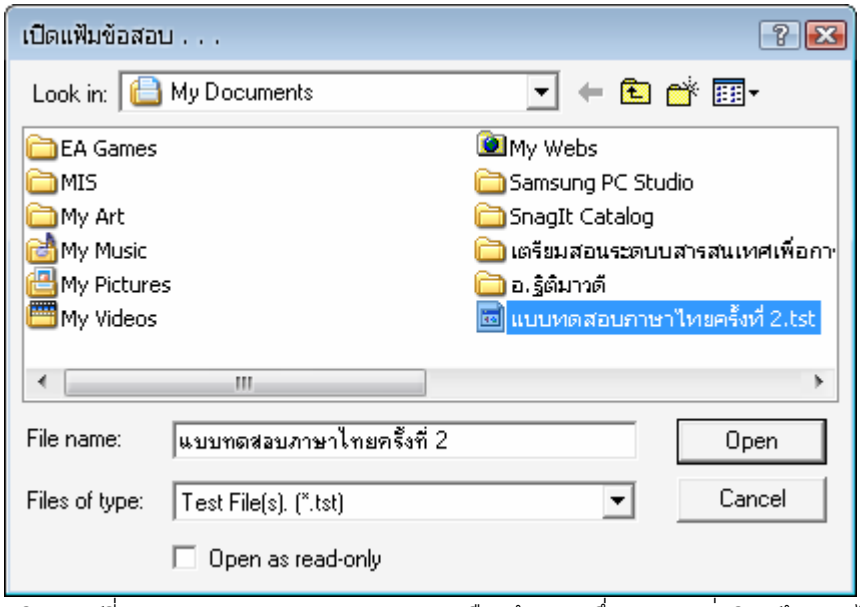

คลิกเมาส์ที่ปุ่ม Open จะปรากฏกรอบผลการเลือกข้อสอบ ซึ่งสามารถสั่งพิมพ์ข้อสอบได้

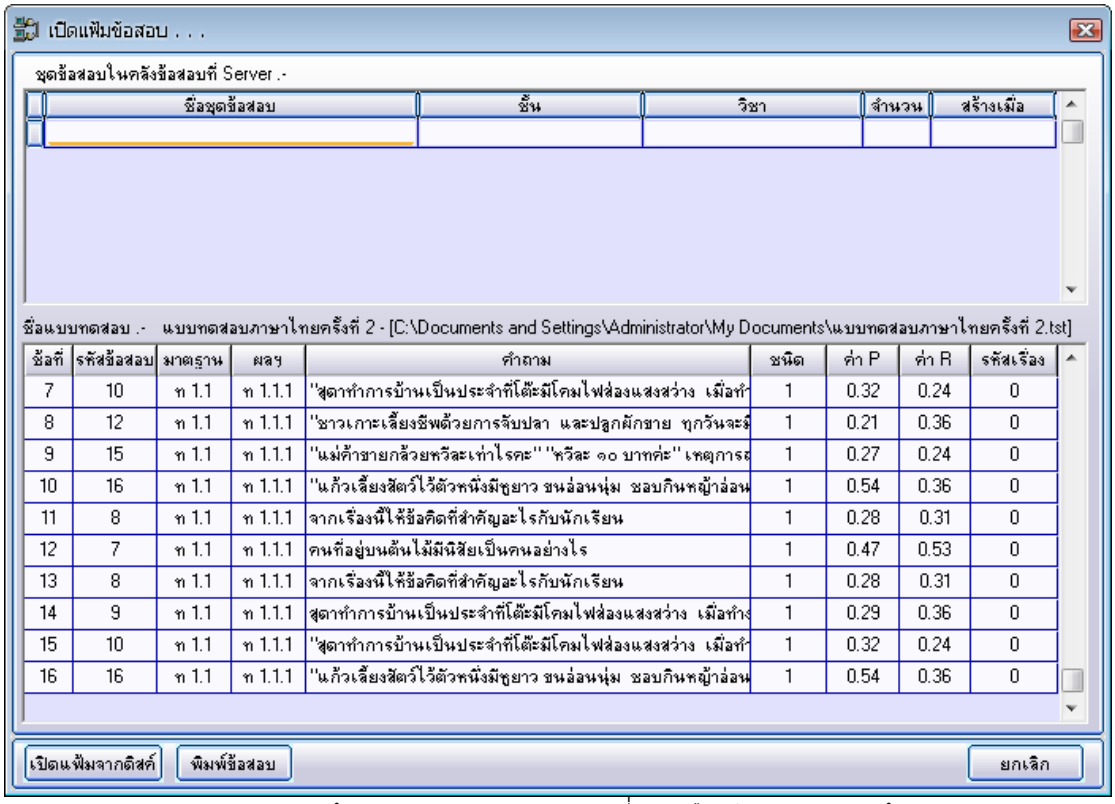

(8.4) การบันทึกผลการสอบ โดยคลิกเมาส์ที่เมนู เลือกข้อสอบ--> บันทึกผลการสอบ

-137-

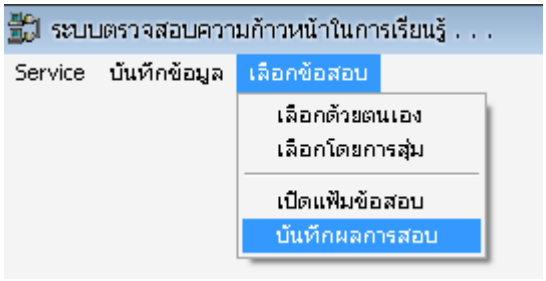

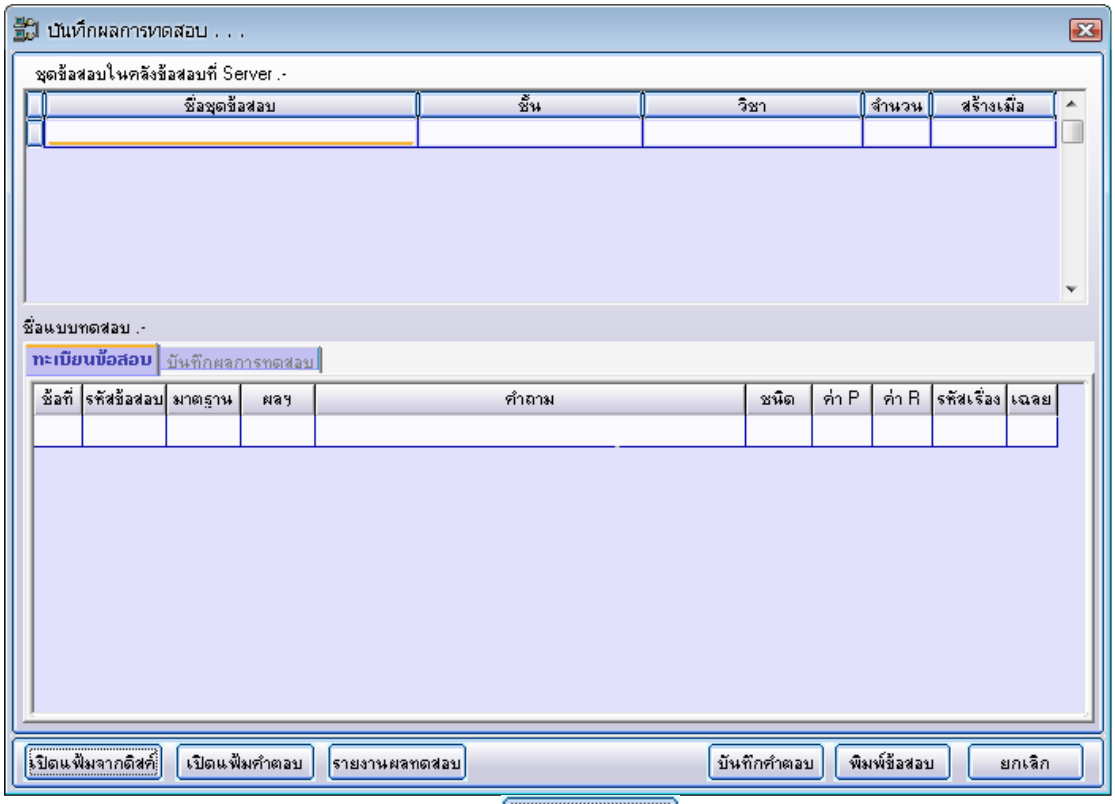

จะปรากฏกรอบบันทึกผลการสอบ คลิกเมาส์ที่ปุ่ม 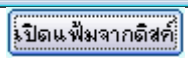

จะปรากฏกรอบเปิดแฟ้มข้อมูล

-138-

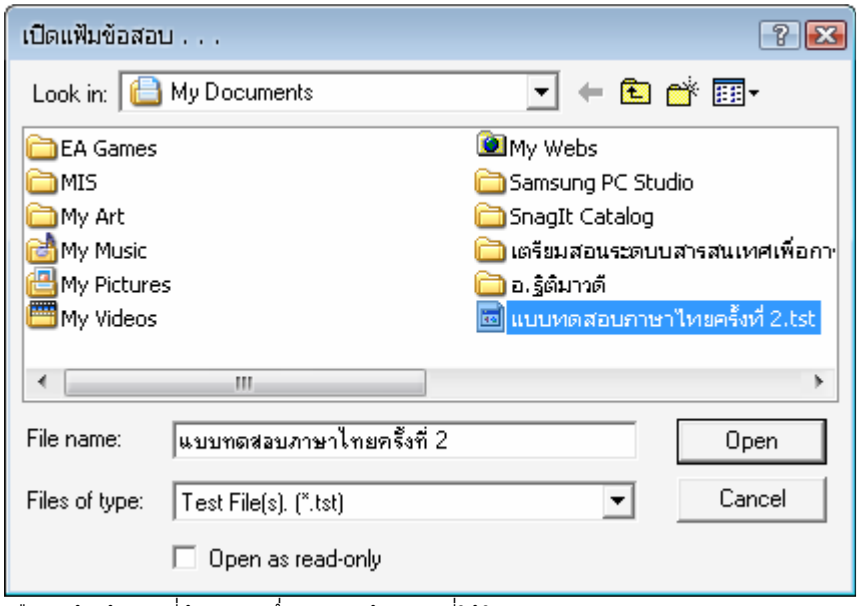

เลือกแฟ้มข้อมูลที่ต้องการ ซึ่งปรากฏข้อสอบที่ใช้ในการสอบ

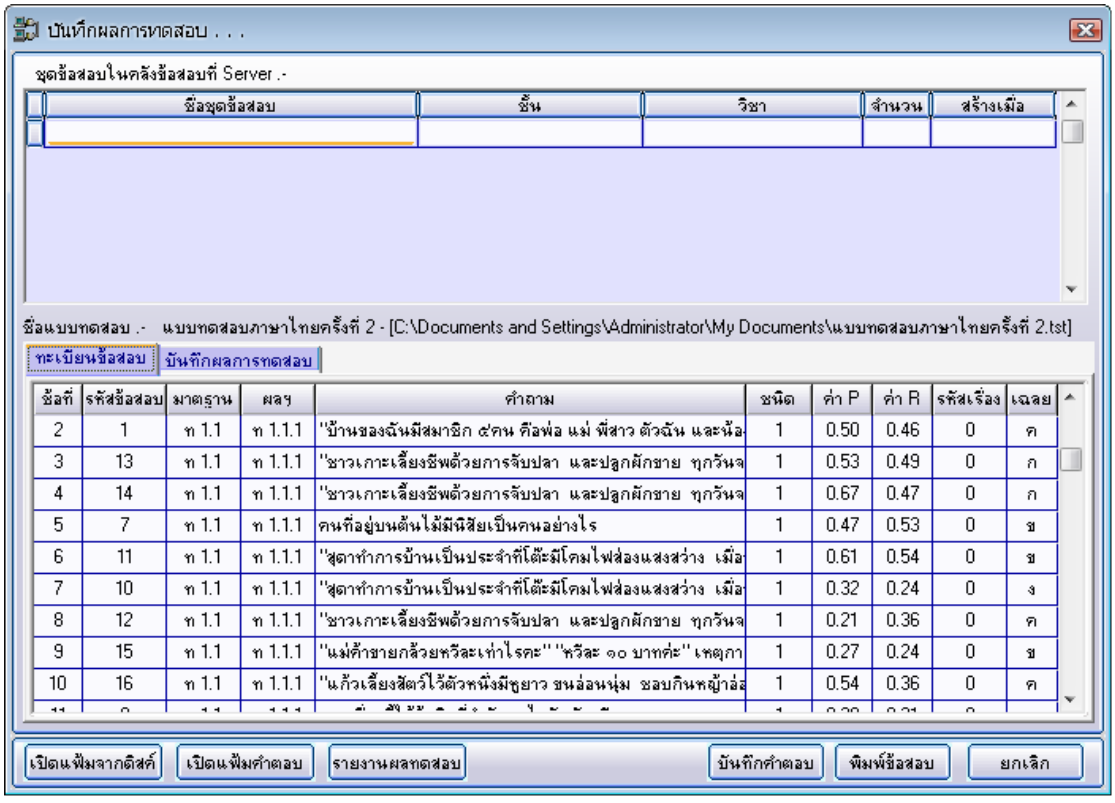

อนึ่ง เมื่อนักเรียนสอบแล้ว ให้บันทึกผลการสอบของนักเรียนแต่ละคน โดยบันทึกผลการสอนลงในโปรแกรม Notepad โดยบันทึกผลการสอนของนักเรียนคนที่ 1 ในบรรทัดที่ 1 ทุกข้อ ซึ่งอาจบันทึกเป็นตัวเลข 1 แทนคำตอบ ก เลข 2 แทน ข เลข 3 แทน ค เลข 4 แทน ง หรือ บันทึกคำคอบ ก ข ค หรือ ง ดังตัวอย่าง ผลการสอบของนักเรียน 3 คน

-139-

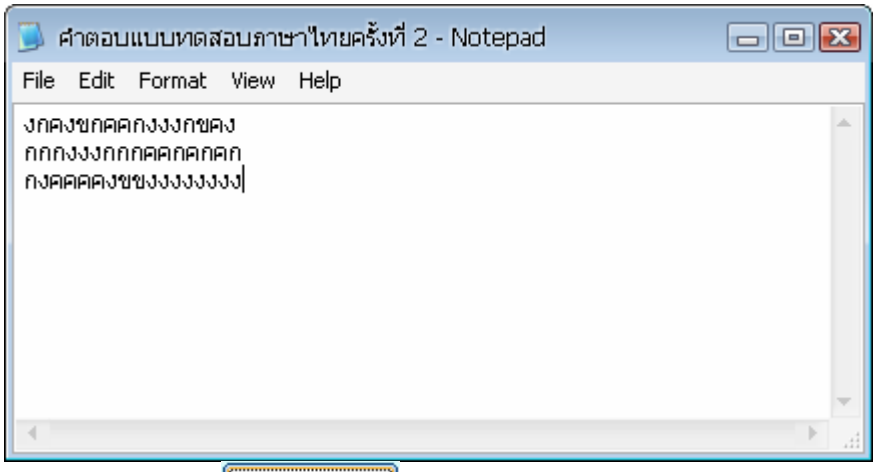

ซึ่งเมื่อคลิกเมาส์ที่ปุ่ม 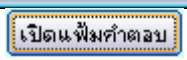

จะปรากฏกรอบให้เปิดแฟ้มข้อมูลที่บันทึกไว้

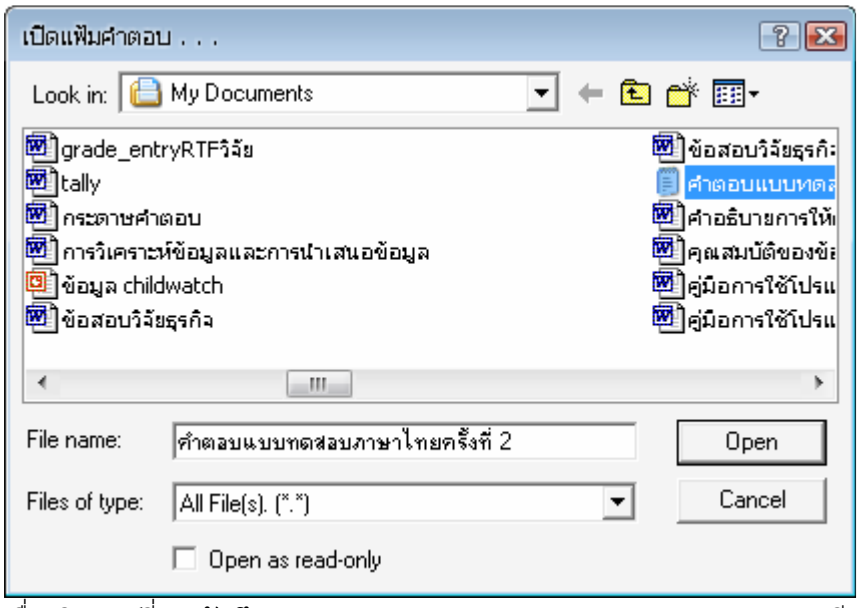

เมื่อคลิกเมาส์ที่ปุ่ม **บันทึกผลการสอบ** จะปรากฏกรอบรายงานผลการสอบของนักเรียน

คลิกเมาส์ที่ปุ่ม **รายงานผลการทดสอบ** จะปรากฏรายงานผลการสอบก่อนพิมพ์ซึ่งสามารถสั่งพิมพ์ต่อไป

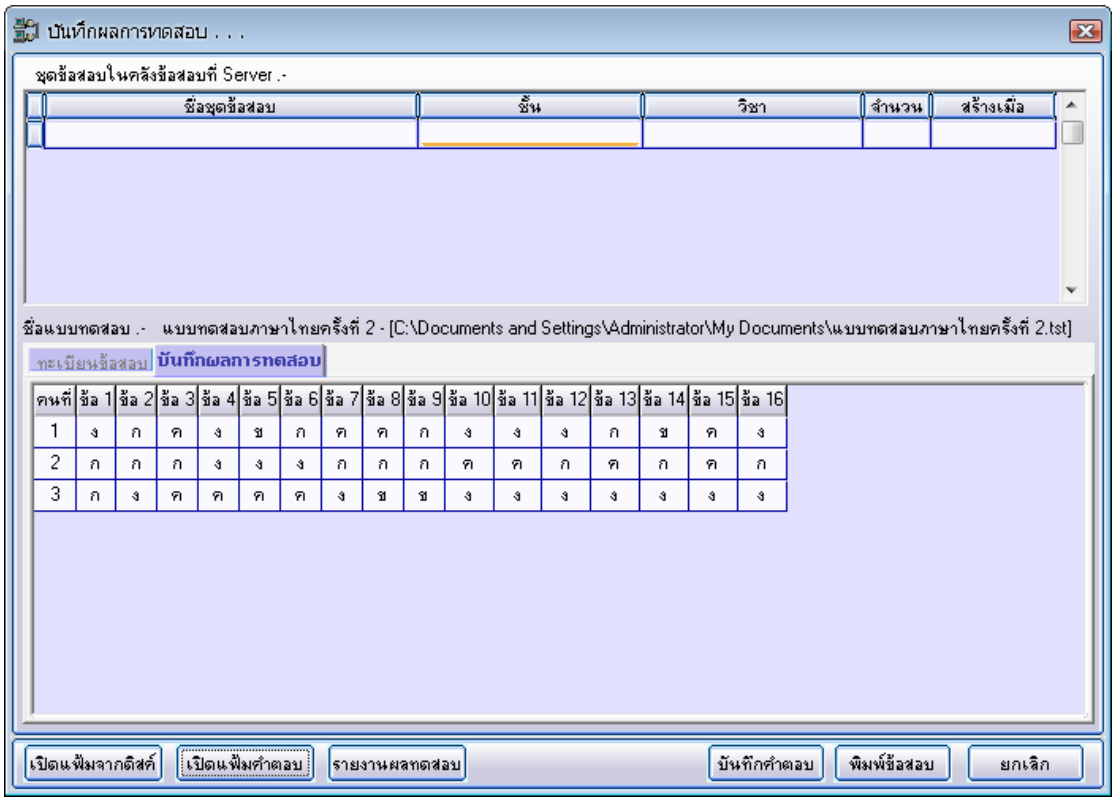

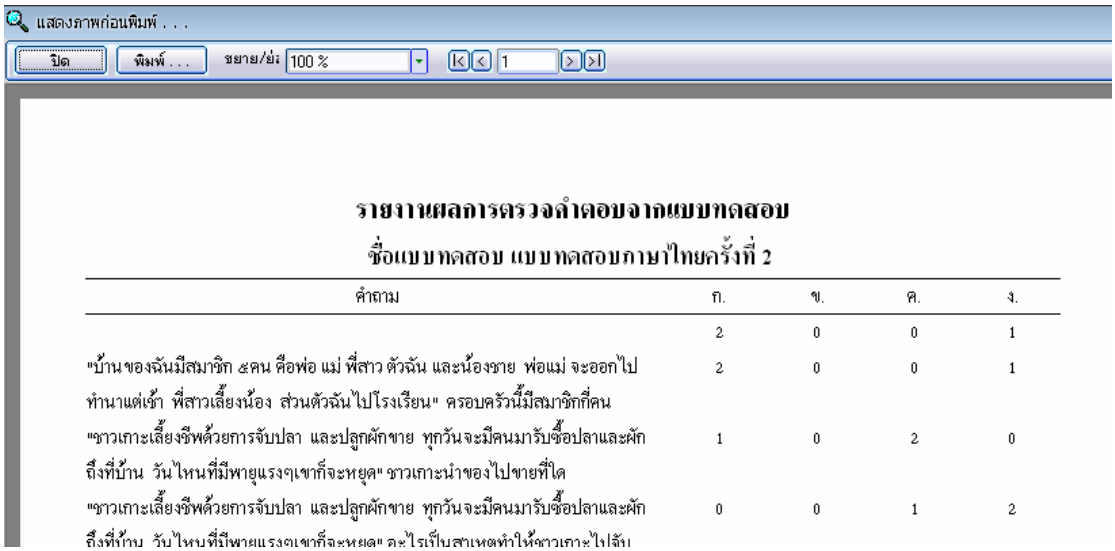

3. **ระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้**

3.1 **ขอบเขตความสามารถของระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้**

โปรแกรมระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้ เป็นโปรแกรมที่ตอบสนองต่อการบันทึกคะแนนระหว่างเรียนในรายผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยผู้สอนต้องวางแผนการสะสมคะแนนใน 1 ปีการศึกษา พร้อมทั้งสามารถบันทึกคะแนนลงในโปรแกรม เมื่อบันทึกคะแนนเสร็จแล้ว ผู้สอนสามารถเลือกจำนวนระดับผลการเรียนที่ต้องการ โปรแกรมจะคำนวณคะแนนระหว่างเรียนและคะแนนสอบปลายปีของนักเรียนรายบุคคล พร้อมทั้งตัดเกรดส่งข้อมูลไปยัง สมุดบันทึกประจำตัวนักเรียน และ ปพ.1 ทั้งนี้ในกรณีที่มีนักเรียนย้ายเข้าระหว่างปี และนักเรียนไม่มีคะแนนในผลการเรียนรู้ที่ผู้สอนดำเนินการสอนและประเมินผลไปแล้ว ผู้สอนสามารถเพิ่มชื่อนักเรียนในโปรแกรมแล้วดำเนินการประเมินผลและบันทึกผลในโปรแกรม หรือ คัดเลือกเครื่องมือประเมินผลจากโปรแกรมตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้พร้อมทั้งดำเนินการประเมินผ่านเว็บเพจผลการประเมินในรายผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง นั้น ๆ จะบันทึกเป็นคะแนนระหว่าเรียนของผู้เรียนที่ขอรับการเทียบโอนโดยอัตโนมัติ

3.2 **วิธีการใช้งานโปรแกรมระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้**

(1) วางระบบการจัดเก็บคะแนนระหว่างเรียนและคะแนนการสอบปลายปี โดยระบุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในกลุ่มสาระนั้น ๆ ลงในแบบบันทึกผลการเรียนรู้ ดับเบิ้ลคลิกที่ไอคอนเพื่อเข้าสู่ระบบ

(2) คลิกที่เมนู -->บันทึกข้อมูล-->สร้างแบบบันทึกข้อมูล

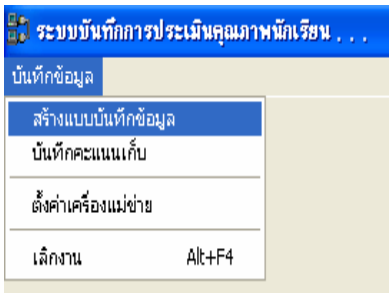

(3)จะปรากฏกรอบสำหรับออกแบบบันทึกคะแนนเป็นคะแนนระหว่างเรียนและคะแนนสอบปลายภาค

-142-

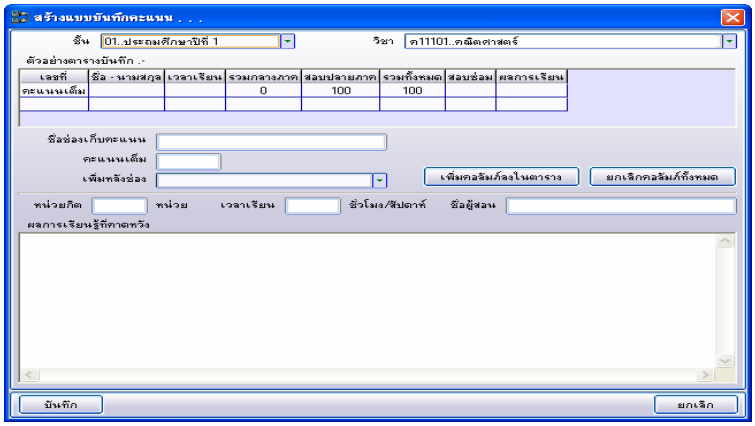

(4) ดำเนินการกรอกผลการเรียนรู้ที่คาดหวังโดยระบุข้อในช่องเก็บคะแนน ระบุคะแนนเต็มของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังข้อนั้น แล้วกำหนดว่าสดมภ์นี้ควรเพิ่มหลังช่องใด

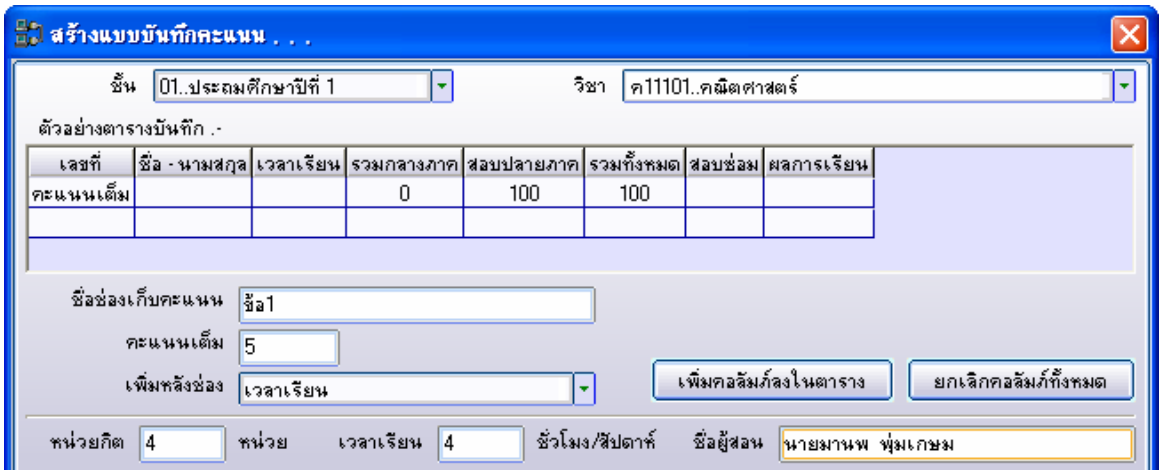

แล้วคลิกที่

เลขที่	ชื่อ - นามสกุล	เวลาเรียน	ข้อ 1	รวมกลางภาค	สอบปลายภาค	รวมทั้งหมด	สอบซ่อม	ผลการเรียน
คะแนนเต็ม			5	5	95	100		

เพิ่มคอลัมภ์ลงในตาราง จะปรากฏผลดังภาพ

ดำเนินการบันทึกผลการเรียนรู้ที่คาดหวังทุกข้อ ในที่นี้มี 20 ข้อ จะปรากฏผลดังภาพ

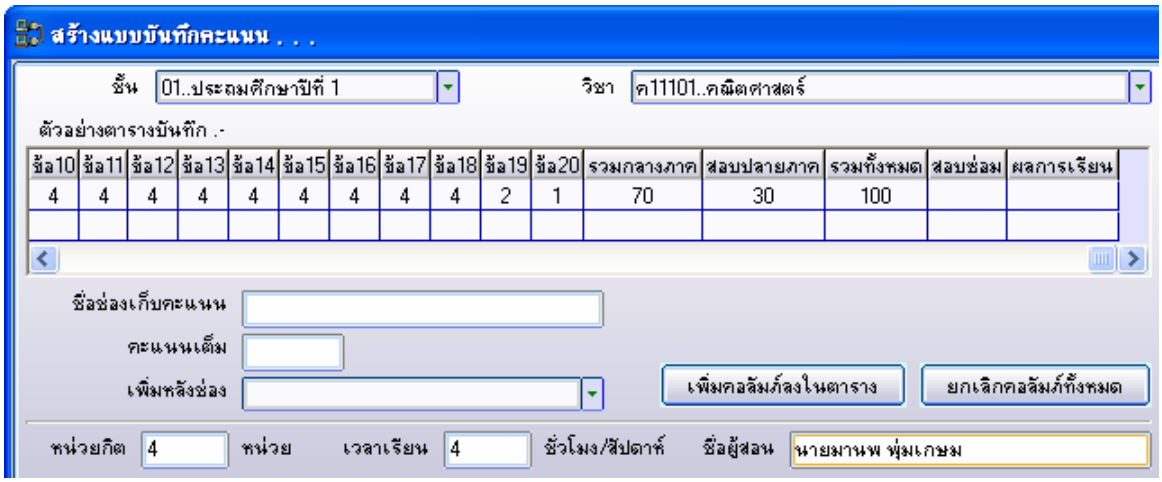

เมื่อกรอกผลการเรียนรู้ที่คาดหวังครบแล้ว ให้คลิกที่ 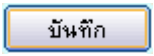

จะปรากฏข้อมูลให้ระบุชื่อแฟ้มข้อมูล

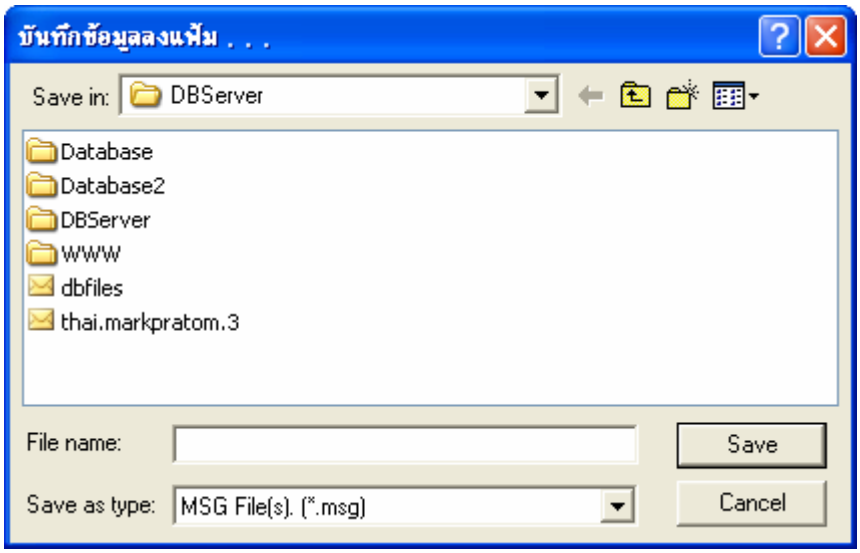

(5) คลิกที่เมนูบันทึกข้อมูล-->บันทึกคะแนนเก็บ จะปรากฏผลดังภาพ

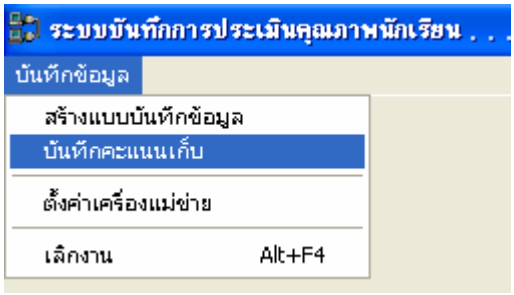

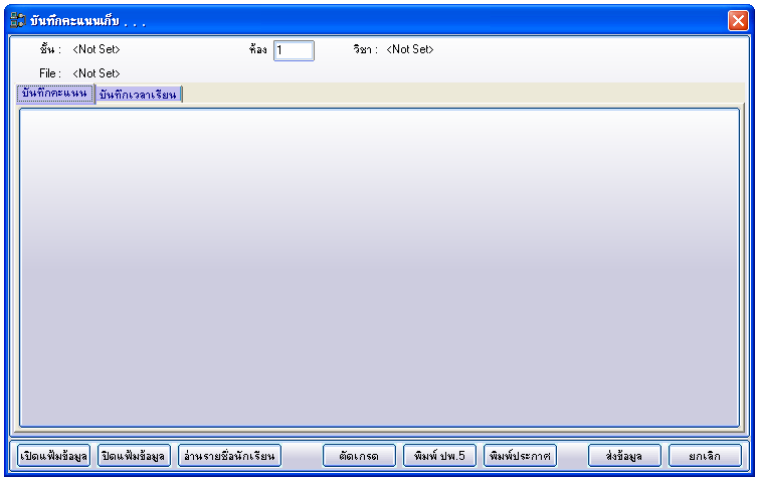

(6) คลิกที่ เปิดแฟ้มข้อมูล เปิดแฟ้มข้อมูลที่ได้ออกแบบการเก็บคะแนนระหว่างเรียนและสอบปลายภาคไว้ มาบันทึกคะแนน เมื่อดำเนินการเรียบร้อยสามารถสั่งตัดเกรด พิมพ์ ปพ.5 ได้ทันที

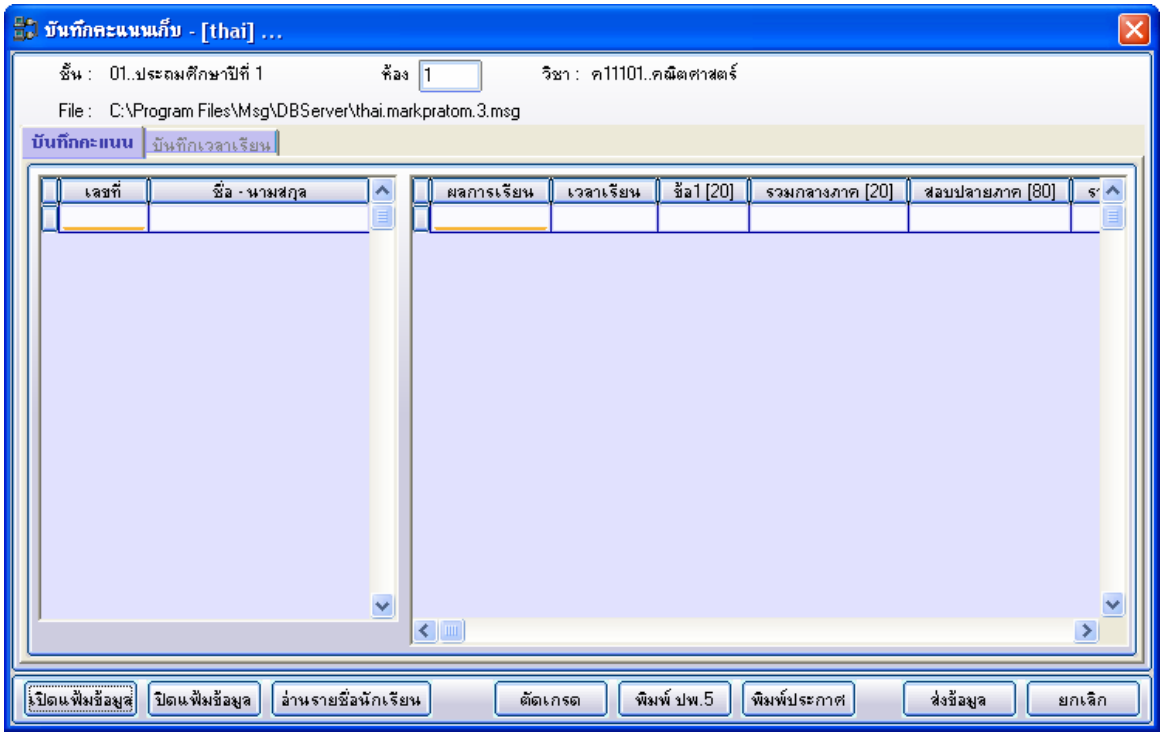

สำหรับนักเรียนที่ขอรับการประเมินเพื่อเทียบโอนผลการเรียนรู้หลังจากที่นักเรียนได้รับการประเมินแล้วคณะกรรมการระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้จะบันทึกคะแนนของนักเรียนในผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ขอรับการเทียบโอน นักเรียนก็จะมีคะแนนในผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่เพื่อนในห้องได้รับการประเมินไปเรียบร้อยแล้ว

โปรแกรมนี้มีความเหมาะสมมากสำหรับนักเรียนที่ย้ายเข้ามาเรียนในสถานศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่จะไม่มีคะแนนระหว่างเรียนเป็นเอกสารประกอบการย้าย ในขณะที่นักเรียนในสถานศึกษาที่นักเรียนขอย้ายเข้าได้รับการประเมินผลในผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่เรียนไปแล้วในภาคเรียนที่ 1 เรียบร้อยแล้ว

4. ระบบการประเมินตัดสินผล

4.1 ขอบเขตความสามารถของระบบการประเมินตัดสินผล

โปรแกรมการประเมินตัดสินผลที่มีบทบาทในการบันทึกผลการเรียนของนักเรียนในช่วง 1 ช่วงชั้น โดยผู้สอนสามารถบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับนักเรียน และบันทึกคะแนนระหว่างเรียนและคะแนนปลายปี ซึ่งในส่วนนี้สามารถเชื่อมโยงกับโปรแกรมเทียบโอนผลการเรียนรู้ ถ้าผู้สอนบันทึกคะแนนในโปรแกรมเทียบโอนผลการเรียนรู้ โปรแกรมจะเชื่อมคะแนนมายังโปรแกรมการประเมินตัดสินผลด้วย โปรแกรมจะคำนวณระดับผลการเรียนเฉลี่ย และบันทึกข้อมูลไว้ในรูปแบบของ ปพ.1 และสมุดรายงานผลการเรียนของนักเรียน เมื่อสิ้นปีการศึกษานักเรียนที่ได้รับผลการประเมินผ่านตามเกณฑ์จะได้รับการเลื่อนชั้น เมื่อผู้สอนกดแป้นในโปรแกรมให้นักเรียนเลื่อนชั้น ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนคนนั้นจะไปปรากฏในระดับชั้นที่สูงขึ้น และเมื่อถึงการประเมินผลเพื่อตัดสินการเลื่อนช่วงชั้น โปรแกรมจะประมวลผลการเลื่อนช่วงชั้น โดยนักเรียนที่มีผลการเรียนตามเกณฑ์ โปรแกรมจะพิมพ์ ปพ.1 ซึ่งเอกสารหลักฐานทางการเรียนในการได้เลื่อนช่วงชั้น และสำหรับนักเรียนที่ไม่ได้รับการเลื่อนช่วงชั้นสามารถตรวจสอบฐานข้อมูลของโปรแกรมว่าขาดผลการประเมินในด้านใด

4.2 วิธีการใช้งานโปรแกรมระบบการประเมินตัดสินผล

สำหรับการใช้โปรแกรมในเครื่องที่ไม่ได้เชื่อมต่อเครือข่าย ให้ดับเบิลคลิกเมาส์ที่ไอคอน

จะปรากฏกรอบหน้าต่างแสดงการใช้เสิร์ฟเวอร์จำลอง ซึ่งขณะใช้งานต้องเปิดการใช้งานไว้ แต่อาจย่อขนาดลง (minimize)

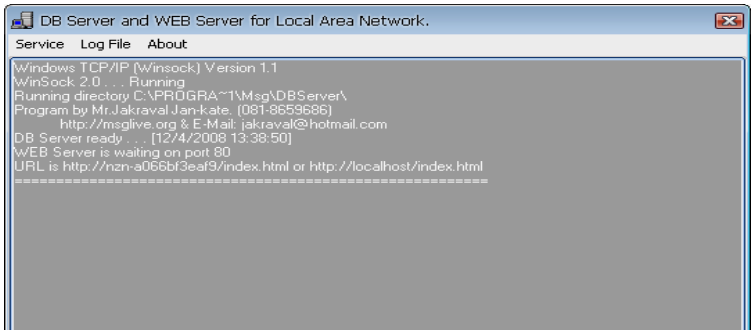

(1) เปิดใช้งานระบบการประเมินตัดสินผลโดยดับเบิลคลิกเมาส์ที่ไอคอน

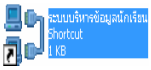

จะปรากฏกรอบ ดังรูป

(2) เริ่มใช้งานโดยผู้ที่มีหน้าที่จัดการระบบ คลิกเมาส์ที่ Service --> Logon

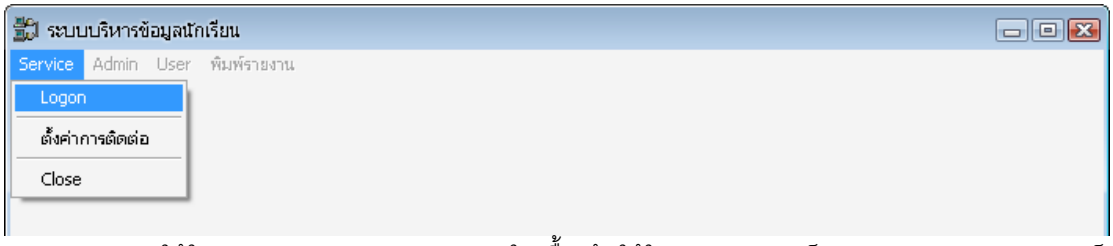

จะปรากฏกรอบให้ใส่ Username และ Password ในเบื้องต้นให้ใส่ Username เป็น admin และ Password เป็น admin จากนั้นคลิกเมาส์ที่ปุ่ม

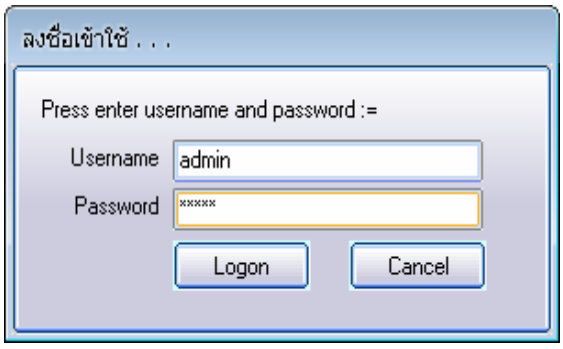

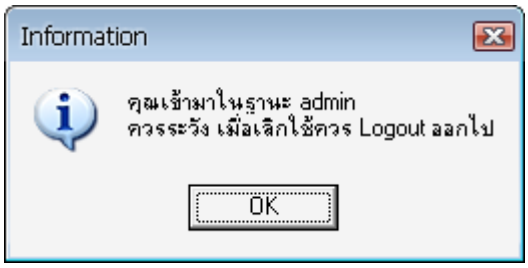

จะปรากฏข้อความเตือน ให้คลิกเมาส์ที่

จะปรากฏกรอบเมนูให้ทำงานต่อไป

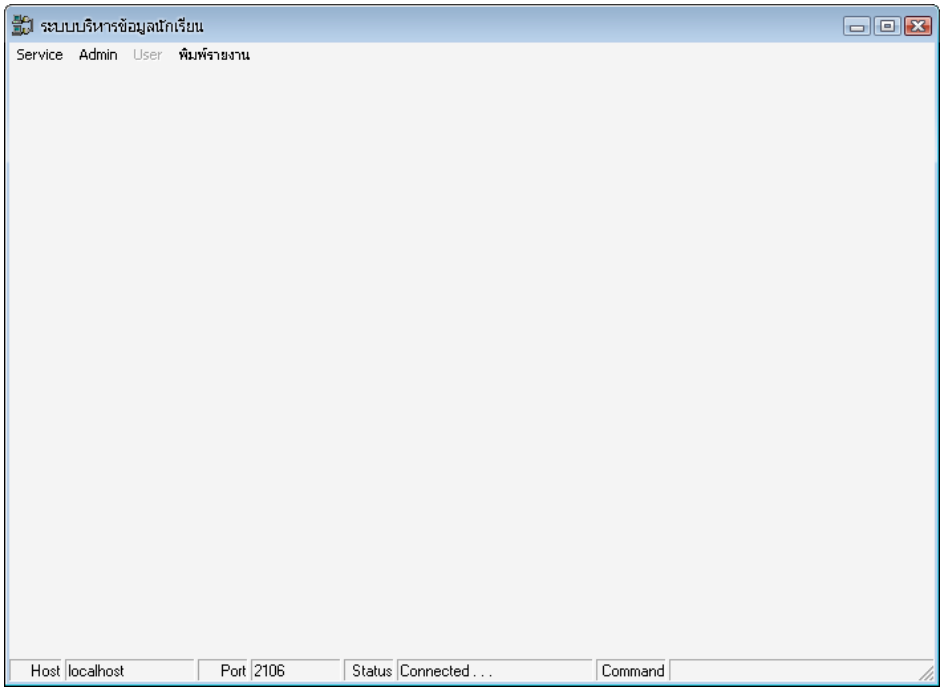

(3) กำหนดชื่อผู้ใช้ ซึ่งได้แก่ครูผู้สอน

แต่ละวิชา ซึ่งต้องกำหนด Username และ Password ให้แต่คน ซึ่งแต่ละคนจะถูกกำหนดให้เป็นผู้ใช้ โดยคลิกเมาส์ที่ Admin--> เพิ่มชื่อผู้ใช้

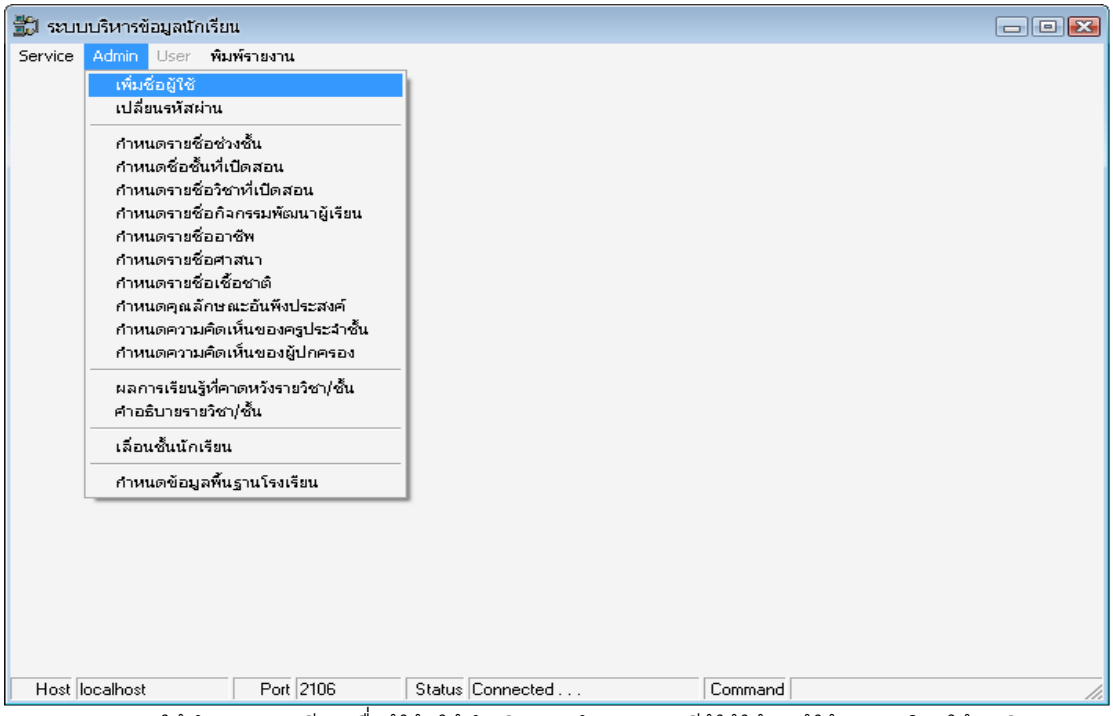

จะปรากฏกรอบให้กำหนดบัญชีรายชื่อผู้ใช้ ให้ดำเนินการกำหนดบัญชีผู้ใช้ให้กับผู้ใช้ทุกคน โดยให้ปกปิดUsername และ Password เป็นความลับ เมื่อกำหนดบัญชีผู้ใช้ในแต่ละบรรทัดแล้วให้กดลูกศรลง ↓ จะปรากฏช่องกรอกบัญชีชื่อผู้ใช้คนต่อไป

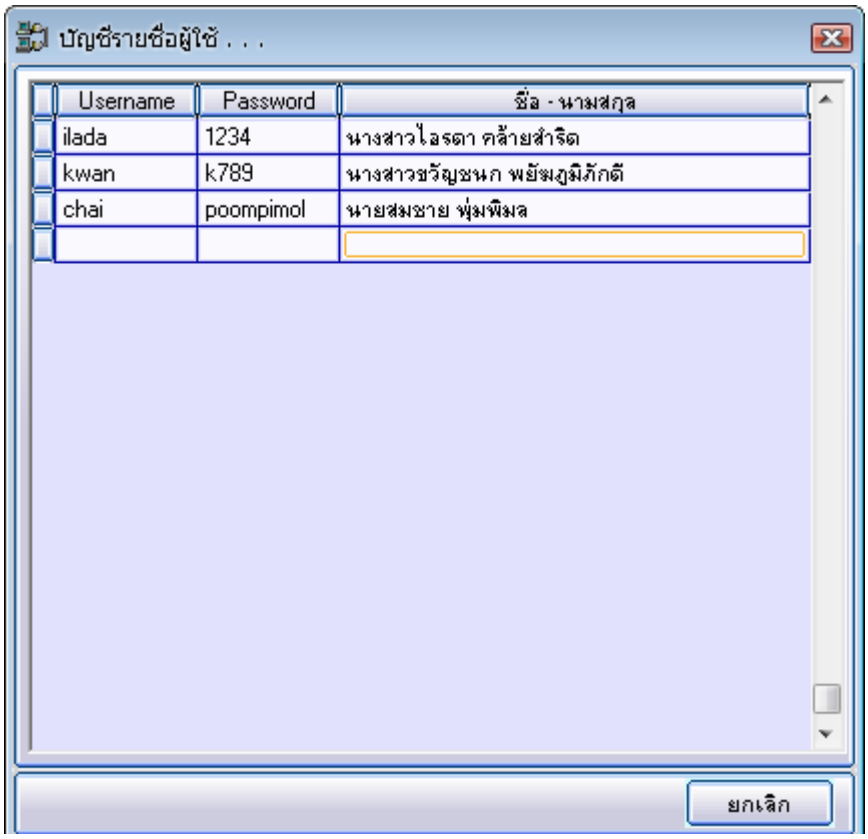

(4) การเปลี่ยนรหัสผ่าน ให้คลิดเมาส์ที่เมนู Admin --> 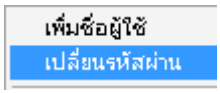

เมื่อต้องการ

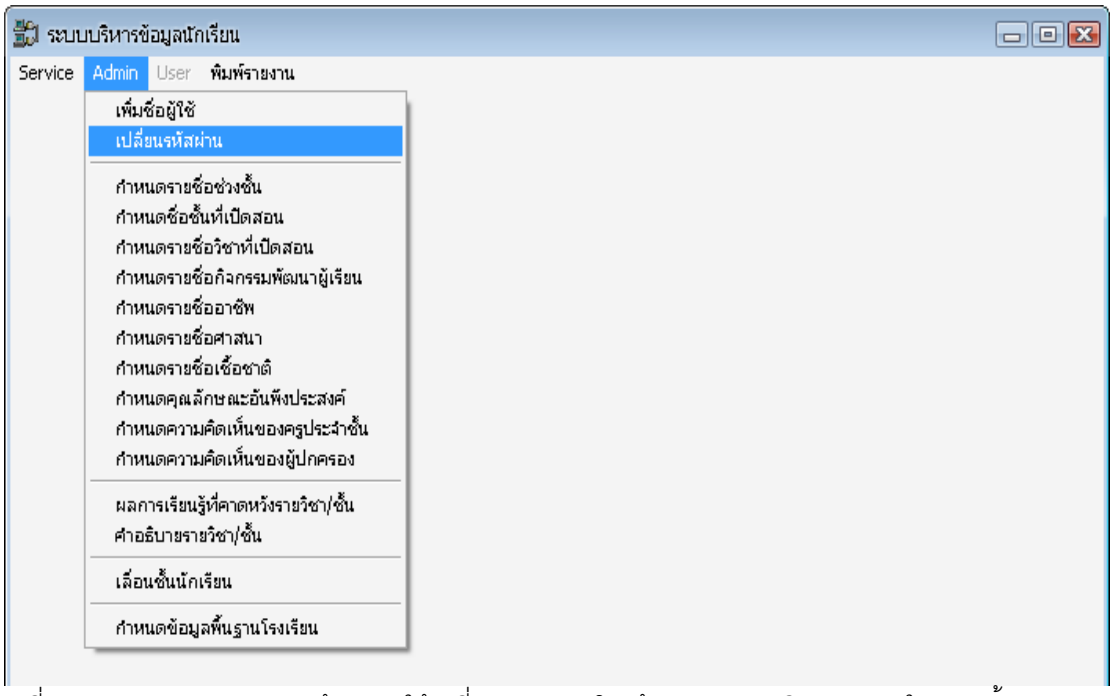

เปลี่ยนรหัสผ่านจะปรากฏกรอบข้อความให้เปลี่ยนรหัสผ่าน โดยต้องกรอกรหัสเดิม และรหัสใหม่ 2 ครั้ง แล้วคลิกเมาส์ 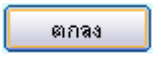

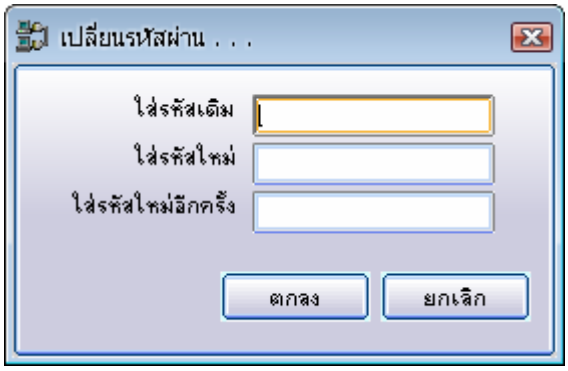

(5) กำหนดรายชื่อช่วงชั้น โดยคลิกเมาส์ที่เมนู Admin--> กำหนดรายชื่อช่วงชั้น

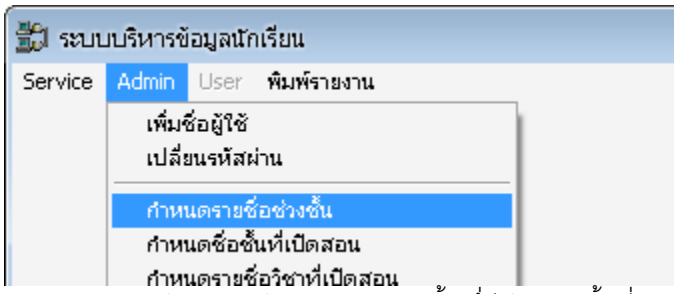

จะปรากฏกรอบข้อความให้กำหนดรหัสช่วงชั้น ซึ่งได้แก่ช่วงชั้นที่ 1 ช่วงชั้นที่ 2 ช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 ซึ่งขึ้นอยู่ว่าโรงเรียนที่เปิดสอบนั้นเปิดสอนถึงระดับใด ให้กรอกรหัสช่วงชั้น ชื่อช่วงชั้น แล้วกดลูกศรลง เพื่อกรอกบรรทัดต่อไป ถ้าต้องการเปลี่ยนข้อความที่กรอกแล้ว ให้ดับเบิลคลิกเมาส์ในช่องที่ต้องการเปลี่ยน ถ้าต้องการลบช่องที่กรอกแล้งให้ใช้เมาส์คลิกที่บรรทัดนั้นแล้วคลิกเมาส์ที่ปุ่ม ลบ เมื่อกรอกข้อมูลครบแล้ว คลิกเมาส์ที่ปุ่ม ยกเลิก ข้อมูลที่กรอกจะถูกบันทึก แล้วออกจากกรอบหน้าต่างนี้

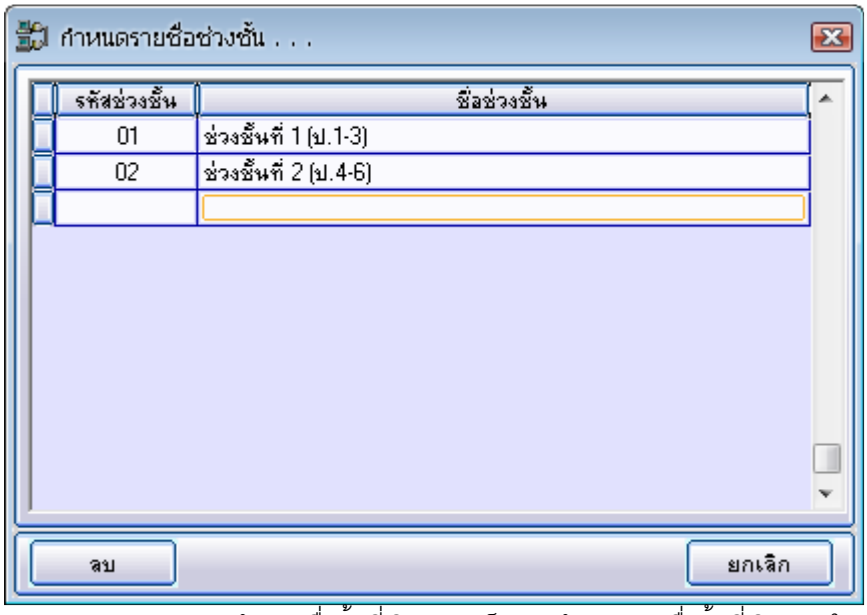

(6) กำหนดชื่อชั้นที่เปิดสอน เป็นการกำหนดรายชื่อชั้นที่เปิดสอนในแต่ละช่วงชั้น เพื่อให้โรงเรียนสามารถกำหนดชื่อชั้นที่เปิดสอนได้ตามต้องการ เช่น อาจกำหนดชื่อชั้นเป็น ชั้นประถมศึกษาปีที่... หรือ ประถมปีที่...

หรือ ป. ... การกำหนดชื่อชั้นที่เปิดสอนโดย คลิกเมาส์ที่ปุ่ม Admin--> กำหนดชื่อชั้นที่เปิดสอน จะปรากฏกรอบข้อความกำหนดรายชื่อชั้นที่เปิดสอน...

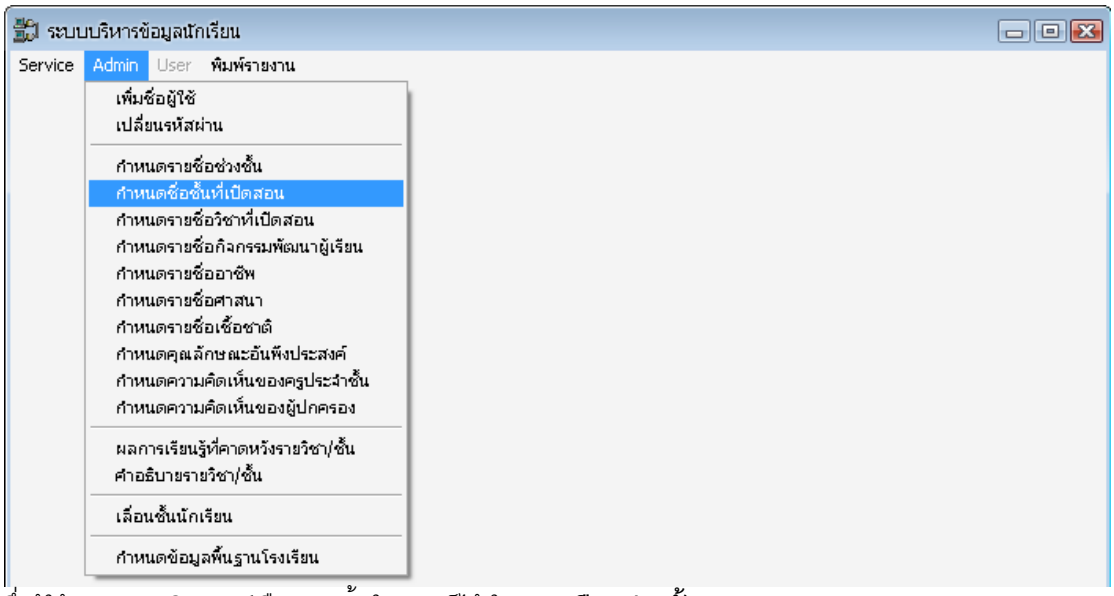

ซึ่งผู้ใช้สามารถคลิกเมาส์เลือกช่วงชั้นใดก่อนก็ได้ ในช่อง **<u>เลือกช่วงชั้น</u>**

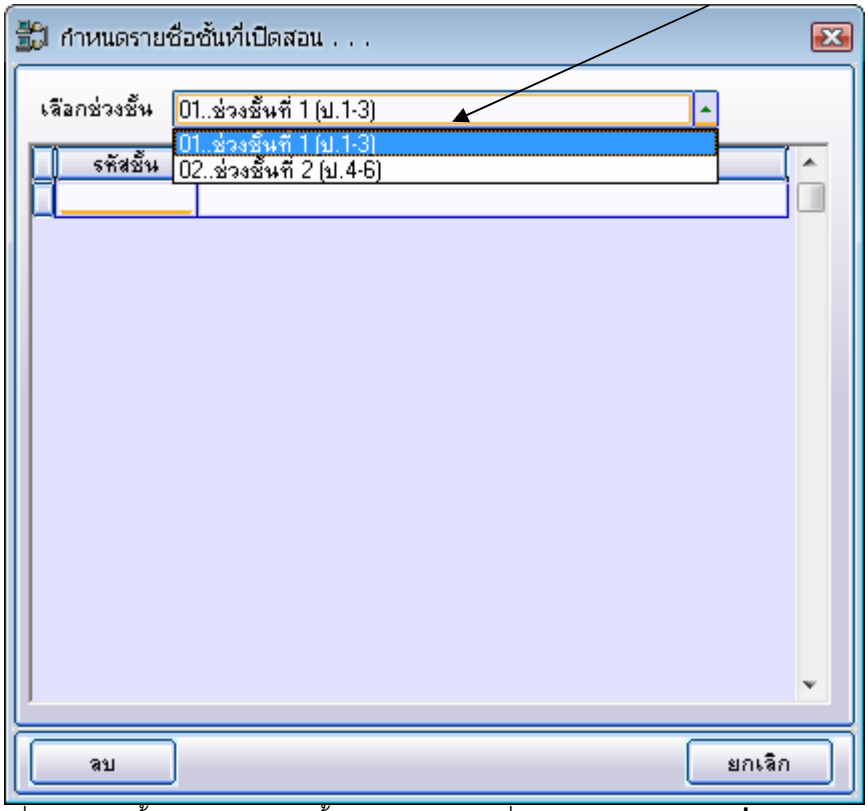

เมื่อเลือกช่วงชั้นแล้วกรอกรหัสชั้นในบรรทัดแรก เมื่อครบแล้วใช้ลูกศรลง ↓ จะปรากฏบรรทัดต่อไปเพื่อกรอกรหัสชั้นต่อไปจนครบ

-150-

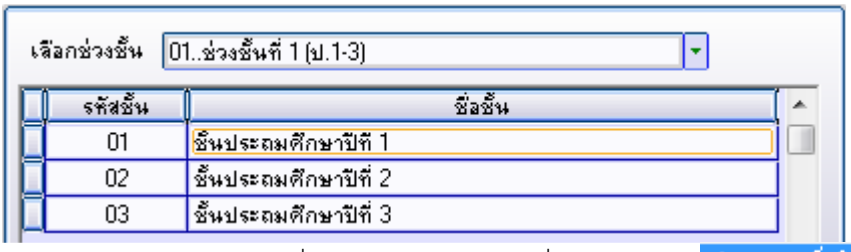

(7) กำหนดรายวิชาที่เปิดสอน โดยคลิกเมาส์ที่เมนู Admin--> กำหนดรายชื่อวิชาที่เปิดสอน

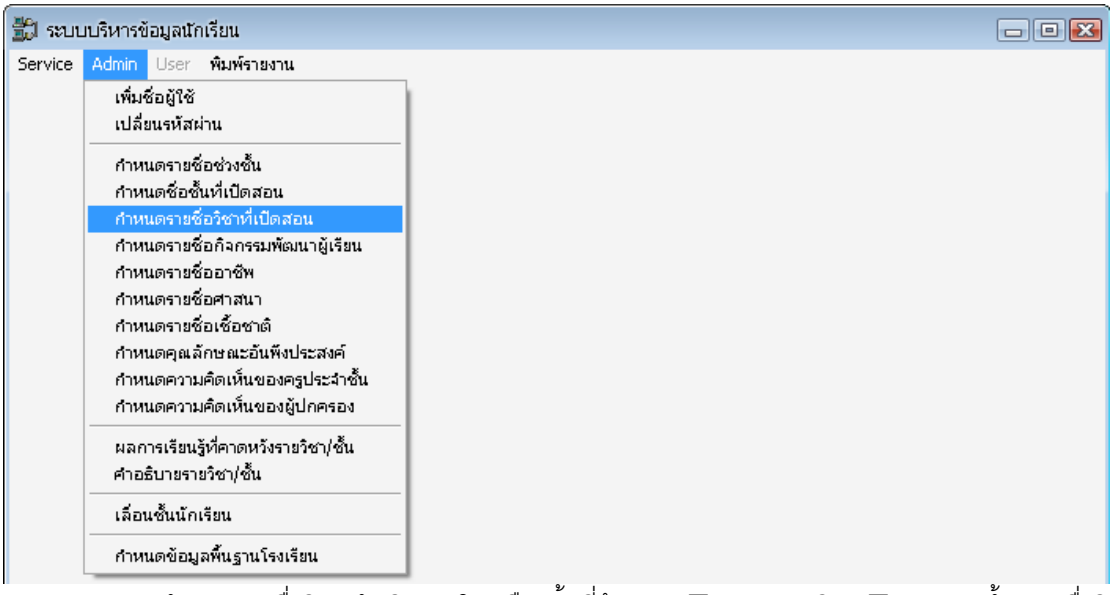

จะปรากฏกรอบกำหนดรายชื่อวิชา ดำเนินการโดยเลือกชั้นที่ต้องการ □ กรอกรหัสวิชา □ กรอกค่าน้ำหนัก ชื่อวิชา น้ำหนัก เลือกประเภทวิชา แล้วกดปุ่ม Enter บทคีย์บอร์ด โปรแกรมจะบันทึกข้อมูล จากนั้นคลิกเมาส์ที่ปุ่ม

ดำเนินการกรอกวิชาต่อไปจนครบ

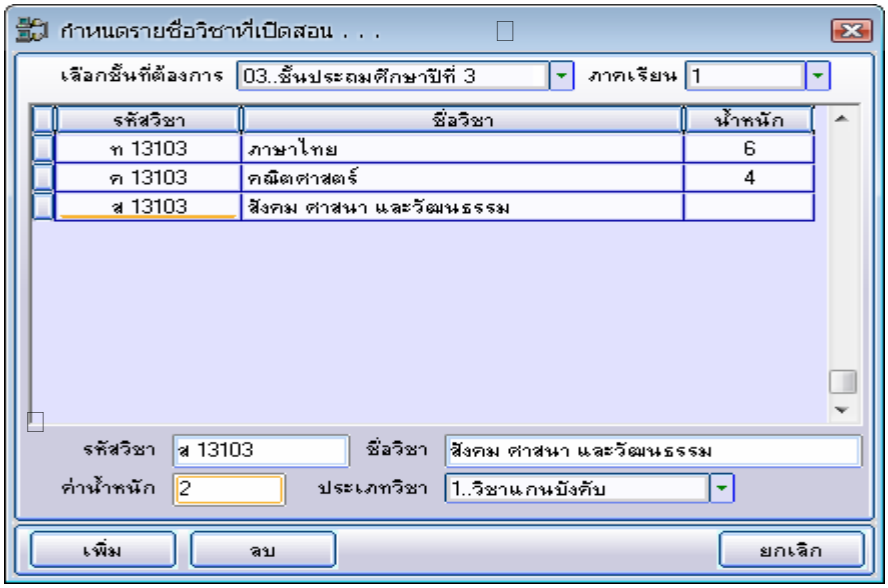

(8) กำหนดรายชื่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นการบันทึกกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในแต่ละชั้นเรียนที่โรงเรียนกำหนด โดยคลิกเมาส์ที่เมนู Admin--> กำหนดรายชื่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

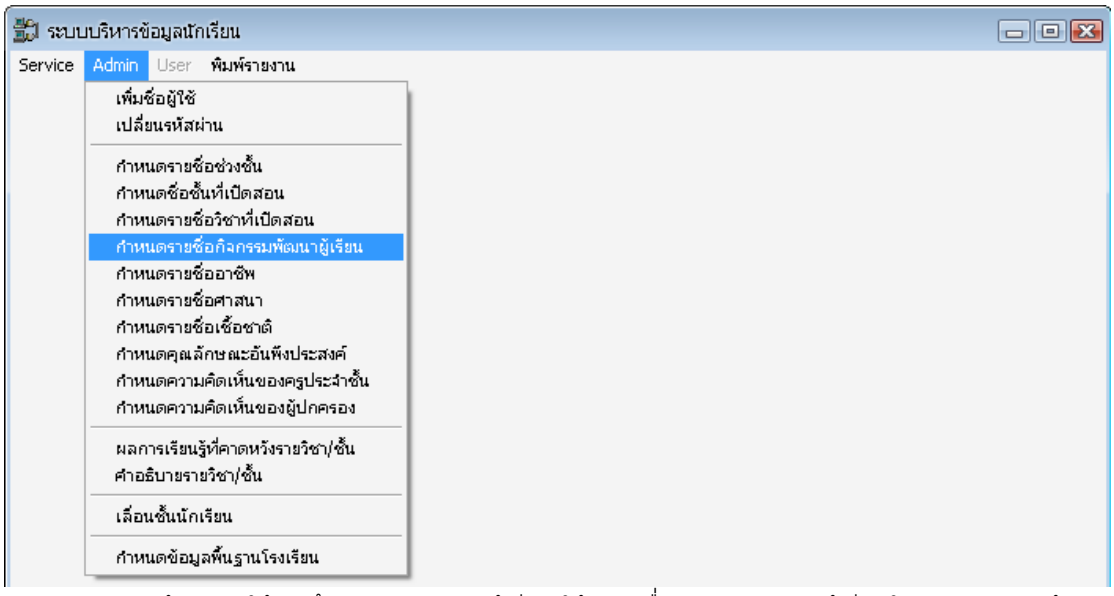

จะปรากฏกรอบข้อความให้บันทึกกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้กรอกชื่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในบรรทัดแรก แล้วกดลูกศรลง ↓ จะปรากฏบรรทัดว่างต่อลงมาก็ให้กรอกกิจกรรมต่อไป ทำเช่นนี้จนครบทุกกิจกรรม แล้วคลิกเมาส์ที่ปุ่ม

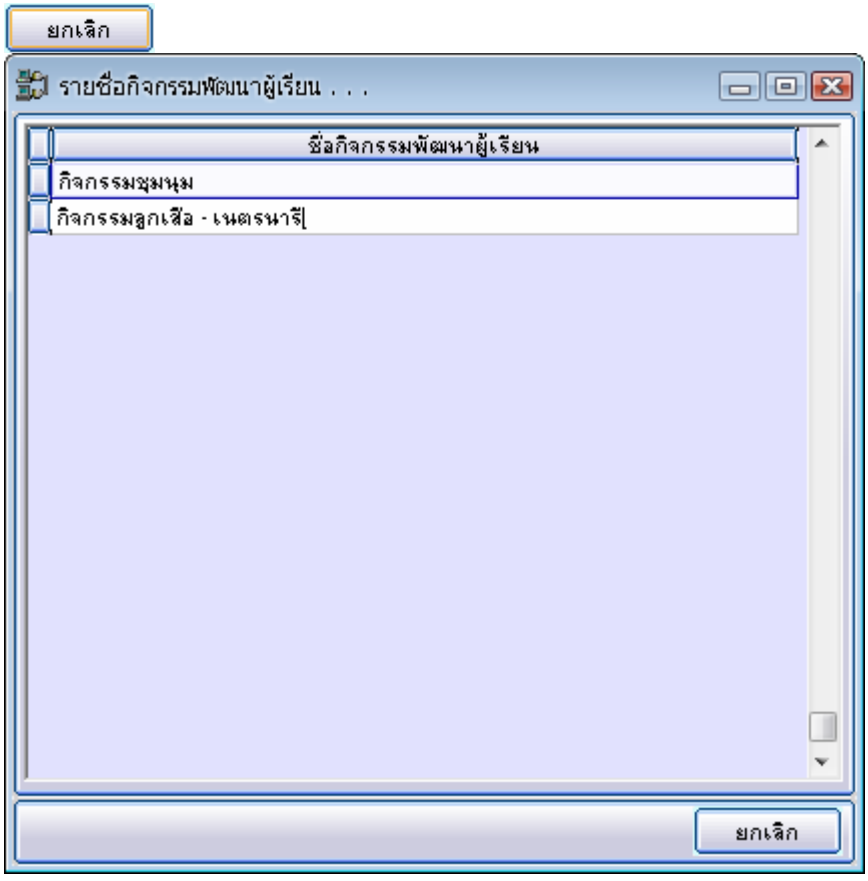

(9) กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

เข้าโปรแกรมโดยคลิกเมาส์ที่เมนู Admin--> ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายวิชา/ชั้น

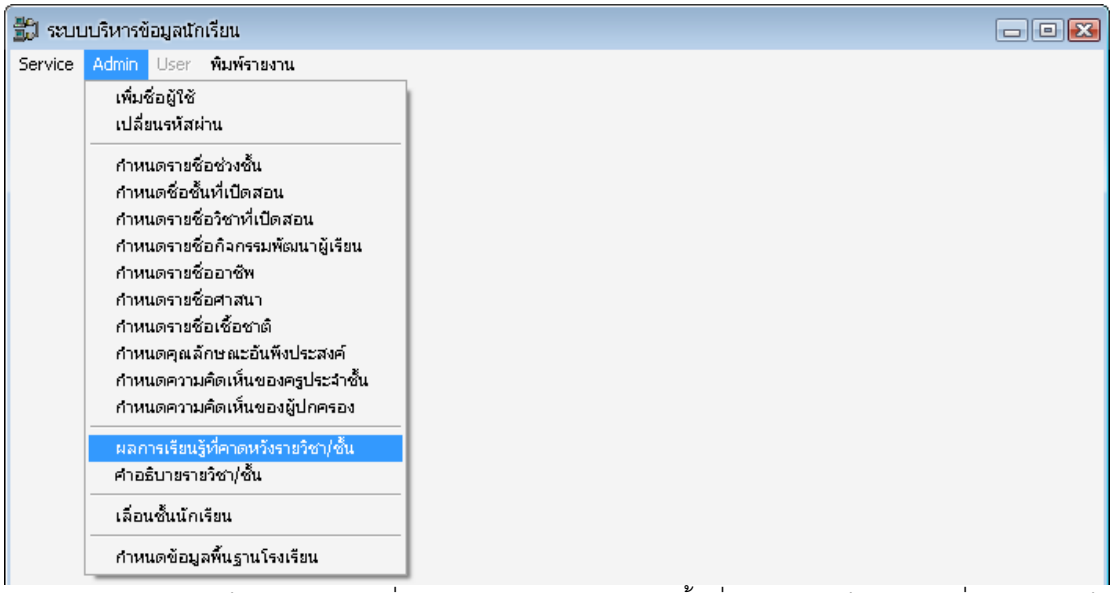

จะปรากฏกรอบให้บันทึกผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยคลิกเมาส์เลือกชั้นที่ต้องการบันทึก □ วิชาที่ต้องการบันทึก □ แล้วกรอกผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และรหัสมาตรฐานช่วงชั้น □

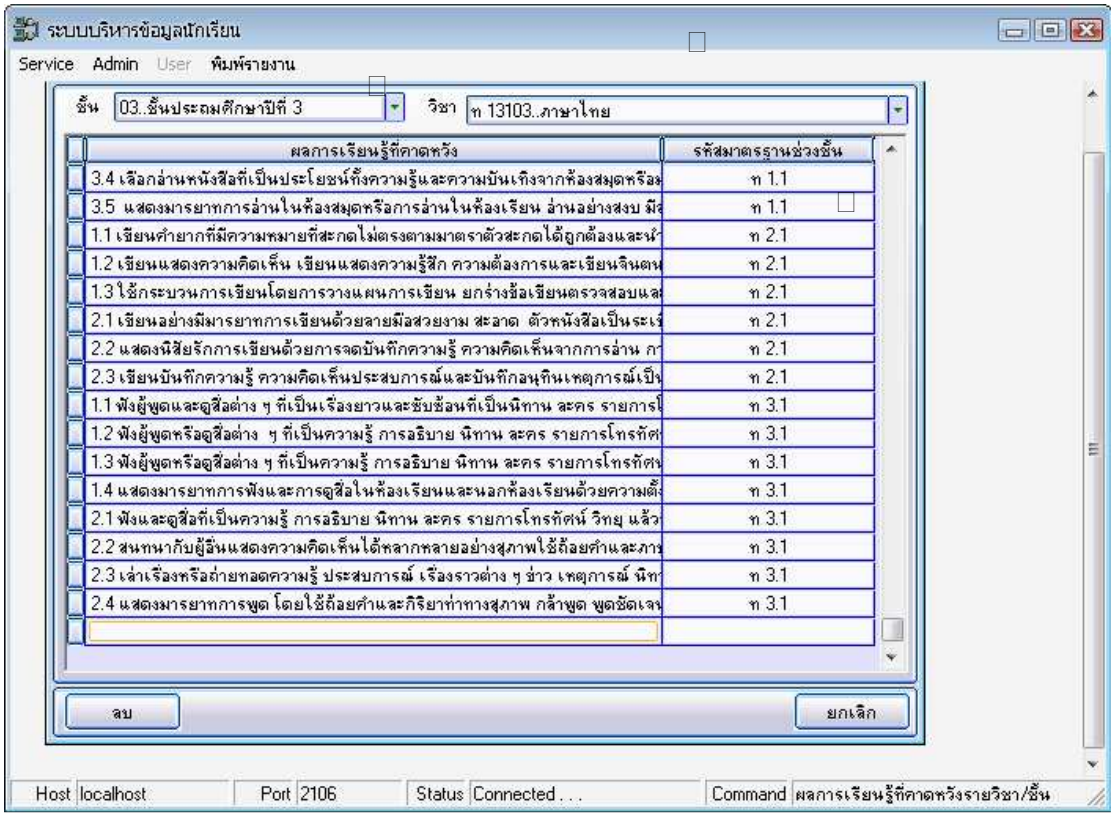

เมื่อกรอกในบรรทัดแรกแล้ว กดลูกศรลง ↓ จะปรากฏบรรทัดว่างเพิ่มขึ้น กรอกผลการเรียนรู้ต่อไป ทำเช่นนี้จนครบ แล้วคลิกเมาส์ที่ปุ่ม 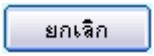

ต้องการลบบรรทัดใดเลื่อนแถบไฮไลท์ไปบรรทัดนั้นแล้วคลิกเมาส์ที่ปุ่ม 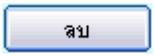

ภาระงานในระดับผู้ใช้

สำหรับผู้ใช้ ได้แก่ครูผู้สอนที่เป็นครูประจำชั้น หรือประจำวิชา ซึ่งจะได้รับบัญชีผู้ใช้คือ Username และ Password สามารถเข้าโปรแกรมใช้งานโดยคลิกเมาส์ที่เมนู Service--> Logon

จะปรากฏกรอบให้ลงชื่อผู้ใช้ ให้กรอก Username และ Password แล้วคลิกเมาส์ปุ่ม

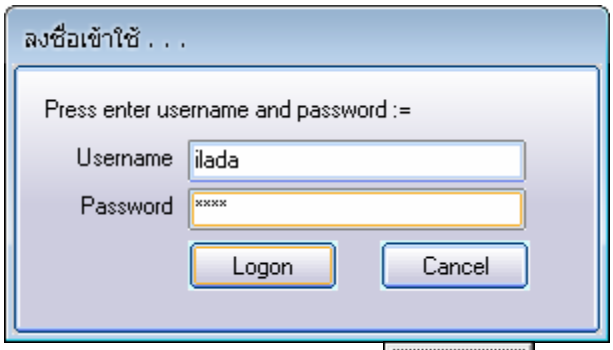

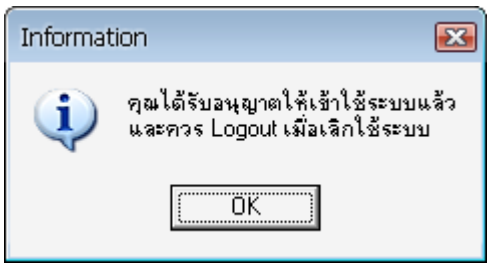

จะประกฏข้อความ ให้คลิกเมาส์ที่ปุ่ม 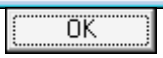

จะกลับไปที่กรอบระบบบริหารข้อมูลนักเรียน จะสังเกตเห็นว่าเมนู Admin จะมีสีจาง ซึ่งหมายความว่าใช้เมนูนี้ไม่ได้ แต่จะมีเมนู 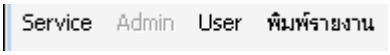

ให้เลือกใช้ ดังภาพ ซึ่งผู้ใช้ในระดับ User มีภาระงานที่ต้องทำตามรายการที่ปรากฏเมื่อคลิกเมาส์ที่เมนู

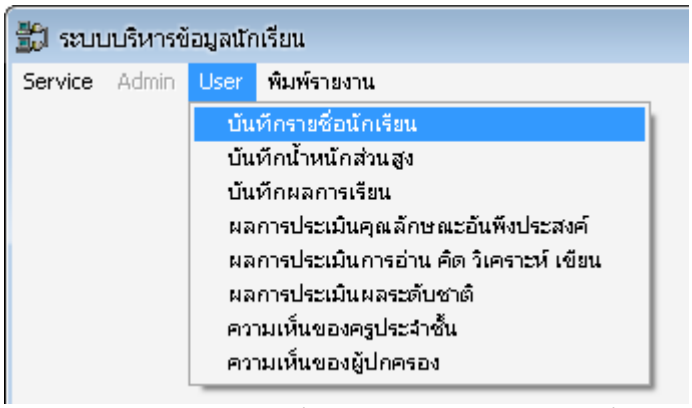

(10) การบันทึกรายชื่อนักเรียน ทำได้โดยคลิกเมาส์ที่เมนู User-->

จะปรากฏกรอบบันทึกข้อมูลดังนี้

-154-

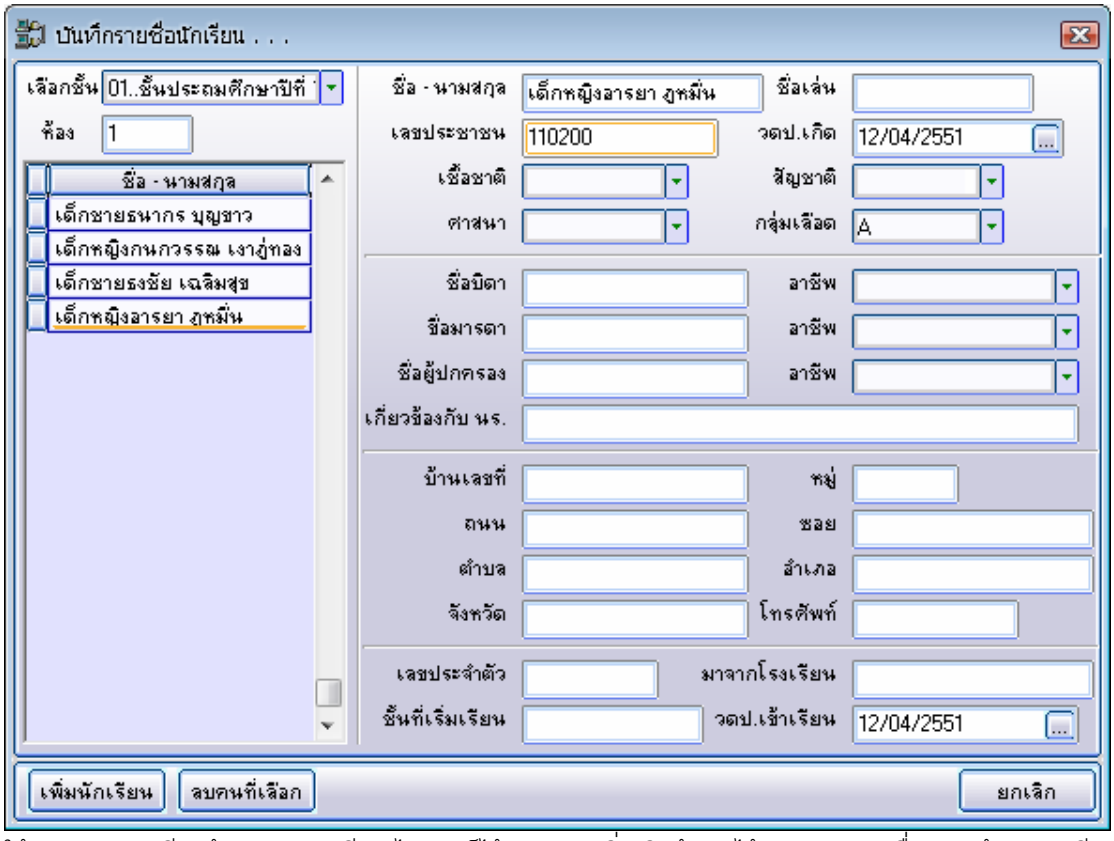

ให้กรอกรายละเอียดข้อมูลของนักเรียน ไม่ครบก็ได้ สามารถเพิ่มเติมข้อมูลได้ จะสังเกตว่าเมื่อกรอกข้อมูลนักเรียน จะปรากฏชื่อนักเรียนในกรอบ 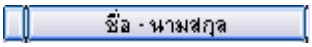 ด้านซ้ายมือ เมื่อต้องการเพิ่มรายชื่อนักเรียนคนต่อไปให้คลิกเมาส์ที่ปุ่ม 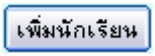 จะปรากฏกรอบสำหรับกรอกข้อมูลนักเรียนคนต่อไปขึ้นมา ทำเช่นนี้ไปจนครบ (ไม่ครบก็ได้ เพิ่มเติมได้ทีหลัง)

*** เมื่อต้องการแก้ไขเพิ่มเติมข้อมูลของนักเรียนคนใดก็คลิกเมาส์ที่รายชื่อนักเรียนด้านซ้ายมือ ข้อมูลของนักเรียนคนนั้นจะปรากฏขึ้นให้แก้ไขเพิ่มเติมได้***

(11) บันทึกน้ำหนักส่วนสูง คลิกเมาส์ที่เมนู User-->

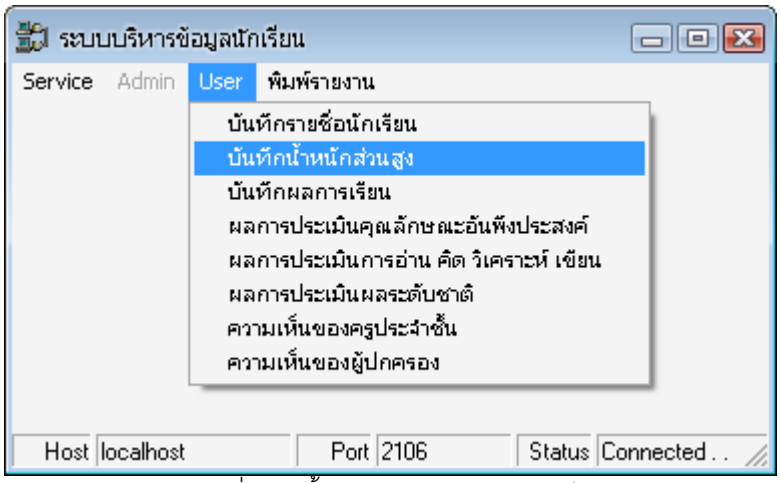

จะปรากฏกรอบข้อมูลเกี่ยวกับน้ำหนัก ส่วนสูง โดยให้บันทึกข้อมูล 4 เดือนต่อ 1 ครั้ง ให้คลิกเมาส์

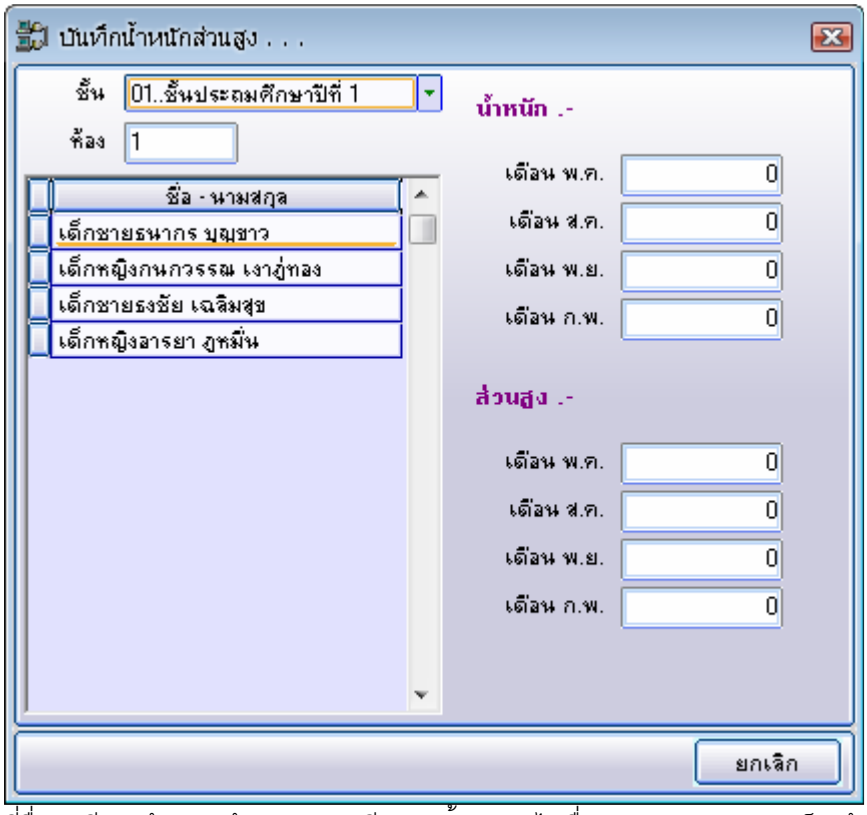

ที่ชื่อนักเรียนแล้วกรอกข้อมูลของนักเรียนคนนั้น กรอกไปเรื่อย ๆ จนครบทุกคน เสร็จแล้วคลิกเมาส์ที่ปุ่ม

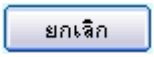

(12) การบันทึกผลการเรียน โดยคลิกเมาส์ที่เมนู User-->

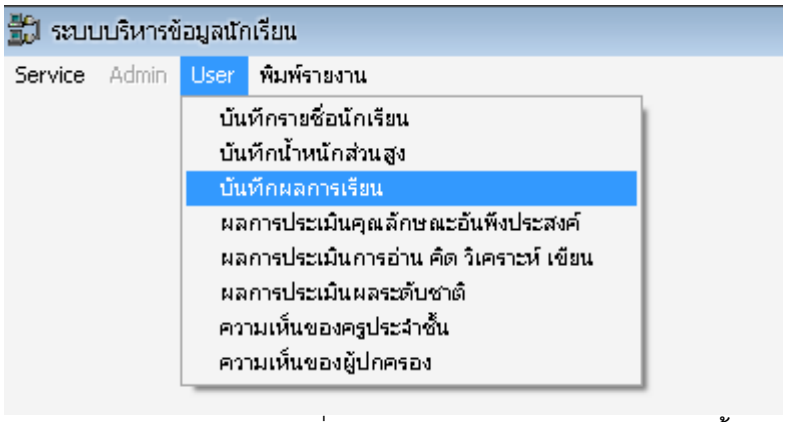

จะปรากฏกรอบให้กรอกข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียนของนักเรียน ให้เลือก**ชั้นเรียน** □ ที่ต้องการกรอกจะปรากฏ **รายชื่อของนักเรียน**ชั้นนั้น ๆ ขึ้นมา ในกรอบซ้ายมือ □ เมื่อต้องการกรอกข้อมูลของนักเรียนคนใดก็ให้คลิกเมาส์ที่รายชื่อของนักเรียนคนนั้น ให้กรอกข้อมูลผลการเรียนลงในกรอบตาราง □ บันทึกการมาเรียน □ บันทึกพฤติกรรมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน □ และสรุปผลการเรียนปลายปี ครบแล้ว (หรืออาจไม่ครบแต่ต้องการเลิกงาน คลิกเมาส์ที่ปุ่ม 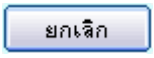

ข้อมูลจะบันทึก ซึ่งสามารถแก้ไขเพิ่มเติมได้

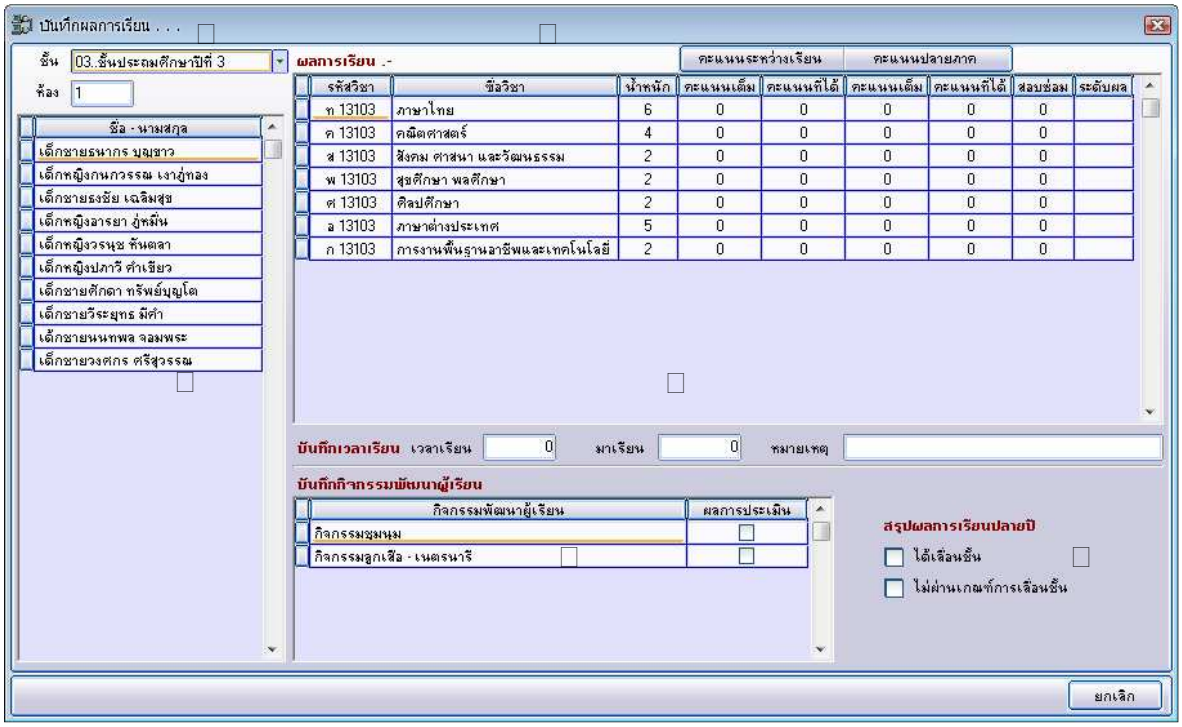

(13) การบันทึกผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เริ่มใช้งานโดยคลิกเมาส์เมนู User-->

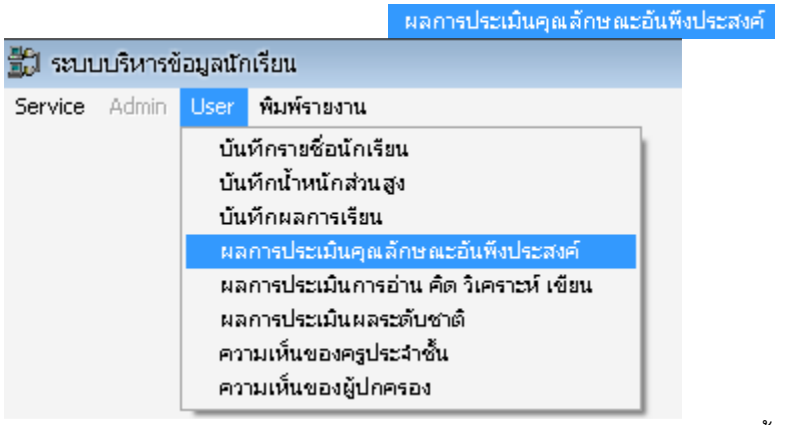

จะปรากฏกรอบบันทึกผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เลือกระดับชั้นที่ต้องการบันทึกผล □ จะปรากฏรายชื่อนักเรียนในกรอบด้านซ้าย □ และรายการคุณลักษณะอันพึงประสงค์□

ให้บันทึกผลการประเมินลงในช่องบันทึก □ เสร็จแล้วคลิกเมาส์ที่รายชื่อนักเรียนคนต่อไป (คนใดก็ได้) ซึ่งโปรแกรมจะเก็บข้อมูลของนักเรียน และ จะปรากฏกรอบรายการคุณลักษณะอันพึงประสงค์ขึ้นมา เพื่อบันทึกผลการประเมินเช่นเดียวกัน เมื่อครบทุกคน หรือต้องการเลิกงาน คลิกเมาส์ 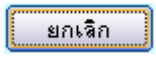 □

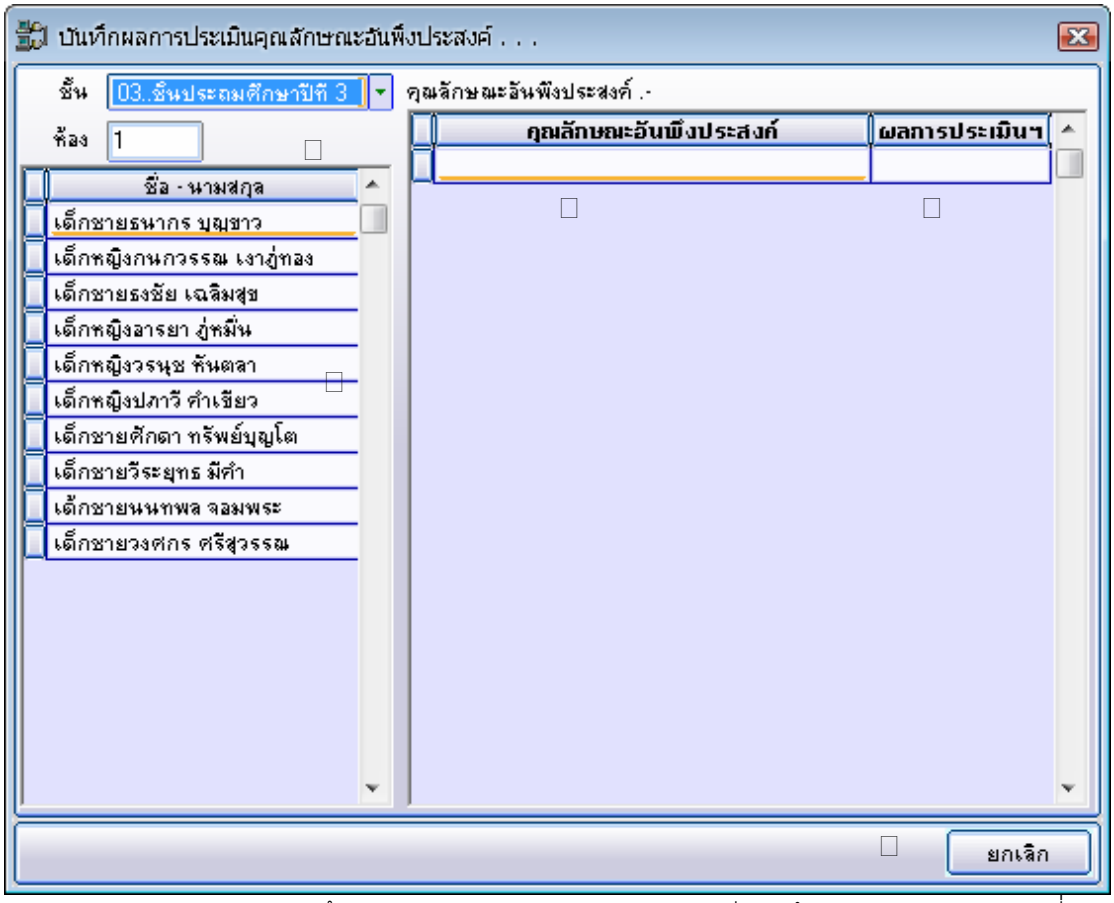

(14) การบันทึกผลการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์เขียน เข้าโปรแกรมโดยคลิกเมาส์ที่เมนู User--> ผลการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน จะปรากฏกรอบให้บันทึกข้อมูล เริ่มบันทึกข้อมูลโดยคลิกเมาส์เลือก **ชั้นเรียนและห้อง**ที่ต้องการบันทึก จะปรากฏรายชื่อนักเรียนในกรอบซ้ายมือ และรายวิชาที่มีการประเมินผลการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน ให้กรอกผลการประเมินในช่องผลการประเมินแต่ละวิชา เมื่อกรอกครบแล้ว ให้คลิกเมาส์ ที่รายชื่อนักเรียนคนต่อไป เมื่อครบทุกคน หรือต้องการเลิกงานให้คลิกเมาส์ที่ปุ่ม ยกเลิก

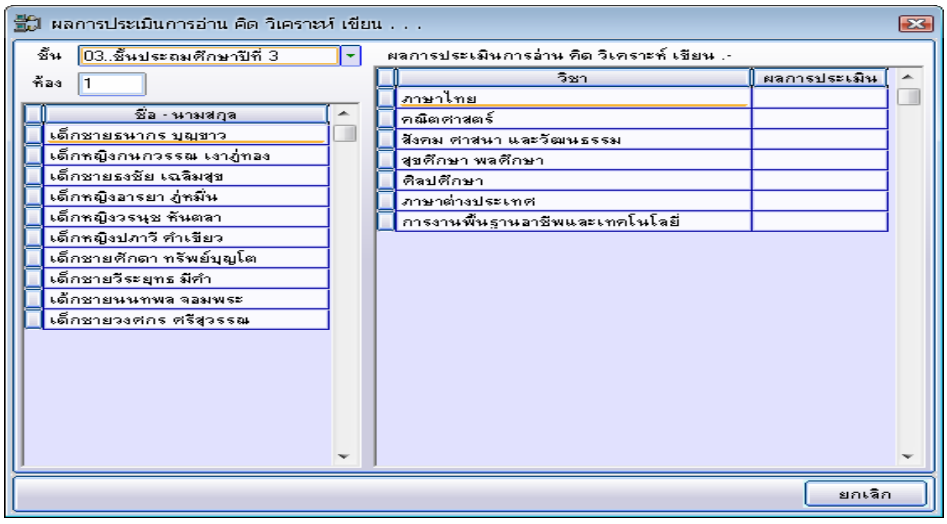

(15) การกรอกผลการประเมินระดับชาติ เข้าโปรแกรมโดยคลิกเมาส์ที่เมนู User—> ผลการประเมินผลระดับชาติ จะปรากฏกรอบบันทึกผล**การประเมินผลระดับชาติ**

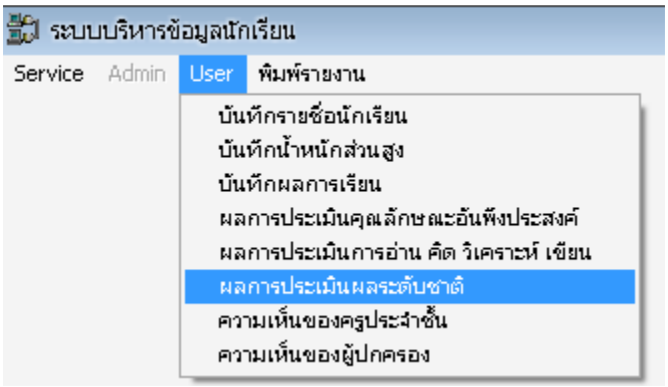

ดำเนินการกรอกผลการประเมินโดยคลิกเมาส์เลือกชั้นเรียน และห้องเรียน จะปรากฏรายชื่อนักเรียนในกรอบซ้ายมือ และช่องรายการบันทึกผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และผลการประเมินด้านความถนัด การบันทึกผลการประเมินสามารถบันทึกได้หลายครั้ง เมื่อกรอกรายการผลการประเมินครั้งที่ 1 แล้ว ให้กดลูกศรลง ↓ จะปรากฏช่องบรรทัดเพิ่มขึ้นเพื่อบันทึกผลการประเมินครั้งต่อไป จากนั้นคลิกเมาส์ที่รายชื่อนักเรียนคนต่อไป เพื่อกรอกผลการประเมิน ดำเนินการเช่นเดียวกัน ครบแล้วหรือต้องการเลิกงานคลิกปุ่ม ยกเลิก

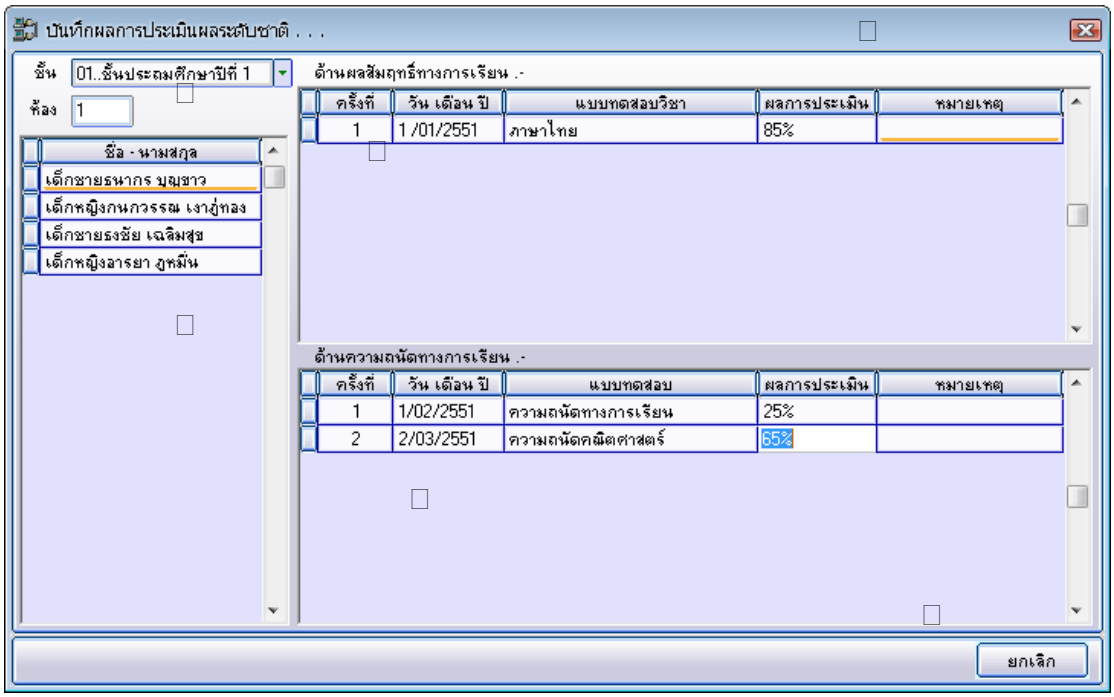

(16) การบันทึกความเห็นของครูประจำชั้น โดยคลิกเมาส์ที่เมนู User-->ความเห็นของครูประจำชั้น

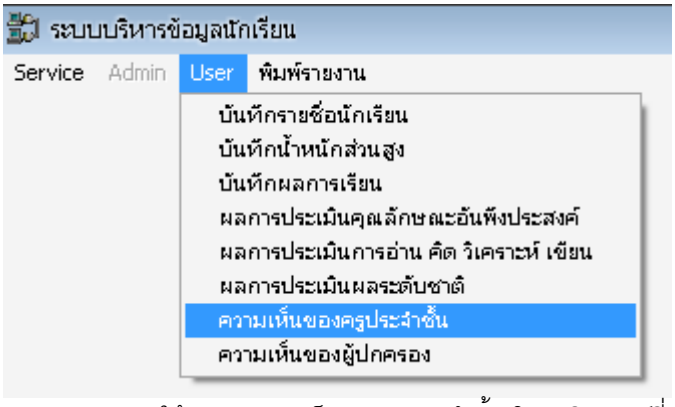

จะปรากฏกรอบให้กรอกความเห็นของครูประจำชั้น โดยคลิกเมาส์ที่รายชื่อนักเรียน แล้วกรอกความเห็นของครูประจำชั้นลงในกรอบขวามือ บันทึกผลการประเมินแล้ว

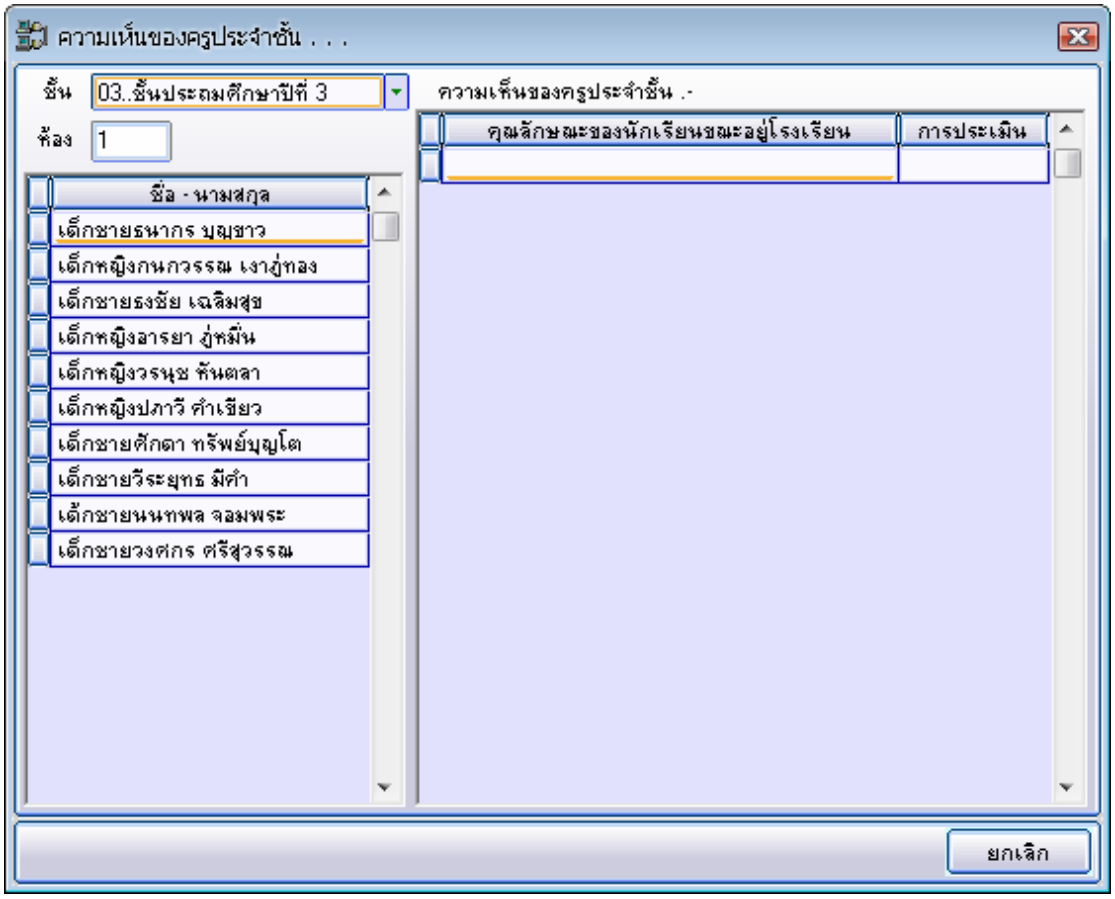

3.19 การบันทึกความเห็นของผู้ปกครอง คลิกเมาส์ที่ User--> ความเห็นของผู้ปกครอง

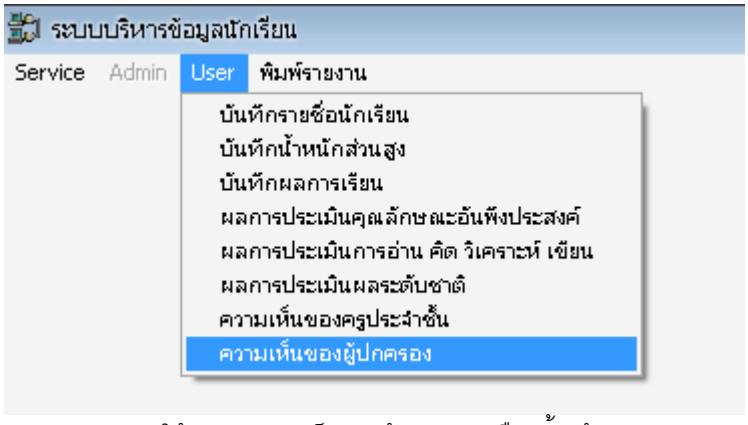

จะปรากฏกรอบให้กรอกความเห็นของผู้ปกครอง เลือกชั้น ห้อง จะปรากฏรายชื่อนักเรียนในกรอบซ้ายมือ คลิกเมาส์ที่รายชื่อนักเรียน แล้วกรอบความคิดเห็นลงในช่องทางซ้ายมือ เสร็จแล้วคลิกเมาส์เลือกรายชื่อนักเรียนคนต่อไป

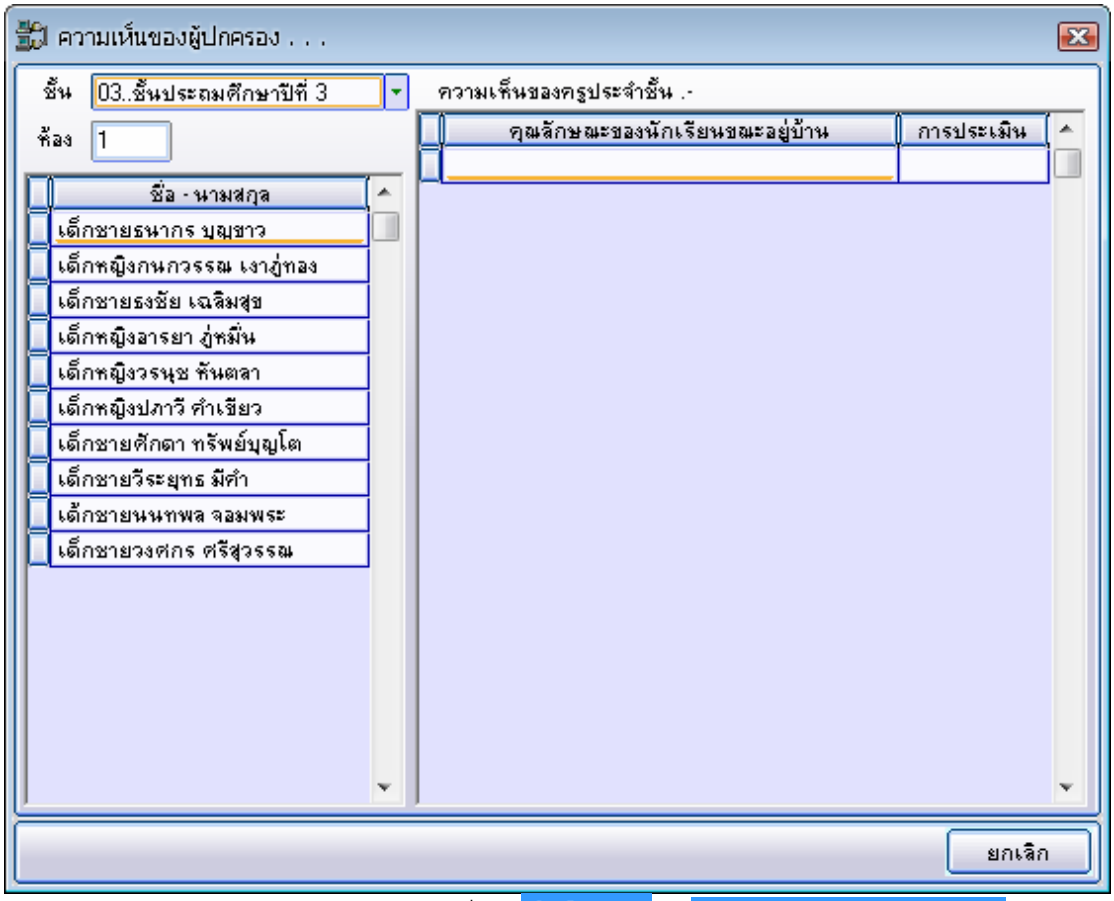

3.20 การพิมพ์รายงานผล คลิกเมาส์ที่เมนู พิมพ์รายงาน ---> ปพ.1 ระเบียนแสดงผลการเรียน

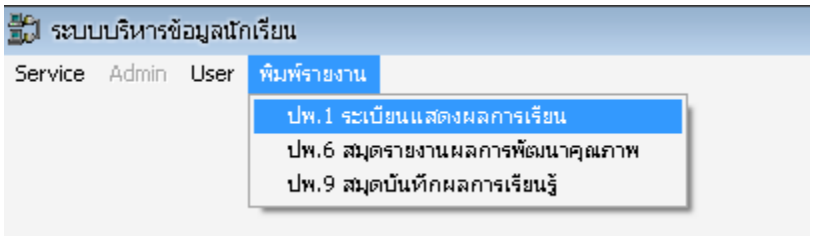

จะปรากฏกรอบรายงาน ปพ.1 ซึ่งมีรายชื่อนักเรียนให้เลือกว่าจะพิมพ์ ปพ.1 ของนักเรียนคนใด ด้านล่างจะมีปุ่มให้เลือก 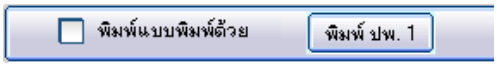

ว่าจะพิมพ์แบบพิมพ์ด้วยหรือไม่ หากเลือกให้พิมพ์แบบพิมพ์ด้วย จะพิมพ์แบบฟอร์มของแบบ ปพ.1 ถ้าไม่เลือก **พิมพ์แบบพิมพ์** จะพิมพ์ปพ.1 ลงในแบบฟอร์ม ปพ.1 สำเร็จรูปตามที่กำหนดของกระทรวง

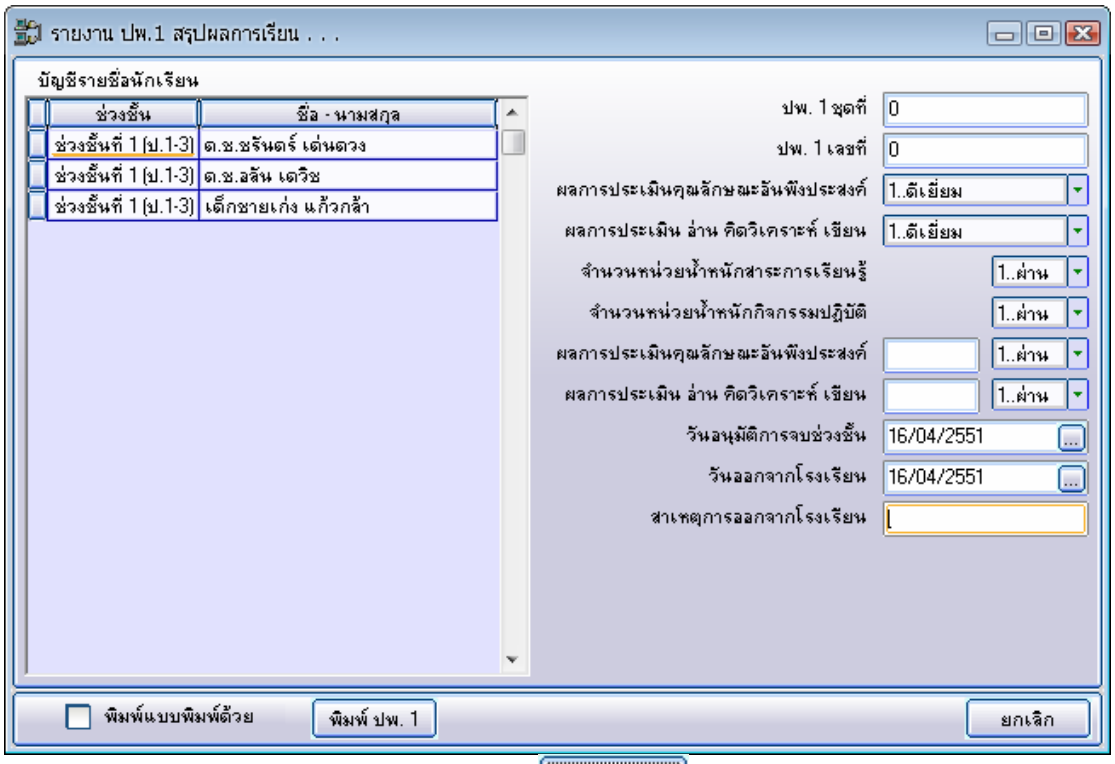

ในกรณีที่เลือกพิมพ์แบบพิมพ์ด้วย เมื่อคลิกเมาส์ที่ปุ่ม

จะปรากฏผลก่อนพิมพ์

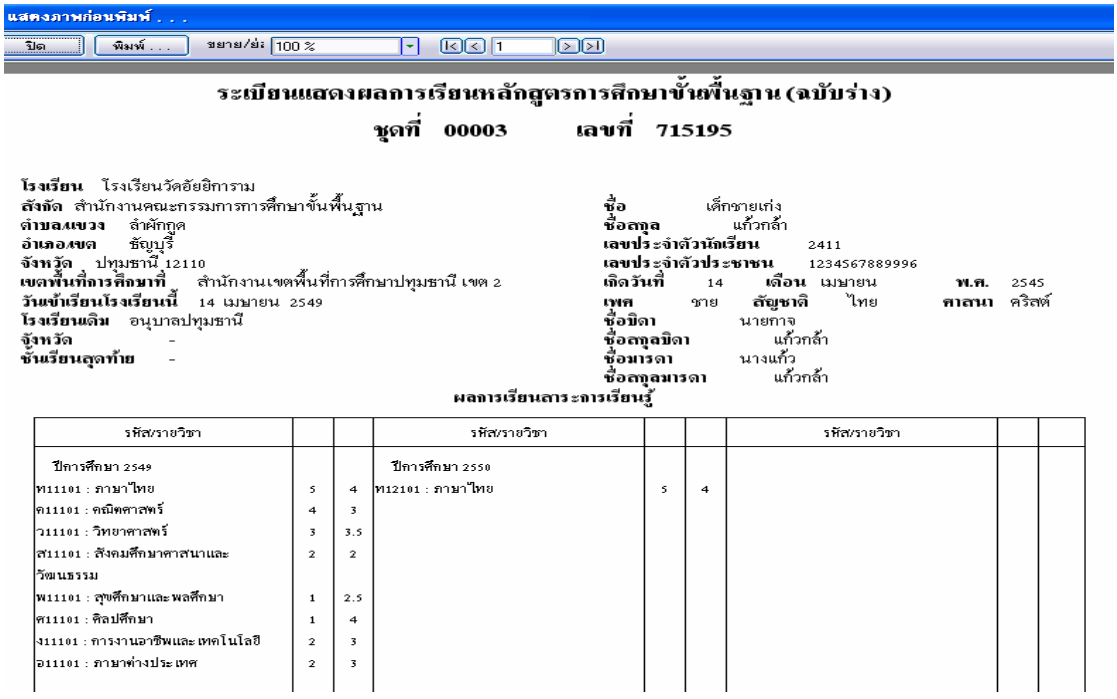

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ
เรื่อง
การพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กรณีศึกษา โรงเรียนวัดอัยยิการาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

ข้อมูลทั่วไป

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....ตำแหน่ง.....

วุฒิการศึกษา.....สถานที่ทำงาน.....

ให้สัมภาษณ์ในฐานะ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิเคราะห์ระบบงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา

วันที่.....เดือน ..... พ.ศ . 2550 เวลา.....

1. ในการพัฒนาระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษานั้น การแบ่งระบบของงานประเมินผลระดับสถานศึกษา เป็น 3 ระบบย่อย ได้แก่ 1) ระบบการกำกับติดตาม 2) ระบบเทียบโอนผลการเรียน 3) ระบบเอกสารหลักฐาน มีความครอบคลุม เหมาะสมตามกรอบภาระงานการประเมินผลระดับสถานศึกษาหรือไม่ อย่างไรและความเป็นไปได้ในการนำระบบย่อยไปใช้ในบริบทสภาพการจัดการศึกษาที่เป็นจริง

หน้าที่หลัก	ระบบ	กรอบภารกิจงาน
1. การดำเนินการประเมินเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้เป็นรายชั้นปีหรือปลายภาคและเมื่อสิ้นสุดช่วงชั้น	1. ระบบกำกับติดตาม	1.การตรวจสอบความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนกับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น โดยดำเนินการตรวจสอบด้าน 1.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ใช้เป็นหลักเพื่อสร้างพื้นฐานการคิด การเรียนรู้และแก้ปัญหา ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตรี และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 1.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์
	2.ระบบเทียบโอนผลการเรียน	2. การเทียบโอนผลการเรียน
2. ดำเนินการนำผลการประเมินรายช่วงชั้นไปพิจารณาตัดสินการเลื่อนช่วงชั้น	3.ระบบเอกสารหลักฐานการศึกษา	3. การประเมินตัดสินผลการเรียนผ่านช่วงชั้น

.....

1. ระบบการกำกับติดตาม

ระบบงาน การกำกับติดตาม การดำเนินงานในการตรวจสอบความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนกับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ตามมาตรฐานการเรียนรู้ด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คุณสมบัติที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่จะปฏิบัติงานนี้ได้ดี ระดับการศึกษา..... ประสบการณ์..... ความชำนาญ.....	หน้าที่ที่สำคัญที่สุดที่ต้องทำเป็นประจำ .... มาตรฐานของงานที่ต้องปฏิบัติให้ได้เป้าหมายคือ .... สมรรถนะด้านความรู้คิดที่ควรได้รับการเสริมสร้าง .... และจะเสริมสร้างได้อย่างไร .... สมรรถนะด้านคุณลักษณะที่ควรได้รับการเสริมสร้าง .... และจะเสริมสร้างได้อย่างไร .... สมรรถนะด้านทักษะที่ควรได้รับการเสริมสร้าง .... และจะเสริมสร้างได้อย่างไร ....

2. ระบบเทียบโอนผลการเรียน

ระบบงาน เทียบโอนผลการเรียน **หน้าที่หลัก** เป็นการประเมินผลการเรียน ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของผู้เรียนที่ศึกษาจากสถานศึกษาอื่นหรือรูปแบบการศึกษาอื่น ให้เป็นส่วนหนึ่งของผลการเรียนของผู้เรียนตามหลักสูตรของสถานศึกษา คุณสมบัติที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่จะปฏิบัติงานนี้ได้ดี ระดับการศึกษา..... ประสบการณ์..... ความชำนาญ.....	หน้าที่ที่สำคัญที่สุดที่ต้องทำเป็นประจำ .... มาตรฐานของงานที่ต้องปฏิบัติให้ได้เป้าหมายคือ .... สมรรถนะด้านความรู้ความคิดที่ควรได้รับการเสริมสร้าง .... และจะเสริมสร้างได้อย่างไร .... สมรรถนะด้านคุณลักษณะที่ควรได้รับการเสริมสร้าง .... และจะเสริมสร้างได้อย่างไร .... สมรรถนะด้านทักษะที่ควรได้รับการเสริมสร้าง .... และจะเสริมสร้างได้อย่างไร ....

3. ระบบเอกสารหลักฐาน

ระบบงาน เอกสารหลักฐาน **หน้าที่หลัก** การดำเนินการจัดทำเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนของผู้เรียน เพื่อเป็นข้อมูลแสดงผลการดำเนินการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง และเป็นเอกสารหลักฐานแสดงวุฒิทางการศึกษาของผู้เรียน และจัดเก็บข้อมูลผลการเรียนรู้ของนักเรียนรายบุคคลเพื่อใช้ในการประเมินตัดสินผลการเรียนให้ผู้เรียนที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามเกณฑ์ให้เป็นผู้ผ่านช่วงชั้น คุณสมบัติที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่จะปฏิบัติงานนี้ได้ดี ระดับการศึกษา..... ประสบการณ์..... ความชำนาญ.....	หน้าที่ที่สำคัญที่สุดที่ต้องทำเป็นประจำ .... มาตรฐานของงานที่ต้องปฏิบัติให้ได้เป้าหมายคือ .... สมรรถนะด้านความรู้ความคิดที่ควรได้รับการเสริมสร้าง .... และจะเสริมสร้างได้อย่างไร .... สมรรถนะด้านคุณลักษณะที่ควรได้รับการเสริมสร้าง .... และจะเสริมสร้างได้อย่างไร .... สมรรถนะด้านทักษะที่ควรได้รับการเสริมสร้าง .... และจะเสริมสร้างได้อย่างไร ....

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อลักษณะงาน
ในการพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กรณีศึกษา โรงเรียนวัดอัยยิการาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

คำชี้แจง

1. การพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการวิจัยที่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาระบบงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา ลักษณะงานนี้เป็นการอธิบายลักษณะงานในระบบตามโครงสร้างงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา

2. การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบงานการประเมินผลระดับสถานศึกษานี้ ได้ดำเนินการโดยประยุกต์ใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ในการรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาลักษณะงานของระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษา จากการตอบแบบสอบถาม 3 รอบ คือ

รอบที่ 1 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีต่อการอธิบายลักษณะงานการประเมินผลระดับสถานศึกษาในทุกระบบย่อยของงานการประเมินผลระดับสถานศึกษาที่ผู้วิจัยร่างขึ้น โดยแก้ไขปรับปรุงได้โดยอิสระ เมื่อผู้เชี่ยวชาญได้ตอบความคิดเห็นโดยอิสระ ผู้วิจัยนำกลับมาวิเคราะห์และรวบรวมคำตอบเป็นคำอธิบายลักษณะงานการประเมินผลระดับสถานศึกษาในทุกระบบย่อยของงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา

รอบที่ 2 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระอีกครั้งหนึ่ง ต่อคำอธิบายลักษณะงานการประเมินผลระดับสถานศึกษาในทุกระบบย่อยของงานการประเมินผลระดับสถานศึกษาที่ได้แก้ไขปรับปรุงตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน โดยนำเสนอรายการแก้ไขปรับปรุงประกอบด้วย เพื่อประโยชน์ในการได้รายละเอียดที่จำเป็นตรงกันมากที่สุด

รอบที่ 3 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญยืนยังความคิดต่อคำอธิบายลักษณะงานการประเมินผลระดับสถานศึกษาในทุกระบบย่อย

ในการดำเนินการสอบถามความคิดเห็นในครั้งนี้เป็นการดำเนินการในรอบที่ 1 ซึ่งผู้วิจัยได้ร่างลักษณะงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา ใน 3 ระบบย่อย เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาปรับปรุงแก้ไขโดยอิสระทั้งในด้านการใช้ภาษา ความครอบคลุมของงาน เพื่อความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง

จึงเรียนมาเพื่อได้โปรดให้ความอนุเคราะห์ในการให้ความเห็นของท่านแก่ผู้วิจัย และผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้

ส่วนราชการและตำแหน่ง

สถานศึกษา โรงเรียนวัดอัยยิการาม

ฝ่าย งานประเมินผลระดับสถานศึกษา

ชื่อระบบ ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดอัยยิการาม

โครงสร้างสายงาน

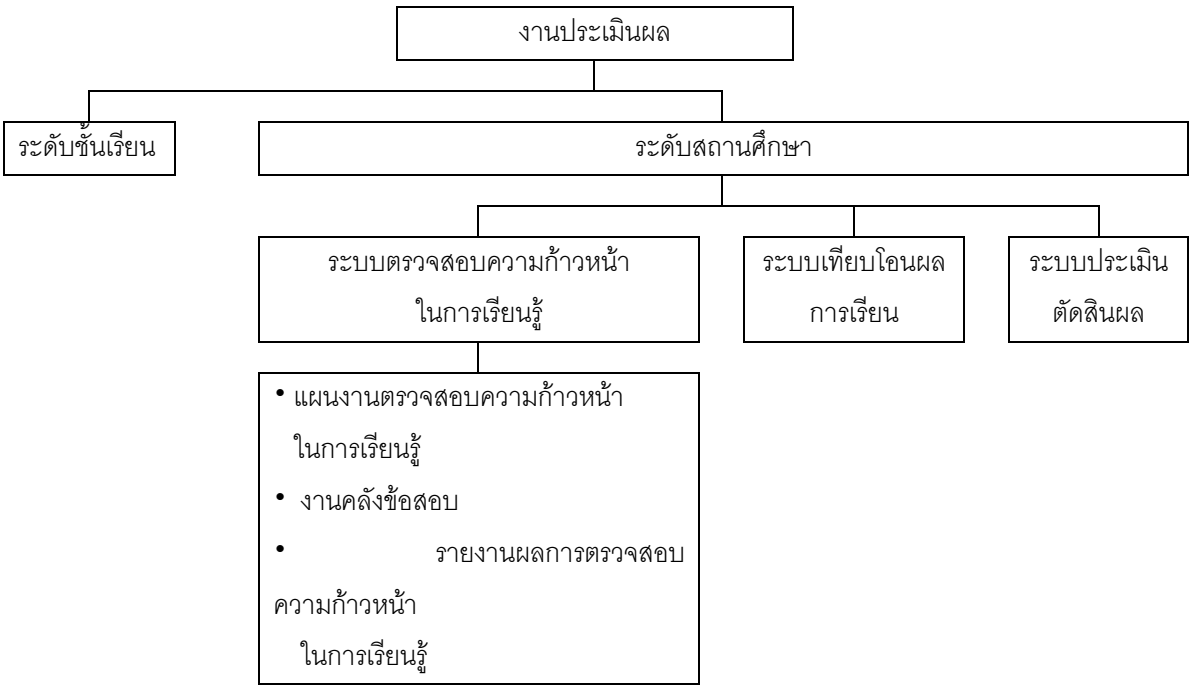

ผู้รับผิดชอบ คณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้

หน้าที่หลัก	**ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ**
ปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงาน รับผิดชอบงานในหน้าที่ 1. วางแผนการดำเนินการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ โดยวางระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย ผังกระบวนการ การกำหนดวิธีการและบันทึกที่เป็นมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ เกณฑ์หรือระดับคุณภาพความสำเร็จและคู่มือระบบ 2. ควบคุมการดำเนินงานตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ 2.1 การติดตามความก้าวหน้าในการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	....

2.2 ระบบคลังข้อสอบ	.....
2.3 ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ในการรายงานผลการตรวจสอบความก้าวหน้า	....
3. ตรวจสอบผลการดำเนินการตามตัวบ่งชี้ความสำเร็จ เกณฑ์หรือระดับคุณภาพความสำเร็จของระบบ	....

ลักษณะงานที่ปฏิบัติ	**ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ**
1.ดำเนินการเป็นคณะทำงานในการดำเนินการประเมินผลการเรียนของผู้เรียนกับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี	....
2. พัฒนาเครื่องมือประเมินผลการเรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ตามมาตรฐานด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้และคุณลักษณะที่พึงประสงค์	....
3.ประสานงานติดต่อกับครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ในการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	....
4.ประสานงานกับฝ่ายงานประมวลผลในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ตามมาตรฐานด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้และคุณลักษณะที่พึงประสงค์	....
5. จัดเก็บข้อสอบที่มีคุณภาพตามหลักวิชาสู่ระบบคลังข้อสอบ	....
6.ประสานงานกับฝ่ายงานประมวลผลในการวิเคราะห์ผลการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้	....
7.บันทึกผลการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ในรูปแบบรายบุคคลและสรุปผลในรายมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี	.....

คุณสมบัติที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน	**ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ**
การศึกษาปริญญาตรี	.....
การอบรมหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะในการพัฒนาเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	....
คุณลักษณะ	.....
1. **ความรู้** - วิธีการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	....
- การแปลผลคุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้จากรายงานการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือประเมินผลในโปรแกรมสำเร็จรูป	....
2. **ทักษะ** - การสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	....
- การบันทึกข้อมูลลงในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์	....
3. **คุณลักษณะ** -ความซื่อสัตย์ในการแปลผลคุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	....
- จรรณยาบรรณในการนำเครื่องมือประเมินผลจากคลังข้อสอบไปใช้	....

มาตรฐานงาน	**ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ**
1. ผู้เรียนได้รับการดำเนินการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีตามกำหนดการของแผนงานที่ระบุ	....
2. งานคลังข้อสอบประกอบด้วย ข้อสอบ / รายการประเมินผลการเรียนรู้ทุก ๆ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น และข้อสอบ/รายการประเมินนั้นมีคุณภาพตามหลักวิชา	....
3. ผู้เรียนหรือครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้สามารถตรวจสอบผลการตรวจสอบความก้าวหน้าจากฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ ได้หลังจากดำเนินการตรวจสอบ 3 วัน	....

ระบบเทียบโอนผลการเรียน

ส่วนราชการและตำแหน่ง

สถานศึกษา โรงเรียนวัดอัยยิการาม

ฝ่าย งานประเมินผลระดับสถานศึกษา

ชื่อระบบ ระบบเทียบโอนผลการเรียน

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดอัยยิการาม

โครงสร้างสายงาน

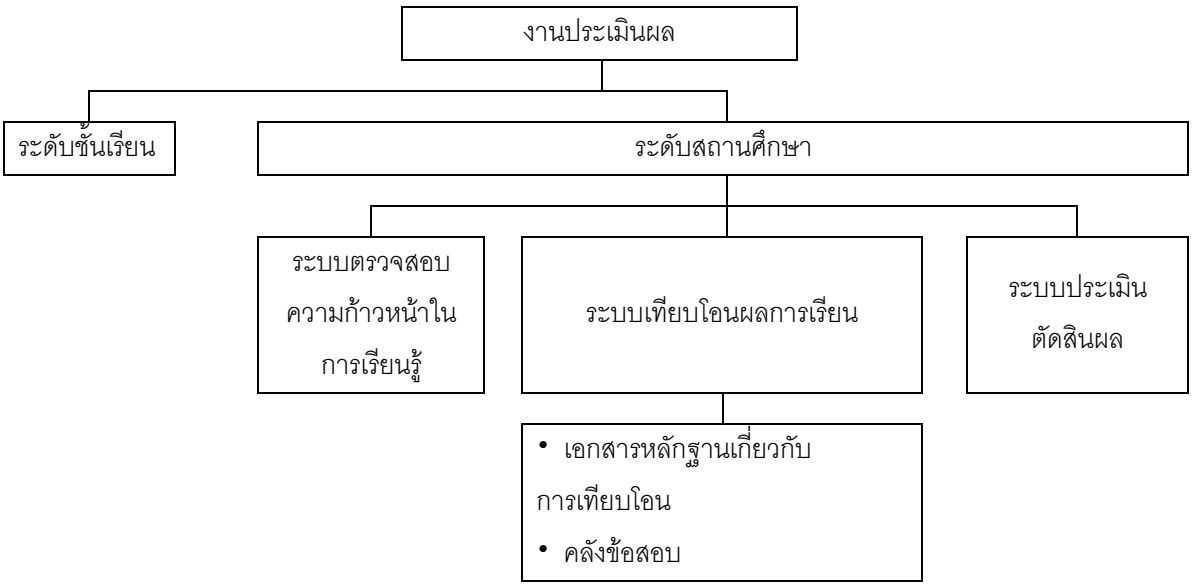

ผู้รับผิดชอบ คณะกรรมการฝ่ายเทียบโอนผลการเรียน

หน้าที่หลัก	**ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ**
ปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงานรับผิดชอบงานในหน้าที่	.....
1. วางแผนการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนโดยการประเมินผลการเรียน ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของผู้เรียน ที่ศึกษาจากสถานที่อื่นหรือรูปแบบการศึกษาอื่น ให้เป็นส่วนหนึ่งของผลการเรียนของผู้เรียนตามหลักสูตรของสถานศึกษา โดยวางระบบเทียบโอนผลการเรียนซึ่งประกอบด้วยผังกระบวนการ การกำหนดวิธีการและบันทึกที่เป็นมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ เกณฑ์หรือระดับคุณภาพความสำเร็จและคู่มือระบบ	.....
2. ควบคุมการดำเนินงานเทียบโอนผลการเรียน	.....
2.1 เอกสารหลักฐานการเทียบโอนผลการเรียน	.....
2.2 ระบบคลังข้อสอบ	.....
2.3 ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์การรายงานผล	.....

ผลการเทียบโอนผลการเรียนในรายมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี 4. ตรวจสอบผลการดำเนินการตามตัวบ่งชี้ความสำเร็จ เกณฑ์หรือระดับคุณภาพความสำเร็จของระบบ	....

ลักษณะงานที่ปฏิบัติ 1. ดำเนินการเป็นคณะทำงานในการเทียบโอนผลการเรียนของผู้เรียนโดยการประเมินผลการเรียนความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของผู้เรียน 2. ประสานงานติดต่อกับบุคลากรในระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ในการใช้เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้จากคลังข้อสอบ 3. ประสานงานกับฝ่ายงานประมวลผลในการวิเคราะห์ผลการเทียบโอนจากการประเมินผลการเรียนความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของผู้เรียน 4. บันทึกผลข้อมูลการเทียบโอนลงสู่ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์	**ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ** ....
คุณสมบัติที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน **การศึกษา**ปริญญาตรี **การอบรม** **คุณลักษณะ** 1. **ความรู้** - หลักเกณฑ์ในการเทียบโอนผลการเรียนและมาตรฐานทางการศึกษา - มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี 2. **ทักษะ** -การใช้คอมพิวเตอร์ในโปรแกรมคลังข้อสอบ - การบันทึกข้อมูลลงในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ 3. **เจตคติ** - จิตบริการแก่ผู้รับบริการ - จรรณยาบรรณในการนำเครื่องมือประเมินผลจากคลังข้อสอบไปใช้	**ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ** ....

มาตรฐานงาน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
1. หัวหน้าสายชั้นที่มีนักเรียนเทียบโอนผลการเรียนเข้ารับการศึกษาตามหลักสูตรของสถานศึกษา ได้รับผลการเทียบโอนผลการเรียนหลังจากที่นักเรียนดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนภายใน 3 วัน 2. ระบบเทียบโอนมีการดำเนินการและเอกสารหลักฐานที่เป็นมาตรฐาน	....

ระบบการประเมินตัดสินผล

ส่วนราชการและตำแหน่ง

สถานศึกษา โรงเรียนวัดอัยยิการาม

ฝ่าย งานประเมินผลระดับสถานศึกษา

ชื่อระบบ ระบบการประเมินตัดสินผล

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดอัยยิการาม

โครงสร้างสายงาน

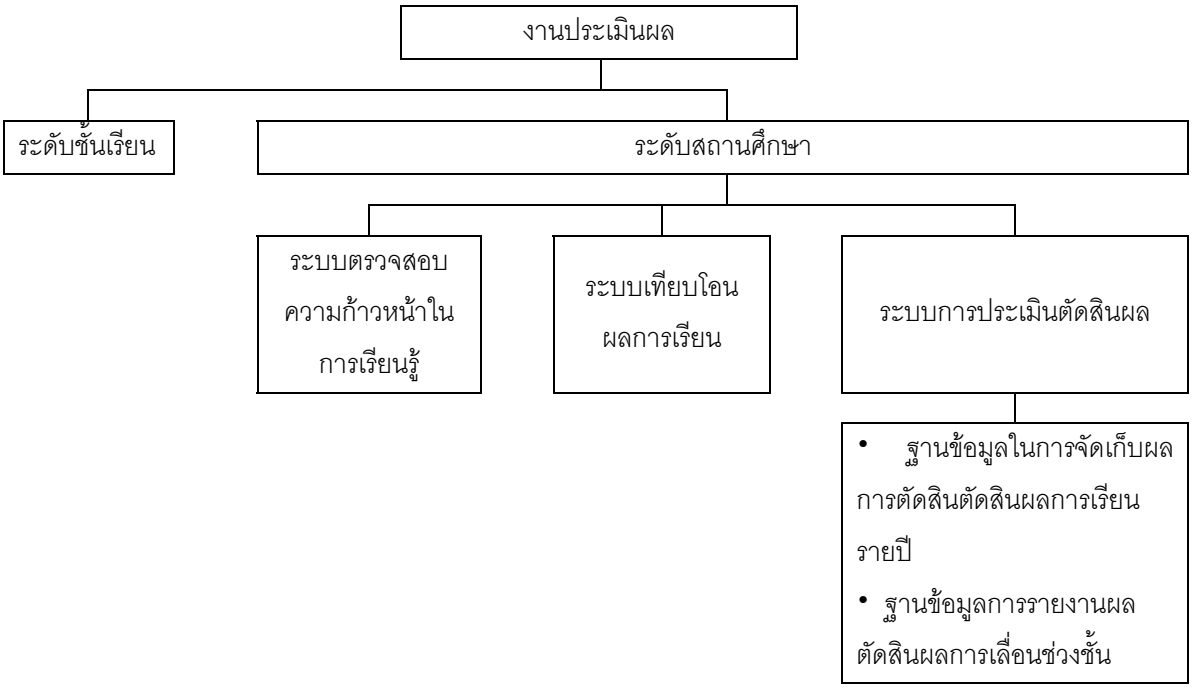

ผู้รับผิดชอบ คณะกรรมการฝ่ายการประเมินตัดสินผล

หน้าที่หลัก	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
ปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงาน รับผิดชอบงานในหน้าที่ 1. วางแผนการดำเนินการประเมินตัดสินผล	....

การเลื่อนช่วงชั้นโดยการจัดเก็บผลการตัดสินผลการเรียนรายปีเพื่อดำเนินการนำผลการประเมินรายช่วงชั้นไปพิจารณาตัดสินการเลื่อนช่วงชั้น ตามองค์ประกอบของระบบ ซึ่งประกอบด้วย ผังกระบวนการ การกำหนดวิธีการและบันทึกตัวบ่งชี้ความสำเร็จ เกณฑ์หรือระดับคุณภาพความสำเร็จ และคู่มือระบบ 2. ควบคุมการดำเนินงานเทียบโอนผลการเรียน 2.1 ฐานข้อมูลในการจัดเก็บผลการตัดสินตัดสินผลการเรียนรายปี 2.2 ฐานข้อมูลการรายงานผลตัดสินผลการเลื่อนช่วงชั้นปี 3. ตรวจสอบผลการดำเนินการตามตัวบ่งชี้ความสำเร็จ เกณฑ์หรือระดับคุณภาพความสำเร็จของระบบ	....

คุณสมบัติที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน	**ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ**
การศึกษาปริญญาตรี **การอบรม**- **คุณลักษณะ** 1. **ความรู้** - หลักการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เกี่ยวกับเกณฑ์การผ่านช่วงชั้นและจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน - เอกสารหลักฐานการศึกษา 2. **ทักษะ** - การบันทึกข้อมูลลงในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ 3. **เจตคติ** - ความละเอียดรอบคอบในทำงาน - ความรับผิดชอบในการทำงานให้เห็นผลเป็นปัจจุบัน	....

มาตรฐานงาน	**ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ**
1. ผู้เรียน ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับทราบความก้าวหน้าและผลการเรียนของผู้เรียนในช่วงชั้นที่ศึกษา 2. ข้อมูลที่นำเสนอในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์มีความถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน	....

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อลักษณะงาน
ในการพัฒนาระบบงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กรณีศึกษา โรงเรียนวัดอัยยิการาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

คำชี้แจง

1. การพัฒนาระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการวิจัยที่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาระบบงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา

2. การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบงานการประเมินผลระดับสถานศึกษานี้ ได้ดำเนินการโดยประยุกต์ใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ในการรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาลักษณะงานของระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษา จากการตอบแบบสอบถาม 3 รอบ คือ

รอบที่ 1 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีต่อการอธิบายลักษณะงานการประเมินผลระดับสถานศึกษาในทุกระบบย่อยของงานการประเมินผลระดับสถานศึกษาที่ผู้วิจัยร่างขึ้น โดยแก้ไข ให้ข้อเสนอแนะได้โดยอิสระ เมื่อผู้เชี่ยวชาญได้ตอบความคิดเห็นโดยอิสระ ผู้วิจัยนำกลับมาวิเคราะห์และรวบรวมคำตอบเป็นคำอธิบายลักษณะงานการประเมินผลระดับสถานศึกษาในทุกระบบย่อยของงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา

รอบที่ 2 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระอีกครั้งหนึ่ง ต่อคำอธิบายลักษณะงานการประเมินผลระดับสถานศึกษาในทุกระบบย่อยของงานการประเมินผลระดับสถานศึกษาที่ได้แก้ไขปรับปรุงจากการประมวลผลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทุกท่านรวมกัน

รอบที่ 3 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญยืนยันความคิดต่อคำอธิบายลักษณะงานประเมินผลระดับสถานศึกษาในทุกระบบย่อยอีกครั้ง

ในการดำเนินการสอบถามความคิดเห็นในครั้งนี้เป็นการดำเนินการในรอบที่ 2 ซึ่งผู้วิจัยได้แก้ไขร่างลักษณะงานการประเมินผลระดับสถานศึกษาตามคำแนะนำจากการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านในรอบที่ 1 ทั้ง 3 ระบบย่อย เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาให้ข้อเสนอแนะด้านการใช้ภาษา ความครอบคลุมของงาน และความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริงของลักษณะงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา

ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้

ส่วนราชการและตำแหน่งสถานศึกษา

ฝ่าย งานวัดและประเมินผล

ชื่อระบบ ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้

บทบาทหลัก ดำเนินการประเมินผลเพื่อหาข้อมูลในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานช่วงชั้นหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง ผู้อำนวยการสถานศึกษา

โครงสร้างสายงาน

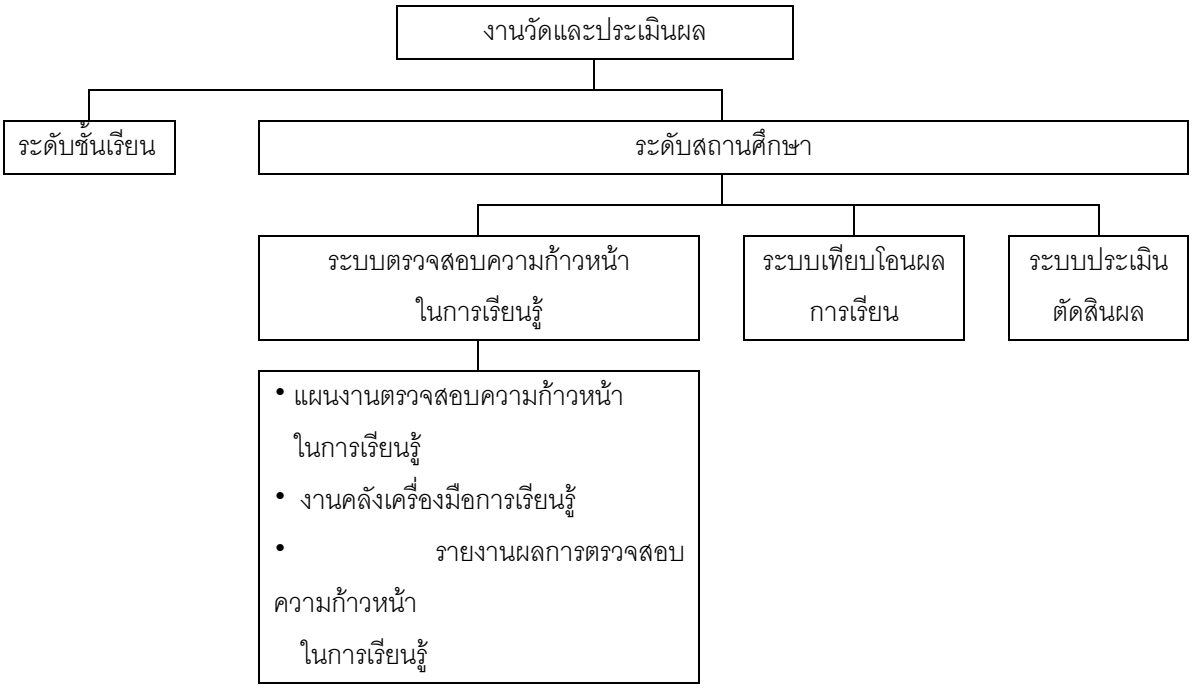

ผู้รับผิดชอบ 1. หัวหน้างานวัดและประเมินผล

2. คณะกรรมการระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้

หน้าที่หลัก ปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงาน รับผิดชอบงานในหน้าที่

1. วางระบบการดำเนินการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้

1.1 วางแผนงานตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ตามระบบงานคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วย

1.1.1 ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ

1.1.2 เกณฑ์หรือระดับคุณภาพความสำเร็จ

1.1.3 ผังกระบวนการ (Flow chart)

1.1.4 วิธีการดำเนิน

1.1.5 แบบบันทึกผลการดำเนินการ

1.1.6 คู่มือระบบ

1.2 วางฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์เป็นงานคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้และงานการรายงานผลการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้

2. ตรวจสอบผลการดำเนินการตามตัวบ่งชี้ความสำเร็จ เกณฑ์หรือระดับคุณภาพความสำเร็จของระบบ

ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

1. ประสานงานกับครูในการวางแผนการดำเนินการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ตามระบบงานคุณภาพ

2. ดำเนินการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนในรายมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

3. พัฒนาเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ที่ใช้ในการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ในมาตรฐานด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

4. จัดเก็บเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ที่มีคุณภาพตามหลักวิชาเข้าสู่ระบบคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

5. รายงานผลการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนในรูปแบบรายบุคคลและสรุปผลในรายมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์

6. รายงานผลการดำเนินการระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้

คุณสมบัติที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน

การศึกษา ผู้รับผิดชอบระบบ ปริญญาโทด้านการวัดผลประเมินผล

คณะกรรมการระบบ ปริญญาตรี

การอบรม หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะในการพัฒนาเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

คุณลักษณะ

1. ความรู้

1.1 วิธีการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

1.2 หลักกระบวนการในการวิเคราะห์

1.3 คุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ การแปลผลคุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ และคุณภาพผู้เรียน จาก Print out ของโปรแกรมสำเร็จรูป

2. ทักษะ

2.1 การสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

2.2 การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

2.3 การบันทึกข้อมูลลงในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์

3. เจตคติ

3.1 ความซื่อตรงในการแปลผลคุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

3.2 จรรยาบรรณในการนำเครื่องมือประเมินผลจากคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ไปใช้

3.3 การมีจิตสาธารณะ(จิตบริการ)

มาตรฐานงาน 1. ผู้เรียนได้รับการดำเนินการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีตามกำหนดการของแผนงานที่ระบุ

2. งานคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ประกอบด้วย ข้อสอบ / รายการประเมินผลการเรียนรู้ทุก ๆ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น และข้อสอบ/รายการประเมินนั้นมีคุณภาพตามหลักวิชา

3.ผู้เรียนหรือครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้สามารถตรวจผลการตรวจสอบความก้าวหน้าจากฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ ได้ด้วยตนเองภายใน 3 วันหลังจากได้รับการตรวจสอบ

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้

1. ด้านการใช้ภาษา ☐ เหมาะสม ☐ ปรับปรุง

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

2. ความครอบคลุมของงาน ☐ เหมาะสม ☐ ปรับปรุง

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

3. ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง ☐ เหมาะสม ☐ ปรับปรุง

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

ระบบเทียบโอนผลการเรียน

ส่วนราชการและตำแหน่ง
สถานศึกษา

ฝ่าย งานวัดและประเมินผล

ชื่อระบบ ระบบเทียบโอนผลการเรียน

บทบาทหลัก เทียบโอนผลการเรียนโดยการประเมินผลการเรียน ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของผู้เรียน ที่ศึกษาจากสถานที่อื่นหรือรูปแบบการศึกษาอื่น ให้เป็นส่วนหนึ่งของผลการเรียนของผู้เรียนตามหลักสูตรของสถานศึกษา

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง ผู้อำนวยการสถานศึกษา

โครงสร้างสายงาน

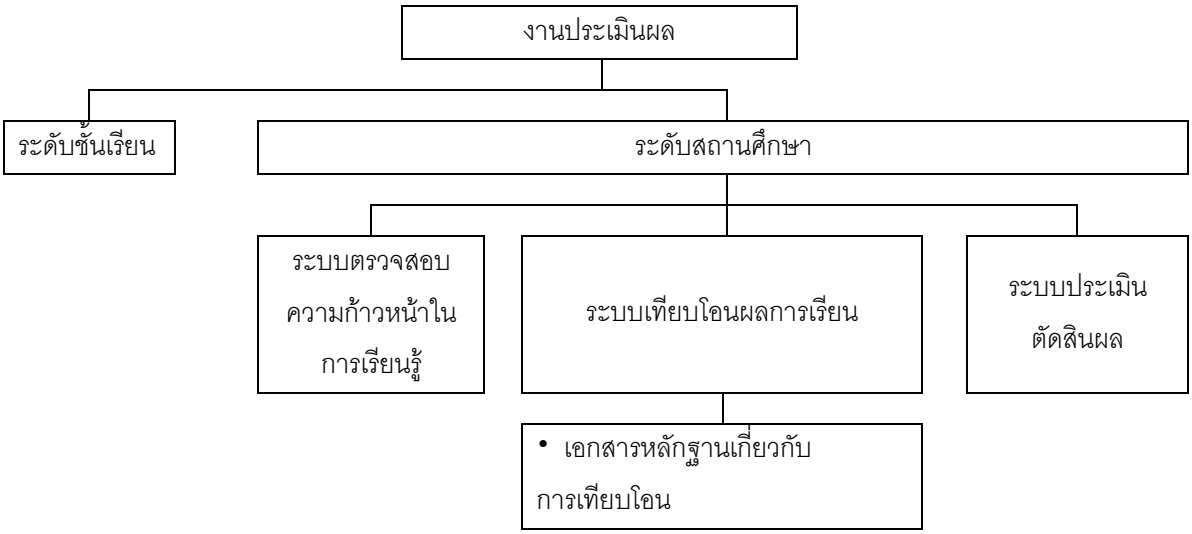

ผู้รับผิดชอบ 1. หัวหน้างานวัดและประเมินผล

2. คณะกรรมการฝ่ายเทียบโอนผลการเรียน

หน้าที่หลัก ปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงาน รับผิดชอบงานในหน้าที่

1. วางระบบการเทียบโอนผลการเรียนรู้โดยวางแผนงานการเทียบโอนผลการเรียนรู้ตามระบบงานคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วย

1.1.1 ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ

1.1.2 เกณฑ์หรือระดับคุณภาพความสำเร็จ

1.1.3 ผังกระบวนการ (Flow chart)

1.1.4 วิธีการดำเนิน

1.1.5 แบบบันทึกผลการดำเนินการ

1.1.6 คู่มือระบบ

2. ควบคุมการดำเนินงานเทียบโอนผลการเรียน

2.1 เอกสารหลักฐานการเทียบโอนผลการเรียน

2.2 ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์การรายงานผลผลการเทียบโอนผลการเรียนในรายมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

3. ตรวจสอบผลการดำเนินการตามตัวบ่งชี้ความสำเร็จ เกณฑ์หรือระดับคุณภาพความสำเร็จของระบบ

ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

1. ประสานงานกับครูในการดำเนินการวางแผนการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนรู้

2. ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนของผู้เรียนโดยการประเมินผลการเรียน ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของผู้เรียน

3. ประสานงานติดต่อกับบุคลากรในระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้.ในการใช้เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้จากคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

4. บันทึกผลข้อมูลการเทียบโอนลงสู่ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์

5. รายงานผลการดำเนินการของระบบเทียบโอนผลการเรียนตามตัวบ่งชี้ความสำเร็จ เกณฑ์หรือระดับคุณภาพความสำเร็จของระบบ

คุณสมบัติที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน

การศึกษา ผู้รับผิดชอบระบบ ปริญญาโทด้านการวัดผลประเมินผล

คณะกรรมการระบบ ปริญญาตรี

คุณลักษณะ

1. ความรู้

1.1 หลักเกณฑ์ในการเทียบโอนผลการเรียนและมาตรฐานการศึกษา

1.2 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี

2. ทักษะ

การบันทึกข้อมูลลงในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์

3. คุณลักษณะ

3.1 จิตบริการแก่ผู้รับบริการ

3.2 จรรยาบรรณในการนำเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้จากคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ไปใช้

มาตรฐานงาน นักเรียนที่ขอรับการเทียบโอนผลการเรียนเข้ารับการศึกษาในสถานศึกษา โดยได้รับผลการเทียบโอนผลการเรียนภายใน 3 วันหลังจากที่นักเรียนขอรับเทียบโอนผลการเรียน

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในระบบเทียบโอน

1. ด้านการใช้ภาษา ☐ เหมาะสม ☐ ปรับปรุง

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

2. ความครอบคลุมของงาน ☐ เหมาะสม ☐ ปรับปรุง

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

3. ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง ☐ เหมาะสม ☐ ปรับปรุง

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

ระบบการประเมินตัดสินผล

ส่วนราชการและตำแหน่ง

สถานศึกษา

ฝ่าย งานประเมินผลระดับสถานศึกษา

ชื่อระบบ ระบบการประเมินตัดสินผล

บทบาทหลัก การนำผลการประเมินรายช่วงชั้นไปพิจารณาตัดสินการเลื่อนช่วงชั้น

ผู้บังคับบัญชาโดยตรง ผู้อำนวยการสถานศึกษา

โครงสร้างสายงาน

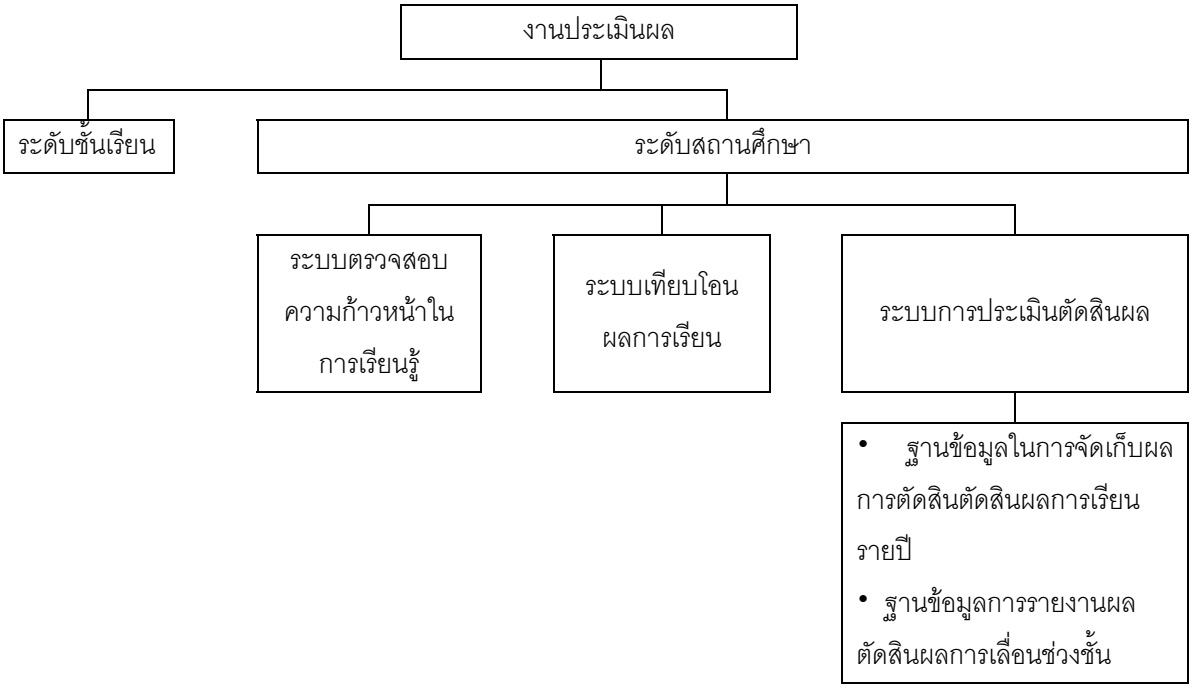

ผู้รับผิดชอบ 1. หัวหน้างานวัดและประเมินผล

2. คณะกรรมการฝ่ายการประเมินตัดสินผล

หน้าที่หลัก ปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงาน รับผิดชอบงานในหน้าที่

1. วางระบบการการประเมินตัดสินผล วางแผนงานระบบการประเมินตัดสินผลตามระบบงานคุณภาพซึ่งประกอบด้วย

1.1 ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ

1.2 เกณฑ์หรือระดับคุณภาพความสำเร็จ

1.3 ผังกระบวนการ (Flow chart)

1.4 วิธีการดำเนิน

1.5 แบบบันทึกผลการดำเนินการ

1.6 คู่มือระบบ

2. ควบคุมการดำเนินตามระบบการประเมินตัดสินผล

2.1 ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ในการจัดเก็บผลการตัดสินผลการเรียนรายปีตามเอกสารหลักฐานการศึกษา

2.2 ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์การรายงานผลการตัดสินผลการเลื่อนช่วงชั้นตามเอกสารหลักฐานการศึกษา

3. รายงานผลการดำเนินการตามตัวบ่งชี้ความสำเร็จ เกณฑ์หรือระดับคุณภาพความสำเร็จของระบบ

ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

1. ประสานงานกับครูในการดำเนินการวางแผนการประเมินตัดสินผล

2. ประสานงานกับครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ อ่านคิดวิเคราะห์เขียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในการบันทึกผลการประเมินรายปีลงสู่ระบบฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์

3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการบันทึกผลการประเมินรายปีในรายประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ อ่านคิดวิเคราะห์เขียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

4. ประมวลผลข้อมูลเพื่อการเลื่อนช่วงชั้น และส่งข้อมูลการเลื่อนช่วงชั้นแก่ฝ่ายทะเบียนงานวิชาการ

5. ประมวลผลผลการวัดและประเมินผลการเรียนรู้รายปีลงในระบบฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ให้ผู้เรียน ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับทราบความก้าวหน้าและผลการเรียนของผู้เรียน

คุณสมบัติที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน

การศึกษา ผู้รับผิดชอบระบบ ปริญญาโทด้านการวัดผลประเมินผล

คณะกรรมการระบบ ปริญญาตรี

คุณลักษณะ

1. ความรู้

1.1 หลักการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับเกณฑ์การผ่านช่วงชั้นและจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 เอกสารหลักฐานการศึกษา

2. ทักษะ

การบันทึกข้อมูลลงในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์

3. เจตคติ

3.1 ความละเอียดรอบคอบในการทำงาน

3.2 ความรับผิดชอบในการทำงานให้เห็นผลเป็นปัจจุบัน

มาตรฐานงาน 1. ผู้เรียน ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับความสะดวกรวดเร็วในการรับทราบความก้าวหน้าและผลการเรียนของผู้เรียนในช่วงชั้นที่ศึกษาได้

2. ข้อมูลที่นำเสนอในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์มีความถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในระบบการประเมินตัดสินผล

1. ด้านการใช้ภาษา ☐ เหมาะสม ☐ ปรับปรุง

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

2. ความครอบคลุมของงาน ☐ เหมาะสม ☐ ปรับปรุง

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

3. ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง ☐ เหมาะสม ☐ ปรับปรุง

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....

(.....)

ผู้เชี่ยวชาญ

แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของบุคลากรในงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา
ประกอบการดำเนินการวิจัย เรื่อง
การพัฒนาระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กรณีศึกษา โรงเรียนวัดอัยยิการาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

คำชี้แจงแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามชุดนี้เป็นการสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของบุคลากรในงานการประเมินผลระดับสถานศึกษากรณีศึกษา ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นการสอบถามซึ่งกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างประเมินว่าสมรรถนะของบุคลากรที่กำหนด มีความจำเป็นในการเป็นสมรรถนะของบุคลากรงานการประเมินผลระดับสถานศึกษาในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย หรือน้อยที่สุด

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ขอให้ท่านตอบคำถามในช่องว่างที่เว้นไว้และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่กำหนดตามความเป็นจริง

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. วุฒิการศึกษา ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ อื่น ๆ .....
3. สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา.....
4. สถานที่ทำงาน.....
5. ขนาดของสถานที่ทำงาน
   - ☐ ขนาดที่ 1 (นักเรียน 1- 120 คน)
   - ☐ ขนาดที่ 2 (นักเรียน 121- 200คน)
   - ☐ ขนาดที่ 3 (นักเรียน 201- 300คน)
   - ☐ ขนาดที่ 4 (นักเรียน 301- 499คน)
   - ☐ ขนาดที่ 5 (นักเรียน 500- 1499คน)
   - ☐ ขนาดที่ 6 (นักเรียน 1500- 2400คน)
   - ☐ ขนาดที่ 7 (นักเรียน ≥ 2500คน)
6. ระยะเวลาที่รับผิดชอบงานการวัดและประเมินผลของโรงเรียน
   ☐ 1-10 ปี ☐ 11-20 ปี ☐ 21-30 ปี ☐ 30 ปี ขึ้นไป
7. ท่านเคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรในงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา
   ☐ เคย ☐ ไม่เคย

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นของสมรรถนะของบุคลากรงานการประเมินผลระดับสถานศึกษาในแต่ละระบบย่อย

คำชี้แจง การสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นของสมรรถนะของบุคลากรงานการประเมินผลระดับสถานศึกษาที่จักส่งผลให้การดำเนินการในระบบประสบความสำเร็จ สำหรับระบบย่อยของงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา 3 ระบบย่อย ได้แก่ ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ระบบเทียบโอนผลการเรียน และระบบการประเมินตัดสินผล ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

รายการสมรรถนะของบุคลากร งานประเมินผลระดับสถานศึกษา	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้					
1.สมรรถนะด้านความรู้ความเข้าใจ					
1.1 หลักการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	.....	.....	.....	.....	.....
1.2 หลักการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	.....	.....	.....	.....	.....
1.3 หลักการแปลผลคุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้.....	.....	.....	.....	.....	.....
2. สมรรถนะด้านทักษะ					
2.1 การสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้.....	.....	.....	.....	.....	.....
2.2 การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้.....	.....	.....	.....	.....	.....
2.3 การใช้คอมพิวเตอร์ประมวลผลคุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ในโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS	.....	.....	.....	.....	.....
2.4 การแปลผลคุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้จาก Print out ของโปรแกรม.....	.....	.....	.....	.....	.....
3. สมรรถนะด้านคุณลักษณะ					
3.1 ความรอบคอบในการลงข้อมูลเพื่อวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์.....	.....	.....	.....	.....	.....
3.2 ความซื่อสัตย์ในการแปลผลคุณภาพเครื่องมือ.....	.....	.....	.....	.....	.....
3.3 จรรยาบรรณในการนำเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ไปใช้	.....	.....	.....	.....	.....
3.4 การมีจิตสาธารณะ(จิตบริการ)แก่ผู้รับบริการ.....	.....	.....	.....	.....	.....
ระบบเทียบโอนผลการเรียน					
1.สมรรถนะด้านความรู้ความเข้าใจ					
1.1 หลักเกณฑ์ในการเทียบโอนผลการเรียน	.....	.....	.....	.....	.....
1 .2 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี.....	.....	.....	.....	.....	.....
2. สมรรถนะด้านทักษะ					
การใช้คอมพิวเตอร์ในโปรแกรมพื้นฐาน	.....	.....	.....	.....	.....
3. สมรรถนะด้านคุณลักษณะ					
จิตบริการแก่ผู้รับบริการ.....	.....	.....	.....	.....	.....

รายการสมรรถนะของบุคลากร งานประเมินผลระดับสถานศึกษา	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ระบบการประเมินตัดสินผล					
1.สมรรถนะด้านความรู้ความคิด					
1.1 หลักการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับเกณฑ์การผ่านช่วงชั้นและจบหลักสูตรการศึกขั้นพื้นฐาน	.....	.....	.....	.....	.....
1.2 เอกสารหลักฐานการศึกษา.....	.....	.....	.....	.....	.....
2. สมรรถนะด้านทักษะ					
การบันทึกข้อมูลลงระบบฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์.....	.....	.....	.....	.....	.....
3. สมรรถนะด้านคุณลักษณะ					
3.1 ความละเอียดรอบคอบในการทำงาน.....	.....	.....	.....	.....	.....
3.2 ความรับผิดชอบในการทำงานให้เป็นปัจจุบัน.....	.....	.....	.....	.....	.....

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมในองค์กร

ชื่อ .....โรงเรียนวัดอัยยิการาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวัฒนธรรมในองค์กรและนำผลการประเมินใช้เป็นส่วนหนึ่งประกอบการพิจารณาออกแบบระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน

ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1	ครูอาจารย์ปฏิบัติงานเพื่อมุ่งความเป็นเลิศ.....	.....	.....	.....	.....	.....
2	ครูอาจารย์มีความมุ่งมั่นที่จะร่วมมือกัน พัฒนาโรงเรียนให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย.....	.....	.....	.....	.....	.....
3	โรงเรียนได้กำหนดแนวทางการทำงานของครูอาจารย์ได้ตรงตามเป้าหมายและมีการติดตามความก้าวหน้า.....	.....	.....	.....	.....	.....
4	ครูอาจารย์มีความเชื่อมั่นว่าสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และไม่มีปัญหาความขัดแย้ง.....	.....	.....	.....	.....	.....
5	ครูอาจารย์มีความตั้งใจจริงที่จะพัฒนานักเรียน ทั้งด้านคุณภาพชีวิต เชาวน์ปัญญา และทักษะเฉพาะด้าน	.....	.....	.....	.....	.....
6	โรงเรียนตั้งเกณฑ์มาตรฐานและความคาดหวังในการทำงานของครูอาจารย์ในระดับสูง.....	.....	.....	.....	.....	.....
7	ครูอาจารย์มีความคาดหวังสูงในผลงานทางวิชาการของนักเรียน	.....	.....	.....	.....	.....
8	ครูอาจารย์ให้ความสำคัญกับงานสอนมากที่สุดและใช้เวลาในการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ.....	.....	.....	.....	.....	.....
9	โรงเรียนมีระบบการรายงานผลการกำกับติดตามงานที่ได้มอบหมายให้ครูอาจารย์ปฏิบัติซึ่งมีหลักฐานให้ตรวจสอบได้	.....	.....	.....	.....	.....
10	นักเรียนได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครูอาจารย์อย่างใกล้ชิด	.....	.....	.....	.....	.....
11	ครูอาจารย์ชอบงานที่รับผิดชอบและมีความกระตือรือร้นในการทำงาน	.....	.....	.....	.....	.....

ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
12	ผู้บริหารให้ความช่วยเหลือครูอาจารย์ในการปฏิบัติงานและปัญหาส่วนตัว	.....	.....	.....	.....	.....
13	ผู้บริหารมีความพยายามที่จะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา	.....	.....	.....	.....	.....
14	ผู้บริหารมีวิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิผลกับครูอาจารย์	.....	.....	.....	.....	.....
15	ผู้บริหารแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าทำงานอย่างมีเป้าหมาย.....	.....	.....	.....	.....	.....
16	ผู้บริหารให้กำลังใจในการแก้ปัญหาที่เผชิญด้วยวิธีการใหม่ ๆ.....	.....	.....	.....	.....	.....
17	โรงเรียนส่งเสริมให้ครูอาจารย์เข้ารับการฝึกอบรมตามความจำเป็น เพื่อช่วยให้ประสบความสำเร็จในการทำงาน	.....	.....	.....	.....	.....
18	สภาพแวดล้อมในการทำงานเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนางานของท่าน.....	.....	.....	.....	.....	.....
19	เพื่อนร่วมงานมีส่วนร่วมในการพัฒนางาน.....	.....	.....	.....	.....	.....
20	รู้สึกอึดอัดใจมากที่ต้องเข้าร่วมประชุมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
21	พึงพอใจต่อบรรยากาศในการทำงานของโรงเรียน.	.....	.....	.....	.....	.....
22	กิจกรรมประเพณีที่โรงเรียนจัดขึ้นมีความสำคัญกับบุคลากรในโรงเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
23	ท่านต้องการร่วมนำเสนอผลงานที่น่าพึงพอใจในวันประชุมผู้ปกครองนักเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
24	โรงเรียนควรส่งนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่หน่วยงานของรัฐและเอกชนจัดขึ้นทุกรายการ.....	.....	.....	.....	.....	.....
25	การจัดแสดงผลงานเด่นของบุคลากรในโรงเรียนสะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนให้ความสำคัญในเรื่องการมุ่งผลสัมฤทธิ์.....	.....	.....	.....	.....	.....

แบบประเมินโครงร่างระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อมูลทั่วไป

ชื่อผู้ให้ข้อมูล อาจารย์จักรวาล จันทร์เกตุ **ตำแหน่ง** ครูชำนาญการ

วุฒิการศึกษา ศษ.ม เทคโนโลยีทางการศึกษา

สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

ให้ข้อมูลในฐานะ ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาระบบ

คำชี้แจง

แบบประเมินโครงร่างระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ท่านซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญได้กรุณาพิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษา ขอให้ท่านผู้เชี่ยวชาญทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านผู้เชี่ยวชาญและขอความกรุณาเขียนข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษาต่อไป

ที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ระบบตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้						
1	ความมุ่งหมายของระบบ					
	1.1 มีความเป็นไปได้.....	.....	.....	.....	.....	.....
	1.2 มีประโยชน์สำหรับสถานศึกษา ครู นักเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
	1.3 มีความชัดเจน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2	ขอบข่ายของระบบ					
	2.1 มีความชัดเจน.....	.....	.....	.....	.....	.....
	2.2 ความครอบคลุมการทำงานของระบบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
	2.3 สอดคล้องกับความมุ่งหมายของระบบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
3	คำจำกัดความ					
	3.1 การสื่อความหมายอธิบายคำในระบบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
	3.2 ความครอบคลุมของคำที่นำมาอธิบาย.....	.....	.....	.....	.....	.....
4	ผังกระบวนการ					
	4.1 มีความชัดเจน.....	.....	.....	.....	.....	.....
	4.2 การจัดเรียงลำดับขั้นตอน.....	.....	.....	.....	.....	.....
	4.3 ความครอบคลุมการทำงานของระบบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
	4.4 ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง.....	.....	.....	.....	.....	.....

ที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5	วิธีการมาตรฐาน					
	5.1 มีความเป็นไปได้.....	.....	.....	.....	.....	.....
	5.2 มีลำดับขั้นตอน.....	.....	.....	.....	.....	.....
	5.3 ไปสู่การบรรลุความมุ่งหมาย.....	.....	.....	.....	.....	.....
	5.4 ครอบคลุมการดำเนินงานของระบบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
6	ตัวชี้วัด					
	6.1 มีความชัดเจนสามารถตรวจสอบได้.....	.....	.....	.....	.....	.....
	6.2 สอดคล้องกับวิธีการมาตรฐาน.....	.....	.....	.....	.....	.....
	6.3 ไปสู่การบรรลุความมุ่งหมายของระบบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
	6.4 ตรวจสอบการบรรลุความมุ่งหมายของระบบ....	.....	.....	.....	.....	.....
	6.5 ครอบคลุมสิ่งที่ต้องประเมินในระบบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
7	เกณฑ์					
	7.1 มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ.....	.....	.....	.....	.....	.....
	7.1 ไปสู่การบรรลุความมุ่งหมายของระบบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
8	บันทึกมาตรฐาน					
	8.1 ช่วยส่งเสริมให้กิจกรรมบรรลุความมุ่งหมาย.....	.....	.....	.....	.....	.....
	8.2 มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ.....	.....	.....	.....	.....	.....
9	หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้					
	9.1 ช่วยส่งเสริมให้ครูทำงานตามหน้าที่ของระบบ...	.....	.....	.....	.....	.....
	9.2 ครอบคลุมสาระที่จำเป็นต้องพัฒนาครู.....	.....	.....	.....	.....	.....
10	คลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้					
	10.1 ช่วยส่งเสริมให้กิจกรรมบรรลุความมุ่งหมาย...	.....	.....	.....	.....	.....
	10.2 มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ.....	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

(ลงชื่อ).....

ที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ระบบเทียบโอนผลการเรียนรู้						
1	ความมุ่งหมายของระบบ					
	1.1 มีความเป็นไปได้.....	.....	.....	.....	.....	.....
	1.2 มีประโยชน์สำหรับสถานศึกษา ครู นักเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
	1.3 มีความชัดเจน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2	ขอบข่ายของระบบ					
	2.1 มีความชัดเจน.....	.....	.....	.....	.....	.....
	2.2 ความครอบคลุมการทำงานของระบบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
	2.3 สอดคล้องกับความมุ่งหมายของระบบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
3	คำจำกัดความ					
	3.1 การสื่อความหมายอธิบายคำในระบบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
	3.2 ความครอบคลุมของคำที่นำมาอธิบาย.....	.....	.....	.....	.....	.....
4	ผังกระบวนการ					
	4.1 มีความชัดเจน.....	.....	.....	.....	.....	.....
	4.2 การจัดเรียงลำดับขั้นตอน.....	.....	.....	.....	.....	.....
	4.3 ความครอบคลุมการทำงานของระบบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
	4.4 ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง.....	.....	.....	.....	.....	.....
5	วิธีการมาตรฐาน					
	5.1 มีความเป็นไปได้.....	.....	.....	.....	.....	.....
	5.2 มีลำดับขั้นตอน.....	.....	.....	.....	.....	.....
	5.3 ไปสู่การบรรลุความมุ่งหมาย.....	.....	.....	.....	.....	.....
	5.4 ครอบคลุมการดำเนินงานของระบบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
6	ตัวชี้วัด					
	6.1 มีความชัดเจนสามารถตรวจสอบได้.....	.....	.....	.....	.....	.....
	6.2 สอดคล้องกับวิธีการมาตรฐาน.....	.....	.....	.....	.....	.....
	6.3 ไปสู่การบรรลุความมุ่งหมายของระบบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
	6.4 ตรวจสอบการบรรลุความมุ่งหมายของระบบ....	.....	.....	.....	.....	.....
	6.5 ครอบคลุมสิ่งที่ต้องประเมินในระบบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
7	เกณฑ์					
	7.1 มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ.....	.....	.....	.....	.....	.....
	7.1 ไปสู่การบรรลุความมุ่งหมายของระบบ.....	.....	.....	.....	.....	.....

ที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
8	บันทึกมาตรฐาน					
	8.1 ช่วยส่งเสริมให้กิจกรรมบรรลุความมุ่งหมาย.....	.....	.....	.....	.....	.....
	8.2 มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ.....	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....

ที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ระบบการประเมินตัดสินผล						
1	ความมุ่งหมายของระบบ					
	1.1 มีความเป็นไปได้.....	.....	.....	.....	.....	.....
	1.2 มีประโยชน์สำหรับสถานศึกษา ครู นักเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
	1.3 มีความชัดเจน.....	.....	.....	.....	.....	.....
2	ขอบข่ายของระบบ					
	2.1 มีความชัดเจน.....	.....	.....	.....	.....	.....
	2.2 ความครอบคลุมการทำงานของระบบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
	2.3 สอดคล้องกับความมุ่งหมายของระบบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
3	คำจำกัดความ					
	3.1 การสื่อความหมายอธิบายคำในระบบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
	3.2 ความครอบคลุมของคำที่นำมาอธิบาย.....	.....	.....	.....	.....	.....
4	ผังกระบวนการ					
	4.1 มีความชัดเจน.....	.....	.....	.....	.....	.....
	4.2 การจัดเรียงลำดับขั้นตอน.....	.....	.....	.....	.....	.....
	4.3 ความครอบคลุมการทำงานของระบบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
	4.4 ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง.....	.....	.....	.....	.....	.....
5	วิธีการมาตรฐาน					
	5.1 มีความเป็นไปได้.....	.....	.....	.....	.....	.....
	5.2 มีลำดับขั้นตอน.....	.....	.....	.....	.....	.....
	5.3 ไปสู่การบรรลุความมุ่งหมาย.....	.....	.....	.....	.....	.....
	5.4 ครอบคลุมการดำเนินงานของระบบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
6	ตัวชี้วัด					
	6.1 มีความชัดเจนสามารถตรวจสอบได้.....	.....	.....	.....	.....	.....
	6.2 สอดคล้องกับวิธีการมาตรฐาน.....	.....	.....	.....	.....	.....
	6.3 ไปสู่การบรรลุความมุ่งหมายของระบบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
	6.4 ตรวจสอบการบรรลุความมุ่งหมายของระบบ....	.....	.....	.....	.....	.....
	6.5 ครอบคลุมสิ่งที่ต้องประเมินในระบบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
7	เกณฑ์					
	7.1 มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ.....	.....	.....	.....	.....	.....
	7.1 ไปสู่การบรรลุความมุ่งหมายของระบบ.....	.....	.....	.....	.....	.....

ที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8	บันทึกมาตรฐาน					
	8.1 ช่วยส่งเสริมให้กิจกรรมบรรลุความมุ่งหมาย.....	.....	.....	.....	.....	.....
	8.2 มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ.....	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....

แบบทดสอบวัดความรู้-ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา

แบบทดสอบฉบับนี้ใช้ทดสอบความรู้ครูที่รับผิดชอบงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา เพื่อนำข้อมูลใช้เป็นแนวทางส่วนหนึ่งในการประเมินระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษา คะแนนที่ได้รับจากการทดสอบไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผู้ตอบแบบทดสอบ กรุณาตั้งใจสอบตามความสามารถที่แท้จริง

คำชี้แจง โปรดเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด โดยทำเครื่องหมาย × ลงในช่องว่างที่ตรงกับอักษร ก ข ค ง หรือ จ ในกระดาษคำตอบของแต่ละข้อคำถาม

1. ถ้าต้องการเขียนตัวเลือกให้มีคุณภาพ ควรวางแผนการหาตัวเลือกอย่างไร
   - ก. อาศัยผู้เชี่ยวชาญวิชานั้น ๆ ออกเป็นตัวอย่าง
   - ข. เอาจากแนวการตอบของนักเรียนมาดัดแปลง
   - ค. คิดหาเหตุผลไปมาด้วยความคิดของตนเอง
   - ง. อาศัยผู้เชี่ยวชาญการวัดผลช่วยแนะนำ
   - จ. เอาอย่างเพื่อนครูที่เขียนข้อสอบได้เก่ง ๆ
2. วิธีการใดช่วยให้เขียนข้อสอบได้ครอบคลุมเรื่องที่จะสอบ
   - ก. การสอบถามความเห็นของครูผู้สอนในวิชาเดียวกัน
   - ข. การสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ
   - ค. การเลือกออกข้อสอบตามหน่วยการเรียนรู้
   - ง. การเขียนตามตารางกำหนดรายละเอียด
   - จ. การพิจารณาที่คุณภาพของข้อสอบ
3. สิ่งใดสำคัญที่สุดในการสร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะนิสัย
   - ก. การหาคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ
   - ข. การให้ความหมายของคุณลักษณะที่จะศึกษา
   - ค. การใช้ข้อความที่เป็นไปทั้งในทางบวกและทางลบ
   - ง.ความสอดคล้องของลักษณะการตอบ
   - จ. การสร้างข้อความให้ครอบคลุมคุณลักษณะที่ต้องการวัดกับข้อความที่สร้าง
4. ข้อคำถามที่ดีควรมีลักษณะเป็นปรนัย

   ข้อใดไม่เกี่ยวข้องกับคำกล่าวข้างต้น
   - ก ข้อคำถามชัดเจน ผู้สอบอ่านแล้วเข้าใจตรงกัน
   - ข ไม่ว่าผู้ใดตรวจคำตอบของคำถามนั้นจะให้คะแนนตรงกัน
   - ค คะแนนที่ได้จากข้อคำถามข้อนั้นสามารถแปลผลได้เป็นอย่างเดียวกัน
   - ง แม้ว่าผู้ตรวจคำตอบจะตรวจในเวลาที่แตกต่างกัน ก็จะได้ผลคะแนนเท่ากัน
   - จ จะสอบจำนวนครั้งเท่าใด ผู้สอบจะได้คะแนนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับเดียวกันเสมอ
5. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบภาคปฏิบัติ
   - ก. ต้องประกอบด้วยเกณฑ์การให้คะแนนที่มีคุณภาพ
   - ข. ข้อสอบที่ใช้ควรเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าความยากระดับปานกลาง
   - ค. ควรใช้เวลาเป็นข้อจำกัดเพื่อความเที่ยงตรงของการให้คะแนน
   - ง. เปิดโอกาสให้นักเรียนทดสอบใหม่ได้ตามความต้องการ
   - จ. ใช้กรรมการในการตรวจให้คะแนนหลายท่าน

6. จากผลการเรียนรู้ที่คาดวัง “อธิบายการเปลี่ยนแปลงการเคลื่อนที่ของวัตถุเมื่อถูกแรงกระทำ” ควรใช้เครื่องมือหรือวิธีการใดในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ก. แบบสอบถาม ข. การสัมภาษณ์

ค. การสังเกต ง. แบบทดสอบ

จ. แบบวัดเจตคติ

7. จากผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง “แสดงมารยาทการเขียนอย่างเป็นระเบียบ สะอาด ลายมือสวย อ่านง่ายใช้ภาษาสุภาพ” ควรประเมินคุณลักษณะผู้เรียนในด้านใด

ก. ความรู้ ข. ทักษะ

ค. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ง. ความรู้และทักษะ

จ. ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

8. จากผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง “ อธิบายและแสดงให้เห็นว่ามีอากาศอยู่รอบตัวเรา” สาระการเรียนรู้คือข้อใด

ก. เทคนิควิธีการอธิบาย ข. คุณสมบัติของอากาศ

ค. ความหมายของอากาศ ง. อากาศและสิ่งแวดล้อม

จ. การทดลองที่แสดงให้เห็นว่าอากาศอยู่รอบตัวเรา

9. ข้อใดเรียงลำดับก่อนหลังของคุณภาพที่จำเป็นต้องทำให้เกิดมีขึ้นในเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ทุกชนิด

ก. ความเที่ยงตรง (Validity) ความเชื่อมั่น (Reliability) ความเป็นปรนัย (Objectivity)

ข. ความยาก (Dilliculty) อำนาจจำแนก (Discrimination) ความเชื่อมั่น (Reliability)

ค. ความเที่ยงตรง (Validity) ความเป็นปรนัย (Objectivity) ความเชื่อมั่น (Reliability)

ง. ความยาก (Dilliculty) ความเที่ยงตรง (Validity) อำนาจจำแนก (Discrimination)

จ. ความเป็นปรนัย (Objectivity) ความเที่ยงตรง (Validity) อำนาจจำแนก (Discrimination)

10. ข้อสอบข้อใดมีคุณภาพเหมาะสมควรเก็บไว้ในคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

ก. ข้อสอบข้อ 1 มีค่าความยาก 0.10 ค่าอำนาจจำแนก 0.72

ข. ข้อสอบข้อ 2 มีค่าความยาก 0.05 ค่าอำนาจจำแนก 0.18

ค. ข้อสอบข้อ 3 มีค่าความยาก 0.56 ค่าอำนาจจำแนก 1.02

ง ข้อสอบข้อ 4 มีค่าความยาก 0.74 ค่าอำนาจจำแนก 0.21

จ. ข้อสอบข้อ 5 มีค่าความยาก 1.00 ค่าอำนาจจำแนก 0.53

11. ข้อใดเป็นวิธีการหาคุณภาพข้อสอบรายฉบับด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

ก. เมนู Analyze เลือก Descriptive Statistics เลือก Statistics

ข. เมนู Analyze เลือก Scale เลือก Reliability Analysis

ค. เมนู Analyze เลือก Correlate /Bivariate

ง. เมนู Analyze เลือก Frequencies

จ. เมนู Analyze เลือก Compare

12. จาก print out ข้อสอบข้อใดมีคุณภาพดีที่สุด

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ITEM1	5.1000	3.4333	.6271	.3568
ITEM2	5.0000	3.5556	.6099	.3727
ITEM3	5.1000	4.7667	-.0591	.5717
ITEM4	5.0000	5.7778	-.4785	.6620
ITEM5	5.1000	3.8778	.3715	.4448

ก. ITEM1
ข. ITEM2
ค. ITEM3
ง. ITEM4
จ. ITEM5

13. จาก print out ข้อสอบข้อใดยากที่สุด

Descriptive Statistics

	N	Mean	Std. Deviation
ITEM1	10	.6000	.51640
ITEM2	10	.7000	.48305
ITEM3	10	.6000	.51940
ITEM4	10	.7000	.48305
ITEM5	10	.6000	.51640
ITEM6	10	.8000	.52705
ITEM7	10	.9000	.61640
ITEM8	10	.4000	.51640
ITEM9	10	.2000	.31640
ITEM10	10	.5000	.53640
Valid N (listwise)	10		

ก. ITEM1
ข. ITEM4
ค. ITEM7
ง. ITEM9
จ. ITEM10

14. การเทียบโอนผลการเรียนใช้ได้ตามกรณีใด

ก. เลื่อนช่วงชั้น
ข. ย้ายไปเรียนที่สถานศึกษาอื่น
ค. เมื่อขาดเรียนนานกว่าที่สถานศึกษากำหนด
ง. เมื่อต้องสอบผ่านชั้นจากป.1 เป็น ป.3
จ. เมื่อผู้ปกครองร้องขอ

15. ข้อใดไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการเทียบโอนผลการเรียนกรณีผู้ขอเทียบโอนมีผลการเรียนมาจากหลักสูตรของสถานศึกษาเดิม

ก. รายวิชาที่นำมาเทียบโอนต้องมีจุดประสงค์สอดคล้องกันไม่น้อยกว่าร้อยละ 60

ข. รายวิชาที่นำมาเทียบโอนต้องมีวิธีการวัดผลสอดคล้องกันไม่น้อยกว่าร้อยละ 60

ค. รายวิชาที่นำมาเทียบโอนต้องมีเนื้อหาสอดคล้องกันไม่น้อยกว่าร้อยละ 60

ง. ระดับผลการเรียนที่ได้รับสอดคล้องกับหลักสูตรที่รับเทียบโอน

จ. กรรมการรับการเทียบโอนผลการเรียนควรมีไม่น้อยกว่า 3 คน

16. การเทียบโอนความรู้ ทักษะและประสบการณ์ควรดำเนินการตามข้อใด

ก. ดำเนินการประเมินด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย

ข. พิจารณาจากเอกสารหลักฐานของสถานศึกษาเดิม

ค. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เรียน

ง. ผู้ขอเทียบโอนนำผลงานที่แสดงถึงความรู้ ทักษะและประสบการณ์มานำเสนอ

จ. ครูประจำวิชาในระดับชั้นที่ขอเทียบโอนดำเนินการประเมินตามสภาพที่เป็นจริง

17. ข้อใดเกี่ยวข้องกับการประเมินผลระดับสถานศึกษา

ก. ประเมินความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน

ข. ดำเนินการซ่อมเสริมผู้เรียนที่ไม่ผ่านมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

ค. ตัดสินผลการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้

ง. ตัดสินการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

จ. อนุมัติผลการผ่านช่วงชั้น

18. เอกสารในข้อใดไม่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลระดับสถานศึกษา

ก. ปพ.1 ข. ปพ.2

ค. ปพ.3 ง. ปพ.6

จ. ปพ.7

19. ข้อใดไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินผลการเรียนผ่านช่วงชั้น

ก. การประเมินผลการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้

ข. การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน

ค. การประเมินคุณลักษณะที่ดึงประสงค์

ง. การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

จ. การประเมินคุณภาพระดับชาติ

20. เอกสารหลักฐานการศึกษาควบคุมและบังคับแบบในข้อใดที่แสดงถึงความสำเร็จในการศึกษาของผู้เรียนแต่ละคน

ก. ปพ.1 ข. ปพ.4

ค. ปพ.5 ง. ปพ.6

จ. ปพ.8

แบบประเมินตนเอง
ด้านทักษะการปฏิบัติงานในระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษา
ชื่อผู้ประเมินตนเอง.....**โรงเรียนวัดอัยยิการาม**

คำชี้แจง ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความสามารถของท่านในการปฏิบัติงาน ตามระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

ที่	รายการประเมิน	ระดับความสามารถ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้สู่การประเมินผล	.....	.....	.....	.....	.....
2	การหาคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ.....	.....	.....	.....	.....	.....
3	การหาคุณภาพด้านความเป็นปรนัยของข้อสอบ...	.....	.....	.....	.....	.....
4	การหาคุณภาพด้านความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ความเชื่อมั่น ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS	.....	.....	.....	.....	.....
5	การหาคุณภาพเกณฑ์ประเมิน.....	.....	.....	.....	.....	.....
6	การสร้างแบบทดสอบเลือกตอบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
7	การสร้างแบบทดสอบภาคปฏิบัติ.....	.....	.....	.....	.....	.....
8	การสร้างแบบวัดด้านเจตคติ.....	.....	.....	.....	.....	.....
9	การใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS	.....	.....	.....	.....	.....
10	การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษา.....	.....	.....	.....	.....	.....

แบบประเมินตนเอง
ด้านคุณลักษณะที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการปฏิบัติงานระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษา
ชื่อผู้ประเมินตนเอง.....**โรงเรียนวัดอัยยิการาม**

คำชี้แจง ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านต่อการปฏิบัติงาน ตามระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษา ให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1	ความซื่อสัตย์เป็นคุณธรรมสำคัญสำหรับบุคลากรที่ทำงานด้านการแปลผลคุณภาพเครื่องมือประเมินผล.....	.....	.....	.....	.....	.....
2	การคัดลอกเครื่องมือประเมินผลที่ผ่านการดำเนินการหาคุณภาพแล้วก่อให้เกิดผลเสียต่อราชการอย่างยิ่ง.....	.....	.....	.....	.....	.....
3	รู้สึกเบื่อที่ต้องบริการหรือแนะนำผู้อื่นในขณะที่กำลังปฏิบัติงานอยู่.....	.....	.....	.....	.....	.....
4	บุคคลที่ขาดความรอบคอบในงานเป็นผู้ไร้สมรรถภาพ.....	.....	.....	.....	.....	.....
5	บุคลากรทุกคนควรปฏิบัติงานด้วยความถูกต้องเรียบร้อย.....	.....	.....	.....	.....	.....
6	บุคลากรทุกคนควรปฏิบัติงานให้เห็นผลเป็นปัจจุบัน.....	.....	.....	.....	.....	.....
7	เครื่องมือประเมินผลในปัจจุบันไม่ควรเป็นความลับจักคัดลอกอย่างไรก็ได้.....	.....	.....	.....	.....	.....
8	ไม่จำเป็นต้องมีความรอบคอบกับการทำงานด้วยคอมพิวเตอร์ เพราะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ตลอด	.....	.....	.....	.....	.....
9	ความรวดเร็วในการให้บริการเป็นคุณภาพของงานที่มีประสิทธิภาพ	.....	.....	.....	.....	.....
10	ถ้าให้คุณค่ากับการแปลผลตามความเป็นจริงมากเกินไป จักทำให้ระบบคลังเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้มีปริมาณข้อสอบในคลังจำนวนน้อย.....	.....	.....	.....	.....	.....

แบบสอบถามความคิดเห็นต่อระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา

ชื่อ .....โรงเรียนวัดอัยยิการาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

แบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องกับการใช้ระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ประเมินความคิดเห็นของตนเองต่อระบบงานประเมินผลระดับสถานศึกษา ในรายการประเมินด้าน ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม ความครอบคลุม และ ความพึงพอใจ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ที่	รายการประเมิน	ระดับการประเมิน				
		มาก ที่สุด	มาก	ไม่แน่ใจ	น้อย	น้อย ที่สุด
	ด้านความเป็นไปได้					
1	ความง่ายในการทำความเข้าใจต่อระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษาที่ใช้อยู่.....	.....	.....	.....	.....	.....
2	ความสามารถในการนำไปใช้ดำเนินการปฏิบัติงานจริง	.....	.....	.....	.....	.....
3	บุคลากรในโรงเรียนสามารถปฏิบัติงานการประเมินผลระดับสถานศึกษาตามระบบที่พัฒนาขึ้น.....	.....	.....	.....	.....	.....
	ด้านความเป็นประโยชน์					
4	ประโยชน์ต่อการนำไปพัฒนางานหรือปฏิบัติงานของท่าน.....	.....	.....	.....	.....	.....
5	ข้อมูลสารสนเทศที่ได้รับจากระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษาเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนางาน.....	.....	.....	.....	.....	.....
6	ความคุ้มค่ากับเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ.....	.....	.....	.....	.....	.....
7	ความรู้และทักษะที่ได้รับจากการทดลองใช้ระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษา.....	.....	.....	.....	.....	.....
	ด้านความเหมาะสม					
8	ความเหมาะสมของระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษากับบริบทของโรงเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
9	ความสะดวกในการนำไปใช้ในการดำเนินการจริง.	.....	.....	.....	.....	.....
10	ความสอดคล้องและสนองตอบแนวนโยบายการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่โรงเรียน	.....	.....	.....	.....	.....

ที่	รายการประเมิน	ระดับการประเมิน				
		มากที่สุด	มาก	ไม่แน่ใจ	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านความเป็นไปได้					
11	ความสอดคล้องกับหลักการ จุดหมาย และแนวการดำเนินการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.....	.....	.....	.....	.....	.....
	ด้านความครอบคลุม					
12	ความครอบคลุมของข้อมูลสารสนเทศในงานการประเมินผลระดับสถานศึกษา.....	.....	.....	.....	.....	.....
13	ความถูกต้องตรงกับสภาพการปฏิบัติงานจริงของข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากระบบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
14	ความเชื่อถือได้ของข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากระบบ	.....	.....	.....	.....	.....
	ความพึงพอใจ					
15	ความพึงพอใจต่อระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้น.....	.....	.....	.....	.....	.....
16	การนำผลการประเมินจากระบบมาใช้ปรับปรุงและพัฒนางานในส่วนที่รับผิดชอบ.	.....	.....	.....	.....	.....
17	ความต่อเนื่องที่จักนำระบบการประเมินผลระดับสถานศึกษาไปใช้ในสถานศึกษา.....	.....	.....	.....	.....	.....

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	ไอลดา คล้ายสำริด
วัน เดือน ปีเกิด	20 มีนาคม 2513
สถานที่เกิด	จังหวัดนนทบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	62/49 หมู่บ้านพรธิสาร 6 หมู่ 8 ตำบลบึงบอน อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครู
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดอัยยิการาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2534	กศ.บ.การประถมศึกษา (เกียรตินิยมอันดับ 1) โครงการคุรุทายาท มหาวิทยาลัยบูรพา
พ.ศ. 2538	กศ.ม วัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ.2551	กศ.ด การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ